ALMANAHUL SATELOR 1982 • editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ

almanahul SATELOR

1982

INVITAȚIE LA SATUL DE VACANȚĂ CONSTANȚA

În apropierea plajei de la Mamaia, la extremitatea cartierului Tomis Nord-Constanța se află un original SAT DE VACANȚĂ, alcătuit din 25 de case construite în stilul gospodăriilor țărănești din diferite zone ale țării.

În fotografie : **Casa vîlceană din Satul de vacanță Constanța.**

În majoritatea acestor case funcționează unități de alimentație publică — mici restaurante, în care oaspeții pot servi cele mai gustoase mîncăruri tradiționale românești.

An de an, Satul de vacanță Constanța se prezintă cu noutăți și îmbunătățiri în organizare, aprovizionare și servire.

Tot aici s-a organizat un mare bazar în stil rustic, avînd aspectul unei frumoase curți țărănești cu o suprafață de peste 400 mp. Bazarul desface articole de artizanat, de plajă și sport, confecții, galanterie, țesături etc.

I 41044

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

almanahul SATELOR 1982

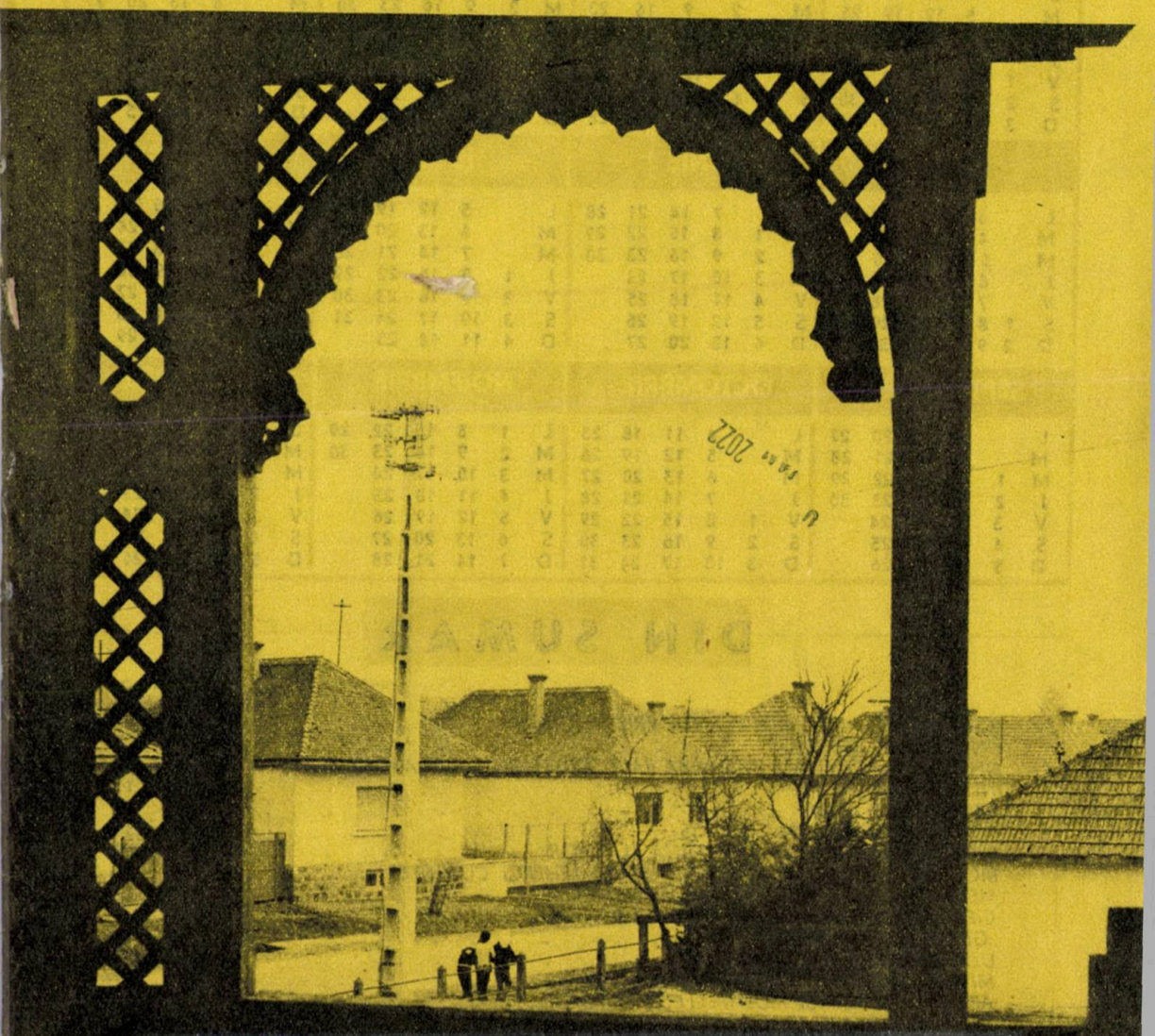

J3338

EDITAT DE GAZETA AGRICULTURA SOCIALISTĂ

La mulți ani, cu sănătate!
1982

IANUARIE						FEBRUARIE						MARTIE						APRILIE					
L		4	11	18	25	L	1	8	15	22		L	1	8	15	22	29	L		5	12	19	26
M		5	12	19	26	M	2	9	16	23		M	2	9	16	23	30	M		6	13	20	27
M		6	13	20	27	M	3	10	17	24		M	3	10	17	24	31	M		7	14	21	28
J		7	14	21	28	J	4	11	18	25		J	4	11	18	25		J	1	8	15	22	29
V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26		V	5	12	19	26		V	2	9	16	23	30
S	2	9	16	23	30	S	6	13	20	27		S	6	13	20	27		S	3	10	17	24	
D	3	10	17	24	31	D	7	14	21	28		D	7	14	21	28		D	4	11	18	25	

MAI							IUNIE							IULIE							AUGUST						
L		3	10	17	24	31	L		7	14	21	28		L		5	12	19	26		L		2	9	16	23	30
M		4	11	18	25		M	1	8	15	22	29		M		6	13	20	27		M		3	10	17	24	31
M		5	12	19	26		M	2	9	16	23	30		M		7	14	21	28		M		4	11	18	25	
J		6	13	20	27		J	3	10	17	24			J	1	8	15	22	29		J		5	12	19	26	
V		7	14	21	28		V	4	11	18	25			V	2	9	16	23	30		V		6	13	20	27	
S	1	8	15	22	29		S	5	12	19	26			S	3	10	17	24	31		S		7	14	21	28	
D	2	9	16	23	30		D	6	13	20	27			D	4	11	18	25			D	1	8	15	22	29	

SEPTEMBRIE						OCTOMBRIE						NOIEMBRIE						DECEMBRIE					
L		6	13	20	27	L		4	11	18	25	L	1	8	15	22	29	L		6	13	20	27
M		7	14	21	28	M		5	12	19	26	M	2	9	16	23	30	M		7	14	21	28
M	1	8	15	22	29	M		6	13	20	27	M	3	10	17	24		M	1	8	15	22	29
J	2	9	16	23	30	J		7	14	21	28	J	4	11	18	25		J	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24		V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26		V	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25		S	2	9	16	23	30	S	6	13	20	27		S	4	11	18	25	
D	5	12	19	26		D	3	10	17	24	31	D	7	14	21	28		D	5	12	19	26	

DIN SUMAR

	Pag.
AGRICULTURA – ÎN PRIM-PLANUL PRIORITĂȚILOR	4
UN JUBILEU GLORIOS	8
NEOBOSITĂ ACTIVITATE ÎN SLUJBA PĂCII, PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII INTERNAȚIONALE	15
ARHEOLOGIE 1981	31
PRIMUL ROMÂN ÎN COSMOS	35
SURSE DE ENERGIE LA ÎNDEMÎNA TUTUROR	58
BIOLOGIA MODERNĂ REVOLUȚIONEAZĂ TEHNICI CURENTE	79
MEDICUL VĂ SFĂTUIEȘTE ȘI VĂ INFORMEAZĂ	82
CIFRE ACUZATOARE DIN DRAMATICA ZONĂ DENUMITĂ „GEOGRAFIA FOAMEI"	86
UZINE ÎN SPAȚIUL COSMIC	103
MISTERUL CRIMEI DIN CĂTUNUL LUPILOR	117
APA MAGNETICĂ ȘI MULTIPLELE EI FOLOASE	126
JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ	130
SĂ NE ÎMBRĂCĂM ÎN FUNCȚIE DE TEMPERATURĂ	135
COMUNICARE ȘI „LIMBAJ" LA ANIMALE	143
PRIN AUTOGESTIUNE, LA AUTOFINANȚARE	155
DUȘMANII DUȘMANILOR MEI SÎNT PRIETENII MEI	176
O MARCĂ DE RENUME: „AVICOLA" Titu	181
SFATURI PENTRU AUTOMOBILIȘTI	183
UNIVERSIADĂ '81	190
SUB FLAMURILE DACIADEI	194

DORIM CA CINCINALUL PE CARE L-AM INCEPUT SĂ FIE CINCINALUL UNEI PUTERNICE DEZVOLTĂRI A PRODUCȚIEI AGRICOLE, VEGETALE ȘI ANIMALE, CINCINALUL ÎMBUNĂTĂȚIRII RADICALE A ACTIVITĂȚII DIN AGRICULTURĂ, AL REALIZĂRII NOII REVOLUȚII AGRARE ÎN ROMÂNIA.

NICOLAE CEAUȘESCU

93338

AGRICULTURA – în prim-planul priorităților

În procesul construcției socialiste se impune să se ia în considerare faptul, mai ales în țările cu condiții naturale adecvate, cum este țara noastră, că agricultura reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanță ale economiei naționale ; ea are rolul hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

NICOLAE CEAUȘESCU

1962-1982 DOUĂ DECENII DE ACTIVITATE RODNICĂ

Se împlinesc, în aprilie 1982, douăzeci de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii. Moment de importanță istorică, acest mare succes al luptei revoluționare inițiate și conduse de Partidul Comunist Român a marcat generalizarea relațiilor socialiste de producție atît la orașe cît și la sate, consființind victoria deplină a socialismului în România.

Remarcabilele realizări din această perioadă, și îndeosebi din ultimii 16 ani de cînd la cîrma partidului se află cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrează cît se poate de convingător preocuparea constantă a partidului și statului pentru dezvoltarea pe baze moderne a acestei ramuri de bază a economiei naționale — agricultura, pentru propășirea vieții satului. Realitatea arată în modul cel mai convingător ce uriașe transformări a determinat socialismul în satul românesc, în condițiile de viață și de muncă ale țărănimii, ce drum luminos a deschis tuturor celor ce muncesc pe ogoarele patriei. Alături de muncitorime, clasa conducătoare în societatea noastră, de intelectualitate, de toate celelalte categorii de oameni ai muncii, țărănimea a devenit o clasă nouă, de bază, a națiunii noastre. Referindu-se la rolul țărănimii în perspectiva dezvoltării țării, secretarul general al partidului sublinia că deși aceasta va scădea numericește, ca urmare a modernizării producției agricole, ea va continua să joace un rol de cea mai mare importanță în producția de bunuri materiale, în întreaga operă de construcție socialistă.

Trecerea de la mica gospodărie individuală la marea unitate agricolă n-a însemnat, și nici nu era firesc să însemne, numai desființarea haturilor și a sistemului de proprietate. Socializarea agriculturii presupunea o transformare multilaterală și profundă, presupunea mijloace moderne de muncă, cu-

noașterea și folosirea tehnologiilor moderne, conducerea științifică a întregului proces de producție. Toate acestea au fost posibile datorită politicii înțelepte a partidului, care a acordat o deosebită atenție dezvoltării în ritmuri înalte a industriei noastre socialiste, dezvoltării și diversificării rețelei de școli de toate gradele, lărgirii rețelei de unități de cercetare agricolă și racordării directe a activității acestora la cerințele producției.

Un tablou sintetic al principalelor elemente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii demonstrează cît se poate de convingător adevăratele salturi care s-au produs în acest domeniu între 1962, anul încheierii cooperativizării, și 1980 :

	U.M	1962	1980
— tractoare fizice	buc.	57 500	146 500
— combine autopropulsate pentru cereale	buc.	292*)	39 100
— îngrășăminte chimice (substanță activă)	tone	137 000	2 041 500
— suprafață amenajată pentru irigații	ha	191 000	2 300 000
— fonduri pentru investiții	miliarde lei	5,75*)	28.6

*) *în 1965*

În marile unități agricole socialiste (întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole de producție, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii) care, pe baza experienței acumulate și-au conturat mereu mai bine personalitatea, sub asistența tehnică a specialiștilor agricoli — al căror număr a crescut de la circa 25 000 în 1965 la peste 40 000 în 1980 — s-au folosit pe scară mereu mai largă soiuri și hibrizi noi, rase ameliorate, tehnologii moderne. Roadele cercetării științifice au devenit mereu mai mult unelte cotidiene ale făuritorilor pîinii. Îndeletniciri tradiționale au devenit adevărate meserii complexe, de înaltă calificare, practicate cu succes nu numai de fiii de țărani, care au urmat cursurile diferitelor școli, ci chiar de țăranii înșiși care, printr-o multitudine de forme de pregătire, și-au îmbogățit continuu cunoștințele și și-au șlefuit deprinderile.

Astfel, a fost posibilă realizarea unor apreciabile sporuri de producții agricole :

	U.M.	1962	1980
— cereale-boabe	mii tone	9 677	20 199
— floarea-soarelui	„	450	817
— sfeclă de zahăr	„	2 006	5 561
— cartofi de toamnă	„	2 332	3 676
— legume de cîmp	„	1 454	3 412
— fructe	„	722	1 418
— struguri	„	1 032	1 313

Marele efort financiar al statului pentru continua modernizare a agriculturii reprezintă, însă, numai una din componentele politicii agrare a partidului nostru. Gîndirea și practica revoluționară au acționat, totodată, pentru perfecționarea sistematică a relațiilor socialiste de producție în această ramură vitală a economiei naționale, în întreaga viață a satului românesc. Astfel, s-au îmbunătățit continuu organizarea, planificarea și conducerea agriculturii, în funcție de experiența acumulată și de cerințele diferitelor etape parcurse ; au crescut rolul adunărilor generale în unitățile agricole și răspunderea organelor colective de conducere. Edificatoare pentru procesul adîncirii democrației socialiste este și instituționalizarea Congresului consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, precum și crearea, ca organism permanent al său, a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor.

Creșterea producției agricole, dezvoltarea și aprofundarea relațiilor socialiste s-au răsfrînt nemijlocit în viața oamenilor, determinînd ridicarea sistematică a nivelului lor de trai. Venitul nominal net al unui țăran, provenit din munca în cooperativa agricolă și din gospodăria personală, a crescut de la 495 lei pe lună în 1965, la 1 373 lei în 1980. Un act de mare importanță politică și socială, adoptat în ultimul deceniu, l-a constituit instituirea sistemului unitar de pensionare a țăranilor cooperatori, precum și instituirea unui sistem de pensionare a agricultorilor din localitățile necooperativizate. Muncind mai bine, trăind mai bine, lucrătorii ogoarelor dau o nouă înfățișare satului românesc. Numai în perioada 1965—1975 s-au construit la sate peste 450 000 de locuințe noi, iar în cincinalul 1976—1980 alte circa 300 000. Prin vasta acțiune de sistematizare, satele se transformă în centre sociale puternice din punct de vedere economic, bine dotate cultural, sanitar și comercial, capabile să asigure condiții de viață tot mai bune locuitorilor.

Dar, în mod obiectiv și necesar, ceea ce am realizat nu reprezintă un final, ci o bază de pornire spre noi înălțimi ale construcției socialiste în cincinalul calității și eficienței.

O NOUĂ REVOLUȚIE AGRARĂ

Idee-program, idee-directivă înscrisă în documentele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român în rîndul priorităților, în rîndul obiectivelor centrale ale dezvoltării României socialiste în actualul cincinal și în perspectivă, noua revoluție agrară vizează nu numai această ramură de bază a economiei naționale, ci are profunde implicații în întreaga operă de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Rod al grijii permanente a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru prezentul și viitorul țării, al gîndirii sale cutezătoare, această complexă acțiune revoluționară a întrunit adeziunea unanimă a celor peste 11 000 de participanți la cel de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor ; prin glasul lor, prin votul celui mai larg forum al oamenilor muncii din agricultură și din celelalte sectoare reprezentate — care și-a desfășurat lucrările între 19—21 februarie — această idee-program a întrunit adeziunea întregii națiuni.

Al doilea Congres al întregii țărănimi — expresie elocventă a importanței deosebite pe care partidul și statul nostru o acordă agriculturii — a adoptat, după cum se știe, ca program de acțiune al tuturor celor ce muncesc în sectoarele reprezentate la acest mare forum, magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, document de excepțională valoare teoretică și practică. „**Ne propunem, de fapt** — sublinia secretarul general al partidului — **să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre**". Aceasta impune gîndire revoluționară și acțiune temeinic organizată pentru obținerea unor producții vegetale și animale la nivelul atins de unitățile fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor fundamentate științific ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale. Aceasta impune gîndire revoluționară și acțiune temeinic organizată pentru valorificarea deplină și eficientă a întregii suprafețe agricole, folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, a cuceririlor științei.

Dovadă elocventă a rolului deosebit ce i se atribuie agriculturii în patria noastră, a fost elaborat și supus dezbaterii congresului Planul dezvoltării agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985, ca parte integrantă a planului național. Firește, noua revoluție agrară are, prin complexitatea sa, caracter de durată, dar cincinalul pe care-l parcurgem reprezintă o etapă hotărîtoare, deoarece este cincinalul în care România va trece de la stadiul de țară socialistă în curs de devoltare la țară cu nivel mediu de dezvoltare economică, țel la atingerea căruia agricultura trebuie să aducă o contribuție substanțială. Potrivit prevederilor planului, în anul 1985 — în condiții climatice normale — la principalele produse agricole trebuie să se obțină următoarele niveluri (în fizic) :

	U.M.	Niveluri 1985
— cereale pentru boabe	mii tone	28 500
— grîu	„	7 600
— porumb	„	16 600
— orz-orzoaică	„	4 050
— soia	„	966
— fasole	„	330
— floarea-soarelui și rapiță	„	1 260
— sfeclă de zahăr	„	12 600
— in pentru fibră	„	420
— cartofi de toamnă	„	6 700
— legume de cîmp	„	6 000
— fructe	„	3 000
— struguri	„	2 430
— carne în viu	„	4 000
— lapte de vacă	mii hl.	87 600
— lînă	tone	64 200
— ouă	mil. buc.	8 620

Nivelurile prevăzute sînt minime, urmînd ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, organele județene, toți lucrătorii ogoarelor, să acționeze pentru depășirea acestora.

Firește, înfăptuindu-se consecvent politica agrară justă inițiată și promovată de partidul nostru, au fost prevăzute și mijloacele materiale necesare. Astfel, volumul total al investițiilor pentru Ministerul Agriculturii și In-

dustriei Alimentare în perioada 1981—1985 va fi de 179,3 miliarde lei, fonduri destinate în principal dotărilor necesare extinderii mecanizării lucrărilor agricole, modernizărilor în producția vegetală și animală, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, realizării capacităților noi în industria alimentară. În întreaga perioadă 1981—1985, agricultura va primi 86 000 de tractoare, 15 800 de combine autopropulsate — multifuncționale și de mare capacitate — pentru recoltarea cerealelor, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje ; se va amenaja pentru irigații o suprafață de 600 000 de hectare ; se vor executa desecări pe 940 000 de hectare și lucrări de combatere a eroziunii solului pe 950 000 de hectare ; agricultura va primi, în această perioadă, 11 640 mii tone de îngrășăminte chimice și 290 mii tone de pesticide (substanță activă).

Asemenea niveluri de dotare sînt în măsură să asigure înaltele niveluri de producție prevăzute dar, firește, nu numai prin ele însele. Este nevoie, după cum am menționat, de gîndirea revoluționară și de acțiunea temeinic organizată a tuturor oamenilor muncii din agricultură și industria alimentară. În cuvîntarea-program rostită la cel de al II-lea Congres al întregii țărănimi, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că pentru a înfăptui obiectivele noii revoluții agrare este necesar : **să valorificăm cu randament maxim întreaga suprafață agricolă, întreg teritoriul țării ; pe baza unui program judicios întocmit să asigurăm ridicarea continuă a fertilității solului, acordînd o atenție sporită îngrășămintelor naturale ; să luăm toate măsurile pentru buna întreținere și exploatare a suprafețelor amenajate pentru irigații astfel încît de pe toate aceste terenuri să obținem recolte mult mai mari ; să îngrijim mai bine și să folosim mult mai bine întregul parc de mașini și tractoare cu care este și va fi dotată agricultura ; să asigurăm — de la însămînțare și pînă la recoltare — densitatea optimă de plante la hectar pentru fiecare cultură ; în sectorul creșterii animalelor să asigurăm permanentizarea și pregătirea profesională a îngrijitorilor, modernizarea adăposturilor, o bază furajeră echilibrată și consistentă, ordine și disciplină în activitatea din ferme.**

Toate acestea sînt posibile în condițiile organizării unei temeinice pregătiri politice și profesionale a tuturor celor ce-și desfășoară activitatea în agricultură, ale cunoașterii și aplicării cuceririlor științei. **„Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției** — sublinia secretarul general al partidului — **presupun realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură".** O sarcină centrală a cercetării științifice — au relevat participanții la cel de al II-lea Congres al întregii țărănimi — este obținerea în cel mai scurt timp, pentru toate zonele, la toate plantele, a unor soiuri și hibrizi cu mare potențial de producție și bogate în substanțe utile. Eforturi susținute trebuie depuse, în același timp, pentru îmbunătățirea raselor de animale și ridicarea performanțelor acestora.

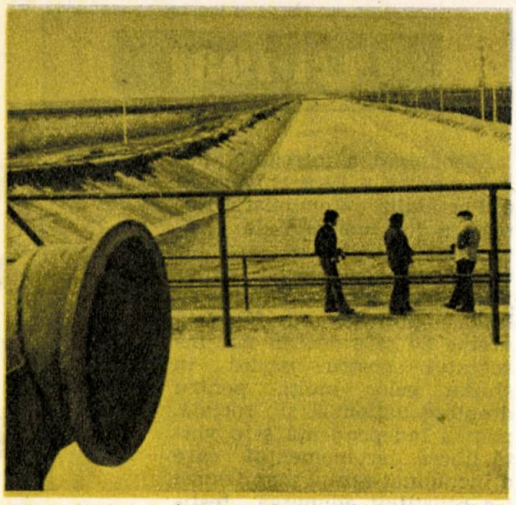

Cu o bază tehnică materială bună, cu țărani și muncitori agricoli bine calificați putem realiza nivelurile înalte ale producțiilor pe care ni le-am propus. Dar, ca buni gospodari ai unei avuții inestimabile a obștii, a întregii țări, nu ne interesează numai cît de mult am produs, ci și cît ne costă această producție. Procedînd în consecință și respectînd principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, trebuie să realizăm producții cît mai mari, de cît mai bună calitate, în condițiile unor consumuri cît mai reduse de energie, de mijloace materiale și fonduri bănești.

În acest vast și complex proces de înfăptuire a unei noi revoluții în agricultură trebuie să se angajeze cu toate forțele fiecare om al muncii, fiecare unitate de producție, de cercetare și de învățămînt, fiecare instituție județeană și centrală cu profil agricol : cooperativele agricole de producție, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, institutele și stațiunile de cercetări, consiliile unice agroindustriale, asociațiile agricultorilor din localitățile necooperativizate, direcțiile generale agricole și uniunile județene ale C.A.P., trusturile, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Academia de Științe Agricole și Silvice, Banca pentru Agricultură și Industria Alimentară. Însumînd, la nivelul întregii țări, toate aceste forțe, Consiliul Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — un adevărat parlament al agriculturii românești, cum l-a numit tovarășul Nicolae Ceaușescu — este chemat să dezbată problemele fundamentale ale dezvoltării producției agricole și să acționeze ferm pentru rezolvarea lor, să facă totul pentru traducerea în viață a hotărîrilor celui de al II-lea Congres al întregii țărănimi, pentru înfăptuirea însuflețitoarelor obiective ale noii revoluții agrare.

Grupaj de
NICOLAE SIMIONESCU

1921-1981

UN JUBILEU

Sărbătoare a întregului popor, cea de a 60-a aniversare a Partidului Comunist Român a fost marcată de numeroase manifestări pe întreg cuprinsul țării, prilejuind sublinierea drumului de luptă glorioasă desfășurată vreme de șase decenii de încercatul nostru partid în slujba celor mulți, pentru dreptate națională și socială, pentru independență și o viață liberă. Iar momentul care a încununat aceste manifestări l-a constituit adunarea festivă desfășurată în București, la 8 mai, în cadrul căreia tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a rostit o amplă expunere — sinteză strălucită a istoriei milenare a poporului român, a istoriei partidului comunist, însuflețitor program de acțiune pentru noi victorii în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pământul României.

Adunarea festivă a fost precedată de un moment emoționant. Prin Hotărîrea și Decretul Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a fost conferit, într-un cadru solemn, Titlul de Onoare Suprem **„Erou al Republicii Socialiste România"**, tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășei **Elena Ceaușescu**, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, cu prilejul aniversării a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român. Cu același prilej sărbătoresc, prin decret prezidențial, au fost conferite înalte titluri, ordine și medalii unui număr de peste 11 000 de tovarăși — membri de partid cu stagiu din ilegalitate, activiști de partid, de stat, ai organizațiilor de masă, muncitori, ingineri, tehnicieni, țărani cooperatori, oameni de știință, artă și cultură, militari.

Revenind la expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la adunarea festivă de la sala Palatului, trebuie să spunem că ea conține o excepțională bogăție de idei, de fapte și aprecieri care îi conferă o înaltă valoare teoretică și practică pentru mersul nostru mereu înainte. A fost subliniată ideea că făurirea, cu 60 de ani în urmă, a Partidului Comunist Român a reprezentat un eveniment de însemnătate epocală în mișcarea revoluționară-muncitorească din România, în luptele revoluționare de clasă pentru dreptate socială și eliberare națională, pentru victoria revoluției socialiste și edificarea noii orînduiri sociale în patria noastră. Partidul Comunist Român este moștenitorul și continuatorul celor mai înalte tradiții de luptă ale maselor populare, pentru formarea poporului român, pentru dezvoltarea limbii și culturii proprii, pentru afirmarea națiunii române și a statului național u-

nitar România.

Lung și greu a fost drumul străbătut de urmașii lui Burebista și ai lui Decebal, apoi și ai lui Traian ! Lupte grele s-au desfășurat timp de secole de poporul plămădit din daci și romani pentru a-și păstra și dezvolta însușirile și virtuțile cele mai înalte ale

înaintaşilor. Referindu-se la faptul că unii istorici încearcă în fel şi chip să falsifice istoria, să pună sub semnul întrebării continuitatea urmaşilor dacilor şi romanilor, a poporului nostru pe acest teritoriu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus : **„Cel mai bun răspuns este realitatea, faptul că din toate popoarele migratoare nici unul nu a putut înlocui poporul plămădit pe aceste meleaguri, că urmaşii dacilor şi romanilor, noul popor care îşi afirma propria entitate s-a dezvoltat continuu şi a rămas adevăratul şi singurul stăpîn al vechii Dacii".**

În expunere a fost adus un fierbinte omagiu maselor populare, ţărănimii — clasa care, secole de-a rîndul, a dus greul luptei împotriva asupririi străine, pentru dezvoltarea independentă a ţării. Revoluţia din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu, revoluţia de la 1848, în care Nicolae Bălcescu a avut un rol hotărîtor, făurirea unirii în 1859 — eveniment istoric determinant pentru poporul nostru, independenţa cîştigată în 1877 prin jertfa de sînge a ostaşilor români — sînt cîteva din momentele eroice ale frămîntatei noastre istorii, pentru afirmarea în lume a României independente.

Apariţia pe arena istoriei patriei a clasei muncitoare a marcat o nouă etapă în dezvoltarea luptelor revoluţionare de eliberare naţională şi socială ; începînd din a doua parte a secolului al XIX-lea nu a existat eveniment politico-social în care clasa muncitoare să nu fi fost prezentă, să nu-şi fi afirmat poziţia sa înaintată. Constituirea a numeroase cercuri socialiste, apariţia presei şi literaturii socialiste, crearea, în 1893, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România — care a deschis era organizării politice a clasei muncitoare la scară naţională — participarea mişcării muncitoreşti, a revoluţionarilor şi socialiştilor români la realizarea statului naţional — reprezintă doar o parte din evenimentele care au demonstrat cu putere că tocmai clasa muncitoare, forţele socialiste, progresiste, revoluţionare sînt apărătoarele cele mai fidele ale intereselor întregii naţiuni. Punctul culminant al luptei acestor forţe l-a constituit crearea, la 8 mai 1921, a Partidului Comunist Român — eveniment istoric, de importanţă deosebită în mişcarea revoluţionară din ţara noastră, în organizarea luptei viitoare a proletariatului, a maselor asuprite din România.

Partidul nostru a desfăşurat o luptă cu adevărat eroică în slujba clasei muncitoare, a maselor populare, pentru apărarea intereselor vitale ale întregii naţiuni, în condiţiile teroarei sălbatice burghezo-moşiereşti. Odată cu intensificarea activităţii organizaţiilor fasciste, partidul comunist a pus un accent puternic pe lupta împotriva fascismului şi a pregătirilor de război, pentru apărarea libertăţilor democratice, pronunţîndu-se cu întreaga forţă pentru alianţa cu Uniunea Sovietică. Un important loc în viaţa partidului l-a ocupat Congresul al V-lea care a dus la elaborarea unei linii politice clare, a pus cu hotărîre la ordinea zilei problema făuririi Frontului Unic Muncitoresc, a colaborării cu toate forţele democratice, antifasciste, a subliniat necesitatea elaborării poziţiei juste în problema naţională, pronunţîndu-se cu hotărîre pentru apărarea integrităţii teritoriale a României.

Puternicele mişcări revoluţionare din 1932—1933, formarea a noi organizaţii antifasciste şi de apărare a libertăţilor democratice, demonstraţiile şi mişcările greviste care au culminat cu marea demonstraţie de la 1 Mai 1939 împotriva fascismului şi războiului, pentru apărarea independenţei şi integrităţii

țării sînt o parte din punctele care au jalonat lupta plină de abnegație a partidului comunist în slujba intereselor cele mai înalte ale poporului.

Actul istoric de la 23 August 1944, la înfăptuirea căruia Partidul Comunist Român a avut rolul hotărîtor, eveniment favorizat și de împrejurările internaționale — de marile victorii ale armatei sovietice asupra Germaniei hitleriste, de victoriile obținute de aliați în Vest, de intensificarea luptelor de partizani și de eliberare națională — a deschis o nouă eră în procesul luptelor revoluționare, în istoria patriei. Au urmat ani de luptă și de victorii importante, un necurmat proces revoluționar, în cadrul căruia un rol deosebit a avut realizarea Partidului Unic Muncitoresc, în 1948, și trecerea la o nouă etapă istorică de dezvoltare — realizarea revoluției socialiste în România. Naționalizarea principalelor mijloace de producție în 1948, trecerea la cooperativizarea agriculturii, în 1949, au constituit momente de mare însemnătate în lupta pentru transformări revoluționare în patria noastră.

Vorbind despre transformările petrecute între 1950 — anul începerii primului plan cincinal — 1965, an care a încheiat etapa de făurire a relațiilor socialiste unitare și 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: **„Vorbind la figurat, putem spune că România este astăzi, din punct de vedere industrial, de 33 de ori mai puternică, mai bogată decît în 1950. Toate aceste măreție realizări demonstrează cu putere succesul politicii Partidului Comunist Român, care și-a asumat și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce poporul nostru pe calea socialismului și comunismului, de a-i asigura o viață demnă, liberă și fericită".**

După înfăptuirea cu succes a cincinalului 1976—1980 — rod al muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului popor — am început un nou cincinal, în cadrul căruia, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, un accent deosebit este pus pe ridicarea nivelului calitativ și tehnic al întregii activități, situînd pe primul plan dezvoltarea științei, ca factor determinant al realizării noii calități, al progresului economico-social. S-a subliniat că este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, realizîndu-se o creștere puternică a productivității muncii. Noua etapă de dezvoltare, pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, presupune, totodată, îmbunătățirea organizării și activității statului nostru socialist, democratizarea formelor organizatorice, pentru a permite tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregului popor să participe direct la elaborarea întregii politici interne și externe a statului, la înfăptuirea ei. De asemenea, este necesară creșterea continuă a rolului partidului în toate domeniile de activitate, înțelegînd prin aceasta identificarea deplină a partidului cu năzuințele clasei muncitoare, ale poporului, îndeplinirea de către partid a rolului de centru vital al națiunii noastre socialiste, de însești conștiința sa.

În partea finală a expunerii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat amplu realitățile lumii contemporane, caracterizată de mari transformări revoluționare, sociale și naționale, de faptul că formarea și dezvoltarea statelor naționale constituie un factor de importanță deosebită pentru progresul social, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Principiile nobile promovate de partidul și statul nostru pe arena mondială au fost încă o dată subliniate: **„Așezăm ferm la baza tuturor relațiilor internaționale ale României principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța".**

Încrezător în destinul său luminos, în înțelepciunea și dinamismul revoluționar al încercatului conducător, Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, întregul popor acționează, în deplină unitate, pentru a traduce în faptă mărețul program al partidului născut cu șase decenii în urmă, program consacrat înălțării patriei pe noi culmi de civilizație și progres, bunăstării și fericirii celor ce muncesc în patria noastră socialistă.

TEOHARIE OPREA

O realitate puternic reliefată la Congresul U.G.S.R.

CREȘTEREA ROLULUI CLASEI MUNCITOARE ÎN CONDUCEREA SOCIETĂȚII

După cum s-a desprins din întreaga desfășurare, Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România (6—8 aprilie 1981) a marcat un nou moment în dezvoltarea activității sindicatelor și a democrației socialiste, în mobilizarea tuturor energiilor creatoare ale poporului pentru îndeplinirea cu succes a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pentru întărirea continuă a forței patriei noastre socialiste, a independenței și suveranității sale.

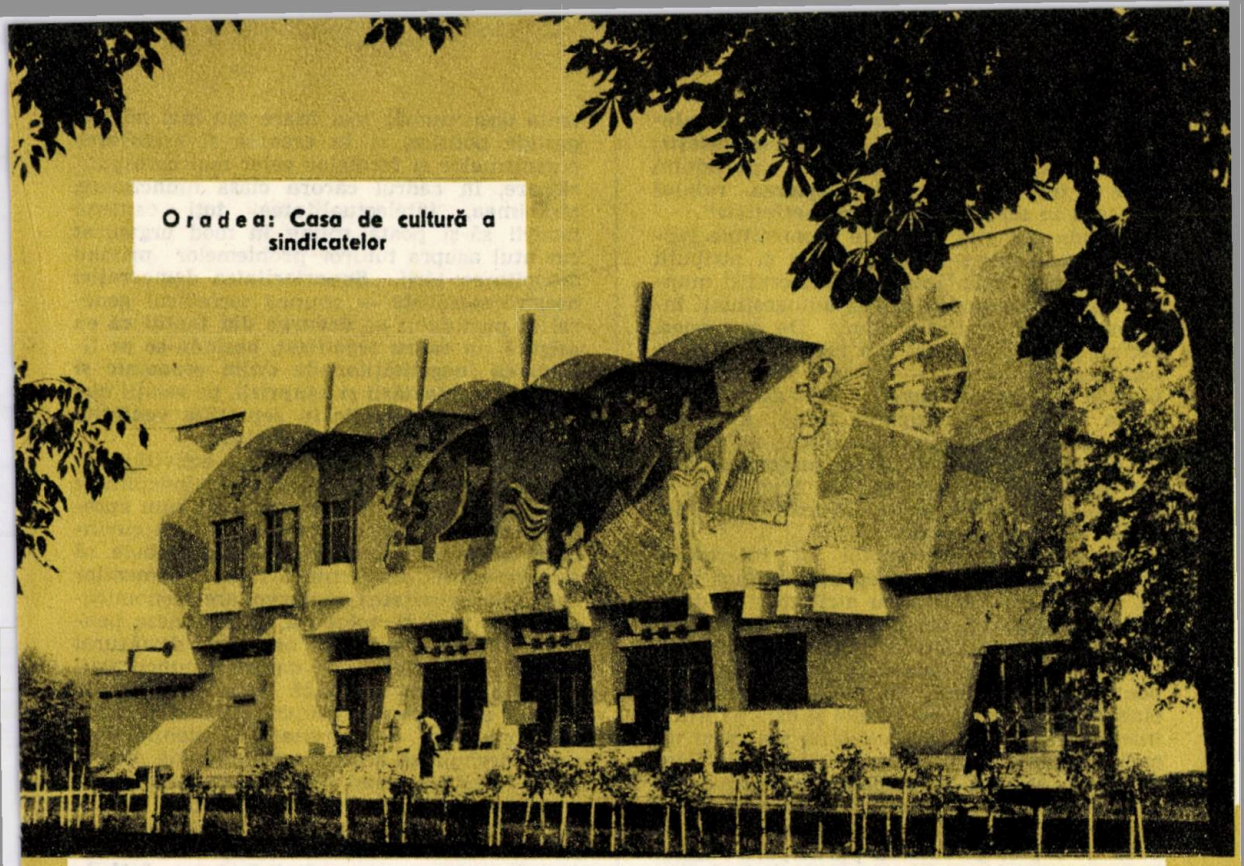

Oradea: Casa de cultură a sindicatelor

Măsurile, concluziile, tezele — care şi-au găsit o fundamentare concretă din punct de vedere practic şi teoretic în Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, rostită la Congres — dau expresie orientărilor cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al partidului şi stabilesc, într-un mod original, pe baza realităţilor şi problemelor complexe ce le ridică noua etapă în care ne aflăm, formele şi mijloacele ce vor amplifica rolul şi atribuţiile sindicatelor în conducerea societăţii.

De o mare însemnătate sînt precizările făcute de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în legătură cu creşterea rolului clasei muncitoare în conducerea societăţii — precizări care se întemeiază pe schimbările survenite în fizionomia şi caracterul acesteia, ca urmare a faptului că a devenit o clasă cu totul nouă, de proprietari deplini ai mijloacelor de producţie, de producători şi beneficiari a tot ceea ce se realizează în patria noastră. Este o calitate pe care a dobîndit-o în urma lichidării definitive a exploatării omului de către om şi instaurării proprietăţii socialiste în întreaga economie, cînd s-a afirmat şi mai puternic ca exponent fidel al năzuinţelor maselor, ca principală forţă a progresului, prin contribuţia adusă la dezvoltarea forţelor de producţie ale societăţii, prin concepţia sa înaintată despre lume şi viaţă, prin conştiinţa sa revoluţionară şi patriotică, prin spiritul de organizare şi disciplină.

În aceste condiţii, cînd clasa muncitoare s-a transformat într-o clasă conducătoare a societăţii s-au schimbat fundamental rolul şi misiunea sindicatelor. Aşa cum subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu **„Sindicatele au devenit organizaţii ale proprietarilor, producătorilor şi beneficiarilor tuturor bunurilor materiale şi spirituale. Lor le revine înalta misiune şi răspundere de organizare a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în vederea participării la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Sindicatele sînt chemate să asigure îndeplinirea neabătută a rolului istoric al clasei muncitoare în conducerea societăţii, în asigurarea dezvoltării economico-sociale a ţării, în ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor, în asigurarea independenţei şi suveranităţii naţionale“.**

Partidul este apreciat de secretarul său general ca partea cea mai înaintată a clasei muncitoare, care conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor. Forţa sa politică conducătoare derivă din faptul că promovează interesele clasei pe care o reprezintă, iar aceasta îşi îndeplineşte răspunderile ce-i revin de clasă conducătoare în societate numai dacă are în frunte partidul său comunist, înarmat cu teoria revoluţionară, în măsură să elaboreze căile dezvoltării sociale, să organizeze forţele naţiunii în vederea edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Ca organizaţii ale clasei muncitoare, în sistemul de conducere a societăţii sînt antrenate şi sindicatele. Servind interesele clasei muncitoare, ele participă în mod direct la înfăptuirea programelor stabilite de partid. Aceasta pentru că **„Afirmarea şi recunoaşterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră socialistă** — după cum preciza tovarăşul Nicolae Ceauşescu —

nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau al altor organizații de masă și obștești; dimpotrivă, activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile de activitate".

Dovada cea mai grăitoare o constituie faptul că sindicatele au răspunderi și atribuții tot mai largi în înfăptuirea democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor și instituțiilor. De asemenea, făcînd parte nemijlocit din toate organele de conducere colectivă — de la întreprindere pînă la ministere și guvern — ele asigură prezența activă și participarea largă a clasei muncitoare, a maselor de oameni ai muncii la dezbaterea și elaborarea măsurilor care privesc înfăptuirea planurilor economice, a sarcinilor de ordin social, educativ, pe linia legislației muncitorești.

Statul fiind și el promotor al intereselor clasei muncitoare nu întreprinde măsuri care să vină în contradicție cu atributele sindicatelor. Dimpotrivă, relațiile lor se întemeiază pe colaborare, urmăresc realizarea unității tuturor oamenilor muncii în jurul partidului pentru a transpune în viață programele elaborate împreună cu masele și care exprimă interesele maselor. În acest scop s-a creat un cadru organizatoric democratic, unic în felul său, care asigură participarea la conducerea societății a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Argumentînd, pe bază de fapte, garantarea participării clasei muncitoare la conducere, care, în cadrul consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale, poate hotărî chiar destituirea acelor conducători ce nu-și îndeplinesc îndatoririle și promovarea celor ce urmează să conducă activitatea economică în viitor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat riposta cuvenită celor ce aduc osanale democrației burgheze. Secretarul general al partidului preciza că esența conducerii democratice a societății nu constă în existența unui număr mai mare sau mai mic de partide politice, ci în crearea și asigurarea organismelor și formelor celor mai corespunzătoare, în cadrul cărora clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii să-și poată spune în mod organizat cuvîntul asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea țării. **„Superioritatea democrației noastre socialiste** — spunea secretarul general al partidului — **decurge din faptul că ea asigură un cadru organizat, bazîndu-se pe lichidarea inegalităților de ordin economic și social, a exploatării și asupririi, pe relații noi, cu adevărat echitabile în repartiția venitului național, în întreaga viață socială".**

În acest sistem democratic al activității de conducere a societății, sindicatele îndeplinesc un rol deosebit de important. După cum apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Congres, acestea trebuie să asigure unirea conștientă a tuturor oamenilor muncii în activitatea de dezvoltare economico-socială a țării și, totodată, să acționeze pentru întărirea controlului organizat desfășurat de clasa muncitoare, de oamenii muncii asupra felului cum se aplică legile și hotărîrile de stat și de partid, asupra conducerii tuturor domeniilor de activitate. O atenție deosebită trebuie să acorde condițiilor de muncă și de viață ale celor ce muncesc, veghind la aplicarea justă, în fiecare unitate, a principiilor socialiste de retribuție, sporirii rolului în formarea unei conștiințe noi, socialiste, în cultivarea atitudinii înaintate față de muncă și societate, a membrilor de sindicat.

Însemnătatea Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor este cu atît mai mare cu cît sarcinile ce revin sindicatelor impun participarea lor activă la întreaga activitate de dezvoltare generală a țării, la asigurarea independenței și suveranității naționale a patriei.

GH. DIACONU

CONGRESUL CLASEI CONDUCĂTOARE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Sub președinția tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, în perioada 24—26 iunie 1981 și-a desfășurat lucrările în Capitală cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe.

Deosebita importanță și semnificație ale acestui eveniment au fost sintetic și admirabil formulate de conducătorul partidului și statului nostru : **„Actualul Congres al consiliilor oamenilor muncii este chemat să dea noi dimensiuni rolului conducător al clasei muncitoare, să perfecționeze și să dezvolte formele democratice de conducere a societății, să hotărască dezvoltarea viitoare a României în noua etapă strategică a edificării socialismului și comunismului. Iată de ce putem afirma că acesta este Congresul clasei muncitoare conducătoare a României noi, socialiste".**

La baza dezbaterilor celui mai reprezentativ și mai larg forum al democrației muncitorești a stat magistrala expunere a secretarului general al partidului, pe care cei peste 11 000 de participanți la Congres au urmărit-o, asemenea întregii țări, cu deosebit interes și deplină aprobare, adoptînd-o ca strălucit docu-

ment programatic ce va lumina pe mai departe eforturile clasei muncitoare, ale întregului popor pe calea înfăptuirii istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului.

De la înalta tribună a Congresului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat cele mai calde felicitări clasei muncitoare, tuturor oamenilor muncii pentru minunatele realizări dobîndite în deceniul trecut și cincinalul precedent. Producția industrială a crescut de circa 3 ori, iar producția agricolă de 1,6 ori ; s-au dezvoltat puternic și celelalte ramuri economice, au cunoscut un viguros avînt știința, învățămîntul și cultura ; în această perioadă s-a realizat cea mai importantă creștere a nivelului de bunăstare și civilizație al maselor — veniturile totale ale populației dublîndu-se și asigurîndu-se o sporire puternică a consumurilor la toate produsele industriale și agricole. Aceste succese — se subliniază în expunere — apar și mai pregnant în lumină dacă ținem seama că au fost dobîndite în condițiile cînd pe plan internațional s-au manifestat cu putere instabilitatea, criza economică și îndeosebi cea energetică, demonstrînd cu putere superioritatea societății noi, socialiste, în care oamenii muncii sînt stăpîni pe întreaga bogăție națională, făuritori conștienți ai propriului destin. Totodată, cu exigența sa caracteristică, secretarul general al partidului a nominalizat neajunsurile care au diminuat realizările în diferite sectoare de activitate, cerînd Congresului să se tragă concluziile necesare atît din ceea ce a fost bun, cît și din ceea ce a fost rău în activitatea noastră, și să se asigure lichidarea stărilor de lucruri negative.

Obiectivele și orientările fundamentale ale planului cincinal 1981—1985 — adoptat în unanimitate de către Congres — se constituie într-un vast și însuflețitor program de acțiune pentru întregul popor, avînd drept țel trecerea României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată.

Planul noului cincinal pune un accent deosebit pe dezvoltarea bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii. Caracteristica sa generală o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. Producția industrială urmează să crească într-un ritm anual de 7,6 la sută, iar cea agricolă într-un ritm anual de circa 5 la sută. Prevederile dezvoltării industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate asigură ridicarea țării noastre pe noi trepte de progres și bunăstare. Produsul social va crește cu peste 6 la sută, iar venitul

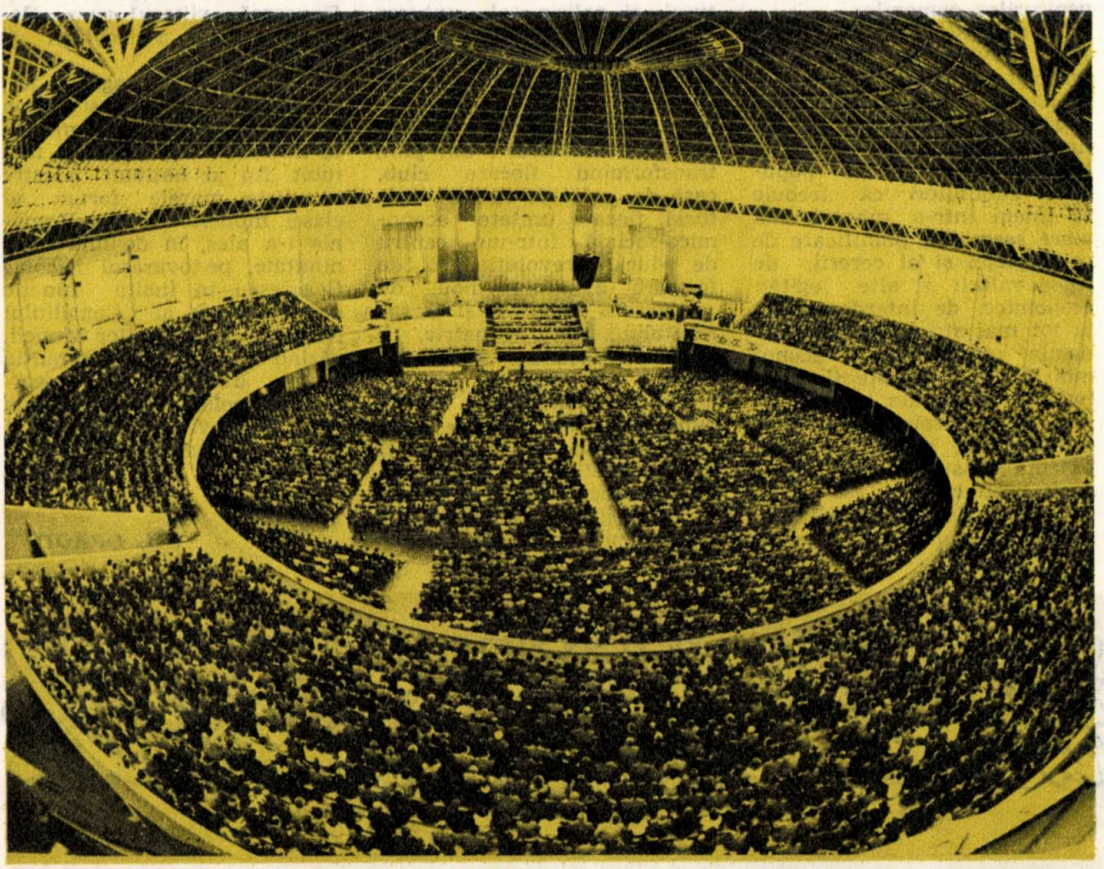

național cu peste 7 la sută, fondul de consum va reprezenta peste 70 la sută din venitul național, iar fondul de acumulare ceva sub 30 la sută, se va asigura o sporire a retribuției reale cu circa 16 la sută și a veniturilor țărănimii cu circa 18 la sută, se vor construi circa 900 000 de apartamente și noi instituții social-culturale — toate aceste cifre demonstrînd cu putere că supremul țel al politicii partidului îl constituie bunăstarea și fericirea poporului.

Subliniind faptul că creșterea avuției naționale și ridicarea nivelului general de trai **„depind numai și numai de munca proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca **„pornind de la principiul retribuției egale la muncă egală — să dăm posibilitate acelora care muncesc mai bine să cîștige mai mult"**, să aplicăm în toate domeniile acordul global asigurînd creșterea puternică a productivității muncii și a veniturilor oamenilor.

Cu aceeași clarviziune și spirit novator a abordat secretarul general al partidului problemele privind forma nouă, superioară de planificare și conducere a societății de către masele populare, subliniind că trebuie să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței și al cererii, de legea valorii și alte legități economice, de interdependența tot mai strînsă dintre economia românească și economia țărilor socialiste și a celorlalte state ale lumii, de limitele resurselor energetice și materiale, de faptul că nu putem consuma mai mult decît producem.

Pornind de la aceste considerente, se cer asigurate condiții pentru participarea tot mai largă a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor sociale la elaborarea planului, la conducerea tuturor sectoarelor. Ca atare vor fi lărgite atribuțiile adunărilor generale, care trebuie să discute și să aprobe încă din septembrie-octombrie planul de producție pe anul următor, să cunoască sistematic cum se realizează sarcinile de plan și să ia măsurile de rigoare, să aprobe propunerile de numire a directorilor și altor cadre de conducere, să tragă la răspundere pe cei ce nu-și îndeplinesc conștiincios atribuțiile la locul de muncă, încalcă legile și normele de convețuire socială.

Pe linia educării revoluționare a oamenilor muncii, a afirmării plenare a personalității umane, în expunere se subliniază faptul că funcționarea autoconducerii muncitorești, a organelor democratice de conducere impun ca necesitate obiectivă ridicarea continuă a nivelului cultural și politic al tuturor oamenilor muncii. Cadrul larg de afirmare a talentului și forței creatoare a maselor pe care-l constituie Festivalul național „Cîntarea României" trebuie folosit din plin, transformînd fiecare club, casă de cultură, cămin cultural, fiecare unitate economico-socială într-un centru de educare revoluționară, de formare a omului nou, de cultivare a dragostei și atașamentului față de patrie, a mîndriei față de realizările istorice dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului. Totodată, munca politico-educativă trebuie să-și sporească eficiența în combaterea concepțiilor retrograde și mistice, a manifestărilor de naționalism, șovinism, rasism și antisemitism, a reminiscențelor vechii societăți.

Relevîndu-se strînsa legătură dintre înfăptuirea cu succes a marilor programe de înflorire economică și socială pe care ni le propunem și asigurarea unui climat de pace, în expunere se subliniază că țara noastră participă activ la viața internațională, își aduce o contribuție de seamă la soluționarea constructivă a complexelor probleme ale lumii de azi.

„De la această înaltă tribună a celui mai democratic forum al oamenilor muncii din România — se arată în încheierea expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu — **doresc să asigur forțele înaintate de pretutindeni, popoarele întregii lumi că România socialistă, Partidul Comunist Român sînt hotărîte că facă totul și în viitor pentru a-și aduce contribuția la realizarea unei politici de destindere, de independență și de pace, a unei lumi în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, să poată să-și făurească viitorul cum dorește, o lume a dreptății și libertății".**

Dînd expresie dragostei nețărmurite, încrederii și stimei pe care toți oamenii muncii le nutresc față de cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste, marele forum al clasei muncitoare din România l-a ales, în deplină unanimitate, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, văzînd în aceasta garanția sigură a înfăptuirii exemplare a celor mai îndrăznețe proiecte de viitor, a celor mai fierbinți năzuințe de progres și fericire ale poporului român.

GH. OPROIU

Neobosită activitate în slujba păcii, prieteniei şi colaborării internaţionale

CRONICĂ 1981

Şi în anul 1981, în deplin acord cu hotărîrile Congresului al XII-lea, Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România au desfăşurat o bogată activitate internaţională, au acţionat în mod ferm şi consecvent pentru a-şi aduce contribuţia la cauza păcii, independenţei şi colaborării internaţionale, pentru realizarea în lumea de azi a dreptăţii şi egalităţii între naţiuni. Expresia cea mai înaltă a acestei activităţi au constituit-o vizitele pe care tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, personalitate de înalt prestigiu a lumii contemporane, purtătorul cel mai autorizat al aspiraţiilor de pace, prietenie şi colaborare internaţională ale poporului român le-a efectuat în mai multe ţări, precum şi vizitele la nivel înalt efectuate în ţara noastră de şefi de state din ţări ale Europei, Asiei şi Africii.

Prezentăm în cele ce urmează, succint, aceste vizite, în ordinea în care ele s-au desfăşurat pînă la începutul lunii septembrie, cînd almanahul nostru a intrat la tipar.

Preşedintele NICOLAE CEAUŞESCU „Om al anului 1980 – pentru pace"

● În cadrul vizitelor devenite tradiţionale, la 21 ianuarie a avut loc vizita de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, în R.P. Bulgaria, efectuată la invitaţia tovarăşului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. În cadrul convorbirilor desfăşurate într-o atmosferă de prietenie şi înţelegere reciprocă a fost subliniată hotărîrea celor două ţări de a depune în continuare eforturi pentru dezvoltarea relaţiilor de prietenie, colaborare, bună vecinătate şi înţelegere între ţările şi popoarele din Balcani, şi s-a ajuns la înţelegeri care vor da un nou impuls relaţiilor de prietenie şi colaborare multilaterală dintre cele două partide şi ţări, ceea ce este în intere-

sul popoarelor român şi bulgar, al ţărilor socialiste, al cauzei socialismului, progresului şi păcii în lume.

● O fructuoasă vizită de prietenie a făcut în ţara noastră, la Timişoara, în zilele de 1 şi 2 februarie, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, tovarăşul Tvietin Miatovici, preşedintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, împreună cu Stane Dolanţ, membru al Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia şi Iosif Vrhovec, secretar federal pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia.

Constatînd cu satisfacţie că relaţiile dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, dintre cele două ţări vecine şi prietene se dezvoltă cu succes în toate domeniile, cele două părţi au abordat probleme esenţiale ale activităţii politice internaţionale, s-au pronunţat pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru oprirea amplasării şi dezvoltării de noi rachete nucleare şi, în general, de noi arme în Europa şi în lume, şi-au reafirmat convingerea că, pe baza înţelegerilor stabilite, se va realiza o dezvoltare şi mai largă între ţările şi popoarele noastre, se vor întări şi mai mult prietenia şi solidaritatea dintre poporul român şi popoarele iugoslave, în interesul lor, al cauzei socialismului, progresului şi păcii.

● Ilustrare elocventă a unei susţinute colaborări internaţionale, între 5–7 februarie, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, preşedintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad.

În urma convorbirilor purtate, într-o atmosferă de caldă prietenie şi sinceritate, cei doi preşedinţi au semnat o Declaraţie comună şi şi-au exprimat satisfacţia faţă de caracterul fructuos al discuţiilor purtate, faţă de înţelegerile la care au ajuns, afirmîndu-şi convingerea că, pe baza lor, se va dezvolta o colaborare şi mai largă între partidele, ţările şi popoarele noastre, în interesul reciproc, al păcii, înţelegerii şi cooperării în lume.

● În după amiaza zilei de 22 februarie a sosit la Moscova delegaţia Partidului Comunist Român, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru a participa la lucrările celui de al XXVI-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În cadrul Congresului, secretarul general al partidului nostru a rostit o importantă cuvîntare care a fost urmărită cu deosebită atenţie şi viu interes de către delegaţii şi invitaţii la congres.

● Între 19–21 mai, o delegaţie de partid şi de stat a Republicii Socialiste România, condusă de secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă Cehoslovacă, la invitaţia secretarului general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, preşedintele Republicii Socialiste Cehoslovace, Gustav Husak, a Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia şi Guvernului Republicii Socialiste Cehoslovace. În urma convorbirilor purtate într-o atmosferă de caldă prietenie, de cordialitate şi înţelegere reciprocă, a fost semnată Declaraţia comună privind dezvoltarea în continuare a prieteniei frăţeşti şi a colaborării multilaterale dintre Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist din Cehoslovacia, dintre Republica Socialistă România şi Republica Socialistă Cehoslovacă.

În timpul convorbirilor, cei doi conducători de partid şi de stat au apreciat că amplificarea continuă a bunelor relaţii dintre partidele şi ţările noastre serveşte operei de edificare a noii orînduiri în cele două ţări, este în folosul ambelor popoare, contribuie la creşterea prestigiului şi influenţei socialismului în lume, la cauza păcii, securităţii şi colaborării internaţionale.

● La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, între 22–25 mai, preşedintele Republicii Ghana, dr. Hilla Limann, a efectuat o vizită oficială de prietenie în ţara noastră. Cele două părţi au purtat convorbiri într-o atmosferă de caldă prietenie, înţelegere şi respect reciproc, în urma cărora au fost semnate : Declaraţia comună privind întărirea prieteniei şi dezvoltarea în continuare a colaborării dintre Republica Socialistă România şi Republica Ghana, Acordul general de cooperare economică şi tehnică pe termen lung şi Înţelegerea privind cooperarea în domeniul agriculturii.

● Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, a efectuat o vizită de stat în Austria, la invitaţia preşedintelui federal al Republicii Austria, dr. Rudolf Kirchschläger, în perioada 9–12 iunie.

În timpul vizitei, înalţii oaspeţi români, precum şi persoanele care i-au însoţit au vizitat obiective economice şi culturale, bucurîndu-se pretutindeni de o primire călduroasă din partea gazdelor, corespunzătoare bunelor relaţii existente între România şi Austria. Evidenţiind, cu satisfacţie, în cadrul convorbirilor, dezvoltarea pozitivă a relaţiilor dintre Austria şi România în numeroase domenii, cele două părţi şi-au exprimat hotărîrea de a depune eforturi pentru dezvoltarea în continuare a acestor relaţii. S-a apreciat că vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu în Austria, convorbirile purtate şi acordurile semnate în timpul vizitei reprezintă o contribuţie de seamă la dezvoltarea în continuare a relaţiilor dintre Austria şi România, în interesul întăririi păcii şi colaborării în Europa şi în lume.

● La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, tovarăşul Mohamed Siad Barre, secretar general al Partidului Socialist Revoluţionar Somalez, preşedintele Republicii Democratice Somalia a efectuat o vizită oficială de prietenie în ţara noastră, în perioada 16–18 iunie. La încheierea vizitei, preşedinţii Republicii Socialiste România şi Republicii Democratice Somalia au dat o înaltă apreciere rezultatelor fructuoase ale convorbirilor pe care le-au avut şi au apreciat că vizita oficială de prietenie a tovarăşului Mohamed Siad Barre, Declaraţia comună, celelalte documente şi înţelegeri realizate reprezintă o importantă contribuţie la extinderea relaţiilor de prietenie şi colaborare dintre cele două partide şi ţări, în folosul popoarelor român şi somalez, al politicii de pace, destindere, independenţă naţională şi cooperare internaţională.

● La 25 iunie a sosit la Bucureşti o delegaţie

din India, formată din prof. Raj Baldev, președintele Adunării pentru integrare națională, Ritlal Prasad Verma și Tripta Bhatia. În cadrul unei solemnități, delegația a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu distincția **„Om al anului 1980 – pentru pace"**. Odată cu înmînarea înaltei distincții, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost oferit un exemplar din ediția a doua a lucrării **„România și președintele Nicolae Ceaușescu"**, publicată la New Delhi, sub semnătura prof. Raj Baldev.

Pe placheta de argint a statuetei-simbol este înscrisă Declarația juriului : **„Este o mare onoare de a declara pe președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, ca „Om al anului 1980 – pentru pace", pentru contribuția sa excepțională și distinsă la cauza nobilă a Păcii mondiale în cursul anului 1980, pe baza unui vot popular organizat de revista „International Reporter" și a deciziei juriului format în principal din membri ai celor două Camere ale Parlamentului indian.**

Considerată ca cea mai înaltă distincție pentru pacea lumii, se înmînează președintelui Nicolae Ceaușescu statueta de fildeș reprezentînd pe Budha – simbol al păcii și dragostei pe pămîntul indian.

Felicitări cordiale poporului român cu prilejul acordării celei mai înalte distincții pentru pacea lumii".

În cadrul aceleiași solemnități, Tripta Bhatia a oferit tovarășei **Elena Ceaușescu**, în semn de cald și respectuos omagiu adus personalității și activității sale, ca eminent om politic și savant, o lucrare artistică avînd un desen cu păuni – simbol al frumuseții și prosperității pe pămînt.

● La 31 iulie, în Crimeea, a avut loc o întîlnire între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

În cadrul convorbirii, care s-a desfășurat într-o atmosferă prietenească, sinceră, a fost acordată o atenție deosebită celor mai importante direcții ale colaborării româno-sovietice. De asemenea, au fost examinate cele mai actuale probleme ale politicii internaționale, exprimîndu-se speranța că statele semnatare ale Actului final de la Helsinki vor ajunge la înțelegeri cu privire la dezvoltarea relațiilor dintre ele, la convocarea Conferinței europene privind măsuri de încredere și dezarmare, la asigurarea continuității procesului început în capitala Finlandei.

Intreaga activitate internațională desfășurată în perioada amintită de partidul și statul nostru are la bază principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărei națiuni, al fiecărui popor de a-și hotărî singur dezvoltarea, fără nici un amestec din afară – principii promovate cu neslăbită consecvență de România socialistă, de președintele său.

BUCUREȘTI ● 19 — 30 IULIE

MAREA SĂRBĂTOARE A SPORTULUI, PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII TINERETULUI LUMII

Timp de 10 zile, între 19—30 iulie, Capitala țării noastre s-a transformat într-o veritabilă capitală a sportului studențesc mondial. Apreciate ca fiind evenimentul sportiv cel mai important al anului 1981, Jocurile Mondiale Universitare de vară, ediția a XI-a, au reunit la startul întrecerilor peste 5 000 de studenți din 85 de țări de pe toate continentele. Universiada '81 s-a desfășurat sub înaltul patronaj al tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, președintele Republicii Socialiste România și a debutat printr-un grandios spectacol cultural-sportiv desfășurat duminică, 19 iulie, pe stadionul „23 August".

Invitat de președintele Federației Internaționale a Sportului Universitar, Primo Ne-

În semn de înalt omagiu, tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, tovarășei **Elena Ceaușescu** li se înmînează placheta cu emblema Universiadei, de către marea noastră gimnastă Nadia Comăneci

biolo, să declare deschisă oficial Universiada — București 1981, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : **„Dragi tovarăși și prieteni, Doresc în primul rînd să adresez tuturor participanților la Universiada — București '81 un salut cordial, prietenesc și cele mai bune urări. Fie ca această competiție mondială a tineretului universitar să constituie o puternică manifestare a prieteniei, a solidarității studențimii, a tineretului de pretutindeni, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a păcii, a independenței naționale a popoarelor. La această inaugurare nu putem să nu ne gîndim că în aceste clipe cad bombe care omoară bărbați, femei, tineri, copii. Iată de ce această manifestare sportivă mondială trebuie să constituie o chemare la lupta pentru dezarmare, pentru a pune capăt războaielor, pentru ca tineretul de pretutindeni să trăiască în pace, să poată să învețe, să muncească, să trăiască liber. Cu aceste sentimente și gînduri, declar deschise Jocurile Mondiale Universitare de vară — ediția a XI-a și urez deplin succes în întrecerile sportive tuturor participanților. Multă sănătate și fericire !"**.

Vibrantele cuvinte adresate de președintele Republicii Socialiste România au fost primite cu vii și îndelungi aplauze, cu urale puternice.

Marea sărbătoare a sportului, prieteniei și înțelegerii între tinerii universitari din întreaga lume a constituit, prin amploarea participării, o mărturie elocventă a prestigiului și prețuirii de care se bucură în lume țara noastră, politica consecventă de pace, colaborare și prietenie între toate popoarele, promovată de România și președintele ei.

(În pag. 190—191 : Cronica întrecerilor din cadrul Universiadei '81).

ANIVERSĂRI 1982

„NU ÎN ZADAR EŞTI SOCOTIT PRINTRE EROII SECOLULUI NOSTRU“

„Figurile legendare ale lui Mircea cel Bătrîn, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul şi ale altor domnitori care au dobîndit mari victorii în fruntea oştilor române vor rămîne de-a pururi în conştiinţa poporului nostru, în istoria patriei“. Cu aceste cuvinte **Programul Partidului Comunist Român** subliniază cinstirea meritată de marii conducători care au exprimat năzuinţele de libertate ale poporului român. Ne despart 525 de ani de la urcarea pe tron a lui Ştefan cel Mare (1457–1504), dar el a rămas aceeaşi prestigioasă personalitate care se afirmă în mintea şi în inima românilor **ca un simbol viu.**

Portretul lui Ştefan cel Mare, miniatură în Tetraevanghelul scris la porunca voievodului, 1473, de ieromonahul Nicodim

„Bărbat glorios şi victorios care ai biruit pe toţi regii vecini... — i se adresa cronicarul polon Miechowski —... Om fericit căruia soarta i-a hărăzit cu multă dărnicie toate darurile. Căci pe cînd altora le-a dat numai unele însuşiri şi anume prudenţă împreunată cu şiretenie, altora virtuţi eroice şi spirit de dreptate, altora biruinţă contra duşmanului, numai ţie ţi le-a hărăzit la un loc pe toate. Tu eşti drept, prevăzător, isteţ, biruitor contra tuturor duşmanilor. Nu în zadar eşti socotit printre eroii secolului nostru“. Aprecierile sînt edificatoare pentru a dezvălui dimensiunile pe care le-a ocupat domnitorul Moldovei în secolul al XV-lea, nu numai pentru românii, ci şi pentru popoarele vecine.

Fiu al lui Bogdan, cel ucis la Răuseni de Petru Aron, tînărul Ştefan, cu sprijin de la ruda sa Vlad Ţepeş, a reuşit ca în două lupte, la Doljeşti şi Orbic, să înfrîngă şi să silească la fugă pe ucigaşul tatălui său. Pe cîmpul de la **Direptate,** biruitorul a fost proclamat domn al Moldovei, faptele sale de arme primind aprobarea poporului însuşi. Se inaugura o domnie glorioasă, în cursul căreia Ştefan cel Mare va şti să găsească sprijin şi în rîndurile orăşenimii mărunte şi ale ţărănimii, „talpa ţării“, cum o definea cu un veac şi mai bine în urmă Mihail Kogălniceanu.

Lunga domnie a voievodului moldovean — cei 47 de ani în care el s-a aflat în fruntea ţării — rămîne în istoria patriei ca o perioadă de eroice înfăptuiri. Luptele de apărare pe care Ştefan cel Mare a trebuit să le poarte au fost aproape neîntrerupte şi cu toate acestea el a reuşit să asigure ţării sale prosperitate şi să afirme prin nepieritoare monumente — nu mai puţin de 44 — nu numai biruinţele sale repetate, dar şi puterea economică pe care Moldova a putut s-o dobîndească. Războaie a purtat cu regele Ungariei şi cu regii Poloniei, uneori a trebuit să purceadă la înlocuirea domnilor Ţării Româneşti opuşi politicii de rezistenţă pe care el o afirma cu strălucire, dar mai ales a dus o înverşunată

luptă de apărare față de puterea copleșitoare a Imperiului otoman și a vasalilor acestuia — prădătorii tătari. Întreaga societate a Moldovei a stat alături de acest domn excepțional în însușirile sale de om politic și în acelea de inegalabil conducător militar. **„La lucrurile de războaie meșter, unde era nevoie, însuși se vîra** — remarca cronicarul Grigore Ureche — **ca văzîndu-l ai săi, să nu îndărăpteze ; și pentru aceia rar război de nu biruia și unde-l biruia alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-se căzut jos, se ridica deasupra biruitorilor".**

La Baia a înfrînt pe regele Matei Corvin, susținător al adversarilor săi la domnie, dar apoi a întins mîna celui înfrînt și astfel a putut beneficia în lupta sa antiotomană de ajutorul fostului dușman. Cu regi ai Poloniei s-a înfruntat, marea izbîndă din Codrii Cosminului a rămas în memoria urmașilor. Neîndoielnic însă, Ștefan cel Mare a fost preocupat înainte de toate să izbutească să salveze Moldova de uriașa primejdie a sultanilor otomani. În războaie în care a trebuit să facă față aproape totdeauna unor forțe copleșitoare, el a rămas pînă la urmă biruitor. Lupta de la Vaslui din 10 ianuarie 1475 a reprezentat cea dintîi gravă înfrîngere a otomanilor. **„A fost un grozav măcel și puțin a lipsit ca să nu fie cu toții tăiați în bucăți"**, constata cu tristețe un cronicar otoman bilanțul pentru ai săi al bătăliei amintite. Papa de la Roma l-a felicitat pe biruitor, faptele sale s-au bucurat de elogii pretutindeni, dar, în schimb, ajutoare efective n-a primit. Și totuși în anul următor, în 1476, Mohamed II însuși, cuceritorul Constantinopolului, venit în fruntea oștilor sale pentru a răzbuna înfrîngerea din 1475, n-a izbutit să îngenunche nici Moldova și nici pe viteazul ei conducător, care a știut să-l înfrunte cu bărbăție și spirit de jertfă la Războieni. Pînă la urmă, sultanul a fost nevoit să se retragă. Deși în 1484 cetățile de la Dunăre și Marea Neagră, Chilia și Cetatea Albă, au căzut în puterea otomanilor, fapt ce s-a datorat capitulării politice a numeroase state europene față de puterea sultanilor, otomanii n-au reușit să înfrîngă pe Ștefan cel Mare și să-l silească să li se supună. Conștient însă de puterea principalului său adversar, voievodul pe patul morții a recomandat urmașului său să accepte o înțelegere cu Imperiul otoman, în condiții în care, prin dîrza sa luptă de rezistență, Ștefan asigurase Moldovei ființa de stat, determinînd chiar și pe puternicii adversari — otomanii — la recunoașterea drepturilor ei autonome.

Gospodărind țara cu înțelepciune, el i-a asigurat prosperitate, în ciuda grelelor lupte de apărare ce au trebuit să fie duse. A știut totodată să se sprijine pe țărănime, care, la rîndul ei, a luptat cu neînfricare sub ordinele sale. **„Țărănimea** — se arată în **Programul Partidului — a constituit forța principală a armatelor multor mari conducători de oști, care au înscris pagini de înălțător eroism în lupta împotriva dominației străine".**

Ștefan cel Mare a rămas o figură legendară în conștiința poporului, a tuturor generațiilor. Nimic nu l-a putut șterge din amintirea maselor. Numele său a rămas înscris de veacuri nu numai în cărțile istoriei, dar mai ales în inimile oamenilor. România socialistă acordă amintirii sale legitimă cinstire. Așezat pentru veșnicie în Panteonul națiunii, el afirmă în fața memoriei umanității înțelepciune și dîrzenie, neînfricat curaj, rare însușiri de conducător, patriot al poporului.

DAN BERINDEI
secretar al Comitetului Național al Istoricilor

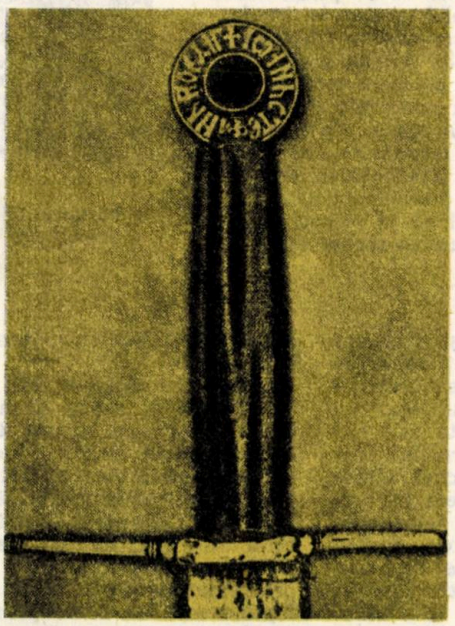

Sabie care a aparținut lui Ștefan cel Mare (azi la Muzeul Eski Sarai din Istanbul). Lama lungă, dreaptă, cu două tăișuri; mînerul, înfășurat cu sîrmă de aur, se apucă cu ambele mîini; pe medalion inscripția: „Io Ștefan Voievod, domn al Țării Moldovei".

1907-1982 trei sferturi de veac de la marile răscoale țărănești

ANIVERSĂRI 1982

„...COMEMORĂM ÎMPLINIREA A ȘAPTE DECENII DE LA MAREA RĂSCOALĂ A ȚĂRĂNIMII DIN 1907, UNA DIN CELE MAI MĂREȚE ȘI, TOTODATĂ, DIN CELE MAI TRAGICE PAGINI DIN ISTORIA LUPTEI NECURMATE A ȚĂRĂNIMII, A ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN PENTRU LIBERTATE ȘI DREPTATE SOCIALĂ, PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ".

NICOLAE CEAUȘESCU

(EXPUNERE LA PRIMUL CONGRES AL CONSILIILOR DE CONDUCERE ALE UNITĂȚILOR AGRICOLE SOCIALISTE, AL ÎNTREGII ȚĂRĂNIMI — APRILIE 1977)

Se numește **Muzeul Răscoalei** și se află în localitatea Flămînzi, județul Botoșani. Îi parcurgi cu firească emoție sălile ; privind exponatele — mărturii dureroase ale exploatării, sărăciei și înapoierii economice — înțelegi, cutremurat, că nu se mai putea răbda. De aici, din Flămînzi, au izbucnit, cu 75 de ani în urmă, flăcările puternicelor răscoale țărănești care aveau să cuprindă în doar cîteva săptămîni întreaga țară. Astăzi, localitatea Flămînzi se transformă, văzînd cu ochii, într-un oraș agroindustrial, odată cu zeci și zeci de alte localități rurale. S-ar putea spune că, alături de Belcești — Iași, Bîrla — Argeș, Putineiu — Giurgiu, Plenița — Dolj, Pătule — Mehedinți, Rădomirești — Olt și Piatra — Teleorman, primul sat răsculat în 1907 devine oraș chiar mai repede decît altele, acestea fiind locurile în care răscoala s-a manifestat cu o forță deosebită, iar represiunea burghezo-moșierimii, cu o extraordinară cruzime. Vor deveni mai curînd orașe aceste opt localități, din inițiativa secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimată cu patru ani în urmă, întru cinstirea memoriei victimelor răscoalelor.

„Să nu uiți Darie !". Să nu uităm. Cauza principală a nivelului de trai foarte coborît al țărănimii era lipsa de pămînt. Un studiu efectuat de economistul G. D. Creangă în 1905 și intitulat **„Proprietatea rurală și chestiunea țărănească"** arăta, printre altele, că, în vreme ce 143 871 capi de familie țărani cu proprietăți de pînă la un hectar dețineau 99 183 hectare, 66 de latifundiari, avînd fiecare peste 5 000 de hectare pămînt cultivabil, stăpîneau 520 095 hectare, marea lor majoritate avînd moșii în județele cu pondere în producția de cereale.

Pe un plan mai larg, în lucrare se menționează că, în vreme ce 4 171 de mari proprietari stăpîneau 3 687 192 hectare, 1 015 302 țărani capi de familie aveau mai puțin pămînt decît cei patru mii de moșieri, adică 3 319 695 hectare.

Asupra gospodăriei țărănești apăsau alte imense greutăți, expresie a politicii economice a claselor exploatatoare. Potrivit aceluiași autor, proprietatea țărănească plătea impozite mai ridicate decît proprietatea mare de peste 500 de hectare, astfel : în 11 județe cu peste 50 la sută, în 9 județe cu 30—40 la sută. G. D. Creangă menționa numeroase cazuri cînd țăranul plătea impozit pentru hectarul de pămînt chiar de 8—10 ori mai mare decît moșierul. Lipsei de pămînt, impozitelor spoliatoare li se adăuga sistemul rapace al arendărilor ; mare parte din moșieri nu-și lucrau direct pămîntul ci-l dădeau arendașilor care aveau tot interesul să cîștige cît mai mult. Aceasta însemna o exploatare nemiloasă a țăranilor cărora li se plătea munca la preț de nimic. În schimb, li se luau dobînzi cămătărești la avansurile pentru hrană, li se sporea dijma, erau practicate măsurători nedrepte la măsurarea pogoanelor date în dijmă.

Unul dintre cele mai mari trusturi arendășești, anume trustul Fischer cuprindea 236 863 de hectare și se întindea pe 10 județe — Dorohoi, Suceava, Botoșani, Iași, Vaslui, Putna, Bacău, Brăila, Ialomița și Romanați. Modul nemilos în care trusturile exploatau pe țărani explică și faptul că, dacă lupta pentru pămînt a constituit principalul obiectiv al răscoalelor, pedepsirea arendașilor spoliatori a marcat momente dintre cele mai dramatice ale acestei lupte.

Un adevărat rechizitoriu împotriva latifundiarilor a făcut Spiru Haret în lucrarea **„Chestia țărănească"** în care realitățile din lumea satului erau dezvăluite în tot dramatismul lor : situația deosebit de grea a țăranilor, modul nemilos în care aceștia erau jefuiți de cămătari, creșterea nemăsurată a arenzii, așezarea nedreaptă a

impozitului funciar, abuzurile administrației, fărămițarea continuă a proprietății țărănești. În lucrare, apărută în 1905, era lansat acest avertisment: **„...proprietarii să nu piardă din vedere că modestul sacrificiu ce propun să facă ei din multul ce cîștigă astăzi este pentru a evita pierderi mai mari ce ar putea avea în viitor. Oricine are dreptul să trăiască, și cînd unei clase întregi de oameni i se taie toate mijloacele de existență, ei ajung la disperare și nu mai știu să aleagă între ceea ce legea permite sau nu permite"**. Dar latifundiarii n-au ținut seama de acest avertisment.

Peste mai puțin de doi ani, vîlvătăile răscoalei, aprinse la Flămînzi, s-au întins cu repeziciune peste țară. Valul revoltei, pornit din Botoșani a cuprins județele Dorohoi, Iași, Suceava, Neamț, apoi s-a extins în Muntenia, cu deosebită intensitate în județele Rîmnicu Sărat, Buzău, apoi Teleorman, Vlașca, Olt, Argeș, și mai departe în Oltenia. Reprimarea răsculaților de către guvernul liberal a fost deosebit de sîngeroasă: „Răscoala fu înăbușită pe baza formulei de iuncăr prusian a lui (Petre) Carp: „represiunea și pe urmă vom aviza" — constata Nicolae Iorga. 11 000 de țărani au plătit cu viața încercarea legitimă de a fi stăpîni pe pămîntul pe care trudeau, alte mii au fost întemnițați. Au urmat cîteva măsuri de îndreptare a soartei țăranului — Legea învoielilor agricole, înființarea Casei Rurale, Legea arendării către țărani a moșiilor statului și comunelor — măsuri care nu puteau rezolva problema, în condițiile în care cea mai mare parte din pămîntul lucrat de săteni rămînea mai departe în mîinile moșierilor și arendașilor.

„1907" de Octav Băncilă

Un punct luminos în puternica înfruntare de clasă care au fost răscoalele l-a constituit solidaritatea cu țăranii răsculați a muncitorilor, a mișcării socialiste, a multor altor minți progresiste. Se știe că în multe locuri, printre care Pașcani, Buhuși, Galați, regiunea carboniferă din județul Bacău, muncitorii s-au solidarizat cu răsculații, au protestat cu hotărîre împotriva burghezo-moșierimii, a samavolniciilor și exploatării. Ziarele mișcării socialiste și în primul rînd **„România muncitoare"** au demascat constant reacționarismul regimului, caracterul său exploatator și represiv. Alături de Nicolae Iorga și Spiru Haret, s-au ridicat în apărarea țăranilor socialistul Racovsky, fiul marelui patriot Mihail Kogălniceanu, Vasile Kogălniceanu, istoricul Radu Rosetti și mulți mulți alții.

Omagiind jertfele răsculaților din acel însîngerat 1907, cînd s-a demonstrat forța revoluționară a țărănimii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntul de închidere rostit la Congresul al II-lea al oamenilor muncii din agricultură, al întregii țărănimi: **„...comparînd situația ei din trecut cu situația de astăzi, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că făurirea socialismului în România, organizarea socialistă a agriculturii au schimbat radical și viața satelor, a țăranului, i-au deschis căile pentru participarea activă, în alianță cu clasa muncitoare, la conducerea destinelor țării, pentru a trăi o viață demnă, liberă și fericită"**.

Sînt cuvinte care sintetizează strălucit meritul istoric al Partidului Comunist Român, al orînduirii socialiste de a fi înlăturat exploatarea capitalistă, de a fi asigurat victoria luptei tuturor celor ce muncesc pentru „o viață demnă, liberă și fericită". Pentru a înțelege mai bine unde am ajuns, ce perspective luminoase se deschid țărănimii, întregului popor pe drumul făuririi vieții noi, vă invit să recitiți grupajul care deschide acest almanah.

TEOHARIE OPREA

TINERETUL ESTE VIITORUL

60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist

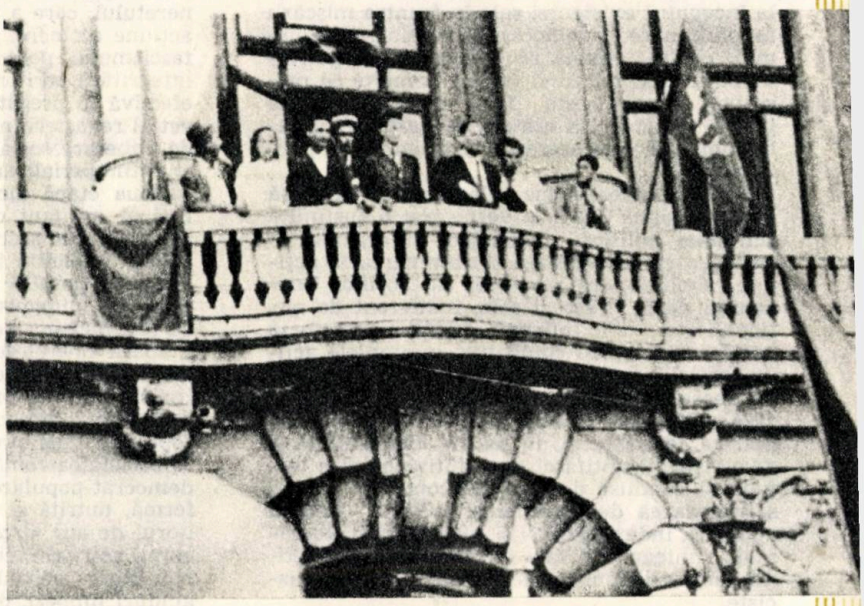

București, 1944 : tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar al C.C. al U.T.C., și tovarășa Elena Ceaușescu, participînd la o mare adunare populară.

Tînăra generație a României socialiste aniversează în primăvara anului 1982 șase decenii de la crearea organizației sale comuniste unice — Uniunea Tineretului Comunist, moment de însemnătate esențială în istoria mișcării revoluționare și democratice de tineret din țara noastră, cu ample și profunde semnificații în gîndirea și practica sa politică.

Actul istoric săvîrșit în urmă cu 60 de ani a fost consecința firească a unui îndelungat proces de maturizare politică, ideologică și organizatorică — jalonat de perioada de acumulări și notabile salturi calitative — pe care mișcarea revoluționară de tineret din țara noastră l-a parcurs, timp de aproape un secol, alături de mișcarea revoluționară socialistă și sub îndrumarea sa nemijlocită.

Analiza evenimentelor de acum șase decenii impune relevarea rolului primordial al Partidului Comunist Român în ampla acțiune de făurire a organizației unice revoluționare de tineret din România, în orientarea acesteia pe un statornic făgaș comunist de activitate. În pofida dificultăților în care a fost nevoit să-și desfășoare activitatea după Congresul din mai 1921, partidul comunist și-a asumat toată răspunderea pentru formarea, creșterea și educarea tineretului în spiritul revoluționar, patriotic, pentru mobilizarea și antrenarea energiilor sale la eroica luptă pentru înnoirea din temelii a societății românești.

În concepția partidului comunist, tineretul revoluționar reprezenta, prin cutezanța gîndirii și entuziasmul acțiunii sale, nu un simplu punct de sprijin, ci un mediu social dintre cele mai prielnice pentru exprimarea idealurilor de libertate socială și independență națională, pentru dezvoltarea spiritului revoluționar care să ducă la împlinirea omului ca om. De aici, puternica înrîurire pe care a exercitat-o asupra situării organizațiilor revoluționare de tineret pe temeiul programului și acțiunii comuniste, de aici, sprijinul efectiv și coordonarea nemijlocită — prin intermediul tinerelor sale cadre — a procesului de unificare politică și organizatorică a mișcării de tineret într-o organizație comunistă unică la scara României întregite.

Corolarul acestei intense activități politice și organizatorice a partidului comunist l-a constituit Conferința generală a tineretului socialist din 19—20 martie 1922 cînd reprezentanții organizațiilor din toate provinciile istorice ale României — reuniți pentru prima dată la București — au pus bazele organizației comuniste unice de tineret, centralizată pe plan național. *„Formarea în 1922 a Uniunii Tineretului Comunist, la un an după crearea Partidului Comunist Român,* arată tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, *a constituit un*

moment crucial în istoria mișcării revoluționare de tineret din România. (...) Se poate spune că Uniunea Tineretului Comunist a desfășurat în toată perioada ilegalității o intensă activitate de organizare a tineretului, de conducere a luptelor sale alături de clasa muncitoare, de toate forțele revoluționare și progresiste din România".

Uniunea Tineretului Comunist s-a situat de la începutul existenței sale în fruntea mișcării revoluționare și democratice de tineret, eroismul, combativitatea revoluționară și patriotismul înflăcărat fiind virtuți dovedite cu prisosință în cele peste două decenii de luptă ilegală desfășurată alături de partidul comuniștilor, sub conducerea și îndrumarea sa permanente.

Urmînd îndeaproape calea luptei deschisă de comuniști, U.T.C. a desfășurat o susținută activitate politică, ideologică și organizatorică pentru mobilizarea și antrenarea la acțiune revoluționară a tuturor categoriilor tineretului de la orașe și sate, indiferent de naționalitate ; s-a afirmat viguros ca o forță unită, dinamică și combativă în amplele acțiuni sociale declanșate de proletariatul român cu deosebire în anii crizei economice din 1929—1933 ; s-a ilustrat pregnant în lupta împotriva fascismului, în marile manifestații și demonstrații antifasciste și antirăzboinice inițiate și conduse de partidul comunist pentru salvgardarea democrației și culturii, pentru apărarea independenței și suveranității României, a integrității sale teritoriale în fața tendințelor revizioniste ale blocului statelor fasciste.

La școala aspră a luptei eroice a partidului comunist, în creuzetul viu, incandescent al practicii revoluționare, U.T.C. s-a călit și maturizat nu numai pe ea dar și oamenii ce i-a încorporat în cadrele sale organizate ori i-a atras sub steagul ideilor pentru care militau comuniștii. Și exemplul cel mai luminos dintre miile și miile de activiști crescuți și afirmați în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist este persoana secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care din cea mai fragedă vîrstă s-a alăturat cu entuziasm luptei clasei muncitoare ; s-a afirmat repede ca un autentic talent organizatoric ; s-a impus prin nivelul tot mai ridicat de pregătire politică și ideologică, prin pasiunea revoluționară și patriotismul înflăcărat, spiritul de jertfă și dăruire pentru cauza clasei muncitoare, a poporului căruia îi aparține.

Afirmată strălucit, începînd din 1933, în momente decisive ale luptei revoluționare, patriotice a partidului comunist, activitatea tînărului comunist Nicolae Ceaușescu a imprimat mișcării revoluționare și democratice de tineret forță și dinamism organizatoric, angajare fermă și dăruire plenară în procesul viu al creației istorice. O activitate tumultuoasă, desfășurată în condițiile unei permanente și dure prigoane a aparatului represiv, marcată de un lung și greu regim al temnițelor ; o activitate care a contribuit în mod hotărîtor la intensificarea muncii partidului în rîndul tineretului, care a înrîurit profund unitatea de acțiune a tinerei generații în lupta împotriva fascismului, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei ; o angajare efectivă la pregătirea și înfăptuirea marelui act al renașterii noastre naționale — revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Noua etapă din istoria țării îl va găsi pe tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar al C.C. al U.T.C. Experiența dobîndită în anii luptei ilegale, maturitatea politică și ideologică, spiritul organizatoric, dinamismul și fermitatea în decizii au fost plenar valorificate în dinamizarea participării tinerei generații la lupta forțelor democratice conduse de partidul comunist pentru instaurarea primului guvern revoluționar democratic din istoria României, pentru înfăptuirea unor profunde prefaceri înnoitoare în societatea românească și izbînda revoluției democrat-populare. Și aceasta cu convingerea fermă, nutrită și astăzi, că tineretul este viitorul de aur al țării, că aportul său la edificarea noii orînduiri poate și trebuie să fie cît mai mare posibil, cît mai prețios. Asemenea gînduri limpezi, de un robust optimism revoluționar, erau exprimate, în septembrie 1944, în coloanele primului număr legal al ziarului „Scînteia", unde scria : *„Tineretul este viitorul unui popor ; spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său, tineretul este o forță creatoare care, pusă în serviciul științei și progresului, poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor".*

A fost un îndemn urmat cu încredere de tînăra generație a patriei, un îndemn ce și-a găsit concretizarea în aportul său important la edificarea noii orînduiri în țara noastră și care, fără îndoială, se regăsește astăzi în hotărîrea sa fermă și entuziastă de a urma partidul, pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în realizarea măreților proiecte de viitor, așa cum le reflectă documentele istorice adoptate de Congresul al XII-lea.

Dr. CONSTANTIN PETCULESCU

UN EROU AL VĂZDUHULUI

Printre pionierii aviației mondiale, Aurel Vlaicu a fost un fruntaș și un erou. Să ne reamintim de succesele sale în zborurile făcute în țară și peste hotare, în epoca de sacrificiu în care fiecare metru cucerit pe verticalele văzduhului s-a plătit cu o viață de cutezător. Și Vlaicu și-a dat acest suprem tribut, încercînd să treacă peste Carpați cu o mașină de zburat uimitoare pentru vremea aceea.

Aurel Vlaicu s-a născut la 6 noiembrie 1882, în satul Binținți, de lîngă Orăștie. Era fiul țăranului Dumitru Vlaicu și al țărăncii Ana Vlaicu. Atras de noua minune care încerca să cucerească lumea — zborul mecanic — Vlaicu și-a continuat studiile peste hotare, la Budapesta, la München și, mai ales, la Paris, unde s-a specializat cu precădere în problemele de construcții aeronautice. În anul 1910 avea gata construit, la București, primul său avion. Ziarele ne descriu astfel cele dintîi zboruri făcute de acest cutezător, care credea cu tărie în viitorul aeronauticii : „La 4 iunie 1910 Vlaicu încearcă motorul GNOM, pe care l-a adus din Paris, folosind puterea de 12 HP, cu 300 de turații pe minut și reușind să salte puțin roatele avionului. A doua încercare o face cu 18 HP și 400 de turații. După 40 de metri de la plecare aparatul devine aeroplan — el plutea în aer la un metru înălțime. La a treia experiență, dînd aparatului mai multă benzină, s-a ridicat la o înălțime de doi metri, apoi a revenit, oprindu-se dulce pe pămînt. În ziua de 12 iunie 1910 Vlaicu s-a ridicat la 10 metri înălțime, pe o distanță de 100 de metri. Vlaicu a zburat !"

Cel mai reușit zbor al lui Vlaicu a fost făcut la 27 august 1911, cu ocazia marilor serbări organizate la Blaj de ASTRA. Cu cel de al doilea aparat construit de el („Vlaicu II"), virtuosul zburător a plutit atunci timp de 29 de minute deasupra Cîmpiei Libertății, fiind aplaudat de cei peste treizeci de mii de spectatori, adunați acolo pentru jubileul ASTREI. Printre aceștia s-a aflat și I. L. Caragiale „care a plîns de emoție, văzînd cutezanța zburătorului Aurel Vlaicu" — după cum ne spune Victor Eftimiu în memoriile sale.

La 31 august 1913 (13 septembrie, st. n.), Aurel Vlaicu a intrat în rîndurile martirilor aviației românești și mondiale, pierzîndu-și viața — la Băneși, lîngă Cîmpina, unde s-a prăbușit cu avionul pornit să treacă peste Carpați. Așa și-a sfîrșit viața cel despre care Nicolae Iorga avea să scrie, a doua zi : „Șoimul nostru ardelenesc a lunecat din slava cerului și s-a sfărîmat de acest pămînt aspru — Vlaicu a murit ! Cu aripile ultimului său zbor i s-a frînt și viața ; voința cea nebiruită s-a pierdut. Fecior de țăran, fără avere, fără sprijin, el s-a trezit într-o bună zi cu gîndul că e frumos să zboare cineva, că el poate zbura (...) Și, la capătul atîtor încercări, el s-a pomenit în sfîrșit acolo sus, în cer. Și cînd l-au văzut acolo sus, toți acei iobagi de ieri, setoși de libertate, de lumină, de neatîrnare, i s-au închinat nu numai ca unui fiu iubit mai isteț și mai viteaz, i s-au închinat ca unui vestitor, ca unui simbol (...)".

M. FLORESCU

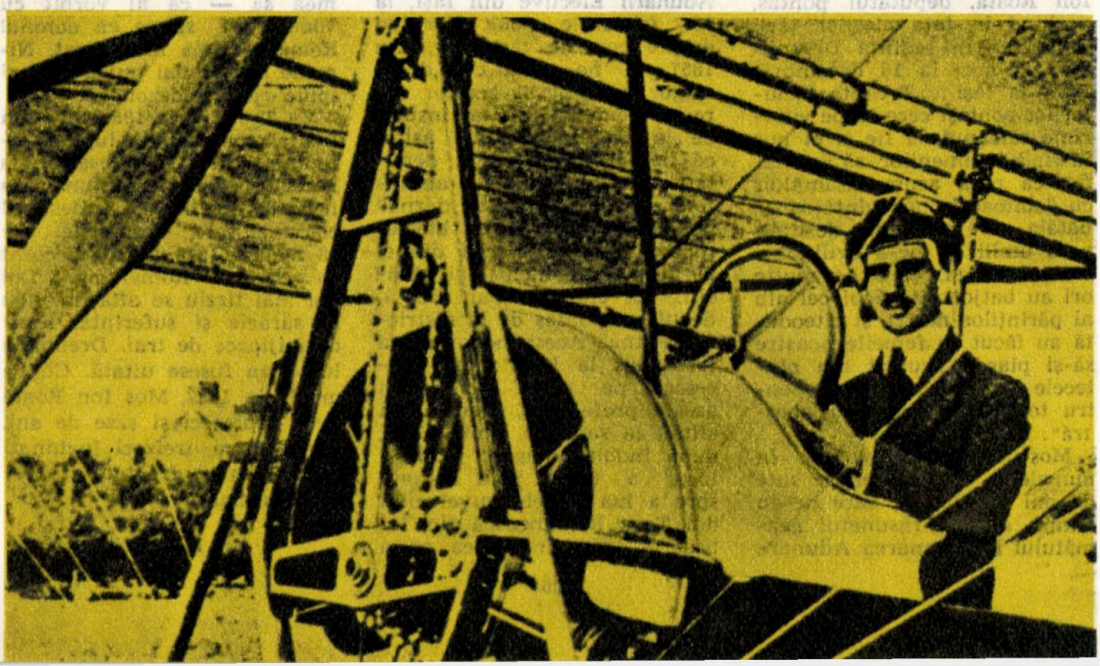

MOȘ ION ROATĂ

„Vei spune că ai vorbit cu vodă, vei spune că domnul României te-a îmbrățișat".

O sută de ani de la moartea lui Moș Ion Roată se împlinesc la 20 februarie 1982. Cîte legende și cîte întîmplări adevărate sînt țesute în jurul numelui său, pomenit cu evlavie de către urmași! Povestitorul Ion Creangă a fost primul care l-a adus în literatura noastră pe acest erou al luptelor purtate de țărănime pentru scuturarea jugului iobăgiei. În cărțile **Moș Ion Roată și Unirea** și **Moș Ion Roată și Vodă Cuza**, Creangă ni-l prezintă așa cum a fost în realitate: un țăran necăjit, lipsit de drepturi, exploatat, bătut, înfometat — dar demn în atitudinile sale față de cei cărora le cerea îndreptarea lucrurilor. Nimic nu ni-l înfățișează însă mai bine decît documentele de arhivă. Să ni-l reamintim, deci, pe Moș Ion Roată, deputatul pontaș, vorbind în fața aleșilor țării Moldovei, în ședința Divanului ad-hoc, la 18 decembrie 1857, la Iași: „Treapta locuitorilor pontași cere ca pe viitorime săteanul să fie și el pus în rîndul oamenilor, să nu mai fie, ca pînă acum, asămăluit cu dobitoacele necuvîntătoare; bătaia, care atît amar de timp ne-a umilit și ne-a ovilit, biciul și varga, care de multe ori au batjocorit părul cel alb al părinților noștri, și cîteodată au făcut ca femeile noastre să-și piardă pruncii din pîntecele lor, să se ridice pentru totdeauna deasupra noastră".

Moș Ion Roată vorbea în numele a „douăsprezece sute de mii de suflete, care ne-au trimis să fim răsunetul geamătului lor la marea Adunare alcătuită din toate treptele". Și cum au răspuns boierii de atunci la aceste cerințe legitime? Oprimarea a continuat, țăranii au rămas mai departe — pînă la venirea lui Cuza — sub exploatarea moșierilor și a arendașilor, iar Moș Ion Roată și-a plătit scump îndrăzneala de a cere dreptatea cuvenită norodului. Ne-o mărturisește Mihail Kogălniceanu, în cuvîntarea ținută înaintea Adunării Elective din Iași, la 15 februarie 1861. Vorbind despre cererile țăranilor, din 1857, el ne arată că „drept singur rezultat al acestor cereri, sătenii au căpătat insulte de la această tribună, astfel că fiecare dintre bieții deputați (aleșii țăranilor) s-au întors pe la casele lor cu deznădejdea în inimă și cu blestemul pe buze (...). Unii din ei au fost chiar închiși și sărăciți. Voi cita pe Ioan Roată, deputatul pontaș de la districtul Putna. Acest nenorocit a fost adus la Iași, supus cercetării, pe urmă închis în grosul prefecturii, redus în sfîrșit la sapă de lemn. Cînd, după îndoita alegere, domnitorul a trecut prin Focșani spre a lua frînele guvernului din Țara Românească (în februarie 1859) înălțimea sa a binevoit a primi pre Ioan Roată și a asculta durerile sale. Înălțimea sa, spre onoarea sa eternă, a vărsat asupra unei inimi sîngerînde cuvinte mîngîietoare, l-a îndemnat să se liniștească și i-a dat doi pumni de galbeni. Atunci Roată cu lacrimi mulțămi domnitorului pentru dar, însă l-a întrebat: „Dară onoarea mea cine mi-a da-o?". „Vei spune — i-a răspuns înălțimea sa — că ai vorbit cu vodă, vei spune că domnul României te-a îmbrățișat. Nimene nu va mai putea să mai spuie că ești dezonorat".

La 23 ianuarie 1861 Moș Ion Roată, continuînd lupta începută, care-i adusese atîtea necazuri, dar și mulțumiri, a fost ales în „Județul sătesc" al comunei sale, Cîmpurile. La 18 martie 1878 a fost decorat cu „Steaua României". Doi ani mai tîrziu se afla din nou în sărăcie și suferință, lipsit de mijloace de trai. Dreptatea lui Cuza fusese uitată. Cînd a murit, în 1882, Moș Ion Roată avea șaptezeci și șase de ani, dintre care treizeci închinați luptei pentru dreptate și egalitate socială.

F. MUNTEANU

Un mare povestitor

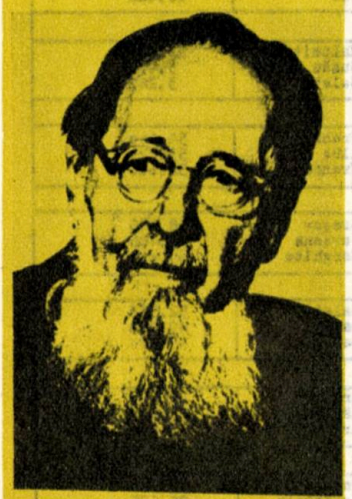

Agârbiceanu

În urmă cu o sută de ani, la 19 septembrie 1882, se năștea cel ce avea să rămînă, alături de Slavici și Rebreanu, și alături de Creangă și Sadoveanu, povestitorul și romancierul Ion Agârbiceanu. Venise pe lume în Cenade, comună în apropierea Blajului „sat așezat în fundul unei căldări — cum scrie Agârbiceanu în *Mărturisiri* (Revista Fundațiilor, 12 XII 1941) — în care pe drum de șes nu se poate pătrunde decît pe o singură vale, valea Cenăzii... Cenadea are hotar mare, cu pășuni întinse, cu multe păduri... Oamenii sînt harnici și curați și mulți știutori de carte încă înainte c-o jumătate de veac". Aici și-a petrecut copilăria Ion, fiul pădurarului Nicolae, originar din Agârbiciu, comună de la care și-a luat și numele. Ca orice copil de țăran era trimis să pască vitele, iar cînd s-a făcut mai mare ajuta la munca agricolă, chiar și atunci cînd venea în vacanță de la Blaj. Dragostea pentru învățătură și pentru scris se pare că a moștenit-o de la tatăl său care, prin 1894, publica în „Foaia poporului" din Sibiu poezii populare culese de el. Viitorul prozator debutează, ca atîția alți scriitori, cu versuri, în foaia locală din Blaj, „Unirea", la 8 iulie 1899, semnînd cu pseudonimul Alfius. Colaborează apoi la alte publicații cu foiletoane și însemnări, adevăratul debut avînd loc însă în „Luceafărul" cu schița *Badea Niculae*, de fapt semnalul care-l definește pe portretistul și evocatorul din viitorul volum ce avea să apară în 1905 — *De la țară*. Stabilit în 1906 ca preot în satul Bucium-Șasa, din Munții Apuseni, avea să cunoască aici, cum se destăinuie tot în *Mărturisiri*, „cele mai multe mizerii ale vieții de la țară..., încît regretam că m-am făcut preot ca să cunosc toată această mizerie și materială și morală". Situația respectivă este edificatoare pentru el. Experiența de viață din Munții Apuseni înclină balanța vieții și creației lui către apostolat. Mizeria socială și asuprirea națională îl așază în rîndurile celorlalți intelectuali ai satului transilvan care s-au dedicat muncii pentru ridicarea poporului. În aceste condiții începe colaborarea la „Viața românească", revistă care a arătat de la începutul apariției (1906) un interes deosebit problemelor sociale de la orașe și sate. Creațiile sale ulterioare — *În întuneric*, *Două iubiri*, *În clasa cultă*, *Chipuri de ceară*, *Arhanghelii*, *Sectarii* etc., sînt toate străbătute de un accent critic.

Între anii 1914—1918, datorită conflagrației mondiale care a avut loc, scriitorul consemnează în schițele și povestirile sale, precum și în articolele publicate, bejenia flagelului. În 1916 el se retrage de la Orlat, cu trupele române, ajungînd apoi în Moldova. Devine astfel un militant entuziast și unul din participanții activi ai legitimului act istoric al Marii Uniri a Transilvaniei cu Țara.

Ulterior, desfășoară o intensă activitate publicistică și culturală în cadrul „ASTREI", la Sibiu și la Cluj, continuă concomitent activitatea de creație literară. De la schiță și povestire trece la roman. Prima reușită a sa ca romancier rămîn *Arhanghelii*, care, așa cum remarcă Mircea Zaciu, „tinde să fie, după *Mara* lui Slavici, o icoană a vieții ardelene". Multe elemente ale romanului său prevestesc capodopera lui Rebreanu, *Ion*. Ca și în primele sale scrieri, Agârbiceanu s-a definit în întreg procesul creației sale un prozator orientat către viața poporului, creînd o vastă frescă a vieții satului și orașului din prima jumătate a secolului nostru. Compasiunea pentru cei apăsați, obijduiți constituie nota fundamentală a scrisului său, *Arhanghelii*, *Popa Man*, *Spaima*, *Dezamăgire* și alte creații ale sale fiind străbătute de o fierbinte pulsație umanitară ; în paginile lor se dezvăluie alesele însușiri morale ale oamenilor din popor. În zugrăvirea artistică a realității, Agârbiceanu aduce o notă personală îndeosebi prin suflul liric de care este străbătută proza sa. Pătruns de credința în misiunea educativă a literaturii, el a adus o contribuție semnificativă pînă în ultimii ani ai vieții, după 1944 (m. 28 V 1963), prin scrieri ca *File din cartea naturii*, *Faraonii*, menținîndu-și talentul viguros, dovedind o nobilă conștiință scriitoricească.

GH. CATANĂ

Recordurile în producția agricolă vegetală și animală

ÎNDEMN

CELE MAI MARI PRODUCȚII MEDII OBȚINUTE

ÎN ANUL 1980 ÎN SECTORUL VEGETAL

Unitatea	Județul	Prod. medie-kg. la ha
GRIU		
Ferma 1 C.A.P. Peregu Mare	Arad	6.003
Ferma 1 C.A.P. Salonta	Bihor	6.003
Ferma 1 C.A.P. Cuci	Mureș	5.650
PORUMB		
Ferma 1 C.A.P. Topolovățu Mare	Timiș	10.750
Ferma 3 C.A.P. Smeeni	Buzău	10.575
Ferma 2 C.A.P. Scornicești	Olt	10.062
FLOAREA SOARELUI		
Ferma 1 C.A.P. Milogești	Ialomița	3.600
Ferma 4 C.A.P. Blăjani	Buzău	3.470
Ferma 3 I.A.S. Bărdan	Galați	3.267
SFECLA		
Ferma 4 C.A.P. Gherghița	Prahova	54.400
Ferma 2 C.A.P. Vințu de Jos	Alba	53.620
Ferma 4 C.A.P. Suraia	Vrancea	52.000
CARTOFI DE TOAMNA		
Ferma 2 I.A.S. Prejmer	Brașov	38.626
Ferma 1 I.A.S. Ozun	Covasna	38.486
Ferma pilot C.A.P. Tușnad	Harghita	35.000
TOMATE DE VARA		
Ferma 12 I.P.I.L.F. Tecuci	Galați	52.533
Ferma 10 I.P.I.L.F. Tecuci	Galați	49.268
Ferma 2 I.P.I.L.F. Tecuci	Galați	49.220
CEAPA		
Ferma 4 I.A.S. Pecica	Arad	23.670
Ferma 11 I.A.S. Călărași	Călărași	22.550
Ferma 2 C.A.P. Iratoș	Arad	22.610
STRUGURI DE MASA		
Ferma 4 I.A.S. Ostrov	Constanța	27.900
Ferma 1 I.A.S. Ostrov	Constanța	26.676
Ferma 2 I.A.S. Nazarcea	Constanța	25.462
STRUGURI PENTRU VIN		
Ferma 1 C.A.P. Sudiți	Călărași	16.750
Ferma 2 C.A.P. Sudiți	Călărași	16.426
Ferma 2 C.A.P. Breaza	Buzău	15.280
MERE		
Ferma 2 A.E.I. Cășei	Cluj	31.405
Ferma Odoba S.C.C.P. Buzău	Buzău	27.963
Ferma 7 C.A.P. Bucești	Galați	25.711

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Congresul al II-lea al întregii țărănimi : **„ANALIZA REZULTATELOR OBȚINUTE DE COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE ȘI ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT ARATĂ CĂ ÎN FIECARE JUDEȚ, ÎN TOATE ZONELE ȚĂRII SE POT REALIZA, ÎN MOD CONSTANT, PRODUCȚII MARI LA TOATE CULTURILE".**

Într-adevăr, în anul 1980, 299 unități agricole de stat și cooperatiste au obținut peste 4 000 kg de grîu la hectar, iar dintre acestea 36 au realizat o producție de peste 5 000 kg. La porumb, 119 unități au realizat peste 6 000 kg la hectar, iar 21 peste 8 000 kg. La sfecla de zahăr, 230 de unități au obținut peste 30 000 kg la hectar, iar 43 peste 40 000 kg. Asemenea rezultate de vîrf s-au obținut și în legumicultură, în cultura cartofului, în pomicultură și viticultură, precum și în creșterea animalelor.

Realizările prezentate în tabelele alăturate demonstrează marile rezerve existente în agricultura noastră pentru sporirea producțiilor medii, astfel încît cincinalul 1981-1985 să fie cincinalul unei puternice dezvoltări a producției agricole vegetale și animale, cincinalul îmbună-

BLAZONUL HĂRNICIEI

Mi-i amintesc că stăteau, ca studenții — și-n băncile studenților — într-unul din amfiteatrele institutului agronomic din București, și tot ce era acolo, începînd cu dialogul între catedră și sală, continuînd cu emoțiile în fața rigorilor științei și terminînd cu atmosfera, avea ceva academic.

Așa se desfășoară de cîțiva ani fiecare ediție a concursurilor profesionale al căror subiect este agricultura și ai căror participanți sînt țăranii.

Țărani, dar îmbrăcați orășenește, cu aspect și gîndire moderne, încît cu greu ți-i imaginezi învăluiți în soarele cîmpiei.

Așa i-am privit, ca pe niște oameni frumoși și buni, simpli și eroici, de un eroism nespectaculos, pe cei pe care munca și marile lor merite în producție îi selectează și-i trimite în fața unor comisii de universitari.

La unitățile unde lucrează, oamenii aceștia sînt și ai producțiilor. În clasamentul final, punctajul pentru producțiile obținute, înscrise într-un certificat „la purtător", atîrnă greu în balanță.

Ultimele ediții ale **„Olimpiadei mecanizatorilor"** și concursului profesional **„Pentru cel mai**

diind extraordinarul volum de fosile adunat, antropologul dr. Dardu Nicolăescu-Plopşor a identificat între acestea şi a determinat pentru început o tibie şi un femur de hominid, pe care l-a denumit **Australanthropus Oltenicnsis.** Aceste fiinţe, desprinse din rîndul maimuţelor, trăiau în hoarde. Ele îşi făureau unelte şi arme din os şi piatră de rîu (descoperite la Valea lui Grăunceanu). Vînau în grup, hăituind animale mai mici şi bolnave. Cetele de vînători-prădători-hoitari dovedesc caracterele omului în formare, plasîndu-se pe prima treaptă a procesului de muncă conştientă, moment crucial al trecerii de la stadiul de animalitate la cel de om.

Hominidul de la Bugiuleşti, alături de uneltele din cultura de prund semnalată în Argeş şi Oltenia, înscrie spaţiul carpato-danubiano-pontic şi Europa, în general, în procesul de antropogeneză, incluzînd continentul nostru printre leagănele omenirii, ceea ce a obligat la o schimbare de viziune a oamenilor de ştiinţă, cu toate implicaţiile de excepţie care decurg de aici.

Un caracter senzaţional au şi descoperirile arheologice de la **Cotu Miculiţi,** în Moldova. Dr. **Mihai Brudiu,** de la Muzeul judeţean de istorie din Galaţi, a găsit aici o aşezare umană cu o vechime de 19 000 de ani, în plină perioadă glaciară. Cele găsite la Cotu Miculiţi scot în evidenţă cîteva fapte care aruncă o nouă lumină asupra unor perioade istorice foarte îndepărtate. Mai întîi, s-a putut constata că locuitorii aşezării nu stăteau în caverne, aşa cum ştiam pînă acum că se adăposteau oamenii în acele timpuri, ci în bordeie săpate pe versantul unui deal. Tot aici au fost găsite cele mai vechi unelte de pescuit cunoscute (un harpon), cea mai veche unealtă de lemn (unicat mondial), primele unelte de minerit din istoria omenirii şi, în sfîrşit, vîrful de lance cu două caneluri, inventată aici, model care s-a răspîndit apoi în lume, fiind regăsit şi în forma baionetelor moderne.

Un alt mare succes al arheologiei româneşti îl constituie tezaurul de aur datînd din secolul 12 înaintea erei noastre,

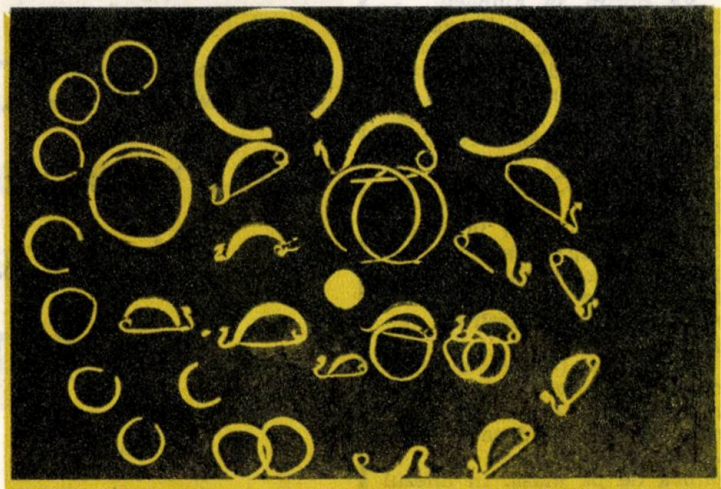

Tezaur din argint de proveniență geto-dacă, descoperit la Bunești-Averești (Vaslui)

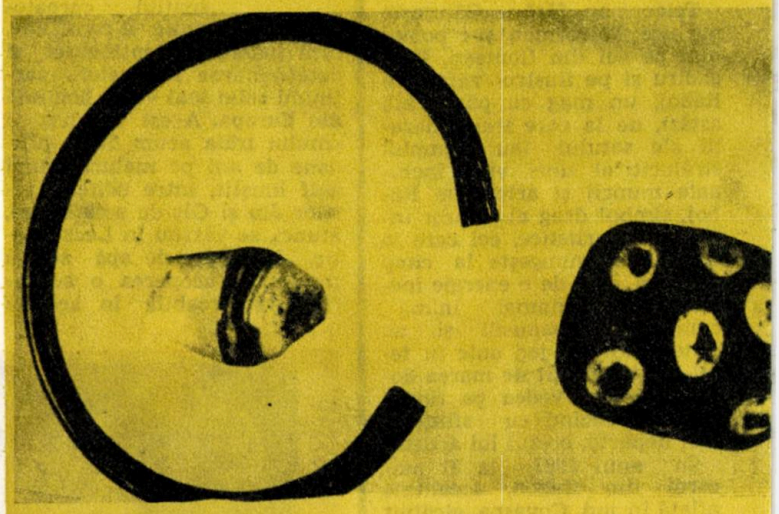

Mărgele și brățară geto-dacice găsite în Moldova

descoperit la **Hinova-Mehedinţi.** Tezaurul, expus pentru public la Muzeul Naţional de Istorie din Bucureşti, este alcătuit din obiecte de podoabă, lingouri, bare şi sîrmă de aur, în greutate totală de 4 919,95 g. Componenţa tezaurului, forma şi ornamentaţia pieselor duc la cîteva concluzii foarte importante. În primul rînd, este atestat definitiv faptul că **tezaurele descoperite pe întreg teritoriul ţării noastre nu au fost aduse din altă parte, cum se încerca a se acredita o presupunere, ci au fost lucrate de meşteri autohtoni. Apoi, sînt scoase în evidenţă, cu limpezime, comunitatea culturală a populaţiei din spaţiul carpato-danubiano-pontic, cu mai bine de un mileniu înaintea lui Burebista, precum şi dovada unei civilizaţii traco-dacice, cu trăsături distinctive, cel puţin egală ca valoare istorică cu cea greacă, cu care, dealtfel, se întrepătrundea. În fine, se dovedeşte, cu certitudine, că spaţiul carpato-danubiano-pontic a contribuit puternic la dezvoltarea civilizaţiei pe continentul european, la începutul primei vîrste a fierului.**

Un alt tezaur a fost găsit

Vă dorim să ajungeți să ascultați Doina din Teleorman și Cîntecul de dragoste, aproape suspinat, de Floarea Calotă din Roșiorii de Vede. Și vă mai dorim să-l cunoașteți pe Ion Albeșteanu, conducător al formației vocal-instrumentale din Crînguri, un dăruit al viorii, prelucrător de cîntece populare și unul din cei care culeg de la foarte bătrînii rapsozi bijuteriile folclorice pe care le-a așezat definitiv în lada de zestre a poporului.

Ansamblul folcloric din Ștorobăneasa prezintă dansul tematic „Prima pîine" recompunînd, coregrafic, drumul fabulos de la bobul de grîu la pîinea de pe masă. În miezul acestei mici legende îl găsim pe omul de la țară și truda lui de veacuri.

Teleorman fără „Călușari" nu este Teleorman și-i pomenim pe cei din Conțești, Bragadiru și pe ilustrul vătaf Ion Răboj, un mag cu părul alb astăzi, de la care trei generații ale satului iau exemplul strălucit al unei vieți închinate muncii și artei. Ion Răboj, simbol drag al tuturor întrecerilor artistice, cel care la 70 de ani muncește la cîmp și acasă, este de o energie inepuizabilă, „numai inimă", cum îi spun oamenii și un conducător de joc unic în felul lui, însuflețit de marea dorință de a-i vedea pe tinerii călușari ducînd cu sfințenie mai departe, crezul lui artistic.

În anul 1981, la 31 mai, corul din Zagon, localitate aflată în jud. Covasna, alcătuit din români și maghiari, a sărbătorit un secol de existență. Aplauzele sînt deopotrivă pentru merite artistice și pentru vîrsta sa centenară. Din repertoriu ne-a mișcat cîntecul „Partidului, stejarul falnic" închinat aniversării a 60 de ani de la crearea P.C.R. Este un imn de slavă care reunește vocile oamenilor acestora născuți pe același pămînt, înfrățiți în muncă și năzuințe, iubitori de țară, păstrători ai unor scumpe tradiții. Țăranii din Brăduț, ajutați de Irén Lorincz prezintă tabloul alegoric „La seceriș". Și iarăși ca de atîtea ori, în spatele momentului folcloric am ascultat emoționați pulsul unor inimi care bat la fel.

V. TOSO

ARHEOLOGIE – 1981

DESCOPERIRI de mare valoare pentru istoria poporului român

Evenimentul major al anului 1981 în domeniul descoperirilor privind trecutul uman în spațiul carpato-danubiano-pontic îl constituie, fără îndoială, identificarea și determinarea relicvelor aparținînd **celui mai vechi hominid din Europa.** Acest strămoș al omului trăia acum două milioane de ani pe malurile unui golf liniștit, între deltele rîurilor Jiu și Olt de astăzi care, atunci, se vărsau în Lacul Getic, întindere de apă secată treptat, ce acoperea o suprafață remarcabilă în această parte a continentului. Climatul era blînd, cald, propice dezvoltării unei faune din care nu lipseau maimuța, antilopa, girafa, elefantul, tigrul, pantera, hiena, dar și cerbul, calul, ursul, rîsul. Această faună bogată a fost descoperită în urma cercetărilor desfășurate în zona **Bugiulești—Valea lui Grăunceanu** (județul Vîlcea), începînd cu anul 1962, de către un larg colectiv de specialiști (**C. S. Nicolăescu-Plopșor, Dardu Nicolăescu-Plopșor, Alexandru Bolomey, Ion Firu, Radu Vulpe, Marin Circiumaru, E. Vespremeanu** și alții).

Analizînd, comparînd și stu-

Fabulosul tezaur, în greutate de 4 919,95 grame aur, datînd din secolul 12 înaintea erei noastre, descoperit la Hinova — Mehedinți

Pîinea și cîntecul se nasc din muncă

– Scurt itinerar prin străvechi vetre folclorice –

De cînd doream ca cei care muncesc la cîmp, care pun sămînța în pămînt și culeg, după lungi și grele strădanii, rodul, ei cei dintîi să fie văzuți evoluînd pe marea scenă și iată că din 33 sate sibiene cooperativele agricole și-au trimis artiștii la această ediție a Festivalului Național.

Din Poplaca, patru generații de călușeri — o variantă locală a „călușarilor" — ne mută cu 120 de ani în urmă, pe vremea „Astrei", asociație transilvăneană pentru literatură și cultură a poporului român, care înființează, în 1861, prima echipă de jocuri românești. Unul din dansuri numit „Romana" evocă prezența elementului roman în Dacia și geneza poporului român pe acest pămînt.

Din Sălișteă, o mînă de țărănci aduc pe scenă o șezătoare, așa cum se ținea aici în anul atît de încărcat de istorie, pentru poporul român, 1877. Aceleași ne arată într-un fel de teatru țărănesc, nescris, piesa „Femeile dace din Gura Riului". Este acea „Bocca del Rio" cum îi zicea Blaga, apropiind-o și prin pronunție de rădăcina latină. Se spune — și acesta-i adevărul — că oamenii de la Gura Riului sînt de o mare frumusețe morală. Este aici un obicei prezentat și-n Festival sub numele „Hodăița" sau „Strigarea peste sat" care dă în vileag toate relele și pe autorii lor. Li se spune pe nume și porecla, ca să se știe despre cine-i vorba. „Hodăița" este judecata obștii în fața căreia dau înapoi cele mai îndărătnice caractere.

■ Notațiile de față au fost făcute cu puțin timp înaintea galei laureaților și am folosit prilejul pentru a consemna ritmul impresionant de creștere a mișcării artistice de masă

■ În 1981 – 174 470 formații și cercuri de creație, cu 21 000 mai multe ca-n ediția precedentă. 3 800 000 participanți, cu 1 300 000 mai mulți decît în trecuta ediție.

■ Aproximativ unu din șase locuitori ai țării participă la Festivalul Național.

Festivalul național a redeșteptat în satele sibiene meșteșuguri tradiționale, stimulînd nu în puține locuri înființarea unor mici industrii locale. La Avrig reînflorește o artă a sticlăriei și a țesutului de covoare. La Rășinari cojocăritul, la Hoghilag și Cîrțișoara țesăturile pe pînză.

Hotărît lucru, cele mai bune formații sînt cele cu „vechi state de serviciu". Corul din Ivănești, acompaniat de fanfară este una dintre ele. S-a dovedit că Festivalul stimulează fantezia artistică. La Ivănești, localitate din vatra folclorică a Vasluiului, pentru îmbogățirea artei polifonice sînt aduse în scenă unelte de lucru ca furca, grebla, meliță, coasa. Prin percuții ele produc sunete specifice care se încorporează ansamblului armonic, fără stridențe. Inovație sau dorință de a crea un cît mai sugestiv fundal al muncii din care întotdeauna au izvorît cîntecul și jocul? Orice ar fi, fapt este că cei mai severi judecători le-au dat calificativul „excelent". Corul — cu instrumente de cîntat și de muncă din Ivănești, cor care datează din 1965, numără azi 140 de persoane. Interpreții sînt țărani, muncitori, intelectuali pe care-i reunește prestigiul artistic al comunei, indiferent de poziția socială sau de titlu.

PENTRU REZULTATE ȘI MAI BUNE

tăţirii radicale a activităţii din agricultură, al înfăptuirii unei noi revoluţii agrare în ţara noastră.

Altfel spus, se cere un efort general, în măsură să determine accelerarea ritmului de apropiere a realizărilor medii de cele de vîrf, aceasta din urmă constituind o demonstraţie vie, palpabilă, a ceea ce se poate înfăptui atunci cînd tehnologiile de lucru sînt respectate pe toată filiera lor, atunci cînd pe plan politic, organizatoric şi tehnic, întregul program de acţiuni este bine gîndit şi transpus cu fermitate în practică. Cu atît mai mult, cu cît în condiţii identice sau apropiate, la nivel de judeţ, de unitate sau chiar de fermă, rezultatele se menţin, încă, mult diferite.

Sprijinul multilateral acordat de partid şi de stat agriculturii, accesul tot mai mare la cuceririle ştiinţei şi tehnicii de vîrf, la fel ca şi interesul sporit al lucrătorilor din această importantă ramură a economiei naţionale pentru tot ce este nou şi înaintat, deschid porţi largi tehnologiilor moderne şi progresului tehnic, oferind posibilităţi ca toate unităţile agricole să se apropie sensibil, să egaleze sau chiar să depăşească performanţele fruntaşilor.

LUCIAN ROŞCA

CELE MAI MARI PRODUCŢII MEDII OBŢINUTE
ÎN ANUL 1980 ÎN SECTORUL CREŞTERII ANIMALELOR

LAPTE DE VACA

Unitatea	Judeţul	Rasa de vaci	Prod.medie lapte litri
C.A.P. Salonta	Bihor	Frizică	5.821
A.E.I. Probota	Iaşi	Frizică	5.035
I.A.S. Mogoşoaia	Sect.Ilfov	Frizică	5.002
C.A.P. Petreşti	Satu Mare	Bălţată	4.620
C.A.P. Band	Mureş	Bălţată	4.423
C.A.P. Mugeni	Harghita	Bălţată	4.156
C.A.P. Finta	Dîmboviţa	Brună	4.963
I.A.S. Tîrgovişte	Dîmboviţa	Brună	3.945
C.A.P. Nucet	Dîmboviţa	Brună	3.938

ÎNGRĂŞATORII TAURINE

Unitatea	Judeţul	Rasa de vaci	Spor mediu zilnic g.
A.E.I. Cuci	Mureş	Bălţată	857
C.A.P. Vinţu de Jos	Alba	Bălţată	816
I.A.S. Tg.Frumos	Iaşi	Metişi brună	806

ÎNGRĂŞATORII PORCINE

Unitatea	Judeţul	Kg.carne pe scroafă furajată
Ferma 2 I.A.S. Oarja	Argeş	1.780
A.E.I.C.I.P. Vînători	Vrancea	1.736
C.P.I.C.P. Timiş	Timiş	1.690

REPRODUCŢIE PORCINE

Unitatea	Judeţul	Nr.purcei înţăreaţi pe scroafă
Ferma 7 I.S.C.I.P.Ulmeni	Călăraşi	21,87
Ferma 4 I.S.C.I.P.Ulmeni	Călăraşi	18,41
Ferma 1 A.S.I.C.I.P.Luduş	Mureş	18,4

LÎNĂ

Unitatea	Judeţul	Kg.lînă de la oaie tunsă
Ferma Deleni IAS Cotnari	Iaşi	12,73
Ferma 4 I.A.S. Carei	Satu Mare	12,55
Ferma 1 I.A.S. Tăşnad	Satu Mare	11,5

PĂSĂRI CARNE

Unitatea	Judeţul	Greut.med.livr.kg.	Consum spec.UN
Ferma 6 CAP.Coşoveni	Dolj	1,584	2,60
Ferma 9 I.Av.S.Bacău	Bacău	1,570	2,72
A.E.I. Sătmăreana	Satu Mare	1,517	3,00

GĂINI OUĂTOARE

Unitatea	Judeţul	Prod.medie ouă pe găină furajată
I.Av.S.Arad	Arad	272
A.E.I. Uricani	Iaşi	265
A.E.I. Vînători Podgoria	Argeş	263

bun agricultor" s-au ţinut la începutul anului 1981. Iată mai jos clasamentul finalei celei de a IX-a ediţii a Olimpiadei mecanizatorilor (3-4 februarie); (participanţi la faza de masă – 215 000 de tractorişti şi mecanici agricoli; ajunşi la proba finală – 16):

GRUPA SUB 30 DE ANI:

1. **Aurel Morăraş** – S.M.A. Rişnov – Braşov, cîştigător al „Tractorului de aur"; 2. **Alexandru Nica** – S.M.A. Titu – Dîmboviţa; 3. **Constantin Prodănoiu** – S.M.A. Predeşti – Dolj.

GRUPA PESTE 30 DE ANI:

1. **Gheorghe Avram** – S.M.A. Pişchia – Timiş, cîştigător al „Tractorului de aur"; 2. **Vasile Rădulescu** – S.M.A. Vălenii de Munte – Prahova; 3. **Ştan Ioan** – S.M.A. Feldioara – Braşov.

La concursul profesional **„Pentru cel mai bun agricultor"** (13–14 februarie) au participat 290 de finalişti selecţionaţi în urma confruntărilor anterioare, judeţene şi interjudeţene, dintre membri cooperatori, lucrători permanenţi din asociaţiile economice intercooperatiste şi cei ai întreprinderilor agricole de stat.

Au fost clasaţi pe primele locuri la profilele: porumb: **Radu Cărbunaru**, de la S.C.Z. Ruşeţu, judeţul Buzău; plante tehnice: **Vasilica Nichita** – C.A.P. Gherghiţa, judeţul Prahova; legumicultură: **Georgeta Dobre** – C.A.P. Mărăcineni – judeţul Buzău; pomicultură: **Gheorghe Badea** – C.A.P. Măneşti – judeţul Dîmboviţa; viticultură: **Anghel Puiu Zinica**, I.A.S. Dealu Mare – judeţul Prahova.

Zootehnia – la profilele: taurine: **Ştefan Badea** – C.A.P. Olanu, judeţul Vîlcea; porcine: **Ene Nicu** – A.E.I. Petreşti – judeţul Dîmboviţa; ovine: **Dumitru Gheorghe** – C.A.P. Valea Nucarilor, judeţul Tulcea; păsări: **Gabriel Sîrbu** – C.A.P. Poşta Cîlnău, judeţul Buzău.

T. VIRGILIU

la **Bunești-Averești** (județul Vaslui), de către o echipă de arheologi condusă de **Violeta Veturia Bazarciuc**, directoarea Muzeului orășenesc din Huși. Tezaurul, care cuprinde piese de podoabă și monede din argint, datează din secolele IV—II î.e.n. Toate aceste obiecte au fost găsite în incinta unei cetăți geto-dacice, pînă acum necunoscute, a cărei scoatere la iveală adaugă cunoștințelor istorice cel puțin șase elemente : certitudinea existenței, în acel punct fortificat, a unei căpetenii tribale și a unei aristocrații locale ; un ritm susținut de dezvoltare a forțelor de producție în acea perioadă ; rolul preponderent economic și politic al cetății ; rolul de prim ordin avut de locuitorii cetății în apărarea teritoriului geto-dac împotriva raidurilor scitice ; unitatea etnică și culturală a întregii populații care locuia spațiul carpato-danubiano-pontic; puternicele legături ale geto-dacilor cu coloniile grecești de la Marea Neagră.

Despre rolul deosebit jucat de strămoșii poporului român în istoria și cultura universală vorbește și o altă mare descoperire făcută cu prilejul săpăturilor efectuate pe șantierul arheologic de la **Tibiscum** (în Banat). Cele găsite aici — vestigii de locuințe, ateliere, edificii, prăvălii, străzi pavate etc. — aduc dovada unei înfloritoare vieți economice și spirituale în perioada Dacoromaniei. Un mare atelier de sticlărie și de producere a mărgelelor, găsit de dr. **Doina Benea**, de la Muzeul Banatului, obiecte diverse de podoabă, unelte și alte piese vin să ateste că Tibiscum era unul din marile centre ale Europei pentru producerea obiectelor de podoabă, în special a mărgelelor de sticlă și pietrelor semi-prețioase. Totodată, viața umană, reconstituită de arheologi, arată că Dacia romană era nu numai o furnizoare de produse agricole, dar și de obiecte manufacturiere, inclusiv cele de lux.

Toate aceste mărturii ale civilizației multimilenare a strămoșilor noștri sînt rodul unor ample investigații științifice desfășurate pe cuprinsul întregii țări, potrivit unui amplu plan de aprofundare a cunoașterii în detaliu a istoriei poporului român, unității sale, continuității de locuire pe același teritoriu, a contribuției sale materiale și spirituale la evoluția civilizației universale. Practic, întregul teritoriu al țării a fost împînzit cu șantiere arheologice. Roadele acestei ample și intense activități de mare importanță națională se văd și ele vor continua să se amplifice în viitorul foarte apropiat.

GH. BRĂTESCU

Din filozofia lumii geto-dace

Cunoaștem încă destul de puțin acel solid și structurat sistem de viață al strămoșilor noștri geto-daci, sistem în care pulsează o concepție despre om și lume, de mari amplitudini ideatice. Cei vechi, mai ales grecii, receptivi la ideile filozofice, au dezvăluit, poate printre cei dintîi, valoarea programatică a unor asemenea idei, înregistrîndu-le în lucrările lor fundamentale și făcîndu-le cunoscute lumii civilizate. „Barbarii", cum îi considerau grecii pe cei din afara lor, nu erau barbari . Dimpotrivă — o spune Herodot, o spun Platon și Aristotel, apoi Strabon, Porphiriu, Iordanes și atîția alții.

Cea mai adîncă mărturie pare să fie cea a lui Platon, care nu ezită să scrie despre filozofia tracilor, potrivit căreia ei: **„înainte de a vindeca trupul caută să îngrijească sufletul"**. Notația nu e deloc metaforică. Ea are o finalitate adîncă, ce ne îndreaptă atenția spre obîrșia înțelepciunii omenești, ivită în spațiul tracic, căci, într-adevăr, orice acțiune omenească este însoțită de un act de voință.

Geto-dacii aveau să se pronunțe în acest sistem precategorial, în sistemul mișcător al unei filozofii dătătoare de viață, și venind din ea. Și nu doar pentru inițiați, ci pentru toți cei care, mărturisea Iordanes, **„în intervalele dintre războaie abia aveau răgaz să se îndeletnicească cu doctrine filozofice. Putem vedea pe unul cercetînd poziția cerului, pe altul însușirile ierburilor și ale fructelor, pe acesta studiind creșterea și scăderea lunii, pe celălalt eclipsele soarelui încît, sfetnicul lui Burebista, Deceneu, i-a instruit pe daci în toate ramurile filozofiei"**.

Așadar, spiritualitatea geto-dacă este străbătută de cele mai viabile motive de gîndire creatoare, concentrînd o experiență etică despre om și lume, consacrînd mituri și credințe substanțializate într-un epos nescris, în moravuri, în legende sau în arhaicele descîntece, prelungite și tezaurizate în creația poporană, ca o mărturie de sine stătătoare a dăinuirii noastre.

Mitologia geto-dacă s-a manifestat într-o unitate de structură, de realități etnice și cu simbolurile generate de această realitate, intrînd, fără mari modificări, în același epos poporan. Au existat, desigur, și numeroase influențe. Ele au fost însă reciproce, fie că e vorba de influențele scitice, celtice sau greco-romane.

Cultul pentru natură nu era ceva întîmplător în lumea geto-dacă, știindu-se că strămoșii noștri erau oameni ai satelor și ai muntelui, așezați în preajma „davelor" lor, adevărate fortificații de apărare. Florus afirma că **„Dacii (trăiau) nedespărțiți de munți"**. Cultul naturii își are originea și în preocupările fundamentale ale geto-dacilor, de lucrători ai pămîntului și crescători de vite. Nu e o împrejurare oarecare faptul că astfel de preocupări le întîlnim la ei, deoarece aceste preocupări au dus la afirmarea uneia din dimensiunile fundamentale ale vieții, aceea a înrădăcinării ființei în rosturile benefice ale pămîntului.

Învățăturile geto-dacilor ca și ale țăranului român din toate timpurile erau legate de

Continuitatea daco-romanilor în spațiul carpatic: Bătrînii satului Racșa, comuna Orașu Nou, în Țara Oașului.
(Fotografie din 1939, de prof. Ioniță G. Andron)

ciclurile naturii, de ritmurile acestora, de necontenita trecere și devenire a lucrurilor, din care s-a constituit o doctrină despre toate ale existenței. Grecii au fost uimiți la întîlnirea lor cu civilizația de tip rural a geto-dacilor și, în dorința de a-i da o explicație, cum bine arăta Pârvan, „**observînd nenumărate obiceiuri și credințe populare indigene pline de înțeles adînc, precum și o civilizație străveche, care deși numai etnografică nu era prin aceasta mai puțin înțeleaptă și bine orînduită au dat minunării lor forma admirativă a solidarității intelectuale a nordului barbar cu sudul elenic**".

Cu egală îndreptățire întră în concepția despre natură a geto-dacilor cultul uranian al soarelui și al cerului ca exprimînd o anume identitate cu elementele cosmice, probînd astfel premisele unui panteism. Platon scrie despre „**cîntecele pentru suflet**" ale tracilor, în care aceștia invocă, prin magie sau imnuri, puterile cosmice, ca fiind o parte a lumii lor. Obiceiul geților de a răspunde cu săgeți la fulgerele cerului constituia, fără îndoială, dovada unui drept al conștiinței de a îmblînzi furiile cosmice.

Nicăieri, poate, ca în domeniul vieții spirituale a geto-dacilor nu poate fi marcată o atitudine mai filozofică față de om și de destinul său. Din acest punct de vedere, o componentă fundamentală a concepției lor era exprimată în „ideea nemuririi" sufletului, idee căreia, același Platon, îi da o mare atenție și o înfățișa contemporanilor săi. În dialogul său **Charmides**, Platon, referindu-se la preocupările tracilor, scrie că aceștia au „**darul de a-i face pe oameni nemuritori**". S-a înțeles din această afirmație că cei în cauză ar plasa problema sufletului, a psihicului omenesc, într-o „lume de dincolo", nemuritoare. Afirmație comodă și simplistă. Ea încerca să înlăture **conținutul** unei probleme prin expresivitatea unei forme de exprimare. Ca atare ființa umană era privată tocmai de însușirile ei fundamentale activ-creatoare și tendințele ei spre desăvîrșire prin acțiune. Se lăsa la o parte substratul uman al „ideii nemuririi" sufletului, adică înțelesul ei adînc, potrivit căruia moartea fizică e numai un accident și ea nu poate șterge acțiunea ființei umane transpusă în fapte care dobîndesc nemurire. Omul nu dispare odată cu experiența lui corporală, cîtă vreme faptele sale sînt mărturii de eternă durată pentru individualitatea sa și, mai ales, pentru ceilalți. Eternizarea faptei omenești este echivalentul „ideii nemuririi", dincolo de orice adaos posibil, și numai cu acest înțeles s-a fundamentat și păstrat ea în lumea geto-dacă.

Să reținem, totodată, faptul că în perenitatea ei „ideea nemuririi" la geto-daci, ca o ipostază a nesfîrșitei dăinuiri prin fapte de creație, se delimitează strict de „doctrina nemuririi" a lui Pytagora, ca transmigrațiune a sufletului în nenumăratele ipostaze ale existenței. Se infirma astfel încă o dată teza după care învățăturile lui Zamolxe despre „nemurirea sufletului" erau luate de la Pytagora, al cărui sclav ar fi fost cel dintîi. Peste veacuri, eruditul Hașdeu avea să spună că chiar dacă Zamolxe, „ar fi fost sclav cu trupul, n-a fost și cu mintea", adică cu învățăturile sale.

În aproape toate învățăturile antice a fost pusă în lumină concepția eroică despre viață a geto-dacilor. Un eroism care și el face parte dintr-o viziune filozofică asupra vieții. S-a vorbit de un „appetitus mortis" la geto-daci, de atitudinea deschisă pe care o aveau în fața morții, de care nu se temeau. Geto-dacii erau stăpîniți de ideea că moartea nu e o fatalitate, că ea face parte din devenirea vieții. Ei n-aveau cultul morții și nici teama de moarte știind că faptele lor, sub raport uman și etic, nu pier odată cu ei. Moartea pentru apărarea țării lor era suprema binecuvîntare de care se putea bucura un om. Acesta era eroismul geto-dacilor, un eroism înrădăcinat într-un crez de viață, statornic.

VASILE VETIȘANU

14 mai 1981, ora 20 și 17 minute

PRIMUL ROMÂN ÎN COSMOS

De-acum înainte, nu se va mai putea scrie o istorie a cuceririi Cosmosului fără a pomeni și România. Din clipa aceea în care — la noi, era ora 20 și 17 minute, în ziua de 14 mai 1981 — tînărul ofițer aviator, inginer și cercetător Dumitru PRUNARIU a purtat numele patriei pînă dincolo de granițele țării, acolo unde nu ajunsese decît calul năzdrăvan din basmele noastre străvechi, acolo unde țintise gîndirea științifică a unui Conrad Haas, guardul de artilerie din Sibiul veacului al XVI-lea, a unui Ioan Românul, din Alba Iulia, Hermann Oberth, Alexandru Ciurcu, Henri Coandă, Elie Carafoli și a altora, din clipa aceea România se numără printre puținele țări din lume care au trimis oameni în spațiul extraterestru. Acest pas a fost realizat în colaborare cu cosmonautica sovietică.

După ce a străbătut aproximativ 10 500 de km, nava cosmică „Soiuz 40", avînd la bord pe Dumitru Prunariu, cosmonaut cercetător, și pe Leonid Popov, Erou al Uniunii Sovietice, comandantul navei, s-a cuplat cu complexul științific orbital „Saliut 6" — „Soiuz T-4" în care se aflau, de la 12 martie 1981, cosmonauții sovietici Kovalionok și Savinih.

Trebuie amintit că înainte de a trimite un om, știința românească a fost prezentă pe orbita cercetărilor cosmice încă de la lansarea celui dintîi satelit artificial al Pămîntului, Sputnik-1, în 1957. Începînd cu studierea și transmiterea parametrilor zborului acestuia, oamenii de știință români s-au afirmat în domenii noi și de mare perspectivă cum sînt telecomunicațiile, meteorologia, teledetecția. În răstimpul acestui sfert de veac, țara noastră a beneficiat de pe urma folosirii acestor instrumente ale progresului, prin stabilirea unor comunicații sigure cu orice punct de pe glob, prin posibilitatea elaborării unor prognoze de timp tot mai corecte, prin obținerea unor rezultate valoroase în cercetarea geologică.

În același timp însă, știința românească s-a înscris hotărît în efortul internațional îndreptat către cunoașterea și utilizarea pașnică a spațiului cosmic, valorificarea în folosul omului a noilor cunoștințe, dobîndite la sute și mii de kilometri depărtare de Pămînt. Iată un singur exemplu, cel pe care îl oferă aparatura românească trimisă în spațiul extraterestru, pe sateliți sau rachete sovietice. Încă din anul 1974 au fost montate pe vehicule cosmice spectrometre construite la Institutul de tehnologie izotopică și moleculară din Cluj-Napoca, iar din 1978 — magnetometrul românesc creat la Institutul de fizică și inginerie nucleară din București, în cooperare cu oameni de știință din U.R.S.S., după ce, cu un an înainte fusese lansat aparatul pentru înregistrarea particulelor foarte energice din radiația cosmică, construit tot de fizicieni români.

...cinci minute după aterizare, **Dumitru Prunariu** semnează pe ...binа spațială cu care cei doi cosmonauți au revenit pe Pămînt. În stînga: **Leonid Popov.**

SPAȚIUL EXTRATERESTRU — UN IMENS LABORATOR

Așadar, misiunea spațială realizată de tînărul Dumitru Prunariu împreună cu pilotul cosmonaut Leonid Popov a fost, pentru noi, în primul rînd o premieră pe plan uman. Sub raport științific, ea a reprezentat continuarea și încununarea unor eforturi care se desfășoară — după cum am văzut — de mulți ani și care au contribuit la progresul științei.

Dacă privim spațiul extraterestru ca pe un imens laborator de cercetări, odată cu zborul navei Soiuz — 40 în acest laborator a fost adus un număr de aparate de concepție

și construcție românească și cu ajutorul lor au fost efectuate experiențe și investigații științifice de cel mai înalt interes. Ele au căpătat denumiri puțin obișnuite : **„Astro"**, **„Capilar"**, **„Nanobalanța"**, **„Biodoza"** etc. De fapt, fiecare denumire încearcă să definească, măcar aproximativ, conținutul, obiectivele experienței. De pildă, „Astro". Ea a fost menită, între altele, să identifice forme noi de existență a materiei nucleare, ceea ce prezintă o mare însemnătate pentru astrofizica energiilor înalte, fizica nucleară etc. Aparatura folosită, creată de Centrul de astronomie și științe spațiale și Institutul de fizică și inginerie nucleară din București, reprezintă o noutate pe plan mondial.

Tot o premieră a fost și „Capilar I", care a avut ca obiectiv determinarea posibilităților de a se obține, în spațiul extraterestru, monocristale cu profil predeterminat, prin folosirea efectului de capilaritate. Pentru viitor — experiențele din această categorie vor continua — se urmărește obținerea în Cosmos a unor monocristale perfecte, ce vor putea fi folosite, cu mare randament, în tehnologia terestră.

E de la sine înțeles că obiectele pe care le implică experiențele spațiale, denumirile lor, fenomenele cercetate nu sînt accesibile decît unui număr redus de specialiști. De aceea, ne vom mărgini și noi să spunem că experimentul numit „Nanobalanța" a urmărit, printr-o cîntărire de foarte mare precizie, studierea stabilirii în cosmos a straturilor subțiri de bioxid de siliciu, care ar putea prelungi durata de utilizare a celulelor solare, folosite la alimentarea cu energie a navelor spațiale. Tot o îmbunătățire a urmărit și experimentul complex „Biodoza" și anume, printr-o mai bună cunoaștere a cîmpului de radiații cosmice din jurul planetei noastre, o estimare precisă a riscului în misiunile spațiale cu echipaj uman.

Un grup întreg de experimente s-a situat în domeniul biomedical, urmărind reacțiile cardiovasculare și de adaptare hormonală și enzimatică în condițiile de imponderabilitate, în cele ale decolării și ale aterizării. Astfel, experimentul **„Miocard"** a urmărit desfășurarea fazelor cardiace, iar **„Balisto"** a analizat forța de contracție a inimii în condiții ce nu pot fi realizate pe Pămînt. **„Homeostazia"** a investigat anumiți parametri funcționali gastrointestinali, în timp ce într-un alt experiment a fost examinată activitatea psihică, iar **„Imunitatea"** a studiat capacitatea de apărare a organismului împotriva virusurilor.

O MISIUNE CUM NU A MAI FOST ALTA

Nu am înșirat toate experiențele executate în cursul zborului cosmic cu echipaj comun româno-sovietic. De asemenea, nu am enumerat toate așezămintele științifice din țara noastră care au elaborat, proiectat și pus la punct experimentele și aparatura. Practic, întreaga știință românească a contribuit la realizarea acestui pas spre progres care a fost misiunea navei „Soiuz-40".

În timp ce Dumitru Prunariu lucra în Cosmos, poporul nostru l-a urmărit, emoționat și mîndru, în îndeplinirea unei misiuni cum nu a mai fost alta, misiune la capătul căreia întregul program a fost realizat cu succes. Iar expresia simțămintelor noastre, ale tuturor, a fost conferirea, prin decrete prezidențiale semnate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a titlului de onoare suprem „Erou al Republicii Socialiste România" lui Dumitru Prunariu și cosmonautului sovietic Leonid Popov.

Cosmonautul român a fost, de asemenea, distins prin decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., semnat de președintele Prezidiului, tovarășul L. Brejnev, și de secretarul prezidiului, tovarășul M. Gheorgadze, cu titlul de „Erou al Uniunii Sovietice", Ordinul Lenin și Medalia „Steaua de Aur". Printr-un alt decret al Prezidiului Sovietului Suprem, eroului Uniunii Sovietice Leonid Popov i-au fost decernate Ordinul Lenin și a doua Medalie „Steaua de Aur".

Odată cu încheierea acestui episod, care a durat peste 8 zile, o nouă și glorioasă pagină a fost înscrisă în istoria aripilor românești, iar știința patriei noastre și-a dovedit o dată mai mult capacitatea creatoare, izvorul nesecat de progres pe care îl reprezintă.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, știința și tehnica românească vor continua să participe activ la eforturile desfășurate pe plan internațional pentru cercetarea Universului și folosirea pașnică a spațiului extraterestru. Căci zborul celui dintîi cosmonaut român a fost doar un pas pe calea afirmării marilor însușiri ale poporului nostru, a dorinței sale de pace, progres și bunăstare.

ADRIAN COSTA

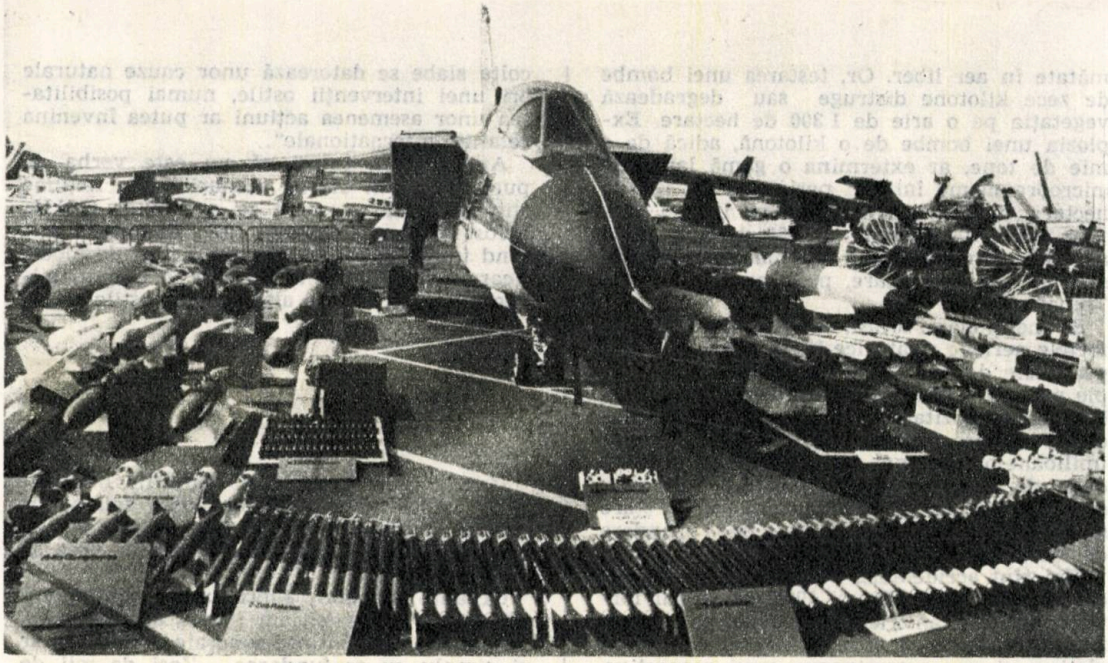

Bombardierul „Tornado" și anexele sale generatoare de furtună...

Între silozuri nucleare și silozuri de cereale...

Proiectul de montare a „scaunului electric" gigant în subsolul statelor americane Wisconsin și Michigan a pus din nou într-o dramatică evidență amenințările arsenalelor militare, chiar în starea lor latentă. Autorii proiectului preconizează instalarea la mare adîncime a unei rețele masive de cabluri a căror lungime totală depășește 9 000 de kilometri, menite să asigure o legătură permanentă și imperturbabilă între submarinele nucleare și baza centrală de comandă. Dintre multiplele primejdii ale „celui mai mare scaun electric din lume", cum îi spun localnicii, a fost reținută de către ecologi și fermieri îndeosebi posibilitatea electrocutării solurilor, cu urmări imprevizibile asupra așezărilor umane și culturilor agricole.

Cursa neînfrînată a înarmărilor, mai ales escalada nucleară, acționează, astfel, pe căi nebănuite împotriva ogoarelor lumii, exercitînd o puternică presiune asupra agriculturii mondiale.

SOL – AER

Experiențele nucleare și zborurile bombardierelor strategice reprezintă o amenințare gravă pentru pătura stratosferică de ozon, care protejează pămîntul de efectele nocive ale razelor ultraviolete emise de Soare.

Avertismentul este formulat în „Raportul Tolba" *), document științific de ținută, la care vom apela insistent pe parcursul demonstrației noastre. Raportul menționează că alterarea straturilor protectoare de ozon provoacă schimbări climaterice periculoase, duce la scăderea productivității agricole, la modificări biologice pentru plante și animale. Exploziile nucleare experimentale introduc elemente poluante și în troposferă, cu riscuri greu calculabile. O flotă de aproximativ o sută de bombardiere nucleare, care ar patrula zilnic în straturile superioare ale atmosferei, ar distruge în proporție de cel puțin 10 la sută pătura de ozon a planetei.

Între 1945 și 1979, au fost efectuate 1 221 de explozii nucleare, dintre care aproape ju-

mătate în aer liber. Or, testarea unei bombe de zece kilotone distruge sau degradează vegetația pe o arie de 1 300 de hectare. Explozia unei bombe de o kilotonă, adică de o mie de tone, ar extermina o gamă largă de microorganisme într-un perimetru de 400 de hectare, ar distruge insectele pe 100 de hectare, culturile agricole pe 350 de hectare și ar ucide diverse specii de mamifere și păsări pe 490 de hectare, precizează „Raportul Tolba".

Să menționăm, totuși, că ultimul recrut din forțele aeriene strategice își dă seama că dispozitivele de una sau zece kilotone sînt simple petarde, niște pocnitoare de bîlci, pe lîngă bombele depozitate în actualele silozuri nucleare și care sînt de ordinul megatonelor (milioanelor de tone) sau gigatonelor (miliardelor de tone). De unde se poate deduce ușor că o singură bombă de o gigatonă este în stare să extermine culturile agricole pe o întindere de 350 de milioane de hectare !

Mai sînt accidentele. Pentagonul a comunicat că, între anii 1950 și 1980, în cadrul forțelor militare americane s-au petrecut peste 30 de accidente cu arme nucleare, soldate cu victime și cu contaminarea zonei respective. Capul de afiș rămîne dispariția, fără urmă, în anul 1956, a unui bombardier strategic cu rachete nucleare la bord. Accidentele de la Palomares (Spania) și Thule (Groenlanda) au produs dispersarea de particule radioactive în sol, operațiunile de curățire nereușind să îndepărteze efectele contaminării. Episodul Thule este edificator. Reamintim că, la 21 ianuarie 1968, în apropiere de baza militară din această localitate polară s-a prăbușit un bombardier american dotat cu patru bombe nucleare. Membri ai echipajului, salvați cu parașuta, relataseră, la vremea respectivă, că nava luase foc în plin zbor, după care s-a zdrobit de blindajul de gheață. Bombele nu au explodat, ci au fost distruse printr-un mecanism automat. În zona impactului se răspîndiseră, totuși, fine particule de plutoniu, care, în pofida operațiunii de curățire a terenului, s-au strecurat prin straturi, ajungînd pînă în zona sedimentelor marine și periclitînd cu contaminarea diferitele viețuitoare, dintre care cele mai multe sînt consumate de eschimoși. Patru importante expediții științifice daneze au fost trimise la Thule și altele vor urma, spre a evalua primejdiile, rămase active după atîția ani de la infima infestare cu plutoniu a terenului groenlandez.

Amenințările aerului militarizat asupra solului par să prolifereze în chip aberant. Raportul Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător atrage atenția că „posibilitatea de a provoca daune și victime prin tehnicile de modificare a mediului ambiant a făcut obiectul multor speculații". Este citată, cu titlu de exemplu, ipoteza ca pătura de nori și regimul de precipitații să fie schimbate în mod deliberat într-o zonă, pentru a produce seceta și compromiterea recoltelor în altă zonă. „Operațiuni de acest tip — apreciază Raportul — ar putea fi întreprinse pe ascuns, fiind foarte greu de descoperit și neutralizat. Dat fiind faptul că ar fi dificil de stabilit dacă o inundație, o perioadă secetoasă sau de recolte slabe se datorează unor cauze naturale ori unei intervenții ostile, numai posibilitatea unor asemenea acțiuni ar putea învenina relațiile internaționale".

Am adăuga, totuși că nu este vorba de pure speculații ori de scenarii de ficțiune științifică, din moment ce, sub egida O.N.U., a fost elaborată, în anul 1977, Convenția privind interzicerea folosirii tehnicilor de modificare a mediului înconjurător în scopuri militare sau în oricare alte scopuri ostile.

SOL — APĂ

Urmărind proporțiile și ritmurile militarizării apelor mondiale, s-ar putea spune că mările și oceanele nu se mai mulțumesc să fie mai întinse decît uscatul ; ele ar vrea să fie și mai înalte !

Oceanul planetar, supranumit „continentul albastru", a devenit un imens arsenal militar, amenințînd întinse zone ale uscatului pur și simplu cu scufundarea. Zeci de mii de nave, de toate calibrele, clasice sau convenționale, străbat fără astîmpăr mările lumii, pîndind țărmurile. Numai continentul european este înconjurat de peste 4 500 de nave de război, inclusiv vase cu propulsie nucleară sau dotate cu rachete nucleare. Numărul submarinelor nucleare a trecut de două sute, cu perspectiva unei avansări rapide. Rachetele montate pe un singur asemenea submersibil ar putea distruge complet așezările omenești și culturile agricole, calcinînd solul, pe un subcontinent de dimensiunea Indiei.

Un raport al Institutului internațional de la Stockholm pentru cercetarea problemelor păcii (SIPRI) avertizează că oceanul planetar, care deține 71 la sută din suprafața Terrei și care este indispensabil ciclului hidrologic mondial, este supus tot mai mult influențelor nefavorabile ale cursei înarmărilor. Aproximativ șase la sută din poluanții care otrăvesc „continentul albastru" provin din simpla patrulare a miilor de nave militare de mare tonaj, inclusiv a celor peste 800 de submarine. La aceasta se adaugă amplele manevre militare. Apele spațiului oceanic sînt permanent amenințate cu contaminarea radioactivă, datorită unor factori persistenți, precum testarea armelor nucleare, utilizarea dispozitivelor atomice în cursul manevrelor aero-navale, emisiunile navelor cu propulsie nucleară. SIPRI apreciază că oceanul planetar rămîne serios afectat, chiar pe termen lung, de cele șase explozii nucleare experimentale submarine și cele 35 de explozii nucleare efectuate la suprafață.

Cum oceanul planetar joacă un rol vital în echilibrul climateric al lumii, daunele grave provocate „continentului albastru" de cursa înarmărilor duc la serioase dereglări în ecosistemul mondial. Una din consecințele posibile privește proliferarea uraganelor și taifunurilor, care terorizează, de multă vreme, statele insulare și întinse zone de coastă din oceanele Indian și Pacific ori din spațiul

caraibian. Contaminarea radioactivă otrăvește resursele piscicole, cu urmări greu calculabile pentru hrana omenirii.

Marea densitate de efective armate și armamente pe unele mări, precum Mediterana, care, potrivit unor calcule locale, ar deține recordul mondial în materie, duce la o veritabilă sufocare a faunei și florei marine, pagubele îngrozind, pur și simplu, pe specialiști, dar și milioane de pescari din satele de coastă, amenințați să consume, bunăoară, o „marinată de plutoniu" sau „pană de torpilă".

SOL — SOL

„Criza de spațiu" a reprezentat, în anul 1981, o mare dificultate pentru armamente. Guvernul american a aminat, la cererea energică a fermierilor, amplasarea noilor rachete intercontinentale MX, lansate de pe rampe mobile. S-a luat în calcul ipoteza instalării lor pe submarine. Acțiuni de masă, ample și viguroase, s-au desfășurat și se desfășoară și în Europa occidentală, împotriva amplasării de rachete nucleare cu rază medie de acțiune.

Un rol evident au jucat satele, conștiente că arsenalele militare și conflictele nasc primejdii devastatoare pentru culturile agricole. „Raportul Tolba" menționează, de exemplu, că al doilea război mondial a provocat o reducere drastică, de 38 la sută, a productivității agricole. O anchetă organizată de Programul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, la care au răspuns 44 de guverne, arată că chiar efectele întîrziate, postbelice ale conflagrației sînt stupefiante. Unul din guvernele consultate a declarat că a fost nevoit să organizeze operațiuni de debarasare pentru 14 469 600 de mine terestre și că pe teritoriul său național continuă a fi descoperite între 300 000 și 400 000 de mine în fiecare an. Asemenea „rămășițe" ale războiului au cauzat moartea a 3 834 de persoane și rănirea altor 8 384, majoritatea copii. Statele din zonele de coastă au informat despre tragedii similare, provocate de mine plasate sub ape, de muniții aruncate în mare sau de anumite epave care conțineau materiale explozive.

Mari pagube au provocat solurilor și așanumitele conflicte locale din perioada postbelică. Milioane de persoane au fost silite de evenimente să-și părăsească pămînturile, ceea ce a dus, printre altele, la degradarea terenurilor, apariția unor vegetații secundare, dezintegrarea infrastructurilor locale. Numai în Africa au fost înregistrați de O.N.U. peste 8 milioane de refugiați de război, situație care a creat o nouă dramă silențioasă pe continent.

Cursa înarmărilor atacă, însă, terenurile agricole și în starea ei neoperațională. Miile de baze militare, silozurile nucleare, nenumăratele instalații și dispozitive sustrag agriculturii peste 100 milioane de hectare, agravînd, astfel, fenomenul atît de îngrijorător al pierderii de pămînt. „Raportul Tolba" stabilește la 2,5 miliarde tone pe an pierderile de sol datorate numai eroziunii. În asemenea ritmuri, există riscul ca, pînă la sfîrșitul secolului, agricultura mondială să piardă 600 milioane de hectare de teren arabil.

Documentele O.N.U. atrag atenția asupra unui aspect foarte puțin cunoscut, care pune sub o nouă acuzare escalada înarmărilor. Armele nucleare nefolosite devin, cu timpul, învechite, depășite și, ca atare, posesorii trebuie să se descotorosească de ele. Dar cum ? „Deșeurile puternic radioactive din bombe, declară un specialist, trebuie stocate și îngropate în condiții de izolare perfectă pentru perioade de secole, cercetările în acest domeniu fiind deja declanșate".

Apare ușor de înțeles ce dezastre pot provoca bombele nucleare existente, dacă, și după decesul și înmormîntarea lor, va fi nevoie de precauții extraordinare și încă timp de cîteva secole !

Cursa înarmărilor provoacă programelor de dezvoltare, inclusiv agricolă, o „hemoragie continuă", spre a prelua expresia unui expert în materie. Este unanim admis că, prin investirea a 60 miliarde dolari pe an în agricultura lumii a treia, problema subnutriției și insecurității alimentare ar fi abordată cu mari șanse de succes. Prin alocarea unor fonduri de aproximativ 100 miliarde dolari anual, pe ansamblul țărilor sărace, în domeniul agriculturii, problema foametei, subnutriției și nesiguranței alimentare ar fi depășită. Să menționăm, spre comparație, că bugetele mondiale pentru înarmări trec de 550 miliarde dolari pe an.

Experții F.A.O. au întocmit o hartă agrară ideală a planetei, desemnînd rezerve de produse agricole pentru o populație de 40 miliarde persoane.

Solul, așadar, nu este zgîrcit, nici bolnav. Problema capitală constă în a se opta ferm, deschis pentru silozurile de cereale, în a se acționa cu toată hotărîrea împotriva cursei înarmărilor, a silozurilor nucleare, pentru folosirea tuturor mijloacelor materiale, resurselor umane, științifice și tehnologice în beneficiul oamenilor, ceea ce implică și buna lucrare a pămîntului, obiective majore, de înaltă răspundere, pentru care militează neabătut țara noastră. Este, într-adevăr, timpul ca bobul de grîu să cîntărească mai greu decît obuzul sau bomba...

ION CÂRJE

*) **După numele directorului executiv al Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător, dr. Mostafa Kamal Tolba**

NEOFASCISMUL sau alt nume al crimei, violenţei, rasismului

Cuvîntul fascism s-a conturat la începutul secolului XX şi a făcut carieră în peninsula italică, sub un odios regim: dictatura lui Mussolini. Sub emblema fasciilor şi mai tîrziu a crucii încîrligate din Germania lui Hitler, se năştea, după primul război mondial, o practică şi o teorie întemeiate pe idei naţionaliste, expansionist-colonialiste, la care s-a adăugat, sub Reich-ul hitlerist, teoria reacţionară şi dezumanizantă a superiorităţii rasei ariene. Eşafodajul unor structuri socio-politice înălţat la Roma şi Berlin pe crimă, teroare, cotropire şi dispreţ faţă de orice legalitate internaţională a făcut să se instaleze climatul cel mai negru din istoria continentului nostru, împingînd popoarele europene şi întreaga lume în cel mai mare holocaust al mileniilor — al doilea război mondial. Naţionalismul extremist, misticismul, cultul forţei oarbe şi dominatoare, violenţa şi rasismul, demagogia socială deşănţată s-au reunit într-un mănunchi inseparabil la nivel de concepţie şi doctrină de stat. Europa a devenit ani de zile pămînt călcat de cizma fascistă şi nazistă. Milioane de europeni au luat drumul fără întoarcere al abatoarelor umane. Istoria se scria în acest timp cu sînge şi numai prin jertfa de sînge a atîtor popoare a putut fi dărîmat din temelii nazismul.

După ani grei de război, omenirea răsufla uşurată. Din păcate însă, miasmele otrăvitoare ale vechilor practici ale extremei drepte au început, din Occident, să infesteze atmosfera internaţională. Şi deceniul '70 a însemnat resuscitarea din cenuşa istoriei a ideilor fasciste pe care le credeam de domeniul trecutului, condamnate şi spulberate de lacrimile şi suferinţele atîtor milioane de oameni dispăruţi în epoca absurdă a „dreptului" barbar al forţei.

Mai grav, ideile otrăvitoare de altădată s-au întruchipat în haină nouă, în teorii contemporane răspîndite în studii şi publicaţii, creînd suportul filozofiei negre a unor nenumărate organizaţii neofasciste cu strategie şi un program clar dominate de ura de rasă.

„Grupul Hoffmann" — una din formaţiile teroriste, fasciste, revanşarde

Radiografia unui fenomen la cote alarmante

Actele de terorism şi atentatele criminale ale neonaziştilor care au îndoliat în anul 1980 mari oraşe ale Occidentului — Paris, Bologna, München, Bruxelles — au continuat şi în 1981 deoarece structura organizatorică a extremismului de dreapta, construită după reţete verificate în vremea de mărire a ciumei brune, se dovedeşte solidă, puternic implantată şi, mai ales, tolerată. Acolo unde nu acţionează explozia bombei intervine un întreg arsenal de mijloace proprii fascismului de totdeauna : încercările de învrăjbire şi dezbinare a mase-

În fața valului neofascist, în Occident iau amploare acțiunile de demascare, de protest ale opiniei publice

lor populare, manifestări de șovinism și antisemitism, maltratarea muncitorilor străini, proliferarea literaturii propagandistice rasiste.

Proliferînd ca ciupercile otrăvitoare, grupările neonaziste au început să acționeze deschis, în văzul lumii, cu insolență și dispreț. Să ne aducem aminte de acțiunile de altă dată ale „intransigenților" îmbrăcați în negru, de ura lor față de om, față de valorile culturii și civilizației, față de ideile progresului și de exponenții acestora — organizațiile democratice. Neodreapta vest-europeană s-a extins ca o rețea mafiotă. Consiliul Europei Occidentale informa că în anul 1981 au putut fi recenzate numai în R. F. Germania aproximativ 120 de grupări neonaziste și extremiste, mai ales de tineret. Denumirile unora, Kampfgruppe Grossdeutschland (Grup de luptă pentru Germania mare), Aktionfront Nationaler Sozialisten (Frontul de acțiune al național-socialiștilor) și atîtea altele cu titulaturi de rezonanță cunoscută nu creează nici un fel de dubii nici în privința filiației, nici asupra ideologiei lor fasciste și revanșarde. De notorietate se bucură în R.F.G. și în întreaga Europă „Wehr Sport Gruppe" (Grupul sportiv paramilitar), care și-a găsit și un „Führer" în persoana lui Heinz Hoffmann, criminal notoriu prin inițierea unei serii de acte teroriste.

În Italia, extremismul, cu formele lui violente, aducînd atîtea nenorociri la scara întregii țări, înscrie în cîmpul său de acțiune de la partidul legal neofascist (Mișcarea socială italiană, cu deputați în parlament) pînă la o largă rețea de organizații și grupări autointitulate și ele sugestiv „Ordinea nouă", „Avangarda națională", „Echipa de acțiune Mussolini", „Grupul de acțiune Goebbels" etc. Acțiunile de subminare a instituțiilor democratice, asasinatul politic — domeniu în care Italia deține dealtfel „capul de afiș" prin numărul celor uciși în plină stradă sau răpiți —, actele teroriste împotriva sediilor P.C. Italian, altor partide și forțe democratice, toate la un loc fac ca peninsula italică să fie astăzi și „perimetrul violenței și crimelor" cu implicații grave pentru această țară, leagăn al civilizației europene.

În Franța a acționat, prin atentate și acte tipic fasciste pînă la scoaterea în afara legii, „Federația de acțiune națională europeană (FANE)", condusă de un insolent și fanatic personaj, Mark Frederiksen. „FANE" s-a reîntrupat însă în „Fasciile naționaliste europene FNE", care promovează concepții fasciste, rasiste, antisemite.

Lideri ai „noii ordini", sub diferite formule, dar animați de aceeași filozofie a crimei au apărut și în alte țări occidentale, unde continuă proliferarea grupărilor, organizațiilor de extremă dreaptă. Comentînd atentatul împotriva Papei Ioan Paul al II-lea, din primăvara lui '81, agenția americană U.P.I. remarcă faptul că neofasciștii au devenit criminali fără frontiere. Redăm un fragment din sursa citată : „În ciuda suportului electoral practic nul, neofasciștii au proliferat într-o serie de țări vest-europene — în Olanda, Belgia, Norvegia. În Marea Britanie, extremiștii de dreapta răspîndesc propaganda rasistă și violența. În Spania, radicalii de dreapta continuă să fie puternici... În ultimii ani au avut loc cîteva reuniuni internaționale neofasciste, ultima dintre ele găzduită de Belgia"...

Cauze, efecte, soluții

Apărînd ca o buruiană otrăvitoare, fenomenul grav al recrudescenței extremismului de dreapta de tip fascist își are

rădăcinile în actualul cadru al crizei economice și al crizei generale — ce se accentuează — a societății capitaliste. În aceste condiții, asistăm din nou la intensificarea politicii de învrăjbire și dezbinare a maselor populare, la intensificarea activității organizațiilor de dreapta fasciste, la acte de terorism, de învrăjbire națională, la o recrudescență a rasismului și antisemitismului ; este din nou pus în mișcare întregul arsenal de diversiune pe care forțele reacționare fasciste l-au folosit întotdeauna împotriva mișcării revoluționare și progresiste, împotriva libertății și independenței popoarelor. Pericolele pe care le implică proliferarea organizațiilor neonaziste, cu întreaga lor filozofie ce ne aduce aminte de lunga noapte a fascismului, au început să fie privite ca atare, manifestîndu-se în multe țări occidentale o ripostă mai ales la nivelul maselor populare. Au avut și continuă să aibă loc în țări din Occident în care fascismul a scos capul mari manifestații de stradă, cu participarea largă a unor partide și organizații de stînga, chiar a unor partide guvernamentale, a altor forțe democratice. Cuvintele de ordine au fost, de fiecare dată, *„NU fascismului"*, *„Naziștii să fie scoși în afara legii !"*. Denunțarea și înfierarea pericolului fascist nu poate fi însă decît un început ; ele trebuie să fie urmate de măsuri ferme. Se impune ca brațul legii să acționeze decisiv și la timp, cum chema Brecht — pe vremurile de restriște ale norilor negri din epoca nazismului —, ca ascensiunea lui Arthuro Ui să fie oprită. Esențial, hotărîtor este să se acționeze cu forțe unite împotriva concepțiilor și mentalităților retrograde, a rasismului și recrudescențelor fascismului. Neonazismul trebuie să dispară din realitatea contemporană. El ne revoltă și ca simplă noțiune de dicționar, amintindu-ne de atîtea fărădelegi și crime înfăptuite împotriva oamenilor și a demnității omului.

AUREL DUMITRESCU

DOCTRINE VECHI ÎN HAINĂ NOUĂ

În ultimul timp, datorită influenței exercitate de ideile socialismului asupra maselor, se constată, în diferite țări occidentale, o activizare a ideologiei burgheze. Sînt scoase la lumina zilei vechile teorii înfrînte și compromise la timpul lor și, totodată, speculate unele greșeli din practica statelor socialiste, cu scopul de a denigra succesele acestora și de a dezorienta pe cei ce încearcă să schimbe cursul politicii în țările capitaliste.

Autorii doctrinelor pe care le prezentăm, în grupajul de față, invocînd anumite premise false, fără nici un suport social, încearcă să demonstreze că modul de guvernare a societății, bazat pe democrație, s-a perimat. Acum, spun ei, datorită revoluției tehnico-științifice, decizia politică revine în exclusivitate specialiștilor, tehnicienilor, unor oameni înzestrați cu însușiri deosebite. Ce se urmărește ? De a se înlătura masele de la luarea deciziilor și chiar de la exercitarea controlului pe motiv că nu dispun de cunoștințele necesare și ar manifesta o puternică apatie politică.

ELITISMUL

Această teorie, exprimînd interesele marii burghezii, s-a travestit, în decursul timpului, în diverse veşminte pentru a încerca să justifice inegalitatea între oameni, politica de apartheid şi de discriminare rasială. Reprezentanţii ei n-au precupeţit nimic pentru a susţine teza că populaţiile statelor sînt incapabile de creativitate şi a ridica osanale unor categorii sociale „alese", scoase din contextul social-istoric. Au fost prezentate, în susţinerea teoriei, argumente biologice sau etice, de ordin psihologic şi psihosociologic. Nietzsche, de exemplu, considera că civilizaţia poate fi salvată numai prin apariţia unei fiinţe superioare, supraomul, şi constituirea unei elite libere de prejudecăţile „moralei" ; Hitler spunea: „Misiunea noastră este de a subjuga celelalte popoare ; poporul german este chemat să dea lumii o nouă clasă de stăpîni" ; reprezentantul „Noii filozofii" franceze, B. H. Levy, susţinea în cartea sa „Barbaria cu chip uman" că religia puterii ar structura inconştientul uman, că cei dominaţi n-au încetat niciodată să vorbească limba stăpînilor lor şi, ca atare, „nu are sens să vorbim de o dorinţă a revoluţiei, de limbaj revoluţionar" ; unii adepţi ai liberalismului burghez, lansînd teza „egalitatea şanselor", vor să justifice situaţia predominantă a celor înstăriţi.

Ignorînd realităţile existente astăzi pe glob, cînd tot mai multe popoare îşi cîştigă dreptul la o existenţă liberă şi independentă, o serie de „purtători de cuvînt" ai cercurilor imperialiste, ai companiilor transnaţionale, interesaţi în promovarea politicii de dominaţie şi asuprire, de forţă şi dictat, întreprind un atac frontal şi brutal împotriva drepturilor suverane ale statelor mici. Profesorul american Elmer Plischke, de exemplu, în lucrarea sa „Microstatele în relaţiile internaţionale", îngrijorat că tendinţa spre autodeterminare ar continua, propune ca S.U.A. şi alte mari puteri să treacă la măsuri pentru a limita independenţa şi suveranitatea „microstatelor" şi chiar îngrădirea participării lor la forurile mondiale. În felul acesta nu numai că se promovează o politică de inegalitate şi injustiţie în raporturile internaţionale dintre state, dar se pune sub semnul întrebării şi principiul universalităţii organizaţiilor mondiale, îndeosebi al O.N.U.

O variantă a elitismului, sub denumirea de „Noua dreaptă", circulă din martie 1979 în Franţa, şi constituie terenul unei acerbe dispute pentru că şi-a pus drept ţel reînvierea fascismului şi rasismului.

Este de la sine înţeles că toate aceste teze, profund reacţionare, generate de criza generală a capitalismului cuprins de tot felul de contradicţii şi instabilitate politică, sînt îndreptate împotriva oricărei ideologii care susţine egalitatea în drepturi a oamenilor, urmăresc să diminueze marea forţă de înrîurire pe care o exercită socialismul ştiinţific asupra popoarelor.

În fond, elitismul, sub toate formele sale, pune sub semnul întrebării drepturile omului — de ordin economic, social şi politic — de a trăi în pace şi linişte.

Numai socialismul garantează exercitarea tuturor drepturilor, pentru că a desfiinţat proprietatea capitalistă, a lichidat clasele dominante şi a instaurat autoconducerea muncitorilor şi ţăranilor, a tuturor oamenilor muncii, care au devenit proprietari ai mijloacelor de producţie, producători ai bunurilor materiale şi beneficiari ai rodului muncii lor. În felul acesta se asigură fiecărui cetăţean deplina egalitate în drepturi, posibilitatea de a trăi o viaţă demnă.

TEHNOCRATISMUL

Revoluţia ştiinţifică şi tehnică, făcînd posibilă realizarea unei societăţi moderne, a exercitat o influenţă crescîndă asupra tuturor domeniilor vieţii sociale, fapt ce nu a putut să nu fie urmat de anumite consecinţe. Pe plan politic s-au impus noi cerinţe legate de procesul conducerii sociale, iar pe plan economic — noi soluţii menite să impulsioneze dezvoltarea. Au apărut astfel raporturi de interdependenţă între politică şi ştiinţă, care se realizează diferit, în funcţie de sistemul social-politic, de forma proprietăţii asupra mijloacelor de producţie. Cercurile monopoliste, de exemplu, interesate în a-şi asocia girul ştiinţei în actele decizionale, dar nemaivrînd să-şi împartă puterea cu nimeni, au limitat prerogativele instituţiilor democratice, îndeosebi ale parlamentului, pe care l-au considerat caduc, depăşit şi s-au orientat spre realizarea conducerii cu ajutorul tehnicienilor, al specialiştilor, sub pretextul că societatea actuală ar putea fi pusă pe baze ştiinţifice numai de aceştia. Este o orientare tendenţioasă, pentru că omul muncii a fost îndepărtat definitiv de la orice participare la decizii, motivîndu-se că şi actul conducerii şi-ar fi pierdut caracterul politic, devenind un act managerial autoritar. Astfel a apărut şi doctrina tehnocratică ce vorbeşte despre decăderea sau chiar „sfîrşitul democraţiei" ca un rezultat necesar al revoluţiei ştiinţifico-tehnice, al pătrunderii ştiinţei în procesul politic.

Istoria acestei doctrine este destul de bogată. I se atribuie începutul încă din perioada lui Bacon, Thomas Hobbes, Saint-Simon, Auguste Comte. Apoi, sînt socotiţi precursori ai acesteia Torstein Weblen, Wiliam Henry

Smith, Howard Scott. Americanul James Burnham este primul care dă contur acestei doctrine pentru ca, în urma analizei schimbărilor intervenite în economia capitalistă în epoca contemporană, el să ajungă la concluzia că societatea capitalistă va dispărea, dar nici socialismul nu-i va putea lua locul, deoarece ambele vor evolua în aceeași direcție, spre „revoluție managerială", cînd managerii (ingineri, economiști, organizatori, tehnicieni) vor deveni clasa conducătoare în societate și vor exercita controlul asupra mijloacelor de producție și a distribuirii produselor. El neagă rolul proletariatului și necesitatea istorică a revoluției socialiste, eludează caracterul de clasă al puterii, limitînd-o la simpla funcție de coordonare. Totodată, situîndu-se pe poziția elitismului, Burnham împarte societatea în conducători „calificați" și masele „necalificate".

Doctrinele tehnocratice oferă soluții nu numai nerealiste, dar și tendențioase în legătură cu problema puterii de stat. Negînd rolul puterii politice, doctrinarii respectivi vor să realizeze depolitizarea și tehnicizarea proceselor de conducere a societății. Bernard Gournay propune o „guvernare prin tehnică", Jacques Ellul consideră că o hotărîre trebuie luată pornind de la rapoartele tehnicienilon, John Kenneth Galbraith încearcă să dovedească substituirea „patronatului de proprietate" prin „patronatul de funcție", Brzezinski consideră că n-ar mai exista nici un raport real între puterea economică și cea politică, aceasta din urmă fiind deținută de tehnocrați și neputînd fi influențată cu nimic de proprietarii mijloacelor de producție, Helmuth Schelski susține că deoarece știința și tehnica sînt dominante, decizia trebuie dezideologizată, iar publicul depolitizat.

Tehnocratismul, sub toate formele sale, dă o interpretare falsă, de pe poziții reacționare raporturilor dintre știință și politică, dintre acestea și om. Nu numai că ignoră influența reciprocă dintre toți acești factori, dar manifestă și un mare dispreț față de masele populare, socotindu-le incapabile de creație, de a conduce, deși geniile și talentele din toate domeniile și-au avut întotdeauna rădăcini în popor ; ignoră, totodată, adevărul că înseși masele largi populare sînt creatoare de valori și tot ele sînt acelea care transpun în viață rezultatele științei și tehnicii, participă la actul conducerii politice și își aduc o contribuție importantă, așa cum se dovedește în țările socialiste, la soluționarea celor mai complicate probleme ale societății.

Socialismul pe care îl edificăm în țara noastră, unde s-a creat un larg cadru organizatoric democratic, menit să unească eforturile întregii națiuni pentru dezvoltarea social-economică a patriei, oferă un cîmp imens acțiunii umane creatoare pentru că permite pentru prima dată în istorie accesul tuturor oamenilor muncii la activitatea conștientă de construire a unei vieți noi și pentru că stimulează capacitățile, talentele, aptitudinile fiecăruia în a se manifesta, în a produce valori, în a genera acele mentalități, stări de spirit care să nu se împace cu existentul, ci să dorească a-l modifica și perfecționa continuu în interesul bunăstării și fericirii poporului.

Grupaj de
GHEORGHE DIACONU

ȘTIAȚI CĂ...

... Muzeul Luvru se întinde pe o suprafață de 60 500 mp ? Anual, muzeul este vizitat de peste trei milioane de oameni, veniți din întreaga lume.

... în apropierea Canalului Panama cresc arbori cu tulpini pătrate ?

... o ie l-a inspirat pe Mattise cînd a executat celebra pictură „Bluza românească" ?

... în secolul 13 î.e.n., chinezii studiau eclipsele solare și calculau ciclul de revenire a eclipselor ?

... auzul delfinilor este de aproape 1 000 de ori mai fin decît al omului ? Omul aude sunete cu oscilații între 20 și 16 000 de hertzi, iar delfinul — pînă la 142 000 de hertzi.

... mierea aplicată pe pielea care a suferit arsuri înlătură durerea și grăbește vindecarea ?

... alimentul preferat al fazanilor este gîndacul de Colorado, dușmanul numărul unu al cartofilor ?

... Valeria, soția lui Aurel Vlaicu, a fost prima femeie din lume care a zburat cu avionul ?

... un singur fag „produce" 1,7 kg oxigen, într-o oră, purificînd astfel 4 800 m.c. de aer, adică atît cît este necesarul zilnic a 64 de oameni ?

... albinele asigură, prin polenizare, perpetuarea a peste 100 000 specii de plante ?

... viteza jetului de aer la un strănut violent este de circa 160 km/oră ?

... îmbrăcămintea de culoare neagră reține cu 208 la sută mai multă căldură decît cea de culoare albă ?

O viață de om

Cum sună o zicală, drumurile – oricît de lungi și de grele – încep printr-un pas. Pasul acesta, primul pas, Dumitru Dumitru l-a făcut sărind din șalupă pe malul milos al Borcei, la Pietroiu. Avea doar 27 de ani, era slăbit după o boală lungă și grea, iar despre agricultură știa puține...

Cu puțin timp înainte de a ne părăsi pentru totdeauna, am stat față în față cu cel mai vechi director de I.A.S. din țară și, poate, cu cel mai cunoscut, Eroul Muncii Socialiste Dumitru Dumitru de la Pietroiu, pe care faima nu l-a împiedicat să rămînă în inima și conștiința miilor de oameni din satele călărășene ce se înșiruiesc în lungul Dunării, unul de-al lor, pe care îl numeau simplu, cu o familiaritate în care se îngemănau respectul și tandrețea : nea Mitică.

Pregătisem această convorbire pentru almanah și considerăm că este bine să fie dată publicității, răspunsurile interlocutorului conturînd profilul lucrătorului model din agricultura noastră socialistă.

— Sînteți, într-un fel, biografia vie a întreprinderii pe care ați creat-o și pe care o conduceți. Ați bănuit, atunci cînd ați pus prima dată piciorul în sat, că veți rămîne la Pietroiu o viață ?

— Am venit trimis să îndeplinesc o sarcină de partid. Știam că e vorba de cîteva săptămîni sau de cîteva luni. Dar balta m-a prins în mreje. Nici nu știu cînd au zburat anii. Mi s-a ivit de mai multe ori prilejul să plec să muncesc în alte locuri. Dar am refuzat. Mi-ar fi fost foarte greu să mă despart de oamenii cu care am pornit la treabă, am dorit să am continuitate, să duc spre capăt ceea ce am început.

— Fiindcă vorbim despre început, cît de greu a fost ?

— În '948 aveam 350 de hectare de teren arabil. Am moștenit două tractoare — dar doar unul funcționa cum trebuie — două perechi de boi, două perechi de cai. Cam atît ! În 1950 a început construirea primului dig. Urma să aibă o lungime de 42 de kilometri și avea la bază un vechi proiect al lui Saligny, uitat prin arhive. Au venit oameni cu căruțele, de prin toate satele. În 1951, aproape 15 kilometri erau gata. Au fost scoase, astfel, de sub apă cam 4 000 de hectare. În 1952 pe șantier au fost aduse mașini. Iar în 1953, digul a fost gata. În tot acest timp am dus și bătălia defrișărilor. În 1958, terenul arabil însuma aproape 7 000 de hectare. Încă din 1953 am realizat prima amenajare de irigat prin brazde, pe 700 de hectare. Am continuat irigarea prin canale deschise și în '962 suprafața amenajată a atins 4 000 de hectare. Ulterior, prin noi măsuri luate de partid, s-au executat lucrări de nivelare a terenului cu mașini terasiere grele. A fost amenajată în acest fel pentru irigat o nouă suprafață de 3 370 de hectare, în sistem modern, cu conducte îngropate. Așa se face că azi avem peste 8 200 de hectare teren arabil și aproape întreaga suprafață este nivelată și irigată. Lucrăm acum cu 100 de tractoare, cu peste 40 de combine. Un județ agricol are acum mai multe tractoare decît avea întreaga țară cu 30 de ani în urmă.

— Cum au influențat aceste condiții noi recoltele obținute la Pietroiu ?

— Între trecut și prezent este o deosebire uriașă. Dar cred că și viitorul poate aduce mari deosebiri față de producțiile de azi. Am obținut și medii de peste 9 000 kilograme de orz, pe anumite suprafețe și de peste 13 500 kilograme de porumb-boabe la hectar.

— Afirmați de fiecare dată că v-ați bucurat de sprijinul entuziast al oamenilor...

— Așa este. Cu ei am făcut totul, cu ei vom progresa și de aici înainte. Ei simt din plin condițiile noi de trai pe care li le-a creat țara. Am calculat că peste jumătate dintre cei care lucrează la I.A.S. Pietroiu s-au calificat prin școli tehnice, medii și superioare. Avem mai bine de o duzină de specialiști și mulți dintre lucrătorii noștri continuă să învețe

— Se spune că știți să lucrați cu oamenii, că-i stimulați să se realizeze...

— Dacă am scos holde din mlaștini, de ce n-am da la iveală din anonimat și personalități umane ? Nu poți să nu admiri și să nu sprijini pe cel ce luptă să se autodepășească Pe cît ne-a fost cu putință, am ajutat oamenii să se instruiască. Mulți dintre cei veniți la noi ca să lucreze ca simpli muncitori și-au continuat pregătirea tehnică și s-au afirmat ca elemente deosebite. Unii doresc chiar să bată la porțile facultăților, să continue să acumuleze cunoștințe profesionale într-un plan superior. Și nu mă îndoiesc că vor fi printre cei ce vor realiza obiectivele de mîine ale agriculturii noastre socialiste, că vor duce spre noi evoluții destinul întreprinderii noastre, atunci cînd voi fi pensionar. Adică, destul de curînd.

ADRIAN DUMITRAȘCU

Sărbătorile horticultorilor

Expozițiile de flori, dendrologice, de arhitectură peisageră, de horticultură, în general, sînt deopotrivă sărbători ale specialiștilor în materie, dar și ale iubitorilor de frumos, tinzînd să devină prezențe cotidiene.

Florile au reprezentat dintotdeauna noțiunea de frumos, de aleasă și delicată simțire a omului. Poporul român are o dragoste profundă și statornică pentru flori. Dovadă în timp a locului pe care florile îl ocupă în universul nostru de viață este și prezența lor ca motiv de bază al artei populare. Din toate timpurile, floarea o găsim în cioplitura porților, în cusătura iilor, în versul cîntecului.

Păstrarea acestui frumos — concretizat în parcurile și scuarurile orașelor și satelor, în grădinile personale — a intrat în firescul cotidian. În epoca marilor construcții, omul, alăturînd oțelului florile, a dat peisajului nostru, creat de el, propriul său chip frumos, optimist, iubitor de viață.

SIMFONIA LALELELOR

A intrat în tradiție — 1981 a consemnat a patra ediție — ca sfîrșitul lunii aprilie să adune în frumosul oraș Pitești cele mai reprezentative talente ale creației și producției floricole. Simfonia lalelelor — în ordine cronologică prima manifestare expozițională națională din an — a fost pusă în 1981 sub semnul cinstirii celei de a 60-a aniversări a creării Partidului Comunist Român.

Avînd ca pretext zecile de mii de lalele care înveșmîntează orașul deschizîndu-și, în zilele sfîrșitului de aprilie, cupele suave, expoziția, completată de simpozion, se constituie deopotrivă ca altar de alese frumusețí ale naturii și de tribună a prezentării noilor creații, a experienței acumulate. Cum au afirmat mulți dintre statornicii expozanți, cele patru ediții ale „Simfoniei lalelor", concomitent cu aportul la educarea gustului pentru frumos al marelui public, au reușit să creeze în rîndul specialiștilor o stare de emulație. Semnificativ este faptul că, alături de stațiuni de cercetare, grădini botanice și institute de învățămînt superior, participante la fel de prestigioase sînt întreprinderile de sere și cele de spații verzi dintr-un număr din ce în ce mai mare de orașe.

ZILELE CULTURILOR PROTEJATE — ORADEA

Prima decadă a lunii iunie tinde să devină o altă sărbătoare a horticultorilor, prilejuind un dialog direct cu marele public. Manifestarea, găzduită de Oradea, reunește într-o expoziție cu vînzare și într-un simpozion atît floricultura, cît și legumicultura.

Marelui public i se oferă zeci și zeci de soluții de realizare a frumosului, de integrare a naturii în locuințe și instituții, se încearcă

o apropiere de tendințele noi, moderne — plante de apartament cultivate pentru forma și coloritul frunzelor și tulpinei, crearea de aranjamente naturale în ghivece, jardiniere și containere avînd în compoziție flori care se suportă reciproc și formează un tot unitar, armonios, din forme și culori diferite.

Standurile expoziției orădene sînt deschise, în același timp, prezentării unui sortiment, de la an la an tot mai bogat, de legume cultivate în seră, noutăți, rarități.

Direcția generală economică a horticulturii, organizatoarea manifestării, urmărește ca expoziția să pună în valoare și să testeze — prin consultarea cumpărătorilor — soiurile, liniile noi de legume, care se recomandă prin productivitate, gust, aspect comercial, rezistență.

SĂPTĂMÎNA HORTICULTURII — CONSTANȚA

Manifestare de mari proporții, constituită dintr-o suită de expoziții de flori, legume și fructe — expoziții cu vînzare în municipiul Constanța, la Neptun și în alte stațiuni de pe litoral.

Desfășurată în august cu participarea tuturor trusturilor horticole județene, a institutelor și stațiunilor de cercetări, a întreprinderilor specializate, săptămîna horticulturii asigură o aprovizionare din abundență, într-o perioadă de maximă densitate a turiștilor pe litoral, oferă o inegalabilă simfonie de culori și parfumuri, dînd, totodată, organizatorilor posibilitatea realizării unui sondaj amplu pe baza căruia orientează activitatea de viitor.

LUNA HORTICULTURII — BUCUREȘTI

Desfășurată în septembrie, în plin rod al grădinilor, livezilor și podgoriilor, într-o perioadă ce coincide cu aprovizionările pentru iarnă — Luna horticulturii se înscrie ca un corolar al activității unui an de muncă.

Manifestările principale se desfășoară în Obor : expoziția de flori, standurile cu noutăți ale institutelor de cercetare, alături de cele ale trusturilor horticole județene, care zilnic pun în vînzare mii de tone legume, fructe și struguri. În paralel, expoziții cu vînzare ale trusturilor horticole în alte 8—10 piețe importante ale Capitalei.

Alături de acestea, o sumă de alte expoziții, de întîlniri se constituie în alte momente de referință deopotrivă așteptate de expozanți și public.

FLORILE PRIMĂVERII CLUJENE

La sfîrșitul lunii mai — expoziția de flori în cultură protejată și simpozionul cu specialiștii din țară la stațiunea de profil și grădina botanică din Cluj-Napoca.

„Trandafirii Timișoarei", „Zilele crizantemei — Brașov", „Balul floricultorilor" în organizarea serelor Codlea sînt alte repere pentru iubitorii de frumos, de natură.

ION ȘERBU

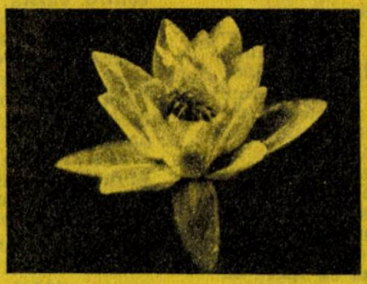

Psihologie animală — psihologie umană

ENIGMATICELE CRISTALE FEROMAGNETICE

Oameni și porumbei : a fost oare natura la fel de darnică și cu unii și cu ceilalți ?

Intr-o bună zi, zoologul dr. Robin Baker, de la Universitatea din Manchester (Marea Britanie), a luat un grup de tineri dintre proprii săi studenți, i-a legat la ochi, i-a urcat într-un autobuz și i-a dus. După ce a parcurs un drum lung și sinuos, cu întoarceri și ocoluri nenumărate, de parcă ar fi vrut să i se piardă urma, mașina a oprit, o parte dintre studenți s-au dezlegat la ochi, iar profesorul lor le-a cerut tuturor să indice punctele cardinale și să arate în ce direcție se află clădirea universității în care învață.

Curios lucru ! Cei care au rămas cu ochii legați au răspuns la test ceva mai corect decît ceilalți.

Nu după mult timp, profesorul Baker a ales 31 de elevi dintr-un tîrg numit Barnard Castle. I-a împărțit în două grupe și a făcut cu ei o altfel de experiență. Unora le-a așezat în jurul capului cercuri de fier magnetizat, celorlalți — cercuri de fier nemagnetizat, dar perfect asemănătoare cu cele dintîi. Apoi, cei 31 de elevi au fost duși, tot cu ochii legați, la o distanță oarecare. Ajunși la destinație li s-a cerut să arate în ce direcție se află școala la care învață.

Răspunsurile au fost notate cu grijă și clasificate. Așa s-a putut vedea că elevii care avuseseră pe cap cercuri magnetizate au greșit direcția cu aproximativ 90°. În același timp, purtătorii de cercuri nemagnetizate au dat, în majoritate, răspunsul exact.

Deși a dus la o primă concluzie mulțumitoare, experiența a fost repetată după cîtva timp, folosind în locul cercurilor de fier niște căști metalice mai delicate. Și de astă dată cei puțin în aparență, ipoteza profesorului Baker a fost confirmată.

Acesta încearcă să demonstreze, deocamdată experimental, că omul dispune de aceeași facultate de orientare ca și păsările.

În ultimii ani, în mai multe țări, oamenii de știință s-au străduit să dezlege enigma orientării păsărilor. Pentru moment, s-a ajuns la concluzia că porumbeii — ei sînt cei mai studiați — se orientează după soare, atunci cînd cerul e senin și după cîmpul magnetic terestru, cînd cerul e acoperit.

Pentru a ajunge la mecanismul intim al fenomenului, trei cercetători americani — Charles Walcott, James H. Gould și J. L. Kirschvink, de la universitățile din New York și Princeton — au sacrificat (pe altarul științei) 24 de porumbei, pe care i-au congelat în azot lichid, pînă la 196°. Apoi le-au cercetat rămășițele cu ajutorul unui magnetometru ultrasensibil care a indicat un punct anume de la baza creierului, semn că acolo se află un element magnetic. Pentru a se convinge, cercetătorii au disecat țesutul și l-au studiat. El era format îndeosebi din fibre nervoase și conjunctive. Toate au fost examinate, una cîte una, cu ajutorul microscopului electronic. Și, atunci, a apărut ceea ce poate că cei trei oameni de știință nici nu îndrăzneau să spere cu adevărat : în fibrele nervoase se aflau minuscule cristale de magnetit — un oxid de fier înzestrat de natură cu magnetism — cristale de formă alungită, adevărați micromagneți. Analizate cu ajutorul razelor X, cristalele și-au dezvăluit conținutul : fier, dar și — în proporție mai mică — nichel, cupru, zinc și plumb.

Așadar, ceea ce au presupus oamenii de știință capătă un început de confirmare : porumbelul are în cap o adevărată busolă care-i îngăduie să se orienteze atunci cînd nu vede soarele sau stelele. Existența acestela explică, de pildă, de ce păsările cărora li s-au atașat mici magneți și-au pierdut simțul orientării.

Dar elevii-cobai ai profesorului Baker ? Oare faptul că cei purtînd cercuri de fier, respectiv căști magnetizate nu au știut să se orienteze dovedește că și omul posedă, în creier, un centru specializat în stabilirea direcției și că în acest centru există cristale feromagnetice ?

Potrivit ipotezei formulate de zoologul englez, răspunsul este : da !

Acest „da" va trebui însă demonstrat. În primul rînd, pe calea unor experiențe de mai mare finețe, iar apoi prin eventuala descoperire, în creierul uman, a unei formațiuni anatomice doar presupuse.

Lucrurile nu sînt însă deloc simple, cu atît mai mult cu cît chiar și la păsările călătoare sau migratoare fenomenul orientării e departe de a fi pe deplin explicat. Oricum, ar fi plăcut să aflăm că natura ne-a înzestrat cu o însușire de care nu știm nimic. Probabil că de aceea încă nu s-a putut pînă acum lămuri... cum de a nimerit orbul Brăila !

ANDREI CIUREA

HECTARUL ȘI VAGONUL DE PORUMB BOABE

În unele cazuri, după ce unitățile primesc planul de producție pe anul respectiv, la Direcția generală agricolă se primesc cereri în care se argumentează că, la un produs sau altul, producția medie planificată nu este realistă, întrecînd posibilitățile existente. Iată însă că la D.G.A.I.A. Timiș s-a primit la 4 martie 1981, de la consiliul de conducere al C.A.P. Topolovățu Mare, sub semnătura președintelui — inginer-șef Ioan Josu, care este și președintele C.U.A.S.C. cu același nume, această cerere : **„Vă rugăm să binevoiți a ne majora producția medie planificată pentru anul în curs la porumbul-boabe de la 5 000 kg la 9 000 kg. Consiliul de conducere, în ședința din 8 martie 1981, a hotărît majorarea producției medii și totale, primite ca cifre de plan, la porumbul-boabe pe întreaga suprafață de 1 057 ha ce se va însămînța în anul 1981, de la 5 tone la 9 tone, respectiv de la 5 285 tone la 9 513 tone porumb-boabe. În acest sens, vă rugăm să binevoiți a dispune modificarea planului de producție la cultura porumbului-boabe“.**

Pentru a fi înțeles mai bine, acest text cere unele explicații. Cooperativa agricolă Topolovățu Mare — așa cum a subliniat și inginerul **Ioan Josu** cu prilejul vizitei din ianuarie 1981 a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Timiș — de un deceniu încoace realizează pe teren neirigat vagonul de porumb-boabe la hectar pe 500 de hectare, fapt pentru care a și fost răsplătită cu cele mai înalte distincții ale țării, printre care cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste“, primind de trei ori Medalia de aur „Secera și Ciocanul“. În primăvară, unitatea s-a unificat cu alte două cooperative agricole — Cralovăț și Ictar — una din zona de deal, cealaltă din zona de cîmpie. Pentru cele 1 057 ha cultivate cu porumb-boabe la C.A.P. Topolovățu Mare, după unificare, direcția generală județeană de resort stabilise 5 tone la ha, luînd, firește, în calcul și producțiile medii obținute la Cralovăț și Ictar. Dar, ambițiosul președinte, pornit ca șofer cu șapte clase și ajuns cu multă stăruință inginer agronom, cel căruia i se datorește în mare măsură faptul că Topolovățului Mare i se mai spune și „Comuna porumbului“, comunistul Ioan Josu s-a angajat, vorbind la Timișoara în fața secretarului general al partidului, să realizeze pe mai departe, an de an, vagonul de boabe pe fiecare din cele peste o mie de hectare. Terenul de deal de la Cralovăț nu este ca cel de la șes. Sătenii de aici abia scoteau două-trei tone de porumb. Dar omul, puterea, mintea lui, îndîrjirea lui, se testează în lupta cu greul. Așa că cei de la Topolovățu Mare sînt ferm hotărîți să scoată un vagon la ha porumb-boabe și pe cele 1 057 ha de pe șes și de pe deal.

Orice ai discuta cu președintele Josu, pînă la urmă el aduce vorba despre marile lui pasiuni — cîrnitul și depănușatul — lucrări introduse aici pentru prima oară în țară. Celor două lucrări el le prevede o extindere în toată țara, deoarece asigură mari economii de energie și substanțiale cîștiguri pentru producători. În lucrarea sa de diplomă, notată cu 10, inginerul Josu explică avantajele executării celor două lucrări pentru bazele de recepție. Citățm : „Porumbul venind gata uscat, spațiile de depozitare pot fi încărcate la întreaga capacitate ; la baze se transportă numai porumb, nu și o mare cantitate de apă, ca în cazul porumbului nedepănușat ; pentru uscarea unui singur procent la o tonă de porumb în bază se consumă 1,6—1,8 litri de motorină. Dacă n-am preda porumbul uscat, pentru cele 6 000 de tone pe care le vom preda s-ar consuma 150 000 litri de motorină. Mai trebuie avut în vedere că pentru trecerea prin coloanele de uscare a porumbului se consumă 1—2 kW, în funcție de instalație, pentru uscarea cu un procent a unei tone de porumb. Înmulțiți 1,5 cu 16 și cu 6 000 și veți vedea cîtă economie de energie electrică realizăm pentru țară, predînd porumbul gata uscat, prin cîrnit și depănușare...“.

TRAIAN DUMITRESCU

SFATURI PRACTICE

Studii recente ale dieteticienilor și biologilor au repus în discuție problema terapiilor prin elemente naturale, mult mai puțin nocive în tratamente decît medicamentele obținute pe baze chimice. Astfel, o importantă sursă naturală regeneratoare și reconstructoare pentru organism sînt considerate sucurile de legume și fructe în stare proaspătă, caracterizate printr-un conținut bogat de minerale, săruri, enzime și vitamine.

Reamintind că partea cea mai bogată în vitamine o reprezintă coaja, se recomandă folosirea mașinii electrice, singura capabilă să extragă complet sucul din fibrele terciuite pînă la pastă.

Așa după cum apreciază dr. VALENTIN NIȚESCU, doctor în științe medicale, sucurile se consumă fără pericol, atît cît se pot bea de plăcere, adică de la o jumătate de litru, pînă la un litru pe zi, în unele cure recomandîndu-se chiar 3 litri pe zi, în loc de apă.

SUCUL DE MORCOVI: considerat preparatul cel mai bogat în vitamina A, precum și cu procente însemnate de vitamine B, C, D, E, și K, ușor asimilabil, acest suc (consumat zilnic : ½ litri — 4 litri) a dat rezultate bune în tratarea ulcerului duodenal, în stimularea apetitului și a digestiei, în consolidarea structurii osoase a dinților. În același timp, el previne infecțiile la ochi și organele respiratorii. Folosit de gravide, aflate în ultimele luni de sarcină, reduce riscul de infecție puerperală la naștere. Calciul, aflat în cantități mari, are efect terapeutic în bolile de piele, dermatite, tulburări ale văzului, conjunctivite.

Cercetători americani de la Colegiul de medicină „Albert Einstein" din Atlanta — Georgia susțin, pe baza unor experiențe recente pe cobai, că substanța care dă culoare morcovilor — caroten b — pare să fie eficientă în combaterea cancerului. Astfel, animalele hrănite cu morcovi au fost mult mai rezistente la agresiunea celulelor canceroase, care le-au fost inoculate. În majoritatea cazurilor, dezvoltarea tumorilor a fost frînată sau chiar blocată, astfel încît perioada de supraviețuire este mult mai mare decît la animalele care nu au fost hrănite cu morcovi.

SUCUL DE SFECLĂ : datorită conținutului bogat în fier, ajută la refacerea globulelor roșii din sînge, avînd în general un rol tonifiant pentru organism, mai ales în amestec cu sucul de morcov. El reglează tulburările ciclice la femei (consumat în cantități mici : un pahar de cîte 2—3 ori pe zi). Conținutul bogat în calciu, potasiu și clor îl recomandă în bolile renale, ale colecistului sau hepatice.

Amestecul de sucuri de morcov, sfeclă și castraveți are acțiune diuretică și depurativă pentru ficat, rinichi, vezică urinară, prostată și unele glande sexuale. El scade concentrația acidului uric din organism, rezultat din consumul exagerat de carne.

ALIMENTELE CA MEDICAMENT

CURA DE STRUGURI SAU MUST : are rezultate cu totul deosebite în tratarea diferitelor boli : ale căilor respiratorii (catar bronhial și laringite cronice și tuberculoase) ; deranjamente de digestie (gastroenterite, constipație, dispepsie etc.); leziuni ale aparatului urinar (catar al vezicii) ; leziuni ale ficatului și splinei (congestii active și pasive, colici, icter etc.) ; unele boli nervoase ; boli cardiovasculare (cardiopatii), boli de piele, nutriție ș.a. De asemenea, cura de struguri sau must este recomandabilă și pentru bolnavii de diabet, deoarece glucidele din struguri nu trec în urină, fructoza avînd un metabolism independent față de insulină.

★

Este un fapt, dovedit în mod științific, că insuficiența mineralelor în alimentația omului zilelor noastre constituie cauza celor mai multe boli. Fiecare își poate regla alimentația, o poate adapta cerințelor particulare, în funcție de efortul solicitat în activitatea curentă, de sezon etc., respectînd însă o regulă de bază : asigurarea unui echilibru necesar zilnic de elemente minerale : 15 mg de zinc, 350 mg de magneziu, 4 000 mg de potasiu, 800 mg de calciu, 18 mg de fier.

Cum le obținem ? Iată, după revista „Paris-Match", un ghid orientativ (cantitatea de minerale în miligrame conținută la suta de grame de alimente obișnuite).

Zinc : pîine integrală — 5 mg ; fasole uscată — 5 mg ; gălbenuș de ou — 4 mg ; ceapă fiartă — 1,38 mg.

Magneziu : cacao praf — 400 mg ; fulgi de ovăz — 150 mg ; mazăre uscată — 130 mg ; orez 106 mg ; pîine integrală — 90 mg ; brînzeturi — 30—50 mg.

Calciu : iaurt — 140 mg; pătlagină — 150 mg; lapte — 125 mg ; varză roșie — 53 mg ; ciocolată — 216 mg.

Potasiu : fasole uscată — 1 000 mg ; prune — 950 mg ; pătrunjel — 800 mg; ciuperci — 250 mg.

Fier : cacao praf — 12 mg ; gălbenuș de ou — 8 mg ; spanac — 4 mg ; brînză — 2—4 mg ; pătlagină — 3,10 mg.

Mangan : pîine albă — 0,60 mg ; morcov crud — 0,60 mg ; pîine integrală — 2,76 mg ; fasole uscată — 2 mg ; piersici — 6,8 mg.

În gospodăria personală pot fi preparate mai

multe tipuri de extracte (băuturi) apoase, hidroalcoolice și alcoolice (unele prin fermentare) din diferite părți ale unor plante care au calități medicinale. Din acestea, multe pot fi consumate în mod curent, la masă ori ca băuturi răcoritoare, însă cîteva vor fi folosite, după indicație, numai pentru tratarea unor maladii.

VINURILE MEDICINALE sînt preparate hidroalcoolice, care se obțin după următorul procedeu general : se prepară mai întîi o infuzie sau un decoct din plantă uscată, iar soluția (ceaiul) se decantează. Produsul vegetal rămas se stoarce și apoi se extrage cu vin prin ușoară încălzire la 35°—40° C, timp de 15—30 minute. Se lasă în repaus 30 minute, apoi se filtrează (printr-un strat de tifon pus în patru foi). Se amestecă soluția apoasă cu cea hidroalcoolică (ceaiul + vinul). Se lasă timp de 24 ore să se sedimenteze după care se decantează soluția limpede. Din acest vin se beau cîte 50—100 ml de 3—5 ori pe zi.

După această rețetă pot fi preparate vinuri din :

● **Pelin** (frunze) care este un tonic amar ce sporește pofta de mîncare și mărește secreția bilei de 3—4 ori ;

● **chimion** (fructele) folosit ca remediu în balonări ; are și proprietăți spasmolitice ;

● **schinel** (iarba), cu efect sedativ, cardiotonic, de folos și în angine de piept ;

● **anghinare** (frunze) care contribuie la fluidizarea bilei, are acțiune de stimulare asupra parenchinului hepatic pe care-l protejează față de acțiunile nocive ale unor substanțe hepatotoxice. Contribuie și la eliminarea colesterolului din organism, ajutind la prevenirea aterosclerozei ;

BĂUTURI DIN PLANTE

● **ghințură galbenă** (rizomii), cu acțiune tonică ;

● **lemn dulce** (rădăcini), cu efect expectorant și laxativ, de folos și în prevenirea ulcerului gastric ;

● **sulfină** (flori) de folos în tromboflebite, varice, hemoroizi.

CIDRUL (vin) se obține prin fermentare din :

● **coacăze negre sau roșii :** 4 kg de fructe sănătoase și bine spălate se strivesc și se introduc într-o damigeană, care se leagă la gură cu un tifon suplu. Se lasă 3—4 zile într-o încăpere caldă, după care se scurge sucul și se amestecă bine cu 700 g zahăr. Lichidul se pune în altă damigeană, care se astupă cu un dop de fermentare (perforat, prin care trece un tub de sticlă continuat cu un scurt furtun de cauciuc introdus cu capătul liber într-un borcan cu apă). Se lasă la fermentat 2—3 săptămîni, după care se pritocește în altă damigeană (fără a antrena drojdia). Noul vas se astupă cu dop normal și se ține în pivniță două luni. Se trage la sticle și se păstrează în continuare la rece, în poziție culcată.

La fructele rămase (după extragerea sucului) se adaugă o cantitate de sirop de zahăr egală cu volumul sucului scurs și se amestecă bine (siropul se obține dizolvînd 300 g zahăr într-un litru de apă caldă). Apoi se procedează ca mai sus. Vinul astfel obținut este bogat în vitamina C, are acțiune diuretică și hipotensivă.

● **măceșe** (bine coapte) : 2 kg de fructe, curățate și spălate, se strivesc și se amestecă bine cu un sirop preparat din 2 kg zahăr și 5 l apă călduță. Se toarnă într-o damigeană, care se astupă cu dop de fermentare și se lasă 20—30 zile într-o încăpere moderat încălzită. După care lichidul limpede (fără drojdie) se sifonează în altă damigeană, ce se astupă ermetic. Se păstrează la rece 7 zile, apoi se pritocește într-o damigeană curată (folosind un furtun) fără a antrena drojdia. După încă o săptămînă de păstrare la rece se trage la

(Continuare în pag. 54)

SFATURI PRACTICE

USTUROIUL ÎN MEDICINA POPULARĂ

Medicina modernă a făcut progrese considerabile în descoperirea cauzelor bolilor și în aplicarea tratamentelor necesare, la aceasta contribuind și industria farmaceutică. Este însă un fapt binecunoscut că multe medicamente pe care medicii le prescriu pacienților lor își au originea în medicina populară. La o reuniune organizată de societățile de chimie din Statele Unite, Canada și Mexic, la care au participat oameni de știință americani și străini, doctorul Hartmann, de la „Colegiul Simons" din Boston, a făcut o comunicare interesantă despre o posibilă bază biochimică a folosirii usturoiului în medicina populară.

În Statele Unite se poartă discuții aprinse și contradictorii asupra unui medicament numit „Dimetilsulfoxid", sau pe scurt DMSO, neautorizat în tratamentul uman, dar admis să fie prescris de medicii veterinari. Se crede că DMSO ar avea o acțiune foarte eficace împotriva artritei și a altor boli.

Administrația guvernamentală pentru alimente și medicamente nu a putut autoriza folosirea lui în tratamentul uman atît timp cît siguranța și efectele lui nu au fost dovedite. Pacienții care au fost tratați experimental cu DMSO miros a usturoi. În Statele Unite, usturoiul se folosește numai în alimentație. În alte țări însă, ca India și China, usturoiul se folosește la vindecarea eczemelor, timpanelor perforate și bolilor care afectează arterele și venele coronare ale inimii.

Potrivit unor rapoarte, usturoiul are efecte și împotriva excesului de colesterol, grăsime care se depune pe pereții vaselor sanguine. Doctorul Hartmann, susține că DMSO acționează în corpul omenesc prin același proces enzimatic ca usturoiul.

În întîlnirile și analizele pe care le-am avut în ultimele luni cu specialiștii, cercetătorii și oameni ai muncii din domeniul producției de mașini agricole și mecanizării agriculturii am stabilit o serie de măsuri pentru realizarea unor mașini complexe, de mare randament, care să permită efectuarea simultană a mai multor operații, ceea ce va duce la scurtarea duratei lucrărilor agricole, executarea lor la timp, economisirea de combustibil și va avea influență pozitivă și asupra solului. Pentru recoltat va trebui să asigurăm dotarea agriculturii cu combine multifuncționale pentru cereale și alte culturi, ca și a unor mașini perfecționate pentru sfeclă, cartofi și furaje

NICOLAE CEAUȘESCU

La Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" — București

SE MODERNIZEAZĂ CONTINUU autocombinele „GLORIA" și „CARP"

Unitate reprezentativă a industriei construcțiilor de mașini, Întreprinderea „Semănătoarea" din Capitală are un rol deosebit în înfăptuirea noii revoluții agrare — obiectiv prioritar, în acest cincinal, stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. — prin contribuția pe care trebuie să o dea la sporirea zestrei tehnice a agriculturii necesare mecanizării totale a lucrărilor în producția vegetală și animală, transformării muncii agricole într-o variantă a activității industriale.

Sediu al Centralei industriale de mașini agricole, Întreprinderea „Semănătoarea" adăpostește, totodată, și un centru de pregătire tehnologică a fabricației de mașini și utilaje agricole — un nucleu mixt, de concepție și execuție — a cărui misiune este modernizarea utilajelor din domeniul respectiv. Aici au început să se materializeze prețioasele indicații date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la realizarea unor mașini agricole complexe, de mare randament și eficiență. Între acestea un loc de seamă îl ocupă combinele autopropulsate pentru cereale păioase și pentru porumb — utilaje de mare complexitate și tehnicitate destinate mecanizării uneia dintre cele mai importante lucrări agricole, recoltatul.

— Pentru a satisface în cît mai bune condiții cerințele agriculturii noastre socialiste și solicitările tot mai pretențioase la export — ne-a spus ing. **Ion Semenescu,** director tehnic al întreprinderii — am acordat o mare atenție modernizării celor două familii de combine pe care le producem : „Gloria" — pentru cereale păioase și „CARP" — pentru porumb.

Îmbunătățirile aduse combinelor de cereale păioase constau în : modificarea sistemului de curățire, prin care se asigură mărirea gradului de separare a boabelor de impurități ; creșterea numărului de scuturători de la patru la cinci, pentru mărirea suprafeței de separare și reducerea pierderilor ; introducerea, la sistemul de batere, a unui grătar reversibil, pentru dublarea duratei de exploatare ; mărirea capacității buncărului și introducerea acționării hidraulice a comenzii

„CARP-4" — combina de recoltat porumb, pe patru rînduri, a și cîștigat un binemeritat prestigiu prin performanțele verificate în condiții de producție

„COLINA CP-12" — combina de recoltat cereale păioase de pe pante, medaliată cu aur la tîrgurile internaționale de la Zagreb — R.S.F. Iugoslavia și Brno — R.S. Cehoslovacă

de descărcare a boabelor — ambele elemente contribuind la reducerea stagnărilor în timpul recoltării. Noile combine se caracterizează, totodată, printr-o linie modernă și un înalt grad de confort, în același timp cu asigurarea tuturor elementelor de protecție a muncii.

În noua familie de combine pentru cereale păioase se remarcă : „OPTIMA C—12 M". De aceeași capacitate cu combina „Gloria C—12". Datorită îmbunătățirilor făcute la sistemul de batere și curățire, noua combină are o productivitate mai mare cu circa 8 la sută față de produsul inițial, realizînd la grîu o productivitate de 7,5 tone de boabe pe oră. Lățimea sa de lucru este variabilă : de 3,1—3,6 și 4,2 m. Înălțimea de tăiere este cuprinsă între — 250 și + 1 030 mm. Buncărul are capacitatea maximă de 3 500 litri.

„SUPER C—14" este o combină de cereale de mare capacitate, caracterizată prin : lățimea de lucru de 5 m ; înălțimea de tăiere între —250 + 1 030 mm ; lățimea de batere de 1 350 mm ; ventilatorul principal cu două secțiuni ; scuturători în număr de cinci ; productivitatea de 9,4 tone pe oră, este mai mare cu 25 la sută decît cea a combinei „Gloria C—12" ; buncărul are capacitatea maximă de 4 000 litri.

„COLINA CP—12" este destinată recoltării cerealelor păioase de pe pante ; avînd orizontalizarea în plan transversal, ea poate lucra numai pe curbele de nivel, pe terenuri cu înclinație de pînă la 22°. Are lățimea de lucru de 4,2 m ; înălțimea de tăiere între —250 și + 1 030 mm ; productivitatea de 3,4 — 3,3 tone pe oră ; capacitatea buncărului de 2 500 litri.

În vederea sporirii productivității muncii, realizării unor performanțe mai mari prin micșorarea pierderilor și creșterea gradului de depănușare, reducerea la minimum a timpilor neproductivi pentru recoltarea porumbului știuleți depănușați se fabrică în serie combina „CARP—4". Lucrînd pe 4 rînduri, ea execută detașarea, depănușarea și încărcarea știuleților într-o remorcă pe care o tractează. Boabele desprinse de pe știuleți la depănușare sînt recuperate în buncăr ; tulpinile netăiate, strivite la trecerea printre valțurile culegătorului, rămîn pe sol.

Combina este înzestrată cu un motor Diesel agricol, marca MAN-SAVIEM, produs de Întreprinderea de autocamioane Brașov. Motorul are 6 cilindri în linie, capacitatea de 5 490 cm c., dezvoltă o putere de 106 CP la turația de 2 270 rotații pe minut și consumă 170 grame motorină pe cal-putere-oră.

Echipamentul de recoltat porumb pe patru rînduri (ERP—4) are lățimea de lucru de 2,8—3,2 m ; transportorul de știuleți este de tip combinat, cu două lanțuri și palete metalice, iar elevatorul de știuleți — cu două lanțuri și palete de cauciuc ; depănușătorul are 10 perechi de valțuri.

Combina se livrează și fără culegător, sub denumirea de șasiu autopropulsat de recoltat porumb pe patru rînduri (ȘARP—4), căruia, pentru a putea fi utilizat la recoltarea porumbului trebuie să i se atașeze un culegător CS—4M—70 existent în dotarea unităților.

În opt ore, lucrînd în lanuri cu 2—3 la sută plante căzute, combina „CARP—4" recoltează 27—30 tone știuleți depănușați, la producții medii de 6—7 t/ha, respectiv de 10 t/ha. Pierderile minime sînt atunci cînd porumbul se recoltează la umiditatea de 25—35%.

Trecîndu-se la materializarea indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se crea combine care să lucreze cu randament sporit și în lanuri cu producții mai mari, harnicii constructori de la „Semănătoarea" au realizat loturi experimentale de combine pentru porumb echipate cu culegătoare pe șase și opt rînduri. De asemenea, au realizat cîteva exemplare de combine multifuncționale care, concomitent cu culegerea și depănușarea știuleților, execută tăierea, ridicarea și balotarea tulpinilor, astfel ca, după combină, terenul să rămînă complet degajat în vederea efectuării operative a următoarelor lucrări agricole.

EMILIAN ALBULESCU

Apa cea... lacomă

Luați un pahar curat (fără urme de detergenți !) și umpleți-l cu apă pînă la gură.

Așezați alături o cutie cu 100 de agrafe de birou (sau cu 200 de ace cu gămălie) și începeți să introduceți încet, una cîte una, agrafele în apă.

Cîte agrafe credeți că vor încăpea în pahar fără ca apa să se verse peste margini ? Puteți adresa această întrebare oricărei persoane care vă asistă. Răspunsul va fi, probabil, opt... sau zece. Răspunsul corect poate fi aflat continuînd experiența sau... scamatoria, dacă vreți să-i spuneți așa.

Fiecare agrafă (sau ac) va fi introdusă de foarte aproape de suprafața apei și în poziția verticală, adică va fi ținută de un capăt și plasată în apă cu celălalt, nu pe lățime.

Nu uitați să numărați agrafele ; după primele 20 veți fi uimit, dar după alte 40—50...

În adevăr, apa din pahar se va dovedi extrem de... lacomă de agrafe ; putînd să primească circa 100 de bucăți sau peste 200 ace cu gămălie !

Cum se explică acest fenomen ciudat în aparență ?

Suprafața apei se comportă ca o peliculă invizibilă, care se va bomba, dar nu se va vărsa. Priviți paharul dintr-o parte, în linie dreaptă cu marginea gurii sale : veți putea ușor observa suprafața umflată a apei, sub forma unui menisc convex situat deasupra sticlei paharului.

Fenomenul se datorează tensiunii superficiale și interacțiunii dintre moleculele de la suprafață și cele din interiorul lichidului.

(Urmare din pag. 51)

sticle, care se astupă bine și se țin la pivniță.

Cidrul devine mai bun pe măsură ce se învechește. Este bogat în vitamina C. ATENȚIE ! în tot procesul de obținere a vinului din mărcșe (ca și din alte fructe) se va evita complet folosirea uneltelor sau a vaselor de metal care catalizează descompunerea enzimatică a vitaminei C.

● **cătină albă :** se zdrobesc (cu mîna sau printr-o mașină smălțuită de tocat carne) fructe pînă la obținerea unui litru de suc (stors într-un săculeț de tifon). Se lasă la limpezit timp de 4 ore, într-o sticlă. Apoi, cu ajutorul unui furtun, se trage numai partea limpede, fără a antrena drojdia de la fund, nici picăturile uleioase de la suprafața sucului. Se lasă la relimpezit alte 4 ore, după care se repetă tragerea cu aceeași precauție. Apoi se amestecă cu un sirop preparat din 2 kg zahăr și 7 l apă călduță. Se pune într-o damigeană și se lasă la fermentat circa 20 de zile. În rest se procedează ca la cidrul de mărcșe. ATENȚIE ! acest cidru, foarte bogat în vitamina C, va fi ferit permanent de acțiunea directă a razelor solare.

● **lămîie :** se fierb 5 l apă pînă dă în clocot ; se ia vasul de pe foc și, în apa fiartă, se pun două lămîi tăiate în felii subțiri. Cînd temperatura apei a ajuns la circa 40° C, se pun 20 g drojdie de bere proaspătă și 250 g zahăr. Se amestecă pînă la dizolvare și se lasă 12—16 ore într-o încăpere caldă. După care se strecoară, se adaugă încă 300 g zahăr și se amestecă bine. Lichidul acesta se toarnă în sticle în care s-au pus, în prealabil, cîte 5—6 stafide, 2 boabe de orez și o jumătate tabletă de bicarbonat de sodiu (farmaceutic). Sticlele se lasă neumplute pe înălțimea de circa 8 cm. Se astupă imediat cu dopuri curate, care apoi se leagă bine cu sfoară sau sîrmă subțire. Se țin 24 ore la rece, după care băutura poate fi consumată. ATENȚIE ! la destupare, dopurile sar ca la sticlele de șampanie, iar lichidul se revarsă spumos.

● **hamei :** într-o oală smălțuită se pun la fiert 3 l apă și 2 kg miere. După ce dă în clocot, se ia de la foc și, peste cinci minute, se adaugă 30 g conuri de hamei uscate. Se lasă la fermentat și se procedează în continuare ca la cidrul de mărcșe. Băutura are efect sedativ, calmant.

prof. MIRCEA C. VODA

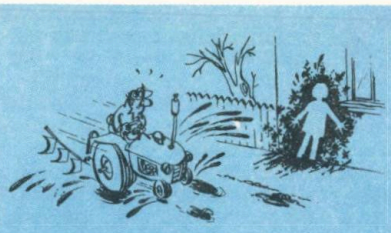

— Hm ! Mi s-a părut mie că azi dimineață, cînd am trecut pe-aici, mă striga cineva...

— Uită-te, uită-te, că așa mă uit și eu în iesle !

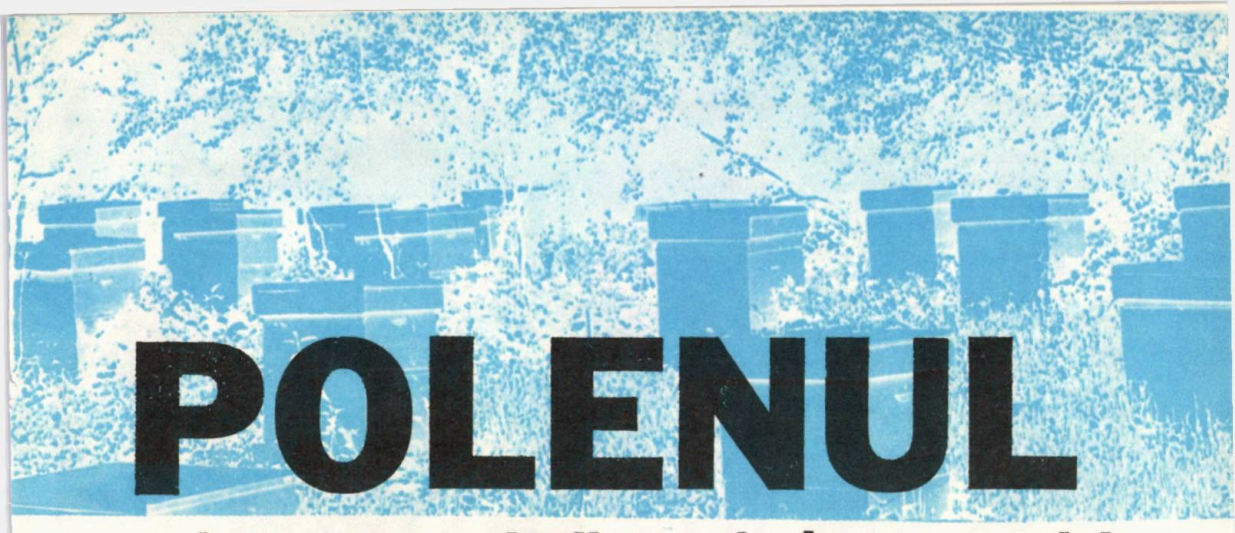

POLENUL

produs energo-vitalizant în hrana omului, cu largi posibilități de extindere în zootehnie

Așa cum se cunoaște, Combinatul apicol al Asociației crescătorilor de albine din România, cu sediul în Bulevardul Ficusului nr. 42, sectorul 1 București, este furnizorul unei largi game de mașini, utilaje și produse apicole de mare randament, pe care le fabrică pentru fermele specializate ale unităților agricole socialiste, la fel ca și pentru cei peste 60 000 de apicultori din țară, membri ai asociației. Totodată, mașinile, utilajele și produsele realizate de muncitorii și specialiștii combinatului se bucură de o largă apreciere peste hotare, fiind distinse cu numeroase premii, diplome și medalii la concursurile internaționale și solicitate la export în peste 30 de țări ale lumii.

Pe lîngă acestea, pe parcursul anilor, combinatul s-a specializat, cîștigîndu-și o reputație binecunoscută, în prepararea unor produse cosmetice ca: Floraminul, Antiridul, Floralul, Matca, Apiderminul, Tenapinul, Dermapinul, Depilatorul practic **și altele, care prin valorificarea superioară a calităților mierii, cerii, polenului, lăptișorului de matcă și propolisului, ca elemente biogene, au atestat și demonstrat prin experimentări efectuate în clinici și prin nenumărate tratamente, calitățile biologice și farmaco-dinamice preventive și curative ale produselor apicole. Intr-o altă secție specializată a combinatului, punîndu-se în valoare proprietățile naturale deosebite ale produselor apicole în tonificarea și fortificarea organismului uman, se prepară o serie de concentrate alimentare ca:** Lăptișorul de matcă liofilizat sau omogenizat în miere, Polenovitalul, Vitadonul, Melcalcinul, Polenul granule, Polenapinul **etc., la fel de solicitate de consumatorii interni și externi.**

Informați în legătură cu programele speciale care au ca scop valorificarea superioară a polenului, ne-am adresat ing. Ștefan Săvulescu, directorul combinatului apicol, pe care l-am rugat să furnizeze cîteva detalii pentru cititorii „Almanahului satelor".

— În afara produselor apicole realizate pînă în prezent pe bază de polen cum sînt: **Energinul, Energinul-L, Polenovitalul, Polenapinul, Mierea omogenizată cu polen, Polenul granule** și altele, produse care s-au bucurat de o largă apreciere din partea consumatorilor interni și externi datorită proprietăților energo-vitalizante ale acestora, combinatul nostru, în strînsă colaborare cu Institutul de cercetări apicole, a trecut la experimentarea și fabricarea în serie a unor produse noi. Astfel, a fost omologat **Polenul** sub formă de drageuri pentru copii și adulți, apreciat pentru calitățile sale de concentrat alimentar. Începînd cu anul 1981, Combinatul apicol al A.C.A. a asimilat în procesul de fabricație produsele noi **APIVITAS-2—3** și **4** care au în formulele lor, ca element de bază, polenul sub formă de păstură artificială și miere. A intrat, de asemenea, pe linia de fabricație **APILARINUL,** produs apicol natural, biologic activ, compus din larvele de trîntor și din conținutul nutritiv aflat în celulele respective din faguri, recoltate într-un anumit stadiu larvar.

APILARINUL se prezintă şi se valorifică sub formă de produs proaspăt, neomogenizat şi nefiltrat, recoltat în condiţiuni de stupină, ca triturat larvar şi ca produs stabil liofilizat prin deshidratarea trituratului larvar apilarin, omogenizat şi filtrat în prealabil.

Aş vrea să subliniez că, în ultimul timp, ţinînd seama de proprietăţile energo-vitalizante ale polenului, produs de care dispunem în cantităţi suficiente, am trecut la acţiuni concrete pentru diversificarea preparatelor folosite în hrana omului, dar şi la extinderea utilizării polenului ca substanţă biostimulatoare în zootehnie.

Primele rezultate furnizate de Institutul de cercetări pentru creşterea taurinelor — Corbeanca şi de alţi specialişti din teren ne dau convingerea că folosirea polenului în creşterea animalelor, şi în mod special a celor tinere, va cîştiga tot mai mult teren, contribuind efectiv la reducerea importului de biostimulatori.

Iată care este opinia în această problemă a dr. ing. **Stelian Dinescu**, directorul I.C.C.T. Corbeanca : „În vederea stimulării procesului de creştere şi păstrării sănătăţii animalelor tinere, institutul nostru a testat efectul polenului ca aditiv în alimentaţia viţeilor după fătare şi pînă la înţărcare. S-a pornit de la premisa că polenul, fiind bogat în vitamine şi proteine, poate stimula desfăşurarea unor procese metabolice cu rol important în fiziologia organismelor animalelor tinere. În scopul arătat, polenul a fost adăugat în lapte, în cantităţi de 30—60 g pe individ şi pe zi. Rezultatele preliminare ne permit să constatăm că polenul, ca aditiv furajer în alimentaţia viţeilor, determină creşterea gradului de utilizare a hranei şi păstrarea unor indici metabolici normali, ceea ce condiţionează un spor de creştere în greutate mai mare cu 10 la sută faţă de lotul martor".

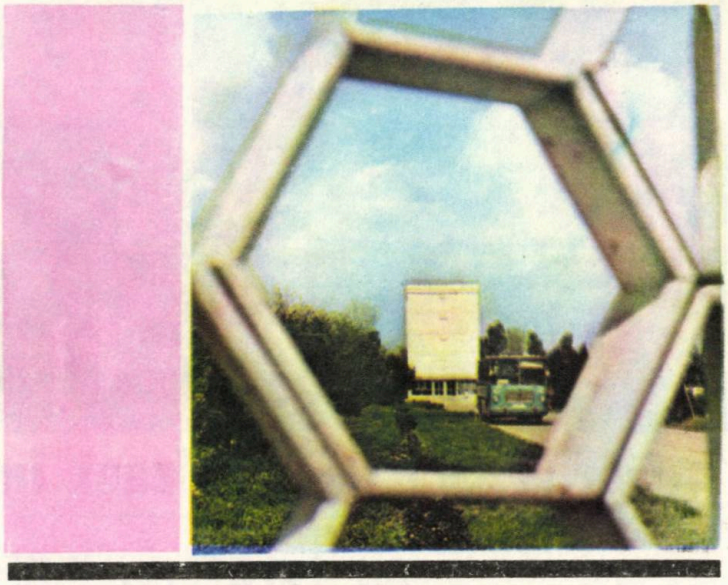

Asemănătoare este şi opinia dr. **Dragoş Corlăţeanu,** medic veterinar, de la Direcţia generală pentru agricultură şi industrie alimentară a judeţului Suceava : „Polenul, preparat într-o anumită formă, prin vitaminele, aminoacizii esenţiali, enzimele, hormonii şi substanţele minerale pe care le conţine, intervine activ în reglarea metabolismului la taurine, ovine şi păsări şi în special la cele tinere, avînd un efect deosebit în creşterea rezistenţei organismelor faţă de îmbolnăviri, în reducerea considerabilă a morbidităţii şi mortalităţii, în valorificarea superioară a hranei şi, deci, în creşterea eficienţei economice. De aceste realităţi ne-am convins prin numeroase experienţe efectuate în judeţul nostru, fapt pentru care aşteptăm generalizarea folosirii polenului în practica zootehnică".

R. LUCIAN

PENTRU UNITĂŢILE AGRICOLE SOCIALISTE, COMBINATUL APICOL PUNE LA DISPOZIŢIE UTILAJE DE MARE RANDAMENT CA :

- **Stupina pavilionară mobilă cu 75 de stupi, montată pe şasiu tip P.T.-30, cu posibilitatea de a fi tractată de orice mijloace mecanice ;**
- **Laboratorul mobil pentru extracţia mierii în condiţii de stupină, prevăzut cu grup electrogen propriu ;**
- **Centrifuge electrohidraulice pentru 32 şi 52 de rame ;**
- **Uscătoare electrice de polen cu capacitatea de uscare a zece kilograme în 4—5 ore ;**
- **Stupi de diverse tipodimensiuni, colectoare de polen şi propolis, aparate pentru extracţia lăptişorului de matcă, precum şi o variată gamă de accesorii pentru lucrările în stupină ;**
- **La solicitarea beneficiarilor, combinatul apicol, în colaborare cu institutul de cercetări apicole, poate elabora documentaţii de execuţie pentru unităţi apicole complexe, de diferite capacităţi, precum şi diverse utilaje apicole pe bază de comenzi ferme.**

Trecînd pragul acestei unități, ni s-a impus de la început impresia de ordine desăvîrșită și disciplină : halele curate, animalele bine întreținute. Toate acestea sînt rodul pasiunii și competenței, al perseverenței cu care colectivul Întreprinderii de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor — Băbeni, **din județul Vilcea, folosește tehnologiile moderne. E o unitate tînără, aflată în al treilea an de activitate, o unitate în care elementele de bază ale noii revoluții agrare sînt evidente.**

În asemenea condiții, rezultatele bune nu surprind. Dimpotrivă, apare firesc ca la indicatori importanți cum sînt producția netă, producția-marfă, precum și la alții prevederile să fie depășite. Dar, dincolo de rezultatele în producție și economice, se conturează limpede profilul acestei unități în care creșterea animalelor și industria își dau mîna. Firește, modalitățile tehnologice în care se realizează producția de carne — 14 000 de porci grași livrați și 30 000 de purcei obținuți în decurs de aproape doi ani — cantitatea mare de produse realizate într-un spațiu precis delimitat constituie trăsături caracteristice unei activități de tip industrial. Încă mai grăitor decît acestea este un număr : 400 000. El reprezintă valoarea, exprimată în lei, a productivității muncii pe persoană și pe an. Cu alte cuvinte, fiecare dintre lucrătorii întreprinderii produce, în medie, prin munca sa, în fiecare an, valori comparabile cu ceea ce se realizează în fabrici și uzine.

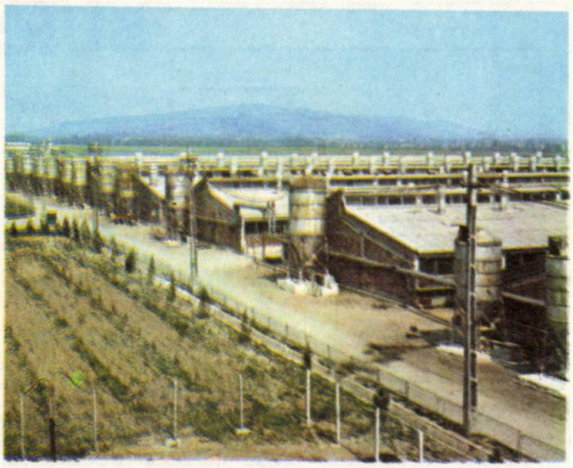

I. S. C. I. P.-Băbeni

O UNITATE TÎNĂRĂ A ZOOTEHNIEI MODERNE

O asemenea productivitate explică beneficiile de peste un milion de lei înregistrate în anul 1980 și este, la rîndul ei, explicată de nivelul de pregătire, de voință, de hărnicie propriu oamenilor întreprinderii. Ei știu să folosească utilajele moderne cu care este înzestrată unitatea și, mai cu seamă, să mînuiască materia vie — cea mai prețioasă, cea mai delicată materie primă. Sînt mulți cei care s-au distins în acest meșteșug ales : Maria Diaconu, Elena Gușoi, Lizeta Ionescu, Eugenia Pițigoi și alte îngrijitoare din colectivul condus de Dumitru Guroiu, apoi Lucreția și Virgil Delcea, Emilia Văduva, Maria Fota, Gheorghe Vijulie, Cornelia Tăcutu, Maria Popa, Ion Stegăruș, tineri absolvenți ai liceelor de specialitate sau specialiști proaspăt ieșiți de pe băncile facultăților, ca Gheorghe Rebegel, Mitică Stănuș, Floarea și Ion Foltea, Vasile Cismaș și alții. Cu toții sînt înconjurați de stimă și considerație, așa cum se cuvine fruntașilor.

Așadar, există temeiuri se-

TEMEIURI PENTRU REZULTATE MEREU MAI BUNE

rioase pentru rezultate mereu mai bune. Cum va evolua, în următorii ani, activitatea I.S.C.I.P.-Băbeni ?

„Avem obiective și sarcini de producție mobilizatoare — ne spune medicul veterinar **Vasile Cristea,** directorul întreprinderii. De aceea, ne străduim să ne perfecționăm în permanență munca și să sporim continuu eficiența economică. În plus, eforturile noastre sînt concentrate spre realizarea unei noi hale, cu capacitatea de 6 000 de porci pe serie, și a unei instalații de producere a biogazului, grație căreia vom economisi peste 200 de tone de combustibil convențional pe an și vom putea preveni poluarea pînzei de apă freatică.

În privința sarcinilor de plan pe 1981, sîntem angajați să le depășim și la producția-marfă, și la efectivele totale, și la livrările la fondul de stat. Ne-am angajat la aceste depășiri pentru că ne bizuim pe hărnicia, priceperea și experiența colectivului nostru, pentru care înfăptuirea unei profunde revoluții agrare constituie un țel de cea mai mare însemnătate".

ADRIAN COSTA

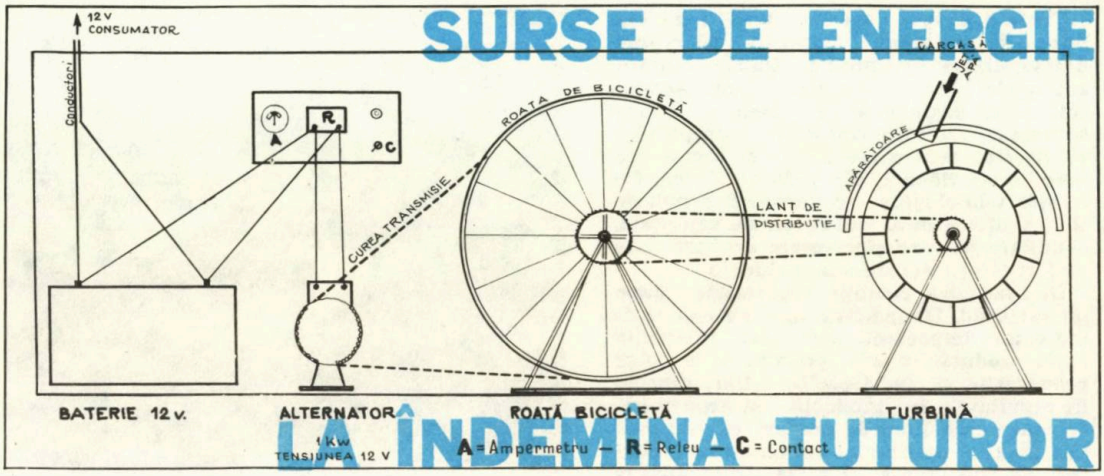

Vă prezentăm o realizare care ni se pare interesantă şi utilă, oferindu-vă totodată, schema microhidrocentralei electrice de la cabana **Malita** din **Nucşoara-Argeş**, construită acolo de S.M.A. **Mărăcineni-Argeş.** Cu oarecare cunoştinţe tehnice şi cu această schemă în faţă, cei interesaţi îşi pot construi singuri o microhidrocentrală asemănătoare. Pentru construirea ei, sînt necesare : o turbină, adică o roată cu cupe, acţionată ca orice roată de moară prin căderea jetului de apă pe cupe, o roată de bicicletă, căreia i se imprimă o viteză accelerată prin intermediul lanţului de distribuţie care leagă, la acelaşi nivel, două roţi dinţate (de la turbină şi de la roata de bicicletă). Printr-o curea de transmisie, cu ajutorul unui alternator, al unui ampermetru, al unui releu şi al unei baterii de 12 volţi, energia mecanică se transformă în energie electrică, utilizabilă în gospodăria ţărănească de munte, dispersată şi depărtată de centrul comunei.

INSTALAŢII PENTRU BIOGAZ

Cele la care ne referim acum au fost create de profesorul **Constantin Baron,** realizatorul gospodăriei semiautonome energetic de la **Gălăteni-Teleorman.** Vă prezentăm, de astă dată, scheme pentru două tipuri de generatoare cu sistem de alimentare discontinuu— unul cu o capacitate de 3 m.c. şi al doilea pentru colectivităţi şi ţăranii din zonele necooperativizate, deţinători de multe vite, cu o capacitate de încărcare a cuvei de 40 m.c. La ambele diferenţa constă numai în mărime. Bazinul în care se introduce materia primă (bălegar, resturi vegetale etc.) se confecţionează din tablă de 2—3 mm, din beton armat cu grosimea de 10 cm sau din cărămidă. El nu trebuie să prezinte pori prin care ar putea ieşi gazul. Gazometrul (clopotul confecţionat din tablă subţire cu rigiditate), culisează în garnitura de apă care aparţine bazinului. El se ridică pe măsură ce se formează gazul şi coboară pe măsură ce acesta se consumă. Conţinutul nu vine în contact cu aerul, cu oxigenul. Numai astfel se amorsează fermentaţia anaerobă. Materia primă,

GENERATOR CU CAPACITATE MAXIMĂ DE 40 M³ (secţiune) — SISTEM DISCONTINUU

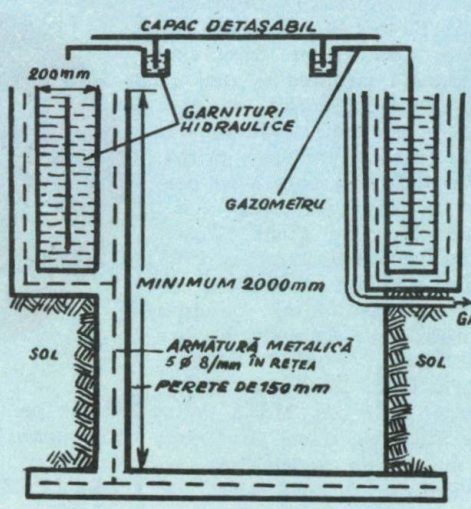

înainte de a se introduce în bazin, se lasă în aer liber circa 10 zile de la colectare pînă începe să se încingă, să se încălzească natural. Gazul se formează după cîteva zile de la etanşare (vara) sau după mai multe zile (iarna) în funcţie de temperatură. Capacul se aşază numai după ce materialul din bazin s-a încins. Deci se lasă în bazin cel puţin cîteva zile în contact cu aerul. La început, biogazul nu arde, pentru ca treptat să devină combustibil, la fel ca şi gazul lichefiat din buteliile de aragaz. Aducerea gazului la locul de utilizare se face prin ţevi metalice sau printr-un simplu furtun din plastic ori cauciuc, cu pereţii rezistenţi şi fără pori. O singură încărcătură produce gaz timp de 2—3 luni, în medie 3/4 m.c. de gaz pentru fiecare m.c. de materie primă. Ceea ce rămîne este un fertilizant foarte valoros. Surplusul de biogaz se poate strînge în două camere de dimensiuni mai mari decît cele de la anvelopele de autobuz.

GENERATOR CU CAPACITATE DE 3 M³

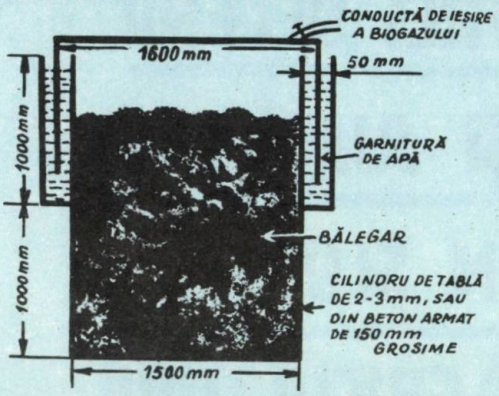

Cuva — gazometrul se încarcă periodic, la fiecare 2—3 luni. Sub acţiunea biogazului, clopotul se ridică, apa asigurînd etanşeitate. Bazinul poate fi construit cilindric sau paralelipipedic.

RĂSADNIŢE PENTRU GRĂDINA DIN CURTEA CASEI

Pentru suprafaţa de 50 m.p. răsadniţă sînt necesare : 8 tocuri de răsadniţe de 4x1,5 m şi 34 rame de răsadniţe de 1,5 m. La rame, în loc de sticlă, se poate folosi şi polietilenă care este mai ieftină şi mai uşor de manipulat. Platforma de gunoi sau patul cald, cum i se mai zice, are o grosime a stratului de 60—65 cm pentru cultura timpurie. Pentru 1 m.p. sînt necesare 500—600 kg gunoi de grajd nedescompus — lucru foarte important, pentru că gunoiul descompus (putrezit) nu mai degajă căldură. În lipsa gunoiului de grajd de la cabaline sau bovine se pot folosi şi alte materiale : tulpini de porumb, pleavă, paie care se toacă şi se aşază în straturi succesive de cîte 25—30 cm grosime. Fiecare strat se tasează uşor. Peste el se împrăştie apoi îngrăşăminte chimice. La fiecare tonă de material tocat se pun 30 kg sulfat de amoniu, 10 kg superfosfat şi 30 kg var stins. Se adaugă apoi apă în raportul 70 l/1 tonă material tocat uscat. Aceste materiale astfel pregătite încep după 7—8 zile să fermenteze, adică să dea căldură, după care pot fi folosite la amenajarea răsadniţelor. Cantităţile de seminţe necesare semănatului în răsadniţe sînt mici — 5—6 g/mp.

Amenajarea platformei de răsadniţe se realizează atunci cînd gunoiul a început să „aburească", acesta fiind momentul optim, pentru că începe să dea căldură ca urmare a fermentaţiei aerobe.

SOBĂ CU BAZIN CU APĂ

Dă un randament bun la gospodăria semiautonomă energetic din **Dobroteşti-Teleorman** a ţăranului **Marin Burlească.** Instalaţia oferă posibilitatea practică de a recupera căldura dintr-o sobă obişnuită şi a o folosi pentru încălzirea apei menajere, precum şi pentru extinderea suprafeţei radiante cu ajutorul unui bazin plin cu apă, care are rolul de radiator, el putînd fi aşezat, după necesităţi, fie în camera cu sobă, fie în altă încăpere alăturată. Prin aceasta, se obţine în locuinţă mult mai multă căldură cu aceeaşi cantitate de combustibil solid — lemne sau cărbuni inferiori. În interiorul sobei se introduce o ţeavă metalică, o serpentină, care comunică cu un rezervor din tablă la partea inferioară şi la partea superioară, astfel ca apa să circule pe măsură ce se încălzeşte în sobă, răcindu-se în exterior. Pentru menţinerea cît mai mult timp a apei calde, este indicat ca bazinul să fie bine izolat, iar umplerea să se facă pe la partea superioară. Dimensiunile bazinului şi serpentinei variază în funcţie de mărimea sobei şi a camerelor încălzite. Recuperatorul de căldură, care alimentează aşazisul calorifer, are conductele de legătură asemănătoare. Se va avea însă grijă ca atît acesta, cît şi originalul calorifer, să nu se umple ochi pentru că atunci apare pericolul de spargere, datorită forţelor de dilataţie. Este necesar, de asemenea, ca ţevile de legătură, cu dimensiunea de un ţol, să aibă panta necesară unei bune circulaţii a apei, atît la urcarea în bazine, cît şi la coborîrea ei în dispozitivele din interiorul sobei.

(Continuarea grupajului în pag. 62)

TREI DECENII ŞI JUMĂTATE ÎN SLUJBA AGRICULTURII

De la o producţie globală de mai puţin de un milion de lei în 1946, anul de început, I.M.A.I.A. Timişoara a ajuns în 1980 la peste 400 milioane lei. Şi încă o realizare semnificativă : numai de-a lungul unui cincinal — 1976—1980 — producţia netă s-a dublat. De la 84 de lucrători în 1946, cînd întreprinderea funcţiona într-o baracă de scînduri, ca atelier de reparare a tractoarelor, la 1 300 muncitori, ingineri şi tehnicieni în prezent — acesta este drumul ascendent de trei decenii şi jumătate. Şi nu numai acesta. Productivitatea pe un om al muncii a crescut de la 18 617 lei în 1946, la 320 000 lei în 1980. În cei 35 de ani, valoarea retribuţiei medii a crescut de 10 ori. De la acea baracă de lemn, Întreprinderea a ajuns la cinci mari hale şi la două secţii-satelit în comunele Ciacova şi Periam. De la cîteva maşini de găurit şi strunguri rudimentare, I.M.A.I.A. Timişoara a ajuns azi la o tehnică din cele mai moderne — strunguri automate şi maşini de injectat mase plastice, maşini de prelucrat prin electroeroziune, instalaţii de sudură cu microplasmă în mediu de argon. Unitatea are sector de cercetare-proiectare. „De un deceniu, aici se realizează prelucrarea automată a datelor, I.M.A.I.A. Timişoara avînd sistem integrat, fiind dotată cu maşini de perforat cartele şi cu un terminal de teleprelucrare, racordat la Centrul teritorial Timişoara de calcul electronic" ne-a spus directorul întreprinderii, inginerul **Emil Moldovan.**

O atenţie mare se acordă economisirii metalului, combustibililor şi energiei electrice. În 1980, prin reproiectarea unor produse şi prin folosirea de înlocuitori, la I.M.A.I.A. Timişoara s-a realizat o mare economie de metal — peste 150 tone — iar prin modernizarea tehnologiilor de fabricaţie s-a realizat o economie de 110 MWh energie electrică şi 60 tone combustibil convenţional. Cu ani în urmă, brida robinet se executa din 37,6 kg oţel lat. Acum ea se realizează din material plastic. Pe această cale, în 1980, s-au economisit 15 tone oţel.

I.M.A.I.A. Timişoara **(Str. Mangaliei 61, telex 043249, telefoane : 1 44 35 (6, 7, 8, 9),** produce utilaje pentru zootehnie şi industria alimentară şi o amplă gamă de piese de schimb pentru tractoare, maşini agricole şi pentru industria alimentară. Principalele produse ale întreprinderii rămîn maşinile şi utilajele pentru zootehnie. Iată trei din instalaţiile de muls. **GRUPUL INDUSTRIAL DE MULS I.M.-2,** destinat mulsului mecanic al vacilor în gospodăriile populaţiei. Este, de fapt, o instalaţie mobilă pe cărucior cu două roţi şi cu colectarea la bidoane cu capacitate de 20 litri.

La fel de apreciată este şi **INSTALAŢIA DE MULS LA PĂŞUNE — I.M.M.P.-2.** La această instalaţie lucrează doar doi mulgători, fiecare cu cîte patru aparate. Cu ajutorul instalaţiei, într-o singură oră sînt mulse 34 de vaci. Încheiem prezentarea instalaţiilor de muls cu **INSTALAŢIA DE MULS MECANIZAT CU TRANSPORTUL LAPTELUI PE CONDUCTĂ — I.M.M.C. (modernizat),** echipată cu 8 aparate de muls. Mulsul vacilor se face, cu ajutorul acestei instalaţii, la standul de legare, iar colectarea şi transportul laptelui se realizează pe conductă spre tancurile amplasate în camera de lapte. Calitatea, tehnicitatea şi competitivitatea produselor realizate de I.M.A.I.A. Timişoara sînt atestate, printre altele, de distincţiile primite la diverse tîrguri internaţionale, ţinute la Bucureşti, Salonic, Zagreb, Damasc şi Moscova.

În Bulgaria se exportă, anual, un număr apreciabil de maşini de recoltat mazăre, produse la I.M.A.I.A. Timişoara — o întreprindere cu rezultate de excepţie, cu oameni de excepţie.

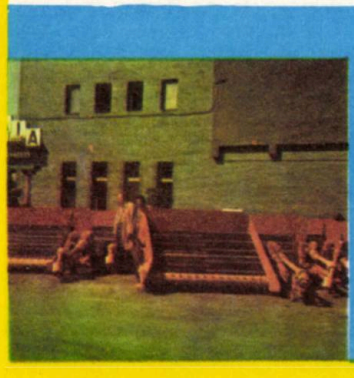

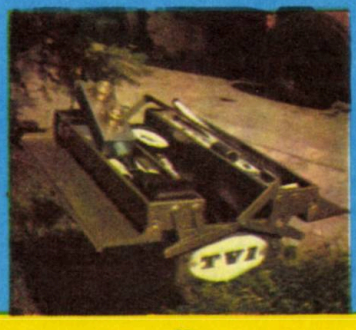

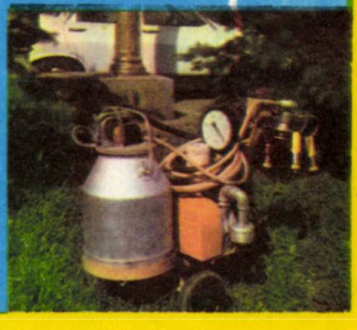

ARHIVA TIMIŞOARA

Mîndria Eroului Muncii Socialiste, ing. Kömives Anton, președintele C.A.P. „Avîntul" din Pecica, a șefilor de ferme de cîmp — inginerii Mihai Mihuț și Bernat Ioan, a mecanizatorilor — Gheorghe Dolga, Jovan Iosif și Lengyel Ștefan —, a tuturor cooperatorilor români și maghiari care muncesc aici înfrățiți, de peste trei decenii și jumătate, de la înființare — Iosif Ola, Iosif Balint, Toth Alexandru, Virag Iosif, Bosanski Ecaterina — este grîul. El a adus președintelui, ca și unității, înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și Medalia de Aur „Secera și Ciocanul", „Ordinul Muncii" și „Meritul Agricol" clasa I. Dinamica producțiilor medii la hectar în cincinalul trecut este grăitoare : 1976 — 4 619 kg ; 1977 — 7 225 kg (locul I pe țară) ; 1978 — 6 803 kg (locul II pe țară) ; 1979 — 5 669 kg și 1980 — 6 850 kg (locul I pe țară). Prețul de cost al unei tone de grîu a descrescut și el, de la un an la altul : 1976 — 1 262 lei ; 1977 — 961 lei ; 1978 — 932 lei ; 1979 — 920 lei și 1980 — 815 lei. Producțiile ascendente și prețurile de cost tot mai scăzute au făcut ca unitatea să obțină în 1980 beneficii de aproape trei milioane lei, numai din cultura grîului.

GRÎUL ȘI PÎINEA DE PECICA

Ing. **Kömives Anton** ne destăinuie cîteva din „secretele" unității în obținerea celor mai ridicate producții medii pe țară la grîu : utilizarea soiurilor de mare productivitate „Lovrin", „Rana 2" și „Rana" ; densitate optimă — 600 boabe germinabile pe mp ; semănatul uniform încheiat la 20 octombrie ; pat germinativ bine pregătit prin discuiri repetate și o bună nivelare a terenului ; asolament conform tehnologiei, după soia, fasole, mazăre și porumb-boabe ; erbicidarea întregii suprafețe realizată cu aviația utilitară ; buna fertilizare — toamna, odată cu semănatul, 100 kg fosfor și 80 kg azot substanță activă la ha, primăvara, în mustul zăpezii, îngrășăminte complexe 2—11, 400 kg substanță brută la ha și, înainte de înspicare și chiar în timpul înspicării (dacă mai este necesar), 30 kg azot.

La Pecica grîu se face mult și de cea mai bună calitate. Despre calitatea pîinii — **cea mai bună din țară** — care se produce la brutăria cooperativei agricole din făina adusă de țăranii cooperatori — s-au scris multe pagini. Pîinea de 3—4 kg, mare, rumenă și bine coaptă, o săptămînă își păstrează prospețimea. Așa o fac neîntrecuții brutari Nagy Matilda, Andrei și Ionicska Iosif. Pentru un kg de pîine țăranul cooperator dă un kg de făină. Un kg de pîine se face cu 730 g de făină. Restul rămîne ca plată în natură pentru prestarea de servicii...

În cele trei decenii și jumătate de la constituirea cooperativei agricole de producție, dezvoltarea unității a fost dintre cele mai notabile. Datele comparative 1950—1980 sînt deosebit de convingătoare : valoarea producției globale : 1950—1 388 000 lei, 1980 — 33 638 000 lei ; valoarea fondurilor fixe : 1950 — 328 000 lei, 1980 — 17 354 000 lei ; producții medii la grîu și porumb boabe : grîu, 1950 — 1 291 kg, 1980 — 6 850 kg ; porumb-boabe : 1950 — 1 557 kg, 1980 — 6 702 kg. În 1950, 90 familii dețineau 108 ha arabil, 6 cai și cîteva căruțe, averea obștească fiind de 100 000 lei, iar venitul anual mediu pe cooperator de 1 800 lei. În 1981, în C.A.P. sînt 1 070 familii, care dețin 3 150 ha. Averea obștească a ajuns la 25 milioane lei, iar venitul mediu pe un cooperator a fost de 18 000 lei.

Rezultatele bune obținute de C.A.P. „Avîntul"-Pecica în ultimii ani la cultura grîului atestă faptul că unitatea nu și-a spus ultimul cuvînt. Ing. Kömives Anton, care, la cei 47 de ani ai săi, se laudă că, pînă la Nadia, a fost cel mai tînăr Erou al Muncii Socialiste din țară, ne-a făcut o declarație ambițioasă : „— **10** tone de grîu la ha. Aceasta este visul și nu numai visul nostru. Angajamentul nostru. Cernoziomul, pînza de apă freatică aproape de suprafața solului, Mureșul care ne udă pămînturile, cei o mie de români și maghiari care, înfrățiți, au deprins bine lecția grîului, îngrășarea bună a pămîntului vor naște aici, la Pecica, recordul național al grîului **10 tone** ! Cînd le veți anunța cu litere mari în presă ? În 1982, în '83, în '84. Oricum, gîndul nostru este să-l înfăptuim acum, în acest cincinal".

Traian DUMITRESCU

INSTALAȚIE EOLIANĂ pentru scos apa la păşune

Funcţionează la Staţiunea centrală de cercetări pentru creşterea ovinelor Palas-Constanţa. Realizatori : ing. **Alexandru Liska** şi tehnicianul **Gheorghe Cucu.** Utilă pentru scoaterea apei cu ajutorul energiei vîntului, de la adîncimi de pînă la 30—40 m. Într-o oră, ea poate debita între 1—10 mc de apă, în funcţie de puterea vîntului, de gabaritul instalaţiei şi adîncimea sursei de apă. Instalaţia are suport metalic fix sudat, tip sondă, care susţine motorul eolian vertical cu aripi oscilante. Instalaţia este prevăzută cu pompă pentru extragerea apei. Motorul eolian este prevăzut cu un ax cu patru aripi, care se rotesc pe un diametru de 7 m. În vederea creşterii cuplului la pornire, la o viteză cît mai mică a vîntului (2,5 m/secundă), motorul este dotat cu două demaroare tip Savonius, plasate pe axul vertical sub şi deasupra aripilor. Motorul eolian poate fi scos şi repus în vînt manual în orice moment. De asemenea, i se poate stabiliza turaţia dorită. Înălţimea de la sol a motorului şi a suportului metalic pe care este amplasat este de 17,5 m. Menţinerea pe verticală a motorului eolian se asigură prin şase ancore echidistanţate realizate din cablu de oţel flexibil. Modul de funcţionare : Forţa vîntului acţionînd, atît asupra celor două demaroare, cît şi asupra celor patru aripi, antrenează axul vertical al motorului eolian, ax care are la partea inferioară sistemul de transmisie a mişcării de rotaţie. În acest fel, motorul eolian este pus în funcţiune. Mişcarea de rotaţie a motorului eolian este transmisă pompei de scos apa la păşune.

Cum putem încălzi apa fără foc

Utilizată pentru încălzirea apei la gospodăria ţărănească semiautonomă energetic de la **Gălăteni — Teleorman,** instalaţia foloseşte ca materii prime orice resturi organice şi îndeosebi frunzişul din păduri. După îndepărtarea obiectelor neorganice (metale, sticlă, pietre etc.) resturile sînt mărunţite şi stropite cu apă pînă ajung la umiditatea de 30—40 la sută, după care sînt uşor tasate. Apoi, sînt aşezate într-o grămadă de formă circulară, cu diametrul de 3 m şi cu o înălţime de 1,50 m, care se acoperă cu o folie de plastic negru. Pentru demararea procesului de fermentaţie se foloseşte o plămadă (circa 10 la sută din volumul grămezii), formată dintr-un compost mai vechi, în stare de fermentaţie termogenă. Oxigenul necesar fermentaţiei aerobe se obţine cu ajutorul unor tuburi rigide din material plastic, perforate lateral, care absorb oxigenul din natură şi-l degajă în compost, producînd oxigenarea lentă a acestuia. Numărul tuburilor este nelimitat. În lipsa tuburilor, oxidarea materiilor organice se mai poate realiza, manual sau mecanic, prin vînturare (aerare) periodică. Apa pe care vrem s-o încălzim o punem într-un bazin metalic termosifon, cu o capacitate de 120 de litri, bazin pe care îl îngropăm în grămada de compost. Bazinul este prevăzut cu două orificii. În cel de jos este introdus un tub de plastic nerigid, în spirală, prin care apa rece curge în rezervor, iar de la cel de **sus** porneşte o ţeavă care transportă la sursă apa încălzită la 60 grade Celsius. Căldura degajată prin fermentaţia aerobă se transmite apei care circulă prin tub şi celei din rezervor, putînd să ridice temperatura acesteia de la 10 la 60° Celsius. După epuizarea procesului de fermentaţie aerobă, reziduurile se pot utiliza ca îngrăşăminte naturale.

MICRO-TERMO-CENTRALĂ

Aflată în funcție la gospodăria țărănească semiautonomă energetic a lui **Victor Draia** de la **Brad — Hunedoara,** această instalație nu funcționează cu motorină, ci cu cărbuni inferiori, cu resturi de lemn, rumeguș și coji de semințe de floarea-soarelui, brichete, coceni, cu orice combustibil solid. Se poate folosi și biogazul, drept combustibil, acolo unde există instalația de producerea lui. În focar, într-o zi rece de iarnă, se aprinde focul de patru ori, la un interval de 6 ore. De fiecare dată, se introduc 7 kg de cărbune inferior, sau o cantitate similară de coceni ori resturi lemnoase. O bună construcție, realizată de oameni de meserie, presupune asigurarea unei aerisiri optime, pentru a nu se produce vapori care pot provoca explozii, ca și o bună racordare la un coș de fum perfect, preîntîmpinîndu-se în acest fel pericolul de incendii.

Dacă la o sobă obișnuită întîlnim, de regulă, un parter (gura cenușarului) și un singur etaj (cel al focarului) la microcentrală avem — așa cum se vede și în schemă — patru nivele și anume : cenușarul de la parter ; focarul de la primul etaj, care, față de cel al unei sobe, are în plus doi elementi laterali și unul în spate ce alcătuiesc laolaltă preîncălzitorul și pompa termică ; dublorul de temperatură de la etajul doi și triplorul de temperatură de la etajul trei. Microtermocentrala cu dimensiunile de 1 175 mm × × 530 mm × 465 mm se confecționează dintr-un cadru de fontă și din 20 de elementi de calorifer de 220 mm × 9 mm × 10 mm, cărora li se înlocuiesc garniturile de prespan cu garnituri de clingherit. Elementii se montează în diverse grupuri și combinații. În cenușar, firește, ei lipsesc. Focarul, ca și celelalte orificii de la etajele doi și trei, au dimensiunile de 35 cm × 35 cm × 40 cm. Despre modul cum sînt așezați elementii în focar am vorbit mai sus. La etajul II, unde funcționează dublorul de temperatură, acești elementi se montează vertical pe focar, cîte trei în dreapta, trei în stînga și unul în spate (7 elementi). În același fel și în aceleași poziții se montează tot pe vertical și cei șapte elementi ai triplorului de temperatură de la etajul III. După construirea microtermocentralei se trece la realizarea instalației clasice, arhicunoscută, de calorifer, pe care nu mai este cazul s-o prezentăm. Cei care au microtermocentrală cu motorină și vor s-o schimbe pe cărbune și lemne pot primi soluția respectivă de la inventator : **VICTOR DRAIA, Brad, județul Hunedoara, str. Ion Creangă nr. 22 B, cod 2775, telefon 1077.**

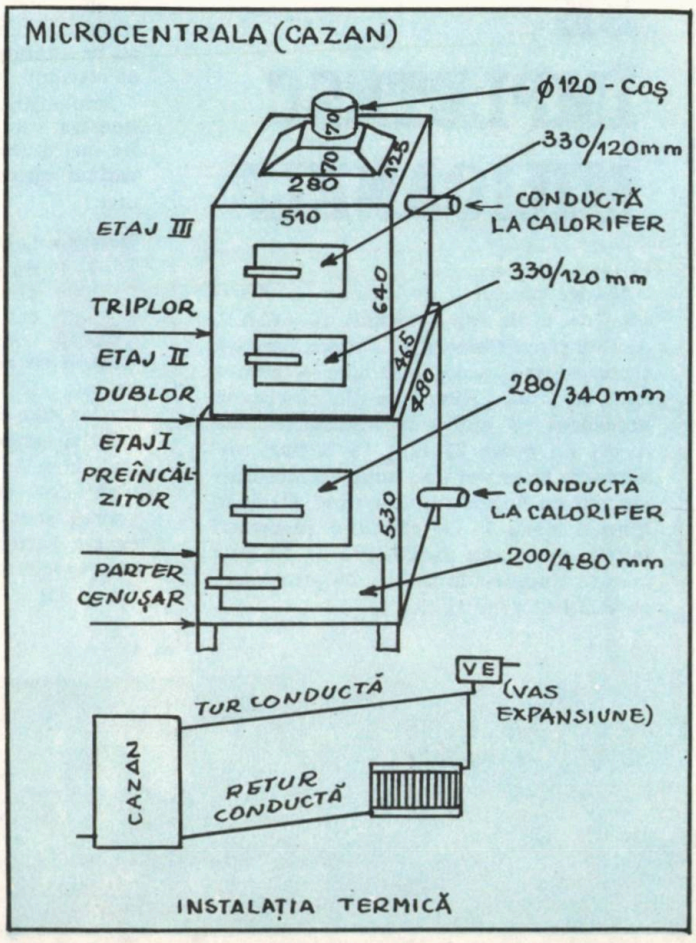

La C.A.P. Aradul Nou

SE ÎMPLETESC MILIOANELE

Marile producții de legume au devenit de mult fapt obișnuit la C.A.P. Aradul Nou. Chiar și în anii cu condiții climatice mai puțin prielnice — cum a fost, de pildă ultimul an din cincinalul precedent — aici s-au obținut recolte medii de peste 23 tone la hectar, superioare celor care au adus acestei unități, cu un deceniu mai înainte, Ordinul Muncii clasa I. La capitolul recorduri putem consemna producțiile de 70 tone tomate timpurii la hectar, 50 tone morcovi la hectar și altele.

Alături însă de rezultatele din legumicultură, noi ramuri de activitate — cu o rapidă și viguroasă dezvoltare — întregesc puterea economică a cooperativei din marginea municipiului Arad. Sînt atelierele de producție industrială, al căror „istoric" poate fi comprimat în cîteva date. Trei oameni — **Petru Gavrilete, Mihai Gorjei** și **Iosif Herman** — au propus conducerii cooperativei, în 1973, să se înființeze un atelier de împletituri. Materia primă se găsea din belșug : răchita din Lunca Mureșului. Spațiul de producție ? Niște clădiri aflate chiar în curtea cooperativei. Mîna de lucru ? Înșiși membrii cooperatori în perioadele în care sînt mai puțin solicitați de lucrările din cîmp și din grădina de legume.

Ideea, odată demonstrată, a și fost pusă în practică. Meșteșugul împletitului de nuiele l-au deprins repede mai toți membrii cooperativei, realizînd, la început, obiecte pe cît de simple pe atît de necesare : coșuri de răchită. Coșuri pentru fructe, pentru legume, pentru pîine, pentru flori, solicitate atît în țară cît și la export. S-a trecut apoi și la realizarea unor produse mai complicate : mobilier din răchită, confecționat de cei mai îndemînatici cooperatori, adevărați artizani. Garniturile de mobilă din răchită au fost distinse cu diplome de onoare în cadrul concursurilor naționale deschise celor mai frumoase produse prezentate la Tîrgul de mostre de bunuri de consum, găzduit de capitala țării.

Împletiturile din răchită aduc cooperativei noastre venituri anuale de peste 6 milioane lei, ne spune **Ioan Pagu,** președintele cooperativei agricole Aradul Nou. Dar nu ne oprim aici.

Până la sfîrșitul actualului cincinal mica industrie va aduce cooperativei din Aradul Nou un venit anual de cel puțin 20 de milioane lei. Veniturilor bănești, de proporțiile menționate, li se asociază un alt mare folos pentru unitate : în campaniile de întreținere a culturilor sau de recoltare toți lucrătorii atelierelor și secțiilor de producție industrială, alături de ceilalți membri ai cooperativei, participă la efectuarea lucrărilor hotărîtoare pentru soarta recoltei. Producția industrială cu cea agricolă se îmbină astfel în chipul cel mai fericit. Spre folosul cooperativei, al membrilor săi și al întregii țări.

ION CERNEA

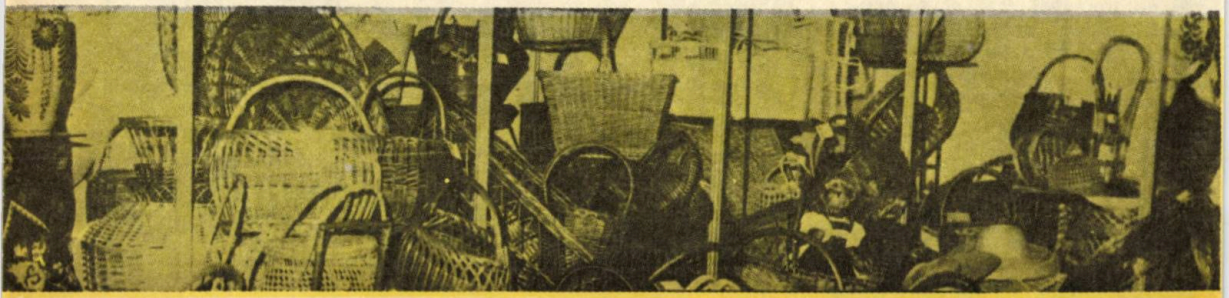

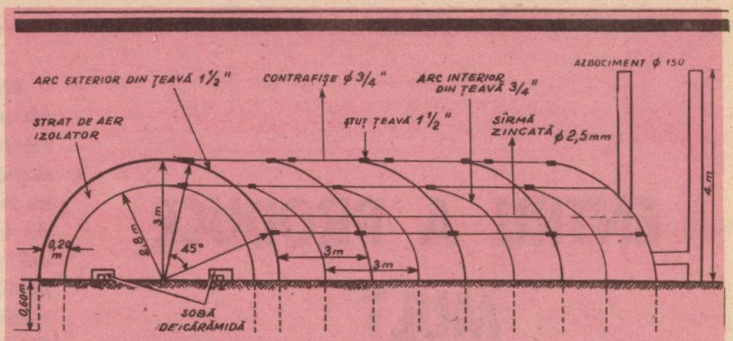

SOLAR DUBLU ÎNCĂLZIT

Apariția pe piață cît mai de timpuriu cu legume proaspete este o mai veche și statornică preocupare a cooperatorilor din Luncavița-Tulcea. Cu doi ani în urmă, un colectiv de entuziaști, avîndu-l ca promotor pe **Ștefan Burghelea,** președintele cooperativei, a pus la punct o tehnologie nouă de cultivare a cartofilor extratimpurii, prin realizarea unui solar dublu, încălzit.

Într-un solar încălzit, de dimensiunile prezentate în planșele alăturate au fost puși la încolțit 25 tone tuberculi. La începutul lunii martie (1—2 martie) 1 900 kg tuberculi încolțiți au fost plantați într-un solar simplu (0,5 ha) pentru cultură extratimpurie, iar 23 100 kg au fost puși între perdele, la 10—12 martie, pe 6 ha. În solar recoltarea s-a făcut în perioada 20 mai — 1 iunie, realizîndu-se 14 tone/ha, iar în cîmp între 10—20 iunie, obținîndu-se 11,7 tone la ha. După recoltarea cartofilor, în solar s-au plantat gogoșari, obținîndu-se o medie de 10,6 tone la ha. Pe terenul dintre perdele — în cultura a doua — s-a pus varză de toamnă, producția obținută fiind de 19,8 tone la ha.

Trăgînd linie și făcînd bilanțul, rezultă că metoda pusă la punct de gospodarii din Luncavița le-a dat posibilitatea să realizeze numai la cultura cartofului un beneficiu curat de 24 556 lei la hectarul de solar și de 6 562 lei pe fiecare hectar cultivat în perdele. Și nu am pus la socoteală valoarea pepenilor galbeni și a legumelor realizate în solarul dublu după terminarea încolțirii cartofilor.

Cum se construiește un solar dublu, încălzit ?

— Mai întîi o precizare — ne spune **Ștefan Burghelea.** Construirea a două solarii suprapuse, cel interior cu o rază mai mică cu 0,20 m, are rolul să facă o bună izolare termică, pentru a menține o temperatură constantă, care altfel nu s-ar putea realiza decît într-o seră și cu un mare consum de energie. Solarul exterior se construiește cu circa 3 m mai lung pentru a forma o anticameră din care se face alimentarea sobelor, avînd în același timp rolul de a nu permite aerului rece de afară să pătrundă direct în interior. Pentru încălzirea și menținerea temperaturii dorite, la unul din capetele solarului interior se construiesc sobe. Încălzirea aerului din interior se realizează în principal cu ajutorul țevilor prin care este condus fumul și care traversează — în lung — întreg solarul. Ca să se asigure o încălzire uniformă a întregului spațiu, conductele de fum se montează suspendate la 0,6—0,7 metri deasupra solului. La capătul opus al solarului, conductele se cuplează cu altele așezate în poziție verticală, care îndeplinesc rolul de coșuri. Atenție deosebită trebuie să se acorde realizării celor două învelitori ale solarului.

— Ce combustibil utilizați pentru încălzit ?

— Deșeuri, cu deosebire coceni și coarde de viță. Un combustibil, deci, care nu ne costă nimic.

— Cum se realizează încolțirea tuberculilor ?

— Materialul este pus la încolțit cu 30—40 zile înainte de plantare. În interiorul solarului este necesară — și se poate asigura — o temperatură de 12—15° C, ziua, și 10—11° C pe timpul nopții, ca și o umiditate relativă a aerului de 75—80%. Cu 10 zile înainte de plantare temperatura se reduce la 4—5° C, iar solarul se acoperă cu rogojini sau folie neagră. Măsura este obligatorie pentru a se asigura acomodarea cu noile condiții din momentul plantării.

ION ȘERBU

AVANTAJELE ACESTEI TEHNOLOGII POT FI REZUMATE ÎN CÎTEVA PUNCTE :

● **Întregul proces se desfășoară la temperaturile stabilite, întrucît atunci cînd se observă o creștere a temperaturii, ea poate fi coborîtă prin deschiderea părților frontale ale solarului exterior.**

● **Folosind ca învelitoare folia de polietilenă, încolțirea are loc în condiții de lumină naturală, nefiind necesar consumul de curent electric.**

● **Investiția odată efectuată poate fi folosită, după plantarea tuberculilor, la obținerea unor culturi timpurii de pepeni galbeni, castraveți etc.**

PENTRU A PRODUCE MULT ŞI DE CALITATE trebuie să se ştie...

Răspunzînd interesului deosebit pe care l-au manifestat numeroşi cititori ai ediţiilor precedente ale almanahului nostru — nu numai din mediul rural ci şi de la oraşe — faţă de problema valorificării la maximum a pămîntului, publicăm un grupaj menit să îmbogăţească cunoştinţele de specialitate în sectoare importante ale producţiei agricole : legumicol, pomicol, floricol şi viticol. Precizăm că marea majoritate a răspunsurilor vin în întîmpinarea întrebărilor adresate de cititori.

VERIFICAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

...LEGUMICOLE

■ O legumă mai puţin cunoscută, însă cu mare valoare alimentară este Broccoli. Ştiţi cu ce legumă verzoasă se aseamănă Broccoli, din punct de vedere botanic şi biologic ?

RĂSPUNS : Plantele de Broccoli se cultivă pentru inflorescenţe şi prezintă caractere botanice şi biologice asemănătoare cu ale conopidei. Se deosebeşte însă de aceasta prin aceea că inflorescenţa poate avea culoare albă, violetă, galbenă sau verde. Broccoli se mai numeşte conopidă verde.

■ Pentru a obţine căpăţîni de salată, primăvara timpuriu (în luna aprilie) se recomandă însămînţarea încă din toamnă. În acest caz trebuie folosit un soi rezistent la temperaturile scăzute din timpul iernii. Cunoaşteţi astfel de soiuri ?

RĂSPUNS : Soiuri de salată rezistente la temperaturi scăzute şi care se pot însămînţa din toamnă sînt : Polul Nord, Argeş 438, Blondă de iarnă.

■ Bamele sînt plante pretenţioase la căldură. Cunoaşteţi care este temperatura minimă de germinaţie a seminţelor de bame ?

RĂSPUNS : Seminţele de bame germinează cînd temperatura în sol este peste 15°C.

■ O lucrare de întreţinere la tomate este copilitul care constă în îndepărtarea totală sau parţială a lăstarilor (copiilii) crescuţi la baza frunzelor. În urma copilitului se obţin fructe mai mari şi mai timpurii. Cunoaşteţi cum se execută corect copilitul la tomatele timpurii, cultivate în cîmp ? Dar la tomatele de vară-toamnă ?

RĂSPUNS : La tomatele timpurii, cultivate în cîmp, copilitul se aplică radical, adică se îndepărtează toţi copilii, cînd au lungimea de cca 5 cm ; la tomatele de vară-toamnă, copilitul se execută în mod diferenţiat în funcţie de zonă, astfel : în zonele sudice, secetoase, se lasă pe fiecare plantă 2—3 copili, dintre cei aflaţi în preajma primului ciorchine. În zonele nordice, răcoroase, ploioase, plantele se copilesc radical sau se poate lăsa un singur copil aflat în preajma primului ciorchine floral.

■ Cîrnitul tomatelor constă în retezarea vîrfurilor tufei, după formarea unui anumit număr de ciorchini de fructe. Prin această lucrare se grăbeşte coacerea fructelor (în cazul tomatelor timpurii) sau se asigură coacerea fructelor formate înainte de căderea brumelor (în cazul tomatelor tîrzii). Cunoaşteţi cum se execută corect cîrnitul la tomate timpurii, la tomate de vară şi la tomate de toamnă ?

RĂSPUNS : La tomatele timpurii, cîrnitul plantelor se face după ce s-au format 4 ciorchini de fructe (la 1—2 frunze deasupra ultimului ciorchine) ; la tomatele de vară, cîrnitul se face după ce s-au format 5—6 ciorchini de fructe. Tulpinile secundare (provenite din cei 2—3 copili) se cîrnesc deasupra ultimului ciorchine care are fructe cu diametrul de 1—2 cm. ; la tomatele de toamnă, cîrnitul se face cu 3 săptămîni înainte de data probabilă a căderii primei brume de toamnă.

■ Pentru combaterea diferitelor boli la ceapă (mană, putregai etc.) se recomandă stropirea plantelor din cultură cu zeamă bordeleză sau cu produse acuprice (Dithane, Captan etc.) La efectuarea tratamentelor respec-

tive trebuie luate anumite măsuri de mărire a aderenței soluției pe plante, avînd în vedere că frunzele de ceapă sînt lucioase și deci soluția nu se prinde. Cunoașteți care sînt aceste măsuri ?

RĂSPUNS : La efectuarea tratamentelor în culturile de ceapă este indicat ca în soluția folosită să se adauge un adeziv pentru mărirea aderenței la frunze (de exemplu Detersin 0,2—0,3% sau Aracet 0,15%).

■ Salata și spanacul sînt legume de zi lungă. Pentru a obține producții de calitate, aceste legume se cultivă primăvara devreme sau toamna. Dacă semănatul lor se face primăvara tîrziu sau în timpul verii, plantele respective emit repede tulpini florale și deci frunzele nu mai pot fi folosite. Știți care este explicația acestui fapt ?

RĂSPUNS : Salata și spanacul, fiind plante de zi lungă, dacă sînt semănate primăvara tîrziu sau vara, emit repede tulpini florifere întrucît în această perioadă ziua este lungă și deci cerințele față de lumină fiind asigurate, plantele se grăbesc să fructifice. Dacă semănatul se face primăvara devreme sau toamna, cînd ziua este scurtă, fructificarea plantelor este întîrziată. Deci, în acest caz, tijele florale apar mai tîrziu, ceea ce face ca frunzele să fie bune pentru consum timp mai îndelungat.

■ Ați remarcat cu siguranță că uneori castraveții au un gust amărui, neplăcut. Știți care este explicația ?

RĂSPUNS : Amăreala la castraveți este provocată de acumularea în fructe a unor substanțe (glucozide) în cantități mari. Acest lucru se observă mai ales către sfîrșitul perioadei de vegetație și s-ar datora lipsei de apă și expunerii fructelor la lumina solară directă. S-a observat că amăreala apare și în urma călcării și strivirii vrejilor.

■ Enumerăm mai jos 3 soiuri de varză albă : De Buzău, Licurișca, Ditmark. Care din acestea este soi timpuriu ?

RĂSPUNS : Soiul Ditmark este timpuriu, fiind indicat pentru toate zonele țării în cîmp și în spații protejate.

■ Un bun îngrășămînt pentru îngrășarea suplimentară a legumelor îl constituie soluția de gunoi de păsări. Pentru prepararea corectă a soluției respective se pune gunoi într-un vas de lemn (pînă la 1/5 din capacitatea acestuia), apoi se completează cu apă pînă se umple. Se lasă să fermenteze 7—15 zile, după care conținutul respectiv se diluează (se amestecă cu apă), putînd fi astfel folosit ca soluție hrănitoare la plante. Cunoașteți cum se face corect diluarea ?

RĂSPUNS : Conținutul respectiv se amestecă cu 10—12 părți apă.

...POMICOLE

■ Este indicat ca ambalajele folosite pentru păstrarea merelor și perelor de iarnă să fie dezinfectate în prealabil cu o soluție de sulfat de cupru. În ce concentrație se prepară o astfel de soluție pentru acest scop ?

RĂSPUNS : Soluție de sulfat de cupru 1 la sută.

■ Ce produse chimice se recomandă la tratamentele postrecoltare a merelor de iarnă pentru prevenirea unor boli în timpul păstrării ?

RĂSPUNS : Tiabendazol 0,2 la sută sau Benlate 0,1 la sută.

■ Care este temperatura optimă de păstrare peste iarnă a merelor din soiurile Golden delicious, Red delicious și Starkrimson ?

RĂSPUNS : 0—1°C

■ Care este temperatura optimă de păstrare peste iarnă a merelor din soiurile Ionathan, Frumos de Boskoop și Reneth de Canada ?

RĂSPUNS : 3—4°C.

■ Păduchele din San José este un dăunător deosebit de păgubitor pentru pomi, în special pentru semințoase (măr, păr, gutui). Pentru combaterea acestui dăunător se efectuează tratamente de iarnă și vară. Printre produsele chimice folosite la tratamentele de iarnă se numără : Dibutox, Zeamă sulfocalcică, Nitox, Polibar etc. Vă solicităm două răspunsuri în legătură cu tratamentele de iarnă la meri :

1) Cîte tratamente se fac în timpul iernii ?

2) Care este timpul potrivit (în ceea ce privește temperatura aerului) pentru efectuarea cu bune rezultate a acestor tratamente ?

RĂSPUNS : a) În timpul iernii se fac 1—2 tratamente. În livezile slab infestate este suficient un singur tratament. În caz de atac puternic se face și un al doilea tratament de iarnă, la cel puțin 30 de zile de la primul.

b) Tratamentele de iarnă se aplică pe timp frumos, cînd temperatura aerului depășește 2—3°.

■ Un indice de maturare a soiurilor de mere și pere îl constituie numărul de zile de la înflorire pînă la recoltare. În legătură cu acest indice vă prezentăm următoarele 3 cifre : 120, 140, 160. Care dintre cele 3 cifre reprezintă numărul de zile de la înflorire pînă la recoltarea soiului de mere Ionathan ?

RĂSPUNS : 140 zile.

■ Pentru a obține căpșuni curate este necesar ca în cultura respectivă să se execute lucrarea numită „mulcit". Această lucrare constă în așezarea pe toată suprafața parcelei, între plante, a unui strat de 3—4 cm de paie curate (de grîu sau secară), frunze uscate, pleavă sau talaj mărunt. Cunoașteți care este timpul optim de așezare a stratului de mulci în cultura căpșunului ?

RĂSPUNS : Timpul optim de aşezare a mulciului în cultura căpşunului este la sfîrşitul înfloritului.

■ Mărul Ionathan se aseamănă cu un alt soi de iarnă, ale cărui fructe sînt, de asemenea, roşii, însă au pulpa albicioasă şi o aromă de trandafir. Ştiţi care este denumirea acestui soi ?

RĂSPUNS : Soiul de măr care se aseamănă cu Ionathan, însă are pulpa albicioasă şi aromă de trandafir, este De Kalter (Kalterer Böhmer).

■ Soiurile de măr folosite în prezent în pomicultura intensivă şi superintensivă se încadrează în două tipuri mai importante : soiuri „tip Standard" şi soiuri „tip Spur". La soiurile standard, ramurile de rod sînt situate pe lemn tînăr, de 1—3 ani, şi lipsesc pe lemn bătrîn. La soiurile spur, ramurile de rod sînt situate pe lemn bătrîn, de 2—5 ani, deci direct pe şarpante (predomină ca ramuri de rod, ţepuşele). Indicaţi cel puţin două soiuri din fiecare din aceste tipuri.

RĂSPUNS : 1) soiuri „tip Standard" : Ionathan, Golden delicious, Matsa, Starking delicious, Richared, James Grieve, Idared.

2) soiuri „tip Spur" : Starkrimson, Wellspur, Golden spur, Yellowspur, Wagener premiat.

...FLORICOLE

■ Metoda obişnuită de înmulţire a trandafirilor constă în altoirea pe puieţi de măceş (trandafir sălbatic). Deci, în primul rînd trebuie să se obţină puieţii de măceş. Cunoaşteţi care este momentul optim de recoltare a fructelor de măceş pentru a fi însămînţate în vederea obţinerii puieţilor portaltoi ?

RĂSPUNS : Fructele de măceş se recoltează în faza de pîrgă (iulie-august). În acest moment, fructele nu sînt roşii, ci au o culoare galbenă-verzuie.

■ Pentru a obţine flori de dimensiuni mari la dalie se recomandă să se facă bobocitul plantelor. Cunoaşteţi cum se execută această lucrare ?

RĂSPUNS : Daliile formează cîte trei boboci laolaltă ; unul în mijloc pe un pedunculmai scurt şi doi laterali, în vîrful unor peduncuri mai lungi. Bobocitul constă în îndepărtarea celor doi boboci laterali şi reţinerea celui din mijloc.

■ Palmierii sînt plante apreciate pentru decorarea apartamentelor, iar în timpul verii, pentru decorarea balcoanelor, grădinilor şi parcurilor. Printre numeroasele specii de palmier se numără şi specia Phoenix dactylifera care are frunze penate, lungi de peste 1 m şi care poate fi înmulţit uşor de amatori. În acest scop se folosesc nişte fructe delicioase, foarte dulci care se găsesc iarna în comerţ.

Ştiţi despre ce fructe este vorba şi cum se procedează pentru obţinerea plantelor de Phoenix ?

RĂSPUNS : Este vorba de curmale. După consumarea fructelor, seminţele respective se ţin 24 ore în apă caldă şi apoi se seamănă în ghivece mici, umplute cu un amestec format din pămînt de frunze, rumeguş şi puţin muşchi de pădure tocat. Pentru răsărire este necesară temperatura de 25—30° C, deci ghivecele se ţin la loc cald.

■ Unele flori îşi prelungesc durata de păstrare în glastră atunci cînd sînt ţinute în apă uşor îndulcită. Ştiţi cît zahăr trebuie pus la un litru de apă pentru păstrarea garoafelor în glastră ?

RĂSPUNS : Garoafele se păstrează timp mai îndelungat în apa îndulcită (150 g zahăr la un litru de apă).

■ O floare foarte cunoscută este muşcata (Pelargonium). Înmulţirea muşcatei se face uşor prin butaşi rezultaţi din lăstari erbacei sau semilemnoşi. Cunoaşteţi care sînt perioadele optime, în decursul anului, pentru înmulţirea muşcatei prin butaşi ?

● PEPENI ALTOIŢI

Pepenii galbeni şi pepenii verzi se pot altoi pe dovleac turcesc sau pe tigvă. Plantele obţinute pe această cale dau producţii mai mari, cu fructe ce se coc cu 10—12 zile mai devreme.

Se procedează astfel : seminţele de pepeni se pun la încolţit, în rumeguş de fierăstrău la temperatura de 25° C. După încolţire, seminţele se pun într-o lădiţă, într-un amestec de mraniţă şi nisip (distanţa între seminţe, 3 cm.).

Seminţele plantei portaltoi (dovleac turcesc) se seamănă cîte una în ghivece cu diametrul de 8—10 cm. La 2—3 zile de la răsădit, cînd plantele portaltoi şi plantele altoi se află în faza de cotiledoane, se face altoirea folosind metoda de altoire în despicătură sau în fluier.

În cazul altoirii în despicătură, portaltoiul se despică printre cele 2 cotiledoane cu o lamă de ras pe o lungime de 1—1,5 cm.

Altoiul (pepenele galben sau pepenele verde) se fasonează la bază în formă de pană (tăieturi de o parte şi de alta) şi se introduce în despicătura de pe portaltoi. Locul altoit se leagă cu aţă de bumbac. Pen-

RĂSPUNS : Înmulțirea mușcatei prin butași se face primăvara (februarie-aprilie) sau în perioada august-septembrie.

■ Liliacul se poate înmulți prin semințe, drajoni, marcotaj sau prin altoire. Cunoașteți care sînt portaltoii liliacului ?

RĂSPUNS : Liliacul comun (Syringa vulgaris) ; Lemn ciinesc (Ligustrum vulgare) ; Frasin (Fraxinus excelsior).

■ Tuberozele (denumite și chiparoase) se înmulțesc prin bulbi, care se plantează în cîmp, în luna aprilie.

Este interesant de cunoscut că nu toate plantele înfloresc încă din primul an, aceasta depinzînd de vîrsta și mărimea bulbilor respectivi. Cunoașteți care sînt bulbii floriferi la tuberoze ?

RĂSPUNS : La tuberoze, sînt floriferi numai 25—50 la sută din bulbi și anume cei mari, cu diametrul de 4—5 cm (circumferința de 12—13 cm), în vîrstă de 3—4 ani. Bulbii mici (bulbilii) devin floriferi în anii următori după plantare, cînd ajung la diametrul de 4—5 cm.

■ O metodă de înmulțire vegetativă a unor arbuști ornamentali este butășirea. După modul de confecționare, butașii pot fi simpli, cu călcîi și cu cîrlig.

Ce caracteristici prezintă butașii cu călcîi. Enumerați cîteva specii de arbuști ornamentali care se înmulțesc prin astfel de butași.

RĂSPUNS : Butașii cu călcîi sînt porțiuni de ramuri anuale care au la bază o porțiune mică de lemn de 2 ani. Se aplică la platan, plopul alb, tuia, tisa, ienuper.

...VITICOLE

■ Pentru combaterea manei, plantațiile viticole se stropesc cu produse acuprice, cu zeamă bordeleză sau cu produse pe bază de oxiclorură de cupru. Ce produse pe bază de oxiclorură de cupru cunoașteți ?

RĂSPUNS : Cupravit 0,5 la sută, Cobox 0,5 la sută, Turda cupral 0,5 la sută.

■ Pentru prepararea stafidelor se folosesc soiuri de viță ai căror struguri au o anumită caracteristică. Cunoașteți care este această caracteristică și care sînt soiurile pentru stafide ?

RĂSPUNS : Pentru stafide se preferă struguri fără semințe cum ar fi soiurile Perletta și Kiș-Miș.

■ În vederea plantării, vițele se fasonează, adică se scurtează cordițele și rădăcinile. După modul cum se execută, fasonatul poate fi scurt sau mijlociu. Cunoașteți cum se face fasonatul mijlociu ?

RĂSPUNS : La fasonatul mijlociu, cordița se scurtează la 4—6 ochi (8—10 cm), iar rădăcinile la 8—10 cm.

■ Cînd se face tăierea viei, o parte din coardele anuale se scurtează. Scurtarea se face prin internod sau prin nod. Știți cum este mai recomandabil să se procedeze ?

RĂSPUNS : Este recomandabil ca scurtarea unei corzi de rod să se facă prin ultimul nod rămas pe coardă. Procedînd astfel se micșorează pierderile de apă și sevă din coardă în timpul „plînsului".

■ Printre operațiunile în verde la vița de vie se numără și lucrarea care constă în efectuarea unei copci la baza butucului, după care se suprimă cu foarfecele rădăcinile date din altoi (în cazul vițelor altoite) sau cele superficiale, pornite din căpățîna butucului, în cazul vițelor hibride. Cunoașteți cum se numește această lucrare și care este momentul optim de executare ?

tru favorizarea prinderii, planta altoită se ține la temperatura de 25°C, într-un mediu saturat cu vapori de apă, umbrindu-se în primele 3—4 zile. După 4—5 zile, rana este vindecată și planta poate fi expusă la lumina solară difuză.

Cînd există siguranța prinderii se înlătură legătura. Udatul se face cu apă încălzită la 18—22°C și în așa fel ca pe tulpină și la locul altoirii să nu cadă nici o picătură de apă, deoarece în acest caz plantele pot putrezi.

Pepenii altoiți se plantează în cîmp în luna mai, după trecerea pericolului de brume tîrzii și după călire.

COLORAREA HORTENSIILOR ÎN ALBASTRU

Se pretează la schimbarea culorii florilor în albastru soiurile de hortensii cu flori roz și roșii. În acest scop se folosește alaun (piatră acră) care se poate administra în două feluri :

1) Planta se stropește în timpul verii, din momentul formării bobocului floral cu o soluție de alaun preparată din 2—5 g alaun la un litru apă. Stropirea se face de două ori pe săptămînă. În funcție de concentrația soluției de alaun folosită se poate obține o nuanță mai închisă sau mai deschisă. Se vor obține nuanțe mai intense dacă se folosesc cantități mai mari de alaun și dacă colorarea se face încet și la lumină difuză (deci lumină nu prea puternică).

2) Un alt mod de administrare a alaunului este sub formă pisată, amestecîndu-se cu pămîntul din ghiveciul respectiv (4—5 g pentru fiecare ghiveci). Această operație se repetă la 5—6 zile pînă ce se observă colorarea vîrfului petalelor în albastru.

RĂSPUNS : Lucrarea respectivă se numeşte copcit sau cotorît. De regulă, această operaţiune se execută primăvara, odată cu tăierea viţelor, însă cercetările făcute la staţiunile experimentale viticole au demonstrat că se obţin rezultate mai bune dacă lucrarea se face vara, în luna august, cînd creşterea lăstarilor încetează.

■ Dezgropatul se face în cazul viţelor nobile care au fost îngropate în toamnă. Este bine ca această lucrare să se facă primăvara cît mai devreme, cînd pămîntul este zvîntat şi nu mai există pericolul temperaturilor scăzute (sub minus 8°C).

Dacă sînteţi de acord cu această recomandare, vă rugăm să enumeraţi 3 argumente care pledează pentru dezgropatul timpuriu.

RĂSPUNS : Cele 3 argumente care pledează pentru dezgropatul timpuriu sînt :

a) Întîrzierea executării dezgropatului duce la pierderi de ochi. Din cauza umezelii din pămînt, ochii mucegăiesc sau se asfixiază („clocesc").

b) Dacă dezgropatul întîrzie şi se execută după înmugurire se pierd mulţi ochi prin scuturare (în faza de înmugurire, ochii sînt umflaţi ca nişte căpuşe şi cad foarte uşor) ;

c) Cu cît coardele se scot mai devreme din pămînt cu atît viţele intră mai tîrziu în vegetaţie. În felul acesta există posibilitatea de a se evita neajunsurile pricinuite de brumele tîrzii de primăvară.

■ În parcelele din care se vor recolta struguri destinaţi păstrării peste iarnă trebuie luate măsuri pentru prevenirea şi combaterea mucegaiului cenuşiu. În acest scop, cu 2—3 săptămîni înainte de cules se va efectua desfrunzitul parţial, îndepărtîndu-se 2—3 frunze de pe lăstar din zona strugurilor după care, cu 10—14 zile înainte de cules, se va aplica un tratament fungicid cu jet îndreptat spre struguri.

Ce produse chimice se folosesc în acest scop ?

RĂSPUNS : Rovral 0,1 la sută, Euparen 0,2 la sută, Orthocid 0,15 la sută, Benlate 0,1 la sută.

■ Recoltarea strugurilor destinaţi păstrării peste iarnă trebuie făcută cînd aceştia au acumulat un anumit conţinut de zaharuri. Care este acest conţinut minim pentru soiurile Coarnă neagră, Afuz Ali, Italia, Chasselas doré şi Muscat de Hamburg ?

RĂSPUNS : Soiul Coarnă neagră se recoltează la un conţinut minim de 120 g zahăr/l, soiurile Afuz Ali şi Italia, la un conţinut minim de 130—150 g zahăr/l, iar soiurile Chasselas doré şi Muscat de Hamburg la un conţinut minim de 150—160 g zahăr/l.

SFATURI pentru AMATORI...

CUM SE POATE DETERMINA REACŢIA UNUI SOL

Din punct de vedere al reacţiei chimice, un sol poate fi acid, neutru sau alcalin.

Gradul de aciditate sau alcalinitate se exprimă prin valoarea pH care este un indicator în acest sens. Valoarea pH-ului variază între 0 şi 14. Solurile neutre au pH egal cu 7. Cînd valoarea pH este sub 7 solul este acid, iar peste 7, solul este alcalin.

Majoritatea plantelor de cultură preferă o reacţie neutră, slab acidă sau slab alcalină. Există însă şi plante care suportă aciditatea : secara, ovăzul, lupinul, cartoful etc. Reacţia puternic alcalină (pH peste 8,5) nu este, în general, suportată de plantele de cultură.

O metodă simplă pentru determinarea pH-ului unui sol : se iau 5 g de sol care se usucă la temperatura camerei şi se introduc într-o eprubetă. Se adaugă 10 cm^3 soluţie, 10% clorură de potasiu, se scuturâ bine eprubeta după care se adaugă 1 cm^3 tinctură de turnesol. Se agită totul şi apoi se lasă să se depună pe fundul eprubetei părţile solide. Lichidul de deasupra se va colora. După culoarea lui se apreciază reacţia solului. Culoarea roşie indică sol acid, cea albastră sol alcalin, iar culoarea violet sol neutru.

CENUŞA — UN VALOROS ÎNGRĂŞĂMÎNT

Cenuşa ce se adună în timpul iernii este un bun îngrăşămînt pentru plantele din grădină (tomate, cartofi, castraveţi, vinete, varză, pepeni, rădăcinoase, viţă de vie, pomi).

Cenuşa se strînge zilnic, se răceşte într-un vas de fontă, tablă sau lut, apoi se păstrează la loc uscat, acoperit. Nu se stinge cu apă, deoarece s-ar pierde o parte din substanţele hrănitoare. În primăvară, cenuşa se poate folosi ca îngrăşămînt, odată cu însămînţarea sau plantarea, dîndu-se 15—20 grame cenuşă amestecată cu puţină mraniţă la fiecare plantă (cuib).

La pomii tineri se împrăştie cîte 500—600 g cenuşă la fiecare pom, iar la cei mai în vîrstă, 2—3 kg.

ÎNGRĂŞAREA SUPLIMENTARĂ CU GUNOI DE PĂSĂRI A LEGUMELOR

În timpul vegetaţiei, legumele cultivate în grădina casei pot fi îngrăşate cu o soluţie de gunoi de păsări care se pregăteşte astfel :

Într-un vas de lemn sau de beton se pune gunoi de păsări (cca. 1/5 din capacitatea vasului), apoi se umple cu apă. Se lasă să fermenteze intens 7—15 zile, agitîndu-se din cînd în cînd conţinutul. Cînd se linişteşte fermentarea (ceea ce se cunoaşte după încetarea formării spumei şi după limpezirea conţinutului) se diluează cu 10—12 părţi apă. Soluţia obţinută se aplică ca îngrăşămînt (cîte 0,5 l la o plantă) pe rigole de-a lungul rîndului. În prima perioadă a dezvoltării plantelor, rigolele se fac adînci de 4—6 cm şi la o distanţă de 6—7 cm de rînd. Mai tîrziu, adîncimea rigolelor se face de 10—12 cm, la o distanţă de 15—20 cm de rînd. După ce soluţia nutritivă se infiltrează în sol, rigolele se astupă prin nivelarea pămîntului dintre rînduri.

CUM SE FACE UN GARD VIU?

Gardul viu în jurul locuinței sau al grădinii reprezintă o acțiune ușor de realizat și care contribuie la înfrumusețarea așezărilor noastre. În acest scop se pot folosi arbuști fructiferi (coacăz negru, coacăz roșu) sau arbuști și arbori ornamentali (lemn cîinesc, cununiță, gutui japonez, liliac, arțar, carpen, glădiță etc.).

Se procedează astfel : primăvara, pe toată lungimea viitorului gard viu, terenul se sapă pe o lățime de 50 cm (socotind că se vor planta 2 rînduri de puieți) și la adîncimea de 30 cm. Puieții se plantează pe două rînduri, la distanța de 15—20 cm între rînduri și 12—20 cm pe rînd. După plantare, puieții se udă (10—20 l apă la metru liniar de gard), apoi se bilonează (se face un mușuroi de-a lungul rîndurilor de puieți, înalt de 10—15 cm), iar la urmă puieții se retează cu foarfecele de pomi la înălțimea bilonului.

PROTEJAREA DE ROZĂTOARE A POMILOR

Trunchiul și baza pomilor tineri pot fi roși în timpul iernii de iepuri. De aceea, livada trebuie împrejmuită cu gard din plasă de sîrmă. În lipsa unei astfel de împrejmuiri se poate prepara în gospodărie o emulsie cu care se ung pomii respectivi (trunchiul și ramurile de la baza coroanei). Emulsia se prepară din 0,7 kg untdelemn amestecat cu 1 kg grăsime animală (încălzită la 35°C). Se amestecă bine. La urmă se adaugă 25 g praf de Lindatox 3 și din nou se amestecă bine. Preparatul se poate folosi după răcire, păstrîndu-și eficacitatea cca. 3 luni. Altă rețetă : 400 g clei de tîmplărie se dizolvă în 12 litri de apă fierbinte ; în lichidul fierbinte se adaugă cretă, care a fost mărunțită în apă (10—15 kg) astfel ca amestecul să fie gros ca smîntîna. Se dizolvă o linguriță de naftalină într-un pahar de ulei cald de cînepă sau de in (200 g) și se toarnă în amestec. Cu preparatul obținut se ung trunchiul și baza ramurilor.

INDULCIREA CARTOFILOR

Indulcirea cartofilor are loc în timpul iernii cînd tuberculii se păstrează timp îndelungat în jurul temperaturii de 0 grade (fără însă să înghețe). Fenomenul se explică prin aceea că amidonul din cartofi se transformă în glucoză, care are gust dulce. Pentru remedierea acestui neajuns se recomandă păstrarea tuberculilor respectivi șapte zile într-o cameră caldă la temperatura de 20—30°C. În astfel de condiții se activează respirația, excesul de glucoză va fi consumat, iar tuberculii își recapătă gustul normal.

FLORILE ÎN APARTAMENT

Prezența cîtorva flori și plante de apartament în camera de locuit înfrumusețează interiorul respectiv și oferă unele avantaje :

— umezesc aerul, ceea ce este foarte important mai ales în cazul locuințelor cu încălzire centrală ;

— micșorează cantitatea de praf din cameră ;

— majoritatea plantelor de apartament emană substanțe volatile cu calități antimicrobiene (fitoncide) ;

— în timpul zilei, absorb bioxid de carbon și emană oxigen.

Trebuie însă cunoscute și unele neajunsuri ale abundenței de flori în camera de dormit :

— în timpul nopții, florile ținute în cameră emană bioxid de carbon și alte substanțe vătămătoare. Aceasta explică durerea de cap a persoanelor care au dormit în camere în care se află multe flori (crini, lăcrămioare, mixandre, narcise, toporași etc.).

— contactul cu organele unor plante floricole poate provoca neplăceri. Astfel, în cazul primulei se pot produce iritații și eczeme pe mîini, iar sucul frunzelor de leandru și latexul scurs din lăstarii tăiați de Euphorbia (Poinsettia) afectează ochii.

CUM SE POATE PROVOCA RAMIFICAREA FICUSULUI?

Ficusul, care este o apreciată plantă de apartament, crește repede încît la 3—4 ani poate depăși înălțimea de 2 m, fără să se ramifice.

Pentru a provoca ramificarea, se taie vîrful la înălțimea dorită.

Tăierea se face drept (nu oblic) la 1—2 cm deasupra unei frunze. Pe tăieturi se presară praf de cărbune. Din vîrful tăiat se pot face butași care se pun la înrădăcinat.

Se poate întîmpla ca după tăierea vîrfului, ramificarea să nu se producă imediat.

COMBATEREA PĂDUCHILOR ȚESTOȘI LA PLANTELE DE APARTAMENT

Păduchii țestoși se pot întîlni pe diferite plante de apartament, cum ar fi : agave, cactuși, ciclamen, crini de iarnă, ficus, filodendron, lămîi, leandru, palmier, ederă. Aceștia se observă pe frunze sau pe ramurile tinere sub forma unor mici cruste brune, lungi de 2—3 mm ce reprezintă carapacele (țeste) sub care se află dăunătorii. Ei sug seva din frunze și ramuri. De regulă, organele atacate se acoperă cu o substanță dulce, lipicioasă, așa-numita „rouă de miere", care reprezintă secreția acestor păduchi.

Cînd atacul este la început și în cazul plantelor mici se pot folosi mijloace simple de combatere cum ar fi pensularea repetată a organelor atacate cu spirt denaturat, sau se spală fiecare frunză cu o emulsie de săpun preparată din 30 g săpun moale (săpun de bărbierit) ce se dizolvă într-un litru de apă.

În cazul cînd atacul este puternic și plantele sînt mari o combatere eficientă se realizează numai cînd se fac tratamente cu diferite produse chimice care se procură de la un centru de protecția plantelor (Sevin 0,2%, Dipterex 0,2% etc.).

PRITOCUL VINULUI

Un vin bun se poate păstra mai mulți ani. În primii 2—3 ani după preparare, vinul se păstrează în butoi, apoi se trage la sticle.

Este important ca în timpul cît se păstrează în butoi să se facă pritocirea periodică a vinului, adică să se separe din cînd în cînd de drojdia ce se formează la fund. Un contact îndelungat dintre vin și drojdie este dăunător calității vinului, acesta căpătînd un gust neplăcut.

Iată care sînt momentele cînd trebuie făcut pritocul vinului :

În anul I se fac 3 pritocuri : la începutul lunii decembrie, la începutul lunii martie și la începutul lunii septembrie ;

În anii II și III se fac anual 2 pritocuri : în luna martie și în luna decembrie.

CASAREA NEAGRĂ A VINULUI

Casarea neagră a vinului este un defect chimic, determinat de prezența în vin a sărurilor de fier în cantitate prea mare. Acestea se combină cu taninul, rezultînd substanțe de culoare neagră.

Un vin cu astfel de defect cînd vine în contact cu aerul capătă o culoare neagră albăstruie. Pentru prevenirea acestui defect trebuie să se evite pătrunderea fierului în must și vin. Deci, să nu se folosească la prepararea vinului scule și vase de fier, iar strugurii să fie curați (fără pămînt). De asemenea, trebuie evitată îmbogățirea vinului în tanin. Pentru aceasta, vasele noi se detanizează, adică se spală repetat pentru îndepărtarea excesului de tanin din doage.

Grupaj realizat de
ing. ȘTEFAN BĂLĂNESCU

CEREALELE
pot fi uscate prin... răcire

O tehnică ingenioasă și-a făcut loc, în ultima vreme, în mai multe țări : reducerea umidității cerealelor cu ajutorul... frigului.

În mod obișnuit, uscarea boabelor se face într-un curent de aer cald, ceea ce implică un consum mare de combustibil. S-a constatat însă că dacă cerealele sînt depozitate cu umiditate ridicată, în spații frigorifice, la temperatură scăzută, se usucă.

Procedeul se bazează pe utilajul pus la punct de o firmă elvețiană. Aparatura este mobilă și, potrivit unui modul sau altuia, poate răci, pînă la 10°C, între 30 și 350 de tone de cereale pe zi.

Sistemul are avantaje multiple : asigură o mare economie de țiței, reduce cu 80—90 la sută pierderile la depozitare, întrucît evită încingerea boabelor, menține calitatea acestora și, deoarece utilajul folosit e mobil, evită manipularea cerealelor.

A. C.

UN BĂTRÎN CIOCĂNE LA UȘĂ :

— Vă rog, aici este spitalul pentru ciini ?
— Nu ; este locuința unei cîntărețe.
— Mă scuzați — eu nu văd bine și mă conduc mai mult după auz.

ÎNTRE COPII :

— Bebe, vino să te joci cu noi.
— Nu pot, mă duc la cinematograf.
— Filmul începe la 3 și acum de-abia este 1.
— Da, dar trebuie să mă duc acasă, să plîng cel puțin o oră, pînă îmi dă mama bani pentru bilet.

ÎNTRE PRIETENE :

— Mi-am procurat de la anticariat trei cărți de Ion Luca Caragiale ; am să încep să le citesc.
— Eu, să-ți spun drept, n-am citit nimic, de nici unul dintre autorii ăștia.

LA FRIZER :

— Cum vreți să vă tund ?
— Fără să-mi vorbești de meciul de duminică ; fără să mă întrebi dacă țin cu Rapidul și fără să-mi repeți bancul ăla cu soacra înfuriată.

LA COLȚUL STRĂZII :

— Ajutați o văduvă rămasă cu un copilaș, fără sprijin.
— Ce copilaș, femeie ; văd că ții în brațe o păpușă.
— Ei, și matale ; puteam să iau copilul pe vremea asta ?

Candidat pentru

energetica viitorului

HELIUL

150 de fizicieni, din numeroase țări, reuniți pentru a descifra posibilele linii ale dezvoltării științei și tehnicii spre anul 2000, au ajuns la concluzia că energetica viitorului va depinde în mare măsură de folosirea heliului. Nu drept combustibil, ci, ca să-i spunem astfel, economizor de energie.

Heliul, după cum se știe, face parte din grupa elementelor inerte, adică nu se combină cu nici un alt element. El a fost detectat, mai întîi în Soare, prin analiză spectrală, în 1868. Abia cu 27 de ani mai tîrziu, a fost descoperit și pe Pămînt. El nu reprezintă decît 0,000001 la sută din masa totală a planetei noastre. În schimb, are capacitatea de a-și păstra însușirile la temperaturi foarte scăzute.

De altfel, temperatura la care devine lichid este de –272°C și, atunci, el este cel mai rece dintre toate lichidele cunoscute, iar temperatura de fierbere e foarte apropiată –269°C.

Iată de ce oamenii de știință consideră că heliul va putea fi utilizat la producerea materialelor supraconductoare, însușire ce apare numai la temperaturi foarte scăzute și face posibilă evitarea tuturor pierderilor de curent electric pe liniile de transport, pierderi care, în unele cazuri, pot depăși chiar 20 la sută. De asemenea, oamenii de știință au în vedere apariția unor trenuri care, circulînd pe așa-numita pernă magnetică, cu nu mai puțin de 500 km pe oră, vor folosi electromagneți supraconductori cu un consum energetic foarte redus.

Așadar heliu. Nu ca sursă, ci ca instrument de economisire a energiei. Și, nu se spune oare – pe bună dreptate – că cea mai bună sursă de energie este economia de energie ?

HIBERNAREA
UN BIORITM SALVATOR

● O ciudată modalitate comportamentală a unor animale de învingere a rigorilor climatice neprielnice ● Modificări programate în metabolismul general ● Cine declanşează acest fenomen biologic?

Hibernarea în lumea animală este un proces care intrigă pe biologi. Ciudatul fenomen sezonier incită curiozitatea, suscită întrebări şi răspunsuri. La prima vedere, el pare să aibă un conţinut „misterios". Un „ceas interior", care funcţionează cu precizie, sub directa influenţă a mediului extern, sună momentul „încetinirii" vieţii. Survine sezonul lentoarei, al activităţii apropiate de punctul zero; are loc o letargie totală, o „amorţire", fără ca moartea să suprime uluitorul fenomen ce se cheamă viaţă.

Hibernarea este o stare periodică a organismului unor animale homeoterme (cu sînge cald) de talie relativ mică, la care temperatura se reduce şi se apropie de cea a mediului ambiant. În acest timp, animalele realizează un „post" prelungit, nivelul metabolismului fiind foarte scăzut. Minimul de hrană necesar „pîlpîirii" vieţii este luat din rezervele de grăsime acumulate de organismul animal în „organul hibernal" (ţesut adipos brun), înaintea intrării în hibernare.

Fenomenul are loc, în majoritatea cazurilor, la temperatura de 1,5°—6° C, temperatura animalului fiind doar cu 0,5°—3° C mai ridicată decît afară. Curios este faptul că sub acest prag critic hibernarea încetează, producîndu-se trezirea bruscă a animalului.

În timpul hibernării, animalul „pare mort". Frecvenţa respiraţiei se reduce. La arici, de exemplu, ea scade de la 40—50 mişcări pe minut la numai 6—8 mişcări pe minut, uneori cu pauze de 5—10 minute. La marmotă, ritmul cardiac scade de la 70 de bătăi pe minut la numai 2—4 bătăi pe minut. Sîngele se acumulează în ficat. Tensiunea arterială scade de 5—20 de ori, în comparaţie cu starea obişnuită. Activitatea fiziologică a unor părţi nervoase din cortex este, în mare parte, suspendată, electroencefalogramele indicînd dispariţia biocurenţilor cerebrali. Glandele endocrine îşi reduc considerabil activitatea; ele intervin, de altfel, direct în realizarea adaptării animalelor homeoterme la temperaturile scăzute, provocate ciclic de mişcarea de revoluţie a Terrei pe orbita sa în jurul Soarelui.

Intrarea în starea de hibernare şi trecerea la starea normală de mişcare sînt în directă corelare cu factorii exogeni (de mediu) şi cu cei endogeni (interni), totul decurgînd sub controlul sistemului nervos şi umoral. Mecanismul este declanşat de factori externi, în speţă de sosirea anotimpului alb, cu iluminare slabă şi temperatură scăzută şi cu puţinătatea resurselor de hrană, care impune inaniţia. Reacţia la apropierea solstiţiului de iarnă ar putea fi pusă şi pe seama diminuării treptate a unor anumite radiaţii (în special ultraviolete) care nu mai permit generarea unor vitamine sau altor biostimulatori. Cert este că ciclul biologic este strîns legat de ritmul cosmic anual şi lunar.

Cercetările efectuate pînă acum au arătat însă că modificările metabolice, specifice acestui complex fenomen de adaptare la temperaturi scăzute şi penurie de hrană, nu depind numai de factorii exogeni, ci şi de orologiul biologic, de un anume bioritm. Iată un fapt concludent: un animal care hibernează (popîndăul) are capacitatea de a intra sau ieşi din starea de hibernare chiar dacă el este ţinut mult timp în condiţii favorabile neschimbate.

Hibernarea a constituit şi constituie pentru speciile respective un avantaj în cadrul selecţiei naturale. Marmotele, hîrciogii, aricii, liliecii, pîrşii, popîndăii, şoarecii săritori şi cei cu buzunare etc. reuşesc, prin hibernare, să se apere de temperaturi extreme, de lipsa de hrană, pe scurt să supravieţuiască. Hibernarea constituie, deci, o şansă existenţială.

Studiul fenomenului de hibernare ar putea să pară unora gratuit. Nu este însă aşa. El ascunde un brevet al naturii pe care biologii se străduiesc să-l descifreze. Aplicaţiile pot fi numeroase. Cunoaşterea fiziologiei şi biochimiei hibernării ar putea servi, bunăoară, activităţii medicale (în special chirurgiei) prin perfecţionarea tehnicilor de răcire a organismelor. Studiul hibernării ar putea ajuta la perfecţionarea tehnicilor de refrigerare din industria alimentară, precum şi în alte domenii deosebit de importante pentru om.

V. STANCU

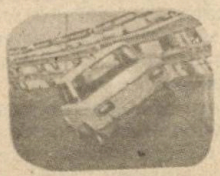

VIRAJE PERICULOASE...

Copacul poate sta și o sută de ani pe același loc și deodată te poți trezi pe neașteptate cu el drept în fața mașinii.

— Cu ce viteză spuneați că ați mers ?
— Cu 60 de km pe oră... Zău, întrebați-l și pe soțul meu !
— Dar unde-i soțul dumneavoastră ?
— Aici... în pom !

— Mi-am izbit mașina de un pom — i se adresează cu reproș un șofer unui apicultor — pentru că am fost înțepat de o albină de-a dumneavoastră.
— Îmi pare foarte rău. Arătați-mi-o pe vinovată și o pedepsesc aspru.

În Sahara, într-o luni dimineață, o mașină se oprește în fața cortului unui beduin.
— Nu vă supărați, care este drumul spre prima oază ? întreabă șoferul.
— Tot înainte, iar joi seara o luați la dreapta, îi răspunde beduinul.

„Prinse" din... goana mașinii de
A. D. TUDOSIE

FOARTE SCURT

Pentru a feri iarba din parcuri de cei care nu țin seama de interdicțiile : „Nu călcați pe iarbă", „Trecerea oprită" etc., autoritățile comunale dintr-un oraș american au înlocuit tăblițele cu textele clasice cu altele pe care stă scris : „Trecere pentru măgari".

Pe o tăbliță din parcul orașului Melbourne scrie : „Cine calcă pe iarbă, plătește doi șilingi amendă. Pentru grupuri... reducere" !

Cosașii...

Un ritual odios —

„BOTEZUL BOBOCILOR"

Înghețat pînă în măduva oaselor, a fost închis în portbagajul unei mașini. Apoi i-au ordonat să îngurgiteze în acest „loc strîmt" o porție de whisky, o sticlă de vin și o jumătate de duzină de cutii de bere. Cînd portbagajul a fost deschis, el nu mai respira. Diagnostic : intoxicație acută cu alcool și înghețare generală. Americanul Chuck Stevens avea 20 de ani...

Cine au fost asasinii ? Gangsteri în „pană" de distracții, sau alienați mentali ? Mama victimei, Etleen Stevens, a hotărît să dezlege misterul. După îndelungate și dificile cercetări — scrie corespondentul american al publicației „Guardian" — ea a reușit să stabilească faptul că fiul său a căzut victimă unui soi de ceremonii, foarte răspîndite în colegiile americane, de așa-zisa „inițiere în confreria studenților" sau, mai pe scurt, „botezul bobocilor". „Inițierea" cuprinde cîteva probe de rezistență fizică și morală. Între altele, se cere „candidaților" să sară dintr-o mașină în plină viteză și sub lumina orbitoare a unui proiector... În astfel de „condiții", nu e de mirare că — așa cum a aflat Etleen Stevens — 15 tineri au pierit în ultimii ani în astfel de „ceremonii".

Doamna Stevens încearcă să atragă atenția opiniei publice asupra acestei probleme, în speranța de a se pune capăt ritualurilor sadice din cadrul „botezului bobocilor". „Este necesară o adevărată bătălie pentru a pune capăt acestei practici odioase și smintite din colegiile americane. Copiii noștri merg la universitate pentru a învăța, nu pentru a muri".

INGINERIA GENETICĂ – ÎNTRE ADEPȚI ȘI DETRACTORI

Cu citva timp în urmă, într-o noapte, cineva – nu se știe cine – s-a strecurat într-unul din laboratoarele Universității din San Diego (S.U.A.), a furat un flacon conținînd o cultură de virus al turbării, a lăsat flaconul într-un colț, pe scara clădirii și a plecat nestingherit. A doua zi dimineața, același ins, care și-a păstrat pînă la urmă anonimatul, a dat telefon la redacția celui mai mare ziar local, „San Diego Union", și a istorisit toată întîmplarea. Flaconul cu pricina a fost găsit exact în locul indicat de enigmaticul spărgător care, tot prin telefon, a declarat că el nu are nimic împotriva experiențelor cu virusuri și nici împotriva ingineriei genetice, dar a vrut să demonstreze cît de ușor pot fi „manipulate" flacoanele din laboratoare, flacoane care conțin adesea germenii cei mai periculoși.

Emoția stîrnită de dezvăluirile ziarului a fost cu atît mai mare cu cît o altă întîmplare zguduise universitatea cu două zile înainte, întîmplare pe care ziarul „Los Angeles Times" a numit-o „afacerea Kennedy". Eroul acesteia a fost profesorul Samuel Ian Kennedy, un virusolog destul de cunoscut și apreciat. În acea perioadă, el făcea experiențe cu un virus deloc periculos care, transmis de țînțari, provoacă, în țările tropicale, o boală fără gravitate și fără urmări.

La un moment dat, cineva – nici de astă dată nu se știe cine ! – a sesizat că din experiențele profesorului Kennedy a rezultat un virus care, transmis tot de țînțari, provoacă o boală ucigătoare.

E lesne de înțeles atmosfera care s-a creat în jurul celor două incidente desfășurate pe fundalul unei aprige controverse cu privire la pericolul pe care îl reprezintă manipulările genetice.

În ce măsură e grav acest pericol ?

S-a vorbit și s-a scris mult pe această temă, în ultima vreme. Pe măsură ce ingineria genetică a făcut progrese, au devenit mai puternice și glasurile care se ridică împotriva acestei științe aplicative, ajungînd chiar să ceară sistarea completă a oricăror experiențe și manipulări genetice. După părerea alarmiștilor, aceste manipulări ar putea duce la grave accidente patologice sau la apariția unor monștri demni de filmele de groază.

E limpede că experiențele genetice nu sînt cu totul lipsite de anumite riscuri și, desigur, nu întîmplător, autoritățile din Statele Unite și Marea Britanie au adoptat regulamente speciale pentru efectuarea acestor experiențe, reguli precise de securitate a materialului biologic cu care se lucrează. Mai mult chiar, în S.U.A. a fost interzisă – pentru considerente de prudență – o cercetare în urma căreia trebuia să se obțină, prin „modificarea" unei bacterii, brînză mai ieftină și de calitate mai bună.

Firește, de aici pînă la a elimina un instrument științific de mare perspectivă e cale lungă. De fapt, s-ar putea pune întrebarea – și ea nu-i privește numai pe specialiști – ar fi trebuit, de pildă, Victor Babeș și Ioan Cantacuzino să renunțe la experiențele lor cu bacterii doar pentru că exista pericolul ca acestea să provoace epidemii catastrofale ? Sau : ar trebui să se renunțe la utilizarea aviației pentru că, din cînd în cînd, se mai prăbușește cîte un avion ?

Se poate oare renunța la puterile cu care l-a înzestrat viața pe om, de a crea noi forme de viață sau chiar de a inventa viața în eprubetă, pentru simpla temere că va ajunge în situația „ucenicului vrăjitor", de a nu putea controla forțele descătușate de mintea lui ? – se întreabă profesorul Ioan Moraru, adăugînd : exemplele de pînă acum dovedesc că beneficiile creației științifice precumpănesc mult asupra dezavantajelor derivate din acestea.

Riscul care, totuși, există poate fi evitat ?

Oamenii de știință nu trebuie să accepte nici un fel de cercetări care ar avea consecințe negative – este de părere biologul dr. C. Maximilian. Reacțiile științei și ale societății în fața bioingineriei, în fața uriașului ei potențial, demonstrează că și știința și societatea își înțeleg menirea.

C. DARIAN

— Tovarăși, pentru că am lipsit la prașilantii, îmi fac autocritica... Dar dacă-mi fac două autocritici pot să lipsesc și la prașila a doua ?

CONDIȚIE

Nu putea să caute acul în carul cu fîn din moment ce nu avea nici un car cu fîn, fiindcă, atunci cînd a fost vremea coasei, el își tot prindea un nasture la haină.
Și astfel s-a născut proverbul.
Ca să cauți un ac în carul cu fîn
îți trebuie, mai întîi,
neapărat,
un car cu fîn.

IDENTIFICARE

Dușmanii, zicea el, îl făceau nepăsător și delăsător, fără să fi privit, de fapt, realitatea în față, precum că adevărații dușmani nu erau cei care-l criticau, ci chiar aceste metehne ale sale :
delăsarea și nepăsarea.

VIGILENȚĂ

Unde sînt albine
va fi și miere.
Adevărat,
dar să nu afle ursul.

EȘEC

Știind că zicala spune că atunci cînd începutul e bun, jumătate din treabă e făcută,
el,
după ce a început,
n-a mai făcut nimic.
Și nici nu s-a ales cu altceva,
decît cu
nimic.

JUSTIFICARE

Greierele
a făcut această intervenție polemică în legătură cu atitudinea furnicii :
în primul rînd ar trebui să se țină seama că eu nu mai cînt de mult la vioară.
Mi-am luat chitară electrică.

IMPOSIBILUL

Sîntem în epoca înlocuitorilor.
Și totuși
n-o să se poată face niciodată
pîine din grîu
fără grîu.

SURPRIZĂ

Am uitat să pun momeala.
Și știi ce-am prins ?
O rîmă.

FABULĂ

Impresionată de înălțimea picioarelor ei trandafirii, de penele fastuoase și de ciocul ei senzațional,
broscuța
a invitat-o
pe barză
la masă.

SFAT

Stai la soare și-ți vezi umbra.
Te gîndești la vara care vine.
Dacă vrei să fie cum dorești
du-te tu spre ea.
Dac-o lași la voia întîmplării,
trimite-ți umbra.

PROVERBE

SCRISOARE

Și trebuie să mai știți că fiind pe picioarele sale
e mult mai înalt decît unchiul său care are doi metri.

PASIUNE

Chiar existînd tractorul,
plugul îl trăgi
cu inima.

PARADOX

Prietenul pămîntului nu e cel care îl sărută
ci acela care îl izbește în creștet
cu sapa și lopata.

ISTORIE

Cea dintîi minune a lumii
a fost, neîndoielnic,
Marea Piramidă a Stogurilor de Grîu.

PROPOZIȚII

Să ai în iarna mohorîtă
speranța verii luminoase
Abia cînd ieșim în cîmpul mare
cîntă și păsările.
Florile de gheață sînt dovada că
natura își pictează propria ei
devenire.
Iarna gîndește, Primăvara aplică.
Fiind atît de grăbită, Primăvara
trece foarte repede.
Vara va spune :
ai pus un bob

răsar o mie.
Înmulțește !
Rodul nu e decît atunci cînd îl pui
în hambar.

OBSERVAȚIE

Cu o floare nu se face primăvară.
În nici un chip însă dacă nu sădești
nici una.

DEZAMĂGIRE

Degeaba s-a dus el la cîmp toată
vara
dacă i-au crescut buruienile sub
picioare.

CURIOZITATE

L-am auzit.
E un mare meșter.
Repară, inventează, pune totul pe roate.
Acuma vreau să-l văd cum merge.

ȘI

CARACTERIZARE

Ești om
dacă atunci cînd gîndești
pui în mișcare
și mîinile.

OPINII

Treaba lor despre ceea ce spun ceilalți
Dar ori de cîte ori se vor întîlni
un Țăran
un Tractorist
un inginer agronom
ei vor vorbi totdeauna despre grîu.

CALIFICARE

Nu face cărămidă
dacă știi să cioplești lemne
Nu ciopli lemne
dacă știi să faci cărămidă.

NOSTALGIE

Pe timpul cailor
pentru un cui se pierdea o potcoavă,
pentru o potcoavă se pierdea un cal,
și pentru un cal se pierdea un călăreț.
Pe timpul tractoarelor,
chiar dacă nu pierzi nimic,
s-a pierdut
ideea de cal.

IDEE

Sub formă de ghindă
poți să ții în palmă un copac.

EXPLICAȚIE

Totdeauna el s-a sculat de dimineață,
dar n-a ajuns niciodată acolo,
departe, din pricina simplă că,
de fiecare dată
s-a oprit, în drum, aici,
aproape.

RENTABILITATE

— Unde lucri ?
— La grădină.
— Ce lucri ?
— Nu lucru.
— Da' ce faci ?
— Păzesc.
— Ce păzești ?
— Pepeni.
— Scoateți bani buni de-acolo ?
— De unde ?
— De la grădină.
— Pe ce ?
— Pe harbujii ăștia.
— Care harbuji ?
— Pepenii ăștia de care zici ?
— Ce zic ?

ZICĂTORI

interpretate de VASILE BĂRAN

— Păi nu ești la grădină ?
— Ba sînt.
— Și n-ai zis că păzești pepeni ?
— Am zis.
— Și eu te întreb : scoateți bani buni pe ei ? Adică atunci cînd îi vindeți, sînteți în cîștig ?
— Ce să vindem ?
— Pepenii, frate !
— Păi, nu-i vindem.
— Da ce faceți cu ei ?
— Îi mîncăm.
— Așa ?
— Păi ce-ai vrea să facem ? Doar n-o să ne ducem la tîrg cu trei pepeni. Că atîția s-au făcut în ăst an : trei. Și președintele mi-a spus : ia treci tu acolo paznic și-ți faci și tu niște norme și cînd or fi gata să mă chemi să-i punem în apă rece și să-i mîncăm. În două săptămîni cred că s-or coace și-oi încheia și eu cu munca.

Două gaițe bătrîne moțăiau de plictiseală
Și, ca de-obicei, trecură la capitolul bîrfeală:
— Ce zici, soro, de girafă ?... Are gîtul ca un fus,
Dar își ține, îngîmfată, capul tot mereu pe sus !
— Uite-o și pe madam cangur... Ce avară e, știi doar.
Nu-i ia cărucior odraslei și îl poartă-n buzunar !
— Ia privește la cămilă. Cînd o cauți, în Sahara
Face, proasta, pe hamalul, prin nisip cărînd povara !
— Știu ! Dar dacă-i dai poveațe, nu le ascultă, lucru cert,
Ea fiind obișnuită să ia totul... în deșert !
Despre zebra cumsecade și din naștere vărgată,
Amîndouă stabiliră într-un glas :
— O evadată !
Și de țap, după aceea, își bătură ele joc :
— Patruped în toată firea, a lăsat să-i crească cioc !
L-au catalogat pe șarpe, gaițele, fără milă,
Ca pe o viețuitoare cu adevărat servilă
Și găsiră argumentul : fie matur, fie pui,
Toată ziua se tîrăște înaintea orișicui.
Pentru gaițe și ursul cel de miere amator
E un simplu ipohondru, că-l auzi mereu : Mor ! Mor !
Melcul mititel, nevolnic, n-a scăpat nici el, firește,
De bîrfeală. Stă în casă și pe nimeni nu primește.
Cînd la rînd veni și leul, gaițele, cu dispreț,
Au decis : se pregătește să devină cîntăreț.
Drept dovadă concludentă, cică, au băgat de seamă,
Dînsul, ca și cîntăreții, și-a lăsat la ceafă coamă.
Gaițele clevetiră, pînă una dintre ele
Își făcu surata-atentă : — Uite două păsărele
Așezate la bîrfeală !... După ce-s niște pișcoace,
Nu mai prididesc să-nțepe animalele cu ace !
— Chiar, tu ! Ce neobrăzare ! spuse repede, vexată
Și apoi se repeziră, amîndouă deodată,
Către cele două păsări, ca de pene să le prindă...
Și-ntr-o clipă se-necară în a lacului oglindă.

V.D. POPA

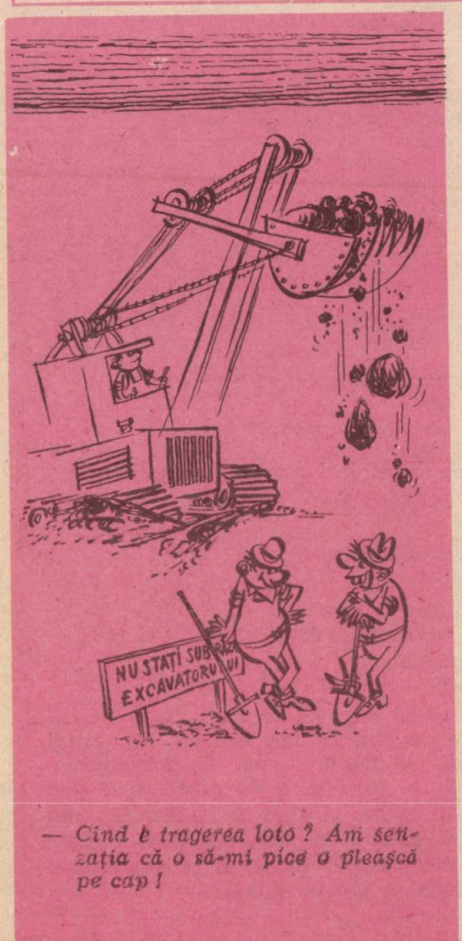

— Cînd e tragerea loto ? Am senzația că o să-mi pice o pleașcă pe cap !

TETRACICLINĂ — cu 16 secole în urmă?

Antibioticele sînt una dintre marile descoperiri ale veacului al XX-lea al erei noastre. Contestă cineva această afirmație ? Nimeni. Și, totuși...

Pe teritoriul actual al Sudanului, în zona localității Wadi Halfa, arheologii au descoperit oseminte datînd din secolele IV—VI ale erei noastre. Ele provin de la vechii nubieni, care trăiau cîndva pe aceste locuri.

Pînă aici, nimic extraordinar. Senzația a început în momentul în care au devenit cunoscute rezultatele analizelor fizico-chimice ale oaselor. Examinate în lumină fluorescentă ele au dezvăluit în structura lor intimă prezența unui... antibiotic astăzi foarte cunoscut : tetraciclina.

Întrucît nu există nici un dubiu în privința acestei uimitoare constatări, se pune întrebarea : de unde tetraciclină în oasele unor oameni care au trăit într-o vreme în care nici cuvîntul „antibiotice" nu exista ? Întrebarea e cu atît mai captivantă cu cît cantitățile de antibiotice detectate la analiză sînt mari, la nivel de... tratament medical.

Explicația pare să fie următoarea. Streptomicetele, mucegaiuri din care, astăzi, se extrag antibiotice de o anumită categorie, beneficiază în zona amintită de condiții foarte prielnice, astfel încît pot prolifera în voie în cerealele depozitate. De aici, concluzia că nubienii consumau o hrană îmbibată cu antibiotice. Rezultatul — confirmat de cercetările de arheologie medicală — a fost o răspîndire foarte redusă a bolilor molipsitoare în Nubia antică.

Acum, după ce emoția primei descoperiri a mai trecut, oamenii de știință încearcă să stabilească și efectele negative pe care le-a avut, asupra străvechii populații, acest consum prelungit de tetraciclină. Pentru că, oricum, același adevăr a fost valabil în vechime, ca și azi : prea multe antibiotice strică !

Biologia modernă revoluționează tehnicile curente

MILIOANE DE PLANTE DIN... CELULE, MERISTEME SAU POLEN

- Microuniversul viu modelat de om
- Clonajul deschide o perspectivă aproape incredibilă în domeniul ameliorării plantelor și animalelor
- Protoplastul și viitorii hibrizi somatici.

După revoluția produsă de microelectronică, automatică și informatică se vorbește, atît în cercurile științifice cît și în cercurile de viitorologi, de revoluția în biologie. Fenomenul, acum aflat în plină evoluție, va avea, potrivit vocilor autorizate, un impact deosebit asupra economiei, multe tehnici, astăzi încă apreciate, urmînd să intre pentru totdeauna în arsenalul muzeistic și în istoria tehnicii. Previziunile sînt surprinzătoare, optimismul neavînd nici o urmă de exaltare. Revoluția în biologie deschide agriculturii posibilitatea obținerii unor producții cu mult sporite, a unei eficiențe net superioare.

Pînă acum, amelioratorii de plante sau animale au acționat, pentru crearea de noi soiuri, hibrizi, rase sau metiși, asupra plantei întregi sau a animalului. Exceptînd înmulțirea vegetativă la plante (butași, stoloni etc.), selecția, reproducția, și respectiv hibridarea sexuată au constituit tehnica dominantă. Nu o dată însă s-a văzut că vigoarea hibridă (heterozisul) la descendenții obținuți scade îndată după generația întîi. La plante, de exemplu, datorită fecundării cu polen propriu, vigoarea hibridă se reduce, în generația a doua, la jumătate, recolta diminuîndu-se mult. De aici necesitatea producerii anuale a semințelor hibride, fapt care implică timp, suprafețe speciale pentru cultură și cheltuieli ridicate.

Noua tehnică ce se cheamă cultura „in vitro" a celulelor și a țesuturilor elimină aceste inconveniente. Amelioratorul nu mai este obligat să acționeze asupra plantei întregi ci asupra celulei. Cercetările științifice au arătat că această unitate fundamentală a vieții conține toate informațiile necesare apariției unui organism complet. Scoasă din contextul somatic, pusă „in vitro", respectiv în anumite condiții de cultură, celula, în special cea prelevată din țesuturi foarte tinere, poate fi determinată să genereze fie o tulpină, fie o rădăcină, fie o floare. Este, cum se spune, totipotentă. Astfel, pornindu-se de la celule prelevate din frunza de tutun s-a reușit, „in vitro", să se obțină embrioni întregi. La solanacee și graminee, prin cultura „in vitro" a unor segmente de tulpină a fost posibilă regenerarea unor hibrizi interspecifici, învingîndu-se sterilitatea și incompatibilitatea genetică. Prelevarea unor celule din miezul rădăcinii de morcov și cultivarea „in vitro" a permis, de asemenea, realizarea unor plante întregi. În scopul obținerii unor soiuri de viță de vie pentru stafide s-a utilizat cultura „in vitro" a unor celule din endospermul seminței etc.

Pornind de la o celulă se poate obține o CLONĂ (adică o descendență rezultată dintr-o unitate celulară, prin reproducere asexuată). Ciclul de obținere a semințelor poate fi astfel total înlăturat. La crizantemă, bunăoară, anual pot fi asigurate prin butășire circa 30 000 de plante. Prin clonare „in vitro", din celulele unui singur vîrf de creștere (meristem) pot fi obținute circa 10 milioane de plante, iar dacă se obține în prealabil calus (aglomerare de celule nediferențiate) numărul plantelor ce poate fi obținut ajunge la cifra fantastică de 100 de bilioane ! Imaginați-vă acum transferul acestei tehnici la cultura prășitoarelor, cartofului, căpșunilor, pomilor fructiferi etc., și veți realiza imediat colosalele avantaje care rezultă pe plan economic.

Tehnica „in vitro" s-a dovedit eficientă și în cazul înmulțirii plantelor prin polen. Pornindu-se de la polen este posibilă scurtarea enormă a timpului pentru obținerea unor noi soiuri de plante valoroase. Celula de polen are însă o garnitură incompletă de cromozomi (jumătate). În condițiile tratării cu o substanță stimulatoare (colchicină) are loc dublarea numărului de cromozomi, setul devenind complet. În consecință se poate obține o plantă capabilă să se reproducă. În acest mod s-au realizat varie-

tăți noi de grîu, în numai cîteva săptămîni, în timp ce cu metodele clasice sînt necesari cîțiva ani. Cîștigul pentru selecționeri și respectiv pentru agricultori este enorm.

Tehnică cu o imensă valoare practică este și izolarea, cultura și fuziunea protoplastelor (structuri celulare care au toate informațiile pentru reconstituirea unor plante întregi). Dintr-un singur protoplast se poate obține o populație omogenă de protoplaste cu o structură genetică identică. În genomul protoplastului poate fi introdusă informație genetică străină, fapt care permite crearea unor hibrizi somatici neîntîlniți în natură. Pe această cale se creează posibilitatea transferului unor gene fixatoare de azot la cereale, nemaifiind deci nevoie să se administreze îngrășăminte chimice. Tot astfel, transferul în protoplaste de material genetic (ADN) de la plante rezistente la boli și dăunători va permite, într-un viitor relativ apropiat, reducerea sau chiar eliminarea tratamentelor cu fungicide și insecticide, prin obținerea unor plante cu caracteristici noi, rezistente la atacul bolilor și dăunătorilor. Hibridarea somatică se constituie, așadar, într-o tehnică de vîrf, a cărei eficiență pune total în umbră binecunoscuta tehnică a hibridării sexuate. Superioritatea ei constă în aceea că asigură, prin mijlocirea protoplastelor, combinarea genetică între organisme foarte îndepărtate, între specii diferite, care, în mod obișnuit, nu se pot hibrida decît pe cale sexuată. De aici perspectiva deschisă creării unor hibrizi somatici cu caracteristici deosebite, deosebit de valoroși pentru agricultură.

Biologia modernă revoluționează continuu practica agricolă. Grație ei, agricultura viitorului va fi mai productivă și mai eficientă, aportul său la ridicarea calității vieții omului fiind considerabil amplificat.

V. STĂNESCU

Recunoașteți LOCUL...

1. ...despre care Alecu Russo scria că „se întinde domol pe spinarea ușor înclinată a unei coline lungi, își cufundă brîul în rîușorul Bahluiului, mîlos în cursul lui ca și la izvor și se întinde pînă în mahalaua zisă a Tătărașilor, unde orașul se oprește deodată, lîngă o ripă adîncă, străbătută de o ață de apă gălbie și murdară, deseori secată" ?

2. ...despre care George Călinescu afirma că „posedă monumente excepționale și a păstrat o frumusețe ce nu scapă ochiului fin și artist. Aici a fost, de altfel, un centru ilustru al culturii române. Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Costache Negruzzi au desfășurat o bună parte din activitatea lor literară ; Mihai Eminescu și Ion Creangă au bătut ulițele acestui oraș istoric și au scris în el cele mai însemnate din operele lor". Despre același oraș, mai recent, Geo Bogza scria : „Cetățuia și Galata se zăresc pe dealurile lor, ca niște corăbii de demult încărcate de toată poezia trecutului. Iar pe de altă parte, în zona universitară ca și în cea industrială, se despachetează tot felul de mașini și aparate care solicită tot mai mult mîinile și mintea oamenilor" ?

3. ...descris de C. Negruzzi ca fiind „închis între munți, așa fel încît pare că în văgăuna aceea se sfîrșește lumea. (...) Trecînd podul găsești Grădina lui Nastasache, la poalele muntelui Măgura. Aice este un izvor de apă minerală. (...) Orașul este traversat de apele Trotușului. Nimic mai limpede, mai frumos, mai vesel decît acest nobil riu..." ?

4. ...despre care, în sept. 1962, G. Călinescu notează : „...revăd „Tortuosus" foarte secat, grădina în care C. Negri cultiva verzele de Bruxelles, biserica lui Răducanu-Racoviță, cea așezată pe stîncă, cu un distih francez în pisanie și în stil oriental..." ?

5. ...în fața căruia Eminescu și-a manifestat bucuria entuziastă prin exclamația : „Te salut din inimă, Roma mică !" ?

6. ...despre care Tudor Arghezi afirma că „nu e ce spune numele ei. E drumul giganților încremeniți în vasta ei catedrală, prăpastia miraculoasă a veciei, lumea frumuseților crîncene, exprimate fără diminutiv, pitoresc și drăguț. Acolo timpul și ora li sînt suprimate." ?

7. ...supranumit de Al. Odobescu „Starostele munților din Buzău" ?

8. ...zugrăvit de Simion Mehedinți în cuvintele : „Zarea se închide : în stînga și în dreapta pereți de stîncă se ridică întocmai ca ruinele unei cetăți. Nicăieri în Carpați, ochiul nu întîlnește o panoramă mai plină de măreție, mai ales că sălbăticia rîurilor este însoțită jos de lumina unui lac făcut (...) prin năruirea unui umăr de munte" ?

9. ...unde, după cum spune Panait Istrati, „Uneori, în clipe de liniște (...) parcă-și reține suflarea, ca să simtă cum trec fugulița trei ori patru ciulini, ca niște buni tovarăși, se ciocnesc unul de altul și se întrec în glumă, dar repede se pun în rînd și o pornesc, cot la cot." ?

10. ...care i-a smuls lui Al. Odobescu exclamația : „Et in Arcadia ego ! Și eu am văzut cîrdurile de dropii, cutreierînd cu pas măsurat și cu capul ațintit la pază acele șesuri fără margine, prin care aerul, răsfirat în unde diafane subt arșița soarelui de vară, oglindește ierburile și bălăriile din depărtare și le preface, dinaintea vederii fermecate, în cetăți cu mii de minarete, în palate cu mii de încîntări..." ?

(Răspunsurile corecte la pag. 207)

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

APE VII

ORIZONTAL : 1) Vestită stațiune balneoclimatică situată pe valea rîului Cerna — Lele ! 2) Loc de odihnă și cură balneară pe valea rîului cu același nume — A consuma apă minerală. 3) Hidromel (reg.) — Dramaturg român, autorul piesei într-un act „Vizită la Malu". 4) Diminutiv masculin — În... Sinaia ! — Și în... Herculane ! 5) Stațiune în județul Covasna cu ape bicarbonatate, calcice, magneziene, feruginoase, carbogazoase folosite în cura internă (3 cuv.) 6) Personaj biblic — Exclamație entuziastă. 7) Situată la poalele muntelui Gutîi, într-o regiune de dealuri și coline, această stațiune sezonieră atrage vizitatori mai ales pentru apele sale minerale, indicate în afecțiuni reumatismale, ale tubului digestiv etc. — Plantă cu frunze comestibile. 8) Limpezi — Stațiune pe versantul sudic al Apusenilor, aproape de orașul Brad, cu ape sărate ușor mineralizate. 9) Păr de oaie — Localitate balneoclimatică de interes local în județul Suceava — Teșite ! 10) Rîu în Kenya — Pitorească stațiune în județul Brașov, cu apă minerală clorurată, bicarbonatată, sodică, hipotonă. 11) În... Malnaș ! — Localitate în județul Mureș — Municipiu în apropierea căruia se află stațiunea Nicolina cu apele sale sulfuroase, iodurate, clorurate, sodice, bicarbonatate. 12) Localitate din apropierea Tîrgu Neamțului căutată de bolnavii cu afecțiuni reumatismale, neurologice etc.

VERTICAL : 1) Situată într-o regiune de dealuri și coline împădurite, această stațiune s-a făcut cunoscută datorită apelor sale sulfuroase, clorurate, bicarbonatate — Stațiune sătmăreană cu ape bicarbonatate, clorurate, sodice, carbogazoase, hipotone. 2) Nume feminin — Sat aparținînd comunei Măieru din Bistrița-Năsăud, vizitat pentru apele sale carbogazoase, bicarbonatate, clorurate, sodice. 3) Stațiune ieșeană cu ape minerale pentru cura internă. 4) La intrarea și ieșirea din Călan ! — Chioșc comercial — In... Bazna ! 5) Curs de apă în toponimia arabă — Șase (reg.) — Caută plaja la Mamaia ! 6) Bălțătești 36 ! — Altă stațiune sătmăreană vestită pentru apa sa minerală puternic feruginoasă — Deplasare de aer. 7) Fire ! — Localitate situată în județul Timiș căutată pentru cura cu ape sulfatate, sodice, calcice, magneziene, hipertone. 8) A năvădi (reg.) — Comună în Franța. 9) Umblă pe la gene — Stațiune. 10) Borsec 13 ! — Mai puțin decît o mie ! — Întreprindere agricolă de stat (abr.). 11) Apa minerală ca medicament (pl.) — Cuptor oltenesc. 12) Situată pe malul lacului cu același nume, la 5 km. de Brăila (2 cuv.) — Vocale.

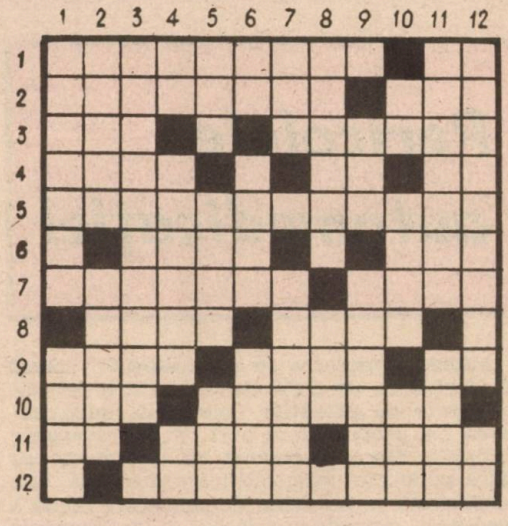

Dicționar : ANER, UEI, UED,, ȘESE, NIVIDI, AME.

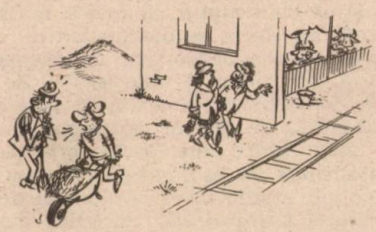

— Cine o fi tovarășa ?
— Cred că medicul veterinar, că n-am mai văzut-o pe-aici !

— Vecine, nu ți-e teamă să lași rațele în mijlocul uliței ? Dacă ți le calcă vreo mașină !
— Parcă poate să treacă vreuna !

MEDICUL

Pericolele automedicaţiei

Autoadministrarea de medicamente constă în efectuarea de tratamente de către persoane lipsite de pregătire medicală, după părerea lor proprie, fără aviz şi supraveghere medicală. Dacă efectuarea de tratamente de către persoane fără calificare medicală este considerată ca un delict de practicare ilicită a medicinii, autoadministrarea de medicamente ar putea avea aceeaşi denumire, deosebirea constînd în faptul că persoana prejudiciată este însuşi autorul tratamentului. Cei care îşi administrează tratamente din propria iniţiativă o fac plecînd de la două considerente nemedicale ca : faptul că le-au mai rămas tablete de la tratamentul unor boli ale copiilor sau altor membri din familie sau faptul că boala lor seamănă, după apreciere personală, cu altă boală, tratată în acelaşi mod.

Ei comit cîteva erori faţă de cele mai elementare principii de logică. Astfel, fiecare pacient ar dori să fie tratat de cel mai competent medic din specialitatea bolii sale, dorinţa aceasta fiind legitimă. Aşadar, fiecare doreşte să evite un medic a cărui reputaţie este deficitară, într-un anumit domeniu al medicinii. În ciuda acestei atitudini logice a oricărui pacient, cei care îşi autoadministrează medicamente se lasă pe seama unei persoane cu o reputaţie şi mai precară. Ei acceptă şi execută prescripţiile unei persoane care nu ştie medicina, care nu are nici o experienţă medicală, care nu are nici o autoritate. Desigur că o indicaţie dată de cineva necalificat din afara propriei profesiuni le-ar stîrni zîmbete ironice. O altă eroare comisă de cei care îşi autoadministrează medicamentul este aceea că ei fac tratamente fără un examen medical şi un diagnostic exact. Se cunoaşte că boli diferite pot avea manifestări clinice asemănătoare, după cum aceeaşi boală poate îmbrăca aspecte clinice diverse, în funcţie de vîrsta bolnavului, faza bolii şi alte împrejurări. Administrarea tratamentului trebuie să ţină seamă de această mare varietate de tablouri clinice. O indicaţie dată toamna pentru o lucrare agricolă de primăvară ar stîrni, bineînţeles, ilaritatea. Or, cei care îşi autoadministrează medicamente fac erori şi mai mari însuşindu-şi riscurile unor tratamente incorecte şi alterarea şi mai intensă a stării lor de sănătate.

În fine, cei care îşi autoadministrează medicamente comit o altă eroare, lăsîndu-şi boala într-o evoluţie necontrolată şi tratamentul administrat fără supraveghere. Trebuie ştiut bine faptul că foarte multe medicamente au efecte secundare toxice, alergice, de favorizare a dezvoltării de micoze viscerale sau ale pielei şi mucoaselor. Se favorizează, de asemenea apariţia de boli noi prin selecţionarea de tulpini rezistente la antibiotice, unele dintre ele foarte greu de tratat. Un asemenea caz este enterocolita acută post-antibiotică, stafilococică. Automedicaţia, fiind o conduită neştiinţifică, trebuie combătută cu hotărîre. Atitudinea corectă este prezentarea la medic care prin examinări amănunţite, clinice şi de laborator stabileşte un diagnostic, recomandă un tratament corect şi urmăreşte eficacitatea acestuia, evitînd reacţiile nedorite şi combătînd unele complicaţii care ar putea apărea.

Abuzul de medicamente

Abuzul de medicamente este o problemă a medicinii contemporane, datorită uşurinţei relative de procurare a medicamentelor, diversităţii şi abundenţei de produse farmaceutice existente în prezent.

Se numeşte abuz de medicamente consumul în doze mari sau timp îndelungat ori în asocieri nepotrivite. Tot abuz de medicamente este utilizarea acestora în mod necorespunzător, adică în cazuri de boală neindicate, cînd medicamentele nu sînt de nici un folos. În general, abuzul de medicamente se datoreşte autoadministrării de medicamente, cel mai adesea la recomandarea unor prieteni.

Abuzul de medicamente poate fi practicat individual, pe scară naţională sau mondială. Sînt ţări cu nivel de trai ridicat, civilizate, în care alergiile la antibiotice se întîlnesc în proporţii de 10 la sută datorită abuzului în utilizarea acestora în tratamentul unor boli, sau prin introducerea lor în produsele cosmetice.

Utilizarea de doze mari de medicamente poate produce fenomene de intoxicaţie medicamentoasă, gastrite medicamentoase, hepatite toxice cu icter prin distrugerea celulei ficatului. Administrarea de medicamente timp îndelungat poate conduce la fenomene de toleranţă sau dependenţă. Toleranţa este diminuarea progresivă a răspunsului la medicament în condiţiile administrării repetate, cu necesitatea creşterii dozelor pentru obţinerea efectului dorit. În cazul instalării unei stări de dependenţă, întreruperea sau scăderea dozelor poate duce la apariţia de simptome de abstinenţă fizică sau psihică cu greţuri, vărsături, nelinişte, colaps. Utilizarea abuzivă de corticoizi poate produce un diabet zaharat, steroid, obezitate, osteoporoză, perforarea unui ulcer gastric latent, complicaţii endocrine ca insuficienţă suprarenală, tiroidiană, ovariană cu suprimarea menstruaţiei, testiculară cu impotenţă sexuală. Utilizarea abuzivă de medicamente în asocieri nepotrivite poate ocaziona hemoragii ca în cazul asocierii de anticoagulante şi fenobarbital. O asemenea practică se poate sconta, de asemenea, cu efecte teratogene, de modificare a dezvoltării fătului, cu apariţia de malformaţii congenitale, cu efecte mutagene, adică alterarea materialului genetic, a ruperii sau a altor alterări a coromozomilor ori cu efecte cancerigene.

Dintre medicamentele cu efecte teratogene, în condiţiile administrării abuzive, sînt talidomida, scoasă din uz, aminopterina, metotrexatul. Progestativele de sinteză şi androgenii pot produce masculinizarea fătului de sex feminin. Cofeina, nicotina şi alcoolul sînt periculoase pentru făt. Diazepamul administrat mamei poate produce hipotermia şi hipotonia nou născutului. Tetraciclina administrată mamei poate da o coloraţie portocalie a dinţilor copiilor, iar streptomicina — tulburări de auz. Mamele care iau abuziv antitiroidiene pot naşte copii cu guşe, hipotiroidie sau deficienţe mintale.

Dintre medicamentele care pot produce efecte mutagene pot fi citate medicamentele citostatice ca vincristina, vinblastina, griseofulvina, poate chiar nicotina, alcoolul, cofeina. Acestea pot conduce la boli genetice prin mutaţii provocate, ca sindromul Down sau anomalii sexuale genetice.

Substanţele cu efecte cancerigene pot acţiona ca iniţiatoare de proliferări canceroase sau ca promotoare ale acestei dezvoltări la nivelul locului de aplicare, în tubul digestiv sau la nivelul organismului în general. Este vorba de apariţia unor mutaţii în celulele organismului care nu mai răspund la mecanismele de control al proliferării.

Din cele de mai sus rezultă pericolul la care se expun pacienţii care fac abuz de medicamente. Orice tratament trebuie administrat supravegheat de medic care cunoaşte bine efectele de mai sus şi care poate lua măsuri de prevenire a apariţiei acestora sau de combatere a lor în cazul apariţiei.

Cum prevenim bolile aparatului respirator

O primă măsură generală de profilaxie a bolilor aparatului respirator este călirea organismului, adică crearea unei stări de rezistenţă nespecifică ridicată. Aceasta se obţine prin diverse procedee aplicate în tot timpul anului, cu perseverenţă şi în mod gradat. Este vorba de efectuarea de fricţiuni cu un prosop aspru, cu apă la temperatura camerei sau mai rece, de fricţiuni zilnice alcoolizate, de masaje, băi reci şi scurte, băi de aer, de utilizare de vitamine A, C, B complex.

Se vor evita trecerea bruscă dintr-o cameră supraîncălzită într-una rece, dintr-un atelier supraîncălzit în curtea atelierului, fără o îmbrăcăminte corespunzătoare, activitatea timp îndelungat, în special sedentară, la temperaturi scăzute, lipsa unei îmbrăcăminţi groase şi largi în anotimpul de iarnă şi a unei încălţăminte corespunzătoare. Se vor evita băile reci şi prelungite la persoanele neantrenate, consumul de lichide reci (apă de la frigider, bere). Persoanele cu teren alergic

vor evita contactul cu agenţii alergogeni şi vor urma măsuri de tratament ale terenului alergic, cunoscînd că astmul bronşic se poate complica după un timp, în special în anotimpul rece, cu infecţii bronşice, bronşectazii supurate, supuraţii bronhopulmonare.

Persoanele cu tulburări endocrine sau boli endocrine vor face tratamentul acestora deoarece diabetul zaharat se poate complica sau poate favoriza apariţia unei tuberculoze pulmonare sau a unei supuraţii bronhopulmonare. Se va face tratamentul etilismului cronic care favorizează instalarea de infecţii bronhopulmonare acute sau de tuberculoză. De asemenea, persoanele cu boli cronice debilitante, cu scleroze pulmonare, bronşectazii, bronhopneumopatii cronice obstructive vor face tratamentul acestor afecţiuni care pot ocaziona complicaţii pulmonare acute în sezonul de iarnă. Toate persoanele vor evita contactul cu bolnavii cu viroze respiratorii. Această recomandare este obligatorie pentru bătrîni, cardiopaţi, broşitici cronici şi persoanele cu boli cronice debilitante, la care virozele respiratorii pot îmbrăca aspecte clinice grave, cu complicaţii pulmonare greu de tratat. În timpul epidemiilor de gripă, aceste persoane nu vor călători cu mijloacele de transport în comun (tren, tramvai, autobuz) şi nu vor merge în locuri aglomerate (pieţe, săli de spectacol, bufete, restaurante), sau spitale de orice fel. În perioada epidemică, la indicaţia organelor medicale, aceste categorii de persoane pot fi supuse vaccinării antigripale. Gravidele vor evita cu o strictеţe şi mai mare, în special în trimestrul I al graviditătii, contactul cu anumiţi bolnavi cu viroze, cunoscînd potenţialul unor viroze de a produce malformaţii congenitale ale aparatului cardiac şi respirator.

Copiii care au contractat gripă, rujeolă sau tuse convulsivă vor fi izolaţi şi trataţi corect deoarece aceste boli pot produce complicaţii pulmonare acute la copiii debilitaţi şi pot favoriza instalarea unor dilataţii bronşice. Acelaşi lucru trebuie spus despre formele primare de tuberculoză pulmonară.

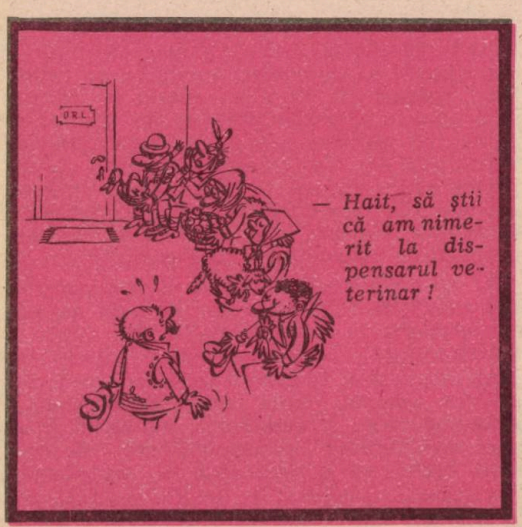

O bună măsură de întărire a rezistenţei generale nespecifice a organismului este practicarea sporturilor în general şi a gimnasticii medicale, în special, ieşirea săptămînală în aer liber, în mijlocul naturii, aplicarea unui regim alimentar echilibrat, cu un aport corespunzător de proteine, lipide, glucide, săruri minerale şi vitamine, alternarea perioadelor de muncă, de odihnă şi distracţie, viaţa regulată, fără orice fel de excese.

Diagnosticul precoce în neoplasmul bronhopulmonar

Publicul cel mai larg trebuie să aibă noţiuni despre neoplasm în general şi despre neoplasmul bronhopulmonar în particular. În faza actuală de dezvoltare culturală nu mai este permisă o atitudine de ignorare a resurselor medicinii moderne, de teamă, urmată de paralizia gestului de luptă contra neoplasmului bronhopulmonar, de defetism, pasivitate, cu inhibiţia dorinţei de opunere.

Noţiunea de diagnostic precoce, în cancerul bronhopulmonar, este identică, în momentul de faţă, cu diagnosticul în fază operabilă. Aceasta pentru că, în pofida posibilităţii aplicării unui ansamblu de metode de tratament în cadrul acestui arsenal, tratamentul chirurgical deţine o poziţie prioritară.

Există o multitudine de procedee diagnostice care ne permit în prezent elaborarea unui diagnostic de neoplasm bronhopulmonar în fază precoce. Vom expune unele din aceste metode pentru a informa publicul asupra valorii şi limitelor lor.

Examenul clinic nu contribuie decît indirect la stabilirea diagnosticului precoce, simptomele pulmonare ca tusea, expectoraţia, hemoptizia avînd valoare de diagnostic tardiv. Sexul pacientului (neoplasmul este de 6—11 ori mai frecvent la bărbaţi decît la femei), vîrsta de peste 45 de ani şi tabagismul marcat sînt elemente care, în contextul unor modificări radiologice pulmonare, ne orientează spre cercetarea eventualităţii unui neoplasm bronhopulmonar.

În unele cazuri, examenul radiologic poate releva neoplasmul cu 2—3 ani înaintea apariţiei unor manifestări clinice ca tusea, expectoraţia, hemoptizia, pierderea în greutate, modificări de transparenţă a plămînului (umbre).

Examenul bronhoscopic, adesea refuzat de bolnav, este un examen de prim ordin în diagnosticul precoce al neoplasmului bronhopulmonar. Această metodă asigură informaţii pentru stabilirea diagnosticului în 73 la sută din cazuri, vizualizarea tumorii în 68 la sută din cazuri şi un examen de laborator pozitiv în 68—85 la sută din cazuri. Majo-

ritatea bolnavilor suspecți de neoplasm bronhopulmonar pot suporta una sau mai multe bronhoscopii.

O altă metodă de diagnostic este examenul citologic, prin care se pot recolta celule canceroase, uneori cu 7—9 ani înaintea apariției imaginii radiologice de tumoră pulmonară. Această metodă, utilizată corect, asigură diagnosticul în 60—70 la sută din cazurile de neoplasm bronhopulmonar.

Există și alte metode care concură la asigurarea unui diagnostic cît mai precoce și a unui diagnostic de operabilitate. Aplicarea lor se individualizează de la caz la caz în cursul spitalizării bolnavului.

Care este rezultatul terapeutic obținut în neoplasmele bronhopulmonare diagnosticate precoce ? Acest rezultat se concretizează — între altele — în posibilitatea efectuării de intervenții chirurgicale într-o proporție mare de cazuri, cu mult mai mare decît la pacienții la care preocuparea de diagnostic precoce a fost neglijată, în apariția unui număr mic de complicații postoperatorii și într-un mult mai mare procent de prelungire a vieții. Bolnavi operați cu 15 ani în urmă sînt încă în viață.

În prezent există posibilitatea asocierii tratamentului chirurgical cu tratamentul citostatic și radioterapeutic, cu rezultate mai bune decît în cazul aplicării fiecărei metode terapeutice separat.

O zi pe săptămînă
LEGUME ȘI FRUCTE

Pentru menținerea unei bune stări de sănătate este bine ca, în mod obligatoriu, cel puțin o zi pe săptămînă, să folosim meniuri alcătuite în exclusivitate din legume și fructe. Așa cum vom arăta în cele ce urmează, meniurile respective nu sînt decît ușor hipocalorice și nu determină slăbirea organismului.

În general, alimentele de origine vegetală au următoarele atribute :

— sursă principală de vitamina C, ele asigurînd aportul a 85—90 la sută din rația zilnică de vitamină C ;

— sursă excepțională de săruri minerale ;

— alimentele de origine vegetală asigură 25—30% din rația de vitamină B, de care organismul are mare nevoie;

— sursă importantă de glucide.

Pe de altă parte, legumele și fructele furnizează glucide cu moleculă mică (glucoză, fructoză, zaharoză) în cantități variind între 1—5% (salată, roșii, dovlecei, castraveți), 5—10% (ceapă, bame, țelină, mazăre verde), proteine în cantitate mică, cu excepția leguminoaselor uscate, lipide în cantitate mică, cu excepția semințelor oleaginoase.

Legumele și fructele conțin vitamina C, în doze mari, în roșii, conopidă, cartofi, ceapă, lămîi, portocale, afine, mere și pere. Ele conțin vitamina A în morcovi, ridichi, spanac, varză, conopidă, lămîi, portocale, banane, afine, mere și pere. Vitamina E este conținută în special în migdale, nuci, mandarine, fasole verde, mazăre verde, cartofi.

Unele legume au acțiune terapeutică utilă în anumite boli acute sau cronice. Astfel, țelina, mazărea și cicoarea conțin substanțe care stimulează apetitul. Ridichea, salata verde, păpădia și cicoarea conțin substanțe depurative. Sparanghelul, păpădia, orezul, mărarul au o acțiune de stimulare a urinării (diuretică). Usturoiul, ceapa și varza au acțiune vermifugă. Lăptuca, prazul, spanacul, măcrișul au acțiune emolientă. Varza roșie are acțiune expectorantă. Anghinaria stimulează secreția de bilă.

Iată un regim care poate fi folosit marțea sau miercurea, deci la scurt interval după mesele sărbătorești de duminică.

Dimineața — ceai cu lămîie, cu brînză telemea și roșii = 325 calorii.

Gustare la ora 10 — cu pîine cu unt, miere și mere coapte = 349 calorii.

La prînz : felul I — supă de cartofi = 350 calorii ; felul II : roșii umplute cu orez = 274 calorii, felul III : compot de vișine = 287 calorii.

Seara : felul I — ghiveci de legume = 462 calorii ; felul II — budnică de orez cu fructe = 404 calorii ;

În ziua respectivă s-a utilizat, deci, un regim exclusiv din legume și fructe, totalizînd o rație calorică de 2 458 calorii, deci o reducere cu 500 a dozei de calorii pe zi. În cadrul acestui regim, s-au consumat aproximativ 49 gr. proteine, 372 gr. glucide și 85 gr. lipide. Regimul respectiv este un regim alcătuit din meniuri agreabile, variate, ușor de preparat, respectîndu-se, totodată, raporturile proteine-lipide-glucide și fiind asigurat un aport suficient de vitamine și săruri minerale.

Asemenea meniuri, predominant sau exclusiv vegetale, pot fi stabilite la începutul fiecărei săptămîni, de fiecare familie, după gusturile sau preferințele sale.

Grupaj de dr. Anatol ALBU
medic primar

Comunitatea internațională, ca un întreg, sau — cum spunea Marshall McLuhan — „satul mondial", realizat prin conexiunile tehnicii de informație ce depășește „galaxia Gutemberg", se constituie, în acest sfîrșit de veac XX, într-o lume care a produs valori nemaiîntîlnite în istoria civilizației Terrei. Trăim în epoca computerelor, a automatizării, cînd știința a depășit literatura de anticipație din vremea copilăriei noastre și a propulsat omul în Cosmos. Munca, fantezia și geniul s-au reunit într-un buchet de valori și virtuți umane, definind și definindu-ne pe noi toți, cei 4 miliarde 437 milioane recenzați în 1981 în statisticile O.N.U. Computerul ne ajută acum să ne numărăm în anul 2000 — 6,1 miliarde ; în 2010 — 7,3 miliarde ; în 2025 — 8,3 miliarde. Trunchiul viguros al omenirii au fost, de totdeauna, copiii. Ei sînt purtătorii ștafetei a tot ceea ce lăsăm în urmă. Copiii se constituie în ceea ce avem mai de preț. Și totuși, acum, cînd am putea avea pentru toți mijloace elementare traiului și unei vieți civilizate, pe mapamond se moare de foame. Și printre cei ce n-au speranță de viață datorită subnutriției se află copii — sute de milioane. Sînt copiii cărora li s-a răpit în mod nepermis dreptul suprem al omului, dreptul la viață.

În caleidoscopul umanității, luminile veacului nostru sînt întunecate de mari pete : subnutriția, sărăcia cronică, bolile, neștiința de carte. Figura principală a acestor „rele ale secolului" este copilul din zonele subdezvoltate ale lumii, fostele colonii. Jafului de secole și în condițiile cînd tinerele state ale lumii, cu structurile lor economice incipiente, recepționează din plin impactul crizei și alte fenomene economice din fostele metropole, se adaugă acum inechitățile lumii contemporane, de toate felurile, inechități prelungite la scară planetară prin perpetuarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste.

COPII fără copilărie

Cifre acuzatoare din dramatica zonă denumită „Geografia foamei"

La scara planetei, copiii zilelor noastre din țările rămase în urmă, cele mai sărace, luptă pentru supraviețuire. Pentru milioane din contemporanii noștri de pe meridianele subdezvoltării, ale înapoierii economico-sociale, atingerea vîrstei maturității este o utopie. Dramatica situație a celor ce se nasc cu perspectiva de a nu supraviețui decît o scurtă perioadă de timp este relevată de documentele forurilor internaționale din sistemul Națiunilor Unite.

În publicația „Le Monde de l'Education", se arăta că din populația globului, 36 la sută este formată din copii. Dintre ei, 600 milioane sînt subnutriți, 200 milioane n-au practic posibilitatea de a urma cursurile primare, 80 000 mor de foame zilnic, 10 milioane anual. Și în țările în curs de dezvoltare ale lumii — cele mai handicapate din toate punctele de vedere — trăiesc 80% din copiii lumii, în anul 2000 populația imensei zone sărace ajungînd la 85%. În rîndul copiilor subnutriți seceră bolile endemice. Mortalitatea infantilă face astăzi mai multe victime decît orice catastrofă naturală. În raportul UNICEF — 1980 se arată, la capitolul **„Starea copiilor lumii"**, că „fiecare a treia zi echivalează pentru copiii nehrăniți și bolnavi ai lumii sărace cu o nouă Hiroșimă". În anul 1979, din cei 122 000 000 de copii nou-născuți, 10 la sută au

decedat în primele luni de la naștere și ulterior prin boli. Dealtfel perspectivele de viață, în multe state sărace ale lumii sînt foarte sumbre. Printre marile dosare ale „lumii a treia", „starea copiilor" deține, prin gravitate, primul loc. Un studiu riguros, publicat de ziarul belgian **„Le Soir"**, prezenta situația gravă prin dramatismul ei, a șanselor de viață. „Dacă toți copiii lumii ar putea să-și dea mîna într-un imens cerc — copii indiferent de rasă, regiune și situație financiară a părinților lor — am avea sub ochi un tablou ca un vis de poet, dar o viziune atroce asupra perspectivelor de viață a multora dintre ei", scrie ziarul amintit. În acest sens se înfățișează un tablou sugestiv al șanselor de viață. Dacă am regrupa în aceeași sală de maternitate 20 de nou-născuți veniți de pretutindeni, alegîndu-i, prin respectarea procentajului statisticilor mondiale relativ la situația sănătății și educației pe care le-o rezervă locul lor de baștină, am obține următoarea situație :

— primul, al doilea și al treilea ar muri înainte de 12 luni ; al patrulea va muri înainte de a atinge 5 ani, al cincilea, al șaselea, al șaptelea și al optulea ar suferi de malnutriție gravă și n-ar primi nici o instruire ; al nouălea va fi infirm, dar va urma cursurile școlare ; al zecelea va fi atins de o boală gravă, dar va primi o instrucție elementară ; al unsprezecelea și al 12-lea vor acuza o întîrziere mintală și nu vor primi nici o educație ; al 13-lea va fi întîrziat mintal, dar va urma cursurile elementare : al 14-lea și al 15-lea vor fi handicapați, dar vor primi o instrucție elementară ; al 16-lea va fi un handicapat, dar va urma cursurile școlare ; al 17-lea va fi un copil normal și va urma scoala elementară ; al 18-lea va fi un copil sănătos care va urma cursurile elementare ; al 19-lea și al 20-lea vor fi în bună condiție de sănătate și vor primi o instrucție școlară completă. „Aceasta va fi situația celor mai mulți dintre „cei 20", dacă nimic nu se va schimba în lume".

Și perspectivele sînt, din păcate, tot mai

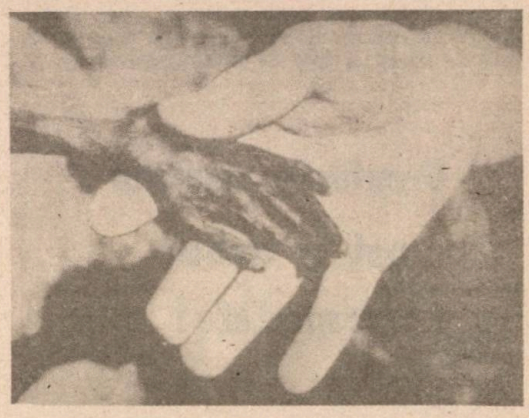

O imagine din cripte antice ? Nicidecum ! Este mîna unui copil din Uganda, în pragul morții prin inaniție

întunecate. Scrutînd viitorul, apreciind șansele și evaluînd speranțele noastre, ale copiilor lumii, sîntem nevoiți să pornim de la investigarea epocii în care trăim, cînd în comunitatea internațională bogații se îmbogățesc și săracii sărăcesc. Arătînd că „nici o schimbare nu a avut loc în anii 1978—1979, în distribuția globală, inechitabilă a venitului", **Atlasul mondial 1980**, publicat la Washington, ne informează : În perioada 1978—1979, numai 13 la sută din totalul populației globului și-a însușit 60 la sută din veniturile mondiale, în timp ce 48 la sută din populația lumii — în marea ei majoritate din țările subdezvoltate — a dispus de mai puțin de 5 la sută. Aceeași sursă ne arată că în timp ce în S.U.A. se înregistra, în 1978, un venit pe locuitor de 9 760 dolari, în Ruanda, Malawi sau Butan, el se cifra doar între 80 și 200 dolari !

Copii care fac... jucării

Un fenomen grav în lume este și exploatarea minorilor, uneori a unor copii sub 10 ani. Și acest aspect îl găsim în marile orașe ale Occidentului, adevărate aspiratoare de brațe de muncă cît mai puțin plătite. A devenit de notorietate publică piața muncii copiilor din Napoli sau, cum definea **„Corriere della Serra"** orașul însorit — „lumea a treia a Italiei". Aici, mulți copii nu se joacă cu păpuși, ci le fac, în mici ateliere artizanale, ilegale, pentru rețeaua comercianților la negru ce supraviețuiește tocmai prin prețurile reduse posibile datorită muncii „adulților de 9 ani", cum scria publicația italiană amintită. Concret, în Italia cifrele oficiale arată că în această țară există o armată de 100 000 de muncitori copii, între 8 și 15 ani. Fenomenul folosirii copiilor în munci de adulți s-a răspîndit în ultimii ani și în alte state ale Occidentului — sînt recenzați oficial 1 372 000 de copii în categoria de vîrstă 10—15 ani, încadrați cu forme în regulă în diferite munci, în special în industrie și în servicii. Un studiu prezentat de presa americană sub titlul **„Copiii exploatați ai lumii — copilărie tristă"** — relevă că astăzi, în diferite țări, fie ele

industrializate sau subdezvoltate, din Occident, muncesc în diferite domenii 500 milioane de băieți și fete de vîrstă școlară.

Drepturile copilului pot și trebuie respectate!

Din nenumăratele documente internaționale constituite în acte juridice cu valoare obligatorie, mai ales morală, se numără și **„Declarația drepturilor copilului"** — o cartă a dreptății și a demnității umane față de ceea ce reprezintă o valoare fundamentală a societății contemporane ca un întreg — perpetuarea normală a omului, viitorul comunității internaționale. O „cartă" care, din păcate, este infirmată de realitățile lumii contemporane, de suferințele trăite de copiii fără copilărie.

Stă însă în puterea noastră ca situația dramatică a milioane de copii loviți de calamitățile actuale — foamete și subnutriție, boli, privațiunea științei de carte, de tot ceea ce constituie dreptul unei copilării normale — să fie schimbată, pentru ca zîmbetul senin să aureoleze fața fiecărui copil al lumii. Pentru aceasta însă se cer, se impun, schimbarea ordinii lucrurilor în lume, eliminarea anomaliei împărțirii lumii contemporane în bogați și săraci și mai ales eliminarea urgentă a fenomenului sărăcirii sărăcilor. Este inuman, nefiresc, nedrept, amoral ca pentru distrugere să se aloce fonduri fantastice, smulgîndu-se de la gura copiilor pîinea cea de toate zilele. Statisticile în materie sînt elocvente pentru a ne înfățișa posibilitățile materiale irosite în scopurile autodistrugerii și în detrimentul vlăstarelor comunității internaționale. Iată ce arată simple calcule ale frustrării de la dreptul la viață, de la civilizație: sumele cheltuite în lume pentru înarmare în mai puțin de o zi ar fi suficiente pentru vaccinarea tuturor copiilor globului, împotriva celor mai contagioase boli; reducerea cu mai puțin de 1 la sută a bugetelor militare mondiale ar furniza fondurile pentru lichidarea foametei pe glob; înarmarea și echiparea unui singur soldat costă aproximativ cît instruirea, prin școală, a 80 de copii; cu prețul estimativ al unui nou tip de rachetă intercontinentală poate fi asigurată hrana necesară pentru 50 de milioane de copii subalimentați, prețul unui singur bombardier este echivalent cu cel puțin două spitale moderne complet utilate. Și acest șir de exemple care relevă risipa aberantă pentru miljloace ale morții, în detrimentul vieții, al copiilor, poate continua.

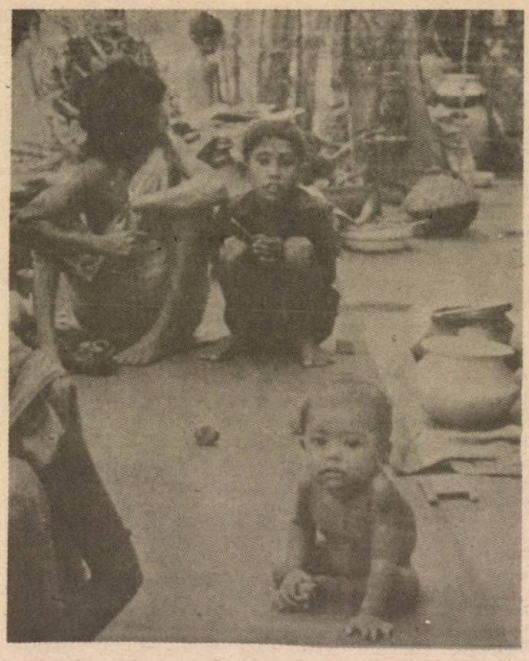

Locuri unde se naște, se trăiește și se moare. Iar cei care mor sînt, cel mai adesea, copiii

Este necesar acum, mai mult decît oricînd, ca rațiunea să triumfe împotriva a ceea ce reprezintă somnul ei. Trebuie ca în lume să prevaleze acum și să se impună voința popoarelor de a asigura bunăstarea pentru toți, ca dreptul la viață să fie efectiv respectat schimbîndu-se vechea ordine economică. În avangarda forțelor democratice ale contemporaneității se află și România socialistă. Este cunoscut pretutindeni astăzi înaltul umanism al propunerii României ca măcar o parte din sumele cheltuite pentru înarmări să fie folosite în scopuri pașnice, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru accelerarea progresului economic și social — ceea ce desigur s-ar reflecta binefăcător și asupra situației copiilor lumii. Se impune acum ca lumea să devină mai bună și mai dreaptă — pentru ca umanitatea să-și urmeze evoluția ei firească, prin ceea ce are ea mai de preț — singura mare valoare perenă — copiii, succesiunea neîntreruptă a generațiilor tinere, continuitatea vieții, a civilizației. Stă în puterea popoarelor, făuritorii dintotdeauna ai istoriei — să schimbe fața strîmbă a lumii, ca imaginea fericirii globale a copiilor de pretutindeni să devină realitate.

AUREL DUMITRESCU

ARO — un ambasador al inteligenței tehnice românești

Pe un perete întreg e desenată o hartă a lumii, iar pe această hartă nenumărate linii unesc zeci de țări, cu un punct minuscul situat la 25° 39' longitudine estică și 45° 15' latitudine nordică. Este poziția geografică a orașului Cîmpulung Muscel care și-a cîștigat o faimă cu adevărat mondială datorită autoturismului de teren.

Pentru cei care-l cunosc și îl folosesc, ARO este un autoturism de teren, o mașină robustă, economică, puternică, rapidă, confortabilă. Ea nu s-a născut — să spunem astfel — pe loc gol, ci este urmașa unui alt autoturism de teren, din seria M (de la Muscel).

„M-57, M-59, M-461 pe care le-am fabricat timp de aproape un deceniu și jumătate nu au fost mașini rele — este de părere Victor Naghi, Erou al Muncii Socialiste, directorul Întreprinderii Mecanice Muscel. Cine le-a folosit și-a făcut treaba cu ele și le-am și exportat. Dar de aici pînă la a te avînta cu adevărat în concurența de pe piața mondială e un drum lung..."

Da, drumul de la M-uri la ARO e, într-adevăr, lung, dar oamenii întreprinderii muscelene l-au parcurs cu stăruință, cu încăpățînare chiar, și destul de rapid, pentru că voiau să reușească. Și au reușit datorită, în mare măsură, cercetării științifice proprii, pe care au știut s-o pună în valoare cu iscusință.

„ZIMBRUL CARPAȚILOR"... HĂITUIT PE 50 000 DE KM

E firesc ca, pentru a ajunge la o formulă convenabilă, să se încerce mai multe soluții, să se tatoneze, să se caute. ARO a avut șapte variante. Puteau fi mai multe, puteau fi mai puține, nu asta contează, ci felul în care au fost gîndite. Ceea ce se cerea, în primul rînd — ne explică inginerul Petre Livovschi, șeful grupului de cercetători — era ca mașina să aibă o formă modernă, cît mai plăcută, care să îmbrace utilul ca o haină bine croită. În același timp — imperativele eficienței economice ne-o dictau — noua mașină trebuia să atingă un grad cît mai înalt de diversificare, dar folosind cît mai multe elemente comune, altfel spus, tipizate.

A fost o perioadă foarte frămîntată — își amintește inginerul Nicolae Copăescu, șeful atelierului de proiectare. Intram în uzină la șapte dimineața și aproape că nu ne dădeam seama cînd se făcea zece seara. Și, după ce ajungeam acasă și ne culcam, tot la noua mașină ne gîndeam.

Pentru a putea intra în producția de serie, încă înainte de a fi supranumit „Zimbrul Carpaților", ARO a fost pur și simplu hăituit prin cele mai dificile locuri, îndeosebi prin munți, silit să parcurgă peste 50 000 de kilometri într-o zonă dintre Sibiu, Brașov, Tîrgoviște și Cîmpulung. După acest „botez" al drumurilor, la care s-au adăugat încercările din poligonul uzinei, un fel de „infern al mașinilor", ARO și-a căpătat deplina legitimitate ca autoturism pentru orice teren, solid, rapid, confortabil.

„CU AȘA MAȘINĂ, NICI NU E DE MIRARE"

Cu zestrea tehnică și de performanțe pe care a primit-o acasă, ARO a pornit în lumea largă și nu a întîrziat să se impună. În 1975 a cîștigat Safari Championship of Europe, care s-a desfășurat în Anglia. Trei ani mai tîrziu, în Nicaragua, a triumfat la un concurs al autovehiculelor cu dublă tracțiune, iar în 1980, la raliul Masafi, în Emiratele Arabe Unite, după ce a parcurs 500 de kilometri numai prin nisip, a ocupat primul loc dintre cele 35 de echipaje participante.

Deși se numesc raliuri, deși se supun unor regulamente sportive foarte stricte, aceste competiții sînt menite, în pri-

mul rînd, să dea posibilitatea firmelor producătoare să-şi demonstreze valoarea produselor. Aşa a ajuns Ilie Pietrăreanu, maistru de încercări, în vîrstă de 45 de ani, să călătorească pe trei continente. El este cel care a arătat — în Algeria, în Iran, în Marea Britanie — ce poate ARO. Curajosul maistru îşi aminteşte :

„Am străbătut în Sahara algeriană un circuit de 19 000 de kilometri, din care 10 000 numai pe nisip. Condiţia era ca din acest circuit să revenim în punctul de plecare după 35 de zile. Noi ne-am întors după 34 de zile. Cu aşa maşină, nici nu e de mirare ! Apoi, în Anglia, la Institutul de încercare şi omologare a maşinilor, singurul de acest fel din lume. Nu vă spun cît de complicate şi pretenţioase sînt testările pe care le face institutul. Dar, pînă la urmă am avut bucuria să vedem că ARO a trecut cu bine un nou

examen foarte greu şi a căpătat avizul institutului. De fapt, pentru asta venisem în Anglia".

În fapt, ARO a făcut înconjurul lumii, nu numai participînd la competiţii, ci ca obiect de export. Pînă astăzi au fost vîndute aproape 100 000 de exemplare, în 55 de ţări de pe patru continente. Printre acestea, S.U.A., Italia, R. F. Germania, Belgia, Canada, Anglia, Franţa.

Cînd i-am întrebat pe specialiştii întreprinderii care este viitorul lui ARO, am primit un răspuns în aparenţă simplu : autoturismul se va îmbunătăţi în continuare, pentru a se menţine ferm în competiţia internaţională. Iar una dintre îmbunătăţiri — şi nu cea mai măruntă — rezidă în soluţiile de economisire a carburantului. Soluţii care au şi fost găsite. Căci una dintre legile de bază ale autoturismului românesc de teren este adaptarea la cerinţele momentului. Pe această lege îşi întemeiază ARO marile performanţe !

ADRIAN COSTA

COMBUSTIBIL DIN BIOMASĂ: o pîrghie care trebuie mînuită cu grijă

În multe ţări, inclusiv la noi, se desfăşoară cercetări care au ca scop găsirea şi valorificarea unor surse noi, neconvenţionale, de energie. Printre acestea, biomasa, din care se poate extrage carburant.

Se fac experienţe, se obţin rezultate, unele mai palpabile, altele mai puţin. Între timp se fac auzite şi punerile în gardă împotriva pericolului exploatării neraţionale a biomasei.

Ideea — căreia i se face ecou revista franceză „Science et Vie" — este următoarea : biomasa cu adevărat utilă e cea ale cărei caracteristici interesează în primul rînd humusul, acest agregat de macromolecule provenind din deşeuri vegetale şi sinteze microbiene. Că humusul e preţios pentru agricultură nu mai trebuie demonstrat. Nici că el se reînnoieşte datorită biomasei, prin descompunerea rădăcinilor moarte, în adîncime, şi a deşeurilor vegetale, la suprafaţă.

Pentru a crea humusul şi echilibrul ecologic în care acesta se găseşte, naturii i-au trebuit milioane de ani.

Acum, deşi e încă prematur, se pune întrebarea : ce se va întîmpla dacă solul va fi privat de aportul regenerator al biomasei utilizate numai pentru producerea de energie ?

Casandrele prezic că se va declanşa o puternică eroziune, cantitatea de biomasă produsă va scădea vertiginos, ciclul carbonului şi cel al azotului vor fi modificate în diversele ecosisteme.

Pesimismul puţin bolnăvicios al unor asemenea previziuni e evident. Firește, nimeni nu ne obligă să luăm lucrurile chiar aşa, dar, oricum, avertismentul e binevenit. Nu încape nici o îndoială că dacă un asemenea avertisment ar fi fost dat — şi ascultat ! — atunci cînd a început exploatarea frenetică a zăcămintelor de petrol, poate că nu s-ar fi ajuns la criza energetică de azi. De aceea, e bine ca acum, cînd exploatarea biomasei încă nu a început, oamenii să-şi amintească lecţia amară a petrolului şi să nu repete vechile greşeli.

Ceea ce s-ar cere e mai multă înţelepciune căci, aşa cum afirmă profesorul Edouard Bonnefous, autorul amplei lucrări „Omul sau natura ?", tradusă şi în românește — omul dispune astăzi de mijloace tehnice spre a-şi asigura bunăstarea sa şi pe cea a descendenţilor săi fără a irosi „capitalul-natură" pe care îl are. Şi are — adăugăm noi — discernămîntul necesar pentru ca în goana sa după energie să nu-şi distrugă izvoarele de hrană.

C. ADRIAN

— În definitiv am putea raporta că şi sectorul avicol participă la împrăştierea gunoiului !

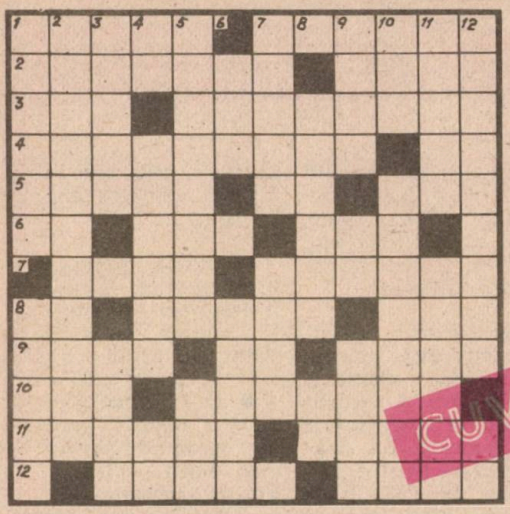

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

De senectute

ORIZONTAL : 1) „Singura podoabă a bătrineții este virtutea", era de părere acest scriitor francez care a trăit între anii 1513–1593 – Mare filozof, scriitor și om de stat roman care se întreba : „La ce i-or fi slujind cutărui om cei 80 de ani petrecuți fără să fi muncit?" 2) „Starea cea mai grea a vieții este atunci cînd omul este bătrîn, sărac și neajutorat" (Filozof grec ; 413–327 î.e.n.) – „Merge" cu motocicleta. 3) Orășel în Brazilia – Întinderi (fig.). 4) Care a ajuns la o vîrstă înaintată (fem.) – Tîrg mic ! 5) Armă a vechilor franci – La intrarea în Liteni ! – Formulă cu care cineva mai în vîrstă se adresează unuia mai tînăr, spre a-i arăta bunăvoință sau dragoste. 6) Timotei Cipariu – Și așa mai departe – Decalitru. 7) A patra parte dintr-un leu vechi (pl.) – I se văd anii pe față (fem.). 8) Barbu Ștefănescu – Pasăre de pradă (inv.) – Mijloc rustic de transport. 9) Crede într-o lume materială (fem.) – Înainte de amiază – A oțeli. 10) Ciung (reg.) – Istoric și scriitor român (1834–1901) căruia îi aparține memorabilul dicton : „Cînd o familie nu are în sînul ei un bătrîn, să-l cumpere". 11) Un bun de preț al omului, de la tinerețe pîn-la bătrînețe, despre care poetul latin Publius Syrus sublinia că cine o pierde, nu mai are ce să piardă ! – Stor ocular ! 12) „Vizita bătrînei doamne" de Fr. Dürrenmatt – Soția lui Osiris și mama lui Horus.

VERTICAL : 1) Lingușit – Acest ilustru ginditor englez (1561–1626) filozofa cu amărăciune : „Oamenii în vîrstă fac prea multe obiecții, se sfătuiesc prea îndelung, se aventurează prea puțin și se căiesc prea repede". 2) Mare cronicar moldovean (1633–1691) de la care ne-au rămas, printre altele, următoarele cuvinte pline de înțelepciune : „Feciorii cei mai buni adaugă și cresc numele părinților lor și-l fac fără moarte ; iar feciorii cei răi ocărăsc și sting numele părinților buni (2 cuv.). 3) „Rostim morala noastră pe un ton foarte aspru", nota acest mare scriitor englez care a trăit între 1683–1765. – Fiind întrebat de un prieten ce părere are despre cei care se însoară de tineri, în timp ce alții rămîn holtei pînă la bătrînețe, acest mare fabulist grec (sec. VII–VI î.e.n.) a răspuns cu ironie : „Și unii și alții greșesc !" 4) Octavian Goga – Genial poet german (1749–1832) care în legătură cu tema noastră sublinia că este destul să îmbătrînești ca să fii mai îngăduitor... – Posezi. 5) Vorbind despre cei care uită că au fost odată tineri, acest poet latin (185–159 î.e.n.) exclama : „Cît de nedrept judecă unii bătrîni pe tineri" ! – Riu în Marea Britanie. 6) Aluniță (pop.) – Zei protectori la romani. 7) Cuvînt referitor la bătrînețe. – Potrivire de sunete poetice (pl.). 8) Marele exilat de la Tomis, care spunea că omul trebuie să activeze, să muncească atîta vreme cît este tînăr și viguros și să nu uite că bătrînețea vine cînd nu se așteaptă – Constantin Georgescu. 9) Cărăuș marin – Prepoziție latină – Se uită cu jind la pletele altora (pl.). 10) Literă grecească – Bucuria bătrînilor ! (dim.). 11) Hrana spirituală pentru toate vîrstele, despre care Cicero spunea că o casă fără ele este ca un trup fără suflet – Cai bătrîni. 12) ...sociale, formă de ocrotire a oamenilor muncii, tineri și vîrstnici, în statul nostru – Campion.

Dicționar : URU, ANGON, CÎȘ, URE, NEV, LARES.

Din lumea LARGĂ

● În prezent, în întreaga lume există 5 651 limbi, din care peste 1 400 sînt incluse în categoria limbilor moarte sau vorbite de puțini oameni.

● Specialiștii au descoperit că faraonul egiptean Ramses al II-lea era un mare fumător. În plămînii acestuia au fost găsite particule de tutun.

● Dacă cineva s-ar încumeta să numere de la 1 pînă la un miliard, i-ar trebui nici mai mult nici mai puțin decît 32 de ani pentru această treabă.

● Un lustragiu parizian a devenit foarte cunoscut cînd s-a aflat că își dresase cîinele să murdărească încălțămintea trecătorilor, aducînd astfel mai mulți clienți stăpînului său.

● Unele animale învață să mănînce și altceva decît hrana lor obișnuită. Papagalul, de pildă, care este fructivor, ajunge uneori să se hrănească cu carne, la fel iepurele de casă. Darwin a văzut în unele insule sterpe rumegătoare hrănindu-se cu carne, iar naturalistul Brehm spunea că vitele din nordul Norvegiei, unde nu abundă imașurile, mănîncă la nevoie capete fierte de pești. Tot cu resturi de pești se hrănesc iarna și renii.

● Puiul de găină începe să respire cu 24 pînă la 36 ore înaintea ieșirii sale din ou.

● Despre spiritul de imitație al animalelor se povestesc nenumărate întîmplări. Maimuța unui preot catolic avea obiceiul să se furișeze în biserică, tare curioasă să asiste la slujbă. Într-o zi, s-a suit în amvon și a început să imite la perfecție gesturile stăpînului, spre marele haz al enoriașilor. Papagalul unei bolnave, ori de cîte ori era întrebat ce mai face, răspundea, imitînd-o pe stăpînă : sînt foarte bolnavă, sînt foarte bolnavă...

● Vulpea nu este numai șireată ; ea dă dovadă și de o ascuțită judecată. Cînd este nevoită să treacă peste o apă înghețată, se culcă pe gheață și cu urechea lipită ascultă dacă apa curge dedesubt. Cînd o aude, știe că gheața este subțire și renunță să treacă dincolo.

● Ploierul, pasărea de baltă căruia i se mai spune și culic, este o recordmană a zborurilor fără escală. Ea străbate fără oprire distanța de 3 300 kilometri din America de Nord pînă în Hawaii.

● Libelula este foarte folositoare. Deși insectă, grațioasa zburătoare se hrănește tot cu insecte, în special cu țînțari.

● Știți care viețuitoare se află pe primul loc în lume în ce privește postitul ? Unele specii ale căpușei pot rezista fără să mănînce pînă la șapte ani !

● Dintre animalele domestice, asinul trăiește cel mai mult și anume pînă la vîrsta de 50 de ani.

● In California există o plantă care se reproduce într-un mod puțin obișnuit. Fructul acesteia este de mărimea unui ou de găină. Ajungînd la maturitate, substanța lichidă din el se transformă într-un gaz mai ușor decît aerul. Sub acțiunea vîntului, fructul se desprinde de tulpina-mamă, se ridică la 15—20 m și plutește cîteva zile ca un mic balon, după care cade pe pămînt, unde germinează.

— Măi, țică, nu mă minți ? Ești chiar nepotul președintelui ? !

Ghicitori... literare

Care sînt plantele, fenomenele naturii, obiectele zugrăvite în versurile de mai jos, desprinse din lucrările unor cunoscuți poeți români ?

1. Trase cu de-a sila pe țărm,
zac cu burțile în sus
agonizînd ca peștii.

2. Verzuie, tivită cu-argint,
Străluce pe stîncă sihastru
Și-o boare pe sus adiind
O clătină-n cerul albastru.

3. Țîșnit din lanțul mineral
Și viu întruchipînd azurul
Sub șase brazi lucește purul,
Întîiul rîului cristal.

4. Cobilița-n cer se urcă,
Sprijinită-n crac de furcă.

5. O simțeam printre degete, în inimă,
pe gene,
Cînd venea în odaie la mine, seara ;
Răsturnîndu-se pe masa de lucru,
alene,
Părul ei semăna cu ceara.

6. A tot bătut grădina-n lung și-n lat,
O,-n cîte mii de cîntece ! tunînd,
Smulgîndu-se-n torente, săgetînd,
Și-acum, tîrziu, tremurătoare,-a stat.

7. Scula asta are mare căutare :
Niciodată golul n-a sunat mai tare.

8. Fulger negru... trăsnet lung
Dus pe aripi de furtună,
Zguduind pămîntul tună,
Zările de-abia-i ajung...
Parcă zboară,
Parcă-noată,
Scuipă foc, înghite drum.

9. Își mînă cu miile,
Negre, hergheliile,
Răscolește mările,
Le varsă căldările...

(Răspunsurile corecte în pag. 207)

A cugeta, cugetare

A bea cu măsură nu înseamnă a consuma cu litrul.

Birocrații, cică, îi imită pe cofetari. Au nevoie de forme.

Un pierde vară rămîne tot așa și după terminarea anotimpului estival.

Chiar dacă ai statură înaltă, nu privi pe ceilalți de sus.

Poți fi vegetarian convins și fără a spune verzi și uscate.

Terminîndu-și stagiul militar, un tînăr a fost lăsat la vatră. Și de atunci nu se mai dezlipește de acolo.

V.D. POPA

UN ZÎMBET, O FLOARE...

În vitrina unei mari florării din Verona se poate citi următorul anunț : „Florile noastre sînt atît de ieftine, încît chiar și soții pot cumpăra flori pentru soțiile lor".

„Faceți declarații de dragoste prin flori" — îndemna reclama unei florării.

Un cumpărător intră în magazin și cere un trandafir :
— Doar unul singur ? — întreabă mirată vînzătoarea.
— Da, doar unul. Știți, eu nu sînt prea vorbăreț...

— N-ai să-mi împrumuți 25 de lei ?
— De ce-ți trebuie ?
— Azi ai premieră și vreau să-ți cumpăr flori.

Băiatul aduce mamei un buchet de flori foarte frumoase.
— De unde le-ai luat ? întreabă mama.
— De la moș Tase...

— *El știe ?*
— *Desigur, doar m-a fugărit.*

Vorbesc două prietene :
— *Am visat că mergeam pe stradă complet goală, doar pe cap aveam o pălărie cu flori.*
— *E îngrozitor, draga mea. Doar știi că aceste pălării nu se mai poartă de mult...*

— *Mămico, știi ce am să-ți cumpăr de ziua ta ?*
— *Ce anume, dragul meu ?*
— *O vază frumoasă pentru flori.*
— *Am una, băiețelule, nu-mi trebuie.*
— *Ba da, mămico, îți trebuie, fiindcă azi m-am jucat în hol...*

La pompieri sună telefonul de serviciu.
— *Aș vrea să vă comunic că nu de mult mi-am amenajat o grădină splendidă cu flori rare... Am printre ele exemplare foarte scumpe...*
— *Cred că ați greșit numărul — se supără ofițerul de serviciu.*
— *Nu, vă rog, o secundă. Ascultați-mă pînă la sfîrșit... Arde casa de alături și aș vrea ca pompierii dv. să-mi arunce cîteva jeturi de apă pe flori. Le-ar prinde tare bine pe seceta asta...*

— *Spuneți că stofa e din lînă pură, dar pe etichetă scrie că-i din bumbac.*
— *Scriem așa pe etichetă ca să păcălim moliile.*

— *Este adevărat că toate ciupercile pot fi mîncate ?*
— *Este adevărat, însă unele numai o singură dată...*

— *Îmi dați voie să vă pictez vacile ? — se adresează pictorul țăranului, care-și duce vacile spre casă.*
— *Nu-i nevoie. Mie îmi plac și așa cum sînt !*

— *Tovarășe Halip, soția vă roagă să-i dați un telefon.*
— *Mă roagă ? Atunci e o greșeală ; nu e soția mea !*

— *De ce nu ții în livadă o sperietoare ?*
— *Nu-mi trebuie... Sînt eu toată ziua acasă.*

— *John, ai udat grădina ?*
— *Nu, domnule, afară plouă cu găleata.*
— *Ei și ? N-ai găsit o umbrelă ?*

— *Nevastă, astăzi carnea e cam tare. Oare ai fiert-o cum trebuie ?*
— *Sigur. Exact cît scrie în cartea de bucate. Uită-te și tu : „Luați un kg de carne, fierbeți-o o oră". Eu am luat o jumătate de kilogram și deci am fiert-o jumătate de oră.*

— *Dacă vrei să-ți păstrezi silueta, trebuie să mănînci carne slabă, fructe și zarzavaturi — zise medicul.*
— *Asta înainte, sau după masa de prînz ? — întreabă pacientul.*

— *De ce țineți acești cai ?*
— *Păi, ca să care ovăzul.*
— *Și ce faceți cu ovăzul ?*
— *Îl dăm cailor.*

Culese de prof. dr. ing. AVRAM D. TUDOSIE

Cel mai înalt arbore din lume...

...este un „Sequoia gigantea", denumit „General Sherman" în onoarea unuia dintre cei mai buni conducători nordiști din timpul războiului de secesiune din America. Acest arbore sequoia, situat în California (S.U.A.), are o înălțime de 83,80 metri. Circumferința sa la sol este de 31,30 metri, volumul lui înglobează 1 673 metri cubi, iar diametrul celei mai groase ramuri măsoară 1,98 metri. Vîrsta sa este apreciată între 2 500—3 000 de ani.

S-au găsit și persoane care îi contestă venerabilului „General Sherman" titlul de cel mai înalt arbore din lume, preferînd să-l acorde favoritului lor „Bull Buck", un alt sequoia gigant, dar aflat la circa 150 km nord de primul. „Meciul" dintre cei doi giganți rivali s-a desfășurat în cursul a două ceremonii, cu un caracter neobișnuit, în care și-au etalat „talentele" experți, ordinatoare și o mulțime de aparate și instrumente de geodezie, capabile să măsoare unghiurile de la cele mai mari la cele mai mici. Toată această desfășurare de forțe a avut loc sub ochii incoruptibili ai juriului și a fost retransmisă de televiziune. În cele din urmă, „Bull Buck" a trebuit să iasă din competiție, cedînd multrîvnitul titlu venerabilului „General Sherman"...

„Muzeul pîinii“ din Ulm

În orașul Ulm, din R.F.G., a fost creat, în anul 1955, „Muzeul pîinii“, afiliat la Consiliul internațional al muzeelor de pe lîngă UNESCO. Instalat pe o colină ce străjuiește Dunărea, „Muzeul pîinii“ — primul de acest gen din lume — prezintă o veritabilă istorie a pîinii și a meșteșugului fabricării ei, ilustrînd, totodată, perenitatea străvechilor obiceiuri. Piesele colecției sînt extrem de variate : de la mici unelte specifice brutăriilor, pînă la mori pentru măcinarea grîului. Exponatele de dimensiuni mai mari se află în grădina muzeului : o cabană joasă, cu acoperiș de ardezie roșie, nu este altceva decît un cuptor de pîine din Pădurea Neagră, construit pe la 1900 ; alături, o arhaică piatră de moară din bazalt și un cărucior care livra odinioară pîinea pe străzile Kölnului. Pe frontispiciul casei, o friză ilustrează fabricarea pîinii la vechii egipteni.

Una dintre piesele cele mai interesante este o mască de lemn, cu trăsături grotești, ce servea la strivirea boabelor de grîu. Este prezentată, de asemenea, o colecție de „Springerle“, produse de patiserie coapte în tipare de forme diferite — fluturi, buchete de flori, o femeie care toarce etc.

În afară de „Springerle“, muzeul din Ulm prezintă și numeroase exemple de artă aplicată aparținînd corporațiilor de brutari și care celebrau fabricarea pîinii. Între acestea, tipare fin cizelate care produc mici capodopere de patiserie, sub formă de armonii nobiliare, scene de vînătoare sau din viața cotidiană. Pînă în secolul al XIX-lea, fabricarea acestor tipare făcea parte din ucenicia brutarilor. Printre instrumentele de fabricare a pîinii, vizitatorul poate urmări istoria acestui element vital, care s-a împletit strîns cu evoluția vieții popoarelor. Afli, astfel, că romanii se mulțumeau la început cu un soi de terci, pe cînd vechii greci cunoșteau tainele cuptorului de pîine, ca și popoarele din Orientul Mijlociu, cu cîteva milenii mai devreme. Dar cînd romanii, la rîndul lor, au deprins tehnica coacerii pîinii, produsele cu care își hrăneau legiunile rămîneau comestibile 10 ani după ce ieșiseră din cuptoare.

Dacă majoritatea obiectelor expuse în această veritabilă „casă a pîinii“ etalează diferite aspecte ale fabricării pîinii, muzeul din Ulm se străduiește să arate și ce înseamnă absența acestui produs de bază pentru umanitate. Pe un vast panou mural este prezentată harta mondială a foametei, întocmită de F.A.O. Ea atestă că, în vaste regiuni ale lumii, pîinea rămîne un produs rar.

Unde s-a născut Cristofor Columb ?

Multă vreme, la această întrebare exista un singur răspuns : la Genova. Mai recent însă, un redactor la „Diario de Ibiza“, pe nume Nito de Verdera, a avansat o ipoteză nouă, conform căreia don Cristobal Colon (numele spaniol al descoperitorului Lumii Noi) ar fi originar nu din Italia, ci din... Spania și, mai precis, din regiunea Ibiza. Autorul noii ipoteze, care este și pilot al marinei comerciale spaniole, a declarat că ideea realizării unui studiu aprofundat privind personalitatea lui Columb i-a venit în timp ce naviga pe Marea Caraibilor, refăcînd — după secole — drumul bătrînelor caravele.

Iată și cîteva dintre argumentele prezentate în sprijinul a ceea ce Verdera a denumit „Teza ibicenă a nașterii lui Columb“, rod a opt ani de cercetări.

„Este de presupus — spune Verdera — că numai un om originar din această regiune a Spaniei ar fi botezat diverse puncte geografice din Caraibe cu nume întîlnite în insulele Ibiza și Formentera, cum ar fi Saona, Martinez, Margarita și Camari, nume pe care nu le mai întîlnești în alte locuri din bazinul mediteraneean“. La acest atașament față de locurile natale, Nito de Verdera adaugă un alt fapt notabil : Cristofor Columb a rebotezat nava „Gallega“ — una din cele trei cu care a realizat prima călătorie spre Lumea Nouă — cu numele de „Santa Maria“, patroana insulelor Ibiza și Formentera din secolul al XIII-lea. De asemenea, Columb a dat insulei caraibiene Guanagani numele de San Salvador, în cinstea patronului marinei ibicene.

Autorul ipotezei citează în studiul său o importantă scrisoare a lui Juan de Borromea, datînd din 1494, în care se arată că Cristofor Columb i-ar fi mărturisit în secret prietenului său Pedro de Angleria — consilier al regilor catolici Isabela de Castilia și Ferdinand de Aragon — că nu este genovez, ci s-a născut în regatul Mallorca, în care era înglobată pe atunci și Ibiza. Acest document se află în arhiva particulară a americanului Robert Aramil, din New York. De menționat, totodată, că marele navigator nu obișnuia să scrie în italiană (cu excepția unui text marginal de 57 de cuvinte), majoritatea documentelor fiind redactate de el în catalană, lucru greu de presupus pentru un italian. Verdera subliniază că acest argument este edificator, confirmînd datele scrisorii amintite. Odată demonstrată autenticitatea acestui document, remarcă el, nu va mai încăpea îndoială asupra faptului că adevăratul loc de naștere al lui Cristobal Colon este Ibiza și nu Genova. Rămîne însă să-și spună părerea și specialiștii asupra acestei interesante ipoteze.

Cuibul ciorii

Un mierloi și-o cioară, cică,
Într-o pădurice mică,
Stau și-așteaptă pe o cracă
Ploaia crîncenă să treacă.

Cioara plînge zgribulită :
— Ah, fîrtate, ce ursită !
Să nu ai căsuța ta,
Adăpost pe vreme rea !

Dar mierloiul o alină :
— Nu te mai văita, vecină.
Cum potopul s-o opri,
Ne-ncropim un cuib aci !

În sfîrșit, trece puhoiul
Și iar prinde glas mierloiul :
— Hai, surată, hai degrabă,
Să pornim și noi la treabă !

Cioara, însă, nici gînd n-are :
— Vreau acum să stau la soare,
Că sînt udă ca un ciine !
Lasă, facem cuibul mîine !

Dar a doua zi cum vine,
Plouă încă-o dată bine
Și pe cioară rău o udă,
Parcă vrînd să-i facă-n ciudă.

Cînd se-mprăștie iar norii,
De-adăpost nu-i arde ciorii.
Ce îi trebuie ei, oare,
Dacă este zi cu soare ?

Vreți MORALA ?... Schimbați cioara
Cu cei care, pasămite,
Nu repară toată vara
Grajdurile pentru vite.

V.D. POPA

CANALE DIN CAPRON

Colaboratorii Institutului de cercetări științifice în domeniul hidrotehnicii și al ameliorației din Voljsk (U.R.S.S.) au propus realizarea unor canale din țesătură de capron. Asemenea canale ar putea rezolva problema transportului apei din Volga în zonele nisipoase, greu accesibile, ale regiunii Astrahan.

Canalul din țesătură de capron este imaginat ca secțiuni de jgheab cu lungimea de 500 metri, cu suporți din lemn. Prin îmbinarea în cel mult o oră a unor asemenea secțiuni de canal se poate aproviziona cu apă orice instalație de ploaie artificială. Un alt avantaj este acela că apa nu se mai pierde în sol și nu se mai produc bălțiri. Debitul unui canal din capron este de 400 litri pe minut.

În regiunea Astrahan sistemele de irigații cu canale din capron vor fi folosite pentru cultura legumelor, pentru bostănării în zonele nisipoase care nu se utilizau în trecut pentru agricultură.

NAN-MADOL

Insula Ponape din arhipelagul Carolinelor i-a primit pe primii europeni abia în 1828, iar în 1836 a apărut, la Londra, cartea „11 ani în New Howland și Insulele Caroline", unde se relatează, pentru prima dată, despre niște „construcții ciudate" de pe insulă. Autorul cărții : un marinar irlandez — James O'Connell. El a remarcat pe insulă ruinele unor ziduri a căror proveniență nu era cunoscută. Iar papuașii numeau aceste ruine Nan-Madol și nu îndrăzneau să se apropie de ele pentru că le socoteau bîntuite de „duhuri rele". Zidul, care are o formă rotundă, este construit din blocuri de bazalt între 0,60 m și 3,50 m grosime. Evident, cele relatate de O'Connell au stîrnit senzație la vremea aceea. Expedițiile arheologice au relevat că realizarea unei astfel de construcții ridică numeroase probleme. Cariera din care a fost luat bazaltul se afla la o distanță de 30 mile de locul construcției. Apoi, cum au fost ridicate blocurile de bazalt, cu o greutate de pînă la 25 tone, la înălțimea unei clădiri cu 3—5 etaje ? Înălțimea zidurilor era de 18 m, iar grosimea lor pînă la 3,50 m. Și mai ciudat e faptul că în Oceanul Pacific doar pe Insula Paștelui mai există construcții atît de uriașe. Un arheolog american, care a cercetat, recent, aceste construcții, susține că ele ar fi fost ridicate de populația indoneziană, care a migrat pe aceste insule în anul 750 și care dispunea de cunoștințe avansate de matematică. De asemenea, se susține și ipoteza că Nan-Madol a fost, cîndva, un oraș dezvoltat, care a dispărut în urma unui cataclism, rămînînd la suprafața oceanului doar o sumedenie de insule care nu sînt altceva decît resturile unui uriaș uscat. Pînă nu vor începe cercetări arheologice ample și amănunțite, taina de pe insula Ponape continuă să alimenteze cele mai fanteziste povești.

I.M.A.I.A. Arad

MARCA ÎNTREPRINDERII GARANTEAZĂ CALITATEA

Întreprinderea mecanică pentru agricultură și industria alimentară Arad a ocupat, în 1980 locul al III-lea pe țară în întrecerea socialistă, fiind distinsă pentru această realizare cu „Ordinul Muncii" clasa a III-a. Întreprinderea a împlinit trei decenii și jumătate de existență. Încă de la început, unitatea — care funcționează în Aradul Nou și are o secție-satelit de prelucrări mecanice și montaj la Pîncota — și-a demonstrat calitățile. Prezentă la Tîrgul internațional de la Plovdiv — Bulgaria în 1950, cu primele instalații de irigat realizate în țara noastră, întreprinderea a primit pentru produsele sale medalia de aur. Din 1950 și pînă acum, I.M.A.I.A. Arad a fost declarată fruntașă pe ramură de 13 ori și de 17 ori evidențiată pe ramură.

Față de 1950, în 1980 întreprinderea din Arad a realizat o producție marfă de 55 de ori mai mare, o productivitate a muncii pe lucrător de șapte ori mai mare, o dotare cu mijloace fixe mai mare de 18 ori. Principalii indicatori de plan au fost depășiți, în 1980, cu 36 milioane lei la producția netă, cu 59 milioane lei la producția marfă, cu 6 200 lei la productivitatea muncii pe lucrător, cu 55 milioane lei la beneficii și cu 67 milioane lei la producția globală. Cheltuielile la o mie lei producție marfă au fost de 694 lei, mult sub plan. Față de un plan de 23 la sută, ponderea produselor noi sau reproiectate în 1980 a fost de peste 81 la sută. Prin îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și reproiectare, anul trecut au fost economisite 131 tone de laminate, 7 tone țevi de oțel, 2 324 tone de combustibil convențional și 1 103 MWh de energie electrică.

CÎTEVA DINTRE PRODUSELE UNITĂȚII

După cum ne spunea directorul întreprinderii, Salomon Eugen, și inginerul-șef Vasile Popa, I.M.A.I.A. Arad execută în prezent peste 120 tipuri de mașini, utilaje și instalații — cele mai multe pentru zootehnie — și aproape o mie repere de piese de schimb. Dintre acestea, 20 de tipuri de utilaje pentru transportul nutreturilor combinate și al furajelor, în genere, 30 de tipuri de utilaje pentru mecanizarea furajării în adăposturile de animale, 15 tipuri de instalații pentru prepararea furajelor, 20 de tipuri de utilaje pentru mecanizarea evacuării gunoiului din grajduri, 5 tipuri de incubatoare și 25 alte tipuri de mașini și instalații pentru zootehnie.

Din gama foarte largă a acestora vă prezentăm cîteva care, la fel ca toate celelalte instalații, mașini, utilaje și piese de schimb pot fi comandate pe adresa: I.M.A.I.A. Arad, str. Steagului 1, Arad. Cod poștal 2 900, telex 046 254, telefoane: 16490 și 16 491.

REMORCA CISTERNĂ PENTRU TRANSPORTUL ȘI ÎMPRĂȘTIEREA PE CÎMP A DEJECȚIILOR LICHIDE (RCU-8) destinată după cum îi spune și numele, transportului pe cîmp și împrăștierii prin aspersiune a mustului de grajd. Are o capacitate de 8 000 litri.

INSTALAȚIA PENTRU PREPARAT PESTICIDE se utilizează la prepararea pesticidelor în vederea alimentării mecanizate a mașinilor de erbicidat tip MIT-1 200 și MIT-2 500. Instalația se compune dintr-un rezervor de 8 000 litri. În partea din față se află rezervorul dublu.

REMORCA CU VENTILATOR PENTRU TRANSPORTUL ȘI ÎMPRĂȘTIEREA PE CÎMP A DEJECȚIILOR SEMIFLUIDE are o capacitate de circa 4,5 tone, fiind acționată de tractor. Împrăștierea dejecțiilor se realizează prin intermediul unui ventilator aruncător.

Din lumea tuturor „libertăţilor"

New York: „ÎNTUNERIC SUB LUMINI DE NEON"

Ca un imens vapor fără dimensiuni clar conturate, New York-ul se scufundă în fiecare seară în oceanul de lumini al neonului. Întunericul este săgetat de milioane de reclame multicolore, limbi de foc se aştern pe asfaltul marilor „avenues", creînd imagini carnavaleşti ce cheamă locuitorii oraşului tentacular, de aproape 10 milioane de suflete, să încerce mirajul trăirii unei zile în plină noapte. În timp ce geografia rectilinie a „zgîrie-norilor" este înghiţită de negurile înserării, jos, pe linia de plutire a pachebotului-oraş, milioane de explozii ale kilowaţilor-lumină ascund, din păcate, insule de întuneric uman. Cu cît limbile ceasului înaintează spre miezul nopţii, legea junglei devine stăpînă. Crima, jaful, spargerile, agresiunea sub diferite forme se manifestă prin sute, mii, zeci de mii de cazuri. Sirenele poliţiei metropolitane amplifică decibelii tragici ai nopţii newyorkeze. Şi peste tot pluteşte teama.

„Primul oraş al Americii ascunde, sub trăinicia betonului, maladii virulente ale unei colectivităţi umane atinse de boală. Performanţele infracţiunii ating aici înălţimea „zgîrie-norilor" — scrie „New York Daily News". Constatarea amară a publicaţiei se întemeiază pe date, incredibile, ale infracţiunii în faţa căreia legea se dovedeşte neputincioasă. Astăzi, la New York, principala cauză a morţii persoanelor între 15-44 de ani nu sînt accidentele de circulaţie, cancerul sau bolile de inimă ci... asasinatul.

Cel mai primejdios loc din oraş este metroul. Trista faimă a principalului mijloc de transport în comun din marea citadelă a Americii este confirmată de statisticile poliţiei. În 1980, în staţiile metroului sau în garniturile express-ului au fost comise 13 675 infracţiuni, între care predomină crimele şi jaful. New York-ul este capul de listă în stabilirea unei statistici sui-generis care ne relevă că din 1 000 de locuitori, în S.U.A. — 125 au fost victime ale unor asasini sau bandiţi înarmaţi, iar alţi 235 au fost prădaţi ori bunurile lor au făcut obiectul unor acte de vandalism.

Între performanţele în materie de acte ilegale, New York-ul consemnează faptul că un băiat din Manhattan a devenit în 1981 cel mai tînăr spărgător din S.U.A. El a pătruns într-o bancă, şi, sub ameninţarea armei, şi-a însuşit sub ochii îngroziţi ai unei funcţionare, suma de 118 dolari. Întrebat de poliţie de ce a făcut pe gangsterul, copilul a răspuns : „Este o scenă pe care am văzut-o de multe ori la televizor". De altfel, pistolul din mîna copilului apare lesne de înţeles în condiţiile în care americanii cumpără anual aproximativ 3 milioane de arme de foc !

Unul dintre fenomenele grave îl constituie, de mai multă vreme, actele de decrepitudine morală născute la bursa în care se negociază, se vinde, se cumpără şi se închiriază orice, inclusiv copii.

O parte dintre dramele individuale sînt contabilizate în fişierele poliţiei ; altele se pierd în mareea neagră a imoralităţii prelinse pe sub luminile „a giorno" de neon... Din datele cunoscute, „Le Monde" consemnează : 20 de mii de copii sub 17 ani, fără nici un fel de căpătîi, fără familii, înstrăinaţi ; 60 la sută dintre aceşti dezmoşteniţi ai soartei cad în mîinile proxeneţilor. Continuînd să explice cauzele marii armate a copiilor fără căpătîi, victime ale violenţei, sau, unii dintre ei, chiar infractori, un purtător de cuvînt al poliţiei newyorkeze arată: „Trebuie să avem în vedere la un asemenea fenomen o serie de factori sociali, între care creşterea numărului familiilor destrămate, incertitudinea zilei de mîine, lipsa instrucţiei şi a educaţiei adecvate, şomajul".

Din marea masă de copii ai nimănui se recrutează protagoniştii celei mai murdare industrii a contemporaneităţii, cuprinzînd de la filmele porno şi „show-urile" degradante pînă la reţeaua prostituţiei. In plin New York, Times Square reprezintă mult mai mult decît Pigallul la Paris şi cheiurile Amsterdamului, în Olanda. Aici s-au înmulţit ca ciupercile după ploaie dughenele cu filme obscene, spectacolele degradante, în care mulţi dintre „actorii" unor scene incredibile de violenţă, sadism, perversiune nu depăşesc vîrsta celor ce ar trebui să citească poveştile fraţilor Grimm.

Zguduitoarea dramă individuală şi colectivă a atîtor copii rătăciţi a provocat compasiune, revoltă şi uneori acţiuni de caritate. Un refugiu pentru o noapte, o masă de prînz n-au reprezentat şi nu pot să reprezinte însă decît o picătură de omenie în marea de suferinţă a copiilor dezmoşteniţi. Este prea puţin pentru a schimba fata strîmbă a moravurilor din Times Square, din New York-ul anului 1981, unde luminile neonului în strălucirea lor dezvăluie pe asfaltul citadelei petele negre ale violenţei, crimei, prostituţiei, consumului de droguri al căror preţ înseamnă, de foarte multe ori, suflete care mor de timpuriu...

Aurel DUMITRESCU

De la micile escrocherii la marea afacere

Acum, în anii cuceririi spaţiului cosmic, numeroşi cetăţeni vest-germani se lasă încă pradă superstiţiilor şi ocultismului — scrie ziarul „Süddeutsche Zeitung".

Cum se explică faptul că superstiţia permite realizarea unor cîştiguri foarte rentabile ? O incredibilă afacere din acest domeniu este comercializarea unei aşa-numite „pietre de foc" la preţul de... 98 mărci bucata. Piatra — avertizează cei ce-o vînd — are proprietatea de a-l face pe cumpărător „fericit, norocos în dragoste şi în viaţa profesională, mai dinamic şi mai optimist". Şi pentru a da mai multă siguranţă celor care o cumpără, piatra este însoţită de un „certificat de garanţie". După cum se relevă într-o publicaţie a poliţiei din landul Hessa, se găsesc mulţi cumpărători. Exemplele de acest fel sînt oferite cu sutele de revista menţionată. Există, de exemplu, „Gheara diavolului", un ulcior „al tinereţii veşnice". Cura cu o astfel de apă (chioară, de altfel) durează 2-3 ani ! Un asemenea ulcior a fost vîndut, de exemplu, unei nonagenare, care a scos, în acest scop, de la bancă, suma de 18 000 de mărci ! Dar escrocheriile de acest fel sînt şi mai rentabile atunci cînd se operează cu tehnica modernă. Calculatoare, tele-foto, minitelefoane, aparaturi tranzistorizate, care, evident, comunică cu... norocul şi cu viitorul. Iată cum sună prospectul unui asemenea „aparat" : „Puteţi vedea clar la mare distanţă, puteţi străpunge pereţii şi puteţi emite unde care vor fi urmate de toţi. Veţi auzi gîndurile altora şi veţi dispune de o putere imensă". Pentru cei care nu au suma de o mie de mărci, necesară achiziţionării unei asemenea minuni a tehnicii, există şi articole mai ieftine. Cu alte cuvinte, escrocheria „de serie". Pentru o sută de mărci, negustorii de iluzii vă oferă o „bio-pilă" (versiune curentă). Pila, spun negustorii ei, vindecă (nici mai mult, nici mai puţin decît...) toate bolile. Pentru un curios, interiorul pilei pare foarte inofensiv : o bilă de sticlă, mici bucăţi din cauciuc şi puţină clorură de potasiu. Nimic mai simplu. Dar fabricantul avertizează că, în caz că se va deschide aparatul, „forţa lui se va pierde". Cu alte cuvinte — conchide ziarul vest-german — cumpărătorului credul i se oferă o marfă „pe garanţie". Pentru cei care vor ca, printr-un miracol, să fie bogaţi, fericiţi, sănătoşi şi puternici. Cine sînt aceştia ? Tot revista răspunde : bătrînii, săracii, bolnavii.

OAMENI FĂRĂ LOCUINŢĂ

Marea Britanie trece printr-o acută criză de locuinţe. Acest fapt este relevat şi de un raport al Asociaţiei „Shelter", care desfăşoară o campanie naţională pentru rezolvarea crizei de locuinţe.

Una din cauzele acestei crize a construcţiilor de locuinţe în Marea Britanie este politica organelor locale care nu folosesc în acest scop fondurile alocate de stat. În acelaşi timp, în această ţară există un număr considerabil de case părăsite, din cauza chiriilor prea mari, în condiţiile în care sute de mii de englezi sînt nevoiţi să trăiască în locuinţe insalubre, fără să mai vorbim despre cele 50 000 de familii fără locuinţe.

De obicei despre situaţia disperată a celor fără locuinţe se vorbeşte şi se scrie în ajunul fiecărui An nou. La sărbători se creează tot felul de organizaţii de binefacere care promit celor fără locuinţe că vor milita pentru drepturile lor, dar, odată sărbătorile terminate, aceste organizaţii îşi încetează şi campania.

Marea lor mîndrie este PORUMBUL

Cooperativa agricolă de producţie „Ogorul" din Pecica — Arad are ca preşedinte şi inginer şef o femeie destoinică şi ambiţioasă, care de cînd a fost aleasă în fruntea obştii ţine ştacheta producţiei de porumb la cotele cele mai înalte. Pentru calităţile sale — ca specialist, organizator al producţiei, militant pentru înfăptuirea politicii agrare a partidului — comunistei Doina Vasilescu i s-au încredinţat funcţii de răspundere în diferite organisme la nivel central şi local.

Luînd cuvîntul la cel de-al doilea Congres al întregii ţărănimi, preşedinta C.A.P. „Ogorul" Pecica a explicat cum au izbutit cooperatorii de aici să realizeze în 1975 o producţie medie de porumb-boabe de 7 738 kg la hectar, pentru care unitatea a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste şi Medalia de Aur „Secera şi Ciocanul", cum, în 1979, tot pentru porumb, au obţinut Ordinul „Meritul Agricol" clasa I, cum, pentru 8 367 kg pe fiecare din cele 600 ha cultivate cu porumb-boabe în 1980, pe teren neirigat, candidează la o nouă distincţie.

În 1980, la fel ca şi în ceilalţi ani, românii şi maghiarii de aici au scos recolte frumoase şi la alte culturi — 5 100 kg la grîu, 34 000 kg la sfecla de zahăr, peste 6 200 kg cînepă pentru fuior la hectar. Marea lor dragoste şi mîndrie rămîne însă porumbul, pe care-l cultivă, cum zice preşedinta, „ca la carte". La întrebarea noastră cum „ca la carte", ea ne prezintă cîteva din măsurile pe care cooperatorii şi mecanizatorii de aici le aplică cu rigurozitate, de mai mulţi ani. Arăturile se fac la adîncimea de 30—32 cm. Se erbicidează absolut întreaga suprafaţă, eliminîndu-se astfel praşilele manuale. Densitatea, cît mai mare, se calculează în funcţie de fertilitatea solului, ajungîndu-se pe cele mai multe tarlale, ca, de pildă, pe cea numită Hegheş, la 65 000 plante recoltabile la hectar. Hibridul simplu Pioneer este deosebit de productiv pe cîmpia Pecicăi, dovadă recoltele mari de porumb obţinute, de cînd este cultivat. Un moment hotărîtor este recoltatul. Aici participă toţi membrii cooperativei, fără excepţie, în condiţiile în care, anul trecut, de exemplu, porumbul de pe 90 la sută din suprafaţa cultivată a fost recoltat cu combina. Dar ca să nu se piardă nimic, echipe de cooperatori au adunat, în urma combinei, ştiuleţii căzuţi. Munca n-a fost deloc uşoară, dar roadele ei au meritat efortul: în hambare au mai intrat 250 de tone. Critică pentru calitatea reparaţiilor combinelor ? Laudă pentru vrednicia lor ? Şi una şi alta... Personalul TESA, nu numai de la ei din unitate, îi ajută pe cooperatori la depănuşatul şi încărcatul ştiuleţilor în cele 50 de căruţe tip platformă trase de cai. Întreaga cantitate de porumb fiind transportată, cale de 15 km de pe cîmp la bază, cu platformele trase de cai, s-au economisit 200 de tone de carburanţi.

Contabila şefă Erika Cruceanu a ţinut să sublinieze că la „Ogorul" se are în vedere nu numai cît se produce, ci şi cu cît se produce. Preţul de cost al unei tone de porumb a scăzut de la 750 lei în 1974, la numai 475 lei în 1980. În 1980 s-au livrat la fondul de stat 3 900 tone de porumb-boabe, cu o mie de tone de porumb peste prevederile din contract.

Producţiile bune au influenţat mult rezultatele economice obţinute de unitate în 1980 : peste 700 lei beneficiu la fiecare hectar cultivat cu porumb, ceea ce, înmulţit cu 600 de hectare, înseamnă, desigur, ceva. Producţia netă planificată a fost depăşită cu două milioane de lei. La fel, producţia globală. Şi beneficiul planificat a fost depăşit cu un milion lei. Cu 9 lei a fost depăşită şi valoarea normei planificate de categoria I. Oamenii, cu toţii, au cîştigat bine şi anul trecut — Ileana Ilieş, 31 000 lei din C.A.P. şi 10 000 lei din gospodăria personală, unde are grădină de legume, creşte porci, zeci de păsări, iepuri de casă şi o vacă de lapte. Ioana Serbuţ, Draghina Vinţan, Toth Alexandru au realizat şi ei venituri asemănătoare din C.A.P şi gospodăriile personale.

Sînt roade pe deplin meritate de acest colectiv de oameni harnici şi pricepuţi în lucrarea pămîntului.

TRAIAN DUMITRESCU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Asociația economică intercooperatistă Vaslui oferă:

SERVICII DE CALITATE SUPERIOARĂ

Călătorul care vine dinspre Iași va remarca, desigur, cu cîțiva kilometri înainte de intrarea în orașul Vaslui, mai precis la Moara Greci, un grup de clădiri, ateliere și amenajări gospodărești. Este sediul A.E.I. Vaslui, unitate specializată în activități industriale și prestări de servicii.

Cu 10 ani în urmă, cînd cooperativele agricole de pe raza actualului Consiliu unic agroindustrial Vaslui au decis să constituie o asociație cu un asemenea profil, activitatea productivă a unității nou create a fost orientată într-o singură direcție — reparațiile auto. Era pe atunci — și a rămas și acum — una dintre cerințele aproape cotidiene ale agriculturii județului. A fost organizat un mic atelier, încadrat inițial cu un număr restrîns de oameni, care executau mici reparații la autocamioane, la alte mijloace de transport.

Calitatea lucrărilor, promptitudinea și corectitudinea personalului au atras mereu mai mulți solicitanți. S-a ajuns astăzi să se execute anual peste 1 000 de reparații diferite, inclusiv reparații capitale. În ultima vreme, datorită creșterii competenței personalului, s-au putut asimila și realiza piese de schimb strict necesare pentru combinele Gloria. Este vorba de lagăre, care se livrează atît în județ, cît și în alte zone din țară.

Despre aceste începuturi, dar mai ales despre modul în care a evoluat unitatea, care a dobîndit realmente un profil multifuncțional, ne-a relatat pe larg directorul ei, Mihai Vasiliu. De fapt, diversificarea activității unității, dezvoltarea ei au fost concepute într-un dublu scop : pe de o parte, pentru a folosi superior și în tot cursul anului forța de muncă existentă, o seamă de resurse materiale existente și, pe de altă parte, pentru a oferi unităților, oamenilor de la sate unele servicii absolut necesare. Așa se explică , de pildă, orientarea spre lucrări de modernizare în zootehnie : confecționarea de boxe în halele pentru creșterea porcilor ; cușete pentru viței; hrănitori pentru oi; sape mecanice adaptate pentru evacuarea dejecțiilor ; montarea instalațiilor de muls, a transportoarelor cu noduri, care au un dispozitiv împotriva avariilor (inovația colectivului) ; executarea de instalații de apă și lumină. Asemenea lucrări, executate la I.S.C.I.P., Fălciu, la complexele intercooperatiste din Rișești și Ivănești, la cooperativele agricole din Costești, Deleni, Lunca Banului, Rebricea, Minjești, Berezeni sînt mult apreciate de către beneficiari.

Dar asociația răspunde și cerințelor unui alt sector al agriculturii — legumicultura. În acest domeniu, serviciile sale sînt materializate prin confecționarea și montarea de solarii tip tunel. Instalații de acest fel au fost realizate pe mai bine de 100 ha la cooperativele agricole din Todirești, Vetrișoaia, Dumești, Vaslui, Hușî, Pochidia, Ivești, Popeni.

Aria preocupărilor asociației cuprinde, de asemenea, prestările în construcții, confecționarea de care și căruțe, de cahle de teracotă și cărămizi, de mături din sorg, lădițe și palete. De mare interes este, totodată, executarea de verificări și reparații la aparate de măsură și control, ca și acțiunea de reamenajare a cuptoarelor la brutăriile sătești pentru combustibil solid.

Referindu-se la toate aceste activități, de mare utilitate și, după cum vom vedea, aducătoare de substanțiale venituri, directorul unității și secretarul de partid — Ștefan Braniște — au ținut să remarce că, aici ca pretutindeni, calitatea muncii reflectă literalmente calitatea oamenilor. A celor aproape 300 de oameni ce alcătuiesc colectivul unității. Oameni care își practică cu pasiune, chiar cu artă — am spune — meseriile de înaltă specializare în care au fost calificați. Ingeniozitatea și competența lor stă la baza bilanțului bogat cu care unitatea încheie, an de an, activitatea economică. De la Ion Popescu, contabilul-șef, am aflat spre exemplu că, în deceniul trecut, producția globală a crescut de la 3 la aproape 30 de milioane lei, că producția marfă se apropie de 13 milioane lei, iar beneficiile realizate la sfîrșitul anului 1980 au permis unității să pună la dispoziția cooperativelor asociate 2 172 000 lei. Oferind servicii calificate, operative, asociația a devenit o sursă de venituri pentru unitățile componente, argumentînd din plin necesitatea ca mica industrie și prestările de servicii să fie promovate pe un front larg. Așadar, la Moara Greci, un colectiv de oameni de înaltă calificare oferă, cu toată solicitudinea, nu numai o gamă de servicii diversificate, dar și o valoroasă experiență.

MARIA PREDA

93338

UZINE ÎN

O particularitate a spațiului cosmic face posibilă producerea unor aliaje metalice imposibil de realizat pe Pămînt, sau prepararea unor medicamente rare. Această revoluție este cea a uzinelor spațiale.

Îl cunoașteți pe Valeri Riumin ? Nu a cîștigat nici o medalie la Jocurile Olimpice. Recordul mondial pentru care a luptat este de alt gen decît cel al compatriotului său Vladimir Salnikov, înotător pe 1 500 metri liber. În luna octombrie 1980 Valeri Riumin a împlinit un an, adică de două ori șase luni, petrecut în spațiul cosmic la bordul navei spațiale „Saliut VI".

Deci sîntem în ajunul adevăratei cuceriri a spațiului, a celei mai fantastice realizări omenești din toate timpurile : mai devreme decît s-a sperat (peste zece ani) americanii, sovieticii și francezii, adică cei trei mari pionieri se vor instala în Cosmos unde vor trăi și vor lucra.

S-a descoperit recent că proprietățile spațiului cosmic sînt favorabile dezvoltării unei adevărate industrii. La bordul primelor laboratoare orbitale sovietice și americane au fost observate efecte care se produc în imponderabilitate sub influența microgravitației, adică a gravitației reduse la minimum.

Dincolo de 100 de km altitudine materialele nu se amestecă la fel ca pe Pămînt. Metale care refuză cu încăpățînare să-și alieze reciproc calitățile în laboratoarele de pe Pămînt acceptă să o facă în spațiu și rămîn unite la întoarcerea lor pe Terra. Ca, de exemplu, aluminiul (cu o densitate 2,6) și tungstenul (cu o densitate de 19). Din această combinație rezultă un material foarte ușor, refractar și capabil de a rezista la temperaturi foarte înalte.

Or, industria de înaltă precizie are mare nevoie de noi aliaje. Atît pentru automobile cît și pentru avioane fiecare kilogram în minus la greutatea caroseriei sau a fuselajului scade consumul de energie. Industria are nevoie, de asemenea, de noi materiale electronice. În pofida fantasticelor progrese din ultimii ani, specialiștii nu sînt mulțumiți : cristalele lor nu sînt perfecte. În spațiu se poate realiza mult mai mult. La ce preț ? Asta este singura problemă pentru economiștii americani. Din anul 1977 se entuziasmează pentru ceea ce ei numesc „cucerirea frontierei înalte". Consultîndu-și calculatoarele, ei afirmă că 80 la sută din materialele care vor fi folosite în industria mondială în anul 2000 nici nu există încă, și că în spațiul interplanetar vor lua naștere peste 400 de aliaje noi care vor revoluționa tehnica și care sînt imposibil de realizat pe Pămînt.

A venit momentul pentru a face „marele salt" spre Cosmos și a ne instala acolo pentru a exploata materia primă care abundă : vidul. Se fac încă studii. Se inventează „marketingul spațial". „Mac Donnell Douglas", firma americană cea mai avansată în cosmonautică, dă tonul.

Marea întreprindere de pe coasta de vest a ales un material greu de fabricat. Deci foarte rar. Dar foarte căutat, în ciuda prețului, avînd în vedere faptul că cererea este în plină expansiune : „banda de siliciu monocristalin" folosită în electronică în cadrul circuitelor integrate. În anul 1974 o experiență la bordul laboratorului spațial „Skylab" a dovedit faptul că siliciul „made în space" are calități superioare aceluiași produs fabricat într-o uzină terestră.

Studiile făcute prevedeau că piața benzii de siliciu va atinge în anul 1985 trei miliarde de franci. Și va crește cu 11 la sută timp de ani întregi. Iată o afacere frumoasă. care în anturajul lui Mac Donnell este calificată în felul următor : proiectarea unei uzine spațiale automatizate a cărei structură va avea greutatea de 2 700 de kilograme și a cărei greutate totală, inclusiv materiile prime și utilajul industrial necesar, va fi de 4 500 kg. (Durata de viață : cinci ani, ca și echivalentul ei de pe pămînt. Producția anuală : 2 500 m^2 de siliciu. Lansarea a fost prevăzută pentru anul 1985) ; calcularea tuturor costurilor de transport și a plasării pe orbită a uzinei-robot, a tehnologiei necesare pentru a o alimenta cu materii prime și aducerea pe pămînt a produsului finit cu ajutorul unei mici navete.

Rezultatul studiului : siliciul spațial costă 2 900 dolari kilogramul, în comparație cu cei 1 400 dolari cît costă siliciul terestru. Să fie, deci, absurdă operația „uzinei orbitale" ? Nu ! Pentru că intră în joc chiar calitățile speciale ale produsului spațial ; pentru fabricarea unui kilogram de circuite integrate sînt necesare 3,4 kg din acest produs, în timp ce pentru același rezultat sînt necesare 5,8 kg de siliciu terestru.

Calculele de acest gen au creat o anumită efervescență în industria americană. Se estimează că spre anul 1995 piața totală a industriei spațiale va depăși 80 miliarde de dolari (350 miliarde de franci). Pe lîngă telecomunicații, vor fi implicate metalurgia, chimia, și energia, cealaltă materie primă inepuizabilă a spațiului. Și biologia. În anul 1975, o experiență a zborului sovieto-american „Apollo—Soiuz" a arătat că o tehnică folosită pe Terra pentru prepararea vaccinurilor și a medicamentelor și-ar multiplica performanțele în spațiu : electroforeza. Ea constă în a plasa sînge într-un cîmp electric. În stare de imponderabilitate se pot separa ușor moleculele componente.

Scopul electroforezei este separarea elementelor unei substanțe, moleculă cu moleculă. În camera de vid de pe „Apollo—Soiuz" s-a fabricat urokinază. Adică singura proteină din corp care este anticoagulantă. Ea distruge cheagurile de sînge. Un lucru capital pentru a lupta împotriva fle-

bitelor, congestiilor, infarcturilor. Or, abia 5 la sută din celulele rinichiului fabrică urokinază. De unde și raritatea ei.

Savanții cunosc mai bine decît oricine formidabilele avantaje ale laboratorului spațial. Condițiile de lucru : căldura este gratuită și frigul de asemenea : mai mult de 80 de grade pe partea satelitului expusă la soare ; minus 60 de grade la umbră. Adică, mai clar : dacă într-un satelit un obiect este plasat în așa fel încît să nu primească nici o rază de la Pămînt, de la Lună sau de la Soare temperatura sa ar tinde spre zero absolut. Pe Pămînt frigul costă foarte

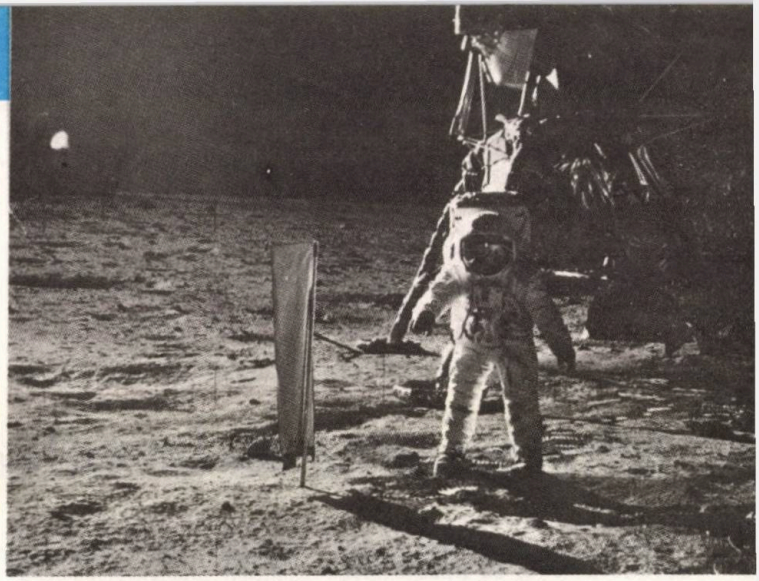

SPAȚIUL COSMIC

scump. Pentru obținerea lui se consumă multă energie.

Metalurgia în spațiu, căutarea unor materiale noi se bazează mai întîi pe un fenomen fizic elementar : se vorbește despre o stare solidă a materiei ; în realitate există două stări solide, niciodată complet realizate pe Pămînt, cu proprietăți foarte diferite. Ele se obțin prin răcirea compușilor lichizi. În această stare moleculele se agită în cea mai mare dezordine. Dacă aceste molecule sînt cuprinse rapid de frig, ele îngheață și rămîn încremenite acolo unde le-a surprins gerul. Solidul fixează dezordinea din moleculele lichidului. Rezultatul este sticla — prima stare solidă. Dar se pot îngheța moleculele din lichid și obligîndu-le să se aranjeze într-o formă oarecare, într-o arhitectură regulată cu trei dimensiuni, adică cristalele — a doua formă a stării solide.

Spațiul mai are și o altă proprietate importantă : imponderabilitatea. Pe Pămînt pentru prelucrarea metalelor topite este necesară folosirea de creuzete care nu sînt neutre. Ele lasă întotdeauna un depozit suficient pentru poluarea produsului final. În imponderabilitate nu mai există creuzet. Materialele în fuziune plutesc. Așa se obțin aliaje perfecte, imposibil de realizat pe pămînt : aur-germaniu, plumb-antimoniu, plumb-cositor-indiu, de la care se așteaptă mult.

„Există o foarte simplă lege, pe care o uităm complet pe Pămînt, dar care devine flagrantă și capitală în spațiu : fiecare acțiune antrenează o reacție, fiecare mișcare declanșează o contra mișcare — spune fizicianul francez Yves Malmejac. Astfel toate uneltele și toate ustensilele trebuie să fie concepute în așa fel ca astronautul să lucreze cu o singură mînă. Cu cealaltă el trebuie să se susțină. Dacă nu, la fiecare presiune exercitată asupra unui obiect el se va deplasa în sens invers. În laboratoarele sovietice experiențele metalurgiei spațiale au loc noaptea, cînd cosmonauții dorm. Laboratorul propriu-zis este automatizat în întregime, astfel ca mișcările oamenilor să nu perturbeze cîmpul gravitațional. Fiecare mișcare a corpului omenesc, o tuse, chiar și gestul de a-și scărpina bărbia etc. modifică microgravitația, extrem de puțin dar suficient pentru a influența rezultatele experienței. Este cert că nu știm suficiente lucruri despre condițiile experiențelor. Dar destule totuși pentru a înțelege, lucru care este într-un anumit fel o lege, că cu cît nava este mai confortabilă pentru om, cu atît industria are mai puțin de cîștigat. Acest lucru este cu atît mai adevărat cu cît stația orbitală este mai importantă".

C a urmare a acestei constatări s-au născut proiectele americane și sovietice de mici uzine spațiale complet automatizate — adevărați roboți — precum și proiectul francez „Minos". „Minos" este automatizat în întregime. Racheta „Ariane" îl va înscrie pe o orbită joasă, la aproximativ 800 de km. Alimentarea sa cu energie se va face cu ajutorul unor panouri solare. Durata sa de viață va fi de 7 ani, iar capacitatea sa de tratare va fi de 1 500 kg materiale pe timp de trei luni. Un fel de „benă spațială" se va desprinde periodic de atelierul robot pentru a aduce pe Pămînt produsul finit. Racheta „Ariane" va duce în spațiu o altă „benă" purtătoare de materie primă, care la rîndul ei se va cupla cu „Minos" pentru a-și transborda încărcătura și va aștepta sfîrșitul prelucrării, cînd va reveni pe Pămînt. Toate aceste operații foarte complexe vor fi comandate de pe pămînt folosind un satelit de releu de comunicare aflat pe o orbită geostaționară la 36 000 km altitudine.

Ne putem imagina ce înseamnă o astfel de acțiune !

Necesitatea mecanizării multiplelor lucrări din gospodăriile personale ale agricultorilor, inclusiv din zonele necooperativizate de deal și munte – subliniată la cel de-al II-lea Congres al țărănimii – a determinat crearea și experimentarea cu succes a unor mașini și dispozitive simple, ce pot fi acționate de motocositoarea pentru pante „CARPATINA M.P.", produs ce se bucură de un binemeritat prestigiu.

Interesîndu-ne despre acest lucru la unitatea producătoare, ing. Octavian Stănescu, director, și Dumitru Rusu, inginer șef, au precizat :

ÎNTREPRINDEREA „METALICA" BUCUREȘTI pregătește

universalizarea motocositoarei „CARPATINA"

Utilajul de bază rămîne tot motocositoarea, ea fiind destinată mecanizării recoltării ierbii de pe pajiștile naturale și cultivate, din livezi și parcuri, de pe peluze etc., putînd lucra — recomandabil pe direcția curbelor de nivel — pe pante cu înclinația de pînă la 35°.

Efectuată manual, cu coasa, această operație solicită, după cum se știe, eforturi deosebite și un mare volum de muncă; într-o zi, patru oameni abia cosesc iarba de pe un hectar. În schimb, cu ajutorul motocositoarei „Carpatina M.P." — care la o producție de 15 000—20 000 kg de masă verde la hectar are un randament de 0,3—0,4 ha/oră — într-o zi se pot realiza 2,4—3,2 hectare. Datorită acestei productivități ridicate, cei ce-și procură o asemenea unealtă recuperează costul ei în cel mult un sezon de cosit.

Întrucît numeroși cititori — între care Rusalin Lucaci din Reșița și Iacob Taborsky din Pescari, județul Caraș-Severin, Alexandru Drăgan din Tașca, județul Neamț, Petru Demian din Aștileu, județul Bihor, Toader Potop din Vizantea, județul Vrancea, Pante Pop din Făurești, județul Maramureș și mulți alții — au solicitat unele amănunte despre acest utilaj, relatăm, în continuare, principalele sale caracteristici :

MOTORUL — fabricat la Întreprinderea „Metrom" din Brașov — este în 4 timpi, pe benzină, cu aprinderea prin scînteie electrică, răcirea cu aer forțat și ungerea prin barbotaj; are un singur cilindru vertical, alezajul de 75 mm, cursa pistonului de 65 mm, cilindreea de 287 cm^3, iar raportul de compresie 5,5 : 1; la turația de 3 000 rotații/minut dezvoltă o putere de 6 C.P. ; consumă benzină CO—75, iar ca unguent utilizează uleiul SR. 211 ; capacitatea rezervorului de benzină este de aproape 4 litri, iar a băii de ulei de 0,7 litri.

APARATUL DE TĂIERE are un cuțit — prevăzut cu 21 de lame și 30 de degete — lung de 1,6 metri, ce efectuează o cursă de 82 mm ; lățimea de tăiere este de 1 575 mm, iar înălțimea acesteia este reglabilă între 40 și 60 mm ; viteza medie de lucru a motocositoarei este de 2,9 km/oră. **S-a realizat și o variantă cu două trepte de viteze — de 2,9 și de 5,8 km/oră — care va conduce la sporirea productivității cu circa 35%.**

DIMENSIUNILE DE GABARIT ALE MOTOCOSITOAREI echipate cu aparatul de tăiere sînt : 1970 mm lungime, 1 620 mm lățime, 420 mm ecartament, 915 mm înălțime maximă, 95 mm lumină sub axa roților și 177 kg greutate, fiind mai ușoară decît multe produse similare străine.

DISPOZITIVUL DE ASCUȚIT CUȚITE se fixează pe motocositoare, antrenarea sa făcîndu-se, prin curea, de la șaiba motorului. Ascuțirea muchiilor tăietoare ale lamelor — cîte 7 la o singură fixare — se face pe cuțitul asamblat. Se utilizează o piatră abrazivă bitronconică ce lucrează cu turația de 1 600 rotații/minut. După ascuțirea cuțitului — operație ce durează circa 15 minute — dispozitivul se demontează de pe motocositoare și se păstrează în mod corespunzător.

Odată cu motocositoarea „Carpatina M.P." se livrează și un cuțit suplimentar, unele piese de rezervă și scule, precum și notița tehnică a mașinii. Dispozitivul de ascuțire a cuțitelor se livrează în baza unei comenzi separate.

Motocositoarea pentru pante „CARPATINA M.P." ,varianta cu două viteze : 2,9 și 5,8 km./oră.

Echipamente de lucru pentru motocositoarea **„CARPATINA". De la stînga la dreapta : freza, semănătoarea, prăşitoarea, lama de buldozer şi remorca pentru transport.**

ECHIPAMENTE DE LUCRU

În afară de cosit, motocositoarea „CARPATINA M.P." poate fi utilizată, cu echipamentele şi dispozitivele adecvate, şi la efectuarea altor lucrări: pregătirea terenului, însămînţat, prăşit, stropit, transport, nivelat şi deszăpezit — fapt ce o recomandă ca un utilaj polivalent. În colaborare cu diverse institute de cercetări, care au efectuat proiectarea şi experimentarea prototipurilor, Întreprinderea „Metalica" se pregăteşte să introducă în fabricaţia de serie mai multe echipamente şi dispozitive speciale pe măsura solicitării lor prin comenzi ferme :

FREZA ROTATIVĂ, ce se montează frontal în locul aparatului de tăiere, serveşte la pregătirea solului înainte de însămînţare sau plantare; are lăţimea de lucru de 525—650 mm şi viteza de înaintare de 2,9 km/oră ;

SEMĂNĂTOAREA pe un rînd, pentru seminţe mici, se montează, de asemenea, în faţa motorului; ea este alcătuită dintr-o cutie de seminţe cu capacitatea de 3 kg., un distribuitor mecanic, un brăzdar şi o roată de sprijin; viteza de lucru este de 2,9 km/oră;

PRĂŞITOAREA serveşte la întreţinerea culturilor, fixîndu-se tot în faţa motorului ; un grup de trei cuţite, cu posibilitatea de reglare a adîncimii de tăiere, asigură afînarea solului şi distrugerea rizomilor de buruieni; are o lăţime activă de 500 mm şi un regim de lucru de 2,9 km/oră ;

POMPA PENTRU IRIGAŢII ce se adaptează direct pe maşină în scopul transvazării de lichide şi efectuării irigaţiilor ;

DISPOZITIVUL DE ADMINISTRARE A INSECTICIDELOR ŞI ERBICIDELOR serveşte la împrăştierea insecticidelor şi erbicidelor lichide pe toată suprafaţa în lucru, precum şi la stropitul în vii, în livezi, a gardurilor vii, a arbuştilor fructiferi etc. Se compune dintr-un rezervor cu capacitatea de 300 litri şi o pompă ce asigură împingerea lichidelor pentru împrăştiere sau stropire ;

REMORCA PENTRU TRANSPORT, ce se fixează de şasiu în spatele motorului, poate transporta la distanţe mici, pe drumuri neaccidentate, maximum 350 kg. Sprijinită pe două roţi cu pneuri de 400 X 8, ea este formată dintr-o benă cu dimensiunile 1 500 X 1 100 X 350. În funcţie de starea drumului şi încărcătură, poate fi utilizată la ambele viteze ale vehiculului, de 2,9 sau 5,8 km/oră.

LAMA DE BULDOZER, cu lăţimea de 750 mm, serveşte la nivelarea terenului, distrugerea muşuroaielor de pe păşuni, la deszăpezire etc.

EMILIAN ALBULESCU

CUM SE POT PROCURA MOTOCOSITOAREA, ECHIPAMENTELE ŞI PIESELE DE SCHIMB

Volumul producţiei de motocositori, echipamente şi piese de schimb se determină pe baza comenzilor înregistrate cu un an înainte. Cei ce doresc să intre în posesia produselor amintite vor înainta comenzile respective astfel :

- **Unităţile din sectorul socialist al agriculturii, de stat şi cooperatist — bazelor judeţene de aprovizionare ale Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare ;**
- **Producătorii din sectorul particular — unităţilor cooperaţiei de consum.**

Pentru motocositoarea „CARPATINA M.P." prevăzută cu o viteză, preţurile de vînzare sînt cele stabilite în 1977 prin Ordinul 5 214 al Ministerului Comerţului Interior şi anume :

— pentru sectorul socialist — 14 300 lei
— pentru sectorul particular — 15 697 lei

La preţuri accesibile se vor vinde şi echipamentele.

În vederea satisfacerii în bune condiţii a cererilor de motocositori, echipamente şi piese de schimb se impune transmiterea comenzilor cu cel puţin 12 luni înaintea termenului de livrare.

Pentru relaţii suplimentare, adresaţi-vă Întreprinderii „Metalica" cu sediul în Bucureşti, Str. Înclinată nr. 129, sectorul 5, telefon 23 73 80.

Mortare pentru lucrări de zidărie şi tencuieli

Obţinerea varului stins. Var nestins (bulgări) 10 kg, apă 30 litri. Într-un vas de lemn (butoi vechi, ciubăr, albie etc.) se toarnă 15 litri de apă şi în ea se introduce varul. Pe măsură ce se stinge, se adaugă, treptat, restul de apă şi se amestecă energic, fără întrerupere. Vor rezulta aproximativ 20 kg pastă de var, sau 30 litri lapte de var. Pentru a fi întrebuinţat la prepararea mortarelor, varul stins trebuie să fie lăsat în repaus pînă cînd capătă consistenţa unei paste. Prin amestecarea acesteia cu ceilalţi 15 litri de apă se obţine laptele de var.

Mortar de var simplu (pentru tencuieli de ziduri interioare). Pastă de var — 5 kg, nisip cernut — 15 kg, apă — 5 litri. Peste var se toarnă apa, amestecînd pînă la obţinerea laptelui de var, în care se presară nisipul, treptat şi amestecînd, pînă la obţinerea unei paste consistente, omogene.

Mortar de var-ciment — pentru tencuieli de ziduri interioare, în încăperi cu umiditate mare. Pastă de var — 3 kg, ciment marca 300 — 2 kg, nisip cernut — 14 kg, apă — 6 litri. Se procedează ca mai sus. De folos pentru baie, spălătorie, subsol.

Altă reţetă. Pastă de var — 2,5 kg, ciment marca CPT 250 — 2 kg, nisip — 10 kg, apă — 7 litri. Se lucrează ca mai sus.

Mortar de var-ciment pentru pivniţă. Pastă de var — 1 kg, ciment marca 300 — 3 kg, nisip — 12 kg, apă — 6 litri. Poate fi folosit şi la tencuieli exterioare ceva mai ferite de apa ploilor.

Mortar de var-ciment, numai pentru exterioare. Pastă de var — 1 kg, ciment marca 300 — 0,5 kg, nisip — 4 kg, apă — 2 litri.

Sau : pastă de var — 3 kg, ciment marca CPT 250 — 2 kg, nisip — 14 kg, apă — 7 litri. Se pregăteşte mai întîi mortarul obişnuit de var, în care se adaugă cimentul treptat şi amestecînd bine.

Mortar de ipsos pentru profile — cu întărire rapidă. Se prepară numai în cantităţi mici. Ipsos — 0,5 kg, nisip foarte fin (cernut prin sita pentru mălai) — 1 kg, aracetin — 50 g, apă — 500 ml. Se amestecă bine nisipul cu ipsosul, după care se toarnă apa şi aracetinul amestecînd pînă la obţinerea unei paste omogene, care se foloseşte imediat.

Pastă de ipsos — pentru reparaţii de tencuială (fisuri, urme de cuie). Ipsos — 200 g, aracetin — 50 g, apă — 50 ml. În apă se toarnă, amestecînd, ipsosul, apoi aracetinul. Se amestecă energic pînă la omogenizare şi se foloseşte imediat.

Mortare colorate. Oricare dintre mortarele de mai sus poate fi obţinut şi cu o culoare omogenă în pastă, prin adăugarea în laptele de var din reţetă a unui pigment, după cum urmează:

culoarea dorită	ce mortar trebuie folosit	pigmentul colorant care trebuie adăugat	
galben intens	var, ciment	oxid galben de fier	6%
bej (crem)	var, ciment	oxid galben de fier	2%
portocaliu	var, ciment	oxid galben de fier	4% şi
		oxid roşu de fier	4%
maron (cafeniu)	oricare	brun de mangan	6%
roşu	oricare	roşu de bauxită	6%
verde smaragd (deschis)	oricare	verde smaragd	4%
verde crom (mediu)	oricare	oxid verde de crom	4–6%
verde ultramarin (închis)	oricare	verde ultramarin	6–8%
albastru	oricare	albastru ultramarin	6%
negru	var, ciment	negru de mangan	6–8%
negru	ciment	oxid negru de fier	6%

Notă : *Negrul de mangan poate fi obţinut şi din baterii electrice uzate.*

Laptele de var, bine omogenizat cu pigmentul colorant, se amestecă apoi cu celelalte materiale din reţeta mortarului, dar se adaugă un spor de 10—15% ciment, deoarece colorantul scade rezistenţa mortarului. Se recomandă a se folosi mai întîi un strat de mortar obişnuit, peste care să se suprapună un altul mai subţire de mortar colorat, realizînd astfel şi o economie de colorant.

Dale prefabricate — pentru pardoseli colorate. Se pregăteşte un mortar din : ciment marca 300—2,300 kg, nisip — 5 kg, apă — 4 litri, plus pigment colorant 5—8%. Se amestecă energic pentru completa omogenizare. Pasta se toarnă apoi în tipare (forme) de lemn sau tablă, de forma dorită (pătrat, dreptunghi, hexagon...). Se va evita ca vreo latură să fie mai lungă de 20 cm, pentru a se preveni spargerea dalelor. Suprafaţa interioară a tiparului se unge cu ulei mineral (chiar ars, rămas de la motoare), pentru ca dala să se desprindă uşor. Înălţimea (grosimea) dalelor va fi de 10—12 mm. După ce pasta s-a întărit suficient, prefabricatele se scot din forme şi se lasă 2—3 zile la uscat, în aer liber. După care pot fi montate, folosind o pastă de ciment. Pot fi utilizate şi ca ornamente estetice pe ziduri exterioare, culorile fiind rezistente la razele solare şi la umiditate.

Mai înainte de apariția vopselelor chimice sintetice, aproape toate țesăturile, fibrele, firele, pieile etc. erau vopsite cu ajutorul coloranților extrași din plante. În acest scop de la plante pot fi folosite fie rădăcinile, fie frunzele sau fructele, cojile etc.

În 1897 doctorul C. I. Istrati a propus, prin Societatea de științe, un concurs relativ la cromatica populară, cu scopul de a nu fi date uitării procedeele de boit folosite din vechime în România. Din rezultatele acelui concurs au putut fi trase următoarele concluzii : sătencele colorau fire de lînă, dimii, nojițe, fote, velințe, lăibărele (veste) și alte produse ale confecțiilor casnice ; atît fibrele cît și țesăturile erau boite în multe culori și nuanțe : **burăticiu** (verde deschis), **trandafiriu, naramziu** (portocaliu), **olămiiu** (galben ca lămiia), **vioriu, sur, vinăt, galben-mesecăniu** (albicios) etc.

Materiile colorante erau extrase în marea majoritate din plante, la care se adăugau cîteva produse chimice pentru a fixa culoarea. Vă prezentăm cîteva rețete :

Procedee de vopsire cu ajutorul plantelor

Culoarea **NEAGRĂ** se obținea din calaican (sulfat feros) și fiertură de **anin** sau una din următoarele plante : **scumpie, zarzăr, arțar, soc, tei, stejar, boz, lemn ciinesc, nuc.**

Culoarea **GALBENĂ** se prepara din : piatră acră (alaun de potasiu și aluminiu) și fiertură din una sau mai multe (combinate) din următoarele plante : **mesteacăn, rapiță sălbatică, alior, droc, răchită, ștevie, lemn galben, sunătoare, șofran, măr pădureț, foi de ceapă, soc, vîsc.**

Culoarea **PORTOCALIE** era preparată din fiertură de cenușă și **răchită.**

Culoarea **ALBASTRĂ** se obținea din piatră acră și fructe de **afin.**

Pentru culoarea **VERDE** se foloseau piatră acră și fiertură de frunze de **mesteacăn, ștevie,** bobițe de **lemn ciinesc.**

Culoarea **ROȘIE** era preparată din piatră acră și fiertură de **cimbrișor** sau coajă de **perj** (prun), ori **șovîrf,** frunze de **măr pădureț,** rădăcină de **roibă.**

Pentru culoarea **RUGINIE** erau folosite piatra acră și fiertura comună de **șovîrf,** coajă de **prun** și scoarță de **arin.**

ROȘU CĂRĂMIZIU se obținea din : rădăcină de **roibă, garanță** și **borș** sau **piatră acră.**

ROȘU ÎNCHIS din fiertură comună de **anin, băcan** și **șovîrf.**

CAFENIUL (maron) se obținea din fiertură de coajă verde de **nucă** și **piatră acră.**

Desigur că toate aceste rețete își păstrează valabilitatea și în zilele noastre. Prin folosirea lor se obțin colorări în nuanțe inedite, în funcție de concentrația soluției folosite, care diferă mult de cele ale chimicalelor industriale și se bucură de o frumusețe aparte, fără a mai vorbi și de economia bănească ce se realizează.

TREI, ȘI TOȚI TREI...

Avea și dînsul trei feciori
Și i-au plecat, nu toți odată,
La facultate... Bietul tată !
Le trimetea de multe ori,
Prin poștă sau printr-o nepoată,
Pachete și scrisori.

Și luni trecut-au după luni,
Și ani în goană, tot ca ele.
Sfîrșiră cursurile-acele
Flăcăii lui, la carte buni,
Și luîndu-și posturi frumușele,
Păreau niște păuni.

Bătrînu-n satul lui spera
Să-i calce iarăși prin ogradă,
Măcar o scurtă perioadă.
Iar după trei ani și ceva,
Se duse el să și-i revadă,
Cu toată vremea rea.

Ajuns la Vlad, la minister,
Rugă pe cineva să-l cheme.
Dar dînsul, deh, avînd probleme,
A refuzat, strigînd sever :
— Acum sînt ocupat ! N-am vreme
Nici să mă uit pe cer !

Trecînd apoi printre clădiri,
Se duse la Andrei și, iată,
Ce-i spuse-n ușa doar crăpată,
În cursul scurtei convorbiri :
— Te rog, revină altădată !
Acum am musafiri !

A nimerit și la Mihai,
Ce tocmai se grăbea să plece,
Într-un Renault tip 16,
C-o tînără cu păr bălai.
Băiatul îi zîmbi cam rece
Și demară pe Splai.

Porni încet, ca pe polei,
Bătrînu-n pragul dimineții
Și-l auzeau pe străzi drumeții
Cum își spunea plin de temei :
— Aș vrea să aibă și băieții
Tot trei, dar... nu ca ei !

V.D. POPA

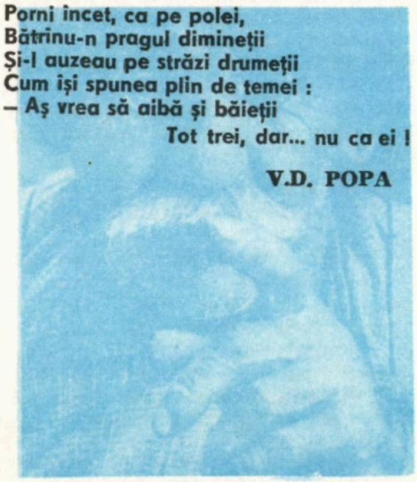

Întreprinderea de utilaje grele pentru construcții — București

UZINA DE ÎNNOBILARE A PĂMÂNTULUI

În condițiile țării noastre, unde suprafața de teren arabil ce revine pe locuitor este destul de mică (sub o jumătate de hectar), gospodărirea eficientă a pămîntului constituie o problemă majoră, de care depinde creșterea avuției naționale, bunăstarea întregului popor. Acordînd o atenție deosebită apărării, conservării, ameliorării și folosirii depline a pămîntului, partidul și statul alocă anual mari fonduri pentru creșterea suprafeței arabile și sporirea potențialului productiv al solului prin lucrări de îmbunătățiri funciare. O vastă și rodnică activitate de mecanizare a unor astfel de lucrări desfășoară ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE GRELE PENTRU CONSTRUCȚII-București, ce aparține de Direcția generală economică de îmbunătățiri funciare și construcții agricole din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

— Înființată la 1 octombrie 1977, întreprinderea noastră — ne-a spus directorul acesteia, ing. **Marius Achimescu** — este o unitate specială, ea concentrînd peste 7 500 de utilaje grele pentru construcții, dintre care aș aminti tractoarele pe roți și pe șenile cu puteri cuprinse între 65—250 C.P. ; buldozerele de 150 și 250 C.P. cu transmisii hidrodinamice ; screperele de 8 m.c. și autoscreperele de 11—24 m.c. ; excavatoarele cu capacități cuprinse între 0,5 și 1,8 m.c. ; macaralele de 20—100 tone ; autoîncărcătoarele de pămînt ; mijloacele de transport ca autobasculante, autoplatforme, remorchere cu trailere pînă la 80 tone ; utilajele speciale de betonat canale, utilajele de hidromecanizare și fluviale ; uzinele plutitoare de 1 000 C.P. ; bacurile-dormitor care dispun de tot confortul necesar.

— Care este obiectul întreprinderii ?

— Mecanizarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare — amenajări pentru irigații, desecări, amenajări combinate (irigație-desecare), amenajări de orezării, nivelări etc. — a lucrărilor hidro și de transporturi navale, a lucrărilor de construcții agrozootehnice.

— Unde ?

— Atît în țară, cît și peste hotare. În țară, utilajele noastre lucrează pe șantierele trusturilor de construcții pentru îmbunătățiri funciare și ale trustului de construcții-montaj pentru agricultură și industrie alimentară, ce acoperă cu raza lor de activitate 29 de județe. Dintre șantierele mari pe care activăm aș enumera pe cel din nordul Capitalei, din zona Tunari—Dimieni ca și pe cel de la Gălățui—Călărași unde executăm lucrări de desecări și nivelări, terasa Covurlui, unde amenajăm suprafețe importante pentru irigații, șantierele de la Giurgiu—Greaca, Lehliu—Slobozia, Valea Mostiștei și altele. Subunitatea noastră din Tulcea, specializată în lucrări de îmbunătățiri funciare în Delta Dunării, realizează în condiții deosebite, împreună cu Trustul de construcții-montaj pentru agricultură și industria alimentară, îndiguiri, desecări, amenajări piscicole, regularizări de canale. I.U.G.C. satisface prompt o serie de cerințe excepționale, așa cum a fost cazul în primăvara anului 1981, cînd a trebuit să concentreze — de-a lungul Dunării, de la intrarea fluviului în țară și pînă la vărsarea lui în Marea Neagră — un mare număr de utilaje și oameni pentru a executa lucrări de consolidare și suprainăl-

țare a digurilor, de apărare contra infiltrațiilor.

Peste hotare, utilajele și oamenii noștri activează în cadrul Grupului de cooperare pentru străinătate, executînd lucrări de îmbunătățiri funciare și construcții agrozootehnice în Siria, Libia, Burundi, Irak și în alte țări.

— Mi-a plăcut remarca plastică, auzită aici, că cei 200 milioane de metri cubi de pămînt cîți se dislocă anual cu utilajele dumneavoastră ar fi suficienți pentru a se ridica un munte.

— Este semnificativ, cred, pentru a vă forma o imagine clară a dimensiunii volumului activității noastre — ne-a răspuns economistul **Alexandru Orezeanu,** contabilul șef al întreprinderii — să arătăm că anual realizăm o producție de prestații de 1,2 miliarde lei și o producție industrială (reparații, confecționări, recondiționări și asimilări de piese etc.) de 600 milioane lei. Deci, aproape 2 miliarde lei. Deosebit de important este nu numai că îndeplinim an de an planul la toți indicatorii — producția valorică, producția netă, beneficii și productivitatea muncii — dar realizăm și însemnate economii.

— Prin ce căi obțineți asemenea rezultate ?

— În domeniul prestărilor de servicii — ne-a spus **Ionel Bărboi,** inginerul șef al întreprinderii — se cuvine făcută precizarea că între sistema de mașini de care dispune I.U.G.C. și tehnologiile de execuție stabilite de T.C.I.F. există o interdependență funcțională, ce permite realizarea unor indici economici superiori — productivitate, economii de materiale și combustibili etc. — în condițiile respectării parametrilor calitativi. Cît privește activitatea industrială, trebuie spus că în toate atelierele întreprinderii — de la București, Craiova, Constanța, Brăila, Timișoara, Tulcea și Cernavodă — se dă o mare atenție atît calității reparațiilor, care să garanteze buna funcționare a imensului parc de utilaje de care dispunem, cît și utilizării unor metode moderne, economice. Avem turnătorii de oțel, fontă și neferoase la Craiova ; forje de mare capacitate și tehnicitate la Timișoara, care asigură semifabricatele necesare executării unei largi game de pinioane și roți dințate solicitate de activitatea de exploatare și reparații. Avem organizată o rețea de ateliere în care efectuăm metalizarea arborilor cotiți și a diferitelor axe, care nu numai că acoperă cerințele proprii, dar lucrează și pentru terți.

— Alături de sectorul de producție-prestații și cel de producție industrială — a ținut să adauge dr. ing. **Ștefan Trifu,** șeful atelierului de proiectare — o contribuție de

seamă la desfășurarea unei activități rentabile aduc și proiectanții. Împreună cu specialiștii și muncitorii din producție ne străduim să îmbunătățim parametrii tehnico-funcționali și economici ai utilajelor, să găsim forme adecvate de utilizare a combustibililor neconvenționali etc. Pornind de la utilajele din dotare, transformîndu-le și adaptîndu-le elemente de fabricație românească, practic am creat unele utilaje noi. Astfel, la screperul tractat hidraulic de 8 m.c., mărindu-i cupa cu circa 25% și adaptîndu-i un elevator de autoîncărcare acționat hidraulic și un sertar de evacuare a rezultat o nouă mașină : screperul cu elevator tractat SET-8, care realizează o productivitate cu 50% superioară, concomitent cu reducerea cu circa 30% a consumului specific de metal și combustibil. NSH-4 este denumirea noului nivelator semipurtat hidraulic cu lățimea de 4 m, care înlocuiește nivelatorul tractat NT-4,25 față de care realizează însă o productivitate superioară cu 40% și un consum specific de combustibil mai mic cu 30%.

— Am remarcat, la dumneavoastră, o grijă deosebită pentru condițiile de muncă și de viață, pentru om în general.

— În Întreprinderea noastră — ne-a spus **George Stan,** secretarul comitetului de partid — lucrează peste 14 000 de oameni, în general tineri, media de vîrstă fiind de 23 de ani. Ne preocupă, de aceea, creșterea nivelului lor profesional. Anual calificăm, la locul de muncă și în școli profesionale, circa 2 000 de tineri în meserii ca : excavatoriști, buldozeriști, screperiști, sudori, lăcătuși, conducători auto și altele.

— Condițiile de șantier nu sînt ușoare. Cum îi atrageți pe tineri spre dumneavoastră ?

— La noi este, într-adevăr, ceva mai greu decît în alte domenii de activitate — ne-a răspuns **Nicolae Cernea,** președintele Comitetului sindicatului — dar ne străduim, prin organizări moderne de șantier, să asigurăm condiții cît mai bune de muncă și de viață lucrătorilor. În opțiunea lor pentru această activitate mai intervine și cointeresarea materială : lucrînd în acord global, un muncitor de categorie medie sau chiar după numai un an de la calificare cîștigă lunar circa 3000—4 000 lei. Între membrii colectivelor de muncă de la I.U.G.C. există o vie emulație pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, în 1980 în fruntea întrecerii socialiste pe primele trei locuri situîndu-se, în ordine, stațiile din Constanța, Craiova și Timișoara. Ne mîndrim cu miile de fruntași pe care-i avem. Numele lor va rămîne în istoria marilor sisteme de irigații Ialomița-Călmățui, Pietroiu-Ștefan cel Mare, Dăbuleni, Rasova-Vederoasa, Giurgiu-Răzmirești, Viișoara și altele.

EMILIAN ALBULESCU

CURIOZITĂȚI

„VICIUL" FURNICILOR

Furnica, considerată foarte harnică și hotărîtă atunci cînd trebuie să ducă o treabă la bun sfîrșit, poate totuși să-și uite atribuțiile în anumite situații.

Toate furnicile sînt avide după parfumuri. Există unele specii de gîndaci care secretă asemenea parfumuri cu miros pătrunzător. Dînd peste un astfel de gîndac, furnicile îl aduc în mușuroi și stau mereu împrejurul lui „îmbătîndu-se" cu parfumul emanat de acesta. Ele îl hrănesc și îi poartă de grijă sub influența acestei stări de „beție", uitîndu-și de atribuțiile care le revin în cadrul colectivității. Astfel, ele hrănesc acest gîndac — care devine cu timpul o adevărată teroare — chiar cu larvele abia ieșite din ouă.

Urmarea „beției" furnicilor este firească: colonia se destramă, furnicile se răspîndesc, iar mușuroiul este părăsit.

„UNELTELE" INSECTELOR

Privind uneori rezultatele muncii insectelor, aproape nu ne vine să credem că insecta respectivă își desfășoară activitatea cu unelte foarte simple și rudimentare, de cele mai multe ori formate prin adaptarea la condițiile de trai a unor părți din corpul ei.

Astfel de adaptări — unele simple, altele complexe — cu care insecta își desfășoară munca sau care îi slujesc pentru diverse alte scopuri pot fi întîlnite la multe specii de insecte.

La piciorul din față al furnicilor sau al albinelor se observă un fel de pinten modificat, în dreptul căruia se află o mică scobitură cu un mic piepten. Acesta servește pentru curățirea antenelor, organ delicat cu care insecta percepe obiectele și mirosurile.

Vorbind despre „instrumente" mai complexe putem să amintim că, la albine, piciorul din spate constituie o adevărată trusă de instrumente. Astfel, pe acest picior se află o periuță cu care insecta adună polenul, pe care apoi îl depozitează în coșulețele ce se găsesc pe fiecare picior.

CIUFUL SALVATOR

Printre cele mai răspîndite păsări de la noi din țară, cît și din restul Europei, se numără „ciuful de pădure", pasăre întîlnită și în Asia și Africa.

Prin luna aprilie-mai, ciuful de pădure depune 4—5 ouă de culoare albă.

Curiozitatea întîlnită la această pasăre constă în următorul fapt:

După ce hrana este înghițită și digerată, resturile rămase (schelete, blana rozătoarelor) sînt comprimate prin activitatea mușchilor stomacali, rezultînd un fel de „găluște" de culoare cenușie. Pasărea elimină pe cioc de două ori pe zi asemenea găluște, cu ajutorul cărora se poate stabili nu numai că există asemenea păsări în regiunea respectivă, ci chiar și „meniul" păsării.

95 la sută din hrana acestei păsări este constituită din rozătoare, astfel că anual numai o singură pasăre salvează aproximativ 25 000 kg de cereale, ciuful de pădure consumînd, zilnic, cîte 6—8 rozătoare.

CURIOZITĂȚI

ȘTIAȚI CĂ...

...unul dintre cei mai puternici acizi, anume acidul sulfuric, este produs și în mod natural? În munții Cordilieri din America de Sud se găsește un vulcan, numit Purace, de lîngă craterul căruia se formează riul Rio Vinagre. O parte din emanațiile vulcanului se dizolvă în apele riului, cu care reacționează, ca într-o fabrică, și produc... 20 de tone de acid sulfuric natural pe zi, care literalmente... „curge pe gîrlă" și se varsă în ocean.

...pe insula Djawa, din Oceanul Pacific, se găsește o vale, situată la poalele unui vulcan stins, acoperită în întregime cu nenumărate oase de animale? Orice ființă vie care ajunge acolo nu mai scapă cu viață, din cauza hidrogenului sulfurat — un gaz toxic — care se degajă din crăpăturile vechiului vulcan. Din această cauză valea a fost denumită „Valea Morții".

...sunetul se propagă cel mai repede prin metalul numit beriliu ? Astfel, în timp ce în aer sunetul se propagă cu o viteză de 340 de metri pe secundă, în apă cu 1 450 m/s, în aluminiu cu 5 100 m/s, în beriliu atinge viteza record de 12 500 de metri pe secundă? Aliajele de cupru care conțin 0,5—1,3% beriliu au aceeași proprietate neobișnuită.

FOCUL TRECE...

Dizolvați sare de bucătărie (clorură de sodiu) în apă fierbinte, pînă cînd soluția devine suprasaturată. În ea, muiați bine un fir de ață albă din bumbac sau in, apoi lăsați-l să se usuce. Repetați această operațiune de patru ori. Astfel preparat, firul a devenit propice pentru un joc uimitor. Printr-un nod, legați la un capăt al său un obiect ușor, cum este un ac de siguranță, o peniță, un inel de sîrmă etc. — iar celălalt capăt suspendați-l de un suport oarecare. După aceasta, dați foc firului cu flacăra unui chibrit. Firul va arde și se va preface în fum și scrum, dar obiectul agățat de el va continua să fie susținut în aer de... firul care a ars. Însă dacă suflați tare asupra „fantomei" firului, aceasta se pulverizează brusc și obiectul cade.

Vă puteți explica fenomenul ?

OBIECTELE RĂMÎN

Lucrurile se petrec astfel : substanța vegetală, organică, a firului arde, în adevăr, însă în urma ei rămîne un fel de tubușor fragil, subțire și casant, format din cristalele de sare. El este suficient de rezistent pentru a susține în continuare mica greutate ce atîrnă la capătul lui.

O bucată de tifon, tratată cu soluție de sare, ca mai sus, și legată la cele patru colțuri cu cîte o sîrmă subțire, este capabilă ca, după combustie, să susțină un ou de găină sau un obiect din metal sau sticlă, nu mai greu de 50 g și cu un volum cît mai mare.

— *Mămico, Vasile mi-a dat întîlnire la viitorul spectacol al căminului cultural...*

— *Foarte bine ! Pînă atunci poate își face și armata...*

Coloranți alimentari din plante

Unele bucate sau băuturi se pregătesc prin adăugare de substanțe colorante, care le dau un aspect plăcut. Întotdeauna este de preferat folosirea unor coloranți naturali obținuți din plante (la care se adaugă zahărul ars și gălbenușul de ou), care pot fi folosiți fără restricție, neavînd vreo acțiune nocivă.

Iată cum pot fi preparate unele culori naturale :

VERDE — se extrage clorofila din frunze de **urzică** sau **spanac**, bine mărunțite. În acest scop, se toacă planta și se lasă la macerat în apă rece sau alcool timp de cîteva ore, agitînd vasul din cînd în cînd. La unele băuturi pot fi folosite frunze de **izmă**, care dau extractului și miros specific.

GALBEN sau **PORTOCALIU** — se obține din stigmate de **șofran** sau **șofrănaș.** Constituie în același timp un condiment și un sedativ cu acțiune slabă. Florile de **gălbenele** dau, de asemenea, un valoros colorant galben. Pentru unele salate, plăcinte, piftie etc. este indicat **sucul de morcov** (stors din legumă rasă ori dată printr-o mașină de tocat smălțuită) adăugat nefiert, ori punînd direct legumă rasă. Unele băuturi pot fi colorate (și parfumate) cu coajă (rasă) de **lămîie** sau **portocală.**

ROȘU — poate fi extras — tot cu apă sau alcool — din **sfeclă roșie** sau din flori de **nalbă. Varza roșie** și **ardeiul capia** sînt folosite mai ales pentru salate și murături. Multe băuturi (sucuri, crușoane, siropuri, lichioruri etc.) pot fi colorate în roșu cu zeamă de **zmeură, agrișe,** sau **coacăze roșii.**

VIȘINIU — de nuanțe diferite se obține din suc de **vișine, cireșe amare** de pădure, **mure, coacăze negre.** Toate aceste fructe sînt, totodată, bogate în săruri minerale și vitamine, avînd gust plăcut.

Lîna de aur DE LA GHILAD

Revărsarea de fire, ca o explozie de lumină, consacră parcă, în blana acestor berbecuți, legătura intimă dintre știință, price-pere, tenacitate și hărnicie. Sînt aceste fire de lînă un motiv de mîndrie a tuturor celor care lucrează la fermele de ovine ale cooperativei agricole de producție din Ghilad, județul Timiș. Calitatea deosebită obținută la lînă, ca și cantitatea, dealtfel, de la un an la altul mai mare, au încununat strădaniile, moral și material, deopotrivă. Cu oricine ai sta de vorbă în sat, fie că lucrează la fermele de ovine sau nu, toți știu că împlinirile de acum și cele viitoare sînt rodul unor ani de muncă intensă, de încercări, de căutări și de griji. În urmă cu zece ani, cînd a început acțiunea de ameliorare, reproducere și selecție a oilor, s-a pornit de la 1 990 oi de rasă țigaie bucălae, care produceau aproximativ 2,5—2,6 kg de lînă fiecare. În 1980 s-a lucrat cu 4 836 oi a căror producție medie de lînă a ajuns la 9,2 kg, iar prețul de livrare al unei tone de lînă a crescut cu 31 876 lei. În această perioadă veniturile bănești realizate de la oi s-au ridicat la 4 500 000 lei — peste jumătate din veniturile totale ale cooperativei — iar beneficiile, pornite de la cota zero în 1971, au atins în cursul anului trecut 1 810 000 lei. S-ar putea ca această incursiune printre cifre să nu vă spună prea multe și nici deosebite lucruri. Dar dacă l-ați asculta pe **Viorel Sipețean,** președintele cooperativei agricole, sau pe **Ștefan Polverejan,** medicul veterinar al Consiliului unic agroindustrial Ciacova, cu cîtă pasiune vorbesc despre munca oamenilor de aici, despre migala selecției, despre investițiile făcute pentru fermele de ovine, despre cîte un berbecuț care le-a întrecut așteptările, despre zilele și nopțile petrecute în saivane, v-ați da seama cu ușurință că ceea ce este deosebit aici sînt **oamenii și pasiunea lor pentru creșterea oilor.** Oieritul este, dealtfel, o ocupație tradițională în partea de sud a județului Timiș. Pornind de la ce știau localnicii din moși strămoși, ori de la rasa tradițională de pe aceste meleaguri și ajungînd la ceea ce s-a realizat pînă acum e un drum lung și deloc ușor. În 1971—1972 s-au adus printre oile locale de rasă țigaie bucălaie 20 de berbeci Merinos transilvănean; a început procesul de metisare, obținîndu-se fire mai dese și mai fine, dar a scăzut talia oilor. Între 1973—1976 s-au folosit ca reproducători berbeci Merinos de la Stațiunea de cercetări pentru ovine de la Palas-Constanța. În fiecare an s-au reținut în turmă mieluțele și berbecuții cei mai valoroși, urmărindu-se procesul de merinozare: talie mare, creșterea greutății medii, precocitate în creșterea mieilor, firul de lînă des și fin. În 1977 se îmbunătățește mai mult calitatea lînii, crește gradul de alb și randamentul la spălare, datorită folosirii ca reproducători a 100 de berbeci australieni. În 1979 se importă 2 000 de mioare și berbeci de rasă Polwarth și se continuă ameliorarea ovinelor locale. Se pornește pe două variante:

1. oile locale ameliorate + berbeci australieni.
2. oile locale ameliorate + berbeci Polwarth.

În varianta întîi se obține o finețe deosebită a firului, dar scade greutatea corporală cu 5—10 kg, firul de lînă este mai scurt cu 2—3 cm decît în varianta a doua.

În varianta a doua se menține greutatea corporală mare, caracteristică Polwarth-ului, viteza de creștere a firului de lînă este mai mare, firul este mai lung.

Se generalizează varianta a doua, urmînd ca în cursul acestui cincinal să se obțină un plus de cîte 2 kg lînă spancă merinozată, întreaga cantitate să aibă o finețe deosebită și un grad înalt de alb imaculat.

Și, pentru ca toate aceste planuri să se poată materializa, orice idee bună e discutată și analizată în consiliul de conducere cu cei care au experiență, cu cei care au cunoștințe și pusă în practică.

Toți cei ce lucrează aici, la fermele de ovine, fie că sînt ciobani, tehnicieni, economiști, medici veterinari, știu că oile au nevoie în permanență de prezența omului. Grija, dragostea, munca și pasiunea lor au dat roade bune și acestea au fost răsplătite cum se cuvine. Pentru producțiile medii de lînă obținute în anii 1978 și 1979, cooperativa agricolă din Ghilad a fost distinsă cu Ordinul „Meritul Agricol" clasa I, iar în al treilean an — 1980 — cu Ordinul Muncii clasa I.

MAGDA BĂLTĂREȚU

LEGENDE SAU BASMELE ROMÂNILOR

Printre evenimentele literare care au avut loc cu un secol în urmă, în 1882, se înscrie la loc de frunte apariția, la București, la tipografia Academiei, a volumului **Legende sau basmelor românilor** de Petre Ispirescu (1830 —21 XI 1887). Lucrarea amintită este, se știe — alături de **Poeziile populare ale românilor,** culese de Vasile Alecsandri — tezaurul de neprețuit al folclorului nostru. Născut în mahalaua bucureșteană Pescăria Veche, unde tatăl său avea o frizerie, Petre Ispirescu a fost de mic cucerit de talentul de povestitoare al mamei sale și de basmele ascultate de la calfele și clienții tatălui său. Lipsa mijloacelor materiale pentru învățătură îi îndreaptă pașii spre meseria de tipograf. Concomitent cu meseria se instruiește citind. Cu timpul ajunge să aibă tipografie proprie sau să conducă Tipografia Statului ori pe aceea a Academiei Române. Îndeletnicirea îl pune în contact cu o serie de cărturari ai vremii. Încurajat de Odobescu, Hașdeu etc., începe să scrie versuri, lucrări de popularizare etc., talentul său dezvăluindu-se însă în basme. Îndemnat de Nicolae Filimon și Ion Ionescú de la Brad publică primele basme în „Țeranul român" (1862) — **Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte.** Colaborează, în continuare, la cele mai prestigioase reviste ale vremii, printre care „Convorbiri literare", „Familia", „Revista literară" etc. cu legende, basme, ghicitori și proverbe, semnînd cu pseudonimul „Un culegător tipograf". Cu numele său semnează abia în 1879, cînd publică **Poveștile unchiașului sfătos.** Consacrarea sa are loc însă abia în 1882 cînd, selecționîndu-și vechile contribuții, reține 16 în volumul **Legende sau basmele românilor,** comparabile, cum remarcă cei mai avizați specialiști, cu basmele fraților Grimm. În prefața la volum, Alecsandri, pontiful literar al vremii, menționa că Ispirescu, prin lucrarea sa, și-a îndeplinit „o sacră datorie către patrie", iar opera sa e menită „a învăța generațiile noi valoarea inteligenței și a naturii poporului român". După apariția volumului l-au elogiat Eminescu, Hașdeu, Odobescu, iar Delavrancea îl numea pe Ispirescu „un împărat al basmelor".

A trecut un secol de la apariția basmelor lui Ispirescu și ele sînt la fel de proaspete ca apa ne-ncepută. Retipărite, ele desfată ca un „izvor fermecat" generații după generații. Optimismul ce le caracterizează, marele exemplu al eroismului care, prin luptă, triumfă asupra răului, captivează și însuflețesc cititorii. Eroii basmelor noastre — **Aleodor-Împărat, Prislea cel voinic, Zîna Zînelor, Greuceanu, Ciobănașul cel isteț, Fata moșului cea cuminte** și **Făt-Frumos** — sînt eroii virtuților poporului român. Prin figura lui Făt-Frumos, chintesență de însușiri fizice și morale, poporul nostru a îmbogățit tipologia umană a folclorului și a literaturii universale. Desigur, eroul, ca întrupare a perfecțiunii, apare în basmele tuturor popoarelor, dar nici unul dintre ele n-a izbutit să-i creeze un nume atît de sugestiv — Făt-Frumos — și, în consecință, un portret echivalent. Și toate acestea se datoresc cui ? Poporului, fără îndoială, căci prin ele vorbește întreg poporul. Poporului care le-a creat, care le-a perpetuat, și lui Ispirescu, modestul „culegător tipograf" care, din cei 57 de ani ai vieții 45 și i-a consacrat muncii și literaturii.

GH. CATANĂ

Căldură mare !...

— *Și de cînd zici că nu mai vezi ?*
— *Păi, cam de la începutul campaniei...*

Pînă la reuşitele ingineriei genetice

ZOOTEHNIA ARE O NOUĂ ŞANSĂ DE DEZVOLTARE

S-a vorbit şi s-a scris mult — inclusiv în „Almanahul satelor" — în deceniul trecut, despre lucrările ştiinţifice care au ca obiectiv crearea de plante fixatoare de azot. Adică plante care să-şi ia singure, din mediul înconjurător, azotul trebuincios. O asemenea reuşită — s-o reamintim — ar însemna renunţarea la îngrăşămintele azotoase, scumpe, din ce în ce mai scumpe, fiindcă fabricarea lor consumă multă energie. (Un expert a calculat că totalitatea fabricilor producătoare de îngrăşăminte azotoase din lume consumă, zilnic, echivalentul a 2 milioane de barili de petrol !). Ea ar însemna, totodată, evitarea poluării cu îngrăşăminte din care 20—40 la sută nici nu sînt folosite de plante, ci ajung, prin spălare, în ape.

Din păcate, reuşita sperată e încă departe, astfel încît optimismul exagerat şi puţin prea zgomotos din ultimii ani s-a dovedit nu tocmai justificat. Modificarea naturii, procesele din lumea vie statornicite de milioane de ani, nu se poate face cît ai bate din palme. Cel puţin pentru că, aşa cum s-a subliniat la o recentă sesiune ştiinţifică organizată la Bucureşti, organismele îşi apără integritatea planului de organizare faţă de orice element străin, purtător de altă informaţie genetică, ce ar pătrunde în interiorul său. Totuşi, din ceea ce s-a realizat experimental, pînă acum, s-au desprins două principale căi posibile.

LUPTA DINTRE BACTERII ŞI CONTOPIREA CELULELOR

Cea dintîi — aşa-numită simbioză asociativă. Altfel spus, asocierea de bacterii fixatoare de azot cu alte plante decît leguminoasele care, se ştie, trăiesc în simbioză cu rhisolium.

A doua cale o oferă ingineria genetică. O oferă ? Cam mult spus ! Oricum, oamenii de ştiinţă au în vedere, pe acest plan, două posibilităţi. Prima constă în obţinerea unor plante hibride prin fuziunea de celule vegetale — experienţe de care am mai amintit în Almanahul satelor — astfel încît noua plantă să întrunească însuşiri de la ambii „părinţi". În cazul de faţă, noua plantă ar fi producătoare de cereale şi autofertilizantă. Această posibilitate pare reală, de vreme ce o echipă de cercetători canadieni a început să lucreze cu celule de porumb (graminee) şi soia (leguminoasă). Cît despre eventualele rezultate, mai e de aşteptat...

Cealaltă posibilitate a ingineriei genetice o reprezintă intervenţia directă asupra patrimoniului genetic al plantei. Aceasta ar însemna introducerea unei gene care să confere plantei însuşirea de a fixa singură azotul din mediul înconjurător.

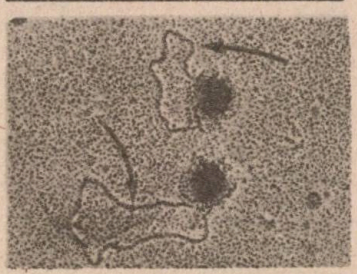

Cele două pete negre din imagine sînt virusuri ale mozaicului verzei. Cele două şiraguri pe care le indică săgeţile sînt acizii dezoxiribonucleici (ADN) respectivi. Un asemenea virus ar putea servi ca „vehicul" pentru gena fixatoare de azot, spre plante pe care natura nu le-a înzestrat cu această însuşire. Este o ipoteză ce îşi aşteaptă confirmarea

CINE FACE FAŢĂ CONSUMULUI DE ENERGIE ?

Inutil să spunem cît de complicate sînt problemele de tehnică legate de o asemenea operaţie. Şi, ceea ce ar putea să demoralizeze pe mulţi, chiar dacă aceste probleme îşi găsesc soluţia, nu se ştie dacă rezultatul va fi cel scontat. Cu alte cuvinte, dacă genele introduse în nucleul celulei vegetale vor acţiona aşa cum se aşteaptă. Dar nici în cazul în care lucrurile se vor petrece după dorinţa şi speranţele omului, reuşita nu este asigurată. „Un obstacol major — afirmă profesorul Gheorghe Zarnea, directorul general al Institutului central de biologie — decurge din faptul că fixarea biologică a azotului necesită un consum de energie atît de mare, încît plantele superioare actuale sînt incapabile să-i facă faţă. Aceasta ar fi explicaţia faptului că, în natură, fixarea biologică a azotului este limitată la bacterii. De aceea, se apreciază că, în cazul în care plantele de cultură vor dobîndi capacitatea de a fixa în mod autonom azotul molecular, nu vor putea produce recolte satisfăcătoare, vor fi mai fragile, vor necesita îngrijiri speciale, costisitoare şi, în general, condiţii accesibile numai persoanelor sau ţărilor cu mari disponibilităţi materiale".

15 DIN 150 000

Aşadar, realizarea plantelor cu „autoservire" va întîrzia — după unii — cel puţin 20 de ani. Fără să slăbească eforturile în această direcţie, oamenii de ştiinţă recomandă, cel puţin ca provizorie, o soluţie mai simplă, mai la îndemînă — scrie Pierre Rossion în „Science et Vie" — extinderea culturii leguminoaselor care nu numai că fixează în mod natural azotul, ci sînt şi foarte bogate în proteine.

Aceste proprietăţi sînt cunoscute prea bine. Şi, totuşi — remarcă autorul citat — în ciuda faptului că există aproximativ 150 000 de specii de leguminoase, în Franţa nu se cultivă decît vreo 15. Iar acestea ocupă, în momentul de faţă, cam 3 la sută din suprafeţele cultivate, în timp ce cu un deceniu şi jumătate în urmă, deţineau 6 la sută.

Valoarea leguminoaselor şi, în special, a lucernei ca plantă de nutreţ, nu se mai cere demonstrată. Noi cercetări ar putea duce la extinderea cultivării ei şi pe terenuri care nu-i sînt favorabile, la creşterea producţiei etc. Există însă şi o altă perspectivă, foarte interesantă : extragerea proteinei din frunzele de lucernă în vederea utilizării ei în alimentaţia umană. Un agronom american care afirmă că a făcut calculele necesare susţine că dacă s-ar elabora tehnologia extracţiei proteinei din lucernă, cultivarea acestei plante pe un teritoriu egal cu cel al statului Texas ar fi deajuns pentru a hrăni întreaga populaţie a globului din anul 2 000, la nivelul regimului alimentar al ţărilor dezvoltate.

S-ar putea ca afirmaţia acestui entuziast să fie exagerată. Totuşi, se ştie cu certitudine că la 14 000 de kilograme de substanţă uscată (o producţie bună la hectar) lucerna conţine 2 100 kg de proteine. De asemenea, se ştie că pentru a realiza sporul în greutate, bovinele consumă cantităţi mari de proteine vegetale. Randamentul este, deci, foarte mic. Rămîne ca valorificarea directă în hrana oamenilor să se dovedească posibilă şi rentabilă.

Oricum, existenţa unui număr mare de leguminoase încă nepuse în valoare, producţiile medii care nu au atins încă limita maximă, tehnologiile de cultură încă perfectibile — toate acestea oferă oamenilor de ştiinţă un cîmp larg de investigare, iar economiei agrare, zootehniei în special, o nouă şi importantă şansă de dezvoltare.

ADRIAN COSTA

„ATRĂGĂTOAREA EXPOZIŢIE"

Vinurile românești sînt considerate de mult ca fiind printre cele mai bune din lume — mai ales Cotnarul, a cărui „vîrstă" este de peste patru secole. Despre exportul de vinuri românești aflăm încă de la începutul secolului trecut. Un document de arhivă din anul 1801 ne face cunoscută şi prima reclamă scrisă referitoare la vînzarea preţiosului produs al viilor moldovenești : „După cercetările făcute în urmă cu mulţi ani, vinul de Moldova, învechindu-se şi îngroşîndu-se, după felul lui, este cel mai delicat pentru stomahurile evghenicoase şi subţiri, decît toate vinaţele din părţile evropenești şi ale Mării Albe". Deci evghenicoşn — adică băutorii cu stomacurile „nobile" — n-aveau decît să se grăbească să-şi procure neîntrecutul Cotnar. Cum însă vinul bun nu poate fi la îndemîna tuturor şi oricînd, de-a lungul timpului oamenii i-au căutat înlocuitor pe măsura pungii fiecăruia. Se fabrică deci, de mult, tot felul de vinuri care n-au nici o înrudire cu strugurele. Cunoaştem astăzi vinuri gustoase făcute din prune, din căpşuni, zarzăre, măceşe şi mure. Un vin din mere a apărut şi a

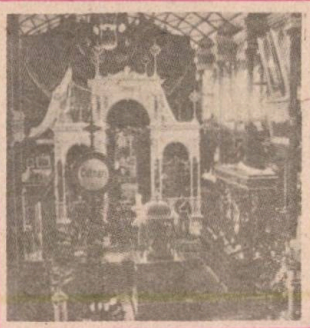

Vinurile de Cotnari la Expoziţia din Viena — 1873

făcut epocă, aşa cum se spune, la sfîrşitul secolului trecut. S-a numit „Vinul zeilor" şi nu se ştie cine l-a „inventat", dar ajunsese să fie fabricat în fiecare gospodărie. Reţeta respectivă a fost introdusă la noi de „Revista horticolă", în toamna anului 1899 şi a avut mare căutare. Iat-o, pentru eventualii amatori : „Tai, în felii subţiri, mere şi lămîi, pe care le pui apoi într-un borcan — un rînd de mere şi un rînd de lămîi. Cînd borcanul s-a umplut, torni peste ele vin bun, de struguri, alb sau negru. După preferinţă. Laşi borcanul nemişcat, la temperatura camerei, cam o jumătate de zi, după care „Vinul zeilor", astfel preparat, se trece în sticle, printr-o strecurătoare fină. Merele se pot consuma apoi separat, ca desert, iar lămîile, puse în ceai, îi vor da un gust deosebit".

Prima expoziţie viticolă din ţara noastră a fost organizată în luna septembrie 1898, la Bucureşti. Din dările de seamă ale ziarelor aflăm cu surprindere că standurile acestei expoziţii prezentau 437 de varietăţi de struguri — atît de la noi, cît şi din alte ţări cu viticultură dezvoltată. Producţia românească era reprezentată, între altele, de : 27 varietăţi de struguri din pepinierele Istriţa şi Pietroasa ; 9 varietăţi de Cotnari ; 5 de Strehaia ; 3 de Leordeni. „Viţele altoite românești — scriau ziarele — erau înfăţişate în niște hîrdaie mari şi erau încărcate de struguri atrăgători... Şi mai erau pe mese şi în rafturi multe soiuri de mere, pere, caise, precum şi cîţiva bostani măreţi, de cîte 105 şi 125 de kg fieştecare".

FLORICA MUNTEANU

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

CULORI

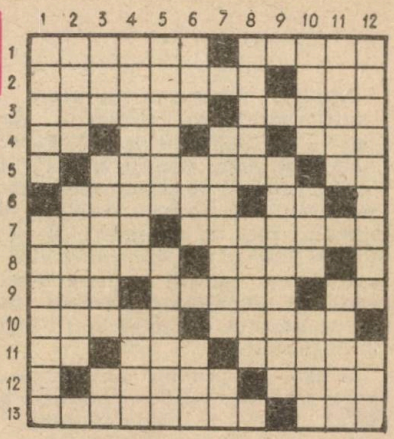

ORIZONTAL : 1) Poet român contemporan (n. 1914 ; Ion), autorul volumului „Panorama focului albastru“ — Alt poet (n. 1919 ; Dragoș) din a cărui operă reținem volumele „Dincolo de azur“ și „Ctitorie în albastru“. 2) Marele cîntăreț al neamului nostru (1850—1889), autorul poemului „Luna iese dintre aștri“, din care reproducem „Lin se-mbină, se dezbină / Ca fășii de gaz albastru / Ca și aburi cu lumină“ — În inima lui Tepeș ! 3) Arbust cu flori plăcut parfumate albastru-roșcate sau albe — Mofturos (olt.). 4) În centru la Tulcea ! — În inima unui pictor ! — Ape ! — Acela. 5) Monument reprezentativ al stilului moldovenesc din epoca marelui Ștefan, cu picturi murale de un albastru strălucitor — Pe la gene ! 6) Mamifere din ordinul cetaceelor care ajung pînă la 30—40 m lungime, cele albastre fiind mai rare decît cele obișnuite — La meci ! 7) Ovidiu... — Le plac cîntecele de inimă albastră. 8) Inși dintr-un vechi popor de pe malul Adriaticei — Fluviu european. 9) Constelația Columba (abr.) — Sportul alb — Servește. 10) Horn — Scriitor român contemporan (n. 1930 ; Costache), autor de cărți pentru școlari ca de pildă, volumul „Seri albastre“. 11) Exclamație — Combustibil fluid de culoare albăstruie — Scriitor român (n. 1936 ; Ion), autor de literatură pentru militari, ca bunăoară volumul „Rapsodie albastră“. 12) Poet și dramaturg român (1891—1968 ; Adrian) care a cîntat și frumoasele meleaguri dobrogene, ca în Tuzla, „albastrul sat într-un inel de var“ — Parte a ochiului omenesc de culoare căpruie, neagră, verde, albastră. 13) Varietate de cuart, transparentă, de culoare violet-albăstruie (pl.) — Aceea.

VERTICAL : 1) Liric contemporan (n. 1920 ; Pavel), autorul volumului „Candelabre albastre“ — Tînără poetă (n. 1948 ; Mara), din a cărei operă amintim volumul „Biciul albastru“. 2) Prieten — Poet maghiar (n. 1935 ; József), autorul volumului „Spînzurătoarea albastră“. 3) Fluviu african, cel mai lung din lume, o porțiune din el purtînd denumirea de „albastru“ — Scriitor român (n. 1930 ; Gheorghe), autorul unui roman pentru adolescenți intitulat „Pană albastră în expediția neterminată“ — La intrarea în Mehadia ! 4) Are o singură culoare, ca, de pildă, albastră — Piatră semiprețioasă. 5) Edificii pentru spectacole — Localitate în județul Bacău. 6) Le găsiți în cască... — ...și în conac ! — Denumit. 7) Plantă erbacee numită și dediței, cu flori mari albastru-violete, în formă de clopot — Început la sfîrșit ! 8) Șireata din pădure cu blana roșcată : cea cu blana albastră este cea mai căutată — Odihnă (reg.) 9) Cei care trăiesc pe... planeta albastră. 10) Pește de apă dulce, rudă bună cu morunul și cu nisetrul — Albastrul necuprins de deasupra orizontului — Orătanie (reg). 11) Piatră semiprețioasă roșie, verde, albastră (pl.) — A mări de o mie de ori. 12) Plantă erbacee din familia labiatelor, cu flori albastre plăcut mirositoare, întrebuințate în special la prepararea parfumurilor — Lăsat la centru !

Dicționar : ODER.

SFATURI PRACTICE

Contra îngălbenirii rufelor. După ce ați clătit rufele, puneți în apa cu scrobeală albastră un pumn de sare grunjoasă.

Cu apa în care ați fiert fasole albă uscată puteți curăța foarte bine stofele de bumbac colorate sau imprimate, fără să li se strice culoarea. Muiați obiectul pe care vreți să-l spălați în apa aceasta căldicică, frecați ca și cînd ați spăla cu săpun, apoi clătiți în mai multe ape. Dacă stofa e prea murdară puteți adăuga și puțin săpun.

Cum puteți păstra ouăle cîteva săptămîni. Le înfășurați în hîrtie de ziar proaspăt imprimat și le țineți la loc răcoros.

Cîteva luni (2—3). Băgați-le în rumeguș de lemn sau în sare de bucătărie, bine așezate într-o ladă. Lada va fi păstrată într-un loc uscat.

Mai multe luni : a). Cu o mică pensulă, ungeți fiecare ou cu un corp gras. Lăsați să se usuce și cînd acest strat s-a întărit, înfășurați fiecare ou în hîrtie ; așezați-l alături de celelalte. b). Puneți ouăle într-un vas cu apă în care ați topit o mînă de var stins. Apoi nu mai mișcați stratul calcaros format la suprafață.

Alcătuirea apei de var : subțiați un kg de var, stins de curînd, în apă (jumătate din cantitatea pe care ar cuprinde-o vasul în care veți conserva ouăle). Adăugați 60 g sare la un litru de apă ca să împiedicați ouăle să ia gustul varului. Vărsați această soluție în vasul în care sînt puse ouăle. Preparația aceasta este pentru 100 de ouă.

Repararea vaselor de porțelan. Dacă un vas de porțelan s-a crăpat superficial sau sună a spart, fierbeți-l în lapte proaspăt și-l veți salva.

MISTERUL CRIMEI din Cătunul Lupilor

Schiță de
TRAIAN TANDIN

De cîte ori trec prin ținutul acela montan — și misiunile mă poartă des pe acolo —, de cîte ori aud vorbindu-se despre „Cătunul Lupilor" sau de cîte ori mă încurc în iețele vreunui dosar mai complicat, îmi aduc aminte cu lux de amănunte de întîmplările pe care le-am trăit pentru a rezolva un așa-zis caz de dispariție. Un caz care șase ani de zile mi-a scos peri argintii și mi-a adus zeci de nopți albe, plus... deloc neglijabilele ironii colegiale.

În activitatea unui ofițer de judiciar, a-ți răpi rezolvarea unui caz prețul a șase ani reprezintă mult, enorm de mult. Dar atunci cînd, în final, se dovedește că ai avut de-a face cu un caz unic în felul lui, că te-ai înfruntat cu un adversar „mut" și tenace, că numai în timp puteai să spargi gheața tăcerii unor oameni fraternizați de adîncul obiceiurilor lor și al relațiilor de rudenie, merită efortul. Așa a fost și în cazul meu.

...Evenimentul s-a petrecut într-o duminică, la numai trei luni după ceremonia ținută în sala de festivități a inspectoratului nostru și unde primisem frumoasele galoane de maior. Eram conștient că avansarea în grad îmi aducea pe umeri nu numai primele galoane ale ofițerilor superiori, pe care soția mea le-a cusut la uniformă cu multă grijă și tandrețe, ci și un plus de responsabilitate profesională. Prilejul de a dovedi de ce sînt în stare s-a ivit deci repede, pornind la drum spre satul Cedru pentru a rezolva cazul dispariției unui tînăr, Emil, a cărui bicicletă se găsise răsturnată în marginea unui șanț. Duminică dimineața, profitînd de faptul că părinții săi erau plecați la o înmormîntare într-o comună îndepărtată, tînărul a „coborît" în sat și a consumat băuturi la bufet pînă a ajuns în stare avansată de ebrietate. Cînd a plecat de la bufet, pe lîngă bicicletă, abia se mai ținea pe picioare, după cum îl văzuseră oamenii.

Cercetîndu-se zona din jurul locului unde a fost găsită bicicleta, s-a identificat pe stratul subțire de zăpadă o cărare de urme care ducea spre dealul Cărbunești și care fusese lăsată de Emil.

— Ce vîrstă are Emil ? l-am întrebat eu pe Bela-baci, un bărbat cu părul aproape încărunțit, dar cu o privire ageră, inteligentă. El era tatăl dispărutului.

— 17 ! mi-a răspuns Bela-baci, studiindu-mi trăsăturile feței. Este cel mai mic dintre băieții mei, dar cel mai... „al dracului !" ; am înțeles restul din gesturi și din tremurul buzelor sale. Sînt îngrijorat, continuă el mohorît. Am așteptat două zile crezînd că poate s-a trezit pe unde o fi adormit, dar acum îmi dau seama că viața lui este în mare pericol, dacă mai trăiește...

Am fost de acord cu părerea tatălui îndurerat, presupunînd că Emil a plecat prin pădure, spre dealul Cărbunești, pentru a scurta drumul pînă acasă, în Cătunul Lupilor, ce se afla la 15 km de satul Cedru. Din acest motiv abandonase și bicicleta care mai mult îl încurca și-l obliga să urce pe drumul obișnuit. Am presupus însă că băutura îl ajunsese și, pierzîndu-și controlul, deviase de la traseu, îndreptîndu-se în altă direcție. La baza acestei presupuneri am avut în vedere că familia și rudele dispărutului îl căutaseră prin pădure, pe direcția pașilor, însă nu reușiseră să-l găsească. De fapt, afară apăruse soarele și stratul subțire de zăpadă în care i se zăreau urmele de pași se topise. În consecință, am trecut la efectuarea unei scotociri masive atît a zonei în care i s-au zărit urmele de pași, cît și a zonelor din jur, pînă sus de tot, pe muntele Străjerul. Dacă nu fusese atacat și mîncat de urși, căzuse probabil într-o prăpastie și mai era în viață. Cu toate eforturile noastre, la care am angrenat mulți din locuitorii acelui ținut, n-am reușit să dăm de urma lui Emil.

— S-o mai luăm încă o dată ! răsuna glasul rugător al lui Bela-baci. Să cercetăm și mai atent !

— Bine, Bela-baci ; nu puteam refuza un părinte deznădăjduit, deși eram în a cincea zi de scotociri și ne ex-

Misterul crimei din Cătunul Lupilor

tinsesem mult zonele cercetate.

Dar... din nou nimic.

— Să-l mai căutăm ! Să-l mai căutăm ! auzeam mereu în urma mea aceeaşi voce.

A şasea zi însă nu i-am mai dat curs, căci scotocisem pădurile şi dealurile metru cu metru şi începusem să-mi dau seama că afacerea era mult mai delicată decît mi-o închipuisem la început. Şi, într-adevăr, la o lună de la dispariţia lui Emil, aveam să mă conving că acest caz îmi va da destulă bătaie de cap. Ce se întîmplase ? O femeie găsise în marginea cătunului Pietricica, situat în munţi, la 10 km de Cătunul Lupilor ,jerseul şi pălăria pe care băiatul le purtase în ziua dispariţiei. Am plecat imediat acolo şi am examinat împreună cu un ofiţer de la tehnico-ştiinţific obiectele găsite. Surpriză !... Pe jerseu, în zona umărului stîng, am identificat o ruptură circulară, iar pe marginile ei particule fine de pulbere arsă şi o picătură de sînge care la laborator s-a dovedit a fi sînge uman. Pălăria nu prezenta nici o urmă de sînge, dar fusese sfîşiată în bucăţi, ca şi jerseul. Cine le sfîşiase aşa ? „Animalele sălbatice !". „Urşii !" auzeam în spatele meu comentariile curioşilor. Eu, însă, zîmbeam... Jerseul şi pălăria fuseseră sfîşiate de o mînă de om care, aruncîndu-le acolo, făcuse o greşeală. Ele erau uscate aşa cum le ţinuse probabil pînă atunci într-un loc acoperit !...

Ce întorsătură a lucrurilor !... Sub nici o formă nu mai puteam crede că Emil mai era în viaţă. Categoric, zăcea undeva mort. Undeva sub pămîntul din pădure unde cadavrul lui fusese îngropat de „mîna" care înscenase povestea cu hainele. O „mînă" care se gîndise la două variante cînd aruncase jerseul şi pălăria în marginea cătunului Pietricica. Prima : să cred că Emil a fost sfîşiat de animale sălbatice, cel mai probabil de urşi. A doua : în cazul că nu îmbrăţişăm această concluzie, să cred că a fost ucis de cineva din cătunul Pietricica.

Spulberînd prin constatări criminalistice prima variantă, am intrat deci în „plasa" jocului celei de a doua variante, numai că nu am rămas la „logica" adversarului din umbră. Mi-am construit, după logica ştiinţifică a anchetatorului modern, trei ipoteze de lucru, dintre care una trebuia să-l „prindă" în mod sigur. Ca atare, oricît ar fi fost el de viclean şi oricît ar fi durat această luptă oarbă, tot nu putea scăpa din „vizorul" meu. Rămînea numai să ne suflecăm mînecile şi să începem lupta...

Prima ipoteză : Emil a fost împuşcat în mod intenţionat, din ură sau din răzbunare. N-am omis însă şi un al treilea mobil : pentru ascunderea unei infracţiuni de care el ar fi avut cunoştinţă. M-am gîndit aici la eventualitatea că ar fi fost martorul unui act de braconaj sau ar fi luat la cunoştinţă în alt mod despre un asemenea act, iar autorul, de teamă a nu fi divulgat, l-a împuşcat.

Cine putea să-l ucidă pe Emil din ură sau din răzbunare ? Poate doar un tînăr, Valentin, din cătunul Pietricica, cu care dispărutul avusese un conflict la un bal. Dar Valentin a ieşit repede din sfera bănuielilor, deoarece în ziua critică fusese plecat la un tîrg de unde se reîntorsese abia luni. Atunci cine ? Nimeni din acel ţinut, pentru că Emil nu avusese duşmani. Am lăsat totuşi deschisă lista suspecţilor la capitolul ură sau răzbunare, deoarece nu puteam prevedea dacă vor mai apărea date ori situaţii noi în acest sens şi m-am apucat mai temeinic de efectuarea unor verificări în cadrul celui de-al treilea mobil. De fapt, aceste verificări se conjugau cu cele prevăzute în cadrul ipotezei a doua, între ele fiind o deosebire numai de intenţie.

A doua ipoteză : Emil a fost împuşcat din imprudenţă în cadrul unui act de braconaj. Elaborînd această ipoteză, am avut în vedere alte cazuri întîmplate cînd braconierii, fiind încordaţi la maximum, au tras în parteneri de vînătoare sau în alte persoane care au apărut în bătaia puştii lor confundîndu-le, de emoţie, cu vînatul.

Misiunea de a identifica braconierii din zonă şi de a afla care dintre ei a fost în pădure în ziua cînd dispăruse Emil era una dintre cele mai grele sarcini şi, totodată, o etapă foarte importantă pentru soarta anchetei. E drept că nu eram singur, mă ajutau subofiţerii de la postul de miliţie care, de fapt, avuseseră dintotdeauna ca sarcină de serviciu identificarea şi sancţionarea braconierilor. Şi nu puţine fuseseră acţiunile şi constatările lor pe această linie, deoarece oamenii acelor locuri semeţe au fost atraşi întotdeauna de arta vînătorii. Ei erau oamenii potecilor şi ai locurilor umblate de animalele sălbatice, cunoscîndu-le bine „secretele". Acest lucru i-a îndemnat pe unii spre patima braconajului şi, dacă n-au avut arme de vînătoare, ei au întins laţuri în locurile de trecere a animalelor sau au folosit capcane din gropi camuflate.

Lista celor prinşi şi sancţionaţi în decursul timpului era destul de mare, printre ei figurînd şi Bela-baci, căruia i se confiscase arma de vînătoare

în urma unui delict de braconaj. De atunci, el mai încercase de cîteva ori să obțină permisul de port-armă, însă nu i se aprobase.

Investigațiile și verificările în cadrul ipotezei mele înaintau foarte greu, iar uneori, pur și simplu, băteau pasul pe loc, pentru că nu mă înfruntam numai cu adversarul meu din umbră, ci cu toți locuitorii din Cătunul Lupilor, cătunul Pietricica și satul Cedru. Cunoscînd rostul prezenței mele acolo — de atîta timp — și știind ce urmăresc și ce caut, atunci cînd era vorba să-i întreb despre cineva care ar fi fost la o „plimbare" prin pădure, ridicau scurt din umeri și răspundeau stereotip că nu cunosc, că n-au văzut și n-au auzit nimic. Înșiși unii vînători autorizați luau această poziție și nu de teama că am să-i acuz de moartea lui Emil, ci pentru faptul că nu voiau să se vorbească despre ei că ar fi spus ceva despre cineva! Degeaba le explicam despre secretul care se păstrează în anchetă sau făceam apel la spiritul civic, că sînt datori să apere dreptatea și să ajute miliția. Nu auzeam decît replici de felul acesta: „Numai pentru faptul că ați venit la mine și m-ați întrebat ceva, deși eu nu cunosc nimic, s-ar putea să mă trezesc la noapte cu casa și cu ograda în flăcări!". „De-acum încolo eu nu mai merg singur noaptea pe uliță!". Era limpede că într-un fel ei se bănuiau reciproc, dar mai ales le era teamă de răzbunarea din umbră a te miri cărui consătean care putea fi dovedit cu ceva. Cînd le spuneam că frica lor este neîntemeiată, că miliția este întotdeauna la post și îi apără pe cetățeni, îmi răspundeau aproape invariabil: „Da, dar dumneavoastră tot o să plecați odată, pe cîtă vreme noi rămînem aici!".

Acesta era climatul în care îmi desfășuram activitatea și în care trebuia să-l găsesc pe adversarul meu din umbră: braconierul! Ușor... Foarte ușor...! Tensiunea psihică în care lucram era epuizantă, iar lunile treceau... treceau.

Dar nu m-am dat bătut. Preț de doi ani de zile am reușit să fac lumină în cercul bănuiților din satul Cedru și cătunul Pietricica, scoțîndu-i la „rampă" inclusiv pe cei care cu prețul tăcerii lor puteau fi suspectați. Printre ei am găsit și mulți vinovați, însă nu pentru moartea lui Emil, ci pentru braconaj sau furturi de lemne din pădure.

Așadar, progresînd cu cercetările, mi-am îndreptat mai mult atenția spre Cătunul Lupilor, cătunul lui Emil, călăuzindu-mă după o logică probată în alte cazuri de acest gen. Adversarul meu din umbră aruncase jerseul și pălăria lui Emil în marginea cătunului Pietricica pentru a alunga bănuiala cît mai departe de casa lui. Or, cum satul Cedru și cătunul Pietricica le „scăzusem" din calcul, el nu putea fi decît din cătunul de baștină al lui Emil. Acest cătun se compunea din douăsprezece case înșirate pe spinarea celui mai falnic deal din ținut: „Dealul cu dor". În spatele lui — maiestuosul munte Străjerul.

Am luat drumul Cătunului Lupilor și m-am hotărît să-i fac o nouă vizită lui Bela-baci, în ideea că poate a mai aflat ceva vești. El stătea la a treia casă, ceea ce însemna doi kilometri de la prima casă, deoarece întregul cătun se întindea pe o distanță de opt-zece kilometri. Cînd am intrat în curte, m-am bucurat că dulăii lui Bela-baci nu erau acasă, deoarece ei mă simțeau întotdeauna de la mari distanțe, chiar înainte de a intra în cătun. Ograda părea pustie și am început să mă învîrt prin curte, căci mă puteam considera ca și un om de-al casei. La un moment dat, am auzit ceva foșnete în grajdul de vite și mi-am îndreptat pașii într-acolo. Din ușa grajdului l-am văzut pe Bela-baci moșmondind la cîteva „minuni" pe care le-a aruncat foarte emoționat într-o iesle. M-am prefăcut că n-am observat nimic și ne-am așezat amîndoi sub umbra unui nuc. Ana, soția lui Bela-baci, împreună cu ceilalți doi fii ai lor, erau sus pe deal, la coasă. Ne-am întins la vorbă, dar n-am aflat decît că Ana cheltuise aproape zece mii de lei pe la mînăstirile din județul Neamț și blestemase prin slujbe religioase pe acela care curmase viața fiului ei. Mi-am luat rămas bun de la Bela-baci, iar pe drum nu m-am putut gîndi decît la reacția sa ciudată cînd m-a văzut în ușa grajdului, precum și la acele „minuni" pe care le aruncase în iesle. Erau capcane pentru prins căprioare! Cît umblasem prin ținuturile acelea și cîte pînde făcusem în pădure, știam perfect toate metodele și posibilitățile de braconaj, unele chiar necunoscute de braconieri. Le-am demonstrat că știu să fiu prezent întotdeauna acolo unde trebuia și atunci cînd nu se așteptau. „Așta-ți pică în spate, așa, ca din cer!" mi-am auzit vorbe. Cert este că aceste vorbe mă avantajau, în sensul că începusem să cîștig teren psihologic, mulți fiind convinși că tot voi da odată peste omul care mă interesa. Așa se și explica de ce, după aproape doi ani, un fost braconier din satul Cedru și-a călcat pe inimă și mi-a spus că Bela-baci, cînd avea armă de vînătoare, pleca la vînat numai însoțit de Emil, care era mai setos de aventură decît frații săi și prinsese al naibii gustul braconajului. „Ana n-a fost niciodată de acord cu patima celor doi, dar e femeie supusă și ascultă de bărbat, nereușind să scoți de la ea măcar o vorbuliță..." — mi-a mai spus fostul braconier.

Aflînd aceste lucruri și convingîndu-mă după „minunile" din grajd că Bela-baci era prea înfierbîntat de patima sa, m-a dus gîndul la o presupunere ceva mai îndrăzneață și de care era legată a treia mea ipoteză. Bela-baci deținea, clandestin, în pădure, o armă de care știa numai el și Emil și de care făceau uz amîndoi la braconaj.

A treia ipoteză: Știind că tatăl său nu era acasă și intenționînd să braconeze, Emil s-a dus în pădure și a luat pușca de la locul unde o ținea ascunsă, însă datorită stării de ebrietate în care se afla, s-a accidentat mortal.

Acest lucru presupunea că Bela-baci, după ce s-a întors de la înmormîntare și a auzit de dispariția lui Emil, s-a dus în pădure în zona unde știa că are ascunsă arma clandestină și a găsit cadavrul fiului

său. Ca să nu fie trimis în judecată pentru deținere ilegală de armament, a preferat să ascundă pușca și să îngroape cadavrul lui Emil undeva în pădure. „Dureros, foarte dureros pentru Bela-baci — îmi stăruia într-una în minte. Poate tocmai aici să fac breșa...". Ca atare, am căutat pe toate căile să mă apropii de Bela-baci sau de oricare alt locuitor din Cătunul Lupilor ca să pot afla cîte ceva, însă am întîmpinat o rezistență de fier. Gheața tăcerii acestor oameni era compactă și adîncă. Rădăcinile ei le găsisem asemănătoare cu cele din satul Cedru și cătunul Pietricica. Numai că aici ele aveau valențe mult mai puternice datorită relațiilor de rudenie în bloc și a obiceiurilor comune, care îi fraternizaseră și la bine, dar, iată, și la rău!

...Cătunul Lupilor se formase în anul 1914, primul om care își construise o așezare acolo fiind Rali-baci, tatăl lui Bela-baci. De atunci se mai construiseră încă unsprezece case, toate familiile fiind rude de origină cu Bela-baci și apoi rude între ele. Bela-baci avea cel mai greu cuvînt acolo și nimeni nu îndrăznea să-l vorbească de rău sau să facă vreo aluzie necuviincioasă la adresa lui sau a familiei sale. Cînd cineva avea nevoie de ajutor sau de ceva, venea la Bela-baci, el fiind cel mai înstărit. Tot în casa lui se țineau și majoritatea slujbelor religioase din cătun, biserică fiind numai la șes, în comună, la 40 km de ei.

În acest context, este lesne de înțeles prin ce dificultăți treceam ca să-mi pot verifica ipoteza și presupunerile, ca să progresez cu cercetările. M-au înțeles și șefii mei și au fost unanim de acord că numai în timp puteam să urnesc din loc acest bloc de gheață al tăcerii. Era de-acum al patrulea an de la dispariția lui Emil...

Unde a ascuns cadavrul? mă obseda într-una această întrebare la care dacă i-aș fi găsit răspuns aș fi rupt tăcerea din jurul lui Bela-baci. Cel mai probabil îl îngropase undeva în pădure, în locul unde îl găsise, sau în apropierea acestui loc. Legat de această întrebare, m-am gîndit că nu era exclus, după atîția ani, ca Bela-baci să-i fi luat osemintele din pădure și să le fi îngropat într-alt loc, mai apropiat de sat, de casă. În acest sens, am avut în vedere cîteva cazuri citate în literatura de specialitate cînd astfel de vinovați, obsedați de actul de pîngărire a cadavrelor și urmăriți de remușcări de ordin religios, au îngropat osemintele victimelor lor în locuri cum nu se putea mai potrivite „întru iertarea păcatelor", și anume în morminte din cimitire. Mi-am zis atunci să nu scap din vedere cimitirul din satul Cedru, dar mai ales „cimitirul" din grădina lui Bela-baci. Desigur că nu mi-a fost în gînd să mă apuc să răscolesc cele douăzeci și șase de morminte din cimitirul satului Cedru. Ar fi fost o operațiune ridicolă. Am făcut numai investigații subtile pentru a afla cine decedase în ultimul timp și fusese îngropat acolo, precum și dacă se observase pămîntul răscolit la vreun mormînt. Am presupus că dacă Bela-baci ar fi intenționat să îngroape acolo osemintele lui Emil, și-ar fi ales, pentru a nu risca să se demaște, un mormînt proaspăt. Dar am aflat că în ultimii pa-

tru ani nu murise nimeni din sat și nu se observase pământul deranjat la vreun mormînt. De fapt, dacă Bela-baci făcuse deja o asemenea operațiune, eram aproape sigur că alesese „cimitirul" din grădina sa. Știindu-l însă un om foarte inteligent și viclean, îmi venea greu să cred că făcuse acest pas. Cel puțin ar fi sesizat Ana sau fiii săi că cineva umblase la morminte. Dar, despre ce „cimitir" era vorba ?

Cătunul Lupilor fiind în plin munte și la mare distanță de satul Cedru de care aparținea, era foarte greu, uneori chiar imposibil, mai ales iarna cînd viscolea în fiecare zi și drumurile erau troienite, ca rămășițele pămîntești ale unui localnic să fie transportate la „Cimitirul din vale". În această situație, fiecare familie își îngropa morții în spatele casei, avînd, deci, cîte un cimitir propriu unde se ținea procesiunea funerară. Bela-baci avea în cimitirul său două morminte. Într-un mormînt erau îngropați părinții săi, iar în celălalt un copil care decedase la cîteva luni după naștere.

Apropiindu-se sărbătoarea religioasă „Simbăta morților", am întrezărit, ca o mare șansă, să fac o pîndă în spatele casei lui Bela-baci, deoarece aflasem despre ritualurile care aveau loc în această zi. Eram deja în al cincilea an...

Ca să-mi reușească pînda și să nu fiu simțit de vreun locuitor din cătun sau de dulăi, am atacat muntele Străjerul și apoi Dealul cu dor, plecînd din comuna Peleș, situată în județul vecin.

Prin troiene, drumul de munte era foarte anevoios și nu lipsit de anumite riscuri. M-am îndîrjit și am parcurs douăzeci și patru de kilometri, pînă m-am văzut în coama Dealului cu dor. Am coborît puțin pînă la locul numit „În coastă" și de unde aveam cea mai cuprinzătoare vedere asupra grădinii lui Bela-baci. Cîinii nu mă simțiseră. Mascat de o pînză albă de culoarea zăpezii, pe care o aveam peste îmbrăcăminte, m-am instalat într-un tufiș de nuiele și mi-am reglat binoclul. Vedeam cele două morminte din spatele casei lui Bela-baci ca și cum ar fi fost la trei, patru metri în fața mea.

După două ceasuri de încordare, a sosit și momentul mult așteptat. Ana a ieșit din curte cu un coș de nuiele acoperit cu un șervet, apoi a intrat la primul vecin. Mi-am închipuit repede că plecase prin cătun să dea de pomană. Fiii săi nu erau acasă, fiindcă nu-i văzusem prin curte în timpul pîndei. După plecarea Anei, l-am zărit pe Bela-baci urmărind-o cu privirea peste gard, probabil ca să se convingă că nu se întoarce din drum, apoi a intrat repede în casă. A revenit în curte grăbit, ținînd în mîini patru lumînări și o carte de rugăciuni. Pentru a se asigura că nu-l vede nimeni, se oprea din cînd în cînd și își rotea ochii în jur. La un moment dat și-a pus palma deasupra ochilor și a privit în direcția în care mă aflam. Privindu-l prin binoclu, am avut senzația că se uită la mine, în ochii mei, și m-am cutremurat. De, ne pîndeam de atîta vreme unul pe celălalt ! M-am liniștit repede, pentru că n-avea cum să mă vadă, și am continuat să-l privesc de „aproape". Era foarte agitat și-ți lăsa impresia că-i o fiară hăituită. S-a oprit lîngă morminte și a aprins patru lumînări. Da, patru, le-am văzut bine ! înfigînd în fiecare mormînt cîte două. A deschis apoi cartea de rugăciuni. S-a rugat mult timp, lovind pămîntul cu pumnii, apoi privind cerul. Remușcările îl chinuiau și probabil cerea iertare „Celui de Sus"... După un timp s-a ridicat istovit, a închis cartea de rugăciuni și a luat o lumînare aprinsă de pe mormîntul cu crucea mică. S-a uitat din nou în jur și a plecat cu lumînarea între degete spre fundul grădinii, în direcția în care mă aflam eu. Nu bănuiam ce urma să facă, iar cîinii se luaseră după el. Înainta mereu spre mine și nici gînd să se oprească. „Ce-o fi în mintea lui ? M-o fi văzut ? !" mă întrebam din ce în ce mai neliniștit. Și el înainta... Ajunsese la numai cincizeci de metri în fața mea și-mi era frică să și respir, ca să nu mă miroase cîinii și să nu mă dau de gol. Inima-mi bătea puternic de emoție și rămăsesem nemișcat. Bela-baci n-a mai înaintat însă decît cîțiva pași și s-a oprit. S-au oprit și dulăii, ca la un semnal. S-a așezat din nou în genunchi și a înfipt lumînarea lîngă trunchiul unui prun bătrîn, rămînînd așa pînă s-a topit ultima picătură de ceară. Niciodată pînă atunci nu avusesem o astfel de ocazie, să văd ca la microscop cele mai fine reacții fizionomice ale unui vinovat, ale unui adversar cu care mă confruntam de cinci ani. Am putut percepe pînă și tremurul firelor scurte din barbă... S-a șters la ochi cu mineca hainei, s-a sculat și a plecat.

După aproape o oră, a venit și Ana acasă, fiind însoțită de cei doi fii ai săi. A urmat apoi ritualul religios, la care a participat toată familia, pe cele două morminte arzînd însă numai trei lumînări...

Am urmărit mai puțin atent ritualul religios, fiindcă mă obseda prunul acela bătrîn. Porniri de nerăbdare și speranță mă îndemnau să mă duc lîngă el, să dau zăpada la o parte și să scormonesc pămîntul cu mîinile pînă n-oi mai putea, numai să găsesc un schelet uman. Nu trebuia însă să dau frîu acestor porniri, fiindcă mă puteau costa scump, chiar un eșec total. Nu trebuia nici măcar să mă apropii de prun, fiindcă aș fi lăsat urme pe zăpadă care puteau fi descoperite a doua zi. Sub nici un motiv nu trebuia să fac vreo greșeală care să-i dea de bănuit lui Bela-baci că eu fusesem acolo, că văzusem cel mai natural tablou al unui om vinovat. Aveam nevoie de scheletul lui Emil, pentru că numai așa puteam duce ancheta la bun sfîrșit. Fără el, eram în neputință de a dovedi ceva... Trebuia să mă mulțumesc că făcusem pași foarte mari. Știam acum că Bela-baci nu înhumase scheletul lui Emil în cimitirul său, mormîntul fiind probabil sub prunul cel bătrîn.

M-am retras din pîndă la un ceas după miezul nopții, fără a mai observa nimic notabil. Înghețasem și abia pe la șapte dimineața am ajuns în comuna de unde plecasem.

La sediul inspectoratului, am raportat totul șefului meu, care a fost foarte bucuros de rezultatul pîndei, „mîngîin-

du-mă" că nu mai aveam mult pînă la finalul acțiunii. De fapt, mă aștepta încă o veste bună, care venise din partea cealaltă a muntelui Străjerul, de la șeful de post. După ritualul religios din cimitirul său, Bela-baci se dusese cu soția la o pomană în casa unei rude din cătun unde se adunaseră mai multe familii. Acolo, s-a luat de băutură cu bărbații și, îmbătîndu-se, a avut chef să joace. Ana l-a apostrofat că-i neserios, că el are chef să joace tocmai de ziua morților, în timp ce băiatul lor este dispărut de atîția ani. Bela-baci a înjurat-o și apoi a completat: „Eu am vrut să trăiască; dacă el n-a vrut, să fie sănătos!" Aceste cuvinte au rănit-o adînc pe Ana, care l-a lăsat acolo și a plecat acasă.

O veste formidabilă pentru mine! Mugurii victoriei scoseseră capetele, iar blocul de gheață al tăcerii se urnise, amenințat să se sfarme de o stîncă pe care o clădisem cinci ani în calea lui: stînca dreptății!

...A sosit din nou „Sîmbăta morților", dar mai trecuse un an. În anul care se scursese, nu îndrăznisem să „atentez" la rădăcina prunului bătrîn, de teamă să nu ratez. „Dacă, totuși, Bela-baci era mult mai isteț decît constatasem eu?! Dacă, totuși...". Am hotărît, deci, să mai aștept un an, ca să mai am o confirmare și, iată-mă în același loc de pîndă care îmi devenise familiar. Toamna intrase în ultima sa lună de existență calendaristică. Frunzele nu se scuturaseră toate, ceea ce mă avantaja; constituiau un bun camuflaj.

Iată-l din nou în binoclu pe Bela-baci! Parcă a îmbătrînit cît în șapte ani față de cum îl văzusem eu ultima dată. Secretul pe care-l ținea zăvorît de atîta timp în conștiința sa îl măcinase. Iat-o și pe Ana, mama care nu cunoștea nimic despre sfîrșitul tragic al fiului ei, dar care poate bănuia ceva. Scenele se petrec întocmai ca și anul trecut... Bela-baci, după ce face rugăciuni în fața mormintelor, ia a patra lumînare și se îndreaptă spre prunul cel bătrîn. Mă bucuram că, în sfîrșit, eram foarte aproape de capătul firului unui caz foarte complicat. Dar, în loc să se oprească lîngă prun, Bela-baci s-a îndreptat spre o cărare care urca coasta și care nu era prea departe de mine. „Ciudat!..." L-am văzut apoi urcînd la deal, uitîndu-se foarte rar înapoi. Neavînd altă soluție, m-am lansat în urmărirea lui. Mă chinuiam să nu fac nici un zgomot, dar era foarte greu, fiindcă treceam peste frunze uscate, care foșneau atunci cînd le călcam. Lăsînd în urmă Dealul cu dor, Bela-baci a luat pieptiș dealul Cărbunești-ului. A mers în pantă circa un kilometru, apoi, deodată, l-am auzit strigînd: „Hei, care ești acolo? De ce nu te-arăți?" Am simțit că înnebunesc, nu altceva. Stăteam nemișcat la pămînt și nu știam ce să fac. „Hei, de ce nu te-arăți, n-auzi?" — l-am auzit din nou pe Bela-baci. Ce mă fac, după șase ani de muncă, alergătură și răbdare ratasem totul tocmai cînd crezusem că ajunsesem la liman! Probabil că în drumul meu făcusem vreun zgomot, trosnise vreun vreasc sub picior și Bela-baci își dăduse seama că este urmărit. „Arată-te odată, că dacă nu, vin eu la tine!" — a răsunat din nou vocea sa. Era gata să mă ridic și să-l înfrunt, dar un gînd m-a ținut locului. „Dacă era un truc?", că prea mult îmi dăduse de furcă acest om. Nu m-am ridicat și am rămas pe burtă. „Dacă m-a dibuit, să vină el la mine!" — m-am îmbărbătat singur. Și am așteptat, dar nimic... După o liniște chinuitoare, care a durat, în realitate, cîteva minute, am auzit un foșnet. Nu puteam să-mi dau seama dacă Bela-baci se îndreaptă spre mine, sau se îndepărtează. Am ridicat ușor capul și am privit razant, zărind picioarele adversarului care se îndepărtau. În acele clipe eram dezorientat și nu știam dacă era cazul să stau pe loc sau să înaintez. „Dacă îmi întinde o cursă și pîndește dintr-un alt loc mult mai potrivit decît al meu?..." Am rămas așa alte cîteva minute și, în cele din urmă, m-am hotărît să risc. Nu m-am ridicat în picioare, ci am continuat să înaintez pe burtă. Mă opream des, lipindu-mi urechea de pămînt ca să-mi dau seama dacă se aud foșnete. Nimic! Parcă totul amuțise în jurul meu. Ce situație!... În față, cam la zece metri, era un lăstăriș cu rugi de mure. „Să mai înaintez?... Dacă dincolo de lăstăriș pîndea Bela-baci să verifice dacă-i urmărit? Fie ce-o fi!...". Am continuat înaintarea pe burtă, dar încet, pînă la primul rug de mure. Nici o surpriză! Dincolo de lăstăriș se auzea un scîncet ciudat. „Ce-o fi?! Vreo capcană a lui Bela-baci? Să mă ridic, sau nu?!" Mi-am luat inima-n dinți și m-am ridicat. Nu era nici o capcană, era plînsetul neguros al unui vinovat de moartea fiului său; era clipa pe care o așteptasem șase ani în căutarea adevărului!... Bela-baci plîngea, în genunchi, lîngă un mușuroi — mormîntul fiului său! — în care înfipsese o lumînare aprinsă. M-am apropiat și m-am oprit la un metru în fața lui. A ridicat capul, s-a uitat mai întîi la picioarele mele, la pantalonii sufiecați, apoi încet, tot mai sus, pînă mi-a întîlnit chipul. N-a schițat nici un gest, numai ne-am privit tăcuți.

— Știam că într-o zi o să veniți să mă luați...

— Și arma? — l-am întrebat, privind la lumînare.

— Acolo! — mi-a arătat el, cu o mișcare obosită, scorbura unui copac. Am găsit-o în timpul războiului... Dacă nu era blestemata asta de pușcă și patima mea nebună pentru vînat, Emil avea acum douăzeci și trei de ani... S-a îmbătat și, venindu-i pofta să vîneze, s-a dus la ascunzătoarea unde aveam arma. L-am găsit împușcat din vina sa, căci, în loc să țină arma de pat, el a ținut-o de țeavă, trăgaciul agățîndu-se de un rug de mure... Glonțul i-a intrat sub umăr și pericolul n-ar fi fost atît de mare dacă nu era beat... În cîteva ore ar fi fost salvat, dar el a adormit... Eu am pus jerseul și pălăria la marginea cătunului Pietricica, pentru a înscena că... În rest...

Nu știu dacă m-am priceput prea bine să descriu prin ce am trecut ca să rezolv acest caz de dispariție, dar șase ani cred că n-au fost în zadar...

BIOMETEOROLOGIE ȘI METEOROPATOLOGIE

Mediul geofizic și geochimic, soarele, planetele, galaxia în care ne aflăm exercită continuu asupra organismelor vii — plante, animale, om — influențe directe și indirecte cu efecte scurte sau de durată, vizibile sau ascunse, pentru multă vreme, vederii noastre. În acest cadru, factorii atmosferici, de care se ocupă biometeorologia, se constituie fie în stimuli care acționează procesele fiziologice și metabolice, fie în factori perturbatori, dezechilibranți ai bioritmurilor, prin obligarea organismelor să iasă din limitele capacității lor de păstrare a homeostaziei (a unor constante biologice, dincolo de care încep procesele nocive, morbide, ce face obiectul meteoropatologiei).

În atmosfera terestră, pe lîngă ritmurile zilnice sau sezoniere, apar neîncetat, ca urmare a mișcării maselor de aer polare sau tropicale, a fronturilor de aer calde sau reci, a inversiunilor termice, noi și noi stări meteorologice. Aceste schimbări de vreme provoacă la meteorosensibili exacerbarea unor simptome, declanșarea de crize reumatice, de astm, migrenă, spasme coronariene, schizofrenie, colică renală etc. La apariția unor mase reci de aer crește numărul bătăilor inimii și pH-ul sanguin, sporește cantitatea de acid lactic etc. În cazul pătrunderii maselor de aer cald, influențele biometeorologice au sens invers. Iar modificările biochimice care au loc schimbă însăși reactivitatea psihică. Apar oscilații în comportare și în capacitatea de muncă. Agilitatea mintală sporește atunci cînd masele de aer rece sînt însoțite de un aport optim de oxigen și scade, apare apatia, cînd survin mase de aer cald, cu insuficiență de oxigen. Organismul uman este, de fapt, un rezonator față de factorii meteorologici. Un vînticel cum este Föhnul este receptat de meteorosensibili într-un mod aparte ; persoanele respective acuză, datorită oscilațiilor de presiune și ale cîmpului electric, cefalee, instabilitate, anxietate, tahicardie, somnolență, tulburări de vedere, vîjîituri în urechi ; unii ajung chiar la depresiuni psihice.

Fapt este că reacția organismelor umane este în directă legătură cu amplitudinea și sensul oscilațiilor pe care le prezintă factorii meteorologici, precum și cu starea organismului. Cei mai adaptați trec cu bine „examenul", ceilalți, fragilii, intră în „pasă neagră", suferă de stressul meteorologic, prezintă, cum se spune, meteorolabilitate. Bioritmurile acestora sînt profund influențate. Schimbările bruște ale maselor de aer pot chiar să provoace decesul persoanelor cu boli cardiovasculare sau pulmonare. La fel erupțiile solare, care modifică enorm cîmpul geomagnetic, determină, după cum arată statisticile, o creștere marcantă a frecvenței deceselor. Adeseori se constată că bolile, care pot să apară oricînd în cursul anului, au, totuși, un anotimp al lor. Holera și mai ales dizenteria se răspîndesc frecvent vara, scarlatina, febra tifoidă și difteria — toamna, rujeola, pneumonia și tifosul exantematic — pe timpul iernii, pînă la desprimăvărare.

Modificarea bruscă a vremii are, pentru mulți, consecințe nebănuite. Durerile de cap cauzate de vasodilatație, bunăoară, se datoresc existenței fronturilor de aer cald și șederii în camere cu aer sărăcit de oxigen, în timp ce o altă varietate de migrenă este dată de circulația frontului de aer rece. Temperaturile extreme stimulează din plin puseurile de glaucom (boală de ochi). Meteorotropismul este și mai vizibil la cardiopați. În zilele în care au loc pătrunderi brusce de fronturi de aer au loc mai multe infarcte cardiace. Modificările meteorologice favorizează, de asemenea, apariția accidentelor vasculare cerebrale și decesele postoperatorii la pacienții cu tromboze. Cei care suferă de ulcer gastroduodenal prezintă sîngerări care se corelează cu schimbarea de vreme, de sezon. Hemoptiziile se corelează bine cu osci-

■ SENSIBILITATEA ORGANISMULUI UMAN LA FACTORII METEOROLOGICI ■ BIORITMURI, DEZECHILIBRE ȘI STĂRI MORBIDE ■ POSIBILITĂȚI DE CREȘTERE A CAPACITĂȚII DE REACȚIE A METEOROSENSIBILILOR LA AGENȚII STRESSANȚI

laţiile mari de presiune, timp friguros şi umed, recidivele fiind frecvente cînd se întrunesc astfel de condiţii. În sfîrşit, reumatismul are cel mai puternic meteorotropism, între durerile acuzate, scăderea presiunii şi apropierea furtunii fiind o corelaţie foarte strînsă. Meteorotropismul se produce la bolnavii cronici cu 5—10 ore înaintea pătrunderii unei mase reci de aer şi cu 2—4 ore mai devreme, în cazul fronturilor de aer calde. Artriticii, în special, reacţionează prompt la aceste schimbări, ei constituind adevărate „barometre vii".

Cercetări de ultimă oră au arătat că există, totodată, corelaţii surprinzătoare între accidentele rutiere şi condiţiile atmosferice. Atunci cînd presiunea atmosferică este în scădere, conducătorul auto este predispus la instabilitate şi neatenţie, ambele generatoare de coliziuni care, uneori, au un deznodămînt tragic.

Biometeorologia, biometeorologia medicală, meteoropatologia nu mai sînt, astăzi, ştiinţe în faza de debut. Acumulările făcute de cercetarea ştiinţifică nu mai poartă pecetea empirismului, au depăşit cadrul strict teoretic, intră în sfera aplicaţiilor practice. Astăzi sînt definite măsuri de profilaxie, în raport cu agenţii şi factorii meteorologici de macro şi microclimat. În locuinţă, la locurile de muncă, bunăoară, este recomandabil un aer mai rece, decît unul cald, un aer ceva mai uscat decît unul umed, un aer în mişcare cu proprietăţi fizice în schimbare, şi nu unul stagnant. În locuinţă, climatul trebuie să aibă anumite valori care dau confortul. După datele furnizate de I. Ardelean şi M. Barnea prin lucrarea „Elemente de biometeorologie medicală", temperatura aerului trebuie să fie în jur de 19°C pe timp de iarnă şi de 24—26°C vara ; umiditatea relativă a aerului este bine să fie cuprinsă între 30—65%, iar viteza de mişcare a aerului să fie de 0,10—0,15 m/sec. iarna şi 0,20—0,25 m/sec. vara. Microclimatul de seră nu este bun, deoarece el nu solicită din plin întregul sistem de termoreglare al organismului. Însăşi construcţia edilitară, urbanismul trebuie să ţină seama de factorii meteorologici, de influenţele lor, care pot fi pozitive sau negative.

Capătă o importanţă deosebită mărirea capacităţii de reacţie a organismelor prin călire, antrenament, gimnastică sau balneofizioterapie. Folosind cum trebuie factorii naturali — aer, apă, radiaţii — atît omul sănătos, dar mai ales cel bolnav beneficiază de acţiunea pozitivă a acestora. Bine făcute, aeroterapia, helioterapia şi hidroterapia ajută enorm organismul în reechilibrarea sa. Aceluiaşi scop serveşte utilizarea unor medicamente cu acţiune specifică, ce reduc efectele factorilor meteorologici.

În ultimul timp s-au constituit, în diferite ţări, servicii pentru prognoza fronturilor de aer şi a momentelor meteorologice. Reţeaua staţiilor meteorologice şi biometeorologice oferă datele pentru elaborarea de prognosticuri medico-meteorologice care sînt aduse la cunoştinţa populaţiei prin intermediul mijloacelor de mass-media. Se conturează şi altă perspectivă : biofizica, biochimia şi fiziologia avansează rapid în cercetarea mecanismelor care se află la baza schimbărilor normale sau patologice ce au loc în organismul uman sub acţiunea diferiţilor factori meteorologici şi cosmici. În scurtă vreme, durerea va fi bine controlată, prevenită şi, pentru un timp destul de lung, evitată, fapt care va însemna un cîştig imens pentru ameliorarea, în continuare, a condiţiei umane.

ŞT. VASILESCU

CULORI

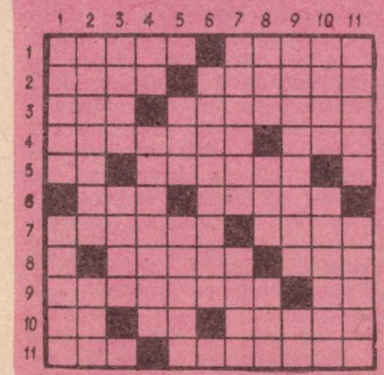

— Semifabricat de oţel din care se forjează la roşu diferite piese (pl.). 7) Substanţă cleioasă de culoare roşie-portocalie care curge de la sine din scoarţa unor copaci — Burghiul roşu al brazdelor. 8) Mineral sub formă de cristale diferit colorate — Mic arbust cu flori albe şi fructe roşu-închis, spre negru 9) Sclipire de foc — Rotire pe mijloc ! 10) Eu.... m-am întors ! — Pronume personal — Substanţă răşinoasă numită şi colofoniu, de culoare galben-roşietică. 11) Se roşeşte prin fierbere — Se manifestă prin înroşirea feţii (pl.).

VERTICAL : 1) Arbust cu fructe roşii în formă de ciorchini — Trandafir sălbatic cu flori de obicei roşii (reg.). 2) Înroşită cu aburi fierbinţi — Acea. 3) Roşie şi însoţită de dureri (pl.) — Inşi dintr-un vechi popor din Italia. 4) Inimioară... roşie ! — Lemn roşu, fără flacără. 5) Insulă lîngă coasta Dalmaţiei — În formă naturală. 6) Manifestare de dragoste însoţită de obişnuita înroşire emoţională. 7) A se roşi la faţă ca urmare a unui puternic sentiment de jenă — Arbore care poate atinge vîrsta de o mie de ani. 8) Umedă — Decigram — Judecător în Infern. 9) Cunoscut poet maghiar din România, autorul volumului „Pasăre cu guşa purpurie" (Janos) — Constanţa Tudor. 10) Ivit pe neaşteptate — Produce îmbujorarea obrajilor (pl.). 11) Parte a urzelii la războiul de ţesut — Înroşeşte hîrtia albastră de turnesol (pl.).

Dicţionar : DAB, DGR, EAC.

Rîuri transformate în canale de scurgere, ape stătătoare rău mirositoare: dintre toate poluările acestei lumi industrializate, cea a apelor este poate cea mai vizibilă și cea mai supărătoare — scrie revista franceză „Science et Vie" și, pentru a-și sublinia remarca, publică imaginea pe care o reproducem alăturat

PROVERBE despre o îndeletnicire străveche

Perpetuate de milenii din generație în generație, indiferent de popoarele cărora le aparțin, proverbele s-au definit pe parcursul epocilor ca expresii vii ale literaturii orale, sintetizînd, în cîteva cuvinte, atitudini, puncte de vedere, învățăminte, metamorfozînd realități, dînd esență particularului prin confruntarea lui directă cu viața. Ascunzînd în exprimarea sa lapidară filozofia populară, proverbul se bucură și astăzi de o mare popularitate.

În rîndurile de față înfățișăm cititorului un șir de proverbe, legate de creșterea animalelor, îndeletnicire străveche, cu siguranță, de nedespărțit de însăși viața omului.

- **Numai cu vitele se scoate sărăcia din casă**
- **Vrednicia gospodarului se cunoaște după vitele din bătătură**
- **Ochiul stăpînului îngrașă vita**
- **Muntele-ți dă, dar claie nu-ți face!**
- **Hamul animalului de împrumut se rupe la urcuș**
- **Nu se taie capul calului care se poticnește o singură dată**
- **Calul bun se vinde din grajd**
- **Calul bun se cunoaște și sub țol vechi**
- **Pentru calul bătrîn și coada-i o povară**
- **Calul bătrîn nu se învață-n buiestru**
- **Calul fără căpăstru cade în prăpastie**
- **Calul nu vine la traista goală**
- **Cine vrea să meargă departe își cruță calul**
- **Calul își cunoaște călărețul**
- **Voinicul fără cal e ca peștele pe mal**
- **Cu măgarul șchiop nu intri în caravană**
- **Cine încalecă măgarul trebuie să-i rabde năravul**
- **Ugerul frumos vinde vaca**
- **Laptele stă pe limba vacii**
- **Nu se taie vițelul vacii mulgătoare**
- **De pe o oaie nu ies nouă piei**
- **De cîte ori behăie, oaia pierde cîte o gură de iarbă**
- **Din păr de cîine nu faci sită de mătase**
- **Brînză bună în burduf de cîine**
- **Cîinele de pripas ține coada-ntre picioare**
- **Găina care cotcodăcește seara, dimineața n-are ou**
- **E mai bună găina de astăzi, decît gîsca de mîine**
- **S-a făcut oul mai deștept decît găina**
- **A căzut ca musca-n lapte**
- **A muncit ca musca la arat**

Apa magnetică și multiplele ei foloase

Sub acțiunea unui cîmp magnetic alternant, generat de magneți permanenți puternici sau electromagneți, apa și alte lichide capătă proprietăți deosebite, ce pot influența o serie de procese. Astfel, sărurile minerale dizolvate în apă, care prin încălzire se depun pe pereții țevilor și recipienților sub formă de piatră sau crustă, sub influența cîmpului magnetic se degajă sub formă de nămol, ce poate fi ușor spălat și eliminat. Este lesne de imaginat ce avantaje imense poate aduce stăpînirea acestui fenomen în alimentarea cu apă caldă a serelor, clădirilor de locuințe și edificiilor sociale, în protejarea instalațiilor tehnologice de pregătire a apei.

Inspirat din literatura mondială de specialitate, dar fără a dispune de toate detaliile necesare, un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetări pentru industrie și chimie alimentară din București a conceput și construit instalații, cu debite cuprinse între 100—200 m.c./oră, pentru tratarea electromagnetică a apelor tehnologice, în vederea evitării depunerilor de crustă pe conducte și boilere într-o serie de instalații utilizate în unități de industrializare a cărnii, precum și în cele de bere, spirt și amidon ; de asemenea, s-au realizat instalații experimentale pentru tratarea zemei subțiri, în vederea evitării depunerilor de crustă, în stațiile de evaporare ale unor fabrici de zahăr.

Cu un consum de numai 50—150 Wh/m.c. de apă tratată, instalațiile asigură un substanțial efect economic : reducerea cu 70% a cheltuielilor necesitate de înlocuirea conductelor care, în condițiile de netratare a apei, sînt scoase din uz din cauza opturării cu cruste de calcar.

Demnă de subliniat este, de asemenea, colaborarea cu cadre didactice, cercetători și specialiști din alte domenii — industrie, construcții și agricultură — pentru studierea influenței apei magnetice la prepararea betoanelor și cărămizilor, cărora le sporește rezistența cu pînă la 30% ; la desincrustarea conductelor din serele ce folosesc ape geotermale cu temperatura de 80—90° C ; la desărăturarea solului, căruia îi reduce cu 23% gradul de mineralizare, scurtînd la jumătate ciclul respectiv ; la irigații, prin care se obțin, față de apa normală, sporuri de recoltă de 15—25% la grîu, orz, ovăz, mazăre etc. Se fac cercetări pentru a se constata efectele deosebite pe care le are apa magnetică în contact cu oxidul de fier (rugina) pe care o transformă în pulbere de magnetită friabilă ; în îmbunătățirea calității medicamentelor și a efectului terapeutic al acestora ; în eliminarea calculilor renali și biliari etc. Industria petrolului — forajul și rafinăriile — este, de asemenea, beneficiară a acestei metode în protejarea conductelor, instalațiilor de răcire și condensatoarelor.

EMILIAN ALBULESCU

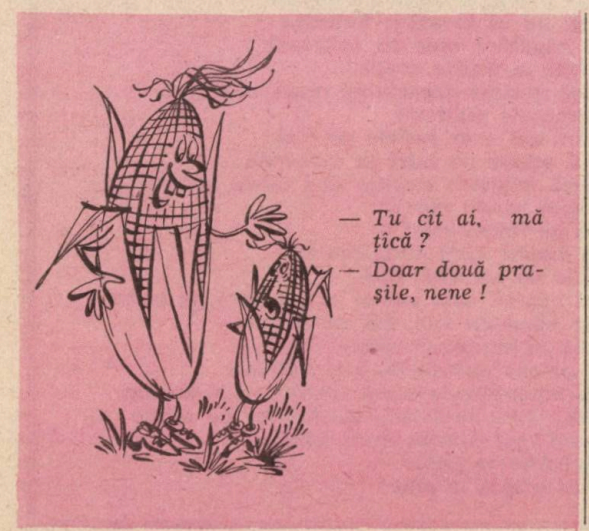

— *Tu cît ai, mă țică ?*

— *Doar două prașile, nene !*

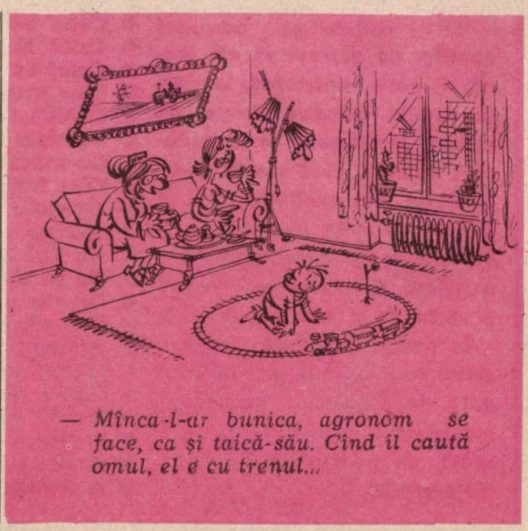

— *Mînca-l-ar bunica, agronom se face, ca și taică-său. Cînd îl caută omul, el e cu trenul...*

„Cu hărnicia gospodarului, cu harul bunului gust și meticulozitatea omului de știință, Ion Bradu nu s-a apucat să transcrie funcționărește pagini după pagini în tendința de cantitate industrială, ci a selectat inspirat și a mers cu încăpățînare către variantele cele mai apropiate de rotund, anume voind să dovedească ce vistierie inepuizabilă există în folclorul nostru românesc".

AMINTIRI DE O VIAȚĂ

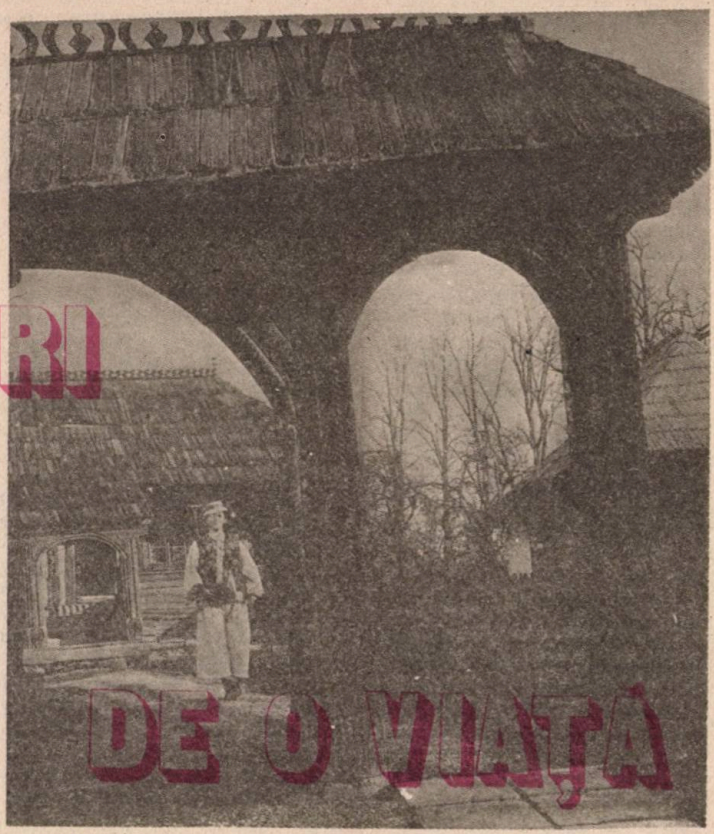

Sînt cuvintele cu care poetul Alexandru Andrițoiu prefațează volumul „Cintece bătrînești din Bihor", unul dintr-o duzină de tomuri publicate de folcloristul **ION BRADU**, fost învățător și profesor în sate bihorene, director al bibliotecii județene din Oradea, neobosit animator al culturii de masă, pasionat cercetător al tradițiilor și creației populare.

Întîmplări de o viață reprezintă substanța densă a două volume de amintiri, pe care folcloristul bihorean, înainte de a le încredința tiparului, ni le-a oferit spre lectură și din care am spicuit paginile ce urmează.

O aniversare

În ianuarie 1964, în cadrul „Lunii cărții la sate", am organizat o aniversare a nașterii marelui nostru poet Mihai Eminescu. Și într-o duminică am trimis, pe mai multe rute, un important număr de conferențiari (profesori de istorie și limba română, bibliografi și activiști culturali), care să vorbească despre viața și opera marelui poet. Am condus grupul de conferențiari pe traseul Oradea-Vașcău și am lăsat conferențiari la Hidișelul de Sus, Drăgoești, Ceica, Simbăta, Răbigani, Pocola, Beiuș, Drăgănești, iar eu am coborît la Petriceni, la școala elementară, unde a fost, cu ani în urmă, dascăl C. Niță, avînd o frumoasă echipă de dansuri populare. De data aceasta nu l-am aflat aici, se transferase în satul Simbăta de lîngă Holod. În schimb am aflat în locul său pe un alt harnic și priceput dascăl, I. Trotin, un îndrăgostit al florilor. Atunci, în plină iarnă, toată școala era o adevărată seră de flori (coridoare, cancelarie, sală de clasă). Oamenii ce iubesc florile au suflet bun. Ne-am convins de primirea călduroasă ce ne-a făcut, de cum ne-a văzut, deși nu știa precis despre cè e vorba. Dar într-o oră, școala a fost ticsită de lume, venită să asculte ceva despre Eminescu. Conferențiar era tovarășa profesoară E.D. de la Liceul nr. 4 din Oradea. După ce a fost prezentată auditorilor de către directorul școlii, i s-a dat cuvîntul. Dar spre uimirea noastră, tovarășa profesoară a confundat conferința ce avea de ținut cu prefața volumului de Poezii, de Mihai Eminescu, abia apărută în colecția „Biblioteca pentru toți", din care sătenii din Petriceni au înțeles prea puțin. Mă enervasem văzînd una ca asta. Mă gîndeam ce-i de făcut? Situația trebuia salvată. Și după ce tovarășa profesoară a terminat lectura prefeției, am luat și eu cuvîntul în continuare, arătînd însemnătatea acestei aniversări. Ca să fiu mai aproape de inima oamenilor prezenți, am subliniat cîteva prețioase filiațiuni ce leagă trecutul cultural al acestor locuri de numele și creația marelui poet. Și așa, pe îndelete, am arătat că în anii primelor sale încercări poetice, nimeni, în afara profesorului Arune Pumnul, de la Gimnasiul din Cernăuți, nu se gîndea ca, într-un fel sau altul, să-l ajute. Primele sale poezii au fost tipărite în revista „Familia", care era condusă de bihoreanul Iosif

Vulcan, născut în satul Holod, că acestea au fost însoțite de frumoasa notă redacțională : „Cu bucurie deschidem coloanele revistei noastre acestui june numai de 16 ani, care prin primele sale încercări poetice ne-a surprins plăcut". Că tot atunci, Iosif Vulcan i-a schimbat numele tinărului poet, din Eminovici în Eminescu, schimbarea a fost acceptată de poet și în felul acesta Iosif Vulcan a devenit „nașul" literar al celui mai mare „poet român. Am observat că auditorii urmăreau cu atenție spusele mele. Am prins curaj și am arătat mai departe că în revista „Familia" au apărut și alte poezii, destul de cunoscute de mulți dintre ascultători (Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Pe lîngă plopii fără soț, Și dacă, Ce e amorul etc.) ; că Iosif Vulcan l-a apreciat foarte mult pe Eminescu, a căutat să-l sprijine și din punct de vedere material. O dată, pentru poeziile publicate în revista sa, i-a trimis și un modest onorar. Această binevoitoare atenție l-a îndemnat pe Eminescu să-i trimită lui Vulcan o scrisoare în care printre altele spunea : „Mulțumesc pentru onorariul trimis — cel întîi pentru lucrările literare, pe care l-am primit vreodată în viața mea. A fost pentru mine o rară mîngîiere de a mă vedea remunerat dintr-un colț atît de depărtat al României, din Oradea Mare"...

Nu am uitat să amintesc în continuare că Mihai Eminescu a cunoscut în paginile revistei „Familia" pe poetul Miron Pompiliu, născut în satul Stei, tocmai lîngă Petriceni, unde noi organizăm aniversarea. Mi-a venit atunci în minte să facem cu toții o deplasare pînă la Casa lui Miron Pompiliu. Și am făcut-o. Acolo am arătat că între Eminescu și Pompiliu s-a legat o strînsă prietenie. Că înainte de a apărea în volum poeziile lui Eminescu, la Iași a apărut un volum de balade populare române, între care și balada „Bradul". Poezia aceasta (și probabil și altele) a impresionat sensibilitatea poetică a lui Eminescu, îndemnîndu-l să scrie, pe această temă, una din cele mai frumoase poezii de inspirație populară „Ce te legeni, Codrule". Atunci am reprodus cîteva versuri din balada bihoreană : „Leagănă-să bradu-n codru / Ca și frunzulița-n codru / Fără vînt, fără răcoare / Fără nici un pic de boare / — Bradule, brăduț de jale / Ce te legeni așa tare / Fără boare, fără vînt / Cu crengile la pămînt ? / — Da cum nu m-oi legăna / Și cum vîntul n-o sufla / Cînd o veste mi-a sosit / Că spre mine s-or pornit"... Am reprodus apoi poezia lui Eminescu ca auditorii să poată gusta farmecul acestei poezii.

Văzînd interesul oamenilor pentru cele arătate, am amintit că în culegerile de poezii populare ale lui Eminescu sînt atestate o seamă de creații ce există și azi în satele din această vale etnografică : „Pe drumul de Oradie / Trimisu-mi-o badea mie / Cipcă neagră să-l jelesc / Că-i cătună-mpărătesc"... Sau alta : „Citu-i d-ici pîn' la Tinca / Ca și mine nu-i afla ; / Citu-i d-ici pîn' la Holod / Puțini prunci ca mine-au fost".

În încheiere, am arătat auditorilor mei că Mihai Eminescu cunoscuse și un alt cîntec, al altui poet bihorean, pe nume Dimitrie Sfura : „Mai turnați-mi înc-o dată / Vin să beau că sînt setos / Dară nu-mi umpleți paharul / Numa de la miez în jos / Ca să-l umplu eu cu apă / Cu-apă rece de la rîu / De la rîu ce izvorește / Prin ochi triști din pieptul meu"...

Știm că aceste versuri au fost cîntate de Eminescu în multe ocazii, și după ce termina cîntecul, nu uita să spună : „Le-a scris un biet tînăr transilvan, care avea durere de inimă pentru nefericitul lui popor".

La sfîrșitul expunerii mele, cu sprijinul directorului de școală am înjghebat la repezeală și un mic program artistic dedicat marelui poet. Cîțiva dintre elevi au recitat : Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Sara pe deal, Împărat și proletar, iar tovarășa învățătoare Cristina Popescu a cîntat : Ce te legeni, codrule, Pe lîngă plopii fără soț și Mai am un singur dor. Toți ascultătorii au rămas satisfăcuți și mulțumiți de tot ce s-a vorbit și cîntat atunci.

Reînvierea unei tradiții

În 1967, ne zbăteam în căutarea unei teme preclasice care să stea la baza alcătuirii unui program artistic destinat Ansamblului folcloric al regiunii Crișana, pentru participarea la Festivalul național de folclor de pe litoralul românesc. După multe căutări ne-am îndreptat pașii spre Hălmagiu. Și am pornit într-acolo pe la sfîrșitul lunii martie.

Priveliștilor minunate pe care le întîlneam drumețind de la Oradea prin Beiuș, Vașcău, Crișțiori, Vîrfuri și pînă la Hălmagiu le puteam adăuga frumusețea și marea autenticitate a obiceiurilor, jocurilor și portului crișenesc. Deținătorii acestor comori sînt oamenii harnici pe care i-am îndrăgit mult și către care pașii mei se îndreptau oricînd cu mare plăcere.

Aceste gînduri și rememorări le-am trăit atunci, participînd la reeditarea unei străvechi datini populare, o sărbătoare a tinereții și a primăverii — „Tîrgul sărutului" sau „Tîrgul mireselor" cu loc de baștină în părțile Hălmagiului din raionul Gurahonț. Căci, așa cum de altfel se știe, Hălmagiul deține o poziție geografică deosebită,

fiind o adevărată „cetate naturală" situată în Valea Crișului Alb, tocmai la poalele Munților Apuseni. Cetatea este împrejmuită de munți împăduriți și masive muntoase : Cucurbăta, Romîna, Rotunda, Găina, Gorgana și Dobrianu. În acest loc de cetate naturală a luat naștere și s-a practicat din cele mai îndepărtate vremi „Tîrgul sărutului", una din cele mai frumoase datini montane integrată în complexul marilor sărbători de primăvară ale poporului român.

Locul a fost bine ales. Mare parte din hălmăgeni, odinioară ca și astăzi, se îndeletniceau cu diferite meșteșuguri țărănești, bărbații cu ciubăritul, cojocăritul, cizmăritul, fierăritul, iar femeile cu țesutul și torsul cînepii, torsul lînii, alesăturile pe pînză, ale căror combinații artistice în negru și alb, în albastru și alb, erau vestite și neîntrecute podoabe ale portului și casei. Hălmagiul era un punct de intersecție prin care treceau vestitele drumuri ce legau părțile crișene cu localitățile bănățene, hunedorene și clujene, de unde la tîrgurile locale se adunau zeci de mii de oameni să vîndă, să cumpere, să se întîlnească și să lege prietenii. „Tîrgul sărutului" ca orice tîrg se referea la unele mici plăceri și distracții. Dar mai presus de toate, el avea o misiune socială de mare preț, prietenia dintre oamenii locurilor. Căci, în comunele și satele de munte, în perioada lunilor de iarnă din cauza ploilor și zăpezilor, drumurile erau extrem de dificile. Fetele căsătorite în iarnă, coborau primăvara, la o dată calendaristică cunoscută, la „Tîrgul sărutului" sau „Tîrgul mireselor". Potrivit datinei, miresele aveau dreptul să fie îmbrăcate cum au fost îmbrăcate în ziua nunții. Ele erau însoțite de soții lor, de nași și surori, de „vitori" și lăutari. Vitorii erau flăcăii aleși să poarte și să joace „pomul de brad" împodobit cu panglici, batiste și flori. Alaiurile se întîlneau la Hălmagiu. Întîlnirile erau marcate de sărutări între mirese, rude și cunoscuți, urări de bine, cîntece și dansuri. Mamele soacre îmbiau pe cei sărutați de mirese cu „ginars", dintr-un ulcior, de aici și denumirea de „gură dulce". Cei sărutați cinsteau miresele cu diferite daruri cumpărate din tîrg.

La acest tîrg de „gură dulce" am văzut mii de oameni, care au început să vină încă de cu seară. Dimineața, tot Hălmagiul a fost inundat de lume veselă. Printre tîrgași am întîlnit meșterii olari din Tîrnovița, Crișfiori, Lelești, Birsa, cu frumoasele lor ulcioare, cane, blide, oale și alte obiecte de ceramică lucrate cu măiestrie. Cojocarii, cizmarii, ciubărarii și fierarii au umplut rîndurile vînzătorilor. N-au lipsit nici produsele alimentare specifice tîrgului — turtițele în forme de flori, inimi, păpuși, pogăcele proaspete, proaspăta de porc, cutcușa, cîrnăciorii, floricelele, cocoșii, cozonacul cu brînză și miere de stup, vestita țuică de cireșe, coarne și aline, băuturile dulci pentru tineret și femei. Voia bună a început să se înfiripe peste tot locul. Vînzătorii își lăudau produsele. Cumpărătorii erau satisfăcuți de tîrgul făcut, iică

așa lucruri „nici la universal nu afli". Sunetele de fluiere, tobe și viori, taragoate și tulnice, cîntecele și strigăturile, trîmbițatul de tulnice, toate vesteau sosirea mireselor în tîrg. Întreaga lume a fost mișcată puternic, căci din 1924 nu se mai ținuse la Hălmagiu „tîrgul mireselor". Deci, se săvîrșise iar o adevărată solemnitate. Solemnitatea legării unui fir tradițional cu realitățile vieții noi, cu oamenii de azi, plini de elan și optimism, participanți activi la înflorirea țării.

Pe la orele unsprezece, tîrgul era în toi. Mulțimea de oameni s-a îngrămădit să vadă miresele din Bănești, Hălmagiu și din alte localități. Se încinsese jocul mireselor, încît acestea nu mai prideau, atît de des erau solicitate la joc. Între cei care urmăreau desfășurarea tîrgului, am întîlnit și pe Suba Paraschiva, în vîrstă de 75 de ani din Tomești-Hunedoara, care venise la tîrg cu desagii burdușiți de lînă și țesături : „Amu-s cincizeci și cîțiva ani am fost și eu mireasă la bîlciu din Hălmagiu. Atunci se descînta așa : „Tare bine-i cînd ești fată / Da nu-i rău nici măritată / Că cu cini te iubești / La Hălmagiu te-ntîlnești".

De data aceasta, la desfășurarea tîrgului tradițional și-au dat contribuția și formația de dansuri populare și taraful căminului cultural din Hălmagiu, întrecîndu-se în joc și cîntec cu artiștii amatori veniți din alte părți. Așa cum s-a petrecut „Tîrgul sărutului", el s-a bucurat de atenția unui grup de folcloriști de la „Ansamblul Ciocîrlia" din București, actori, scriitori, muzicieni, coregrafi, activiști culturali. Oricum, toți fiind îndatorați a mulțumi organizatorilor din Hălmagiu (conducerii locale de partid și de stat, conducerii școlii și căminului cultural, cadrelor didactice) care au depus muncă prioepută și dragoste în această reeditare.

ION BRADU

JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

Răspunzînd interesului a numeroși cititori ai edițiilor precedente ale almanahului nostru, continuăm să publicăm precizări cuprinse în legi și în alte acte normative care interesează cetățenii din mediul rural și organizațiile agricole socialiste.

DREPTURILE PERSOANELOR TRANSFERATE

Art. 75 din Legea nr. 57/1974, republicată în B. Of. nr. 59—60 din 23 iulie 1980.

Persoanele încadrate în muncă, transferate în interesul serviciului în altă unitate, din altă localitate, precum și cele mutate în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate, au dreptul la :

a) rambursarea costului transportului pentru ele și membrii familiei, precum și pentru bunurile gospodărești ;

b) diurna de deplasare pe durata călătoriei ;

c) plata unei indemnizații egală cu retribuția medie lunară ;

d) plata unei indemnizații egală cu 1/4 din retribuția medie lunară pentru fiecare membru de familie ;

e) un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, în vederea mutării efective, acordat la cerere.

Se precizează că indemnizația prevăzută la lit. c se plătește numai în cazul mutării efective în altă localitate, iar drepturile prevăzute la lit. a și d, numai în cazul schimbării domiciliului celui transferat și, după caz, a membrilor săi de familie în acea localitate.

Legiuitorul a prevăzut în mod expres că transferul în altă localitate se poate face, în toate cazurile, numai cu asigurarea suprafeței locative corespunzătoare pentru persoana în cauză și membrii săi de familie.

PĂSTRAREA RETRIBUȚIEI ÎN CAZUL PERSONALULUI TRANSFERAT SAU MUTAT

Legea nr. 57/1974, republicată în 1980, privind retribuirea muncii.

În cazul personalului transferat în interesul serviciului, precum și al celui mutat în cadrul aceleiași unități, încadrarea poate fi făcută astfel încît să se păstreze retribuția avută anterior. În caz de transfer sau de mutare la o unitate cu un nivel de retribuire mai mic decît cel al unității de unde cel în cauză a fost transferat sau mutat, această posibilitate se realizează în condițiile prevăzute de art. 75, alin. 5 din Legea nr. 5/1974, precum și de reglementările legale emise în temeiul acestui text.

Aceste norme se aplică însă numai persoanelor ce îndeplinesc, la data transferului sau a mutării, condițiile de încadrare într-o anumită funcție, între care studiile și vechimea în meseria sau specialitatea prevăzută pentru postul respectiv, iar nu și personalului ce nu îndeplinește condițiile arătate. (Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 872 din 15 mai 1979).

CUMULUL RETRIBUȚIEI DIN C.A.P. CU PENSIA. CONDIȚII

În vederea asigurării forței de muncă necesare pentru executarea lucrărilor agricole, precum și a activităților industriale, prestări de servicii și construcții în unitățile agricole cooperatiste, s-a aprobat ca pensionarii de stat și cei proveniți din rîndul membrilor C.A.P. să poată lucra nemijlocit în producție — în sectorul vegetal, în zootehnie și în activitatea de producție industrială, de construcții și prestări servicii în cadrul cooperativelor agricole de producție și al asociațiilor economice intercooperatiste ; se va urmări ca pensionarii respectivi să angajeze, îndeosebi în acord global, suprafețe de culturi, efective de animale și unele produse și activități.

Pensionarii de stat și cei proveniți din cadrul cooperativelor nu pot să fie utilizați decît în activități direct productive ca personal muncitor și nu în cele cu caracter funcțional administrativ.

Pentru munca prestată și producția obținută, pensionarii urmează să primească drepturile de retribuire cuvenite în aceleași condiții ca și membrii cooperatori, precum și drepturile de pensii integrale, inclusiv pensie suplimentară. (Aprobarea Ministerului Muncii nr. 485/10.VII.1978 și M.A.I.A. nr. 69386/10.VII. 1978).

EFECTELE UZUCAPIUNII ÎNTRE MOȘTENITORI

Dreptul civil al R.S.R.

Pe baza regulii generale de drept civil, moștenitorii sînt presupuși că stăpînesc bunurile succesorale unii pentru alții cît timp se găsesc în stare de indiviziune, motiv pentru care posesia lor, avînd un caracter echivoc, nu poate fundamenta — justifica — dobîndirea dreptului de proprietate asupra bunurilor respective prin uzucapiune — folosire îndelungată.

Prin excepție de la regula menționată, s-a admis în practica judecătorească, că stăpînirea de către unul dintre moștenitori a unui bun succesoral este aptă să ducă la dobîndi-

rea prin uzucapiune a dreptului de proprietate asupra bunului respectiv, dacă a intervenit o manifestare exterioară a sa, care să demonstreze că a înțeles să transforme posesia din comună în exclusivă, pentru că, în acest caz, se produce o intervertire — transformare — de fapt a posesiei. (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 769 din 21 aprilie 1979).

CAZURILE ÎN CARE NU ESTE NECESARĂ AUTORIZAȚIA DE ÎMPĂRȚIRE A TERENULUI MOȘTENIT

Legea nr. 58/1974, publicată în B. Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974.

Autorizația de împărțeală prevăzută de art. 31 din Legea nr. 58/1974 nu este necesară atunci cînd, în cadrul operațiunilor de partaj, terenul este atribuit unui copărtaș în întregime, adică neparcelat. O atare autorizație este necesară numai în cazurile în care, prin ieșirea din indiviziune, se ajunge la împărțirea efectivă (parcelarea), unor terenuri, deoarece numai printr-o asemenea operațiune tehnică și juridică se pot afecta lucrările de sistematizare avute în vedere de menționata lege. (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 2193 din 29 noiembrie 1979).

COMPETENȚA COOPERATORULUI LA ACȚIUNEA ÎN GRĂNIȚUIRE PENTRU APĂRAREA LOTULUI

Codul civil și codul de procedură civilă.

În principiu, numai proprietarul poate îndatora pe vecinul său la grănițuirea proprietăților limitrofe. Aceasta înseamnă că acțiunea în grănițuire nu se poate introduce de cei ce dețin imobilul pentru altul.

Dreptul de folosință al membrului cooperator, asupra lotului de pămînt ce i s-a atribuit de către cooperativă, fiind un drept real, care exprimă un raport social economic, titularul unui atare drept poate folosi în mod corespunzător orice mijloc prevăzut de lege, atît pentru apărarea posesiei, cît și a celorlalte atribuite dreptului său. Aceste mijloace pot fi exercitate împotriva oricărei persoane, în afară de C.A.P., care atribuie lot în folosință.

În asemenea cazuri, acțiunea de grănițuire îndeplinește funcția de a apăra folosința asupra lotului. Subiectul unei atare acțiuni, prin care se cere a se delimita un lot de teren de altele cu care se învecinează, este tocmai titularul dreptului de folosință. (Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 138 din 30 noiembrie 1964).

POSIBILITATEA MUTĂRII COOPERATORILOR DINTR-O COOPERATIVĂ ÎN ALTA

Art. 15 din Statutul C.A.P.

Întrucît o persoană nu poate fi în același timp membru în mai multe cooperative agricole de producție, în statut s-a prevăzut ca atunci cînd, din diferite motive își schimbă domiciliul în altă localitate, să poată deveni membru al cooperativei pe raza căreia s-a mutat.

Pentru realizarea acestei treceri dintr-o cooperativă în alta, este necesar ca persoana în cauză să ceară și să obțină aprobarea adunării generale a cooperativei din care dorește să plece și apoi a celei în care cere să intre. Fără aprobarea celor două adunări generale, mutarea nu poate avea loc, așa că cel în cauză rămîne în continuare membru al cooperativei din care a dorit să plece pînă la obținerea celor două aprobări.

Cooperatorul care a obținut aprobarea celor două adunări generale se mută în cooperativa în care a solicitat primirea, cu păstrarea tuturor drepturilor statutare pe care le-a avut la cooperativa din care a plecat. Această cooperativă are obligația să transfere cooperativei în care a fost admis atît contravaloarea părții sociale constituită la data înscrierii în cooperativă, cît și partea socială depusă în bani de către cooperator, în temeiul Legii nr. 29 din 22.XII.1978 și a statutului.

CONTRACT ECONOMIC. LIVRAREA PRODUSELOR PRIN LĂSAREA LOR ÎN CUSTODIA UNITĂȚII FURNIZOARE. CONDIȚII

Legea nr. 71/1969, republicată în B. Of. nr. 60 din 14.VII.1979.

În conformitate cu dispozițiile art. 16, lit. c din Legea nr. 71/1969, produsele contractate se transmit în proprietate sau administrare directă unității beneficiare, pe data trecerii lor în custodia unității furnizoare, cu acordul unității beneficiare și în condițiile legii.

O atare modalitate de livrare — prin lăsarea produselor în custodia unității furnizoare — are un caracter excepțional. De regulă, livrarea se efectuează în condițiile art. 16, lit. a și b din legea amintită, adică prin transmiterea efectivă a produselor contractate către unitatea beneficiară pentru ca aceasta să le utilizeze neîntîrziat.

Livrarea produselor prin lăsarea lor în custodia unității furnizoare se poate practica, în mod valabil, numai cu aprobarea organului bancar competent. Prin urmare, nu se pot recunoaște efecte juridice unei asemenea livrări efectuate fără aprobarea organului bancar competent, lăsarea produselor în custodia unității furnizoare fiind de natură să producă consecințe economice negative prin imobilizări de mijloace circulante. (Decizia P.A.S. nr. 2326 din 30 septembrie 1978).

CONTRACT DE FURNIZARE. RĂSPUNDERE PENTRU PIERDEREA PRODUSELOR PE TIMPUL TRANSPORTULUI

Legea nr. 71/1969, republicată în B. Of. nr. 60/14.VII.1979.

Potrivit art. 16, lit. b din Legea nr. 71/1969, produsele trec în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarei, pe data predării către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina furnizoarei.

În speță, furnizoarea dovedind că a predat produsele către organizația de transport și că lipsurile nu-i sînt imputabile, este îndreptățită

să pretindă beneficiarei-destinatare plata prețului pentru eventualele lipsuri, aceasta urmînd să se îndrepte împotriva cărăușului.

Soluția de obligare a beneficiarei produselor la plată — în acest caz — a contravalorii cantității expediate de furnizoare este de natură să o mobilizeze să facă la destinație o constatare opozabilă cărăușului, pentru a fi în măsură să recupereze de la aceasta lipsurile produse pe timpul transportului. (Decizia P.A.S. nr. 3278 din 30 noiembrie 1978).

ÎNTÎRZIERE ÎN LIVRAREA PRODUSELOR CONTRACTATE. CONDIȚIILE ÎN CARE UNITATEA BENEFICIARĂ POATE RENUNȚA LA PRODUSELE NELIVRATE ÎN TERMEN

Legea nr. 71/1969, republicată în B. Of. nr. 60 din 14.VII.1979.

Potrivit art. 19 din Legea nr. 71/1969, dacă unitatea furnizoare nu respectă termenul de livrare, unitatea beneficiară este în drept să renunțe la primirea produselor dacă, datorită întîrzierii în livrare, este în imposibilitate de a le folosi.

Prin urmare, unitățile beneficiare sînt îndreptățite să renunțe la produsele nelivrate în termen numai dacă acestea, datorită motivului arătat, nu pot fi folosite pentru îndeplinirea sarcinilor de plan.

Imposibilitatea de utilizare a produselor, datorită întîrzierii în livrare, trebuie dovedită, pentru a se justifica refuzul de a primi produsele livrate după scadența termenului contractual.

În acest fel, unitățile beneficiare sînt stimulate în direcția unei comportări ce are ca finalitate îndeplinirea, chiar cu întîrziere, a sarcinilor de plan. (Decizia P.A.S. nr. 1335 din 31 mai 1978).

EVALUAREA PAGUBELOR CAUZATE PRIN FAPTE CARE CONSTITUIE DELICTE CIVILE SAU INFRACȚIUNI

Decretul nr. 208, publicat în B. Of. nr. 63 din 5.VII.1976.

În cazul de aplicare a răspunderii pentru fapta ilicită, principiul în baza căruia se stabilește cuantumul despăgubirilor este acela al reparației integrale a pagubei cauzate (art. 998 și 999 c. civ.). Prin urmare, în cazul în care paguba a fost produsă prin fapte care, potrivit legii, constituie delicte civile sau infracțiuni, evaluarea pagubei se va face adăugîndu-se la suma rezultată din aplicarea prevederilor referitoare la răspunderea după Codul muncii, suma reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită.

Dacă suma rezultată din aplicarea prevederilor alineatului precedent nu acoperă costul bunurilor respective, se ia în calcul costul bunurilor, în cazul cînd acestea au fost produse în unitatea păgubită, iar în cazul cînd bunurile au fost procurate, se iau în calcul toate cheltuielile făcute în acest scop. În acest mod, cel găsit vinovat de producerea prejudiciului este obligat să suporte atît paguba cauzată în mod direct, cît și beneficiul de care cel păgubit a fost lipsit, deoarece numai în acest mod se poate ajunge la o situație asemănătoare aceleia avută înainte de comiterea faptului cauzator de prejudiciu.

Și, în sfîrșit, legiuitorul a stabilit că în toate cazurile, la evaluarea pagubelor se va ține seama și de gradul de uzură a bunului respectiv, stabilit pe bază de probe legale. În cazul cînd gradul de uzură nu poate fi stabilit, paguba este egală cu valoarea integrală a bunului respectiv. (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 306 din 23 februarie 1971).

EXECUTARE SILITĂ ÎN CAZUL DEBITORULUI CARE ȘI-A PIERDUT CAPACITATEA DE PERSOANĂ ÎNCADRATĂ ÎN MUNCĂ

Decretul nr. 221/1960, republicat în B. Of. nr. 144 din 15.XII.1969.

Decizia de imputare emisă împotriva unei persoane care, ulterior, și-a pierdut calitatea de persoană încadrată în muncă se urmărește asupra oricăror bunuri, în condițiile Decretului nr. 221/1960 și H.C.M. nr. 792/1960, iar nu în baza procedurii executării de drept comun instituită prin Codul de procedură civilă în art. 372 și urm. și nici chiar prin poprirea prevăzută în art. 452 din acest cod. Poprirea asupra sumelor datorate debitorului de o altă persoană se va înființa, potrivit art. 26 din menționatul decret, direct de organizația socialistă creditoare, printr-o adresă către terțul poprit, însoțită de o copie de pe titlul executor, care înștiințează totodată și pe debitor despre măsura luată. Poprirea astfel înființată nu este supusă validării. Intervenția instanței are loc numai în cazul în care nu se îndeplinesc formele prevăzute de art. 27 din Decretul nr. 221/1960, republicat, precum și în cazul în care se formulează o contestație împotriva executării prin poprire. (Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 1775 din 4 octombrie 1979).

PLÎNGEREA ADRESATĂ ORGANULUI ADMINISTRATIV NU ÎNTRERUPE PRESCRIPȚIA

Art. 176 din Codul muncii.

Faptul că persoana încadrată în muncă se adresează unui organ administrativ cu plîngere împotriva unei măsuri considerate ilegale (în speță, împotriva unei decizii de trecere în altă muncă, ori de obligare la despăgubiri), fără a introduce contestație la organul de jurisdicție competent, nu este de natură să întrerupă curgerea termenului de 30 zile pentru sesizarea organelor de soluționare a litigiilor de muncă, deoarece simpla sesizare a unui organ administrativ nu echivalează cu o cerere de chemare în judecată care să întrerupă cursul termenului de prescripție (art. 176 din Codul muncii — Tribunalul Suprem, Secția civilă, decizia nr. 788 din 25 aprilie 1979).

Grupaj de
AUREL ȘTIRBU
Consilier juridic principal la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție

Cum se hrăneşte — şi cum ar trebui să se hrănească OMENIREA ?

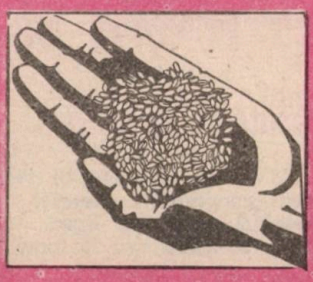

În scopul de a desprinde soluţii pentru eradicarea foametei cronice ce confruntă omenirea, ziarul „L'Humanité" a deschis o anchetă în rîndul oamenilor de ştiinţă.

În răspunsul său, prof. Vincent Labeyrie, directorul Institutului francez de biogeocenotică, este de părere că omenirea a ajuns la foamete renunţînd la hrana ei tradiţională, care diferă de la o regiune a globului la alta. Este aberant — susţine el — ca necesităţile alimentare ale omenirii să fie calculate numai în grîu, orez, porumb, ca şi cum fiinţa umană ar fi o simplă maşină cu vapori. Nu este suficient să ai „ce arde", ci trebuie să şi fabrici. Omul are nevoie de proteine. De aceea, nu întîmplător vechile civilizaţii din Extremul Orient cultivau nu numai grîu, ci şi soia. La fel, în America Latină : porumbul aducea energie, iar fasolea — proteine. În Africa centrală : sorgul era energia, iar niébé (un soi de fasole) erau proteinele. Scopul „revoluţiei verzi" este de a mări randamentul la grîu, orz şi porumb, fără a îmbunătăţi, paralel, pe cel al mazării, fasolei şi al năutului. Suprafeţele cultivate cu leguminoase s-au micşorat, şi în numeroase ţări, în curs de dezvoltare astăzi oamenii nu mai ştiu să consume decît cereale, iar legume aproape deloc, ceea ce a dus la grave carenţe proteice.

Empiric, vechile civilizaţii agricole au constatat că alimentele complementare sînt indispensabile. Pentru a obţine echilibrul alimentar, ele combinau porumbul cu fasolea. Apoi, oamenii au adăugat varza, care aducea organismului calciu. Astăzi, deşi se cunosc 77 de specii de leguminoase comestibile, numai 5—6 sînt consumate frecvent la scară mondială.

În statisticile F.A.O. se afirmă că 6 din 7 locuitori ai Terrei vor fi afectaţi de malnutriţie la sfîrşitul secolului. Creşterea producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare nu este un scop în sine, ci mai degrabă ar trebui să îmbunătăţească situaţia alimentară a populaţiilor celor mai sărace. Reducerea culturilor tradiţionale de niébé din Volta Superioară şi Niger în folosul creşterii randamentului la fasolea verde, exportată spre Europa, nu a îmbunătăţit situaţia alimentară a ţăranilor de aici, ci dimpotrivă.

Profesorul francez afirmă că foametea din regiunile tropicale şi temperate se datorează distrugerii tradiţionalelor

culturi adaptate, de secole, condițiilor pedoclimatice respective. De asemenea, exportul de vite din Europa spre țările în curs de dezvoltare nu are nici o justificare științifică. Aproape jumătate din cele 100 milioane de vite din lume trăiește la tropice. Dar majoritatea sînt subalimentate ; ca atare, producția lor de carne și lapte reprezintă doar a 10-a parte din ceea ce poate fi obținut de la un animal bine alimentat și îngrijit.

Într-o lume în care domnește ordinea economică și politică a celor puternici, nu pot fi găsite soluții eficiente pentru rezolvarea problemei foametei. O nouă ordine mondială ar trebui să se substituie sistemului nejust și inegal de astăzi și să pună capăt jafului bogăției popoarelor Africii, Americii Latine, Asiei și ale altor regiuni sărace ale lumii.

COPACUL CARE PRODUCE MOTORINĂ

Profesorul Melvin Calvin, laureat al premiului Nobel, a relatăt la Universitatea din California despre un copac care crește în Brazilia și din al cărui trunchi se poate extrage combustibil-diesel pur.

În cursul unei călătorii în Brazilia, băștinașii l-au condus pe Calvin la un copac copa-iba (Copaifera langsdorfii). În momentul găuririi trunchiului copacului, din acesta a început să curgă un lichid auriu, care pînă acum era folosit ca materie de bază pentru parfumuri și — în formă concentrată — ca balsam.

Calvin a declarat în publicația „Science News" că brazilienii au turnat lichidul extras din trunchiul copacului direct în rezervorul mașinii și motorul a funcționat ireproșabil.

În Brazilia acest copac nu este deloc rar iar după descoperirea lui Calvin s-a creat o pepinieră de două mii de puieți în care copa-iba este „cultivat pentru combustibil".

Melvin Calvin cercetează de mai mulți ani întrebuințarea uleiurilor vegetale în motoarele mașinilor. După studierea sevei copacului copa-iba, a constatat că nu are prea mult de cercetat întrucît ceea ce curge din trunchi este combustibil utilizabil fără nici o altă prelucrare.

Marile societăți petroliere nu sînt însă nicidecum afectate de această descoperire. Din gaura făcută în trunchiul copacului copa-iba, înalt de 30 metri și care trăiește 100 de ani, curg timp de două ore 10—20 litri lichid. După aceea, deschizătura trebuie închisă, putînd fi redeschisă, cel mai devreme, numai după 6 luni. Astăzi încă nu știm nici cîte găuri se pot face într-un trunchi și nici dacă creșterea numărului acestora sporește cantitatea de lichid.

Răspunsul la aceste întrebări este așteptat de la cercetările în curs la pepiniera experimentală.

MÎNCĂTORII DE MERE

Despre mere se pot spune multe — și rele, și bune. Vechi legende vorbesc de rău acest fruct : cearta zeițelor pentru un măr, ce e drept de aur, ar fi degenerat în războiul Troiei și tot din cauza unui măr, de data asta al cunoașterii, omul ar fi fost izgonit din rai. Mai realiști, discipolii lui Esculap au dat mărului ce este al mărului, recomandîndu-l călduros oamenilor de toate vîrstele. Și, din antichitate, pînă astăzi, gestul de a mînca un măr a devenit cît se poate de obișnuit.

Prea banal, și-au zis unii inventivi cu orice preț. A mînca un măr trebuie să devină... un ritual. Și așa s-a născut o nouă sectă — a mîncătorilor de mere. Cel mai nou „produs" în materie din Statele Unite, această sectă a fost „creată" de Nicholas Lawson, care și-a părăsit fosta și prea banala meserie de coafor pentru noua și foarte la modă ocupație de „guru", adică un fel de șef de trib „spiritual". Lawson și-a descoperit nu demult vocația de predicator, a adunat în jurul său o grămadă de tineri cu care practică un ritual bizar.

Locul de adunare al proaspeților sectanți este o livadă aflată la marginea orașului Detroit. Aici, ex-coaforul Lawson, convertit în predicator „iluminat", vorbește cu patos în fața adepților săi, fete și băieți plutind în derivă pe marea tot mai furtunoasă care amenință „societatea tuturor posibilităților". Numai că, la încheierea „predicii", în loc de busolă, „sfîntul" Lawson distribuie fiecărui sectant... mere, pe care le mănîncă în liniște. Ce rost au merele în toată această tevatură, intitulată pompos ritual ? „Iluminatul" a oferit cheia „misterului" : ele trebuie să amintească de păcatul originar comis de Adam și Eva.

Ceea ce nu a spus Lawson, dar au aflat autoritățile locale, este că sectanții plăteau „mentorului" lor taxe bunicele pentru merele ronțăite în livadă. Li s-a spus că, deși fructe ale „păcatului", merele au darul de a le menține starea de bună dispoziție psihică și fizică, fapt care — după cum bine se știe — cu cheltuială se ține. In afară de afacerea cu „mărul discordiei", rentabilizat pe seama celor atrași în secte, fostul coafor a creat un corp de așa-numite inițiatoare, care s-a dovedit a fi în fapt trafic de femei. „Cuviosul" se ocupa nu numai de mere, ci și de proxenetism ! Un delict pentru care tribunalul local l-a condamnat pe proaspătul candidat la sfințenie la trei ani închisoare. Timp în care va putea mînca multe mere, rumegînd la metafizica păcatelor capitale...

SĂ NE ÎMBRĂCĂM ÎN FUNCȚIE DE TEMPERATURĂ

Măsurile adoptate în vederea economisirii energiei nu implică neapărat lipsa confortului acasă sau la locul de

muncă. „Dacă știm să ne îmbrăcăm, ne vom putea adapta mai ușor la o temperatură mai joasă în interior", afirma Elizabeth McCollough la o întrunire a Societății Americane de Chimie.

Cercetători de la Kansas State University au măsurat, în cadrul unor experiențe, capacitatea de izolare a unor articole vestimentare separate și a unor ansambluri vestimentare. Pentru a realiza aceste măsurători, ei au folosit un manechin de cupru negru prevăzut cu mai multe rezistențe, care produc căldură, și șaisprezece termistori, care au rolul de a menține la suprafața manechinului o temperatură constantă, egală cu temperatura pielii omului. Cercetătorii și-au propus să măsoare cantitatea de energie necesară pentru a menține la nivelul pielii o temperatură constantă de aproximativ 33°C. Apoi, cu ajutorul unor ecuații care țin seama și de stratul de aer din jurul manechinului, cercetătorii au calculat indicele de izolare al unui articol vestimentar, sau al unui ansamblu vestimentar. Acest indice este exprimat în unități „clo" (de la „Clothes" — haine, în limba engleză). Ei au stabilit indicii de izolare pentru diverse articole vestimentare destinate atît femeilor, cît și bărbaților și au pus la punct o variantă simplificată a ecuației cu ajutorul căreia se calculează indicele de izolare al unui ansamblu vestimentar, pe baza indicilor fiecărui obiect în parte. Calculul standard consideră capacitatea de izolare a unui ansamblu vestimentar ca fiind suma indicilor obiectelor individuale, înmulțită cu 0,8 — acest factor reprezentînd compresibilitatea hainelor (două pulovere cu același indice de izolare nu țin de două ori mai cald decît unul singur).

Pe baza datelor obținute cu ajutorul robotului de cupru, s-a ajuns la concluzia că pentru a se simți bine o persoană care depune o activitate sedentară la o temperatură a aerului de 18°C ar trebui să poarte îmbrăcăminte care să totalizeze între 1,2 și 1,5 „clo". Din tabelul alcătuit de acești cercetători rezultă că o femeie îmbrăcată cu pantaloni, o bluză ușoară cu mîneci lungi, pulovăr, o jachetă groasă, ciorapi lungi și cizme totalizează 1,24 „clo".

Dar, din motive de ordin practic, nu poate fi realizat un indice cu o valoare mult mai mare. Pierderea de căldură este invers proporțională cu grosimea țesăturii, dar nu trebuie să uităm că o persoană nu poate îngrămădi hainele pe ea fără limită. Îmbrăcămintea excesiv de groasă duce la o reducere a mobilității și este inestetică.

Vara, pentru ca o persoană să se simtă bine la 26°C indicele de izolare al îmbrăcămintii ar trebui redus la 0,2—0,5 „clo". Îmbrăcămintea convențională a unui bărbat în timpul verii — cămașă cu mînecă scurtă, cravată, pantaloni lungi dintr-un material subțire, șosete și indispensabili — nu atinge decît limita inferioară de confort și anume o valoare de 0,5 „clo". În schimb, maniera tradițională de a se îmbrăca a femeilor le permite mai greu să obțină gradul necesar de confort în timpul iernii.

Referindu-se la materialul din care este confecționată îmbrăcămintea, cercetătorii afirmă că mai importante decît natura fibrei sînt grosimea și greutatea țesăturii : cu cît un articol vestimentar este mai gros și mai greu, cu atît va fi mai călduros.

Desigur, indicele de izolare nu este singurul care determină confortul termic al hainelor. De exemplu, gradul de permeabilitate a îmbrăcămintii influențează gradul de confort la temperaturi înalte sau atunci cînd se depune o activitate intensă.

INDICELE DE IZOLARE (CLO)

ÎMBRĂCĂMINTEA FEMININĂ

LENJERIE DE CORP		0,05		
COMBINEZON	lung	0,19	scurt	0,13
ROCHIE	subțire	0,20	groasă	0,63
	adăugați 10% pentru mineci lungi			
	scădeți 5% dacă este mai scurtă de genunchi			
	adăugați 5% dacă depășește nivelul genunchilor			
BLUZĂ	subțire	0,20%	groasă	0,29
	scădeți 10% pentru mineci scurte sau fără mineci			
FUSTĂ	subțire	0,10	groasă	0,22
	scădeți 5% dacă este mai scurtă de genunchi			
	adăugați 5% dacă depășește nivelul genunchilor			
PANTALONI	subțiri	0,26	groși	0,44
JACHETĂ	subțire	0,17	groasă	0,37
PULOVER	subțire	0,17	gros	0,37
	scădeți 10% pentru mineci scurte sau fără mineci			
CIORAPI		0,01		

ÎMBRĂCĂMINTEA BĂRBĂTEASCĂ

INDISPENSABILI		0,05		
MAIEU	fără mînecă	0,06	mînecă scurtă	0,09
PANȚALONI	subțiri	0,26	groși	0,32
ȘORT	scurt	0,15	lung	0,22
CĂMAȘĂ	subțire		groasă	
	mînecă scurtă	0,14	mînecă scurtă	0,25
	mînecă lungă	0,22	mînecă lungă	0,29
	adăugați 5% pentru guler întors sau cravată			
PULOVER	subțire	0,20	gros	0,37
	scădeți 10% pentru mineci scurte sau fără mineci			
VESTĂ	subțire	0,15	groasă	0,29
JACHETĂ	subțire	0,22	groasă	0,49
ȘOSETE	scurte	0,04	lungi	0,10

BIOTEHNOLOGIA REVOLUȚIONEAZĂ PRACTICI SECULARE

Cerințele tot mai mari și mai diverse ale oamenilor impun dezvoltarea continuă a producției materiale. În acest sens, industria face neîncetat eforturi pentru a pune în valoare noi și noi resurse utile societății. Agricultura, pe de altă parte, este angajată într-o cursă contracronometru cu explozia demografică, pentru asigurarea unor cantități cît mai importante de produse agroalimentare. În același timp, omenirea tinde să ia cu asalt oceanul planetar, cu imensa sa bogăție organică și minerală.

La orizont se conturează însă și o altă perspectivă promovată de revoluția ce are loc în biologie și de impactul acesteia cu tehnologia.

Biotehnologia se ambiționează să așeze activitatea productivă pe temelii noi, fără să afecteze echilibrul din biosferă. Caracterul ei este multilateral și multidisciplinar. În realizarea proiectelor sale sînt implicate foarte multe ramuri ale științei : biofizica, biomatematica, biochimia, informatica, cibernetica, bionica, biologia moleculară, radiobiologia, teoria generală a sistemelor, ecologia etc., precum și alte domenii tehnice. Extrăgîndu-și seva din zona disciplinelor specializate, biotehnologia își elaborează sintezele și programele sub semnul înțelegerii profunde a proceselor biologice și ale armonizării activității omului cu mediul ambiant.

Aplicațiile practice sînt numeroase, multe în devenire și de o importanță greu de estimat astăzi. Nu vom stărui acum asupra realizărilor în compartimentul bioingineriei, respectiv asupra aparaturii biomedicale de stimulare sau protejare, asupra biomaterialelor, instalațiilor de protecție a mediului și a habitatului, asupra diagnosticului automat sau monitorizării introduse în spitale etc. Ne vom opri doar la cîteva aspecte care țin de domeniul biotehnicii și respectiv al ingineriei genetice.

Cine nu știe, bunăoară, cîte ceva despre procesele de fermentație? Fără drojdie pîinea nu crește, nu devine pufoasă și gustoasă. Zahărul din struguri se transformă în alcool etilic tot sub acțiunea unor microorganisme, respectiv a unor catalizatori organici, denumiți enzime. Mustul de struguri este transformat în vin, iar mustul de malț, produs din orzoaică sau orz germinat, devine, cu adaos de alte ingrediente, bere. Prin oxidarea alcoolului etilic de către anumite microorganisme se produce oțet. Laptele dulce în care au pătruns bacterii lactice devine iaurt etc. Sînt practici cunoscute de milenii, pe baza cărora s-au creat, mai tîrziu, industriile alimentare „clasice".

Revoluția în biologie permite crearea unor bioindustrii de vîrf. Aplicațiilor limitate de pînă acum ale microbiologiei li se adaugă, treptat, aplicații diverse, la mare scară industrială. Bunăoară, microbii, binecunoscuți sau manipulați în structura lor cromozomială, sînt puși să lucreze pentru om în mari bioreactoare. Astăzi, penicilina, streptomicina, aureomicina, tetraciclinele și multe, multe alte antibiotice sînt furnizate de mucegaiuri sau ciuperci, ele obținîndu-se în mari unități specializate. Cea mai mare parte a vitaminelor este realizată prin procedee fermentative. Nenumărate sinteze chimice se fac astăzi cu ajutorul enzimelor extrase din microorganisme, uzinele chimice din viitorul apropiat urmînd să treacă de la cataliza organică clasică, cu mare consum de energie și instalații foarte costisitoare, la cataliza enzimatică, mult mai eficientă.

Biotehnologia a început să facă trecerea de la alimentația bazată exclusiv pe

● IMPACTUL DINTRE BIOLOGIE ȘI TEHNOLOGIE A GENERAT O NOUĂ DISCIPLINĂ ȘTIINȚIFICĂ DE MARE COMPLEXITATE ● BIOINDUSTRII ALE VIITORULUI APROPIAT ● PROTEINA ȘI ENERGIE FĂRĂ DEPENDENȚĂ DE STIHIA ȘI INCERTITUDINILE NATURII.

produse agricole la alimentația în care intră hrana sintetică. Cu ajutorul bacteriilor manipulate genetic s-a obținut, bunăoară, ovalbumină (proteina din ou) la fel cu cea naturală. Bacteriile domesticite au fost obligate să producă proteină din biomasă, din petrol, din alte substanțe organice, pînă acum neluate în seamă. E mai economic ? Foarte economic. Un animal domestic de 500 kg produce în 24 de ore 500—700 grame proteină și, în mod excepțional, dublul acestei cantități. Pentru întreținerea lui trebuie o importantă suprafață cultivată cu furaje, se fac mari cheltuieli cu adăpostirea etc. Tot în 24 de ore, bacteriile, care au o viteză mare de înmulțire, pot produce 5—10 tone de proteină. Tratată în mod corespunzător, această proteină poate fi cu succes utilizată în hrana animalelor și, după eliminarea conținutului ridicat de acizi nucleici, chiar și în alimentația omului.

Convertirea bacteriilor în „uzine" producătoare de proteine nu este o speculație, ci o realitate. Oprindu-se asupra ARN-m (acidului ribonucleic mesager) care asigură aranjarea într-o ordine precisă a moleculelor de substanțe ce compun o proteină, a fost posibilă obținerea unor proteine artificiale, elementele componente — aminoacizii — fiind realizați prin sinteză chimică industrială, pornindu-se de la substanțe existente în sol și în atmosferă. Bazîndu-se pe biochimie și inginerie genetică, biotehnologia deschide drumul spre realizarea, la scară industrială, a proteinei sintetice. S-a concretizat astfel o nouă modalitate de creștere a resurselor alimentare care, spre deosebire de agricultură, devine independentă de stihia și incertitudinile naturii.

O altă mare promisiune a biotehnologiei este asigurarea de energie. Este vorba, în principal, de biogaz, dar și de hidrogen. În bălți, după cum se cunoaște, datorită acțiunii microorganismelor asupra biomasei (materiei organice) se produce metan. Descoperirea acestui „brevet" al naturii a permis deja crearea unor mari instalații de producere industrială a biogazului. Este economic? Foarte economic. Metanogeneza bacteriană produce energia fără să pretindă omului consum special de energie. Pe Terra se generează anual, în mod natural, circa 146 miliarde tone biomasă, respectiv în jur de 37 miliarde tone substanță uscată. Cunoscînd că dintr-un kilogram de substanță uscată se obțin 0,3 mc de biogaz, rezultă că este posibil să se obțină peste 10 000 miliarde mc de biogaz. Știți ce înseamnă aceasta? Echivalentul a peste 5 miliarde tone de petrol anual !

Șirul exemplelor ar putea fi mult continuat. Ne oprim însă aici, remarcînd faptul că revoluția în biologie va restructura complet multe dintre industriile actuale. Bazată pe noile achiziții științifice, biotehnologia pune bazele a noi și noi bioindustrii în slujba umanității.

V. STANCU

mozaic

● Nămolul provenit din apele uzate — un îngrășămînt valoros

Apele uzate, rău mirositoare, pot fi valorificate și mai eficient decît pînă acum. Potrivit calculelor oficiale, în R.F.G. cantitatea de nămol decantat prin epurarea apelor uzate ale comunelor se va ridica pînă în 1985 la 50 milioane metri cubi anual. Metodele practicate pînă în prezent în vederea folosirii nămolului putrezit, cum ar fi depunerea, combustia sau aplicarea directă pe ogoare, nu au dat rezultatele scontate. Un studiu efectuat de Institutul Batelle din Frankfurt deschide noi perspective. Procedeul de uscare a nămolului, pus la punct de cercetătorii institutului, nu este numai rentabil, ci asigură și obținerea unui nămol poros și stabil, aproape perfect steril, cu proprietăți superioare de îngrășămînt. Spuma de nămol poate fi însămînțată chiar cu iarbă — un rezultat fără precedent.

Știm, oare, totul despre vulpi ? Probabil că nu. Revista britanică „Nature" a publicat, nu demult, un studiu consacrat acestei specii, relevînd că pe lîngă fiecare familie de vulpi — părinți și pui — trăiesc cîteva femele care nu fată niciodată. Avînd, după cît se pare, un... rang inferior, ele sînt folosite la supravegherea puilor perechii pe lîngă care trăiesc

● Fazanii în sprijinul agriculturii

Cercetătorii din Ucraina s-au convins că fazanii sînt ajutoare de neînlocuit în acțiunea de distrugere a gîndacului de Colorado, care, după cum se știe, este un mare dușman al culturii cartofului. Pe ogoarele din apropiere de Cernigov, unde există mulți fazani, nu a mai rămas nici un gîndac de Colorado, în timp ce, chiar și pe parcelele unde s-au întrebuințat insecticide, gîndacii au distrus cultura cartofului.

De posibilitatea folosirii fazanilor au început să se preocupe oamenii de știință, agronomii, specialiștii în domeniul cinegeticii. În republică au fost create ferme speciale pentru înmulțirea fazanilor.

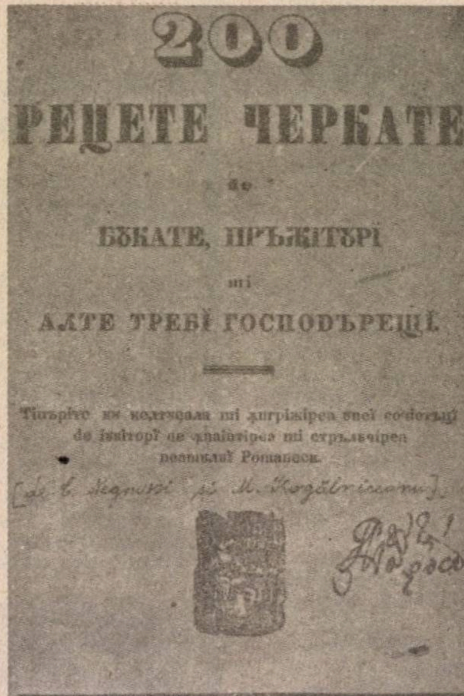

200

РЕЦЕТЕ ЧЕРКАТЕ

де

БѸКАТЕ, ПРЪЖІТѸРІ

ші

АЛТЕ ТРЕБІ ГОСПОДЪРЕЩІ.

Тіпъріте кѹ келтѹеала ші дѫгріжіреа ѹнеі соціетъці де іѹбіторі де ꙟаінтіреа ші стрълѹчіреа неамѹлѹі Романеск.

[de C. Negruzzi şi M. Kogălniceanu]

De cînd se tipăresc, la noi, **CĂRŢI DE BUCATE ?** Răspunsul îl găsim în colecţiile Bibliotecii Academiei Române : de o sută şi patruzeci de ani. Doi iubitori ai artei culinare — Mihail Kogălniceanu şi Costache Negruzzi — au publicat la Iaşi, în anul 1841, o broşură „cuprinzătoare de 200 de reţete cercate de bucate, prăjituri şi alte trebi gospodăreşti", aceasta putînd fi socotită întîia noastră **Carte de bucate** sau, mai corect, prima încercare de a introduce în patrimoniul naţional noul gen de manual. Autorii, modeşti, semnează broşura numai cu iniţiale : M. K. şi C. N., socotind, probabil, că nu au alt merit decît de a fi compilat reţetele respective din alte cărţi. Titlurile reţetelor arată sursele de informare ale culegătorilor, foarte multe dintre ele fiind străine bucătăriei tradiţionale româneşti : supă franţuzească ; pui cu capere ; pui cu cotton ; hulubi în papiloturi ; ouă franţuzeşti ; curechi nemţesc ; pîne spaniolească. Dar sfaturile care se dau la încheierea broşurii sînt neaoş româneşti : „cum se face brînza ; cum se păstrează nucile ; cum se desărează bucatele ; cum se limpezeşte vinul".

200 REŢETE CERCATE DE BUCATE

În anul 1847 a apărut la București o tipăritură care s-a putut intitula, pe drept cuvînt, cea dintîi **Carte de bucate** scrisă în limba română — un volum de nouăzeci de pagini întocmit de profesoara Maria Maurer. În bibliotecile noastre nu se află nici un exemplar din această interesantă lucrare, dar ediția a doua, purtînd mențiunea de apariție anul 1849, o găsim în Biblioteca Academiei Române. Titlul volumului : **Carte de bucate care cuprinde 190 rățete de bucate, prăjituri, creme, spume, jalatine, înghețate, și cum se păstrează lucruri pentru iarnă, toate alese și încercate de o prietenă a tuturor femeilor celor casnice.** Și autoarea, Maria Maurer, scrie în prefață: „Această carte, așa de trebuincioasă pentru căsnicie, fu întocmită de mine acum doi ani, numai în favoarea iubitelor mele eleve, pe care le-am crescut de mititele și a căror fericire privesc ca cea dintîi dorință a vieții mele ; dar aflînd-o, mai multe cocoane cinstite și înțelepte m-au îndemnat foarte, rugîndu-mă s-o dau la tipar, ca să se folosească și altele dintr-însa, fiindcă aceasta este cea dintîi carte de bucate scrisă în limba română și cu măsurile Țării Românești (referire la unitățile de cîntărire). Fie dar bine primită și folositoare, precum doresc. București, 1849, ianuarie 1". S-ar putea, deci, ca prima ediție — cea din 1847 — să fi fost trasă la șapirograf, numai pentru uzul școlar. Succesul cărții a fost remarcabil, dovadă că în anul 1870 mult căutata tipăritură ajunsese la a cincea ediție.

Urmărind să pună în valoare mai cu seamă produsele ușor de găsit în toate anotimpurile Maria Maurer și-a întocmit cartea în douăsprezece capitole. Iată cîteva din rețetele propuse.

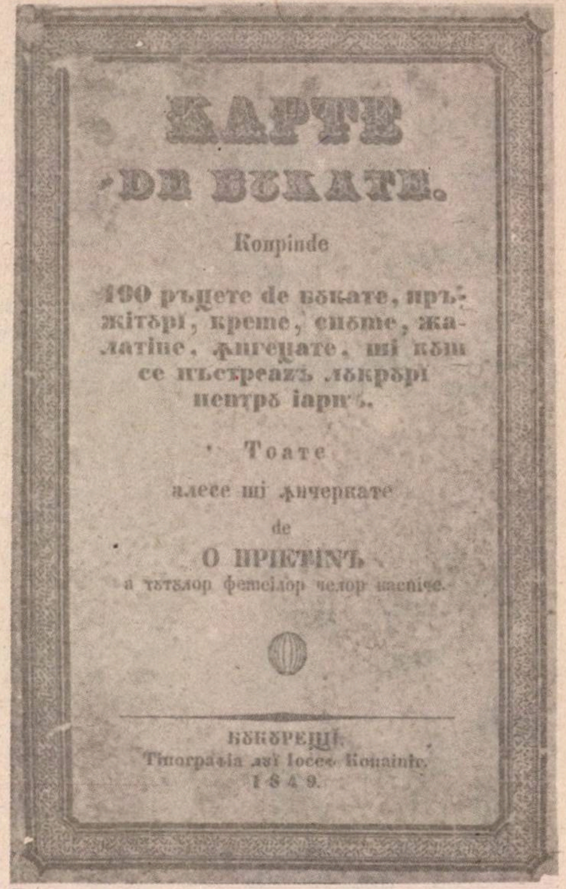
КАРТЕ
ДЕ БѸКАТЕ.
Коnpinde
190 рѣцете de бѸкате, пръжітѸрі, креме, спѸме, жалатіне, ѫнгецате, ші кѸм се пъстреазъ лѸкрѸрі пентрѸ iарнъ.
Тоате
алесе ші ѫнчеркате
de
О ПРІЕТІНЪ
а тѸтѸлор фемеілор челор касніче.
БѸКѸРЕЩІ.
Тіпографіа луі Iосеф Копаініг.
1849.

● ANGHEMAHTURI

Pui cu conopidă. Prăjește puii în unt, peste care arunci puțină frunză de pătrunjel. Presară peste dînșii o lingură de făină. Cînd totul se rumenește, toarnă deasupra zeama de carne și lasă să fiarbă totul nițel. Pe urmă pui conopida și lași să se facă totul, înăbușit.

Pui cu agrișe. Prăjește puii în unt. Presară peste dînșii o lingură de făină. Lasă să se rumenească, apoi toarnă zeama de carne și o jumătate de oca de agrișe, cu nițel zahăr. Lasă să scadă. Cînd îi dai la masă, pune în fiecare farfurie cîte 2 linguri de smîntînă luată de la laptele fiert.

● GARNITURI

Franzele prăjite. Ia franzele reci. Rade-le de coajă. Taie-le felii, felii, groase ca degetul cel mic. Udă-le puținel cu lapte dulce. Tăvălește-le apoi în ou și aruncă-le în unt înfierbîntat, întorcîndu-le pe amîndouă fețele. Scoate-le, dă-le prin puțin praf de zahăr și servește-le la masă.

Frigadele. Toacă rămășițe de carne friptă. Amestecă-le cu puțină ceapă și coajă de lămîie. Mai amestecă-le cu o lingură de grăsime, cu 2 ouă întregi și cu o jumătate de franzelă muiată în lapte dulce, și încă un praf de sare și nițel piper. Apoi așterne bucăți de jimblă, rase de coajă, pe tarabă (pe masă) și pune

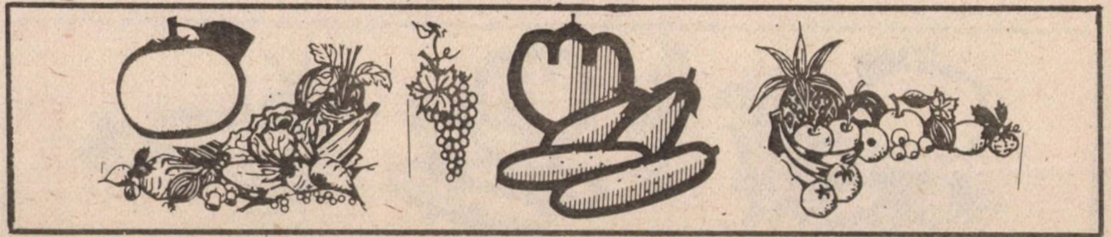

pe fiecare cîte o lingură din tocătura făcută. Prăjește-le în grăsime, apoi dă-le zarzavat.

SOSURI

Sos rece, de sardele. Amestecă 3 gălbenușuri de ou, răscoapte bine, cu 2 linguri de oțet, apoi ia 6 sardele desărate, curățate și tocate mărunt. Amestecă-le, mai pune apă cu oțet cît vrei să iasă de gros. Atîta tot.

Sos de coacăze. Faci rîntaș deschis cu 2 linguri de unt și 1 lingură de făină, apoi torni zeamă de carne și o jumătate de litră de coacăze bine curățate și încă o lingură de zahăr. Lași totul să fiarbă.

PRĂJELI

Piroști cu brînză. Freacă 25 dramuri de unt, pînă se albește. Pune 1/2 ocă brînză frămîntată, 5 gălbenușuri de ou. Amestecă. Frămîntă 5 ouă întregi, fierte, nițică sare, 1/2 oă făină. Coca așa făcută întinde-o nu prea subțire și tai-o în chipul baclavalelor, apoi umple-le cu brînză. Îndoaie bucățile peste brînză, lipește-le la capete și aruncă-le în apă în clocot, una cîte una, lăsîndu-le să fiarbă cam 2 minute. Ia-le din cratiță. Pune-le în sită și toarnă apă peste dînsele. Pe urmă înfierbîntă o litră de unt proaspăt și pune piroștile în el, ca să le prăjești puțintel.

Limbă de vacă, leșește. Rumenește 1 lingură de făină cu 1 lingură de unt pînă se întinde nițel. Pune peste dînsele 2 linguri de zahăr. Toarnă deasupra zeama de carne și 3 linguri de vin. Potrivește de sare. Mai pune 25 dramuri stafide și limba de vacă, făcută bine în zeama ei. Lași totul să fiarbă pînă scade.

SUPE ȘI CIORBE

Găluști de griș. Freacă 53 dramuri de unt, topit bine, c. 2 linguri de apă, puțină sare și 4 ouă, puse unul după altul, înăuntru. Amestecă bine și îngroașă totul cu griș. Cînd fierbe zeama de carne în clocot, pune în ea găluștile pe care le-ai făcut cam de mărimea unui ou. Fierbe totul acoperit. Dacă înghite zeama, mai toarnă apă.

Găluști cu franzele. Faci la fel ca la găluștile cu griș, dar mai pui și 2 franzele rase, apoi faci din totul găluști, cît nuca de mari. Tăvălește-le prin făină și aruncă-le în zeamă.

Prăjeli în ciorbă. Unge o tigaie cu unt, bine de tot. Presară peste el jimblă rasă. Coca asta pune-o la copt, să iasă frumos și rumen. Cînd e gata, taie prăjeala în 6 colțuri și pune-le în zeama de carne, să fiarbă cam un sfert de ceas.

FRIPTURI

Iepure fript. Desfă carnea, presar-o cu sare și piper. Pune bucățile în frigare și unge-le cu grăsime pînă încep a se frige. Fă pentru

picător : 2 linguri de smîntînă, 2 linguri de oţet şi astea toarnă (prin picător) peste frigări, încet, încet, pînă ce se frige carnea cu desăvîrşire. Scoate carnea din frigări, tai-o felii, felii şi dă-le în farfurii, fără nici o garnitură.

Muşchi de porc. Ţine muşchiul în sare 4 ceasuri. Apoi spală-l bine, presară-l cu piper şi frige-l, ungîndu-l mereu în frigare, cu mirodeniile care-ţi plac mai mult.

Curcan fript. Ia un curcan tînăr, bine îngrăşat. Umple-i guşa cu castane întregi, curăţate. Bagă-l în frigare şi frige-l ungîndu-l mereu cu unt, picătură cu picătură, pînă se rumeneşte.

Gîscă friptă. Curăţă bine gîsca de pene. Spal-o. Curăţ-o apoi pe dinăuntru şi freac-o cu niţel piper şi sare. Pune-o la frigare şi frige-o presărînd-o mereu cu sare şi piper şi ungînd-o să nu se ardă.

BUDINCI ŞI ÎNVÎRTITE

Budincă de mere creţeşti. Curăţă de coajă 2 oca de mere. Taie-le mărunt de tot şi freacă-le cu 40 dramuri de unt, pînă cînd se moaie bine. Mai pune 60 dramuri de zahăr, 40 dramuri de pesmeţi şi scorţişoară pisată. Fierbe-le. După răcire mai pune 10 gălbenuşuri de ou, unul după altul, şi spuma de la 5 albuşuri de ou. Amestecă totul, unge o tigaie cu unt, presar-o cu franzelă rasă şi pune la copt, un ceas, în cuptor.

PRĂJITURI

Pleziruri. Amestecă bine : 50 dramuri făină, 4 gălbenuşuri de ou, 25 dramuri migdale, 50 dramuri zahăr pisat şi cernut, coaja de la o lămîie, rasă, 1 litră lapte dulce, 4 linguri vin. Amestecă totul bine, apoi coca făcută pune-o pe fierul de făcut pleziruri şi coace-le.

Tarte amestecate. Ia 16 gălbenuşuri de ou, 1 litru zahăr pisat mult, 50 dramuri migdale, coaja de la 1 lămîie şi de la 1 portocală. Amestecă totul. Pune apoi, binişor, 8 albuşuri, peste tot şi coace-le.

MURĂTURI

Murături de ciuperci. Curăţă ciupercile. Taie-le vîrfurile cozilor. Spală-le. Pune-le apoi în apă cu sare şi dă-le la fiert. Scoate-le de la fiert şi întinde-le pe scîndură, pînă a doua zi, ca să se scurgă. Apoi amestecă printre ele frunze de pătrunjel şi piper boabe şi peste tot toarnă oţet.

Cartea Mariei Maurer se încheie cu cîteva „băgări de seamă" în care se spune : **„Rog pe cititoare a nu trece cu vederea următoarele lucruri : la supe, la prăjituri ori la ce lucru la care e citimea pusă, este pe seama a zece persoane ; la rumenirea făinei sau a zarzavaturilor în grăsime, să se bage de seamă să nu se ardă, fiindcă prin asta strică lucrul bucatelor de tot".**

FLORICA MUNTEANU

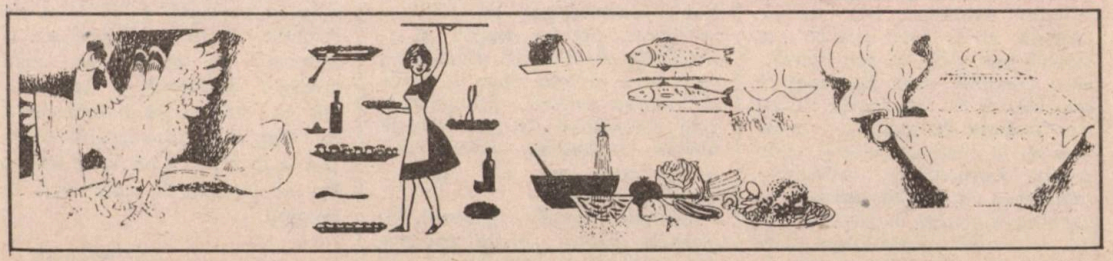

Toate cooperativele agricole de producție pot obține

VENITURI MARI DIN CULTURA PLANTELOR MEDICINALE ȘI AROMATICE

Pentru industria chimico-farmaceutică, plantele medicinale și aromatice constituie o sursă deosebit de importantă de materie primă, din care se poate obține o gamă largă de medicamente cu efecte terapeutice specifice, uleiuri volatile, produse cosmetice, extracte și macerate folosite în industria băuturilor răcoritoare, ceaiuri medicinale simple și combinate, siropuri medicinale etc. Cultivarea acestor plante este foarte avantajoasă pentru cooperativele agricole de producție. Iată cîteva argumente tehnologice și economice, prezentate de ing. Naum Anastasi, director tehnic în Trustul PLAFAR.

Cultura mentei pentru frunze uscate poate asigura, de regulă, o producție de peste 600 kg la hectar. Cunoscînd că un kilogram de frunze uscate se valorifică cu 40 de lei, rezultă că unitatea cultivatoare poate încasa 24 000 lei. Producția de mentă (iarbă proaspătă) pentru obținerea uleiului volatil ajunge, în mod curent, la 10 000 — 12 000 kg la hectar, ea asigurînd un venit de 16 000—19 000 lei la hectar.

Pentru atingerea acestor parametri este necesar să se respecte următoarele cerințe : cultura să fie amplasată în zonele de sud și vest ale țării, în terenuri afînate, permeabile, bogate în substanțe nutritive, să se fertilizeze solul cu azot, în două reprize — înainte de desprimăvărare și la începutul ramificării plantelor ; plantarea de toamnă să se facă numai cu stoloni proaspeți, în sol reavăn, bine pregătit, cînd temperatura atmosferică nu depășește 12°C și are tendința de scădere ; întreținerea la timp a culturii, prin prașile mecanice și manuale ; recoltarea în epoca optimă și uscarea frunzelor în straturi subțiri, la umbră ; angajarea producției, de către cooperatori, în acord global, retribuirea acestora făcîndu-se cu 65—75 la sută din valoarea producției realizate.

Cultura laurului păros, din care se extrage scopolamina, oferă, de asemenea, posibilități mari de cîștig. Pe un hectar cultivat s-a obținut, la C.A.P. Cochirleanca, județul Buzău, o recoltă de 20 000 kg iarbă proaspătă, iar la C.A.P. Coconi, județul Călărași, aproape 30 000 kg. Venitul realizat a fost de 12 000—15 000 de lei la hectar. În cazul acestei culturi trebuie să se acorde cea mai mare atenție următoarelor verigi tehnologice : amplasarea să se facă în zonele din sudul și vestul țării, să se fertilizeze solul cu cel puțin 100 kg s.a. azot pe hectar ; discuirea și nivelarea corectă a terenului ; erbicidarea cu Treflan sau alte produse similare ; însămînțarea cu S.P.C.—6 în rînduri perfect drepte, la adîncimea de 2—3 cm, adîncimea mai mare putînd duce la compromiterea culturii ; întreținerea, prin prașile, ori de cîte ori este nevoie ; recoltarea mecanizată, — așa cum am mai spus — la timpul optim.

Cultura macului, indicată îndeosebi pentru zonele colinare din Moldova și Transilvania, se realizează cu dublu scop : alimentar (semințe) și medicinal (pentru extragerea morfinei din capsule). Respectînd tehnologia, o serie de cooperative agricole de producție — Manoleasa și Săveni, din județul Botoșani, Săbăoani, județul Neamț, Săcele, județul Brașov — au obținut 850—1 000 kg semințe pe hectar, respectiv 400—600 kg de capsule pe hectar, venitul fiind de 14 000—15 000 lei pe hectar. Între factorii cu influență decisivă asupra producției de mac sînt : amplasarea culturii în zonele cu climat umed și răcoros, pe soluri ușoare, permeabile, fertile, fără pante repezi, neexpuse la vînturi puternice ; însămînțarea într-un pat germinativ excelent pregătit, în mustul zăpezii, la o adîncime care nu trebuie să depășească 1 cm ; executarea promptă a lucrărilor de buchetat și rărit, precum și a prășitului ori de cîte ori este nevoie ; recoltarea și depozitarea cu mare grijă a capsulelor de mac, deoarece prețul acordat este de 3 pînă la 6 lei pe kg, în funcție de conținutul în alcaloizi.

S. VIOREL

Comunicare și „limbaj" la ANIMALE

Între naturaliști, psihologi, filozofi au existat, începînd din antichitate, puncte de vedere ireductibile privind fenomenologia comportamentală în lumea animală. Unii și-au bazat teoriile și ipotezele pornind de la un anumit psihism care poate fi comparat cu cel uman, dar de un nivel mult inferior, în timp ce alții pun reacția adaptativă a organismului animal excesiv pe seama reflexelor necondiționate, a unui automatism implacabil, a instinctului orb.

Cercetări mai recente pun însă în evidență existența atît a comportamentelor strict determinate (exemplu fototropismul), respectiv comportamentul înnăscut, cît și capacitatea de învățare la animale, de adaptare, deci comportamentul dobîndit. Pe această linie s-au făcut numeroase experimentări, s-au scris cărți despre „inteligența" animalelor, s-au închegat discipline noi, în plină afirmare — psihologia animală și etologia (știința despre comportament).

Fără a face abstracție de aceste puncte de vedere paralele, care pînă la urmă se dovedesc convergente, un lucru rămîne în afară de orice îndoială. Animalele au, ca proprietate generală, capacitatea de a păstra o serie de achiziții comportamentale bazate pe experiența proprie, însușire care exprimă o reacție promptă, subsumată adaptării, conservării organismului și, prin el, a speciei. I.M. Steriade, în lucrarea sa intitulată **„Creier și reflectare"** arăta: „Reacțiile ființelor inferioare sînt directe, imediate în raport cu stimulul; organismul trăiește prezentul și nu-l referă la vreo experiență trecută, în măsura în care această operație se realizează pe treptele superioare ale filogenezei. Aceasta este esența reflectării și adaptării pe primele trepte ale vieții animale, la protozoare și celenterate, în general la ființe ale căror dispozitive de recepție a informațiilor din mediu și de comandă a răspunsurilor la informații nu sînt conectate printr-un sistem intermediar de integrare, numit sistem nervos. Rețeaua organelor receptării și a celor afectorii (de comandă) nu are, încă, acele caractere morfologice, proprii sistemului nervos, care permit păstrarea urmelor evenimentelor trecute pentru a fi folosite la compararea cu cele prezente. Ființa se adaptează de fiecare dată și nu învață în genere din experiența trecutului. Dar încă din această „preistorie" apar unele comportamente complexe, care asigură homeostazia menită să vegheze asupra constantelor organismului."

Vieţuitoarele mai evoluate reușesc, pe măsura evoluției lor, să integreze din ce în ce mai bine multitudinea stimulilor externi, punctul cel mai ridicat fiind atins în cazul omului, caracterizat prin raționalitate. Declanșatorii de reacții sînt diferiți. „Optici, acustici sau olfactivi — arăta K. Lorenz, în **„Eseuri despre comportamentul animal și uman"** — declanșatorii constau din structuri corporale sau comportamente înnăscute, foarte adesea dintr-o asociere a acestora, cu alte cuvinte din mișcări menite să evidențieze structuri emițătoare de stimuli".

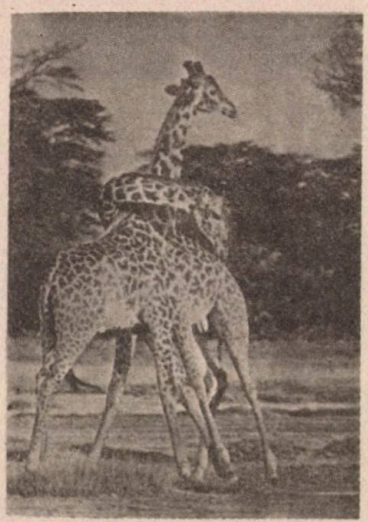

Dragoste sau luptă? Luptă — ne asigură fotoreporterul care a realizat această imagine inedită — luptă pentru cucerirea supremației în turma de girafe

Reacţiile animalelor conţin, în marea lor majoritate, informaţie. Dar cum comunică ele? Şi ce rol au aceste „limbaje" în relaţiile interindividuale, în stabilirea şi menţinerea anumitor raporturi în cadrul populaţiei, speciei, biocenozei (zonei naturale, în care coabitează)?

Semnalele pot fi sonore sau chimice (substanţe numite feromoni sau de altă natură), motorii (exemplu, dansul albinelor), de gestică etc. Aşadar, se poate vorbi de un limbaj, dar nonvocal.

Să ne referim, bunăoară, la comunicarea prin semnale acustice. Lăcustele, de pildă, lansează asemenea semnale. Ele sînt apeluri de „curtare", sexuale, de acceptare sau refuz, de avertizare, de apărare. Emisiuni sonore există şi la peşti, deşi se spune că peştii tac, precum şi la batracieni. De o remarcabilă varietate sînt emisiunile sonore la păsări. Unele sunete (serii scurte) reprezintă strigăte, altele sînt cîntece în care se disting motive sau fraze muzicale încîntătoare.

O formă deosebită, eficace de comunicare o constituie emisiunea de feromoni (substanţe specifice de identificare). Exemplele abundă. Femela fluturelui Bombyx mori (din ouăle căreia ies viermii de mătase), bunăoară, lansează feromonul numit bombicol, care este receptat de mascul, cu ajutorul antenelor, de la distanţe destul de mari. Furnicile se ghidează către locul de aprovizionare cu hrană tot cu ajutorul unor feromoni. Peştii scapă de unii prădători receptînd feromonii de alarmă eliberaţi în urma rănirii unui individ din specia lor.

Ce importanţă prezintă studierea acestor fenomene de comunicare şi „limbaj" la animale, de care se ocupă bioacustica? Cunoscînd emisiunile de semnale, semnificaţia lor, pot fi întreprinse multe acţiuni favorabile omului. O înregistrare pe o bandă de magnetofon, bunăoară, constituie un instrument eficace de dispersare a unor dăunători care, prin concentrare, pot provoca adevărate calamităţi. Un semnal sexual, feromonal, realizat cu un atractant sintetic, permite captarea masivă, în trape, a unor dăunători agricoli periculoşi. Eliminarea unor accidente de aviaţie, cauzate de zborul unor păsări este, de asemenea, posibilă, prin folosirea instrumentelor bioacustice, care anunţă o situaţie critică pentru zburătoare.

Specialişti în materie încearcă să realizeze o comunicare directă între om şi animal, prin mijlocirea limbajului nonvocal. Asemenea experimente s-au făcut în special cu cimpanzei. Iniţial s-a vizat însuşirea unui vocabular, dar deoarece aparatul lor fonic are altă structurare, nu s-a reuşit decît ca aceştia să înveţe pronunţarea aproximativă a 4—5 cuvinte (mamă, tată, sus, şi altele). Instruirea prin semne şi gesturi s-a dovedit însă mai corespunzătoare. Un cimpanzeu numit Washoe a reuşit ca, în circa 4 ani, să-şi însuşească 132 de semne, cu ajutorul cărora s-a înţeles sau s-a făcut înţeles de către experimentatori. Alţi cimpanzei s-au dovedit capabili şi de unele operaţii care implică o anumită logică. Nu este exclus ca pe calea dezvoltării posibilităţilor latente ale animalelor, printr-un „limbaj" receptabil, posibil de fixat în memoria acestora, să se găsească cîndva formula unei comunicări om-animal.

V. TIMOFTE

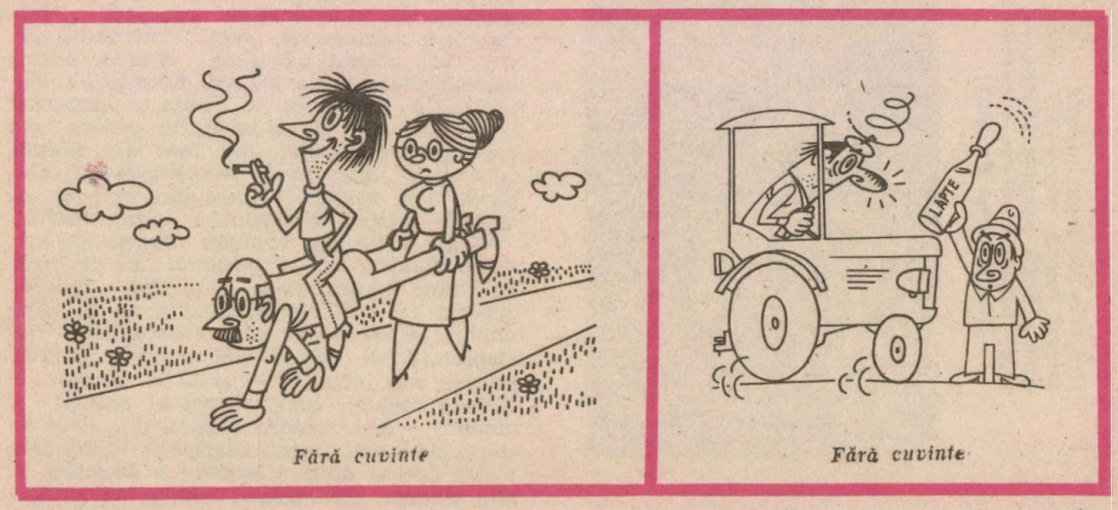

Fără cuvinte

Fără cuvinte

Belşugul

DIN PERIMETRUL SECETEI

— SISTEMELE DE IRIGAŢII DE PE TERASA BRĂILEI — LA PARAMETRII PROIECTAŢI

Spre deosebire de zonele din centrul sau nordul ţării, în care adesea plouă — cum zice poetul — „de trei ori pe săptămînă", în cîmpia aridă din sud se întîmplă să nu plouă nici măcar o dată pe vară. Faptul este atestat de măsurătorile pluviometrice înregistrate sistematic de peste un secol. Potrivit acestor înregistrări statistice de cel mai mare interes pentru agricultori (şi, sigur, nu numai pentru oamenii ogoarelor), pe terasa Brăilei s-au consemnat cele mai lungi perioade lipsite complet de precipitaţii, durata lor maximă atingînd 135 zile. Altfel spus, o vară şi o jumătate de toamnă lipsite de ploi, cu consecinţe lesne de înţeles asupra recoltelor.

Detaliul redat mai sus l-am reţinut din studiul tehnico-economic al complexului hidroameliorativ Terasa Brăilei, elaborat în 1966. După argumentaţia specialiştilor de la I.S.P.I.F. — semnatarii acelui studiu — insuficienţa precipitaţiilor, mai acută tocmai în lunile de vară, cînd plantele au cea mai mare nevoie de apă, constituia principalul factor limitativ al producţiei ; punerea în valoare a potenţialului de fertilitate al solurilor făcea imperios necesară introducerea irigaţiilor, ca factor decisiv al obţinerii unor recolte constant ridicate.

Înscris ca un obiectiv prioritar al Programului naţional de îmbunătăţiri funciare, proiectul de introducere a irigaţiilor în acest perimetru al secetei s-a realizat efectiv în două etape. În prima etapă, încheiată în 1970, s-au executat amenajările pentru irigarea zonei de nord a terasei, al căror ax îl formează staţia de alimentare din Dunăre (15 mc/sec.) construită în aval de Brăila, un canal magistral de aducţiune (în lungime de 29 km) şi numeroasele canale de distribuţie a apei ce se întind pînă spre confluenţa rîului Buzău cu Siretul. În etapa a doua, încheiată în 1973, s-au executat amenajările din zona de sud a terasei, alimentate printr-o altă staţie de pompare (35,5 mc/sec.), construită în amonte de Brăila şi un alt canal magistral (de 45 km) ce conduce apele Dunării pînă la Urleasca, Movila Miresii şi Ianca. Ambele etape cuprind mai multe sisteme de irigaţii, cu o suprafaţă totală de 70 000 ha, ce plasează complexul hidroameliorativ Terasa Brăilei printre primele mari amenajări de acest fel din Cîmpia Română.

Dacă readucem în atenţia cititorilor noştri această importantă amenajare, o facem pentru că în cuprinsul ei s-a acumulat în decursul anilor o experienţă valoroasă, de larg interes pentru toţi cei ce îşi desfăşoară activitatea în domeniul exploatării suprafeţelor irigate. În cincinalul 1976—1980, întreprinderile agricole de stat beneficiare ale amenajărilor de irigaţii din această zonă au realizat, pe suprafaţa de 23 150 ha cultivată cu porumb, o recoltă medie anuală de 7 187 kg boabe la hectar, depăşind cu 687 kg/ha nivelele de producţie preconizate prin studiile tehnico-economice ce au stat la baza aprobării investiţiilor hidroameliorative. În aceeaşi perioadă de cinci ani cooperativele agricole de producţie au depăşit, în medie, cu 134 kg porumb boabe la hectar recoltele prevăzute prin studiul tehnico-economic menţionat.

Ing. **Ionel Ştefan**, directorul Întreprinderii judeţene de exploatare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare — I.E.L.I.F. Brăila — ne-a pus la dispoziţie aceste date cu precizarea că ele nu reflectă rezultate de excepţie dintr-o unitate sau alta, dintr-un an sau altul care ar fi putut întruni, eventual, condiţii mai prielnice. Sînt rezultate bilanţiere pe întreaga suprafaţă amenajată, sintetizate în media pe cinci ani mai puţin influenţată de oscilaţiile inerente generate de condiţiile climatice specifice fiecărui an. Ele încununează eforturile stăruitoare depuse de hidroamelioratori, în strînsă conlucrare cu colectivele de muncă ale unităţilor agricole, pentru obţinerea unor recolte mereu mai bogate, la nivelul şi chiar peste nivelul prevăzut prin documentaţiile tehnice care au stat la baza aprobării investiţiilor.

CUM S-A CONCRETIZAT ACEASTĂ CONLUCRARE ÎN ACTIVITATEA DE EXPLOATARE A SISTEMELOR DE IRIGAŢII DE PE TERASA BRĂILEI ? *Răspunsul îl aflăm în unităţile de producţie beneficiare ale amenajărilor de irigaţii. Ne vom opri în paginile următoare la trei dintre unităţi.*

La C.A.P.

Tudor Vladimirescu

O TRADIȚIE VECHE DE... 10 ANI

Folosind același indicator — recolta medie anuală calculată pe o succesiune de cinci ani — consemnăm că la cooperativa agricolă de producție Tudor Vladimirescu, una dintre unitățile fruntașe ale județului, s-au atins, la principalele culturi, următoarele rezultate : 5 074 kg grîu, 7 490 kg porumb, 2 464 kg floarea-soarelui, 2 360 kg soia, 40 tone sfeclă de zahăr, 10 tone leguminoase, 22 tone trifoliene.

Fără falsă modestie, cadrele de conducere și specialiștii din această unitate consideră normale asemenea rezultate.

— În decursul anilor — spune **Vasile Nenciu**, președintele cooperativei — cu prilejul schimburilor de experiență găzduite de cooperativa noastră, am fost întrebați cum reușim să obținem recolte bune într-un sistem de irigații bazat pe soluții tehnice greoaie, practicate în urmă cu 10—15 ani, între timp depășite.

În amenajarea de irigații, realizată aici prin anii 1966—1967, apa este adusă prin canale deschise și jgheaburi, iar udarea se face cu ajutorul a 54 de motopompe. Cea dintîi grijă a fost să ne pregătim cadrele de motopompiști și udători. Avem în cooperativă o generație de motopompiști și udători de nădejde, formată chiar de la intrarea în exploatare a amenajării de irigații. Unor oameni ca Dumitru și Ilie Căldăruș, Vasile Ciurea sau Gheorghe Mîndroiu nu trebuie să le spui de două ori ce au de făcut sau cît timp și cu ce presiune să funcționeze motopompa pentru a se încadra în parametrii stabiliți prin programele de udare. Respectarea întocmai a programelor este hotărîtoare în agricultura irigată ; pentru că dacă dai mai puțină apă nu-i ajunge plantei, iar dacă dai prea multă planta se înecă, ba se mai strică și pămîntul. Alături de calitatea udărilor, aplicăm cu multă grijă programele de fertilizare și erbicidare, care — în condițiile irigării — asigură în mare măsură eficiența întregii activități. Ne-am obișnuit să acordăm cuvenita atenție fiecărei verigi tehnologice, de la pregătirea patului germinativ la recoltare, știut fiind că fiecare dintre verigi are influență asupra producțiilor. Oamenii noștri înțeleg bine aceste lucruri, ca și faptul că înseși veniturile lor depind de mărimea recoltei, munca formațiilor de irigații fiind organizată și retribuită în acord global, în raport cu producția realizată.

La capitolul venituri, reținem din darea de seamă de bilanț pe ultimul an al cincinalului precedent că ele au fost cu 2,5 milioane lei superioare prevederilor planului datorită livrării unor cantități suplimentare de produse la fondul de stat. În același timp veniturile medii lunare pe un cooperator au fost de peste 2 000 lei, valoarea normei convenționale reprezentînd 60 de lei. În aceste condiții, cu tot fluxul forței de muncă spre centrele industriale apropiate, la C.A.P. Tudor Vladimirescu se înregistrează o bună participare a țăranilor cooperatori la executarea volumului sporit de lucrări cerut de agricultura irigată.

În cadrul unuia dintre schimburile de experiență organizat de Direcția agricolă a județului Brăila pe tema exploatării amenajărilor de irigații se releva, pe bună dreptate, că agricultura irigată necesită cunoștințe calitativ noi, de o mare complexitate și cu un grad ridicat de tehnicitate. Țăranii cooperatori și mecanizatorii din comuna Tudor Vladimirescu, cu sprijinul specialiștilor, au dovedit că știu să deprindă repede și să aplice cu deplin succes asemenea cunoștințe pretinse de agricultura modernă, intensivă, de înalt randament. În cei peste 10 ani de cînd au trecut la agricultura irigată ei au creat o tradiție, au acumulat o experiență valoroasă în care iscusința, hărnicia și spiritul de răspundere pentru soarta recoltei se îmbină în chipul cel mai fericit. Promovarea în continuare a acestei experiențe constituie premisa sporirii pe mai departe a recoltelor, pe măsura bazei tehnico-materiale create.

La C.A.P. Traian

SPRE COTELE FRUNTAŞILOR

De la intrarea în exploatare a sistemelor de irigaţii de pe terasa Brăilei s-au afirmat o serie de unităţi cu producţii de cereale, plante tehnice şi legumicole la nivelul celor preconizate prin investiţiile hidroameliorative. Producţia totală pe întreaga suprafaţă amenajată se menţinea, însă, sub prevederi şi după expirarea termenelor de atingere a parametrilor proiectaţi. Cauzele erau multiple : defecţiuni în execuţia amenajărilor, apariţia excesului de umiditate datorat incorectei aplicări a udărilor, carenţe în organizarea şi retribuirea muncii formaţiilor de irigaţii etc. Toate se regăseau în recoltele scăzute ale unor unităţi care „trăgeau înapoi" rezultatele pe întregul complex hidroameliorativ. Între acestea din urmă se afla şi C.A.P. Traian, cu o suprafaţă de peste 3 500 ha amenajate pentru irigaţii.

— De irigat, irigam şi noi — îşi aminteşte **Vasile Smochină**, preşedintele cooperativei, dar parcă le făceam toate pe dos. S-a întîmplat să fie lăsate aripile de ploaie pe aceeaşi poziţie din primăvară pînă toamna. Într-un loc se făcea baltă, într-altul crăpa pămîntul de secetă. Greşelile s-au înlănţuit doi-trei ani, iar înlăturarea lor ne-a dat mult de furcă. Dacă un teren obişnuit îl laşi un an pîrloagă, în anul următor ai spor de recoltă. Dacă însă un teren irigat este rău folosit, cu greu îl

refaci. Noi am înţeles asta ceva mai tîrziu.

— Cînd anume şi cum aţi acţionat ?

— Cam la începutul cincinalului trecut, cînd recoltele noastre, în loc să crească, scădeau. Atunci, în urma unei analize temeinice — efectuată din indicaţia şi cu sprijinul organelor judeţene de partid şi de stat — s-a adoptat un program unitar de acţiuni pentru folosirea judicioasă a suprafeţelor amenajate prin lucrări de îmbunătăţiri funciare. Pe baza acelui program, elaborat şi înfăptuit cu sprijinul I.E.L.I.F., s-au executat mai întîi lucrări de eliminare a excesului de umiditate datorat infiltraţiilor şi pierderilor de apă din reţeaua de irigaţii. S-au stabilit şi aplicat apoi programe diferenţiate de udare în raport cu nivelele pînzei freatice, cu situaţia din fiecare solă şi cu cerinţele plantelor cultivate. La înlăturarea greşelilor din trecut a contribuit — de ce să nu recunoaştem — şi primenirea cadrelor de specialitate ale unităţii. Noul inginer şef al cooperativei, Ion Cîrstei, fiu al satului, a imprimat un spirit nou de muncă, pătruns de o înaltă responsabilitate în alegerea structurii de soiuri şi hibrizi, în stabilirea şi aplicarea tehnologiilor, în respectarea calităţii lucrărilor.

— Rezultatele ?

— De la 4 500 kg porumb boabe la hectar în anul 1977, recoltele medii au trecut de 6 600 kg/ha în anii 1978 şi 1979, ridicîndu-se la 7 583 kg/ha în 1980. Vreau să evidenţiez în mod deosebit faptul că, în ultimul an al cincinalului precedent, ferma condusă de inginera Antonina Cîrstei, cultivînd o suprafaţă de 430 ha cu porumb, s-a situat pe locul întîi pe judeţ prin producţia realizată la această cultură : 9 440 kg boabe la hectar. Prin prisma rezultatelor, angajamentul pe care şi l-a asumat de a realiza, în fiecare an din noul cincinal, cel puţin un vagon de porumb boabe la hectar apare, desigur, realist.

În pregătirea condiţiilor pentru atingerea unor cote mai înalte ale producţiei, preşedintele cooperativei din comuna Traian ne-a vorbit despre modernizarea sistemului de irigaţie constînd în înlocuirea motopompelor prin staţii electrice şi, respectiv, înlocuirea canalelor şi jgheaburilor deschise printr-o reţea de conducte îngropate. Proiectată şi executată de I.E.L.I.F. în colaborare cu cooperativa, acţiunea de modernizare a sistemului de irigaţie, începută în 1980, se soldează de pe acum cu indici superiori în funcţionarea agregatelor de udare, economii de combustibil şi o folosire mult mai bună a terenului agricol.

La I.A.S. Urleasca

DE LA LOTURILE EXPERIMENTALE, PE CÎMPUL LARG AL PRODUCȚIEI

Dintre atributele ce definesc activitatea Întreprinderii agricole de stat Urleasca, acela de mare producătoare de porumb i se potrivește probabil cel mai bine. Din întreaga cantitate de porumb realizată în cincinalul 1976—1980 pe terasa Brăilei, aproape un sfert provine de la I.A.S. Urleasca. Aici s-au cultivat anual cam 4 000 ha cu porumb (50% din totalul suprafeței arabile), iar recoltele la hectar au oscilat între „minima" de 7 104 kg (în 1977) și „maxima" de 8 765 kg (în 1979). Media pe succesiunea de 5 ani : 7 850 kg/ha, cu 21% superioară celei prevăzute.

După afirmația inginerului **Mihalache Mărgean,** directorul întreprinderii, se conturează o tendință certă de creștere a producției.

Demonstrabilă cifric, această tendință firească de creștere a producțiilor de la o perioadă la alta, în consens cu progresul tehnico-științific contemporan, se întemeiază pe o laborioasă activitate proprie de cercetare și experimentare, ale cărei concluzii sînt aplicate în mod sistematic pe miile de hectare încredințate acestui harnic colectiv de muncă.

— Nu ne propunem nici să descoperim ceea ce au descoperit alții înaintea noastră, nici să suplinim, cu modestele noastre mijloace, domenii mai puțin explorate de cercetarea științifică, ține să precizeze directorul întreprinderii. Pe loturile experimentale, care au tradiție la noi, verificăm comportarea — în condițiile pedoclimatice locale și ale bazei tehnico-materiale de care dispunem — a diferitelor soiuri și hibrizi de plante, a diferitelor tehnologii de cultură în măsură să ne asigure rezultatele cele mai bune în cîmpurile de producție.

Fermierii de la I.A.S. Urleasca, conform unui plan tematic elaborat prin consultarea largă a tuturor specialiștilor, verifică anual, pe loturile experimentale aflate sub directa lor îngrijire, zeci de hibrizi în condiții de producție și cu tehnologii diferite : cu lucrări minime ale solului (temă pe care o experimentează ing. Ligia Danielescu) ; la densități diferite (de care se ocupă ing. Ștefan Panaitescu) ; cu doze starter de îngrășăminte (pe care le experimentează ing. Ștefan Ciolcan) ; cu diverse rețete de erbicide (pe care le încearcă ing. Gh. Danieliuc). Unele teme sînt experimentate de către fermieri împreună cu cercetători de la Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa — Giurgiu și de la stațiunea de specialitate pentru terenuri sărăturate de la Brăila.

Tematica de experimentare aleasă, ca și colaborarea cu institutele de cercetare permit specialiștilor de la I.A.S. Urleasca să fie în permanent contact cu noile realizări ale cercetării științifice și tehnologice, să le promoveze rapid în practică în raport cu condițiile pedo-climatice și cu posibilitățile ce stau la îndemîna unei mari unități de producție.

Grupaj de
ION CERNEA

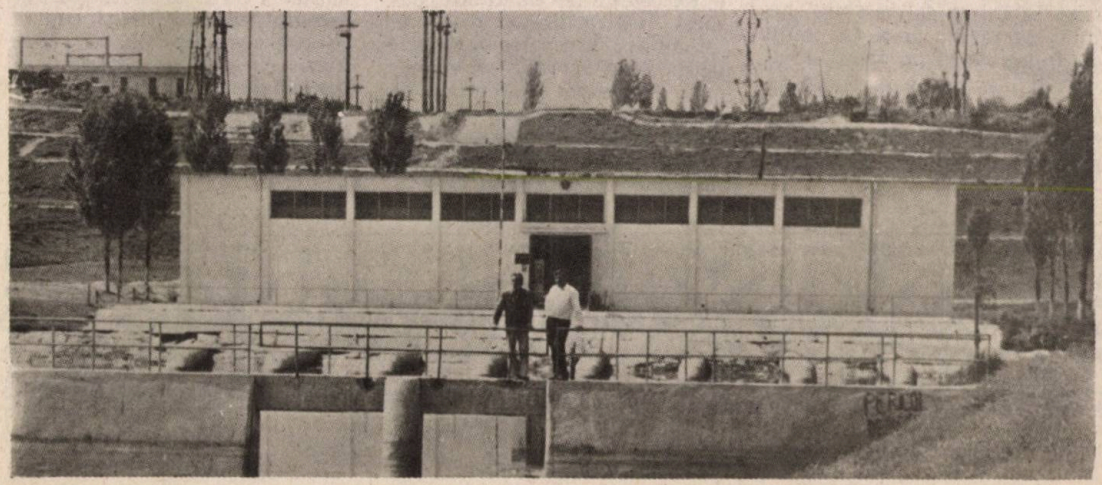

I.P.N.C. - Ploiești

se recomandă prin:

CALITATE

EFICIENȚĂ

Deși biografia Întreprinderii de producere a nutreturilor combinate Ploiești numără doar șapte ani, această unitate a reușit să se impună ca un punct de referință al industriei de profil. Datorită angajării hotărîte a colectivului de muncă de aici, întreprinderea a depășit parametrii proiectați și, prin calitatea furajelor și promptitudinea livrării acestora, a devenit un puternic suport în dezvoltarea zootehniei prahovene. Iată doar cîteva rezultate obținute în cincinalul recent încheiat : realizarea producției globale și a producției fizice cu două luni mai devreme ; livrarea a 5 000 tone de nutreturi combinate peste plan ; în 1979 s-au obținut, peste capacitatea proiectată, 20 000 tone de nutreturi combinate, iar în 1980 – 28 000 tone.

PROMPTITUDINE

— În genere — ne spune ing. Valentin Rusu, directorul întreprinderii, domină impresia simplistă că munca noastră se reduce la a măcina și amesteca niște furaje. Adevărul este că noi ne-am asumat o dublă răspundere : pe de o parte de a suplini ceea ce oferea înainte numai natura, iar pe de altă parte de a adăuga stimuli care să satisfacă cerințele unei producții intensive.

Pe fluxul tehnologic, care se menține non stop în trei schimburi, se introduc, succesiv, peste 30 de rețete de nutreturi pentru toate speciile și categoriile de animale. Sînt rețete îndelung studiate de către Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor și testate în unități de producție. Pe lîngă aceasta, garanția calității recepturilor o reprezintă atenția stăruitoare acordată dozării corecte a materiilor prime primite de la cei 22 de furnizori ai întreprinderii. Este, de fapt, principalul obiectiv urmărit în elaborarea fiecărei șarje, care aici se realizează în decurs de numai 6 minute.

Este bine cunoscut faptul că activitatea acestei unități furnizoare de nutreturi combinate se finalizează în unitățile beneficiare. O primă remarcă : toate unitățile ce folosesc recepturile puse la dispoziție de I.P.N.C. — Ploiești dețin locuri fruntașe, iar două dintre acestea au ajuns pe poziții de prim plan. Combinatul avicol de la Băicoi a deținut de mai multe ori steagul de fruntaș pe ramură, iar A.E.I. Loloiasca a fost distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Rezultate notabile au înregistrat, de asemenea, I.S.C.I.P. — Stănceștí, precum și complexele intercooperatiste din Gherghița, Ciorani și Albești.

Aceste progrese remarcabile au la bază, în primul rînd, stăruința cu care conducerea întreprinderii, întregul colectiv, de altfel, s-a ocupat de asigurarea unei înalte tehnicități a muncii.

Sarcinile mereu mai mari de ordin cantitativ și calitativ au impus perfecționarea tehnologiilor, eliminarea locurilor înguste, utilizarea intensivă a capacităților de producție. Pornind de la aceste cerințe, oamenii au găsit numeroase soluții, între care unele se constituie în adevărate premiere tehnice.

Un titlu de mîndrie îl constituie, pentru colectivul de aici, instalația de dozare electronică a nutreturilor. Avînd drept autori pe tehnicianul Constantin Serleschi, ing. Mircea Cerconi și ing. V. Rusu, această instalație, realizată în laboratorul propriu, cu componente electronice autohtone, a fost omologată ca invenție și stă la baza primei secții de electronică industrială pentru agricultură, organizată la Periș. Îmbunătățind produsul inițial, oamenii sînt preocupați acum de realizarea unei noi generații de asemenea instalații. Mai sînt și alte două invenții brevetate de O.S.I.M. : dispozitivul de protecție a malaxoarelor și instalația de dozare automată a nutreturilor. Dar, preocupările pentru realizarea progresului tehnic au un caracter mai larg. Astfel, s-a reușit să se mecanizeze complet transportul materiei prime, folosindu-se o instalație confecționată prin autodotare ; s-a conceput și fabricat o instalație pentru producerea premixurilor cu colină ; a fost realizată o instalație de integrare a grăsimilor în rețetele de furaje pentru păsări ; a fost pus la punct un sistem electromecanic de acționare a șibărelor de la malaxoare și de la cîntarele electronice, înlocuindu-se mecanismul — instalația pneumatică ce utiliza piese din import. Există, așadar, o ambianță propice căutărilor, un climat care favorizează gîndirea creatoare. Directorul întreprinderii, care a vizitat unități similare din țări cu agricultură avansată, a ținut să sublinieze că I.P.N.C. — Ploiești nu este cu nimic mai prejos. Ea a devenit o unitate model, pe care o vizitează numeroși specialiști din țară și de peste hotare, în vederea unor schimburi de idei și de experiențe atît de necesare în epoca noastră.

Angajarea totală a colectivului acestei unități, eforturile lui constante chezășuiesc înscrierea și în viitor a întreprinderii pe orbita unor rezultate superioare.

MARIA BOGDAN

Podgoriile Buzăului

ÎN PLIN PROCES DE MODERNIZARE

Așezat la curbura Carpaților, Buzăul dispune de toate condițiile de sol și climă prielnice dezvoltării unei viticulturi moderne, intensive. De altfel, podgorii ca cele de la Pietroasele, Merei și Săhăteni, Zărnești, Săpoca și Cernătești, Blăjani și Sudiți, Rîmnicu, Breaza și Greceanca, profilate pe soiuri aromate, albe și roșii, de calitate superioară, au și fost incluse în rîndurile centrelor viticole recunoscute.

Despre preocupările podgorenilor buzoieni și despre străduința lor neîncetată de a face din cultura viței de vie una din faimele județului și ale țării, l-am rugat să ne vorbească pe ing. NICOLAE VAMEȘU, *directorul Întreprinderii viei și vinului — Buzău* care, după ce ne-a prezentat cadrul general, cu cele aproximativ 17 000 ha de vie existente în județ, ne-a spus :

— Printre preocupările noastre, la loc de frunte se situează producerea materialului săditor. După Tulcea, Buzăul este al doilea județ mare producător de viță altoită din țară; producem circa 20 milioane de butași portaltoi pe an. Pe aceeași treaptă așezăm și munca de îndrumare și control pentru întreținerea plantațiilor existente, în vederea obținerii și depășirii producției planificate, pentru o bună aprovizionare tehnico-materială a unităților agricole și gospodăriilor populației cu material săditor, de susținere și de legat, cu îngrășăminte chimice și substanțe de combatere a bolilor și dăunătorilor etc. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, ne ocupăm intens, mai ales după ce strugurii se coc, de preluarea, industrializarea și valorificarea producției, în condiții de calitate și eficiență economică cît mai bune.

Evident, nivelul producției depinde de an, dar mai mult de oameni. Dacă-i păzim de mană și de mucegai, prin stropiri repetate și ori de cîte ori este nevoie, dacă stîrpim la timp buruienile și scurgem apa ce mai bălțește pe ici pe colo, strugurii cresc în greutate și se coc, acumulînd suficient zahăr și arome pentru a fi consumați în stare proaspătă sau transformați în vin. Viticultorii noștri primesc un mare ajutor în stabilirea tehnologiilor de lucru specifice zonei de la cercetătorii Stațiunii de la Pietroasa, cea mai veche stațiune de cercetare și producție viticolă din țară, fondată în 1893. Și acum notați : din viile județului nostru se culeg în medie, pe an, 19 000 tone de struguri de masă (Chasselas, Regina viilor, Hamburg, Coarnă, Afuz-ali, Italia), din care se exportă peste 5 000 tone anual. Pentru vinificație, producem atîția struguri din care reușim să extragem aproximativ 4 000 vagoane de vin și 200 vagoane distilat de vin. Și, pentru că întreprinderea noastră se ocupă și de industrializarea și valorificarea subproduselor viei și a fructelor care nu se pretează la consum în stare proaspătă sau la conserve, producem și 500 vagoane de țuică și rachiuri naturale.

— Cu toate că la noi, românii, viticultura constituie o îndeletnicire strămoșească de la daco-geți încoace, în ultimul deceniu și jumătate a trebuit să înlocuim tot ceea ce am moștenit după cooperativizarea agriculturii, adică viile bătrîne și slab productive, cu vii moderne din soiuri de mare productivitate care să dea struguri de masă și pentru vin de cea mai bună calitate. Această acțiune, care va mai dura cîțiva ani, a și început să dea roade. De unde media pe județ în urmă cu 10—15 ani nu depășea 3 000—4 000 kg struguri la hectar, în ultimii ani aceasta a ajuns la 8 000—9 000 kg, iar în podgorii ca cele de la Pietroasele, Breaza și Greceanca a atins și 18 000 kg la hectar.

— Ce se întreprinde pentru a ridica această ștachetă medie la realizările podgoriilor fruntașe ?

— În primii doi ani ai actualului cincinal, fără a mări patrimoniul viticol, înființăm noi plantații pe suprafețe de peste 1 300 ha, prin eliminarea viilor nerentabile și în declin. În viile pe rod, intensificăm procesul de modernizare, în special pe seama tehnologiilor de lucru moderne și a extinderii mecanizării.

— În calitate de întreprindere coordonatoare a întregii activități viticole din județ, ce alte acțiuni inițiați ?

AL. ȘTEFĂNESCU

A.E.I.P.I. — Rm. Sărat oferă noi produse:

● PALETE FIXE ȘI PLIANTE PENTRU CONTAINERIZAREA TRANSPORTULUI PRODUSELOR ALIMENTARE

● REMORCĂ TEHNOLOGICĂ CU TRACȚIUNE ANIMALĂ

In fiecare an, din cei 12 de cînd își desfășoară activitatea, **Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial din Rimnicu-Sărat** și-a diversificat producția, ajungînd o adevărată întreprindere cu secții și ateliere pentru prelucrări mecanice, confecții metalice, reparații auto și acumulatori, turnătorie, bobinaj electromotoare, metrologie și vulcanizare. Dotată cu mașini-unelte și utilaje moderne, de mare randament, această asociație în care lucrează sute de meseriași calificați în diferite profesii își aduce o mare contribuție la modernizarea proceselor de producție în unitățile agricole de stat și cooperatiste din județ, în special în privința mecanizării muncii în zootehnie. În plus, datorită calității produselor realizate aici, asociația cooperează cu diferite întreprinderi din țară, cărora le execută, pe bază de comenzi ferme, diferite ansamble și subansamble de mare tehnicitate. Ansamblele MC. 10 (cărucioarele pentru motocompresoare) și platformele metalice pentru motoare navale, saboții de frînă pentru trailere și stativele cu role (suporții) pentru uzinele „Timpuri noi" din București, Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău sau pentru Fabrica de geamuri din același municipiu sînt numai cîteva exemple care demonstrează capacitatea productivă a asociației și marea competență profesională a oamenilor.

Printre preocupările de ultim moment prezentate de tovarășii **Emil Dumitru, director** și **Nicolae Varga, inginer șef** se înscriu trei noi produse: **remorca tehnologică cu tracțiune animală; instalația mecanică pentru evacuarea dejecțiilor din grajduri și paletele fixe și pliante pentru containerizarea transportului produselor alimentare** de care beneficiază unități din industria cărnii, peștelui, uleiului și zahărului, precum și întreprinderi ale comerțului cu ridicata.

Cîteva caracteristici și detalii ale fiecăruia dintre noile produse:

● **REMORCA tehnologică** cu schelet metalic și roți pe pneuri are o platformă (gabarit) de 3×2×0,6 m și poate fi tractată cu ușurință de doi cai. Este dotată cu frînă de serviciu și are o capacitate de 2,5 tone pentru transportul oricărui produs agricol în vrac, în cele mai bune condiții. În primul semestru al anului 1981, unitățile agricole de stat și cooperatiste buzoiene au beneficiat de peste o sută de astfel de remorci al căror preț este de 14 225 lei bucata.

● **INSTALAȚIA mecanică pentru evacuarea dejecțiilor,** de fapt un reductor, are carterul executat în variantă sudată, pinioane de la tractorul U 650 și raportul de transmitere de 1 : 10. Echipat cu un electromotor de 2,2 kw.n = 940 rot/min., reductorul acționează racleții tip „Delta" cu ajutorul unui cablu metalic cu diametrul de 14 mm. Prin realizarea acestui „capăt de întoarcere" de o execuție deosebit de simplă și cu piese de schimb (pinioane) recuperate din S.M.A.-uri, se pune la dispoziția zootehniștilor o instalație deosebit de utilă, al cărei preț de achiziționare nu depășește 22 000 lei.

● **PALETELE fixe și pliante** sînt de fapt niște lăzi metalice cu role. Paleta rigidă are un gabarit de: 600×800×860 mm, iar cea pliantă de: 640×840×1 040 mm. Ambele rezistă la o încărcătură (greutate) maximă de 500 kg și se folosește la transportul containerizat al alimentelor ambalate în cutii metalice sau de carton, în sticle, borcane, sau pungi. Prețul este de 905 și respectiv de 1 211 lei bucata.

Interlocutorii ne spuneau că, în prima parte a anului 1981 au executat pentru beneficiari peste 1 000 de palete rigide și 2 300 palete pliante. Pentru toate aceste produse noi, comenzile se primesc pe adresa: **A.E.I.P.I. — Rm. Sărat, Bd. Eroilor nr. 2, telefon 975/63280, cod 5250.**

Pînă la sfîrșitul anului, asociația rîmniceană va introduce în fabricație o remorcă tehnologică basculantă pentru administrarea furajelor la iesle, precum și o platformă de 10×2,6 m. pentru transportul baloților de paie și cocenilor.

AL. ȘT. DUMBRĂVEANU

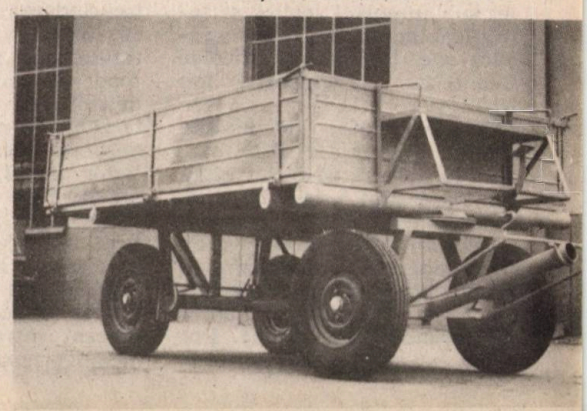

Huşi: O PODGORIE ÎN PLINĂ AFIRMARE

Am urcat împreună cu inginerul Ion Neamţu, directorul I.A.S. Huşi, pe dealul Dobrinei, care domină atît oraşul cît şi colinele domoale din preajmă. Înaintea ochilor noştri s-a deschis privelistea unică a amfiteatrelor marcate, ca de nişte brîie, de terasele săpate cu mare ştiinţă pe coastele de leos, altădată surpate, aproape istovite. Văzusem şi Murfatlarul, cel ce-şi tălăzuieşte pătratele compacte de butuci pe spinarea podişului dobrogean ; şi Cotnarul, cu podgoriile lui grupate în jurul unui fel de pivot — vechea vie-matcă ; şi Segarcea, care-şi risipeşte plantaţiile viticole în tot sudul Olteniei. Aici încercam însă un sentiment aparte. Singura comparaţie care-mi venea în minte era aceea cu imaginea pe care o desprinsesem din scrierile lui Jack London. După cum se ştie, celebrul scriitor amenajase o fermă pe care o denumise fastuos „a frumuseţii cereşti". I-am mărturisit inginerului Neamţu, odată cu admiraţia mea, această impresie. Modest, dar pe deplin conştient de ceea ce a realizat unitatea pe care o conduce de peste 22 de ani, directorul a răspuns : „Impresia aceasta provine, probabil, din faptul că la noi totul este organizat într-un spirit nou, într-un stil — aşa-zis — contemporan, plantaţiile fiind modernizate şi conduse în sistem semiînalt". Impresionant acest efort de a reda viţei de vie condiţia ei iniţială care, în pofida tuturor aparenţelor, este verticalitatea. În scrierile lor despre viţa de vie şi vin, I. C. Teodorescu, Ştefan C. Teodorescu şi Gheorghe Mihalca relevă că, definitorii pentru podgoriile româneşti erau, în vechime, butucii înalţi cît arborii, în jurul cărora toamna se roteau carele, pentru a-şi umple coşurile cu ciorchini transparenţi şi grei. Flagelul care a bîntuit viticultura noastră la sfîrşitul secolului trecut — filoxera, adusă odată cu butucii din import — a nimicit fondul autohton şi a obligat la cultivarea unor butuci mai mici, mai puţin roditori. Ceea ce se încearcă la I.A.S. Huşi şi ceea ce s-a reuşit în bună măsură este o reînviere a vechilor şi bunelor tradiţii. Ar fi însă şi neadevărat şi greşit să se reducă eforturile acestor oameni doar la reconsiderarea practicilor de demult. Adevărul este că, în tot ce întreprind, sînt încorporate, alături de vechile modele, etaloane întru totul moderne.

MÎNDRIA UNITĂŢII — „UZINA" DE VINIFICARE

Opera de refacere, de dezvoltare accelerată a acestei podgorii a început — şi coincidenţa nu este deloc întîmplătoare — odată cu anul 1965, momentul relansării pe coordonate majore a întregii noastre vieţi economico-sociale, sub impulsul ideilor şi soluţiilor îndrăzneţe, revoluţionare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Inginerul Ion Neamţu se află aici încă din 1959. Din 1961, îndeplineşte funcţia de director. Este, aşadar, în măsură să povestească totul aşa cum a fost. În fond, ascensiunea acestei podgorii — şi vom vedea că este vorba de o podgorie de o mare forţă productivă şi de un mare viitor — se confundă cu propria sa devenire profesională. Potrivit relatărilor sale, pe care le-am comparat cu datele şi cifrele atestînd drumul urmat de I.A.S., dezvoltarea a fost concepută sub forma unei duble deschideri. Înainte de toate, s-a urmărit extinderea suprafeţelor afectate viţei de vie. Iniţial aici, la Huşi, întreprinderea dispunea doar de 162 ha de vie. Evident, plantaţiile sale se integrau unui fond mai larg, căci despre îndeletnicirea viticolă în această zonă de mijloc a Moldovei vorbeşte încă Dimitrie Cantemir, fiu al plaiurilor Fălciului, în a sa „Descriptio Moldavie". De la acele parcele mici, s-a ajuns, prin plantări succesive, la suprafaţa de 1 521 ha, cît reprezintă fondul viticol pe care se bizuie în prezent întreprinderea. Este demn de reţinut că investiţiile făcute în dezvoltarea patrimoniului viticol al întreprinderii, în aceşti 16 ani care au trecut de la declanşarea acţiunii, s-au cifrat la peste 100 milioane de lei. S-au efectuat, îndeosebi, lucrări de terasare, absolut necesare într-o zonă atît de frămîntată şi supusă fenomenului de alunecare. Mai mult decît atît, aceste terase, care dau o înfăţişare atît de aparte peisajului, au fost astfel concepute încît să îngăduie mecanizarea lucrărilor, cu alte cuvinte, să confere podgoriei un specific modern. A fost prima şi una dintre cele mai importante măsuri, menite să asocieze caracterul extensiv iniţial cu orientarea fermă spre dezvoltarea intensivă a podgoriei. Al doilea factor a fost promovarea, în

paralel, a soiurilor autohtone, consacrate, precum și a unor soiuri noi, perfect adecvate, cu înalt randament. Podgoria Huşului este în prezent matricea unică a unor soiuri cu nume de o asemenea rezonanță cum sînt Zghihara și Busuioaca. Vinul de Zghihara întrunește multe dintre atributele foarte apreciate astăzi pe plan mondial : este un vin ușor, de 8—9 grade, este un vin acidulat, are o aromă și un buchet de neconfundat. Și, să nu uităm un lucru esențial — productivitatea remarcabilă, ce depășește 20 tone de struguri la hectar. Cît privește Busuioaca, în speță cea de Bohotin, ea are caracteristici care o transformă într-o adevărată podoabă a viticulturii românești. Este un vin roze, suav, licoros, cu o mare concentrație de zahăr. Se și spune că, dacă Zghihara „te îmbie", Busuioaca „te duce". Soi foarte vechi, Busuioaca de Bohotin nu se cultivă decît pe 22 ha urmînd a se extinde pe 50 ha. O sticlă de Busuioacă este, desigur, o raritate azi și va rămîne încă o vreme la fel. Dar, ce încîntare să ai pe masă un asemenea vin !

Alături de aceste binecuvîntate soiuri, huşenii au „aclimatizat" aici Fetească regală, despre care inginerul Ion Neamțu spunea că „și-a găsit o nouă patrie și și-a inaugurat o nouă carieră". Se mai cultivă Aligoté, Fetească albă, Muscat ottonel. În plus, s-au introdus pe suprafețe importante soiurile destinate strugurilor de masă.

Caracteristic pentru această unitate, deocamdată mai puțin luată în considerare atunci cînd se alcătuiesc selecțiile pentru concursurile internaționale, este faptul că, orientîndu-se spre cultivarea pe suprafețe mari a viței de vie, tinde — și în bună măsură reușește — să-și apropie randamentele cele mai înalte.

În urma preocupărilor constante ale specialiștilor de aici, s-au generalizat metode și tehnologii de mare eficacitate, care au dus la creșterea productivității muncii într-un ritm mediu anual de peste 16 la sută. Întreaga podgorie a fost modernizată, prin introducerea sistemului de cultură semiînaltă, au loc tăieri și conduceri de primăvară, fertilizarea se desfășoară după un program științific fundamentat. Lucrările se execută în proporție de peste 80% mecanizat, iar pentru combaterea dăunătorilor se recurge la serviciile aviației utilitare.

DE LA MICI PARCELE – LA UN VALOROS FOND VITICOL

Marea mîndrie a întreprinderii huşene o constituie nu numai acele amfiteatre superbe care încîntă ochiul și care dau o nouă viață dealurilor domoale din această zonă a Moldovei, ci și Combinatul de prelucrare, care a fost construit în ultimii ani. Este ceea ce se poate numi o adevărată uzină de vinificare, dotată cu utilaje de factură modernă, capabile să realizeze parametri înalți pe fluxul valorificării materiei prime. Capacitatea sa actuală — 800 de tone zilnic — satisface integral nevoile întreprinderii. S-a ajuns de pe acum să se prelucreze anual peste 13 000 tone de struguri și să se obțină circa 10 milioane de litri de vin îmbuteliat, din care mai mult de jumătate se realizează sub formă de soi pur. Faptul că întregul ciclu al procesului de vinificație se desfășoară în una și aceeași unitate este, desigur, un ideal pentru orice producător.

Dispunînd de o asemenea bază tehnico-materială, organizîndu-și munca pe principii cu adevărat științifice, I.A.S. Huși s-a înscris demult pe coordonate înalte de economicitate. Datorită măsurilor luate, s-a ajuns să se consume pentru fiecare hectar circa 1 200 de ore-om, cu 600 mai puțin față de 1976, dar încă destul de mult dacă ne raportăm la indicele de 800 ore-om, realizat în țările cu viticultură avansată. Și, cum oamenii asaltează la propriu și la figurat înălțimile, între obiectivele de viitor ale podgorenilor de aici figurează și acela de a se ajunge la indici optimi în această privință. Dar, iată alți indicatori sintetici reprezentativi : în cincinalul trecut, valoarea producției globale planificate a fost depășită cu 118 milioane lei, cea a producției marfă cu 60,5 milioane, veniturile cu 56,7 milioane, iar beneficiile suplimentare au însumat 42,8 milioane lei. Producția totală a sporit, de fapt, de 1,8 ori, atingînd în medie aproape 10 000 kg la hectar. Practic, beneficiul obținut la fiecare hectar de vie s-a dublat.

Ca și alte unități agricole, I.A.S. Huși abordează noua etapă a dezvoltării sale — etapă integrată noii revoluții agrare — avînd o bază de lansare sigură și solidă. Ea își propune și va realiza o producție medie de struguri de cel puțin 12 000 kg/ha, o extindere remarcabilă a plantațiilor — folosind soiurile de mare marcă, va ajunge la 2 000 ha — o creștere a beneficiilor la 10 000 lei/ha.

Aici, ca pretutindeni pe cuprinsul spațiului românesc, politica înțeleaptă promovată de partid a rodit și rodește din plin, spre binele nostru, al tuturor.

MARIA BOGDAN

STRĂLUCIRILE PASIUNII ȘI COMPETENȚEI

A.E.I.C.E.P. Golești — Vrancea

Cei 80 de lucrători ai Asociației economice intercooperatiste pentru creșterea și exploatarea păsărilor Golești, județul Vrancea, în marea lor majoritate membri ai cooperativelor agricole asociate — Urechești, Cotești, Cîrligele, Golești, Focșani, Cîmpineanca și Slobozia Ciorăști — au aniversat în primăvara anului 1981 un deceniu de la intrarea în producție a unității lor. Un jubileu care, firește, a constituit și un moment de bilanț.

— Motive de bucurie ?, l-am întrebat pe Dumitru Dobroviceanu, contabilul șef al unității.

— Există ! Cel mai important îl socotim însă pe acela că trăim pe picioarele proprii.

— Adică ?

— Am reușit nu numai să recuperăm, prin beneficii, întreaga valoare a investiției (fondurile fixe ale asociației sînt în prezent de peste 35 milioane lei — n.n.), ci să ne asigurăm și resurse financiare pentru noi dezvoltări.

Amintindu-și cu nostalgie de începuturile activității, ing. Emil Avram, directorul asociației, face o sumară retrospectivă.

— Am pornit, deci, cu o capacitate de 36 000 de găini ouătoare. Beneficii s-au realizat din primul an. Dovadă că intrasem pe un făgaș bun. În 1974, pentru producția medie de 252 de ouă pe găină, asociația a fost distinsă cu „Ordinul Muncii" clasa I. Un an mai tîrziu, pentru o producție similară, ni s-a conferit Ordinul „Meritul Agricol" clasa I. Între timp au fost construite și două hale pentru pui de carne. Anii 1975—1977 au fost ai modernizărilor. S-a realizat trecerea pe baterii, pe trei nivele, atît a celor patru hale de găini, cît și a celor pentru pui de carne. Totul, din mers, fără a stînjeni producția. Acum, capacitatea complexului este de 90 000 de găini ouătoare și de 600 000 de pui, rulaj anual. Folosind fonduri proprii, o nouă hală de pui se află în construcție.

Iată și un tablou sinoptic al rezultatelor de producție și economice obținute de asociație în cincinalul trecut :

	Plan	Realizat
Producția de ouă (buc.)		
— totală	**64 150 000**	**67 146 000**
— livrări la fondul de stat	**63 850 000**	**66 953 000**
Producția de carne (tone)		
— totală	**2 394**	**2 400**
— livrări la fondul de stat	**2 308**	**2 320**
Beneficii (lei)		
— totale	**13 448 000**	**24 615 000**
— repartizate unităților asociate	**8 761 000**	**15 522 000**
— rezervate pentru fondul de dezvoltare	**2 858 000**	**6 583 000**

În ansamblul cincinalului, ca dealtfel al întregului deceniu de activitate, anul 1980 se detașează net în privința efectului economic. Astfel, ca rezultat al sporirii producțiilor și al reducerii consumurilor specifice, a cheltuielilor materiale în general, dar și al valorificării superioare a produselor, volumul total al beneficiilor s-a ridicat la 9 984 000 lei, față de 2 940 000 lei cît era planificat, unitatea avînd posibilitatea să repartizeze cooperativelor agricole asociate 5 868 000 lei, în loc de 1 791 000 lei și să rețină pentru fondul de dezvoltare 3 008 000 lei, față de 665 000 lei planificați. Pe fiecare metru pătrat construit au fost produse 2 740 de ouă și 187 kg de carne. Costurile de producție au fost mai mici, față de prevederi, cu 150 de lei la mia de ouă și cu 600 de lei la tona de carne. Producția netă s-a cifrat la 13 017 000 lei, **mai mult decît dublu** față de prevederea de plan, iar productivitatea muncii pe fiecare lucrător, raportată la producția globală, a fost de 398 000 lei, cu 108 000 lei mai mare decît era prevăzută. Cîștigul mediu lunar al îngrijitorilor a ajuns la 2 500 de lei.

Sînt cifre care, de bună seamă, justifică întru totul locul doi pe țară pe care asociația l-a cucerit în întrecerea socialistă a unităților agricole cooperatiste. Iar dacă mai consemnăm că în 1981, în numai 4 luni, colectivul de muncă al unității și-a realizat aproape integral angajamentul anual privind depășirea producției și a beneficiilor, hărnicia și priceperea crescătorilor de păsări de la Golești ne apar în toată strălucirea și constanța lor.

P. VOICULESCU

Prin autogestiune,

Cinci cooperative agricole de producție — Budeasa, Zărnești, Merișani, Drăganu și Mălureni — au pus bazele Asociației economice intercooperatiste cu profil industrial și prestări de servicii Budeasa, județul Argeș. Semnarea „certificatului de naștere" a avut loc prin iulie 1980. De atunci, sfera de activitate a asociației s-a extins continuu. În scurt timp ea a reușit să se situeze pe un loc de frunte în întrecerea socialistă.

— Activitatea noastră, precizează tovarășul **Nicolae Budan**, directorul asociației — este diversă, diversificarea constituind una din cheile succeselor noastre. Ne ocupăm, bunăoară, de redarea în circuitul agricol a unor suprafețe importante (care însumează sute de hectare anual), în locul celor scoase din producție pentru construcția unor obiective executate de echipe specializate, dotate cu buldozere, excavatoare și scarificatoare. Realizăm, de asemenea, benzi de protecție sub liniile de înaltă tensiune, în diferite zone din județ.

Asociația noastră are un protocol pe termen lung cu Ministerul Energiei Electrice pentru efectuarea lucrărilor de protecție anticorosivă (vopsitorie) la liniile de înaltă tensiune din cîteva județe. Lucrări de acest gen executăm, cu personal specializat, și la o serie de combinate chimice. Peste 1 100 de oameni grupați în loturi și brigăzi realizează lucrări de protecție anticorosivă în valoare de circa 40 de milioane de lei anual.

Sistematic depistăm noi cerințe, dezvoltăm noi activități industriale, atragem și menținem în sfera micii industrii tot mai multe forțe pe care le calificăm pe plan local. Astfel reușim să extindem, de la an la an, activitatea de construcții-montaj. Cu forțe proprii realizăm grajduri-plombă în fermele de animale, saivane, case pentru specialiștii agricoli, clădiri pentru școli etc. Pe bază de cooperare, am executat lucrări de montaj la uscătoria de la Combinatul de prelucrare a lemnului Pitești și pentru realizarea unei instalații de utilizare a energiei solare. În atelierele noastre se realizează, totodată, cușete metalice pentru nutrii, cuibare pentru păsări, garnituri din cauciuc etc.

Sporește continuu și volumul prestărilor de servicii. Gama lucrărilor e largă, ponderea deținînd-o cele de reparații la clădiri, construcția de case, realizarea de finisaje, confecționarea de ambalaje pe bază de cooperare și altele.

- **Diversificare continuă a producției și prestărilor de servicii**
- **În sfera micii industrii — tot mai multe cadre stabile, temeinic calificate**
- **O gamă de lucrări pentru populație**
- **Înzestrare cu tehnică modernă, fără solicitări de credite de la stat**
- **Resursele locale și inițiativa creatoare — din plin valorificate**

Asociația economică intercooperatistă Budeasa are o bună înzestrare cu mijloace fixe. Ea dispune de excavatoare, buldozere, autobasculante, autocamioane, autoturisme „Aro", autodube, transformatoare de sudură, stații de betoane, depozite, ateliere de producție, valoarea lor depășind 8 milioane de lei.

Remarcabil este faptul că tot ceea ce s-a realizat pînă acum în materie de înzestrare tehnică s-a făcut fără nici un apel la credite. Inițiativele creatoare abundă. Cîteva exemple sînt concludente. Pentru realizarea de confecții metalice bunăoară, s-au strîns, pe plan local, importante cantități de fier vechi. Materialul lemnos (cioate) obținut în urma executării lucrărilor de curățire a terenurilor unde va fi creat lacul de la Pecineagu a fost transformat în pene pentru fixarea în vagoane a tractoarelor ce se exportă, în scări pentru culeș fructe, în grătare pentru miei și altele. În același mod se prelucrează capetele de bușteni preluate de la C.P.L. Pitești, rezultate de la debitări.

Gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și financiare, pe baza autoconducerii și autogestiunii, se concretizează aici în rezultate notabile. Anul trecut, asociația a livrat o producție-marfă în valoare de 83,6 milioane lei, față de 27 milioane lei sarcină de plan. Sporul de producție netă a fost de peste 36,7 milioane lei, iar la beneficiu — de 5,9 milioane lei. Cooperativelor asociate le-au revenit din beneficiul asociației 5,8 milioane lei.

— Descoperind noi resurse locale — spunea directorul asociației — tindem ca în actualul cincinal să realizăm o producție globală industrială de 100—150 milioane lei anual. Astfel, pentru valorificarea produselor de balastieră, existente din belșug pe rîul Argeș, se va construi o stație de sortare adecvat dotată. Ținînd seama de creșterea parcului auto în județ, va fi creat un punct autoservice, cu stație de spălare, gresare și reparare. Va lua ființă o secție de preparat vopsele și o secție de confecționat pensule și se va dezvolta producția cu munca la domiciliu. Totul se va realiza fără nici un leu credite de la stat. Ca și pînă acum, dezvoltarea producției se va întemeia, în totalitate, pe autofinanțare.

V. STĂNCULESCU

la autofinanțare

CARNE ȘI OUĂ PE BANDĂ RULANTĂ

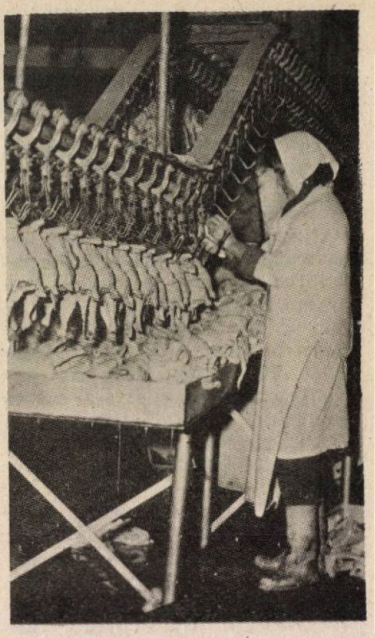

A fost o vreme în care mica localitate prahoveană Băicoi se asocia în conștiința tuturora exclusiv cu exploatarea petrolului, cu rafinarea lui. Astăzi, harta economică a țării, fără a anula această veche îndeletnicire, menționează în dreptul localității o industrie nouă — avicultura. Între Băicoi, Movila Vulpii și Albești, s-a constituit, în ultimii 18 ani, un adevărat triunghi al aviculturii de înaltă clasă, reprezentat printr-o mare întreprindere de profil. Totul aici poartă amprenta viziunii moderne care s-a instituit în această sferă. Totul sugerează nu numai o dotare de tip industrial — și anume de tip industrial avansat — ci și o organizare gîndită și aplicată pe coordonate „de ultimă oră". Este un flux continuu — începînd de la obținerea materialului biologic și pînă la produsele finite : ouă, carne și preparate din carne de pasăre.

Împreună cu inginerul Mircea Bejan, directorul unității aproape de la constituire, din 1962, identificăm cîteva dintre datele care certifică dinamismul și forța acestei întreprinderi — una dintre cele mai mari din țară.

O sinteză edificatoare

Zona, am mai spus-o și cu alte prilejuri, este una dintre cele mai populate și mai industrializate. Județul Prahova, care numără circa 900 000 de locuitori, are 13 orașe ; chiar comunele sale prezintă, toate, caracteristicile marilor concentrări demografice. Amplasarea unității avicole s-a făcut tocmai pornindu-se de la aceste considerente. Evident, în cursul activității s-au pus și alte probleme — necesitatea creării unor disponibilități pentru export, aceea de a se livra carne și ouă în alte zone ale țării — care au amplificat producția și i-au conferit noi și noi deschideri. Directorul schița în fața noastră un tablou care ni s-a părut pe cît de concis în expresia sa cifrică, pe atît de edificator. S-a pornit, în 1962, cu un singur complex, în localitatea ce dă nume întreprinderii. Doi ani mai tîrziu, modulului inițial i s-a adăugat o secție geamănă la Movila Vulpii. Apoi au apărut ferme avicole la Albești, Scăieni și celelalte. Încărcătura inițială era de 1 200 tone de carne și 20 milioane de ouă. În acea perioadă de debut, lucrau aici 150 de oameni, a căror productivitate, exprimată valoric, nu depășea 80 000 lei anual. Sînt nivele minime dacă le comparăm cu valorile care se obțin astăzi.

Momentul relansării unității pe actualele coordonate îl constituie anul 1970. A fost inaugurat atunci un deceniu al ascensiunii, al creșterii vertiginoase a tuturor indicatorilor economici. S-a ajuns astăzi să se crească peste 1 milion de păsări și să se obțină anual 20 000 tone de carne și 150 milioane de ouă. În întreprindere lucrează circa 1 200 de oameni a căror pregătire permite mînuirea celor mai complicate aparate, executarea corectă a operațiunilor de mare precizie și de mare finețe de pe întreg fluxul tehnologic. Productivitatea muncii a depășit 650 000 lei pe muncitor.

Ceea ce trebuie subliniat este că, din ansamblul celor 10 ani, se detașează pregnant cincinalul recent încheiat. Fără a intra în prea multe detalii, vom remarca faptul că, la principalii indicatori, depășirile realizate în această perioadă sînt, fără exagerare, excepționale. La producția globală, planul a fost depășit cu peste 600 milioane lei ; un plus de aproape 400 milioane lei s-a înregistrat la producția marfă, beneficiile suplimentare au fost de 179 milioane lei. S-au produs peste plan 12 000 tone de carne și 44 milioane de ouă. La 1 noiembrie 1980, întreprinderea a raportat îndeplinirea planului cincinal.

O zi din activitatea colectivului de aici se înfățișează ca o secvență dintr-o adevărată întreprindere industrială. Se populează secțiile unității cu nu mai puțin de 60 000 pui de o zi : în același timp, în abatorul propriu se taie și se ambalează păsări în greutate totală de 50 de tone ; către unitățile comerciale se expediază 350 000 — 400 000 de ouă. Totalul producției livrate valorează 1,5 milioane lei.

Fluxurile industriale

Străbătînd cele 19 ferme ale marii întreprinderi, imaginea de ansamblu ni s-a conturat sub forma a două tablouri distincte. Înainte de toate, ceea ce poate remarca oricine este starea de ordine și curățenie cu adevărat farmaceutică ce domnește pretutindeni. Directorul unității a formulat această propoziție, care are semnificația unei concepții și a unui program : „De 10 ani, nu s-a înregistrat nici o maladie la păsări". Într-adevăr, cu aceasta s-a început și aici sînt concentrate privirile întregului colectiv. Această preocupare este, însă, una dintre verigile — de primă importanță, cum spuneam — într-un complex și amplu program de organizare a muncii. Există, în fiecare fermă, la fiecare punct de lucru, un calendar al activității, concretizat pe zile, pe ore chiar, pentru fiecare operațiune. Un calendar gîndit cu mult timp înainte și respectat cu strictețe, astfel încît se poate spune, pe drept cuvînt, că atît în ceea ce privește creșterea păsărilor pentru ouă și carne, producerea materialului biologic aferent, cît și industrializarea producției, un spirit riguros științific prezidează întreaga activitate.

Al doilea aspect se referă la gradul înalt de mecanizare, în anumite puncte de lucru chiar la automatizarea operațiunilor ce se execută. Echipamentul existent în dotare, realizat după ultimul cuvînt al tehnicii, este fabricat în cea mai mare parte de către industria românească de profil, fiind manipulat cu adevărată artă de către întregul personal. Mai mult chiar, s-au făcut anumite perfecționări, anumite adaptări la condițiile specifice unității. La unele dintre acestea ne-am referit cu alte ocazii. Mai nou, adică în cursul anului 1980, a fost modificat întregul sistem de furajare, prin modernizarea căruia se asigură furajarea restricționată a păsărilor, economii de furaje cifrate la 700—800 tone anual. O adevărată performanță în materie a fost realizată prin introducerea automatizării ventilației la halele destinate puilor pentru carne. Este vorba de introducerea unor ventilatoare cu turație variabilă, bazate pe sistemul de termostat. Sistemul a fost realizat după o concepție proprie, în cooperare cu Institutul Politehnic din București, aplicarea lui avînd efecte dintre cele mai favorabile în ceea ce privește asigurarea unor temperaturi constante în adăposturi și, ca urmare, reducerea pierderilor, creșterea sporurilor în greutate Mai sînt și alte raționalizări, unele în stadiu incipient, altele în fază finală de realizare, despre care, pe bună dreptate, oamenii de aici nu s-au grăbit să se pronunțe. Cert este că spiritul de creativitate, de inventivitate, a devenit o trăsătură definitorie a întregului colectiv. Este, aceasta, o certitudine a împlinirilor viitoare pe care și le propune întreprinderea prahoveană.

Un adevărat propulsor al aviculturii

Relevîndu-și vocația de mare furnizoare de ouă și de carne pentru consum, întreprinderea de la Băicoi și-a creat și consolidat, de-a lungul anilor, un bun renume și în ceea ce privește producerea materialului biologic pentru popularea altor unități cu profil similar. Fermele de reproducție de aici asigură, pe principiul circuitului închis, baza materială pentru producția fermelor proprii. Totodată, un mare număr de pui de o zi se livrează în alte zone ale țării, calitatea lor îndeplinind toate cerințele.

În contextul tuturor celor spuse pînă acum este necesar să menționăm și o preocupare care a devenit o coordonată constantă a activității unității — aceea referitoare la sprijinirea gospodăriilor populației în dezvoltarea producției avicole proprii. La Băicoi, se obțin anual circa 30 milioane de pui de o zi. O parte dintre aceștia sînt livrați crescătorilor, pe baza unui program de cooperare care vizează, deopotrivă, asigurarea nevoilor proprii de consum, precum și crearea unor surse suplimentare pentru aprovizionarea populației. Este în prezent, și va fi din ce în ce mai mult în viitor, una dintre funcțiile importante și anume aceea de propulsor al aviculturii prahovene.

Ar mai fi de adăugat că în această unitate de prim rang a agriculturii noastre — deținătoare, în repetate rînduri, a locului I pe ramură, purtătoare a unor înalte distincții — noua revoluție în agricultură, inițiată de partid, are un teren deosebit de fertil.

ZOE MARIAN

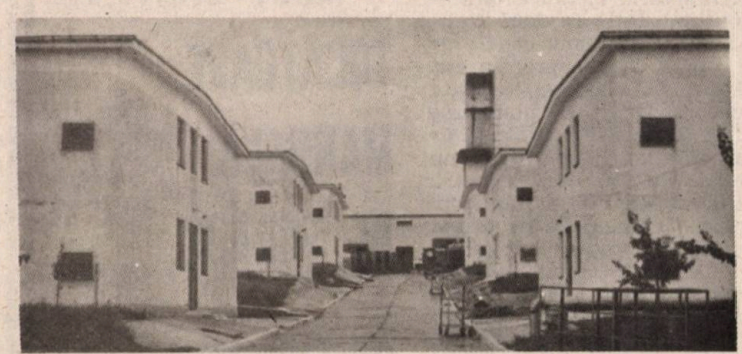

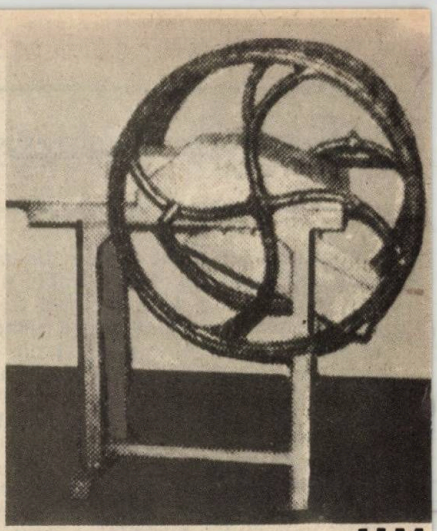

A.E.I.P.I. Buzău execută în condiții de calitate ireproșabilă

— Tovarășe **CONSTANTIN TABACU**, sînteți directorul **Asociației economice intercooperatiste cu profil industrial din Buzău** și am dori să începem discuția noastră cu ultimul și cel mai nou produs al unității pe care o conduceți : **tocătoarea manuală pentru furaje grosiere.**

— Ceea ce aș vrea să subliniez este că această tocătoare manuală, cu două viteze de tăiere, are caracteristici mult îmbunătățite față de utilajele similare folosite pînă acum. Pentru a răspunde solicitărilor țăranilor cooperatori și mai ales celor cu gospodării individuale din zonele de deal și de munte, a căror principală îndeletnicire este creșterea animalelor, vom asimila în producție pînă la sfîrșitul anului 1981 un al doilea tip de tocătoare manuală, de această dată pentru transformarea rădăcinoaselor în tăiței.

— Vă propun să prezentați, în continuare, și celelalte activități ale asociației.

— Deoarece, în procesul de modernizare a unităților de stat și cooperatiste din județ au apărut o sumă de necesități care n-au putut fi satisfăcute de anumite fabrici și uzine, asociația noastră a trebuit să-și diversifice activitatea și să execute în condiții de calitate ireproșabile construcții și modernizări în zootehnie și legumicultură, drumuri interioare, confecții metalice, piese turnate din fontă, bronz și aluminiu, exploatarea și prelucrarea lemnului, precum și alte numeroase prestări de servicii, printre care, rebobinări pentru toate tipurile de motoare electrice, lucrări de legătorie și cartonaj etc.

— Mai produceți căruța țărănească, clasică, cu roți din șină de otel si bucșe din fontă ?

— Da, și încă în număr mare. Pe baza indicațiilor conducerii partidului și a hotărîrilor celui de-al doilea forum al țărănimii, ca în următorii 2—3 ani fiecare unitate agricolă să dispună de cel puțin 40—50 de atelaje cu tracțiune animală, am mărit capacitatea de producție a atelierului de confecționat căruțe prin darea în folosință a unei instalații de fabricat colaci din fag, ulm și frasin. După asimilarea integrală a căruței țărănești, ne-am propus să ajungem chiar din 1981 la o producție de 250—300 de bucăți, contribuind și pe această cale la îndeplinirea cît mai grabnică a sarcinii trasate.

— Dar în privința construcțiilor și instalațiilor zootehnice ce ne puteți spune ?

— În afara celor enumerate mai sus, informez pe cei interesați că, în prezent, construim la Topliceni, în apropiere de Rm. Sărat un complex intercooperatist pentru creșterea mieluților de prăsilă, cu o capacitate de 12 000 de animale. Întreaga construcție se compune din șase tronsoane și este prevăzută cu structură din beton, tîmplărie metalică (grătare și plase), adăpători cu nivel constant, iesle cu două fronturi de furajare, acoperiș din plăci de azbociment, canale de evacuare, cu racleți, a dejecțiilor, sursă de apă proprie etc. În alte unități, cum sînt C.A.P. Merei și Boboc am executat căi de acces asfaltate în zootehnie, padocuri cu platforme asfaltate, modernizări în grajduri și maternități, filtre sanitar-veterinare ș.a. De curînd, am asimilat în producție un dispozitiv de acționare a instalației plugului-raclor pentru evacuarea gunoiului din grajduri, iar peste cîteva luni vom pune în funcțiune o stație de sortare a agregatelor de prund pentru a putea produce spalieri, grătare, panouri despărțitoare, grinzi și alte componente din beton armat necesare construcțiilor zootehnice, legumicole și viticole. Pentru orice comenzi sau informații asupra activității asociației noastre cei interesați se pot adresa în scris sau telefonic la : **A.E.I.P.I. Buzău, str. Horticulturii nr. 60, telefon 974/14231 sau 974/14669, cod 5100.**

AL. GH. ROȘU

- **CONSTRUCȚII ZOOTEHNICE ȘI LEGUMICOLE**
- **ATELAJE CU TRACȚIUNE ANIMALĂ**
- **MULT CĂUTATA TOCĂTOARE MANUALĂ DE FURAJE**

La I.S.C.I.P. Focşani

PERFORMANȚELE - „SPECIALITATEA CASEI"

I.S.C.I.P. Sînt cinci inițiale pe care, auzindu-le, ne ducem imediat cu gîndul la o mare unitate producătoare de carne de porc. Iată însă că aici, la I.S.C.I.P. Focșani, această imagine ne este întrucîtva răsturnată.

— Pentru noi, ne spunea dr. **Ionel Constandache,** directorul unității, producerea cărnii de porc constituie o activitate secundară.

— Și cea principală ?

— Performanțele! Cerem amănunte. Aflăm că, înființată cu 7 ani în urmă, Întreprinderea pentru selecția, creșterea și îngrășarea porcilor Focșani are ca obiectiv de bază al activității sale contribuția, alături de alte cîteva unități similare din țară, la realizarea programului național de ameliorare a efectivelor de porcine. Ea este producătoare de material de prăsilă — scrofițe și vieruși — cu un fond genetic superior, ca rezultat al acțiunilor de selecție și testare.

Se înțelege că, avînd în vedere scopul urmărit, fluxul tehnologic poartă și el amprenta specificității întreprinderii. Unitatea este organizată pe 4 ferme de selecție și testare cu circuit închis, rasele materne fiind Marele Alb, Landrace și York. Fiecare fermă are trei sectoare de bază : cel de reproducție, incluzînd halele de gestație, maternitatea și creșa, cel de testare a performanțelor proprii (spor mediu zilnic și consum specific) și cel de îngrășare. În sectorul de reproducție o atenție deosebită se acordă potrivirii perechilor, precum și controlului gestației. După fătare, purceii sînt individualizați. Cînd aceștia ajung la vîrsta de 21 de zile se determină capacitatea de alăptare, prin cîntărirea întregului lot. La 35 de zile are loc înțărcarea, după care scroafele reintră în procesul de reproducție, iar purceii sînt transportați în compartimentele de creștere, unde sînt cazați pînă la vîrsta de 3 luni, cînd se efectuează prima clasare, în funcție de indicii de calificare dependenți de scroafă — prolificitate și capacitate de alăptare. În raport de acești indici, se stabilește destinația loturilor; circa 80% sînt transferate, de regulă, în sectorul de testare, iar restul în cel de îngrășare. În sectorul de testare porcii sînt supuși testului performanțelor proprii timp de 3 luni, determinîndu-se sporul mediu zilnic și consumul specific. La vîrsta de 180 de zile, fiecare animal este apreciat după conformația corporală, primind punctajul și clasa zootehnică corespunzătoare. Se determină, pe viu, grosimea stratului de grăsime, iar prin sacrificarea unui martor de control, în cadrul laboratorului sînt determinați indicii de calitate a carcasei — randamentul la sacrificare, raportul carne-grăsime, suprafața ochiului mușchiului etc. — care se atribuie în mod egal tuturor exemplarelor din lot. În final, prin însumarea claselor parțiale se stabilește clasa zootehnică generală.

Sumar, acesta este fluxul tehnologic. Iată și cîteva din performanțele obținute. În 1980, întreprinderea a realizat, în medie, cîte 22 de purcei de la fiecare scroafă cuprinsă în controlul oficial de reproducție. Ca urmare, față de 35 000 de purcei planificați, au fost obținuți 38 282. Sporul mediu zilnic la tineretul porcin testat a fost de 625—667 grame la vieruși și 621 grame la scrofițe, cu un consum specific de 2,9—3,2 kg de furaje pe kg de spor, față de 3,5 kg cît era planificat. S-a îmbunătățit, de asemenea, randamentul la sacrificare — ajungînd la 78—80 la sută la rasa York și 70—75 la sută la Landrace și Marele Alb — precum și raportul carne-grăsime, în favoarea celei dintîi, sporind, totodată, cantitatea de carne superioară din carcasă. Anul trecut, întreprinderea a livrat, în plus, față de plan, 2 400 de animale de reproducție și 100 tone de carne. Efectul economic al activității sale s-a regăsit în volumul beneficiilor care, față de 3 700 000 lei planificat, s-a cifrat la 8 862 000 lei. Pentru rezultatele obținute în 1980, I.S.C.I.P. Focșani a primit diploma de „Evidențiată pe ramura agricultură și industria alimentară".

— La începutul lunii aprilie 1981 — ne spunea directorul unității — am avut marea cinste de a primi vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu. Apreciindu-ne rezultatele, secretarul general al partidului ne-a îndemnat, cu acest prilej, să perseverăm în acțiunea de selecție și ameliorare, astfel încît să obținem animale de reproducție cu un fond genetic superior, capabile să dea produși mai mulți și mai viguroși, care să valorifice în cel mai înalt grad hrana. Sînt indicații a căror înfăptuire stă neabătut în atenția colectivului nostru de muncă.

Colectiv harnic și priceput, am adăuga noi, pentru care performanțele au devenit un fel de „specialitate a casei".

P. VOICULESCU

I.C.I.T.I.D. Băneasa-Giurgiu

UN PRESTIGIOS INSTITUT DE CERCETĂRI

CARTEA DE ONOARE a Institutului de cercetări și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje — I.C.I.T.I.D. Băneasa, din județul Giurgiu, — este scrisă de oaspeți din toate continentele, care au poposit în perimetrul acestui nou așezământ de cercetare științifică implantat în Cîmpia Română. Reprezentanți ai Organizației Mondiale pentru Agricultură și Alimentație — F.A.O., delegații guvernamentale, experți de pe diferite meridiane ale globului au așternut, în cele mai diverse graiuri, cuvinte de apreciere a eforturilor depuse de statul român pentru crearea modernei platforme de cercetare științifică în domenii de interes vital în întreaga lume.

De pe prima filă a cărții de onoare reținem aprecierea directorului general F.A.O., scrisă de înaltul oaspete la 30 iunie 1968 : **„F.A.O. se mîndrește că a asigurat asistența pentru materializarea acestui proiect în faza sa inițială".**

Despre cîteva din principalele preocupări ale cercetătorilor de aici ne-a vorbit dr. ing. **Gheorghe Hâncu,** directorul institutului.

Platforma de cercetare și producție a Institutului se întinde pe o suprafață de 3 600 ha de teren agricol din categoriile cele mai reprezentative pentru o mare parte a teritoriului țării. Este vorba, pe de o parte, de un teren din Lunca Dunării, atras în circuitul agricol în urma unor amenajări complexe : îndiguire, desecare, drenaj și irigații. A doua categorie de teren, învecinată cu prima, este situată în zona de cîmpie înaltă, supusă unei modelări adecvate odată cu introducerea irigațiilor. Terenurile în pantă care mărginesc Cîmpia înaltă a Dunării, beneficiind de o excepțională expoziție sudică, au fost plantate cu vii, în terase amenajate pe curba de nivel.

Unitatea de cercetare este nemijlocit integrată cu producția. După cercetări de laborator și verificări în cîmpuri-pilot sau în poligoane experimentale, tehnicile și tehnologiile cele mai eficiente de irigații și drenaj sînt promovate, în primul rînd, în cîmpurile de producție ale Institutului, comparabile — ca ordin de mărime — cu cele ale unei întreprinderi agricole de stat de gradul întîi. Producția agricolă a institutului este formată în principal din semințe pentru culturile irigate, pentru a căror valorificare optimă el este înzestrat cu o stație specializată de condiționare și tratare a acestor pretențioase și prețioase produse destinate beneficiarilor din țară și de peste hotare. Totodată, subprodusele rezultate, îndeosebi bogata masă vegetală secundară a culturilor irigate, se valorifică în cadrul unei mari îngrășătorii de taurine. Institutul mai are în producție și cercetare hidroameliorativă o vie, o livadă și grădină de legume.

Ciclul cercetare-producție este completat cu instruirea cadrelor, element cheie pentru generalizarea în practică a celor mai avansate tehnologii. Centrul de perfecționare a cadrelor de specialiști din domeniile irigațiilor și drenajelor este dotat cu săli și mijloace de expunere audio-vizuale, laboratoare și poligoane pentru demonstrații și aplicații practice, precum și cu spațiile de cazare necesare. Valoarea și eficiența instruirii practice capătă aici valențe sporite grație faptului că în fermele și sectoarele de producție ale Institutului cadrele de specialiști întîlnesc condiții comparabile cu cele ale unităților de producție în care își desfășoară activitatea.

Activitatea cercetătorilor nu se desfășoară, însă, exclusiv în perimetrul platformei de cercetare, producție și instruire a cadrelor de la Băneasa-Giurgiu. Ea are multiple ramificații pe întreg teritoriul țării prin așa-numitele puncte de sprijin și colaborare. Pe o hartă care indică răspîndirea acestor puncte de sprijin și colaborare observăm că cercetarea este prezentă în perimetrul primului mare complex hidroameliorativ din țara noastră, cel de pe Valea Carasu, ca și în noile sisteme de irigații din județele Constanța și Tulcea, în Insula Mare a Brăilei (unde s-a realizat o amenajare hidroameliorativă complexă îndiguire-desecare-drenaj-irigații pe o suprafață de peste 70 000 ha), la Dragalina și Dor Mărunt, în inima Bărăganului, la Dăbuleni și Sadova pe terenurile nisipoase ale Olteniei, în noile sisteme de irigații de pe meleagurile mehedințene. Puncte de sprijin și colaborare au fost înființate, de asemenea, în Cîmpia de Vest (de la Topolovăț, județul Timiș, pînă la Livada, în județul Satu Mare), în depresiunea Bîrsei și pe terasa Făgărașului, în depresiunea Rădăuți, ca și în alte zone ale țării în care s-au realizat sau sînt în curs de proiectare, ori executie importante lucrări hidroameliorative înscrise în Programul național de îmbunătățiri funciare.

Prin studierea condițiilor pedoclimatice, orografice, hidrogeologice și geotermice din fiecare zonă, cercetătorii de la Băneasa-Giurgiu își aduc contribuția la fundamentarea științifică a proiectelor de investiții hidroameliorative, precum și la optimizarea exploatării amenajărilor existente.

ION CERNEA

Inventator şi inovator

Am cunoscut mulţi specialişti pasionaţi de meseria aleasă şi mai cu seamă de munca pe care societatea le-a încredinţat-o, dar inginerul **Constantin Bărbulescu** ne-a creat o impresie deosebită. Fire harnică şi cutezătoare, el s-a gîndit mereu la ceva nou, iar atunci cînd s-a convins de vreo idee nu s-a lăsat pînă nu a aplicat-o în practică.

Dar cine este Constantin Bărbulescu ? Este şeful fermei nr. 2 — Aricești a Întreprinderii de producţie şi industrializare a legumelor şi fructelor de la Vălenii de Munte. Aici este numai de doi ani. „Ucenicia" în activitatea de şef de fermă şi-a făcut-o, de fapt, la C.A.P. Buda Palanca, tot din judeţul Prahova. Acolo l-am cunoscut prima dată, cu preocupările sale de inventator şi inovator.

„Odată cu extinderea şi diversificarea mecanizării lucrărilor în legumicultură — se destăinuia inginerul Bărbulescu — au început să-mi placă maşinile, să le studiez funcţionalitatea în raport de sol şi plante. Aşa am ajuns la noi soluţii de prelucrare a terenului, mai simple şi mai eficiente. În esenţă este vorba de metoda de lucrare a solului în benzi, prin aplicarea tehnologiilor bazate pe lăţimi mai mari de lucru. În acest scop, am lărgit ecartamentul tractorului legumicol de la 1,40 m la 1,90 m, adaptînd şi celelalte maşini la distanţele respective. Ca urmare a aplicării acestei metode, se asigură creşterea suprafeţei productive cu aproape 10 la sută. Totodată, densitatea plantelor la hectar şi, implicit, producţia medie cresc cu 20 la sută în primul an, iar în următorii ani — datorită şi altor avantaje ale metodei — recolta poate spori cu 40—50 la sută. Costul unui kg de legume scade astfel la jumătate. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că numărul de lucrări mecanizate se reduce de la 14 la numai 5, iar costul acestora este mai mic cu 50 la sută. De aici, rezultă mai multă operativitate pe fluxul tehnologic, importante economii de combustibil şi de substanţe chimice".

Înaintînd documentaţia la direcţia de resort a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, O.S.I.M. — prin Hotărîrea nr. 2561 din 26 noiembrie 1980 — a emis Brevetul de invenţie nr. 75 862 pentru **„Metode de lucrare a solului în benzi pentru cultura legumelor în cîmp şi solarii"**, autor : **ing. C. Bărbulescu.**

Tînărul inginer horticultor nu s-a oprit aici. El şi-a adus o contribuţie importantă la perfecţionarea maşinii de plantat bulbi (arpagic şi usturoi) şi a maşinii de plantat răsaduri de legume, cu 12 rînduri. Experimentările continuă şi sperăm că inovaţiile propuse vor avea cîştig de cauză, spre binele producţiei.

V. COSTACHE

CUGETĂRI

● **Un pădurar care nu îngrijeşte pădurea înseamnă că n-are cherestea ;**

● **Boabele de rouă sînt lacrimile de bucurie ale cîmpului ;**

● **Cele mai fine fire vegetale sînt cele de mătase de porumb ;**

● **Pe Bărăgan, orizontul este linia unde cerul se uneşte cu porumbul ;**

● **Ca să-ţi meargă tractorul, procedează ca la teatru : îngrijeşte-te de piese de schimb ;**

● **Un agronom care nu se află pe cîmp e ca un proces verbal de calamităţi ;**

● **Combina este o secerătoare cu studii superioare ;**

● **De cele mai multe ori, găinarii nu lucrează într-o fermă de păsări.**

ION DIANU

— *Ce te-a apucat de rîzi ? !*
— *Păi nu vezi că prăpădiţul ăsta de porumb mă gîdilă la subsuori ! ?*

PREMIERE ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

Din vasta istorie a literaturii române pot fi selectate cîteva fapte și lucrări care constituie momente de început, prime cristalizări de spirit, întîi acte de creație specifice artei cuvîntului scris în țara noastră.

Cosmosul popular — ca un autentic pămînt dătător de puteri — a stat la rădăcina și seva limbii românești alese, folosită de Varlaam, cel care, după aprecierea lui G. Călinescu, ne-a dat întîia epigramă românească în **Cartea de învățătură,** (Iași, 1643) :

„Deși vezi cîndva sămn groaznic,
Să nu te miri cînd se arată puternic".

Limba poporului este izvorul din care iau Ureche și Neculce tonul inimitabil al cronicilor lor. Din cîntecele oamenilor pămîntului românesc desprinde Dosoftei ritmurile poeziei noastre culte și din tradițiile, limba, obiceiurile și spiritul alor săi se ridică Dimitrie Cantemir, uriașul și deplinul rapsod al neamului românesc dintre cîți au zămislit veacurile XIV—XVIII. Între multe alte începuturi, Cantemir a creat primul vocabular filozofic al limbii române cînd, în **Istoria ieroglifică** (1705), a introdus numeroși termeni din vocabularul elinesc al filozofiei.

În 1790, Paul Iorgovici este primul dintre românii ardeleni care ia drumul Parisului, unde asistă la evenimentele revoluției franceze, printre care și la ghilotinarea lui Ludovic al XVI-lea. După înapoierea din Occident, cea mai însemnată scriere a acestui iluminist român este **Observații de limbă rumânească,** tipărită la Buda (1799) și reeditată de Heliade Rădulescu în „Curier de ambe sexe" (periodul II, 1838—1840, nr. 6). Principala problemă care-l preocupă aici pe autor este crearea limbii române literare, îmbogățirea ei cu cuvintele devenite necesare ca urmare a dezvoltării meșteșugurilor, științei și artei.

Alt cărturar și om de știință din Transilvania, medicul Vasile Popp, scrie, într-un fel, prima încercare de istorie literară românească în prefața la **Psaltirea** lui Ioan Prale (Brașov, 1827). El se ocupă, în continuare, de istoria literaturii române și în **Disertație despre tipografiile românești** (Sibiu, 1838). Însuși mărturisește că a simțit îndemnul de a scrie această lucrare pentru „folosul tinerimii române" și pentru ca să se afle că „strămoșii noștri n-au fost nici așa de neînvățați (...) ca să nu fi făcut ceva vrednic de știință".

Dar primul autor al unei istorii a literaturii române — redactată științific, pe bază de documente — (de la Școala latinistă pînă la Grigore Alexandrescu) este Ovid Densușianu (1873—1938). Tot el s-a impus și ca reputat lingvist prin a sa **Histoire de la langue roumaine,** în două volume, care este prima sinteză de acest gen, cunoscută și peste hotare, ca și un comentator avizat al folclorului național, de pildă în a sa **Viața păstorească în poezia noastră populară** (2 vol., 1922—1923).

Dacă cercetăm cronologia creației poetice românești, putem desprinde cîteva posibile premiere. Astfel, după versurile lui Varlaam, „abia Miron Costin poate fi socotit ca un liric în adevăratul sens al cuvîntului" (G. Călinescu). Iată un fragment din **Viața lumii** în care aflăm „o vibrație a deșertăciunii, de altfel de origine populară" :

„Lumii cînt cu jale cumplită viață,
cu grije și primejdii, cum iaste și ața...
Fum și umbră sînt toate, visuri și păreare,
ce nu petreace lumea ? și în ce nu-i cu dureare ?
Spuma mării și nori supt ceriu trecător...".

Pînă la eminesciana lună „ca o vatră de jăratic", „prima poezie selenară de pe dealul Copoului, atît de bătut de îndrăgostiți și poeți" (Șerban Cioculescu) începe astfel :

„Pentru ce strălucești, lună !
N-auzi frunzele cum sună
Și cu-a vîntului suflare
Răspund la acea întristare ?".

Versurile sînt scrise de Nicolae Dimache (1776—1836), pe cînd avea vîrsta de 25 ani.

George Călinescu observă că cel dintîi poet român care are intuiția valorii muzicale a cuvîntului este Dimitrie Bolintineanu. În adevăr, unele din versurile sale sînt memorabile prin cadență și sonoritate, prin tonalitatea lor energică, de pildă :

„Ca un glob de aur luna strălucea
Și pe-o vale verde oștile dormea...
Trîmbița răsună sus pe coasta verde :
Armia lui Țepeș printre brazi se pierde...

Un orologiu sună noaptea jumătate,
La castel în poartă oare cine bate ?

Într-o sală-ntinsă, printre căpitani,
Stă pe tronu-i Mircea încărcat de ani...

Dimitrie Țichindeal „gură de aur" își datorează popularitatea colecției sale de fabule **Filosoficești și politicești prin fabule moralnice învățături. Acum întîia oară culese și întru acest chip pre limba românească întocmite,** apărute la Buda în 1814. Este prima carte de acest gen în limba română.

Cea dintîi traducere tipărită în limba română a **Bucolicelor** lui Virgiliu o datorăm tot harnicului medic Vasile Popp. Tălmăcirea a făcut-o în 1839, dar lucrarea a fost publicată după moartea sa. Deși greoaie ca limbă, scrierea este remarcabilă prin fidelitatea cu care respectă originalul.

CLAUDIU VODĂ

LA C.A.P. BILED-TIMIŞ

INDUSTRIA ZOOTEHNICĂ E LA EA ACASĂ

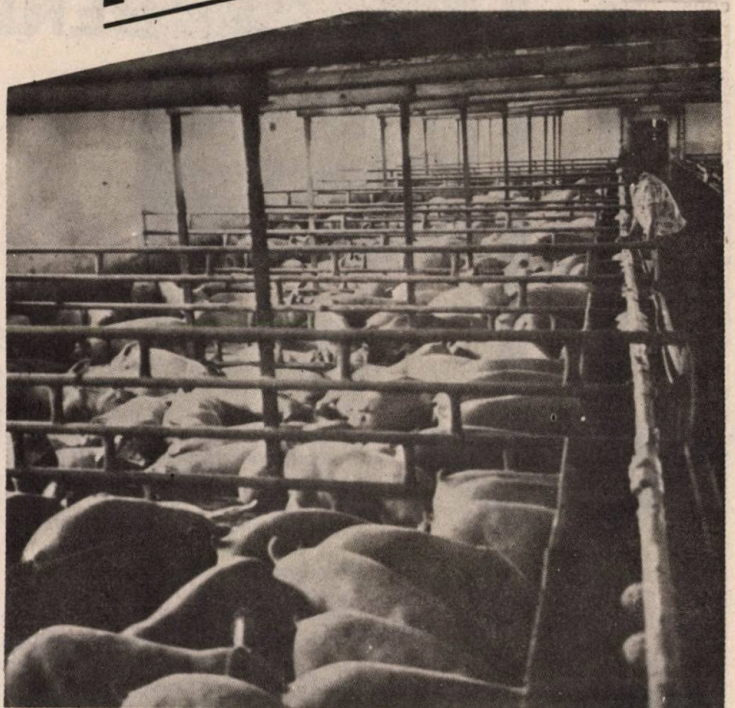

Cooperativa agricolă Biled-Timiş, unitate care a fost vizitată de două ori de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, are o seamă de realizări notabile, dobîndite prin transpunerea în viaţă a inestimabilelor indicaţii primite cu prilejul acestor vizite de lucru. Dintre acestea, la loc de frunte se înscriu succesele repurtate pe linia modernizării creşterii porcinelor. Prin modernizarea vechilor adăposturi, s-a realizat trecerea de la creşterea porcilor în sistem gospodăresc, la cel de tip industrial datorită căruia, în aceleaşi spaţii sînt îngrăşaţi în plus 2 500 de porci (15 000, faţă de 12 500 înainte de modernizare). Avantajele industrializării creşterii porcilor sînt reliefate şi de alte date semnificative. Dacă în sistem gospodăresc, un îngrijitor creştea 120 de porci, cu o productivitate anuală a muncii de 120 000 lei, acum, în sistem industrial, un îngrijitor creşte un număr de porci de zece ori mai mare, cu o productivitate anuală de peste un milion două sute de mii lei. Dar nu numai productivitatea muncii s-a înzecit, ci şi efortul crescătorilor s-a diminuat considerabil. Totul este mecanizat: adăparea (la purceluşi, la suzetă), furajarea — care se face cu transportoare cu noduri, aerisirea, evacuarea dejecţiilor ce se realizează pe perne de aer. Multe lucruri bune se pot spune şi despre furajarea porcilor. Dacă reţetele „mici" — circa 200 tone furaje combinate anual — sînt primite de la F.N.C., reţetele „mari" sînt preparate în unitate, aceasta folosind batoze pentru bătut porumbul şi ultimul tip de moară cu ciocănele — M.C.F. 7. Reţinerea furajelor în unitate, unde sînt măcinate şi preparate, asigură unităţii o seamă de avantaje: preîntîmpinarea golurilor în furajare, economisirea de carburanţi prin eliminarea dublului transport unitate-bază şi F.N.C.-unitate. Pe această cale se realizează o economie anuală de 2 700 000 lei, cu consecinţe din cele mai bune asupra reducerii costurilor de producţie. La C.A.P. Biled porumbul boabe se produce pe mai bine de o mie de ha, producţiile medii se apropie constant de un vagon la hectar.

„Producţiile mari de carne de porc şi de porumb boabe au adus unităţii distincţii şi venituri din cele mai mari, cîştiguri tot mai bune crescătorilor de animale" — ne spune *Petru Beşliu*, preşedintele unităţii. Crescătorii de porci Sabin Bud, Traian Moise, Nicolae Rolinger, Lucreţia Măguran şi nu numai ei, cîştigă într-un an, pînă la 45 000 lei fiecare. Muncind în fermă de peste două decenii ei stăpînesc bine tainele meseriei. Ştiu, de pildă, după cum îi recomandă preşedintele unităţii, să aleagă scroafele pentru prăsilă, să vegheze ca acestea în timpul fătării să nu strivească purceii, iar mai tîrziu să nu-i calce, ştiu să furajeze animalele după vîrstă şi destinaţie etc. Stăpînind meseria, iubind animalele, crescătorii de porci din Biled au redus la minimum mortalităţile, asigură sistematic o natalitate ridicată şi un bun spor mediu zilnic în greutate. În primul semestru 1981, din ferma de porci, condusă de inginerul zootehnist *Iosif Chirodea*, s-au livrat la fondul de stat peste 300 tone carne, iar numărul purceilor născuţi în aceeaşi perioadă s-a apropiat de 7 000.

TUDOR DINU

o experiență încununată de succes:

La A.E.I. „Avicola" Poșta Cîlnău –

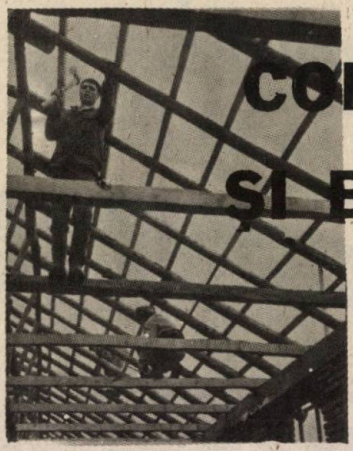

CONSTRUCTORUL ȘI BENEFICIARUL, COT LA COT PE SCHELĂ

Cu cîțiva ani în urmă, reprezentanții cooperativelor agricole din consiliul agroindustrial Poșta Cîlnău, județul Buzău au hotărît să construiască prin asociere un complex avicol. Prima fermă, cu un efectiv de 121 000 de găini ouătoare a fost dată în folosință în 1979, iar rezultatele din 1980 au depășit prevederile inițiale ajungînd la 14 milioane ouă, la care s-au mai adăugat alte 3 milioane obținute prin cooperare cu cîteva cooperative agricole învecinate. Ferma de pui de carne se află încă în construcție, funcționînd doar cu jumătate din capacitatea ei finală, care va fi de 2 912 000 pui în rulaj, adică o producție anuală de 3 800 tone de carne de pasăre, plus alte 600 tone de carne, realizate prin cooperare cu alte unități agricole din județ. Dar, pentru ca în 1982 și această fermă să producă cu întreaga ei capacitate trebuia intensificată munca pe șantier, grăbite lucrările de construcții-montaj, mărit numărul muncitorilor. Soluția a venit din partea beneficiarului. Lăsînd întreprinderii constructoare numai executarea părții de rezistență a halelor, a instalației electrice și de ventilație și montajul utilajelor, beneficiarul, însuși colectivul de muncă al asociației, a preluat din mers lucrările de zidărie, tencuieli, pardoseli și de montare a bateriilor.

– Am adoptat această soluție, ne spunea **dr. ADRIAN TEODORESCU, directorul asociației,** fiind siguri de reușită. Cunoșteam oamenii și priceperea lor în muncă și ceea ce este mai important aveam și cine să-i conducă. Secretarul nostru de partid, tovarășul Ion Șerban este maistru constructor, cu o mare experiență în organizarea și conducerea șantierelor. Așa am constituit cele două formații de constructori cu peste 70 de oameni, cei mai mulți calificați pe parcurs ca zidari, betoniști, lăcătuși, mecanici etc.

– Acest grup de meseriași va fi limitat ca număr. Ce intenționați să faceți cu restul ?

– Menținem echipele de constructori și participăm cu ele la realizarea sau modernizarea unor grajduri, saivane și bucătării furajere în unitățile agricole din consiliul nostru unic.

Pentru a ne convinge că totul este în regulă atît în ferme, cît și pe șantier, dr. A. Teodorescu ne-a însoțit prin unitate. Peste tot ordine, curățenie și disciplină. În fiecare hală, programele tehnologice de lucru afișate la locuri vizibile sînt însoțite de instrucțiuni cu privire la aerisirea și iluminatul natural al adăposturilor pe timp frumos și călduros. Producția se îndeplinește ritmic, înregistrînd unele depășiri pe primul semestru 1981 la ouă, carne și beneficii. Între hale, peste 2 500 m.p. de pămînt au fost ocupate de solarii în care se cultivă roșii, ardei, vinete, castraveți și alte legume.

Majoritatea lucrătorilor unității sînt oameni tineri. Îl întrebăm pe maistrul Ion Șerban, care sînt cei mai activi uteciști din unitate și ne răspunde fără ezitare „toți". Chiar dacă numai 20 dintre ei activează în echipa de fotbal a asociației, echipă care participă în campionatul județean, chiar dacă numai 12 alcătuiesc brigada artistică de agitație sau numai 6 sînt soliști vocali, cu toții participă la „joile tineretului", la campionatul intern de tenis, la excursiile organizate prin B.T.T., la alte manifestări cultural-educative și sportive pe comună sau pe județ.

Atmosfera de muncă și voioșie a lucrătorilor unității, cooperatori sau fii ai acestora, îți dă certitudinea că la A.E.I.–„Avicola" Poșta Cîlnău, bătălia cu timpul pentru ca întregul complex să producă în 1982 la întreaga lui capacitate va fi cîștigată cu siguranță.

AL. ȘT. VRÎNCEANU

Ce știe, dar mai ales ce nu știe consumatorul despre

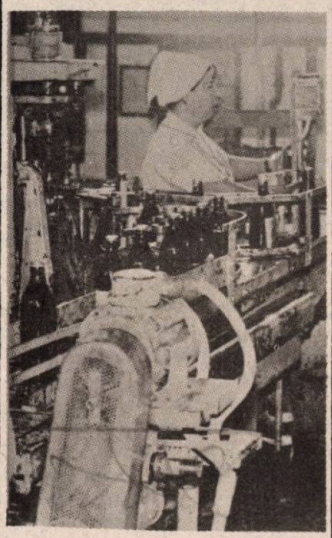

BERE?

De fapt, întrebarea din titlu ne-a fost sugerată de însuși ing. *Ionel Ștefan, specialist tehnolog, directorul Fabricii de bere din Buzău*, una dintre cele mai mari întreprinderi cu acest profil din țară.

— Consumatorul, ne spunea interlocutorul, știe că berea, ca să fie plăcută la gust, trebuie să fie proaspătă, spumoasă, aromată și, bineînțeles, rece. Dar, cei mai mulți nu știu că acest produs al industriei alimentare este rezultat din fermentația naturală a mustului de malț cu drojdie alcoolică selecționată pentru fermentații tipice la temperaturi scăzute (+2°C), fără adaos de alcool sau impregnare cu bioxid de carbon (CO_2), cele două componente fiind rezultante firești ale procesului de fermentație. Pentru a fi înțeles și mai bine, precizez că, numai în ultima fază de fabricație se face fierberea mustului de malț cu hamei, după care urmează răcirea mustului hameiat cu drojdie selecționată și aclimatizată, operație care, de fapt, declanșează procesul de fermentație alcoolică pe cale naturală.

— *M-ați convins! Dar, cită bere produce fabrica pe care o conduceți?*

— Zilnic, livrăm pieței 200 000 sticle și 1 000—1 500 butoaie de 100 l fiecare. Aceasta înseamnă că într-un an producem 500 000 hl bere și 11 000 tone de malț. Cum se știe, berea, pe lîngă apă (90%), alcool și bioxid de carbon, conține dextrine, proteine, vitamine, în special cele din complexul B, săruri minerale și altele.

— *După apă, totdeauna ați amintit alcoolul. Ce concentrație de alcool are berea pe care o produceți?*

— Depinde de sortiment. Ceea ce citește consumatorul pe etichetă (12,5, 13, 14% etc.) este partea uscată aflată în băutură, nu tăria alcoolică. Noi avem în fabricația curentă șapte sortimente și fiecare are o anumită concentrație alcoolică, de la 1,8% pînă la 4,2% alcool. De exemplu, berea blondă obișnuită, îmbuteliată la butoi, conține 12% parte uscată și numai 3,4% alcool, iar berea „Stejar", sortiment produs pentru prima oară în 1981, este slab alcoolică, conținînd doar 1,8% alcool.

— *Sub ce denumiri este cunoscută berea de Buzău?*

— Etichetele de pe produsele noastre au fost inspirate de localități și denumiri specifice Buzăului: Crîng, Drăgaica, Siriu, Monteoru, Buzău, Stejar; cea de la butoi este bere blondă obișnuită. Fiecare sortiment are concentrația sa de parte uscată și de alcool. De exemplu, „Monteoru" este o bere specială, cu 16% parte uscată și 4% alcool. Am căutat ca fiecare sortiment să difere nu numai în privința concentrației, ci și ca aromă și gust. Aceasta face ca produsele fabricii noastre să fie consumate cu plăcere atît în municipiul și județul Buzău, cît și în alte opt județe, în special pe litoral și în Deltă. Întrunind toate condițiile de calitate cerute oricărui produs similar destinat exportului, berea de Buzău este mult solicitată de vizitatorii străini.

— *Ce trebuie făcut pentru ca în tot cursul anului să putem bea bere care să întrunească toate aceste calități?*

— Nimic mai mult decît să respectăm niște reguli elementare. Pe orice etichetă se trece un termen de garanție, care este de 9 zile în perioada călduroasă (1 mai—30 septembrie) și de 12 zile, în cea rece (1 octombrie—30 aprilie). Dacă la magazinele alimentare sau la restaurante n-ar sta navetele cu sticle pe trotuare, sub soare, la temperaturi de peste +20°C, berea și-ar păstra toate calitățile. Ca orice produs natural, berea, ca și vinul, trebuie conservată după reguli bine stabilite și respectate cu strictețe.

ȘT. ALEXANDRU

Staţiunea centrală de producţie şi cercetări sericicole

RECOMANDĂ:

Creşterea viermilor de mătase, o îndeletnicire casnică tradiţională, dezvoltată în special în zonele de sud ale ţării, se practică pe meleagurile noastre, aşa cum atestă documentele vremii, încă din secolul al XIV-lea. Producţia de gogoşi de mătase a oscilat, însă, de la un an la altul, datorită unor perioade critice determinate de apariţia unor boli, de lipsa unor instituţii de îndrumare şi control, iar în ultima vreme şi de apariţia fibrelor sintetice, concurente ale mătăsii naturale. Totuşi, în condiţiile penuriei mondiale de petrol, precum şi largii utilităţi a urzelii de borangic, de la industria textilă şi pînă la cea electronică şi aeronautică, sericicultura a cunoscut o intensă dezvoltare în ultimii ani, pe primele locuri din lume situîndu-se Japonia, China, U.R.S.S., India.

Astăzi, în ţara noastră, **Staţiunea centrală de producţie şi cercetări pentru sericicultură**, cu sediul în Bucureşti, şoseaua Bucureşti-Ploieşti nr. 69, sectorul 1, este unica instituţie care coordonează activitatea de producere a gogoşilor de mătase, efectuînd, în acelaşi timp şi cercetări ştiinţifice necesare creării de noi rase şi hibrizi de viermi de mătase, îmbunătăţirii permanente a surselor de hrană, elaborării de noi tehnologii de creştere şi exploatare, care să permită valorificarea superioară a potenţialului genetic şi de producţie a viermilor de mătase, precum şi a surselor de hrană — plantaţiile de dud, stejar, salcie, arţar, culturi de rîcin şi alte plante sericicole din flora spontană.

Staţiunea centrală coordonează şi administrează pe principiile autogestiunii şi ale autofinanţării 117 ferme sericicole de stat specializate în producerea industrială a gogoşilor de mătase şi a materialului săditor de dud. La rîndul lor, fermele sericicole de stat sînt organizate în cadrul a 18 complexe sericicole, amplasate, în funcţie de favorabilitate, în 30 de judeţe ale ţării. Ele dispun de 5 230 ha de plantaţii intensive de dud, de 1 200 ha de teren arabil irigat pentru producerea materialului săditor de dud, precum şi de o bază tehnico-materială (spaţii tehnologice, pentru producerea viermilor de mătase) în permanentă modernizare.

Pentru cooperativele agricole, gospodăriile populaţiei, şcoli şi unităţi silvice, în cadrul staţiunii funcţionează un sector de contractare, îndrumare, precum şi de preindustrializare a gogoşilor de mătase, care acordă asistenţă tehnică şi sprijin material tuturor crescătorilor de viermi de mătase.

Cîteva detalii tehnice în legătură cu problemele actuale şi de perspectivă ale sericiculturii din ţara noastră ne-au fost înfăţişate de ing. **Ioan Logofetici**, directorul staţiunii.

— În prezent, în producţia de gogoşi de mătase, folosim cu precădere rasele monovoltine (cu un singur ciclu evolutiv pe an) din specia BOMBYX-MORI, viermi care se hrănesc, exclusiv, cu frunză de dud. Staţiunea noastră a creat, în ultimii ani, noi rase, li-

nii și hibrizi de viermi de mătase, cu însușiri biologice și tehnologice valoroase, consumatoare de frunză de dud, ricin și stejar.

— Așteptăm cîteva recomandări practice, izvorîte din experiența și cercetările efectuate de stațiune în ultimii ani.

— Pornind de la baza furajeră, ca de altfel în orice sector al zootehniei, recomandăm organizarea de plantații intensive de dud, (fotografia din pag. 166) tip pajiște, cu densități de 10 000—20 000 de pomi la hectar și cu distanțele între rînduri de 1—2 m, iar pe rînd de 0,5 m.

Ca spații de creștere, recomandăm corturile sericicole realizate din ferme zăbrelite și panouri cu pereți dubli (fotografia de jos) care asigură condiții ecologice normale, sînt rezistente, se montează și se demontează ușor, amortizîndu-se într-o perioadă scurtă de timp. Ele au dimensiunile de 50 m lungime și 6 m lățime, asigurînd o suprafață utilă de creștere de 600 mp pe patru nivele.

În special unităților agricole socialiste le recomandăm exploatarea mecanizată a plantațiilor intensive de dud, utilizîndu-se foarfeci pneumatice, atașate la tractoarele din dotare, precum și combinele de recoltat lăstare.

În creșterea larvelor tinere, de 12 zile, de o mare eficiență, prin gradul lor extins de mecanizare, sînt seturile complete de mașini sericicole.

Militățm, de asemenea, pentru creșterea intensivă a viermilor de mătase pe așternut permanent din lăstari de dud. De un mare randament s-a dovedit urzirea forțată a gogoșilor de mătase de către larvele desprinse de pe așternutul de creștere.

În funcție de disponibilități, recomandăm creșterea viermilor de mătase în serii succesive, repetate pe întreaga perioadă de vegetație.

În cazul speciei PHYLOSAMIA RICINI, recomandăm creșterea viermilor de mătase direct pe plantele verzi de ricin, în condițiile ecologice oferite de mediul exterior.

Pentru sericicultorii individuali se recomandă amenajarea spațiilor de creștere la domiciliu, asigurîndu-se pentru larvele eclozionate din fiecare gram de ouă cîte 3 metri pătrați de suprafață utilă. Cînd larvele au ieșit din somnul patru se recomandă furajarea permanentă, fără întrerupere, zi și noapte, astfel ca larvelor provenite dintr-un gram de ouă să li se administreze în cele 7 zile ale vîrstei a V-a circa 25—30 kg de frunze. Este bine ca la mijlocul fiecărei vîrste, inclusiv a celei de a IV-a să se efectueze 2—3 schimbări de așternut. Urzirea gogoșilor de mătase trebuie să se facă pe așternut curat, utilizîndu-se ramele celulare, aricii din plastic, grătarele sericicole etc. Recoltarea gogoșilor de mătase pentru livrare se face în ziua a VI-a de la terminarea urzitului.

Predarea gogoșilor de mătase către organele și unitățile de colectare se face după prealabila sortare a acestora pe calități, conform STAS-ului 5473/1976.

Tuturor crescătorilor le recomandăm prevenirea diferitelor boli prin practicarea tratamentelor cu substanțe chimico-medicamentoase în perioada de creștere larvară (bactericizi, virusan etc.).

În încheierea acestor recomandări utile pentru toate categoriile de sericicultori, am fost informați că **în actualul cincinal, producția de gogoși de mătase va trebui să sporească de la 900 de tone în 1981, la 2 500 tone în 1985. În unitățile sericicole de stat, producția va spori de la 500 la 1 500 tone, în cooperativele agricole, de la 200 la 600 tone, în gospodăriile populației și în școli, de la 190 la 450 tone și în unitățile silvice de la 10 la 50 de tone.**

Pe parcursul acestui cincinal, plantațiile intensive de dud vor spori de la 8 000 la 10 000 hectare, culturile de ricin, de la 1 000 la 15 000 hectare, iar numărul duzilor răzleți — circa 520 000 — se va menține constant.

În loc de concluzii, revenim la un argument convingător care pledează pentru dezvoltarea sericiculturii : în timp ce, crescute pe un hectar de teren agricol, zece oi cu o producție medie de 5 kg, pot asigura 50 kg de lînă, un hectar de plantație intensivă de dud asigură obținerea a 800 kg de gogoși de mătase sau a 100 kg de mătase naturală.

L. MICU

Dintre locurile încărcate de lumină, poezie și istorie ale Vrancei, Odobeștiul ni se pare a avea o strălucire aparte. Aici, pe colinele domoale de la curbura Carpaților, la poalele ultimei ramificații a munților Vrancei — Măgura Odobeștilor, unde valea Milcovului își pune o binefăcătoare amprentă asupra microclimatului, vița de vie și-a aflat din îndepărtate timpuri condiții dintre cele mai favorabile de creștere și rodire. Dovadă : dăinuirea peste veacuri, aici, a „Cramei Domnești", datînd din vremea lui Ștefan cel Mare. Închidem ochii și parcă-l vedem pe destoinicul și viteazul voievod al Moldovei, vajnic apărător de neam și țară, descălecînd în fața porților masive ale cramei, cu brațul obosit de luptă, pătrunzînd în imensitatea răcoroasă a hrubelor, pentru a-și îneca bucuria sau necazul în dulcea și aromitoarea licoare a lui Bachus. Și cîte alte figuri de legendă din istoria patriei nu și-or fi lăsat urma pașilor pe pavimentul acestui lăcaș dionisiac ?

Nu departe de bătrîna cramă, ca o replică venită peste secole, se înalță silueta sveltă a Combinatului de vinificație al I.A.S. Odobești, unitate de tip industrial în care se prelucrează anual, după tehnologii moderne, sute și sute de vagoane de struguri. Tînărul inginer Viorel Tătaru, directorul întreprinderii, și ceva mai virstnicul său coleg și colaborator, inginerul-șef Ion Bocăneală, ne poartă, într-un dulce și odihnitor grai moldovenesc, prin istoria unității.

I.A.S. Odobești

STEA DE PRIMĂ MĂRIME ÎN CONSTELAȚIA VITICOLĂ A ȚĂRII

Înființată în 1948, cu o suprafață de numai 66 de hectare de vie, I.A.S. Odobești avea să aducă un suflu de tinerețe și modernitate în vestita podgorie de la poalele Măgurei Odobeștilor. Astăzi, întreprinderea dispune de o suprafață de 2 172 de hectare de plantații viticole, organizate în 14 ferme specializate, de o fermă de industrializare, intrată în funcțiune în 1979, cu o capacitate de 1 000—1 100 de vagoane de vin, precum și de un complex pentru altoit și forțat vițe, în măsură să producă anual 1,5 milioane de butași altoiți, necesari în acțiunea de extindere și modernizare a patrimoniului viticol propriu și al celui din întregul județ. Paralel cu înființarea de noi plantații (în cincinalul trecut s-au plantat anual 100—150 de hectare cu viță de vie), din 1976 încoace s-a desfășurat o susținută și pasionantă activitate de modernizare a viilor mai vechi — constînd în ridicarea scaunului butucului la 0,70 m, completarea golurilor și conducerea coardelor, pe două rînduri de sîrmă, în formă de GUYOT — acțiune ce se încheie în anul 1982. Dintre soiurile de viță de vie destinate vinificării, o pondere însemnată o are Galbena de Odobești, care dă producții medii de peste 12 000 kg de struguri la hectar, din a căror prelucrare rezultă cunoscutul și apreciatul vin de culoare alb-verzuie, ușor acid, cu o tărie alcoolică de 9—10°. De asemenea, soiurile Aligoté și Fetească regală dau și ele producții de 11 000—12 000 kg/ha și vinuri de o calitate superioară, iar din Rieslingul italian și Fetească albă (9 000 — 10 000 kg de struguri la hectar) se prepară vinuri echilibrate, plăcute la gust și pretabile la învechire. La rîndul său, soiul Sauvignon Blanc, în cupaj tehnologic cu Muscat Ottonel și Riesling italian, asigură un vin de o excelentă calitate, cu o tărie alcoolică de 12,5°. Sortimentului de soiuri producătoare de vinuri albe i se adaugă, într-o pondere mai redusă în ansamblul plantațiilor, cîteva soiuri reprezentative pentru prepararea vinurilor roșii.

Firește, calitatea și puterea euforică a vinurilor produse de I.A.S. Odobești, ca de altfel de multe alte renumite unități viticole ale țării, nu se lasă traduse în vorbe. Ele îți cer o testare de amănunt, plimbînd ușor licoarea prin gură, de la vîrful limbii pînă departe, în fundul valului palatin. Vom spune, totuși, că, în numeroase confruntări județene, naționale și internaționale, vinurile produse de întreprindere au primit pînă acum cununa a nu mai puțin de 120 de distincții (97 naționale și internaționale), din care 43 medalii de aur, 51 de argint și doar 3 de bronz.

E de prisos să mai spunem că, de la înființare și pînă în prezent, I.A.S. Odobești a fost în fiecare an o unitate rentabilă, realizînd substanțiale beneficii. În cincinalul trecut, de exemplu, planul de beneficii a fost depășit cu șase milioane de lei.

Și chiar dacă în acest prim an al noului cincinal grindina a distrus o parte din recolta de struguri, podgorenii Odobeștilor își mărturisesc speranța și hotărîrea de a recupera pierderile printr-o calitate mai bună a produselor și de a obține, așa cum și-au propus, un beneficiu de 13 640 000 lei. Trecutul lor secular de viticultori i-a învățat ca, atunci cînd natura le e potrivnică, să-și facă, precum odinioară feciorii Vrîncioaiei, din bărbăție și dăruire, arme de luptă.

POMPILIU VOICULESCU

Priorități în activitatea cooperației de consum

ACHIZIȚIILE ȘI CONTRACTĂRILE

Cooperația de consum, largă organizație de masă, cu pronunțat caracter economic, are sarcina, pe de o parte, să dezvolte comerțul cooperatist la sate, să înființeze unități de prestări servicii, iar pe de altă parte, să valorifice surplusurile de produse agricole din gospodăriile populației, contribuind în acest fel la stimularea producției, la sporirea veniturilor țărănimii. Așa cum s-a subliniat la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperație și consiliile populare, din 19—20 iunie 1980, *cooperativele de consum nu sînt chemate doar să ia produse de la oraș, să le vîndă în sat ; ele trebuie să joace un rol foarte important în stringerea de la populație a produselor pentru a le aduce la oraș, realizîndu-se astfel un schimb în ambele sensuri și nu într-un singur sens.* Rezultă, deci, că achizițiile și contractările trebuie să devină activitatea prioritară a cooperativelor de consum. Și aceasta cu atît mai mult cu cît s-au luat măsuri ca deținătorii de terenuri agricole să cultive mai bine pămîntul, să crească mai multe animale și păsări pentru acoperirea nevoilor proprii de consum și asigurarea unor disponibilități în vederea valorificării.

Noile prețuri de contractări și achiziții — ne spune tovarășul **Marin Pencea,** membru al Comitetului Executiv CENTROCOOP, director în CECAPA — ca și vînzarea unor mărfuri cu prioritate acelor cetățeni care valorifică la achiziții un volum mai mare de produse au determinat creșterea volumului de contractări, sporirea cantităților de produse agroalimentare livrate la fondul pieței. Se fac eforturi și se va reuși ca în 1981 sarcina de 1,830 miliarde lei să se realizeze, deși este mai mare cu 25,8 la sută față de 1980.

— *Cooperativele de consum au datoria să îndemne pe membrii lor să sporească producția vegetală și animală din propriile gospodării și să valorifice surplusul la achiziții. Care este argumentul convingător ?*

— În primul rînd, popularizarea avantajelor de care beneficiază producătorii. Și sînt destul de multe. În al doilea rînd, exemplul oferit prin organizarea, la nivel de cooperativă sau de magazine, a unor sectoare zootehnice model. Scopul acestor acțiuni este dublu : pe de o parte să contribuie la creșterea volumului de produse agroalimentare necesare pieței, iar pe de altă parte se realizează material selecționat de înmulțire care se oferă contractanților, acelora care vor să-și dezvolte o activitate sau alta. Este vorba de purcei, pui de o zi, iepuri de casă, porumbei etc.

— *Concret, la cît se ridică această activitate ?*

— CENTROCOOP-ul are un program concret privitor la sectoarele zootehnice. Cooperativele vor dispune în maternități de cel puțin 29 000 de scroafe, în creșcătorii vor fi îngrășate circa 250 000 de gîște și 40 000 de berbecuți. Numărul iepurilor-matcă va ajunge la 11 500 urmînd să se obțină, în 1981, aproape 90 000 de produși. S-au organizat în toate județele hulubării în care se cresc aproximativ 500 000 de porumbei.

— *Una dintre sarcinile noi ale cooperației de consum o constituie contractarea cu gospodăriile populației a sfeclei de zahăr și a florii soarelui.*

— Așa cum se subliniază și în Chemarea Congresului al II-lea al întregii țărănimi — o importantă suprafață agricolă se află în posesia locuitorilor de la sate și chiar de la orașe. Printre plantele ce se cer cultivate în scopul creșterii bunăstării producătorilor și al îmbunătățirii aprovizionării populației se află floarea soarelui și sfecla de zahăr. S-a găsit înțelegere pretutindeni și s-au contractat sute de mii de tone de sfeclă de zahăr și zeci de mii de tone de floarea soarelui. Produsele preluate le vom preda unităților industriei alimentare de unde vom primi ulei și zahăr pe care le vom distribui producătorilor contractanți, corespunzător cu cantitățile oferite spre prelucrare.

AURAȘ ALBU

Din experiența U.J.C.C.-Iași

ORGANIZAREA STÎNELOR COOPERATISTE

Așa cum este bine știut, creșterea oilor constituie o veche și bănoasă îndeletnicire, iar sporirea rapidă a efectivelor este absolut necesară pentru mai buna aprovizionare a populației. În această idee, U.J.C.C. Iași a venit în sprijinul crescătorilor de oi asumîndu-și răspunderea de a organiza stîne cooperatiste în care fiecare gospodar se înscrie cu numărul dorit de animale. Și în anul 1981, cooperația de consum ieșeană a organizat (în baza contractului încheiat cu I.I.L. Iași) stîne cooperatiste în toate localitățile județului. În legătură cu aceasta, am primit mai multe scrisori în care cititorii ne solicită amănunte. Iată-le :

Stînele cooperatiste — așa cum reiese din experiența de 30 de ani a U.J.C.C. Iași — sînt o formă organizată de cooperare a producătorilor dintr-o anumită localitate și s-au impus ca o modalitate de colaborare eficientă între proprietarii de oi și cooperativele de consum.

Constituirea stînelor se face prin bună învoială. La adunările obștești, pe sate, participă toți deținătorii de oi ; adunările au loc, de obicei, în lunile ianuarie și februarie. Cu acest prilej se alege comitetul de stînă (format din 5—7 membri) dintre care cel mai destoinic este desemnat responsabil al comitetului de stînă. Tot în aceste adunări se stabilesc bacii și ciobanii — aceia care știu bine cum se îngrijesc animalele și se pricep să gestioneze produsele și bunurile încredințate —, se încheie contracte pentru livrarea unei părți din producție la fondul de stat. Procesul-verbal întocmit cu această ocazie consemnează toate hotărîrile luate de obște cu privire la producția de brînzeturi cuvenită producătorilor și la cea destinată valorificării pe piață, drepturile și îndatoririle ciobanilor etc. Pe baza acestui act, consiliul popular comunal repartizează suprafețele de pășuni necesare. Cheltuielile de organizare (amenajarea stînelor, procurarea de utilaje, plata pășunatului etc.) le suportă cooperativa de consum.

Este foarte avantajos pentru ambele părți contractuale un asemenea mod de lucru, o astfel de organizare a îngrijirii oilor. Cîștigă în primul rînd deținătorii de oi pentru faptul că nu mai au grija animalelor din primăvară pînă toamna tîrziu, pe de altă parte fiindcă primesc bani pentru produsele contractate (2—3 kg brînzeturi de la fiecare oaie), precum și brînză, miei, lînă pentru nevoile proprii. La rîndul lor, cooperativele sînt avantajate că își sporesc volumul de achiziții și realizează un beneficiu substanțial din această operațiune (circa 200 000 lei anual).

Această activitate, bine organizată, bine coordonată, este mult apreciată de săteni. Așa se explică de ce în aceste asociații se întreține anual între 130 000—150 000 de ovine. În primăvara anului 1981, bunăoară, s-au constituit 566 de stîne, cu aproape 150 000 de oi, de la care s-a contractat preluarea, pentru fondul central, a 277 tone caș. La toamnă, gospodarii vor primi pentru iernare oi bine îngrijite și în număr sporit (se adaugă și mieluțele reținute pentru prăsilă).

Din discuțiile cu factorii responsabili de la U.J.C.C. Iași, am reținut că volumul activității economice a celor 566 de stîne se ridică la peste 6 milioane lei pe sezon.

A. MĂRGĂRINT

La Tg. Frumos

UN NOU COMPLEX DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ ȘI TURISM

Zestrea turistică a cooperației de consum din județul Iași a sporit prin inaugurarea, în luna mai 1981, a unui complex de alimentație publică, cu cazare, la ieșirea din Tg. Frumos spre Cotnari — Hîrlău — Botoșani. Construcția, cu trei etaje, este realizată într-o arhitectură specifică zonei și cuprinde un restaurant, o linie cu autoservire, un bar de zi, o cofetărie (în total 250 locuri la mese) și un hotel cu 44 paturi în camere frumos mobilate. Avînd încălzire centrală, unitatea are condiții bune de funcționare tot timpul anului. Există parcare corespunzătoare și suficient spațiu pentru practicarea sportului.

TURIȘTI: În drumeție spre nordul Moldovei faceți un popas agreabil la complexul de alimentație publică din Tg. Frumos !

Diploma de calitate-

CARTEA DE VIZITĂ A I.P.A. FOCȘANI

Din 1977, cînd a luat ființă, Întreprinderea de producție alimentară Focșani a Centralei de contractări și achiziții din CENTROCOOP are trei activități de bază : valorificarea superioară a resurselor locale de legume și fructe ; producerea unor bunuri de larg consum pentru completarea fondului de marfă ; aprovizionarea muncitorilor agricoli și forestieri din județ cu produse de panificație. Așadar, trei obiective foarte importante. În fiecare an, toate aceste activități au fost îndeplinite în mod exemplar. Dovadă stau cîteva trofee : în 1978, I.P.A. Focșani cucerește locul al doilea pe țară în întrecerea socialistă între întreprinderile cu acest profil ; în 1979 ajunge pe primul loc, iar în 1980, cînd din nou se află în frunte, obține și Diploma de calitate. Este o dovadă a grijii întregului colectiv pentru creșterea prestigiului întreprinderii, pentru asigurarea fondului pieței cu produse alimentare de o calitate superioară. Toți beneficiarii, interni sau externi, au apreciat calitatea produselor, unii parteneri străini ca cei din Anglia, Uniunea Sovietică, R.S. Cehoslovacă, Israel, Japonia, R.F. Germania devenind clienți permanenți. Marcurile și sucurile sînt deosebit de apreciate în U.R.S.S., în R.D. Germană, în Cehoslovacia ; magiunul este căutat în R.F. Germania, Austria, Olanda, Israel, Elveția ; prunele deshidratate sînt mult cerute în Anglia, S.U.A., R.P. Mongolă ; pulpele de fructe au primit calificativul „foarte bune" din partea partenerilor din Japonia, Olanda, Italia. Numai în anul 1980, această întreprindere a livrat la export 1 500 de tone semiconserve de fructe printre care 300 tone de magiun, 320 tone marc de prune, 200 tone marc de mere...

După cîte se observă, I.P.A. Focșani valorifică, la nivel superior, fructele din zona Vrancei. Dar această întreprindere este și o mare furnizoare de pîine, în special pentru muncitorii agricoli și forestieri. Într-un singur an, este vorba de 1980, s-au fabricat și pus la dispoziția cumpărătorilor produse de panificație în valoare de peste 26 milioane de lei. Această producție mare s-a datorat dezvoltării bazei tehnico-materiale, investițiile în acest sector în ultimii ani fiind de peste 5 milioane lei. Nu este vorba numai de brutăriile moderne de la Dumitrești și Năruja, dar și de nouă cuptoare pe bază de cărbune, fapt ce a contribuit la reducerea substanțială a consumului de motorină. De remarcat este și lărgirea gamei sortimentale de panificație.

I.P.A. Focșani produce și multe bunuri de larg consum : împletituri din răchită la Boțîrlău, articole de mase plastice la Urechești, confecții la Focșani, Pufești. La Focșani, de pildă, se produc garnituri de pat, fețe de masă, capoate, confecții pentru copii. Multe din aceste bunuri de larg consum sînt produse prin valorificarea resturilor de materiale.

În scopul dezvoltării micii industrii și al extinderii prestărilor de servicii, I.P.A. Focșani a hotărît introducerea în fabricație a noi sortimente de conserve de legume și fructe, sucuri, produse de patiserie-cofetărie, precum și a unor produse noi de uz gospodăresc (căruțe, articole din răchită). Prin cooperarea cu alte întreprinderi din județ (cooperative agricole de producție și școli) se vor realiza obiecte din sorg, se vor achiziționa fructe de pădure. S-a stabilit pînă și valorificarea cozilor de cireșe și vișine, a sîmburilor de fructe, a rumegușului, a deșeurilor de lemn de la secțiile proprii de tîmplărie. Toate aceste măsuri vor avea ca efect nu numai mărirea gamei sortimentale de produse, dar și creșterea eficienței economice.

TRAIAN CRĂESCU
ALBU AURAȘ

DIN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A

Creşterea păsărilor în gospodăriile populaţiei se dezvoltă continuu. Există pretutindeni condiţii prielnice create de climă şi de resursele bogate de furaje existente. Se adaugă şi măsurile luate pentru îmbunătăţirea raselor şi sprijinul acordat de unităţile cooperaţiei de consum prin difuzarea, în fiecare an, a multe milioane de pui de o zi. Importanţa economică a activităţii de creştere a păsărilor derivă din capacitatea acestora de a se reproduce şi dezvolta într-un ritm rapid, cît şi din produsele ce se obţin : ouă, carne şi pene.

Dintre păsările de curte un mare randament la valorificare au gîştele. Poate şi de aceea creşterea şi îndoparea gîştelor în gospodăriile populaţiei şi în cadrul cooperativelor de consum se extinde. Din valorificarea cărnii, ficatului şi a penelor se obţin însemnate venituri. În plus, palmipedele şi cu deosebire gîştele, se întreţin uşor, în adăposturi simple, iar ca hrană se folosesc, cu rezultate apreciabile, nutreţurile verzi de pe izlazuri, păşuni şi alte zone verzi, ceea ce reduce considerabil consu-

• Valorificarea penelor de gîscă

Aşa cum bine ştiu majoritatea gospodinelor, de la gîşte se obţin cele mai mari şi valoroase cantităţi de pene, fulgi şi puf. Prin jumulirea unei gîşte de 3 ori pe an, în perioada 1 mai — 30 septembrie, se pot obţine circa 300 g pene, iar după sacrificare, încă 200 g.

Jumulirea pe viu a gîştelor şi valorificarea penelor prin achizitorii şi unităţile cooperaţiei de consum asigură obţinerea unor venituri importante. Preţul mediu este de 90 lei/kg, ceea ce înseamnă că penele de la o gîscă valorează cel puţin 27 lei. Pentru penele obţinute după sacrificare se mai pot obţine încă 10—12 lei (preţul mediu al acestor pene este de 55 lei/kg.).

Iată şi cîteva sfaturi privind recoltarea penelor :

• la jumulirea pe viu nu se vor smulge fulgii de sub aripi, penele din coadă şi de pe aripi şi gît ;

• de la gîştele sacrificate, penele se recoltează imediat, cînd corpul acestora nu a devenit încă rigid şi fără a fi opărite (prin opărire penele se depreciază şi se valorifică la preţuri mici) ;

• Pentru a se usca, penele se întind pe coli de hîrtie, într-un strat subţire şi se vor întoarce zilnic de 3—4 ori ;

• pînă la valorificare, penele de gîscă se vor păstra în saci de pînză, hîrtie sau plastic (perforaţi), pe sortimente şi calităţi, ambalajele cu pene trebuind să fie ţinute în încăperi curate, bine aerisite, ferite de lumină şi de produse ce emană mirosuri.

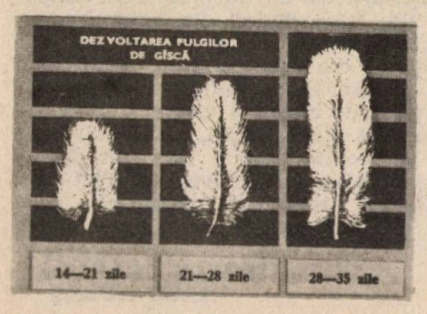

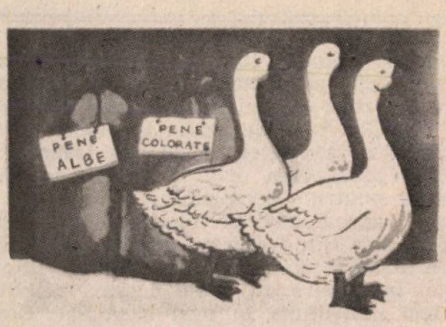

• Avantajele îndopării gîştelor

Contractanţii de gîşte îndopate beneficiază de credite de producţie (avansuri) care se acordă la încheierea contractului, preţ de contractare îmbunătăţit — 19 lei/kg, o primă de export de pînă la 2 lei/kg viu, iar pentru gîştele îndopate şi predate în cadrul contractului în perioada 1 septembrie — 5 decembrie vor primi, peste preţul de contractare, un spor de preţ de 1 leu/kg viu. La aceasta se mai adaugă acordarea unei cantităţi de porumb la preţ de stat.

Gîştele îndopate trebuie să întrunească o serie de condiţii :

• să aibă o greutate minimă de 5 kg ;

• să fie sănătoase, cu penajul complet, fără răni sau cicatrici ;

• pieptul să fie acoperit cu un strat gros de muşchi şi grăsime, capul osului sternal să nu fie vizibil, iar restul trunchiului bine acoperit cu un strat de grăsime ce se simte cu uşurinţă la palpare ;

• sub aripă, la rădăcina ei, trebuie să se simtă, la palpare, o depunere de grăsime proeminentă de mărimea unei nuci.

GÎȘTELOR – VENITURI IMPORTANTE

mul de cereale, deci și cheltuielile pentru creșterea păsărilor. Dar rentabilitatea în creșterea gîștelor se poate asigura numai atunci cînd de la acestea se recoltează, prin jumulirea pe viu, cantități cît mai mari de pene, iar carnea și ficatul se valorifică după îndoparea palmipedelor. Din practica curentă a multor crescători rezultă că de la 20 de gîște se pot obține într-un an circa 540 lei din valorificarea penelor jumulite pe viu și aproximativ 2 500 lei prin îndoparea și valorificarea păsărilor pe bază de contract încheiat cu cooperativele de consum. Deci, în total, un venit de peste 3 000 lei.

GOSPODINE !
Contractați cu cooperativele de consum livrarea de gîște îndopate ! Îndoparea gîștelor este o ocupație rentabilă și vă asigură venituri importante. Valorificați orice cantitate de pene prin achizitorii și unitățile cooperației de consum, care vă asigură prețuri avantajoase

Pentru a contribui la îmbunătățirea raselor de păsări din gospodăriile populației, precum și la obținerea unor cantități suplimentare de produse avicole pentru fondul de stat, organizațiile cooperației de consum din toate județele țării organizează crescătorii proprii de păsări din rase de mare productivitate, produce și difuzează pui și boboci de o zi, asigurînd astfel realizarea unor producții sporite de ouă, carne, pene etc. Astfel, în 1981, crescătoriile de gîște de la cooperative vor livra la Pencoop-Timișoara, pentru export, circa 1 000 tone de carne (aproximativ 250 000 gîște).

A. LAUR

O îndeletnicire foarte rentabilă – CREȘTEREA IEPURILOR DE CASĂ

PRODUCĂTORI, creșteți iepuri de casă și contractați din timp surplusul producției !

Valorificați iepuri de casă prin cooperativele de consum, asigurîndu-vă astfel, în tot timpul anului, importante venituri suplimentare !

Adresați-vă cu încredere cooperativelor pentru a fi sprijiniți în creșterea și valorificarea iepurilor de casă !

Prețurile de contractări și achiziții pentru iepuri de casă sînt următoarele : CALITATEA I lei/kg viu – 19, CALITATEA II lei/kg viu – 17,50.

Nutriile de la Buleta

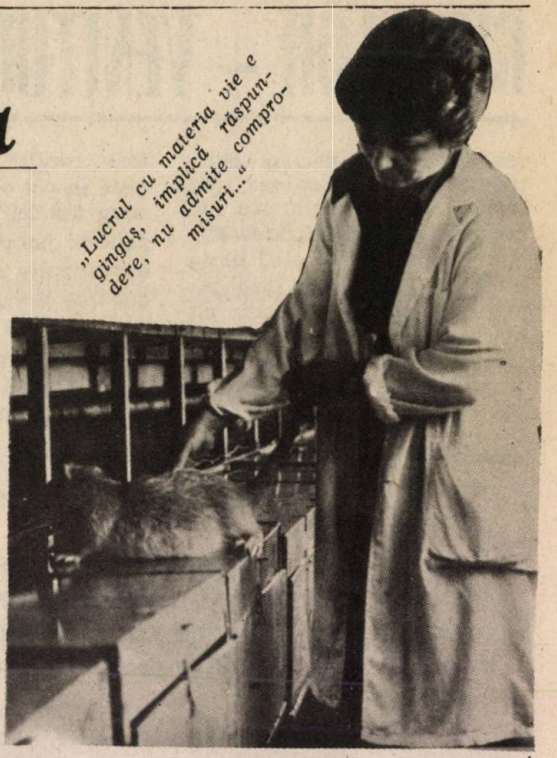

„Lucrul cu materia vie e gingaș, implică răspundere, nu admite compromisuri..."

Peste un an-doi, o nouă unitate producătoare din România va fi prezentă la licitațiile celebrei burse de blănuri de la Londra. Această unitate este *Asociația economică intercooperatistă Buleta*, din județul Vîlcea, care de cîtăva vreme și-a creat o fermă specializată în creșterea nutriilor.

Ideea de a crește animale pentru blană, într-un complex de găini ouătoare poate să pară ciudată. Doar la prima vedere, căci lucrul cu materia vie — expresia aparține directorului asociației, ing. *Constantin Adam* — e gingaș, implică răspundere, nu admite compromisuri, indiferent de specia de animale pe care le creștem.

Fără îndoială, afirmația e întemeiată : dragostea pentru animale, priceperea, voința de a reuși reprezintă un numitor comun absolut suficient chiar pentru creșterea a două specii atît de diferite cum sînt găinile și nutriile. Oricum, ferma de nutrii de la Buleta conține, prin ceea ce s-a investit în ea, o doză puternică de pasiune care se răsfrînge din plin asupra începutului activității.

Și, așa cum se întîmplă de obicei, n-a fost un început ușor. Cunoștințele despre nutrii sînt, îndeobște, restrînse. Iată de ce, atît inginerul Constantin Adam, cît și șefa fermei, ing. Ana Stoica, au fost siliți să ia totul de la început. Adică de la buchea cărții. Și s-au apucat să studieze ca niște școlari sîrguincioși, cele cîteva cărți despre creșterea nutriilor, apărute pînă acum. Chiar și în această perioadă, cînd ferma are în urmă aproape un an de activitate, dacă apare vreo problemă mai deosebită, se face apel la carte. La urma urmei, acești oameni cu experiență îndelungată în producție au redevenit, față în față cu nutriile, stagiari. Dar niște stagiari foarte conștiincioși și cărora prețioasele animale le răspund prin prolificitate, printr-o stare de sănătate foarte bună. La începutul lunii mai 1981, s-au născut primii 83 de pui. La sfîrșitul aceluiași an, se contează pe 1 100 de exemplare tinere. Tot în luna mai, complexul a încasat și primii bani rezultați din activitatea fermei de nutrii : 8 600 de lei. E o sumă mică, mai degrabă un simbol pentru ceea ce vor să realizeze harnicii lucrători de la Buleta : în 1985, ei urmează să atingă nivelul producției de 5 000 de blănuri pe an, cu un beneficiu de cel puțin o jumătate de milion de lei, din care o bună parte în valută. Pentru a atinge aceste obiective, e foarte important ca tot mai multe din blănurile obținute să fie de calitatea I. Or, tocmai această cerință impune muncă, pricepere, ambiție, fără de care nu va fi posibil ca, în 1985, peste două treimi din blănurile realizate să fie de prima calitate. Cele de calitatea a II-a și a III-a urmează să fie prelucrate pe loc, într-un atelier în curs de înființare (meseriașii sînt pregătiți). Însușirile de care am amintit există, sînt sistematic cultivate la cei cîțiva lucrători ai fermei, deopotrivă la Elena Dumitru, Liliana Popescu, Elena Borța, Maria Despa, ca și la mecanicul Trandafir Popescu. Toți au un stagiu redus în creșterea nutriilor, toți sînt tineri sau foarte tineri, toți și-au început activitatea cu reticență, chiar cu oarecare repulsie pentru aceste animale nu prea îmbietoare ca aspect. Dar, mai presus de toate, acești lucrători sînt hotărîți să învingă într-o competiție în care s-au angajat conștienți de greutăți, dar mîndri de puterea lor de a învăța, de a munci, de a reuși.

ALEXE COSMIN

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

CULORI

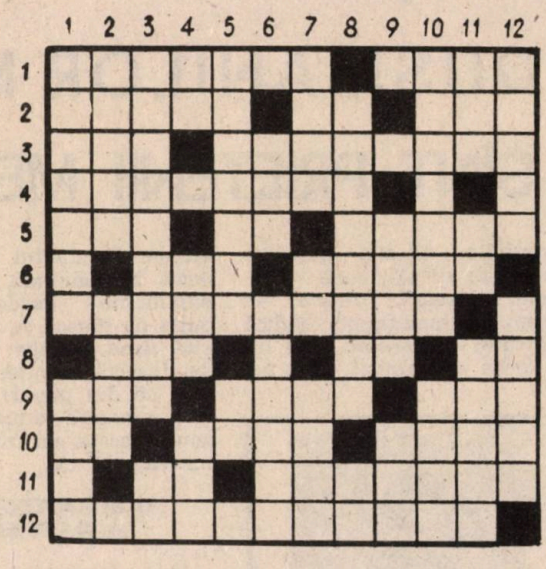

ORIZONTAL : 1) Poet român (1881—1957), autorul volumului „Scîntei galbene" — Mănătarcă de culoare închisă, cu picățele galbene. 2) Metal galben — Miez de nucă ! — Leagăn pentru copii. 3) Animal nordic — Plantă erbacee cu frunze ovale și flori galbene. 4) Substanță organică galbenă, obținută prin distilarea gudronului de huilă. 5) S-a sfîrșit o... gălbenea ! — Locotenent — Scriitor contemporan (n. 1931 ; Valeriu), autorul scenariului radiofonic „Balerina portocalie". 6) A vopsi (reg.) — Stîncă de piatră (înv.). 7) Mică plantă erbacee, cu flori galbene, portocalii, roșii, care se deschid numai la soare (pl.). 8) Siglă pentru Republica Populară Angola — Ultimii galbeni ! — Cap de pasăre ! 9) Pioși (tr.) — Armă de apărare — Imită bătaia tobei. 10) Mă doare — Insulă de corali — Vase. 11) Negație — Plantă din familia ranunculaceelor cu flori de culoare galbenă, crescînd prin pășunile de munte (pl.). 12) Scriitor transilvănean (1882—1963), autorul, volumului de nuvele „Chipuri de ceară".

VERTICAL : 1) Dramaturg român autorul volumului „Recolta de aur" — Galbenă la față. 2) Fără grabă — Erbacee din familia gramineelor, de culoare galbenă la maturitate. 3) Varietate de pepene galben (pl.) — Poftim. 4) Alb, negru, galben... — A fost odată — Metal galben. 5) Specie de ciuperci cu consistență lemnoasă, cea de brad avînd pălăria acoperită cu o crustă de culoare galben-roșcată (pl.) — Liniște ! 6) Document scris — Scriitor român de expresie germană (1901—1972 ; Richard), autor de cărți pentru copii, printre care volumul „Filip, fluturele galben". 7) Sală mare (pl.) — Sorin Oprescu — Jgheab. 8) Scriitor oltean (1890—1975), autorul volumului „Galerii de ceară" — Gălbenelele din urmă ! 9) În ajun — Siglă pentru „Campionatele balcanice de atletism". 10) Lenjerie — Insectă de culoare neagră, cu pete albe-gălbui pe pîntece. 11) A se ivi — Barbu Udrescu — Scriitor român (Iași ; 1929—1975), autorul volumului pentru copii „Ala-bala portocala". 12) Scriitor contemporan (Eugen), realizatorul volumului de nuvele „Tripleta de aur" — Fructe galbene.

PARCUL NAȚIONAL DIN KAKADOU

Pentru majoritatea australienilor, clima extremității nordice a țării se împarte în două anotimpuri : umed și uscat. Aborigenii care trăiesc în aceste locuri disting însă șase anotimpuri, fiecare caracterizat prin propriile sale fenomene naturale. Felul în care ei interpretează mediul înconjurător se reflectă în ornamentațiile miilor de pereți ai grotelor și stîncilor, care reprezintă cele mai bogate „galerii" de artă primitivă din Australia. În această regiune a continentului insular a fost creat Parcul Național din Kakadou, bogat atît în valori naturale, cît și culturale.

Parcul a fost amenajat recent pe o suprafață de 6 000 kmp, între fluviile Alligatorul de sud și Alligatorul de est care se varsă în golful Van Diemen. Cu timpul i se vor alătura alți 7 000 kmp. În urma studiilor preliminare asupra regiunii au fost înregistrate 960 specii de plante și 51 specii de mamifere indigene, 273 specii de păsări, 75 specii de reptile și 22 specii de broaște. Această listă este însă departe de a fi completă, deoarece permanent sînt descoperite alte plante și animale.

Peisajul Parcului Național din Kakadou este rezultatul a peste 2 000 milioane de ani de dezagregare a rocilor, de eroziune a solului și de sedimentare. Dincolo de pădurile de manglieri, care se întind de-a lungul litoralului, se află mari întinderi de trestie și iarbă. În fiecare an, în perioada anotimpului umed, se depun noi aluviuni pe cîmpiile joase.

Omul a populat această regiune pentru prima dată acum 40 000 de ani, în era glaciară. El a emigrat spre nord, deoarece putea veni și pleca liber din Noua Guinee pe mare, al cărei nivel era atunci mai scăzut ca astăzi. Bogată în adăposturi, hrană și apă, țara permitea aborigenilor să-și satisfacă nevoile vitale. În acest mediu fertil și stabil ei aveau posibilitatea să-și dezvolte modul lor de viață bogat în tradiții, rituri strîns legate de anotimpuri.

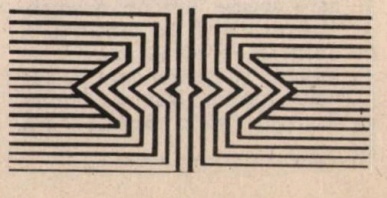

DUȘMANII DUȘMANILOR MEI SÎNT PRIETENII MEI

Greu de imaginat cum ar arăta o crescătorie de... muște. Totuși o asemenea instalație există și servește îndeplinirii unui foarte serios obiectiv științific, și anume,

COMBATEREA BIOLOGICĂ A MUȘTELOR

Este vreo contradicție în cele de mai sus ? Nicidecum. Acțiunea pe care dorim s-o punem în lumină se petrece pe două scene. Cea dintîi — Institutul de igienă și sănătate publică din București, și anume, Laboratorul de ecologie și combatere a vectorilor, condus de Klaus Fabritius, doctor în biologie. A doua — complexul de găini ouătoare Buleta, din județul Vîlcea.

În laboratorul amintit se fac, de cîtăva vreme, experiențe în acest domeniu nou și promițător care este combaterea biologică a insectelor dăunătoare. În cazul de față, insectele combătute sînt muștele obișnuite — adesea prea obișnuite ! — nu numai supărătoare, ci mai cu seamă purtătoare de germeni ai unor boli grave.

Toată lumea știe că împotriva insectelor dăunătoare există o armă : insecticidele. Pînă acum, multă vreme ele au fost folosite cu succes, au salvat adesea recoltele și sănătatea oamenilor. Cu timpul însă această armă s-a dovedit a avea două tăișuri, deoarece insecticidele provoacă poluare și sînt scumpe — pentru a aminti doar două dintre dezavantaje.

ORICE NAȘ ÎȘI ARE NAȘUL

Cum se știe, în natură, fiecare specie are un dușman. Musca are și ea, bineînțeles, dușmani — 50 la număr — insecte parazite care îi fac viața amară. Dar nu într-atît încît să o scoată din circulație. Și aici intervine omul de știință, care folosește dușmănia dintre să zicem entomofagul (adică mîncător de insecte, deși nu e vorba de mîncat propriu-zis) Muscidifurax raptor și muscă.

Printr-o înțepătură bine țintită, parazitul își plasează oul în interiorul pupariului de muscă...

Entomofagul nu se poate reproduce decît folosind — firește, fără voia ei — serviciile muștei. Mai exact, își depune ouăle în puparii de muscă. (Pupariul este o formă proprie de pupă la unele insecte, între care și musca, formă în care pupa este învelită într-un fel de membrană, avînd aspectul unei minuscule gogoașe cafenii). Printr-o înțepătură bine țintită, insecta parazită își plasează oul în interiorul pupariului de muscă. Oul se dezvoltă, ajunge în stadiul de larvă, larva își mănîncă, fără menajamente, gazda, adică pupa de muscă și, bine hrănită fiind, ajunge la stadiul de insectă adultă. Așa se face că din pupariu nu mai iese o muscă adultă, ci... o nouă insectă parazit, ceea ce echivalează cu

O SCAMATORIE A NATURII

Aici intervine iscusința oamenilor de știință în a stimula acest proces, a-i crea condiții optime de desfășurare. Iar pentru aceasta e nevoie de multe muște, de multe puparii, și, de aici, necesitatea de a dispune de o crescătorie de muște. Alături de ea, o crescătorie de insecte parazit. Ambele produc cîte 40 000—50 000 de exemplare pe zi, ceea ce, totuși, e încă puțin pentru o combatere la scara producției. E însă deajuns pentru experiențe care au confirmat valoarea metodei. La complexul Buleta, în cursul lunii august 1980, lună în care muștele ating densitatea maximă, au fost distruse, prin metoda combaterii biologice, 75 la sută dintre ele. Este un rezultat foarte bun, deoarece — după cum ne explică dr. Klaus Fabritius — combaterea biologică nu urmărește distrugerea totală a unei populații de dăunători, ci doar reducerea ei în limite acceptabile, tot așa cum nu urmărește eliminarea pesticidelor din panoplia luptei împotriva dăunătorilor.

ADRIAN COSTA

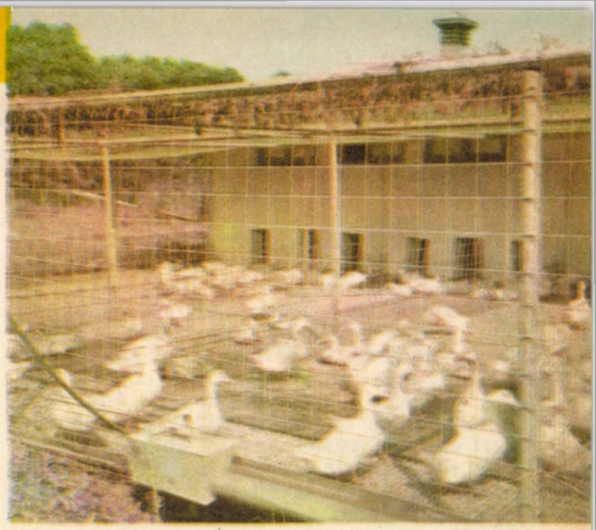

Cu un deceniu și jumătate în urmă, la Întreprinderea avicolă de stat din Mihăilești, județul Giurgiu, avea loc un eveniment deosebit : își etala calitățile primul hibrid românesc din rasele ușoare de găini ouătoare **ALBO'67,** cu care s-a început popularea tuturor unităților avicole de tip industrial, producătoare de ouă, hibrid cunoscut și solicitat ulterior și peste hotarele țării. Erau primele satisfacții ale unei activități susținute desfășurate în cadrul primei ferme de selecție la păsări organizate în țara noastră în cadrul **Centralei pentru producția avicolă.**

Au trecut ani de atunci ; cum s-a dezvoltat și ce reprezintă astăzi „Avicola" Mihăilești ? Care este reputația de care se bucură ALBO '67 ? Care sînt calitățile sale ? Iată cîteva din întrebările la care am găsit răspuns în discuția purtată cu dr. **Petre Trifan,** directorul întreprinderii, un experimentat și cunoscut specialist în avicultură.

Acasă la ALBO '67

— De fapt, ne spune interlocutorul, unitatea noastră funcționează din anul 1963, cînd au intrat în exploatare primele hale de păsări. Dintre elementele edificatoare care demonstrează gradul de dezvoltare a întreprinderii în acești ani, să ne oprim la unul singur : producția anuală de ouă a sporit în acești ani de la 2,5 la 135 de milioane, din care 90 de milioane sînt destinate consumului, iar restul incubației. Astăzi, „Avicola" Mihăilești, cu un profil care s-a îmbogățit de la an la an, dispune de 18 ferme pe teritoriile județelor Giurgiu și Călărași și sectorului agricol Ilfov, 2 abatoare, o stație de sortare și 5 stații de incubație. Hibrizii de găini ouătoare sau cei de pui de carne pe care îi producem sînt destinați marilor complexe avicole de stat și cooperatiste, precum și gospodăriilor populației din județele Giurgiu și cele limitrofe acestuia, cu care încheiem contracte în vederea industrializării cărnii prin abatoarele întreprinderii, produsele fiind destinate aprovizionării Capitalei.

Cît privește ALBO'67, ce vă pot spune decît că în toți acești ani activitatea de selecție a continuat fără întrerupere pentru perfecționarea caracterelor hibridului și chiar pentru dobîndirea altora noi. Astfel, greutatea medie corporală — la adult — s-a redus de la 1 650 la 1 550 g ; greutatea medie a ouălor a sporit de la 49—52 g la 55 g, corectîndu-se genetic forma oului și eliminîndu-se tendința de depunere a calciului sub formă de inele ; consumul specific de nutrețuri combinate per ou a fost redus de la 200 g la 175—180 g, iar producția medie de ouă pe găină furajată a sporit pînă la 245—255 pe an, cît se obține în mod curent la noi, sau la alte mari unități avicole ca I.Av.S. Băicoi-Prahova, Găești-Dîmbovița, Constanța sau A.E.I. Frumușani-Călărași, Lumina-Constanța, Frumușița-Galați. Grație eforturilor specialiștilor și cercetătorilor din cadrul centralei noastre și din alte instituții, hibridului ALBO '67 i s-a imprimat — genetic — o rezistență naturală împotriva leucozei aviare și, începînd cu acest an, a devenit liber și de microplasmoze.

Și-aș vrea să vă mai spun ceva. Modernizîndu-ne producția, l-am modernizat și pe ALBO, adaptîndu-l — tot prin selecție — la creșterea la baterie.

În încheierea discuției, dr. Petre Trifan ne-a furnizat și alte cîteva noutăți de ultimă oră. Recent, a fost organizată o fermă de selecție pentru palmipede — gîște și rațe — care, prin utilizarea unor exemplare indigene și a unor nuclee provenite din import, va furniza materialul biologic necesar populării a două complexe specializate, cu o producție anuală de 2 000 tone de carne și ficat gras. Este de asemenea în curs de dezvoltare un sector pentru creșterea bibilicilor.

În sfîrșit, iată și un detaliu care ne scutește de comentarii. La Întreprinderea avicolă de stat Mihăilești, situată pe șoseaua București-Alexandria, pe malul drept al Argeșului, într-o singură zi, la un consum de circa 200 tone nutrețuri combinate se produc : 400 000 de ouă, din care 240 000—300 000 destinate consumului ; 60 000 de pui de o zi și 22 tone de carne de pasăre. Sînt rezultatele unei activități susținute, competente și disciplinate în cadrul căreia caracterul integrării și-a pus pecetea de la obținerea și selecția materialului biologic și pînă la livrarea produselor finite de larg consum — ouăle și carnea de pasăre.

R. LUCIAN

ÎN SPIRITUL FIZICII

Unele din întrebările de mai jos pot să vă pară, poate, absurde sau formulate astfel încît să fie, cum se zice, „de încuietoare". Vă asigurăm că ele nu au nimic cu aceste posibile presupuneri. Toate se referă la cîteva noțiuni de bază din fizică, dar scopul lor nu este, neapărat, de a vă verifica cunoștințele, ci — mai ales — de a vă autotesta felul de a înțelege unele fenomene firești din jur, din viața de toate zilele, de a vă ajuta să gîndiți și să acționați, la nevoie, în spiritul fizicii. Nu vă pripiți cînd doriți să dați un răspuns ; recitiți întrebarea și priviți-o... din toate unghiurile.

1. Cînd ne mișcăm noi, locuitorii planetei Pămînt, mai repede în jurul Soarelui : ziua sau noaptea ?

2. Imaginați-vă o roată cu spițe (cum sînt cele ale căruței sau bicicletei) care se rostogolește pe pămînt, apoi răspundeți : care parte a roții se mișcă mai repede, cea de sus sau cea de jos, care atinge solul ?

3. Dacă deasupra unei tăvi, pe care se află așezat un strat neted de nisip, se trag două furculițe (legate de cozi cu cîte o sfoară) egale în greutate (asemenea unor pluguri pe ogor), dar una avînd doi dinți, iar cealaltă șase dinți, se pune întrebarea : care dintre ele va trasa urme mai adînci ? Nu răspundeți la întîmplare ; aici, ca și la toate celelalte întrebări, motivați răspunsul.

4. Cînd credeți că veți simți sub dumneavoastră locul mai comod, mai „moale" : șezînd culcat pe o saltea de lînă sau de puf, ori pe un pat din fier care are exact forma trupului dumneavoastră ?

5. Puteți stabili dacă un ou de găină este fiert tare (răscopt), ori este crud, fără a-l privi în lumină și fără... a-i sparge coaja ?

În continuare, iată și cîteva întrebări, cu legătură între ele, în care va fi vorba despre cîntare și cîntăriri :

6. Cît cîntărește, în timpul căderii sale, un corp greu de 1 kg, așezat pe cîrligul unei balanțe cu arc (resort), care cade de la înălțimea de 100 m împreună cu balanța ?

7. Presupuneți că ați putea cîntări o persoană, la diferență de numai un minut, atît la unul din polii geografici ai Pămîntului, cît și la Ecuator. Unde credeți că va avea ea cea mai mare greutate : la pol sau la Ecuator ?

8. Imaginați-vă că pe talerele unui cîntar balanță (cu două platane) ați așezat două găleți identice ca formă și greutate. Una dintre ele este plină cu apă pînă la gură, iar cealaltă este de asemenea plină cu apă, tot pînă la marginea de sus, dar în apa ei plutește o bucată de lemn de brad în greutate de 1 kg ; care găleată apreciați că va cîntări mai mult ?

9. Pe talerul unei balanțe, ca cea din întrebarea anterioară, se găsește așezat un pahar ce conține apă pînă la jumătatea înălțimii lui. Alături de pahar așezați un disc metalic în greutate de 50 gr. Apoi echilibrați balanța punînd greutăți marcate pe celălalt taler, după care luați discul și aruncați-l în apa din pahar. Se știe că un corp scufundat într-un lichid pierde o parte din greutate egală cu greutatea volumului de lichid pe care-l dislocuiește. Și iată întrebarea : în cazul descris, se va menține echilibrul balanței ? În caz că răspundeți negativ, precizați în care parte se va înclina balanța : spre pahar sau spre talerul cu greutăți ?

Și o ultimă întrebare din domeniul acusticii :

10. O sursă fixă, de pildă o sonerie electrică, emite constant un sunet. Dacă vă veți depărta de această sursă cu o viteză egală cu aceea a sunetului emis, cum va fi sunetul pe care-l auziți de la început : mai tare sau mai slab ca intensitate ? (Răspunsurile corecte, la pag. 206).

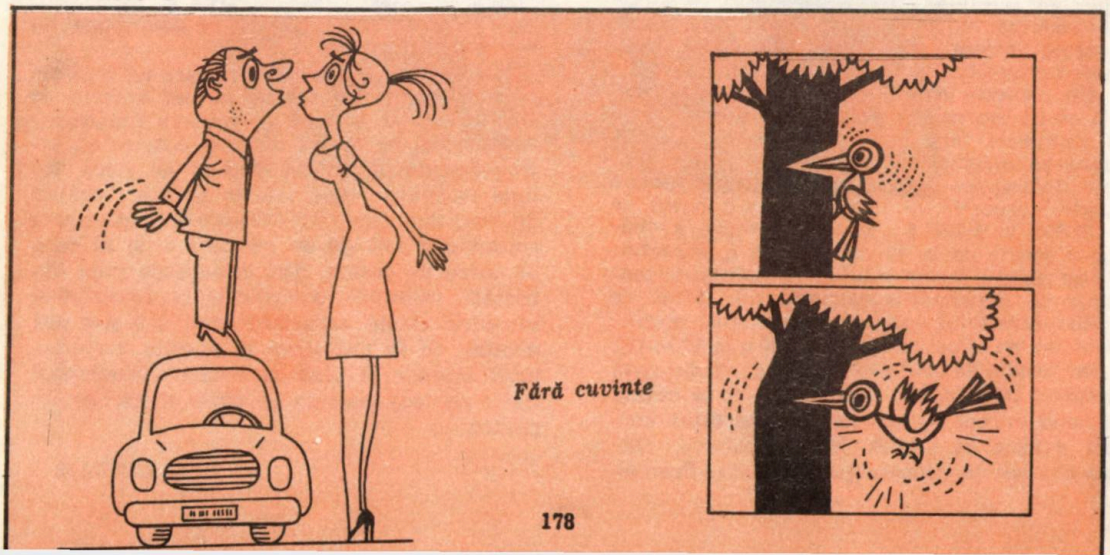

Fără cuvinte

Petele de cerneală de pe albituri se curăță astfel : cînd sînt proaspete se freacă locul pătat cu o cîrpă muiată în lapte dulce sau acru. După ce pata a dispărut, porțiunea respectivă din albitură se clătește bine cu apă caldă și apoi cu apă rece. Se pune la uscat. Cînd pata e mai veche, locul pătat se introduce în puțin lapte și se menține 4—5 ore, după care se freacă cu o cîrpă muiată tot în lapte. Limpezirea se face cu apă caldă și rece, ca în procedeul de mai sus.

Petele de pe mobilă lăsate de un obiect fierbinte dispar prin frecare cu cenușa de țigară. La mobila lustruită, în cenușă se introduce o picătură de ulei.

Petele de creion chimic de pe pînzeturi sau de pe stofele de lînă și bumbac se curăță perfect introducînd țesătura pătată (numai porțiunea respectivă) în spirt denaturat.

Lămîile introduse în apă caldă, cîteva minute, înainte de întrebuințare, vor avea mai multă zeamă.

Crătițele pe fundul cărora s-a prins mîncarea nu se curăță prin răzuire cu cuțitul sau prin frecare cu spălătorul de sîrmă. În vasul respectiv se pun puțină apă și o lingură de sare de bucătărie, apoi se așază pe foc. După fierbere, crațița se curăță ușor.

Sfaturi practice

Vesela. Partea arsă de pe pereții veselei se îndepărtează cu vată muiată în oțet sau soluție slabă de acid oxalic. Se poate folosi și o soluție fierbinte de borax (30 gr la 1 l apă) și 10 gr amoniac. Rezultatul e același.

Peștele se poate păstra proaspăt mai multe zile, chiar dacă nu avem gheață sau frigider. În acest scop, se presară cu sare grunjoasă și se învelește într-o cîrpă muiată în oțet îndulcit (2 buc. de zahăr la 0,50 l oțet).

Mătura nouă, înainte de a fi folosită, se introduce într-o baie de apă foarte sărată și se lasă circa 10 ore. Procedîndu-se astfel, îi prelungim timpul de întrebuințare.

Carnea care a căpătat un aspect neplăcut — înnegrindu-se — își recapătă culoarea inițială, spălînd-o cu apă în care am dizolvat o linguriță de zahăr pudră. Frăgezimea cărnii se obține prin flambare, folosind puțin coniac sau spirt alb (un păhăruț).

Pîinea rece își recapătă prospețimea și savoarea, dacă o înfășurăm într-o hîrtie albă, îmbibată cu apă și apoi o așezăm în cuptor, pe grătar. Operațiunea durează 10—12 minute.

ILIE CIUTESCU

MINIATURI

— **Bărbați, cinstiți munca femeii cel puțin tot atît cît „vă cinstiți" voi, unii cu alții !**

— **Doctore, scapă-mă, nu mă lăsa !**
— **Dar ce ai ?**
— **Două damigene.**

— **Îți aduci aminte că la un bal m-ai mîngîiat ?**
— **Și acum ce vrei, să te mai mîngîi o dată ?**
— **Nu, să-mi dai pensie alimentară !**

— **Mie mi se pare, Ionescule, că tu faci daruri în funcție de interesele pe care le ai.**
— **Nu, tovarășe șef, eu fac daruri tuturor celor care mi-s dragi, și dumneavoastră.**

— **Doctore, nu știu ce să mă fac, soțul meu vorbește în somn.**
— **Treziți-l ușor, cînd începe să vorbească și o să-i treacă.**
— **Păi eu nu vreau să-i treacă, eu vreau să vorbească mai clar !**

EPIGRAME

NUNTĂ CU DAR

Naș mereu e nea Ilie,
Dar s-aude-n sat un zvon
Că la masă dă o mie
Și primește trei... piocon.

UNUI CHIULANGIU

Chefuiește noaptea toată,
Joacă geamparalele ;
Dimineața la lopată
Cică-l „doare șalele".

NICOLAE GHIȚESCU

Experiența Trustului I.A.S. Alexandria se cere generalizată

MODERNIZAREA LUCRĂRILOR ÎN ZOOTEHNIE

În cadrul întreprinderilor agricole de stat din județul Teleorman, zootehnia deține o pondere de peste 50 la sută din producția agricolă globală. Tocmai de aceea, așa cum ni s-a arătat la Trustul I.A.S. Alexandria, așa cum am constatat în fermele crescătoare de animale, modernizarea acestui important sector încă de acum cîțiva ani se află în plină desfășurare, se amplifică de la un an la altul.

Discuțiile purtate cu ing. Florea Gruia, directorul trustului, ca și cu dr. Septimiu Popa, inginer șef cu problemele de zootehnie, rezultatele concrete obținute pînă în prezent ne-au demonstrat încă o dată că atunci cînd planurile și obiectivele sînt bine gîndite și concepute, atunci cînd se fac eforturile necesare pentru asigurarea bazei tehnico-materiale, transpunerea în viață a planurilor se realizează cu succes.

Încă din [illegible]mul [illegible]an, consi[illegible] ca [illegible]t în [illegible] ac[illegible] respectiv 1978, atenția a fost îndreptată, în primul rînd, spre sectorul creșterii taurinelor [illegible] patru lucrări d[illegible] **[illegible]jarea, adăparea, mulsul** și **evacuarea dejecțiilor** solicitau un mare volum de muncă manuală. În prezent, 15 unități din cadrul trustului dețin un efectiv de 28 000 de taurine, din care 7 300 vaci cu lapte. În afara acestora, alte 3 ferme sînt în plină construcție, am putea spune în fază finală : 2 ferme, în sistem de întreținere dezlegat (stabulație liberă), la Merișani și Fîntînele, executate în regie proprie și una în sistem legat, la Traianu-Piatra, realizată de către T.C.I.F.

Așa cum ne-au arătat interlocutorii, pentru condițiile concrete ale Teleormanului s-au experimentat două soluții : la Alexandria — sistemul de întreținere legat, iar la Măgureni — cel dezlegat. După trei ani de verificări s-a ajuns la concluzia că sistemul dezlegat este cel mai eficient sub toate aspectele. La Alexandria, bunăoară, chiar dacă mulsul și evacuarea dejecțiilor erau mecanizate integral, iar furajarea parțial, la un grajd de 108 locuri se foloseau 5 îngrijitori a căror permanență era greu de asigurat. În prezent, la această fermă, care deține un efectiv de 550 de vaci, la fiecare grajd de cîte 120 de vaci lucrează un singur îngrijitor, iar o echipă de 4 mulgători asigură mulsul mecanic al întregului efectiv.

Aici, **furajarea animalelor**, pe fronturile de furajare din adăposturi sau din padocuri, se face cu remorca tehnologică ; **adăparea** este asigurată prin soluții bazate pe principiul nivelului constant ; **mulsul** se efectuează centralizat, prin instalația cu 16 locuri, tip tandem, realizată la I.M.A.I.A. Timișoara, de care beneficiarii, după 3 ani de exploatare, sînt foarte mulțumiți ; **evacuarea dejecțiilor** în interiorul grajdurilor se face cu lopata mecanică de suprafață, pe cîte două alei în fiecare adăpost ; în padocuri, dejecțiile sînt evacuate cu ajutorul unui tractor cu lamă în față sau în spate ; o instalație pneumatică refulează dejecțiile direct pe cîmp sau pe platforme speciale în afara fermei.

Sistemul experimentat de Alexandria este în curs de generalizare la nivelul întregului trust, astfel că pînă la sfîrșitul anului 1982 modernizarea fermelor de vaci cu lapte va fi complet încheiată.

La fermele de porcine, majoritatea de tip gospodăresc, modernizarea a fost extinsă în primul rînd în sectoarele de îngrășare, furajare și evacuarea dejecțiilor. S-au avut în vedere evitarea risipei de furaje, precum și crearea de condiții pentru folosirea subproduselor din industriile laptelui și cărnii (zer, zară, supe și paste etc.).

În sfîrșit, creșterea și exploatarea celor peste 48 000 de ovine, pe care le dețin unitățile trustului, se realizează în ferme specializate, modernizate în proporție de 80 la sută.

Un rol important în extinderea modernizărilor pe baze științifice l-a avut inițiativa creării, în cadrul Trustului I.A.S. Alexandria, a unui grup specializat de proiectare, a unui atelier service pentru intervenții operative în sectoarele zootehnice, precum și a unui atelier specializat în confecții metalice.

Ing. LUCIAN ROȘCA

O marcă de renume:

„AVICOLA“ TITU

În cadrul zootehniei industriale românești, întreprinderea avicolă de stat Titu, județul Dîmbovița, se situează printre piscuri. Acest combinat-gigant, expresie elocventă a gradului de dezvoltare și modernizare a aviculturii, are o capacitate de producție anuală de 20 000 tone de carne de pasăre, în viu, și de 35 000 000 de ouă de incubație. Pe lîngă cele 10 ferme de creștere a păsărilor, a căror activitate se bazează pe un flux tehnologic de nivel mondial, întreprinderea dispune de un abator, a cărui producție industrială se ridică la circa 300 000 000 lei pe an, precum și de o stație de incubație, cu o capacitate anuală de 20 400 000 de pui de o zi. Medicii veterinari Gheorghe Stratulat, directorul unității și George Cîrlugea, director tehnic, precum și contabilul șef Constantin Argeșeanu ne furnizează și alte date care pun în lumină nu atît mărimea combinatului, cît mai cu seamă modul în care colectivul de muncă al întreprinderii reușește să fructifice potențialul de producție și tehnic al acestuia. Iată cîteva dintre ele.

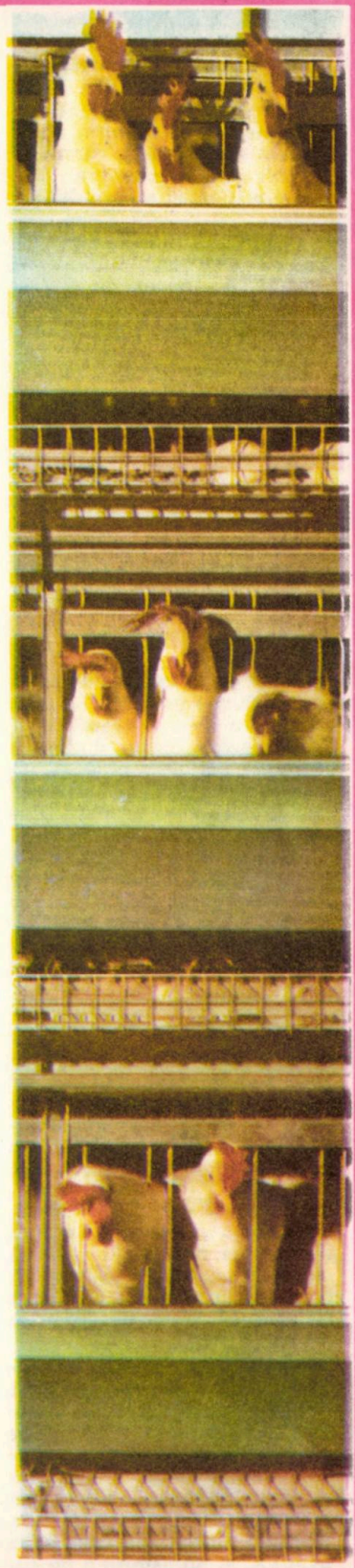

În fiecare an, **„Avicola“-Titu** – denumire sau marcă bine cunoscută azi nu numai în țară – pune la dispoziția beneficiarilor interni și externi în medie 14 200 tone de carne de păsări tăiate. Să reținem, deci : 1 420 de vagoane ! Pe primele cinci luni ale anului 1981 – primul din actualul cincinal – întreprinderea și-a realizat planul la carne de pasăre, în viu, în proporție de 106 la sută, la carne de păsări tăiate – de 105 la sută, iar la beneficii – de 104 la sută. La abator, productivitatea muncii pe lucrător se ridică la 928 000 lei pe an. Calculat la tona de carne livrată, beneficiul pe cele 5 luni este superior cu 360 lei (129%). Se mai cuvine să consemnăm că, pe aceeași perioadă, aportul valutar al unității a fost de patru ori mai mare decît era prevăzut în plan și că angajamentele anuale ale colectivului de muncă, de a realiza suplimentar 700 000 ouă de incubație și 300 tone de carne, în viu, erau și ele realizate și depășite încă înainte de terminarea primului semestru al anului.

Așadar, o carte de vizită remarcabilă, care aruncă un puternic fascicul de lumină asupra colectivului de muncă al întreprinderii. Lumina care se cheamă hărnicie, pricepere, înaltă competență profesională, spirit gospodăresc, atracție pentru nou, neîmpăcare cu rutina, cu risipa, cu nepăsarea, cu tot ceea ce ar putea duce la stagnare, la automulțumire. Ceea ce impresionează în primul rînd pe cei ce-i cunosc pe „păsărarii“ de la Titu este nu numai spiritul de ordine și disciplină în care aceștia își desfășoară activitatea, ci și, în egală măsură, modestia care-i caracterizează, începînd de la director și pînă la ultimul îngrijitor. L-am întrebat, bunăoară, pe ing. Ion Neagu, șeful fermei nr. 8, fruntașă pe întreprindere, (pe primele 5 luni ale anului 1981 își realizase planul în proporție de 123 la sută) care sînt, după părerea sa, principalii factori care le asigură succesele. Răspunsul a fost dezarmant de simplu : oamenii, respectarea tehnologiilor. Completîndu-l, Ion Albu, mecanic, Ioana Moacă și Gavrilă Susai, îngrijitori, fruntași în ferma fruntașă, au adăugat : condițiile optime de lucru, create prin mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, asociate cu importantele posibilități de cîștig.

...Deci, Avicola-Titu, o marcă de renume, o întreprindere de elită a aviculturii și a zootehniei românești. Oamenii ei – un colectiv harnic și priceput care își face din muncă și abnegație un titlu de omenească mîndrie.

P. VARAȘTEANU

DRUMUL CU CAPCANE — de la bici, la schimbătorul automat de viteze

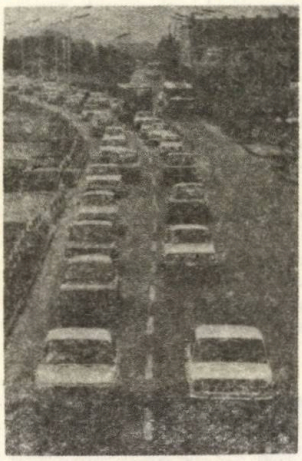

...O căruță oprește pe marginea șoselei. Căruțașul se dă jos, cu intenția de a descărca un bidon cu lapte. Din spate se apropie cu repeziciune un autoturism. Conducătorul acestuia zărește din timp căruța și semnalizează manevra de depășire. Pentru mai multă siguranță, claxonează. Calul tresare speriat și smucește căruța spre mijlocul drumului. Căruțașul rămîne stană de piatră. Pentru a evita coliziunea, conducătorul autoturismului acționează brusc pedala de frînă și rotește volanul spre stînga. Dar, asfaltul era acoperit cu noroi. Mașina intră în derapaj și se răstoarnă în șanț.

Cine este vinovat ?

Căruțașul dă vina pe cal, ceea ce, evident, este o prostie : mai ales pe un drum public, calul nu trebuia lăsat nesupravegheat. Căruțașul ar fi putut aduce și alte argumente în apărarea sa : nu are atestat (documentul care să-i dea dreptul să conducă un vehicul cu tracțiune animală pe drumurile publice). La plecare, i-a spus președintelui C.A.P. acest lucru, dar președintele a rîs : pînă și un copil poate mîna un cal înhămat la căruță — ce mare filozofie este ? Nu-i trebuie decît un bici și hățuri... Apoi, ar fi putut zice căruțașul : de ce sînt vinovat că pe asfalt era noroi ?

Nu s-ar putea ignora argumentele sale, dacă vrem să-l aflăm pe adevăratul vinovat.

Prima greșeală a făcut-o căruțașul, lăsînd calul liber. A doua greșeală este a conducerii C.A.P. care, conform legii, este obligată să-i instruiască pe cei ce folosesc atelajele cu tracțiune animală, în vederea respectării regulilor de circulație. (În cazul discutat, președintele e vinovat direct, deoarece a încredințat o căruță unuia care nu avea dreptul să circule cu ea). A treia greșeală aparține celor care au intrat cu căruțele pline de noroi pe șosea.

Participanții la traficul rutier au drepturi egale, dar și obligația de a respecta întocmai toate regulile de circulație pe drumurile publice. Căruțașul, sau biciclistul, are absolut aceleași îndatoriri ca și șoferii autovehiculelor. Iată de ce, printr-o dispoziție comună a M.A.I.A. și Ministerului de Interne s-a stabilit obligația conducerilor unităților agricole de a face instruirea tuturor conducătorilor de atelaje (căruțe, șarete, docare) și a elibera atestate numai acelor care, la examinare, dovedesc, în fața unei comisii comunale, că și-au însușit și respectă regulile de circulație rutieră. Altfel spus, căruțașii trebuie să aibă și ei „permis de circulație". În plus, legea obligă posesorii de atelaje (organizații socialiste sau particulari) să le doteze cu felinare de vînt (instalate pe partea stîngă și în spate) și „ochi de pisică" — două plăcuțe rotunde reflectorizante, montate în spate (așa cum se vede în desen).

Mai este nevoie să demonstrăm oportunitatea unor asemenea măsuri, astăzi, cînd traficul rutier este atît de intens ? Din păcate, numeroase accidente demonstrează că tocmai necunoașterea sau ignorarea unor reguli simple poate avea urmări tragice, care ar fi putut fi ușor evitate.

Vom exemplifica cu cîteva cazuri petrecute în cursul anului 1981.

În ziua în care împlinea 61 de ani, Stancu Fieraru, din comuna Țigănești — Teleorman, mergea pe bicicletă, pe un drum lăturalnic. Trece peste un podeț, pentru a intra pe șoseaua națională. Nu se uită la stînga, nici la dreapta. Nu se oprește. Nici cel puțin nu încetinește. Apare brusc în fața unui autoturism, care-l accidentează.

Pe ce s-a bazat, în imprudența sa ? Pe spiritul de prevedere al automobiliștilor ? Sau pe propriul său noroc ?

Un alt biciclist, zidarul Nae Mitu din comuna Borcea, neglijează faptul că nu este singur pe șosea. Virează brusc la stînga, fără să semnalizeze și să se asigure. Un autoturism, care venea din spate, îl lovește în plin. Transportat la spital, moare.

Unii se joacă, pur și simplu, cu propria viață, fie din inconștiență, fie din spirit de bravadă. Nici un șofer nu are voie să se urce la volan, dacă a consumat băuturi alcoolice. Dar, cîți bicicliști nu circulă în stare de ebrietate ? Își închipuie, oare, că au drepturi în plus, că sînt privilegiați ? Dacă gîndesc așa, lecția pe care o primesc, unii dintre ei,

ar trebui să le fie de învățătură la toți.

Iată, C. Panait din Surdila — Galați, beat fiind, își pierde echilibrul, dar și... un picior, fracturat și apoi amputat. Ion N. Marica (la 41 de ani) din comuna Satu Mare — Suceava, își pierde mai întîi capul, din cauza băuturii, apoi își pierde și viața.

La fel de grave sînt și urmările provocate din cauza căruțelor, care circulă fără a fi semnalizate, mai ales pe timp de noapte.

3 februarie, ora 20,20, pe raza comunei Pescari — Caraș-Severin. Un autoturism intră în coliziune cu o căruță, ce circula în același sens, dar nu era semnalizată în nici un fel. Lovitura este puternică. Urmarea : căruțașul Petre Baloi (37 de ani) este prins sub lemne, după răsturnarea căruței și moare ; doi pasageri din autoturism sînt accidentați. Toți trei, consăteni. O tragedie care putea fi atît de ușor evitată !

23 aprilie, aproape de miezul nopții. Pe șoseaua Alexandria

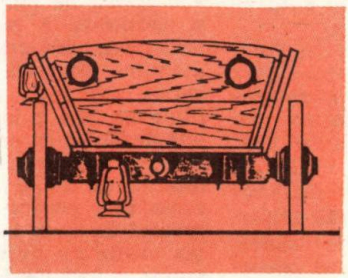

— Turnu Măgurele, la km 42 + 250 o căruță staționa pe dreapta. Tot fără semnalizare. Ioana Curcafa (32 de ani) lega lanțul la oiște. Este acroșată de o autofurgonetă și omorîtă.

Totul este atît de stupid, încît trezește indignare și uimire. Însă, unii nu vor să înțeleagă că, participanți fiind la traficul rutier, au obligația elementară de a nu periclita viața — nici pe a lor, nici pe a altora. Nu se mai circulă pe drumurile publice ca pe vremea bunicilor, cînd puteai aținea în căruță, cu gîndul că ajungi acasă teafăr : calul știa drumul. Într-o perioadă extrem de scurtă s-a făcut trecerea de la bici, la schimbătorul automat de viteze, ceea ce obligă la un efort individual de acomodare. Căci, dincolo de măsurile ce se întreprind pe plan social, pentru creșterea siguranței circulației rutiere, este de datoria fiecăruia să învețe să-și apere viața. Altfel, regretele ar putea fi prea tîrzii.

PAUL URDEA

SFATURI PENTRU AUTOMOBILIȘTI

Practici de întreținere greșite

DISTRIBUITORUL (DELCOUL). Întreținerea platinilor prin șlefuiri repetate constituie o greșeală pe care unii automobiliști nu o sesizează, atribuindu-i consecințele altor cauze. Niciodată, oricît de sigură ar fi mîna celui care deplasează nitul platinat pe piatra sau hîrtia abrazivă, nu se va putea obține o suprafață plană, paralelă cu suprafața celeilalte platini. Micile denivelări determină contactul imperfect dintre platini, realizat nu între suprafețe plane, paralele, ci între „ciocuri" ; din această cauză, uzura în continuare a platinilor va fi foarte rapidă, oxidarea creînd puncte de rezistență electrică ce reduce tensiunea curentului secundar, dintre electrozii bujiilor. Diminuarea tensiunii disponibile — adică a tensiunii obținute în instalația de aprindere a amestecului carburant — față de tensiunea necesară — adică cea impusă de condițiile arderii corecte, cu randament convenabil a amestecului carburant — are drept consecință scăderea puterii motorului, majorarea consumului de benzină, depunerea de calamină pe pereții camerei de ardere, apariția autoaprinderii amestecului carburant, uzuri exagerate ale ambielajului etc. Așadar, o mică economie, adică șlefuirea platinilor și nu înlocuirea lor, poate aduce prejudicii ce depășesc, ca valoare, de zeci de ori prețul contactelor ruptorului (platini).

Considerente tehnice demonstrate de experiență impun înlocuirea platinilor, reglarea, apoi, a distanței dintre ele și, deci, a unghiului Dwell și, în fine, corectarea avansului inițial.

O altă practică uzuală este curățirea ploturilor din capacul distribuitorului, prin șlefuire repetată. Una sau două șlefuiri sînt acceptate, dar repetarea acestei operații de multe ori are următorul inconvenient : se mărește mult distanța dintre ploturi și rotorul distribuitor și astfel apare o rezistență electrică mare în circuitul secundar al insta-

(Continuare în pag. 186)

TEMELIA TRAINICĂ A BENEFICIILOR

Întreprinderea avicolă de stat Alexandria, județul Teleorman, aflată în plin proces de dezvoltare, este una dintre cele mai tinere unități din cadrul Centralei pentru producția avicolă.

La scurt timp după darea în folosință a primelor construcții, mai precis cu vreo 7—8 ani în urmă, întreprinderea și-a început activitatea cu un sector de reproducție, două ferme pentru pui de carne — broileri — și un abator cu capacitatea anuală de 3 500 tone de carne, realizată într-un singur schimb. În ultimul timp, una dintre fermele de pui pentru carne și-a schimbat profilul pe reproducție, întregind prin aportul său un nou sector tehnologic recent — tot de reproducție — ca principal furnizor al unei moderne stații de incubație cu capacitatea de 486 000 de ouă pe serie.

Pe parcursul anilor și abatorul și-a mărit volumul producției la 14 000 tone de carne anual, organizată pe două schimburi.

Într-o perspectivă apropiată, mai precis la sfîrșitul anului 1982, Întreprinderea avicolă de stat Alexandria va dispune de o matcă proprie de 144 000 de găini ouătoare producătoare a 27 milioane de ouă, din care se vor incuba 17 milioane de pui destinați fermelor proprii sau, prin asociere, unităților cooperatiste din județ.

Bilanțul anului 1980 a evidențiat faptul că „Avicola" din Alexandria s-a numărat printre unitățile surori cu rezultate bune. L-am rugat pe inginerul Ștefan Bulhac, directorul întreprinderii, să se refere, pe scurt, la cîteva dintre aceste rezultate.

— Într-adevăr, la sfîrșitul lui '80, un an nu prea ușor, dacă avem în vedere greutățile survenite în furajare, colectivul nostru de muncitori și specialiști a raportat realizarea integrală a planului de 2 850 tone carne, un spor mediu zilnic de 24,4 g la pui, față de 22,5 g cît era planificat, cu un consum specific de 2,8 kg nutreț combinat pentru kilogramul de spor. Greutatea medie de livrare a puilor a fost de 1 432 g față de prevederile de 1 300 g, iar pierderile din efective s-au cifrat la numai 5,5 la sută, față de 8 la sută — limita admisibilă prin plan. Am reușit astfel să încheiem anul cu un beneficiu cu 2,5 milioane lei mai mult față de prevederi. Ca urmare, întregul personal muncitor a beneficiat de sporuri în cadrul acordului global generalizat la nivelul întreprinderii, precum și de premii substanțiale.

În prima jumătate a anului 1981, rezultatele harnicului colectiv de muncă al întreprinderii își continuă cursul ascendent. Față de prevederile de plan, producția totală de ouă a fost realizată în proporție de 108 la sută, iar producția medie de ouă în proporție de 110 la sută; față de planul de 21,3 g, sporul mediu zilnic la pui s-a ridicat la 25,2 g, iar greutatea medie de livrare a puilor a crescut la 1 400 g față de 1 177 g, cît era prevăzut. În același timp, pierderile din efective s-au redus la numai 3,55 la sută.

Rezumînd factorii care au stat la baza acestor realizări, ing. Ștefan Bulhac ne arată:

— Alături de buna organizare a muncii și a producției, de disciplina exemplară în muncă, la obținerea rezultatelor menționate au concurat calitatea materialului biologic și a furajelor, optimizarea densității pe metrul pătrat și respectarea strictă a tehnologiilor sanitar-veterinare. Experiența noastră ne-a demonstrat că în condițiile creșterii puilor la sol, pe așternut permanent, densitatea optimă este de 15 pui pe m.p., situație în care, pe aceeași unitate de suprafață am realizat 102 kg de carne.

L. GĂLĂȚEANU

AVICOLA ALEXANDRIA livrează:
- **pui de o zi pentru unitățile cooperatiste**
- **pui în carcasă, piept dezosat, pulpe tranșate și organe de pui.**

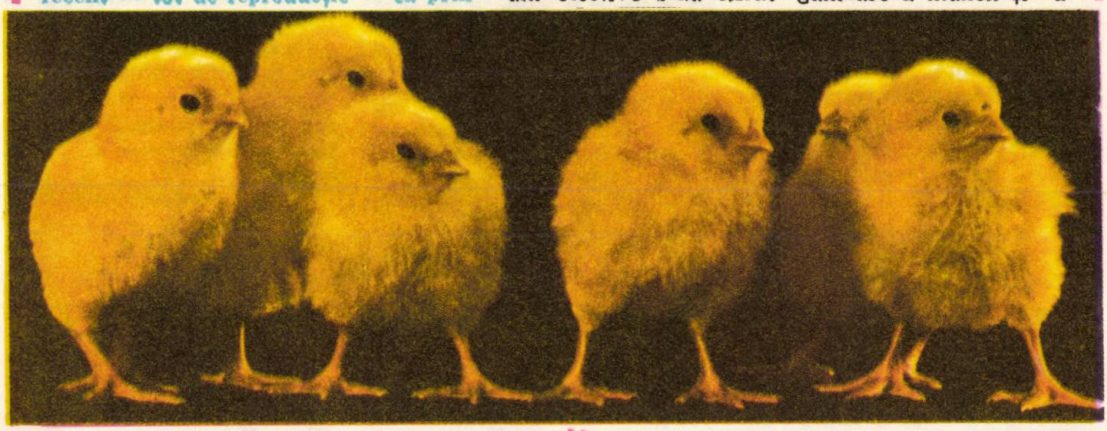

LA DRĂGĂȘANI, PE DEALUL OLTULUI

Podgoriile Drăgășanilor nu mai au nevoie de prezentare, numele lor a devenit de mult renume. Dar, munca oamenilor, munca acestor modești lucrători, harnici și pricepuți, nu va fi nicicînd prea mult lăudată. Niciodată nu se va ști foarte bine cu prețul căror eforturi conștiente, adesea în luptă cu capriciile vremii, se naște un bob de strugure, miracol al naturii, rod al muncii, bucurie ce luminează toamnele pămîntului românesc.

Astfel se petrec lucrurile și la I.A.S. Drăgășani. Pentru această faimoasă unitate, ferma numită Dealul Oltului — poziția ei ce domină împrejurimile îndreptățește pe deplin acest nume — reprezintă ceea ce am putea defini ca o parte ce reflectă întregul. Dacă întreprinderea poate fi asemuită cu o mare uzină vie, avînd cerul ca acoperiș, ferma nu e altceva decît un atelier, cel mai mare atelier. De activitatea lui depind rezultatele întreprinderii.

Oamenii fermei, șeful acesteia, ing. Aneta Răileanu au în răspundere aproape 200 de hectare de vie. Partea aflată pe rod (cam trei sferturi din total) rodește Sauvignon, Muscat Ottonel, Tămîioasă românească. În cincinalul trecut, via aceasta a produs 7 500 kg de struguri la hectar (cu 600 kg mai mult decît prevedea planul). Tot cu depășire s-a încheiat cincinalul și la beneficii. Dar nu numai pentru că producția a fost mai mare, ci pentru încă alte temeiuri ce trebuie înscrise în seama lucrătorilor fermei. Cel dintîi dintre ele este disciplina tehnologică. Îndărătul acestui termen consacrat în limbajul specialiștilor se află migala, grija neslăbită a oamenilor pentru fiecare dintre lucrările fără de care nu există rod : prevenirea bolilor și dăunătorilor, repeziciunea calculată cu care se face recoltarea strugurilor, sortarea și predarea lor, în aceeași zi, la ferma de vinificație etc.

Cine sînt acești oameni ?

Inginer Aneta Răileanu. O femeie care începe să încărunțească, o femeie destoinică, înarmată cu o voință de fier. În 22 de ani de cînd a înființat și conduce ferma, prin mîinile ei au trecut cca. 30 000 de tone de struguri, din care au rezultat peste 20 000 de tone de vinuri, care mai de care mai alese.

S-ar putea ca cineva să obiecteze la formularea „au trecut prin mîinile ei"... Dar aceste cuvinte nu conțin nici o exagerare. Pentru că orice lucrare se declanșează printr-un moment devenit ritual : tovarășa inginer pune mîna și execută cea dintîi ceea ce e de făcut, le arată celorlalți cu cea mai mare precizie cum trebuie făcut. Și așa se face pînă la sfîrșit.

Pentru cel care știe numai să savureze delicile unui vin bun, pare de necrezut că o mînă de oameni poate să smulgă acestor dealuri, nu tocmai prietenoase, atîta aur. Și, totuși, șefii de echipă Gheorghe Burugă, Andrei Dudea, Marin Voinoiu, Aurel Bițu, muncitorii Constantin Croitoru, Dumitru Moraru, Saviță Dobrică și alții reușesc. Pentru că sînt bine îndrumați, pentru că învață, pentru că sînt inimoși. Fiecare știe și vrea să facă și altceva decît treaba pentru care este plătit. Ca oriunde, în ferma viticolă se ivesc tot felul de nevoi : ba trebuie dreasă o roată, ba trebuie cusut un ham, ba se cere pregătită soluția de stropit și cîte altele. Toate sînt făcute pe loc, de acești oameni pentru care ferma este a doua casă.

Și, ceea ce e încă mai interesant, în prima casă, în comunele în care locuiesc — Drăgășani, Sutești, Prundeni etc. — sînt în fruntea gospodarilor pentru munca depusă în cooperativele agricole și în propriile lor curți.

Cu asemenea oameni cine nu ar face treabă ?

Oricum, cu asemenea oameni, ferma Dealul Oltului a I.A.S. — Drăgășani urmează să atingă, pînă în 1985, media de 8 000 kg de struguri la hectar și să mărească și mai mult beneficiile întreprinderii, printr-un susținut efort spre creșterea continuă a calității stropilor de soare.

ADRIAN COSTA

(Urmare din pag. 183)

laţiei de aprindere. În continuare, se petrec aceleaşi fenomene nedorite, păgubitoare, ca şi în cazul şlefuirii repetate a platinilor.

În fine, o ultimă practică greşită : corectarea avansului vacuumatic fără dispozitive de verificare. La unele autoturisme există posibilitatea reglării arcului din sistemul de articulaţii a comenzii dispozitivului vacuumatic de avans. Chiar dacă, aparent, motorul va funcţiona mai corect la mersul în gol, fără diagrama de variaţie a avansului prin depresiune şi fără lampa stroboscopică specială nu putem şti cum se modifică acest avans în funcţie de sarcina motorului. Astfel, la urcarea de rampe lungi, mai ales cînd motorul este foarte cald, pot apărea detonaţii, efectul lor fiind distrugerea lentă, dar sigură, a motorului.

CARBURATORUL. Statistic, cele mai multe intervenţii făcute de mecanicul amator vizează carburatorul. Adică instalaţia cu înalt grad de precizie a execuţiei pieselor componente, unde calibrarea şi profilul fiecărui canal au o importanţă decisivă asupra celor două caracteristici esenţiale ale autovehiculului : consumul de benzină şi dinamica. Trebuie reţinut că factorii ce contribuie la obţinerea de performanţe în cele două domenii trebuie să se afle în echilibru, întrucît diminuarea consumului de benzină, la suta de kilometri, poate determina creşterea consumului specific, exprimat în gr/CP/h., prin reducerea puterii motorului şi invers, creşterea puterii pe seama unor taraje ale carburatorului poate determina sporuri ale consumului de benzină, la nivelul risipei.

Care sînt, deci, greşelile frecvente făcute de mecanicii amatori, privind carburatorul ?

Prima : înlocuirea jiclorului sistemului principal de dozare, pentru diminuarea debitului de benzină. Se înlocuieşte, de regulă, jiclorul principal cu o altă piesă confecţionată la strung, avînd diametrul canalului de trecere a benzinei mai mic. Aparent, soluţia pare bună. În fapt, ea nu este bună, întrucît canalul de trecere original, deci proiectat şi construit de fabricant, are un profil strict determinat privind lungimea, profilul porţiunii şanfrenate (adică pîlniile de intrare şi ieşire) şi gradul de finisare a suprafeţei interioare. Toate aceste profile au influenţă asupra debitului de benzină, deci asupra calităţii amestecului carburant, simpla reducere a diametrului putînd însemna fie reducerea substanţială a puterii motorului, crescînd consumul specific de benzină, fie chiar creşterea consumului la suta de kilometri, dacă, de pildă, canalul este ca diametru mai mic, dar şi mult mai scurt. Concluzia ? Nu se înlocuieşte un jiclor cu altul decît dacă sînt produse de aceeaşi fabrică, pentru acelaşi tip de carburator sau dacă există posibilitatea de încercare la bancul de probă a motoarelor.

A doua greşeală : se modifică perechile de jicloare, principal de benzină şi frînă de aer, micşorîndu-se diametrul primului şi mărindu-se diametrul celui de al doilea. Ideea, în aparenţă logică, este că, reducînd debitul de benzină şi mărind pe cel de aer, calitatea amestecului se modifică spre raporturi sărace. Realitatea este că majorînd, mai ales fără control, diametrul jiclorului frînei de aer, nivelul benzinei în puţul emulsor, cînd se urmăreşte regimul de accelerare a motorului, scade foarte mult ; deci, în regim de accelerare, amestecul sărac va împiedica motorul „să tragă". Se va utiliza atunci pompa de acceleraţie prin apăsări rapide ale pedalei şi, în final, creşte consumul, dar motorul merge prost, cu întreruperi. Există o regulă a corelării jicloarelor de aer şi benzină ; după reducerea diametrului jiclorului principal cu cinci sutimi, se micşorează şi cel de aer cu o zecime, şi nu se va mări, aşa cum se crede că este bine.

În fine, o ultimă greşeală frecventă : spălarea plutitoarelor vechi cu benzină, astfel încît depunerile de gome să nu poată fi înlăturate. Un plutitor vechi se încarcă cu depuneri din carburant, sporindu-i astfel greutatea. Dacă aceste gome nu sînt înlăturate prin spălare cu decanol sau triclor, eventual şlefuire cu hîrtie abrazivă extrem de fină, pînă la obţinerea luciului metalic (soluţii utile în cazul plutitoarelor confecţionate din metal şi nu din material plastic, acestea trebuind să fie înlocuite) — consumul de benzină creşte, datorită coborîrii plutitorului, prin propria greutate, atît cît să închidă supapa poantou mai tîrziu, faţă de nivelul optim.

Grupaj de
AL. SOLOMONESCU

TEORIA *chibritului*

După ce omul, pentru a obține foc, vreme îndelungată a frecat lemne între ele, iar mai tîrziu s-a folosit de **amnar** — bucată de oțel cu care se lovea cremenea spre a scoate scîntei necesare ca să aprindă un fitil sau o ciupercă uscată numită **iască** (romanii spuneau amnarului **clavus**) — abia din 1809 a început să recurgă la chibrituri (tc. **Kibrit**), invenția aparținînd francezului **Chancel**.

Numite **oxigeneze**, chibriturile erau fabricate din bețișoare înmuiate cu un capăt într-o pastă inflamabilă compusă din sulf, clorat de potasiu, lycopodium (plantă criptogamă), zahăr și apă gumată cu rol de liant. Pentru a se aprinde, capătul cu pastă era introdus în acid sulfuric concentrat (vitriol).

Din 1826, compoziția pastei s-a modificat și, pe lîngă clorat de potasiu, cuprindea sulfură de antimoniu și amidon sau apă gumată, aprinderea pastei făcîndu-se prin frecarea ei pe un corp dur și aspru, eventual pe un perete, de unde și sintagma „un de perete frecător" dată chibritului la noi cînd, în secolul trecut, se căuta eliminarea neologismelor.

Fosforul alb fiind toxic, în 1850 suedezul **Johan Lündström** îl înlocuiește cu fosfor roșu, mai puțin toxic și mai stabil și astfel apar chibriturile de siguranță sau așa-zisele „chibrituri suedeze".

Actualmente, chibriturile se fabrică din lemn de brad, plop, anin, mesteacăn, pin sau chiar din carton, se impregnează cu parafină pentru ca să ardă mai ușor, iar un capăt se înmoaie într-o pastă alcătuită după mai multe formule compuse din sulfură de fosfor, clorat de potasiu, sacîz (colofoniu), praf de sticlă, sulfură de antimoniu, bioxid de magneziu, praf de gresie, gelatină etc., în timp ce benzile de scăpărat, lipite pe capacul cutiilor, sînt acoperite cu o pastă compusă dintr-un amestec de fosfor roșu, sulfură de stibiu și clei.

În România, industria chibriturilor a fost inițiată de francezul **Gobart**, care a construit o mică fabrică în București, la Filaret.

În 1879, fabrica cumpărată de o societate română era în stare să producă, anul următor, pînă la 10 milioane de chibrituri pe zi.

Prin legea din 31 martie 1886, luînd ființă monopolul chibriturilor, cele trei fabrici existente atunci — două în București, la Filaret și Cotroceni și una la Bucium-Iași, construită de **S. Goldenthal** — intră sub controlul statului. Apoi, prin legea din 31 mai 1887, statul a cumpărat aceste fabrici, administrația lor trecînd în sarcina Regiei monopolurilor.

Astăzi consumul este asigurat de două fabrici — de la București și Brăila, însă chibriturile au un veritabil concurent — bricheta, cu benzină sau cu gaz.

CONSTANTIN SIMIONESCU

FURNICA

O furnică mai de soi,
Ginditoare-n mușuroi,
Ieșea nopțile-n grădină
Să privească luna plină ;
Și-ntr-o noapte s-a-ntîmplat
C-a prins aripi și-a zburat.

Cînd plutea vrăjită-n zări
Legănată de visări,
S-a iscat, așa, deodată
O furtună ; speriată
A intrat la adăpost
Pe fereastra unui prost.
Prostul numai ce-a zărit-o
Și cu-o palmă a strivit-o.

MORALA

Să prinzi aripi are rost,
Dar ferește-te de prost !

NICOLAE GHIȚESCU

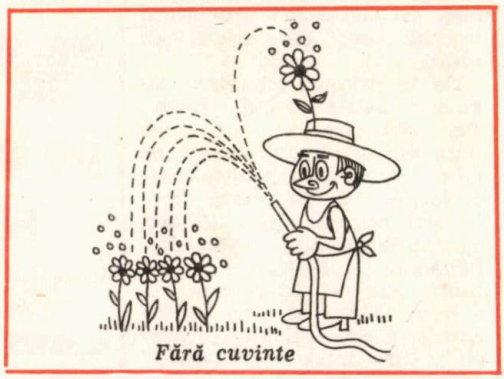

Fără cuvinte

Din viața celebrităților

Balzac, mereu plin de datorii, primi vizita unui creditor.

— Nu mai pot aștepta, dați-mi banii pe care vi i-am împrumutat, am și eu de plătit mîine o datorie !

La care Balzac, indignat :

— Cum, nu ți-e rușine ? Faci datorii și vii să ți le plătesc eu ?

Beethoven compunea de preferință noaptea, atunci cînd atmosfera era încărcată de fulgere, de trăznete.

George Sand, în amintirea iubirii sale pentru Chopin, pe care îl întîlnise prima oară într-o zi ploioasă, scria totdeauna cu plăcere atunci cînd afară era furtună.

După concert, Bernard Shaw merse la garderobă pentru a-și îmbrăca paltonul. Cîțiva admiratori încearcă să-l ajute. Show îi refuză :

— Mulțumesc, dar la concertul trecut mi-a dispărut portofelul.

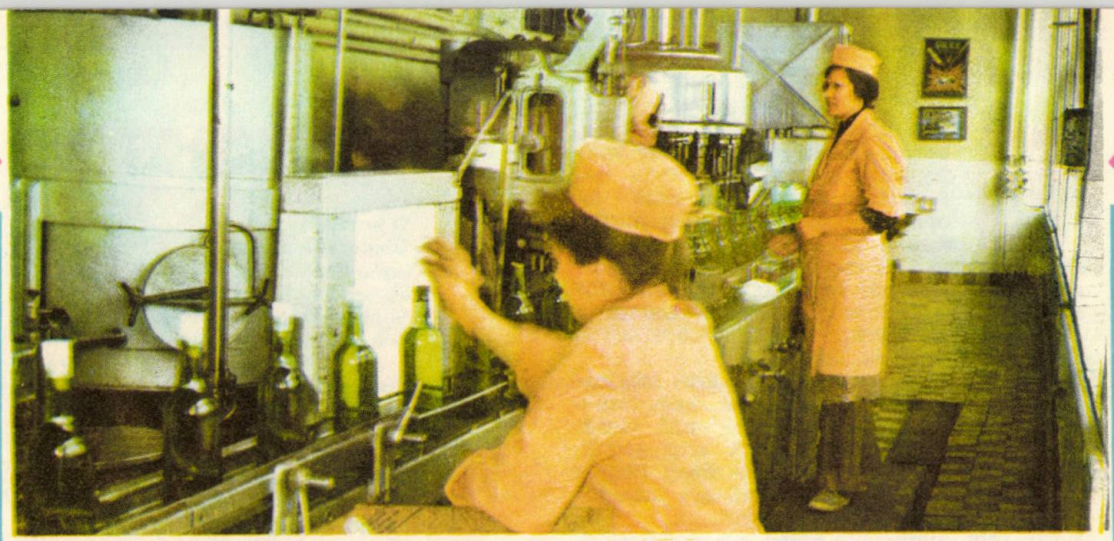

DE LA GRASA DE COTNARI, LA BUSUIOACA DE BOHOTIN

Podgoriile Iașilor și Hușilor figurează — împreună cu cea a Odobeștilor — printre cele mai vechi și mai vestite podgorii ale Moldovei. Pornind de la această notare dintr-o lucrare de specialitate a lui I.C. Teodorescu, ne propunem să prezentăm viticultura ieșeană așa cum arată ea astăzi.

De la primele schimburi de **cuvinte avute cu ing. Ștefan Petcovici,** directorul întreprinderii viei și vinului — Iași, ne dăm seama că misiunea viticultorilor de pe aceste meleaguri nu este deloc ușoară, că faima tradiției Cotnarilor, bunăoară, îi obligă la mai multe eforturi de gîndire și acțiune. Motiv în plus pentru care și specialiștii întreprinderii și-au integrat activitatea în cadrul fermelor de producție ale unităților agricole, contribuind astfel, în mod direct și efectiv, la trecerea de la viticultura clasică la metode moderne de cultură.

Caracteristica principală a ultimului cincinal a fost concentrarea și specializarea producției viticole, prin înființarea de noi plantații, masive, pe terenuri amenajate și modernizarea plantațiilor existente, în vederea mecanizării lucrărilor. În cincinalul trecut, patrimoniul viticol al județului a fost înnoit prin plantarea a 1 200 de hectare și modernizarea a 8 000 de hectare. Efectul modernizării : realizarea unor producții sporite de struguri, cu cîteva mii de kilograme mai mult la hectar. Aceasta a permis să se obțină, în medie pe cincinal, o creștere a producției de circa 32 la sută, valorificîndu-se în plus peste 88 000 tone de struguri. Eficiența economică s-a tradus prin înregistrarea, la capitolul beneficii, a sumei de aproape 2,5 milioane de lei.

În acest cincinal se va continua acțiunea de concentrare și specializare a producției viticole, prin crearea de noi plantații pe o suprafață de 2 500 de hectare. În acest scop s-a trecut la organizarea de asociații viticole. Prima asociație a fost creată la Cozmești, avînd o suprafață de peste 400 de hectare, după care urmează cele de la Vlădeni și Belcești, precum și cea de la Cotnari, care va avea un profil pomi-viticol.

De asemenea, se va continua modernizarea ultimelor plantații vechi în suprafață de 3 170 de hectare. Această acțiune va fi încheiată în primii 2—3 ani ai cincinalului, astfel ca în 1985 să se realizeze potențialul de producție prevăzut : 7 200 kg de struguri, în medie la hectar.

Mai trebuie să arătăm că în acest cincinal, față de cincinalul precedent, se va asigura obținerea unui spor total de producție de aproape 187 000 tone de struguri.

Pe baza învățămintelor trase din experiența anilor trecuți, 1981 a fost declarat anul de cotitură în ceea ce privește aplicarea în complex a tehnologiilor de cultură, recomandate de cercetarea științifică, pentru realizarea unor producții mari, de calitate și ieftine, atît la strugurii de masă, cît și la cei pentru vin.

Prelucrarea strugurilor pentru vin se face în 4 secții teritoriale : Tomești, Cotnari, Probota și Voinești, fiecare secție avînd mai multe centre de vinificare. Împreună cu ing. **Titel Jescu,** șeful secției Tomești, am vizitat centrul de la Răducăneni, unitate fruntașă pe întreprindere, situată spre zona Hușilor. Pe raza de activitate a acestui centru, condus de ing. **Nicolae Istrătoaie,** se află peste 1 250 de hectare cu vie, din care aproape 750 de hectare cu vie pe rod. Aici se prelucrează circa 6 000 tone de struguri din soiuri renumite, printre care și Busuioaca de Bohotin, cu parfumul său caracteristic, ce amintește de aroma tradafirilor. Ferma viticolă de la C.A.P. Bohotin, condusă de ing. **Tatiana Bodoga,** cuprinde aproape 100 de hectare, plantație modernizată în întregime. Ca urmare, în anul 1980 s-a obținut o producție medie de peste 9 000 kg de struguri la hectar.

„Drumul" vinului se încheie la secția industrială a I.V.V. Iași, condusă de ing. **Victor Cozma.** Aici, ca și în alte unități specializate, sînt îmbuteliate vinuri de marcă — de la Grasa de Cotnari, la Busuioaca de Bohotin — atît pentru piața internă, cît și pentru export **(vezi fotografia).**

VASILE CIAUȘU

AMBIȚIA DE A FI MEREU ÎN FRUNTE

Am vizitat de mai multe ori Asociația economică [illegible] cooperatistă pentru creșterea păsărilor ouătoare de la Uricani și de fiecare dată aflam noi date care marcau dinamica dezvoltării acestei unități. Spre exemplu, dacă în 1975 s-au obținut 12 milioane de ouă, adică 240 bucăți de la fiecare găină ouătoare, în 1980 producția medie a sporit la 265 bucăți, totalizînd 37,3 milioane de ouă. În cincinalul trecut au fost livrate, suplimentar, 33 milioane de ouă și s-a realizat, peste sarcinile de plan, un beneficiu de 33 milioane lei.

Dar să lăsăm cifrele la o parte și să subliniem faptul că, pentru rezultatele de producție și economice obținute în anii cincinalului trecut, colectivul de muncă de la A.E.I. Uricani a primit de patru ori Ordinul „Meritul Agricol" clasa I și o dată Ordinul „Meritul Agricol" clasa a II-a, iar în 1980 — ca o încununare a performanțelor tot mai valoroase — a fost distins cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste", fiind prima unitate din județul Iași care a primit steaua de aur „Secera și Ciocanul". De asemenea, i s-a decernat Steagul roșu și Diploma de onoare pentru ocuparea primului loc pe țară în întrecerea socialistă pe 1980, îndeplinind și depășind toți indicatorii economico-financiari.

Stăm de vorbă cu dr. Ioan Nicuță, directorul asociației, un bărbat puternic, dar plin de sensibilitate. Datorită modestiei ce-l caracterizează, dialogul nostru despre realizările unității decurge anevoios. „Nu avem secrete și nici rețete speciale ; aplicăm aceeași tehnologie care se folosește în toate unitățile avicole din țară" — spune interlocutorul. Totuși, după mai multe tatonări, aflăm și „secretele".

Primul se referă la folosirea cu randament sporit a spațiilor construite. În 1972, după numai doi ani de la înființarea asociației, aici s-a introdus sistemul de creștere a păsărilor în baterii. Astfel, spațiul de cazare a crescut de două ori și jumătate ; de la efective de 72 000 de găini ouătoare și 24 000 de puicuțe pentru înlocuire, s-a ajuns la 180 000 de găini și 80 000 de puicuțe pe serie. Mai concret, aceasta a însemnat creșterea producției de ouă de la 13—15 milioane, la 30—38 milioane.

Asigurarea unor efective de păsări sănătoase, capabile să realizeze adevărate recorduri de producție, a permis specialiștilor de la Uricani să aplice, după experimentările de rigoare, o metodă practică, de mare eficiență, care constă în prelungirea perioadei de ouat, prin regenerarea fiziologică dirijată. În acest fel, anul trecut au fost readuse în circuitul productiv 135 000 de păsări „ieșite la pensie", iar în acest an — 180 000, nemaifiind nevoie să se crească serii de puicuțe pentru înlocuire.

Prezentînd aceste noutăți, directorul asociației n-a uitat să ne vorbească și despre oamenii cu care lucrează, majoritatea fiind tineri. Pe lîngă hărnicie, ei se remarcă prin multă pricepere și pasiune pentru meseria lor de crescător de păsări, pentru această treabă de laborator. Așa se explică faptul că productivitatea muncii a ajuns la aproape o jumătate de milion lei pe o persoană, iar cîștigul mediu lunar la peste 2 500 lei pe un muncitor. La panoul de onoare sînt notați fruntașii dintre fruntași : Paraschiva Colotilă, Angela Harasim, Gica Ilian, Mărioara Dorofte, Maria Spiru, Elena Ionel, Ion Dorofte, Ion Ciubotaru și alții. „Cu asemenea oameni, animați de ambiția de a fi mereu în frunte, producția asociației noastre va spori continuu și în acest cincinal — ne asigură interlocutorul. Dealtfel, în anul 1985 vom realiza cu circa 10 milioane de ouă mai mult decît în 1980. Fondul genetic al găinii permite obținerea a 280—290 ouă pe an. Asemenea creșteri am prevăzut și la ceilalți indicatori. Sporind producția, eficiența economică, ne aducem contribuția la mai buna aprovizionare a populației cu produse proaspete și de calitate.

V. NISTOR

Instantaneu într-una din halele de producție. Dr. Ioan Nicuță, directorul asociației, împreună cu două colaboratoare : dr. Eugenia Tihovici, medicul epizootolog și dr. Aurelia Coman, șefa stației de sortare a ouălor

BUCUREȘTI — CAPITALA SPORTULUI MONDIAL

FISU · UASCR
UNIVERSIADA '81
BUCUREȘTI ROMÂNIA

Valoarea rezultatelor — în tablourile de recorduri mondiale universitare vor rămîne înscrise 43 de astfel de performanțe —, calitatea concursurilor în toate cele 10 discipline înscrise în program, prezența a sute de campioni olimpici și recordmeni mondiali și continentali, a altor mari nume din galeria de vedete ale sportului au făcut din București, pentru 12 zile, o veritabilă capitală a sportului mondial. În toate ramurile, întrecerile au avut nivelul unor campionate ale lumii. Întrecerile de atletism, în cursul cărora au fost stabilite 17 recorduri mondiale universitare, s-au constituit în cel mai valoros concurs al sportului olimpic numărul 1, găzduit vreodată de țara noastră. O serie de performeri și-au confirmat la București clasa internațională. Campioana olimpică și recordmena mondială **Sara Simeoni** (Italia) și-a adăugat în palmares încă un titlu de prestigiu, cel de campioană mondială universitară, cîștigînd proba de săritură în înălțime cu un nou record al Jocurilor — 1,96 m. La aruncarea ciocanului, vest-germanul **Klaus Ploghaus**, student în arhitectură la Darmstadt, a făcut un concurs excepțional, realizînd la fiecare aruncare rezultate superioare recordului mondial universitar, stabilit tot de el, în urmă cu doi ani, la Ciudad de Mexico. Triplusaltistul chinez **Zou Zhenxian**, recordmenul Asiei, a cucerit, la București, consacrarea definitivă, obținînd victoria cu un rezultat competitiv pentru primul loc în orice mare competiție — 17,32 m, iar sovietica **Tatiana Kolpakova** a confirmat victoria olimpică din urmă cu un an, surprinzătoare la acea vreme, cîștigînd săritura în lungime cu 6,83 m. În amintirea spectatorilor de pe stadionul „23 August" și telespectatorilor va rămîne multă vreme dramatica sosire din cursa de 3 000 m plat fete, în care sovietica **Valentina Ilinih**, după ce a condus categoric 2 500 m, în pragul leșinului pe „hașura" din preajma sosirii, a fost depășită, pe ultimii 2 metri, de **Breda Pergar**, din Iugoslavia, avînd totuși puterea să treacă linia albă în poziția a doua și probînd astfel că sportul este, poate, în primul rînd, o perpetuă luptă a omului cu propriile limite.

În bazinul „23 August", în competiția de înot, una dintre problemele statisticienilor a fost înregistrarea recordurilor mondiale universitare, bătute, adesea de cîteva ori, dimineața, în serii, și apoi în finalele de după-amiază. În dreptul a 26 din cele 29 de probe ale concursului de înot apare mențiunea „record mondial universitar, stabilit la București în 1981". Printre marii performeri se numără înotătoarea **Jill Sterkel**, din Statele Unite, cîștigătoare a 5 medalii de aur, sovieticul **Serghei Fesenko**, de trei ori pe prima treaptă a podiumului de premiere, **Kimberly Linehan**, din S.U.A., cehoslovacul **Daniel Machek**, americanii **William Paulus** și **Robert Pacak**, pe care nici miimile de secundă nu i-au putut departaja în proba de 100 m fluture, fapt unic în istoria marilor campionate.

La același nivel deosebit s-au situat și celelalte concursuri, în care măsurarea performanțelor nu se face cu metrul sau secunda. La scrimă, competiția universitară a fost o repetare, la o lună distanță, a Campionatelor mondiale de la Clermont-Ferrand, iar la sărituri în apă, sportivii chinezi, care domină de un an această disciplină, și-au demonstrat din nou calitățile, cîștigînd 3 din cele 4 probe. Semnificativ pentru valoarea concursului este faptul că, la trambulină băieți, campionul olimpic, sovieticul **Alexandr Portnov**, a trebuit să se mulțumească cu medalia de argint, fiind întrecut de compatriotul său **Serghei Kuzmin**.

La baschet, finala turneului masculin, dintre echipele Uniunii Sovietice și Statelor Unite, a fost demnă de un campionat mondial. Formația sovietică, la ora Universiadei cu 7 proaspeți campioni europeni, aureolați cu o lună în urmă la C.E. de la Praga, a trebuit să se încline în fața fanteziei și omogenității lotului american. În schimb, la feminin, baschetul sovietic s-a revanșat, smulgînd titlul mondial universitar selecționatei S.U.A., campioană la ediția precedentă, de la Ciudad de Mexico. Voleiul, tenisul, luptele, polo-ul pe apă au avut, la rîndul lor, toate atributele marilor competiții.

STRĂLUCIT BILANȚ ROMÂNESC

În aceste condiții, performanța reprezentanților studenților români, care au cucerit 67 de medalii, bilanț aproape dublu față de cea mai bună realizare de pînă acum la Universiade, reprezintă un moment de vîrf al sportului nostru. **Am obținut medalii la toate cele 10 discipline din program și aur la 7, ceea ce demonstrează omogenitatea, la înalt nivel, a întregului lot, vitalitatea și valoarea sportului românesc.**

Din nou, cea mai bună în această galerie de stele a fost **Nadia Comăneci,** de 5 ori medaliată cu aurul universitar, care și-a completat palmaresul cu singurele trofee ce îi lipseau, cele de campioană mondială universitară. Nadia a condus întrecerea de la început pînă la sfîrșit, colecționînd alte elogii din partea specialiștilor și spectatorilor, a tuturor celor care, de 6 ani, de la debutul de la Campionatele europene de la Skien (1975), și pînă acum, la Universiada bucureșteană, prima competiție de nivel mondial în care a evoluat în fața propriilor spectatori, au recunoscut în gimnasta română cea mai bună reprezentantă a sportului gra-ției, din toate timpurile. **Emilia Eberle, Rodica Dunca, Dumitrița Turner** și, marea surpriză plăcută pentru noi a Universiadei, gimnaștii **Kurt Szilier, Emilian Nicula, Dan Odorhean** și **Romulus Bucuroiu** au adunat la Palatul sporturilor și culturii, în cele 4 zile rezervate gimnasticii, 18 medalii (12 de aur, 3 de argint și 3 de bronz). Gimnastele și gimnaștii au dat un start excelent delegației studențești din România. Înotătorii s-au autodepășit și ei, cu cele 2 medalii de aur **(Carmen Bunaciu),** 2 de argint și una de bronz, iar atleții, după prezența stearsă de la Jocurile Olimpice de la Moscova, au avut rezultate dătătoare de speranțe : 2 titluri mondiale universitare **(Florența Crăciunescu,** la disc, și **Doina Melinte,** la 800 m — tradiția nu se dezminte), 4 medalii de argint și 9 de bronz. Voleibaliștii (se pare că avem din nou o generație excepțional dotată) au cîștigat turneul fără înfrîngere, iar scrima ne-a adus din nou, după un deceniu mai sărac, 2 medalii din cel mai prețios metal și alte clasări onorabile. Luptătorii, la rîndul lor, și-au făcut din nou datoria, în special la „greco-romane", cu cele 13 medalii, dintre care 6 de aur. Tenisul de cîmp a fost dominat categoric de sportivii români, în frunte cu **Virginia Ruzici** și **Florin Segărceanu,** toate cele 5 locuri întîi pe podiumurile turneului avînd ca ocupanți pe tenismenii din țara noastră. Surprize plăcute ne-au făcut baschetbalistele, cu o medalie — de bronz — în premieră pentru sportul nostru, și săritoarea în apă **Ruxandra Hociotă,** medaliată, de asemenea, cu bronz.

În clasamentul neoficial pe medalii, România a ocupat în final un onorant loc 2, după puternica reprezentativă a U.R.S.S., dar înaintea altor foarte valoroase selecționate. Aici este locul să spunem că la București au fost prezente toate marile echipe sportive ale lumii, cum aprecia, în cadrul unei conferințe de presă, președintele Comitetului Internațional Olimpic, **Juan Antonio Samaranch,** prezent la festivitatea de deschidere.

Iată primele 10 clasate în această ierarhie, neoficială, dar uzitată la marile competiții (au luat medalii 30 de delegații) :

	TOTAL	AUR	ARGINT	BRONZ
1. U.R.S.S.	111	38	38	35
2. ROMÂNIA	67	30	17	20
3. S.U.A.	56	29	18	9
4. R. P. CHINEZĂ	21	10	6	5
5. ITALIA	13	6	4	3
6. BRAZILIA	13	—	3	10
7. R. D. GERMANĂ	12	4	7	1
8. BULGARIA	9	—	4	5
9. CUBA	8	2	2	4
10. JAPONIA	7	3	2	2

Țara noastră a mai ocupat într-un astfel de clasament locul 2, la Sofia, în 1961, dar cu un total de numai 21 de medalii și în condițiile unei concurențe mai puțin tari decît anul acesta. Acest bilanț excepțional reprezintă deci momentul de triumf al sportului nostru. Galvanizați de ambianța terenului propriu, depășindu-și în mod substanțial promisiunile, reprezentanții României au făcut din Universiada de la București o mare sărbătoare a sportului din țara noastră, răspunzînd astfel grijii și sprijinului acordate de partidul și statul nostru acestei importante activități sociale.

LUCIAN OPREA

Străvechea și mereu moderna școală de la Miroslava

150 DE ANI DE învățămînt agricol

Liceul agroindustrial de la Miroslava, județul Iași, trăiește un eveniment jubiliar de mare intensitate emoțională. Se implinesc 150 de ani de cînd, în deceniul al patrulea al secolului trecut, s-a fondat aici o școală, care-și propunea să educe tinerii din Moldova în spiritul gîndirii avansate a acelui timp. O școală care, înscriindu-se în tendința vremii care marca acest veac, ce s-a numit al națiunilor, stipula, contrar canoanelor de pînă atunci, predarea materiilor în limba română. Un fapt semnificativ : după știința noastră, școala de la Miroslava a fost prima din această parte a Europei, care a realizat predarea, într-o formă instituționalizată, a cunoștințelor agricole. Ea a premers, din acest punct de vedere, școlilor din Ungaria apărute în 1839 și celor din Rusia, înființate în 1842. Predarea cursurilor în limba română demonstra că graiul nostru era suficient de evoluat și de exact pentru a exprima noțiuni complexe de știință și tehnică. Totodată, conținutul programelor avea drept scop formarea unor oameni cu o conștiință militant patriotică. De altfel, aici a debutat ca învățăcel viitorul democrat revoluționar Mihail Kogălniceanu. Fapt este că școala de la Miroslava s-a afirmat ca un adevărat focar de cultură dar și de educație patriotică.

Istoria școlii consemnează numeroase momente de mare semnificație. Astfel, aici a fost realizat, de către Dimitrie Sturza, fiul domnitorului Mihail Sturza, primul manual de zootehnie, care cuprindea noțiuni de bază privind creșterea calului. Tot aici, a fost înființat în 1865, de către Mihail Viltimescu, așa-numitul Stabiliment sericicol care urmărea dezvoltarea acestei străvechi îndeletniciri a locuitorilor de pe pămîntul Daciei. Și nu este lipsit de importanță faptul că mătasea produsă de elevele acestei școli a obținut medalia de aur la Expoziția internațională de la Paris din anul 1900. Tot aici, accentuînd caracterul practic, funcțional, al școlii, primul nostru agronom — Ion Ionescu de la Brad a înființat în 1866 o Școală practică de agricultură. Să notăm, de asemenea, organizarea de către una dintre sculptoriţele valoroase din perioada interbelică, și anume Olga Sturza, a unui orfelinat agricol, destinat copiilor rămași fără părinți în primul război mondial.

În timpul lungii sale activități, școala de la Miroslava a format mari personalități ale științei și învățămîntului din România. Aici a studiat, ca elev al lui Ștefan Popescu, Ion Pavel, cel care a creat soiul de grîu Iași-6 și soiul de fasole Galbenă de Moldova. Aici au funcționat ca profesori Constantin V. Oiescu, Jean Livescu, Ion Tritu, Constantin Velicu, Dimitrie Șuler și alte cadre cu nume de mare rezonanță.

Liceul de la Miroslava se înfățișează astăzi într-o organizare structurală modernă, în care învățămîntul este integrat organic cu cercetarea și producția. El dispune de o bază proprie de lucrări practice — ferma de la Galata — și beneficiază de sprijinul unor mari unități zootehnice — I.S.C.I.P. Tomești, Întreprinderea avicolă de stat Iași, Ferma sericicolă Bivolari, Ferma de taurine Dancu de la I.A.S. Iași și este dotat cu laboratoare moderne, echipate cu aparatură audiovizuală. Lucru deosebit de important, corpul didactic este format din 20 de profesori cu o bună pregătire, atestată de gradele atribuite și cu o vocație dovedită pentru această nobilă muncă de formare a tinerei generații. Pe lîngă preocupările școlare, profesorii sînt angajați în ample și laborioase cercetări, orientate, pe de o parte, în direcția producției agricole și, pe de altă parte, spre studierea istoriei, învățămîntului și practicii agricole din Moldova.

Profesorul Nicolae Cerchez, directorul liceului, care cumulează calitățile de specialist în genetică, cercetător în domeniul istoriei și de animator al învățămîntului agricol, ne asigura că oamenii formați la Miroslava se afirmă la locurile lor de muncă drept cadre valoroase, cu bună pregătire în domeniul zootehniei și medicinei veterinare.

La 150 de ani de învățămînt agricol în limba română, Liceul agroindustrial de la Miroslava stă mărturie că, vorba cronicarului, „nasc și la Moldova oameni". Oameni pătrunși de spiritul vremii lor și capabili să-i accelereze ritmul și pulsul.

MARIA BOGDAN

LIVEZILE TINERE ALE MOLDOVEI

ÎNSEMNĂRI DESPRE STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ – IAȘI

Pe dealul Galata de lîngă Iași, acolo unde, după cum spune Sadoveanu, se opreau adesea soliile înainte de a intra în capitala Moldovei, se află de cîțiva ani baza unei noi stațiuni de cercetare și producție pomicolă. Apărută încă în 1957, sub forma unui laborator specializat în cadrul stațiunii de cercetări viticole, ea a dobîndit statut independent și profil propriu cu 4 ani în urmă. Organizată într-o concepție modernă, stațiunea are patru compartimente, care se identifică, practic vorbind, cu tot atîtea direcții de acțiune. Normal, principalul accent se pune pe munca de cercetare – o cercetare desfășurată în strînsă corelație cu cerințele unităților agricole din zonă. Moldova, se știe, datorită reliefului său, a fost întotdeauna o mare producătoare de fructe. Nu e nevoie să invocăm drept argument datele pe care le furnizează Cantemir, în a sa „Discriptio Moldaviæ", avem la îndemînă fapte mai proaspete, cel puțin tot atît de elocvente. În contextul, însă, al impulsionării revoluționare a întregii agriculturi, pomicultura trebuie să-și adapteze și ea opțiunile, imperativele actuale.

În această ordine de preocupări, stațiunea la care ne referim și-a conceput structura ingenios și eficient. Cum spuneam, cercetarea are funcția primordială, vizînd o seamă de obiective majore. Se urmărește să se creeze soiuri noi, cu deosebire la speciile simburoase – cireșul, vișinul – și să se adapteze la condițiile locale soiurile de mare randament care s-au impus. O primă mare izbîndă o constituie vișinul „Pitic", care a depășit stadiul experimental, afirmîndu-se ca un soi cu însușiri superioare. El înfruntă brumele tîrzii care bîntuie în această parte a țării și, înflorind mai tîrziu, își conservă vigoarea productivă astfel că, pe la mijlocul lunii august, cînd rodul e copt, îl răsplătește pe producător cu o recoltă ce depășește 10 tone la hectar. Avînd o talie mică, ce nu depășește 1,5 m, are avantajul că fructele pot fi culese cu ușurință de la sol.

Deși a devenit autonomă doar de puțin timp, stațiunea a făcut mult pentru a introduce în zonă o seamă de soiuri create la Bistrița și în alte locuri. Este vorba, de exemplu, despre clonele din soiurile de cireș Boambe de Cotnari, Uriașe de Bistrița, Negre de Bistrița, despre clonele de vișin Crișana, Mocănești, Mari timpurii, de alte soiuri competitive pe plan mondial.

În general vorbind, suprafața pe care se aplică rezultatele bune obținute în cercetare a crescut de la an la an ajungînd în prezent la peste 1 200 ha în cadrul stațiunii. În județ s-au înființat plantații noi pe 500 ha.

Al doilea mare compartiment îl constituie proiectarea. Se urmărește crearea de exploatări pomicole masive, constituite din 1–3 specii, prevăzute cu tot ce este necesar pentru ca lucrările să se desfășoare sub semnul intensivizării. Pînă acum au fost realizate peste 30 de asemenea proiecte, multe dintre ele fiind puse în aplicare. Asemenea livezi au apărut la A.E.I. Cotnari – Iași, I.A.S. Vaslui, A.E.I. Rădăuți – Suceava și în numeroase cooperative agricole. Sînt livezile tinere ale Moldovei. Ele au darul nu numai de a schimba fizionomia acestei zone colinare, ci și de a produce fructele atît de necesare unei alimentații echilibrate și raționale.

Al treilea compartiment este cel al producției ale cărui dimensiuni depășesc nivelul unei mari unități agricole de stat specializate. Au fost create 6 ferme, una mai frumoasă ca alta, producția obținută, în livezile intensive și superintensive, atinge adevărate recorduri. La măr, spre exemplu, s-au obținut peste 30 de tone la hectar. De altfel, prevederile stabilite pentru cincinalul trecut au fost realizate în numai 4 ani, cantitățile de fructe livrate suplimentar depășind 2 500 tone. Tot aici, se produce material săditor de mare valoare, din toate speciile – măr, păr, cireș, vișin, prun, cais, piersic, gutui, nuc. De la 320 000 pomi altoiți, s-a ajuns să se livreze anual în județele din Moldova peste 1,2 milioane, precum și circa 6 milioane de stoloni de căpșuni.

Al patrulea compartiment dă perspectiva devenirii zonei sub raportul promovării pomiculturii. Pe baza unui plan riguros gîndit, stațiunea îndrumă acțiunile întreprinse pentru consolidarea livezilor existente, pentru crearea de noi livezi, adaptate reliefului, precum și în aplicarea tehnologiilor și metodelor care să asigure producții superioare, competitive.

Sintetizînd, se poate lesne aprecia că stațiunea de pe dealul Galata constituie o solie a pomiculturii moderne, ce se afirmă tot mai mult în Moldova.

M. BARBU

Sub flamurile DACIADEI

SUCCESE ALE SPORTULUI DE MASĂ ÎN CONCURSURILE DOTATE CU „CUPA UNIUNII NAȚIONALE A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE"

ATLETISM. Gazda finalei concursului național sătesc de atletism, dotat cu „Cupa U.N.C.A.P.", a fost în 1981 Piatra Neamț. Două zile de întreceri dîrze pe stadionul „Ceahlăul", unul din cele mai frumoase stadioane din țară. La start s-au prezentat 410 concurenți din toate județele țării. De menționat faptul că pentru prima oară la acest concurs au participat atleți din cele mai tinere județe ale țării : Călărași, Giurgiu și din sectorul agricol Ilfov.

„Cupa U.N.C.A.P." a fost cîștigată de echipa județului Neamț, echipă formată din următorii concurenți : **Elena Tătaru,** cooperatoare la C.A.P. Horia ; **Georgel Răducanu** de la C.A.P. Gădinți, elev la școala de mecanizatori ; **Elena Oprea** de la C.A.P. Bîla ; **Valentin Bălașa,** lucrător în secția de activități industriale a C.A.P. Roznov ; **Wilhelm Cocuț,** economist la C.U.A.S.C. Gherăești și **Monica Cocuț,** învățătoare în comuna Gherăești.

Pe locurile următoare s-au clasat, în ordine, echipele reprezentative ale județelor **Suceava, Vîlcea, Dolj, Dîmbovița, Bihor.**

OINĂ. La finala concursului național sătesc de oină dotat cu „Cupa U.N.C.A.P.", care a avut loc pe stadionul „23 August" din orașul Curtea de Argeș, au participat 12 echipe calificate în etapele de zonă. Cele trei zile de întreceri au făcut o bună propagandă sportului nostru național care poate fi practicat în toate satele, nefiind nevoie de baze sportive mari și nici de materiale sportive costisitoare. Dovadă că acest sport este simpatizat de tot mai mulți tineri ai satelor este și aceea că multe echipe au participat pentru prima dată în finală. Printre ele s-a numărat echipa **„Venus"** din comuna **Negrilești,** județul Bistrița-Năsăud.

Nu au lipsit de la această finală jucători din comunele **Olteni-Teleorman, Gherăești-Neamț** și **Curcani-Giurgiu.**

De altfel, în ordinea de mai sus au ocupat și primele trei locuri.

LUPTE. Cu o zi înainte de începerea concursului național sătesc de lupte greco-romane dotat cu „Cupa U.N.C.A.P.", care a avut loc în comuna Podu Iloaiei-Iași, am stat de vorbă cu Gh. Iacobini, reprezentant al Federației române de specialitate. Dînsul aprecia că viitorii mari campioni ai țării trebuie căutați la sat. Pînă acum s-au înființat cîteva centre de lupte, dar care încă nu sînt dotate corespunzător.

La Podu Iloaiei s-au impus cîțiva luptători care au și intrat în atenția federației. Este vorba de **Aurel Popa,** mecanizator din satul Boureni, județul Dolj, **Ștefan Palinkas,** muncitor la A.E.I. Carei, județul Satu Mare, **Olimpiu Mormocea** din Benesat, județul Maramureș.

„Cupa U.N.C.A.P." a revenit județului **Olt.**

Pentru prima oară la o competiție de lupte au participat și luptători din județul Teleorman.

— De cînd lupte în acest județ ? Întrebarea am adresat-o tovarășului Gheorghe Boca, instructor la U.J.C.A.P. Teleorman.

— De cînd a revenit în satul său, Mîrzănești, maestrul sportului Florea Răduț. A propus înființarea de centre de lupte, la sat, iar U.J.C.A.P., C.J.E.F.S. l-au sprijinit. Avem acum centre de lupte la Mîrzănești și Piatra și vom continua această acțiune.

POPICE. În moderna sală de sport „Voința" din Ploiești s-au întîlnit 117 finaliști dintre cei mai buni popicari ai satelor — români, maghiari, germani — care timp de trei zile și-au disputat întîietatea în probele de sim-

plu și pe echipe. Am întîlnit la acest concurs tineri deosebit de talentați care bat la porțile lotului național. Nu este o afirmație gratuită, întrucît una din participantele la ediția trecută — e vorba de **Maria Vișan** de la C.A.P. Bucecea, județul Botoșani — a și fost cooptată în lotul național.

În prezent, numărul popicăriilor la sate este în creștere.

Președintele C.A.P. Românești, județul Botoșani — și el participant la concurs — ne spunea că după numai un an de la înființarea popicăriei din comună, numărul popicarilor a ajuns la aproape 150.

„Cupa U.N.C.A.P." a revenit județului **Prahova.** Pe următoarele locuri s-au clasat județele **Cluj** și **Buzău.**

„Cupa CENTROCOOP" la tenis de masă

Finala s-a desfășurat în sala sporturilor „Unirea" din Focșani, într-o organizare ireproșabilă. De remarcat faptul că în afară de acest concurs cu finală pe țară au mai fost organizate întreceri sportive la șah, popice și cros care au reunit peste 10 000 lucrători ai cooperației de consum, majoritatea din mediul sătesc. La finala de tenis de masă am întîlnit jucători prezenți pe primele locuri și la ediția precedentă, care au ocupat și acum locuri fruntașe. Printre ei **Doina Rescher** și **Laurențiu Ursu** din Bistrița-Năsăud, **Gabriela Almaș** din Arad și **Ion Gordin** din Gorj.

Primele trei locuri la întrecerile de simplu femei au fost ocupate de : **Clara Tamaș** — Harghita, **Doina Rescher** — Bistrița-Năsăud și **Ileana Molnaș** — Harghita.

La simplu bărbați, ordinea a fost următoarea : **Laurențiu Ursu** — Bistrița-Năsăud, **Adalbert Czizec** — Maramureș și **Alexandru Szabo** — Bihor.

Grupaj de GH. NEAGU

CAMPIONUL EUROPEAN din Ulieștii de Dîmbovița

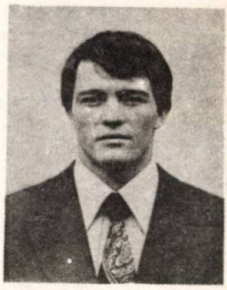

...17 mai 1981. Ziua finalelor unei ample competiții continentale cu tradiție, Campionatele europene de judo, ediția a 29-a, la care evoluează mai mulți sportivi valoroși din 24 de țări. Printre finaliști se numără și cinci sportivi români, mai puțin cunoscuți în arena internațională, dar care au reușit să se impună în fața puternicilor adversari și să obțină trofee prețioase. Referindu-se la aceste întreceri, corespondentul agenției „France Presse" a subliniat : **„Mica delegație de sportivi români se întoarce acasă cu zîmbetul pe buze, avînd satisfacția de a fi urcat pe toate cele trei trepte ale podiumului de premiere".**

A fost o întrecere dîrză și pasionantă, în care cei cinci tricolori au cucerit trei medalii : una de aur, la categoria 65 kg, prin **Constantin Nicolae** (originar din comuna Uliești, județul Dîmbovița), una de argint, la cat. 60 kg, prin Arpad Szabo (din Reghin) și una de bronz, la cat. 71 kg, prin debutantul Simion Toplicean (din comuna Dăniuc, județul Neamț). Pe locuri fruntașe s-au clasat și ceilalți doi colegi, Mircea Frătică (locul 5 la cat. 71 kg) și Toma Mihalache (locul 7 în finala la cat. 86 kg).

O frumoasă performanță realizată într-o ramură sportivă care se practică de scurt timp în țara noastră și care, la ora actuală, cunoaște o largă adeziune în rîndul elevilor și tinerilor din toate județele, unde s-au creat mai multe centre de inițiere la judo, cu peste 10 000 de elevi. Antrenați în ample concursuri republicane și internaționale, tinerii judoca români au marcat un progres remarcabil, așa cum s-au petrecut lucrurile și cu noul campion european Constantin Nicolae.

Într-o discuție cu el, am aflat că, elev fiind, era firav. A încercat diferite sporturi, printre care și trînta, alături de colegi, la Uliești. La 16 ani a pășit, pentru prima oară, într-o sală de sport din Capitală, la „Rapid", unde l-au atras exercițiile și „tumbele" spectaculoase ale tinerilor din secția de judo. Și, mai în joacă, mai în serios, Constantin Nicolae a devenit un prieten entuziast al „sportului în kimono". Lucra zilnic mai multe ore. În 1974 devine campion național de juniori, cu echipa Rapid. După numai trei ani, dobîndește titlul de campion național de seniori, la individual, succes pe care avea să-l redediteze de trei ori : în 1978, 1979 și 1981. De asemenea, cîștigă două tricouri de campion balcanic. La C. E. din 1980, la Viena, intră în posesia medaliei de bronz, clasîndu-se pe locul 3, înaintea unor adversari mai rutinați. Acest succes îl stimulează să lucreze la antrenamente cu și mai multă sîrguință, ceea ce a dus la ascensiunea spectaculoasă din 1981. La „europenele" din luna mai, în Ungaria, a concurat în compania unor adversari redutabili, cu o frumoasă carte de vizită, cum au fost campionii olimpici N. Soloduhin (U.R.S.S.) și Thierry Rey (Franța). În decurs de numai șapte ore a susținut cinci meciuri, deosebit de grele. Un „maraton" sportiv dificil, pe care Constantin Nicolae l-a parcurs cu multă voință, dîrzenie și... victorii.

M. LERESCU

A.E.I.C.I.P. Tomești — Iași

PE PRINCIPIUL EFICIENȚEI MAXIME

În ultimii ani, au avut loc nu puține discuții referitoare la sistemul cel mai avantajos de creștere și îngrășare a porcilor. Au existat opinii foarte întemeiate că ar trebui să se promoveze cu curaj combinatele mari, după cum au fost și puncte de vedere care îndemnau, cu prudență, să se meargă pe dimensiuni mai reduse.

Am cunoscut activitatea Asociației economice intercooperatiste pentru creșterea și îngrășarea porcilor Tomești, județul Iași, și trebuie remarcat că rezultatele pe care și le-a înscris în bilanț obligă la meditație. Este ceea ce se numește o asociație „cu stagiu" în sensul că are deja un deceniu de existență. Constituită prin cooperarea între unitățile agricole cooperatiste din actualul Consiliu unic agroindustrial Holboca, asociația și-a pus la punct un veritabil flux viu de producție, organizat temeinic, științific. Aceasta a implicat, înainte de toate, crearea unor capacități corespunzătoare și folosirea lor cu randament maxim. În acest scop, după cum ne relata directorul unității, **dr. Vasile Vasilescu**, s-a pus un accent deosebit pe pregătirea de oameni capabili să aplice în cunoștință de cauză tehnologiile de tip industrial, să mînuiască utilajele complexe din dotare. A fost prima unitate, dacă nu din țară, cel puțin din zonă, care și-a calificat singură cadrele, la locul de muncă. Pentru a stimula interesul oamenilor în aplicarea corectă a normelor tehnice și, respectiv, în obținerea unor producții superioare, încă de la început s-au introdus organizarea și retribuirea în acord global, sistem care a cuprins absolut întregul personal, de la director pînă la ultimul om. Rezultatele spectaculoase obținute nu au generat însă acea stare de automulțumire, care, în alte cazuri, au determinat stagnări dacă nu

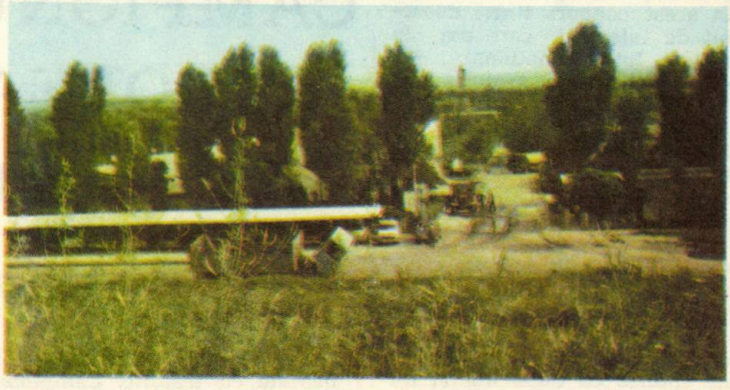

chiar un evident regres. Dimpotrivă, problema pe care și-a pus-o colectivul de muncă de aici a fost continua perfecționare a fluxului de producție, în primul rînd prin modernizarea adăposturilor în toate sectoarele. Este vorba de amenajarea unor boxe individuale deschise pentru scroafele gestante, care în perioada 0—42 zile sînt legate cu centuri în zona toracelui. Un sistem de întreținere care, după o anumită ezitare, a fost omologat de organele de resort.

În momentul în care, prin modernizarea sectorului de reproducție, numărul purceilor obținuți a sporit cu 35—40%, spațiul de îngrășare devenise neîncăpător. S-a recurs, drept soluție, la cooperarea cu alte patru cooperative agricole, în care au fost organizate ferme satelit, cu flux industrial. Și tot pentru eliminarea locurilor înguste, respectiv pentru corelarea sectoarelor de gestație și maternitate, s-a organizat o tabără de vară cu 3 000 de locuri. Ca efect, producția de carne a sporit la 7 500 tone față de 6 000 tone prevăzute inițial.

Al doilea mare obiectiv, strîns legat de primul, este ameliorarea fondului genetic. În acest scop, a fost creată — și aceasta reprezintă o altă premieră — o fermă de selecție, în care se produc scrofițe din rasa Marele Alb. În viitorul foarte apropiat va fi dată în folosință o fermă de înmulțire a scrofițelor.

Roadele unor asemenea preocupări, ale competenței și rigorii imprimate în organizarea și conducerea fluxului productiv, nu au întîrziat. În cincinalul trecut, spre exemplu, efectivul total a sporit cu aproape 50% iar matca cu 43%. Asociația a livrat suplimentar la fondul de stat 356 tone de carne, depășind valoric producția globală planificată cu 36,5 milioane lei, producția marfă cu 28,7 milioane lei și producția netă cu 17,5 milioane lei. Beneficiile peste plan s-au cifrat la aproape 3 milioane lei.

Precizăm că însemnările noastre nu au rostul de a omologa un sistem, ele sînt mai degrabă o legendă la adagiul plin de înțelepciune românească și care spune că omul sfințește locul. Fiind vorba de oameni, trebuie să subliniem meritele contabilului șef **Corneliu Mosneagu**, ale tehnologului șef **Ovidiu Leon**, ale șefilor de fermă ing. **Gheorghe Orășel** și dr. **Viorel Bânțu** care, împreună cu cei 300 de lucrători ce constituie colectivul de muncă, urmăresc cu consecvență aplicarea principiului eficienței maxime.

DAN BOGDAN

VOCAȚIA OIERITULUI MODERN

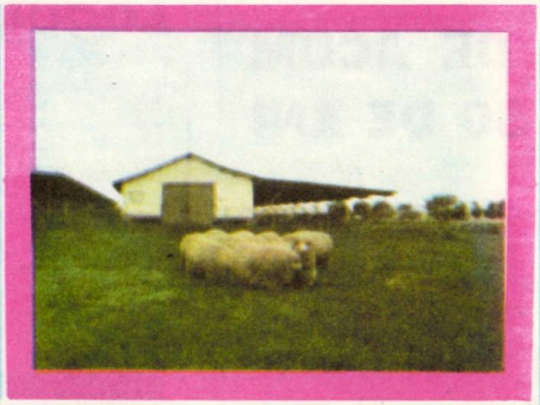

Oieritul — am mai spus-o și cu alte prilejuri — se numără printre acele îndeletniciri care, sub incidența factorilor de revoluționare a agriculturii, au cunoscut și cunosc mutații structurale. Este ceea ce ne-au demonstrat cu prisosință realizările unei întreprinderi din Lunca Prutului — I.A.S. Vetrișoaia — Vaslui. În ansamblul producției agricole a acestei unități, zootehnia reprezintă 40%, apropiindu-se de prevederile documentelor de partid. Directorul Trustului I.A.S. Vaslui, ing. **Vasile Strungaru,** ne-a îndemnat, însă, să ne îndreptăm atenția îndeosebi spre sectorul ovin al acestei unități.

Dacă astăzi ar mai trece pe aici oierii de demult nu i-ar mai recunoaște pe urmașii lor de la Vetrișoaia. Întreprinderea practică creșterea oilor cu mijloace și după „rețete" decupate literalmente din contextul agriculturii celei mai avansate. Înainte de toate, cum arată astăzi o stînă? Departe de imaginea unei alcătuiri precare, precum rezultă din vechile reprezentări. Împreună cu directorul unității, ing. **Mihai Toncu,** am vizitat cele 4 ferme de ovine — Mușata, Sărata, Pojorâni și Lunca Veche — precum și complexul de îngrășare a oilor, a cărui capacitate atinge 45 000 de locuri. Peste tot, saivane de factură modernă, dotate cu utilaje care asigură un înalt grad de mecanizare a lucrărilor. Saivanele sînt prevăzute cu copertine, care amplifică spațiile productive, apărînd totodată animalele împotriva intemperiilor. Au fost amenajate adăpători cu nivel constant, instalații de furajare alimentate cu remorca tehnologică, iar evacuarea dejecțiilor, care dădea atîta bătaie de cap ciobanilor, se execută cu buldozerul, la intervale bine stabilite.

Acestui cadru, complet restructurat, îi corespunde un sistem de furajare adecvat. În sezonul estival se practică pășunatul și, în acest scop, 1 000 ha de pajiști au fost îmbunătățite radical, producția de peste 40 tone de iarbă la hectar răsplătind eforturile.

Dar adevărata mîndrie a unității sînt rasele de ovine de care dispune. În locul raselor plafonate, slab productive, întregul efectiv de 15 000 ovine a ajuns, prin măsuri ameliorative, la standardul Merinosului. La Pojorâni a fost creată o fermă de selecție care, pe lîngă împrospătarea efectivelor unității, livrează anual fermelor de ovine din județ circa 800—1 000 de miori.

O adevărată perlă a întreprinderii din Vetrișoaia este ferma de la Lunca Veche, populată cu ovine de import din rasa Polworth. Atenția acordată creării unor condiții optime de creștere și exploatare, organizării judicioase a reproducției a determinat sporirea efectivului, precum și obținerea unei producții medii de lînă de 14,2 kg de la fiecare din cele 2 000 de ovine tunse. O producție care a situat ferma pe locul I pe țară, în ierarhia fermelor populate cu animale din import.

Preocupările atît de nobile și de laborioase ale oierilor din Vetrișoaia au fost încununate de rezultate excelente. În ultimii cinci ani, spre exemplu, efectivele au crescut cu 3 000 de exemplare, producția medie a urcat de la 4,6 la 8,4 kg pe ovină tunsă, iar cantitatea de lînă livrată a sporit de la 84 la 164 tone. Rezultate bune s-au înregistrat și la producția de carne, care a sporit în cincinalul trecut de la 800 la 1 000 de tone.

Directorul unității ne-a prezentat și o seamă de proiecte : în viitorul apropiat efectivul va spori la 17 000 de exemplare, iar producția medie va ajunge la 10 kg de lînă. Ferma de la Lunca Veche va deține peste 5 000 de ovine Polworth, din care 3 500 oi mame. La Sărata va fi constituit un nucleu de rase Coriedalle, iar la Pojorâni și Mușata se va menține Merinosul de Palas.

Nu putem încheia rîndurile noastre, fără a aduce un elogiu oierilor de la Vetrișoaia, care au devenit adevărate personalități ale muncii. Ne gîndim, de exemplu, la șefii de fermă Nicolae Mereuță și Gheorghe Paruschi, la îngrijitorii Neculai Iftene, Petru Dulgheru, Constantin Dogaru, Dumitru Grosu și Vasile Roman, datorită cărora se poate spune că la Vetrișoaia oieritul a devenit o îndeletnicire și o vocație literalmente moderne.

MARIA BOGDAN

Ştiţi să răspundeţi

1. Care dintre cei trei martiri : Horia, Cloşca şi Crişan a scăpat de condamnare la moarte pe roată ?

2. Unde se găseşte înmormîntat Avram Iancu ?

3. Care este pseudonimul de ziarist al lui Barbu Ştefănescu Delavrancea ?

4. De ce cifra 13 i-a purtat noroc marei actriţe Marioara Voiculescu ?

5. Cine este maestrul sonetului românesc ?

6. Care dintre academicienii noştri şi renumit filolog îşi explica atitudinea sa universitară cu următoarele cuvinte : „Doar nu-s trac degeaba" !

7. Cine este reformatorul învăţămîntului rural, secundar şi superior din ţara noastră?

8. Cine a descoperit vechea cetate Histria?

9. Cine a ocupat locul lui Iacob Negruzzi la Academia română ?

10. Care este românul care aparţine în acelaşi timp istoriei noastre literare, a Greciei, Rusiei şi Chinei ?

11. Cîte steaguri a capturat Mihai Viteazu în lupta contra lui Sigismund, de la Goráslău (1601) ?

(Răspunsurile corecte, la pag. 207)

DE ACUM 50 DE ANI

DEDUCŢIE LOGICĂ

— Ei, amice, mi s-a spus că ai fost pe la bancă. Ai depus sau ai scos bani ?

— Asta nu te priveşte !

— Va să zică ai scos!

GRIJI

— V-am văzut fetele în parc. Sînt frumoase ca doi îngeri.

— La ce-mi foloseşte dacă nu le ia nici dracu !?

IDEEA

Şeful firmei către subaltern :

— Ionescule, vreau să-mi serbez jubileul de 50 de ani. Aş dori să fac ceva care să nu mă coste mult, să afle tot oraşul şi să se bucure personalul.

— Foarte simplu : dacă v-aţi spînzura nu v-ar costa nimic, ar afla imediat tot oraşul, cît despre bucuria personalului... ce să mai vorbim.

Logogrif — în A final

JOCURI

. . . . . = transpirată
. . . . . = ţeavă lipită
. . . . = umezită
. . . = oferită
. . = fir
. = din sunetul trompetei
= exclamaţie

Vertical la fel

(Dezlegarea la pag. 207)

În cuibul confecţionat cu un meşteşug demn de toată lauda, a sosit ora mesei

FILATELIE

Ciini şi porumbei

pe mărci poştale

Două dintre emisiunile filatelice ale poştei noastre în 1981 prilejuiesc îmbogăţirea paginilor de album cu veritabile imagini de enciclopedie. Este vorba despre seria prilejuită de expoziţia naţională canină şi de cea omagiind columbofilia.

Emisiunea reprezentînd rase de ciini, a doua în decursul anilor, are 6 valori şi ilustrează rasele „Ciobănesc românesc" (tip carpatin), „Saint-Bernard, „Fox terrier cu păr sîrmos", „Ciobănesc german", „Boxer", „Dalmaţian" şi „Caniche".

Seria „Columbofilia" este alcătuită tot din şase valori, reprezentînd diverse rase de porumbei, printre care şi „Porumbelul uriaş de Salonta".

La 2 mai 1981 a avut loc la Rădăuţi o mare expoziţie canină republicană (prima de acest fel pe acele meleaguri), la care au participat chinologi din mai multe zone ale ţării şi au prezentat un număr apreciabil de cîini din cele mai diferite rase, între aceştia un lot apreciabil de ciobăneşti româneşti (mai mulţi, frumoşi şi tipici decît la oricare altă expoziţie). Cu acest prilej s-a încheiat prima etapă de punere în valoare a unei părţi din însemnatul fond genetic canin autohton, standardizîndu-se şi omologîndu-se rasele de cîini ciobăneşti româneşti denumite **Carpatin** şi **Mioritic.** Sînt cîini de talie mare, apţi pentru paza turmelor, a gospodăriilor şi instituţiilor, pentru detectarea de infractori, gaze, stupefiante şi de mişcări seismice, de morţi şi rătăciţi în locuri inaccesibile, pentru agrement, însoţirea unor psihopaţi şi nevăzători, a copiilor etc., dovedindu-se unii dintre cei mai rezistenţi, puţin pretenţioşi, devotaţi şi în general complex înzestraţi din lume (cu deosebire vioii şi prietenoşii mioritici).

Acţiunea a fost întreprinsă de Asociaţia chinologilor din România care a continuat, pe baze ştiinţifice şi sub îndrumarea Centrului republican de reproducţie şi selecţie a animalelor, iniţiativele şi cercetările de aproape un secol ale entuziaştilor şi specialiştilor din ţară şi din străinătate (Anglia, Franţa, Germania, Italia, S.U.A. etc), ale căror rezultate sînt consemnate elogios în diverse cataloage, periodice şi tratate din România, Franţa, Germania, S.U.A. etc., evidenţiindu-se pregnant multiplele înzestrări ale acestor cîini.

PRIMELE RASE DE CÎINI ROMÂNEŞTI AU FOST OMOLOGATE

S-au făcut, bineînţeles, primele arbitrări oficiale, pe baza standardurilor omologate, rezultînd, prin consensul celor mai avizaţi arbitri naţionali şi internaţionali pe care îi avem, un număr apreciabil de titluri.

De notat, în treacăt, că bucovinenii deţin de mai multă vreme cele mai multe titluri, premii, diplome şi cupe (peste 70) pentru **carpatin** şi **mioritic,** ca şi unele dintre cele mai frumoase exemplare de acest fel din ţară şi, evident, cel mai mare lot de ciobăneşti româneşti luaţi în evidenţă. Date fiind aceste succese deosebite, ştiinţifice şi practice, ca şi consecinţele lor sociale pe termen lung, s-a acceptat propunerea de a se organiza la începutul lui mai 1982, pe aceleaşi meleaguri, o complexă expoziţie canină internaţională şi un concurs în vederea cărora se şi fac o seamă de pregătiri. Aceste manifestări vor fi îmbinate cu vizitarea celebrelor monumente de cultură (Arbore, Bălineşti, Voroneţ, Putna, Moldoviţa, Probota, Siret, Sucevita, Rădăuţi, Dragomirna) şi rezervaţii naturale bucovinene (Slătioara, Bosanci, Zamostea, Poiana Ştampei, Zugreni etc.), cu excursii călare, demonstraţii hipice, columbofile şi cu alte manifestări culturale şi artistice (expoziţii etnografice, de artă şi artizanat, filatelice şi de fotografii etc.).

GEORGE MUNTEAN

Vă place vinul de Bucium ? Mărturisim că l-am gustat mai puțin. Dăm însă credit total consumatorilor din țară și de peste hotare, care nu numai că cer soiuri de vin purtînd această marcă — aureolată de o emblemă plastică și expresivă — ci și expediază pe adresa întreprinderii agricole de stat Bucium scrisori în care elogiază calitățile gustative și buchetul vinurilor din această podgorie. Fetească albă, Aligoté, Muscat ottonel, Riesling și — mai de curînd — vinul Spumant aromat se cer în partizi mari pe piața internă, precum și în Elveția, R.F.G. și în alte țări cu consumatori cunoscători în materie.

Inscripții pe o EMBLEMĂ

Cunoscuta întreprindere își are podgoriile și livezile plasate pe dealurile ce flanchează dinspre sud și est fosta cetate de scaun a Moldovei — Iașul. Cele șase ferme viticole — Vișani, Tomești, Doi Peri, Ciurea, Bucium și Pietrărie — precum și cele două ferme pomicole — Manta Roșie și Vămășoaia — dețin, după cum ne spunea directorul întreprinderii, **ing. Mihai Tiron**, 944 ha plantații viticole și 430 ha de livezi. Întinderi cu mult mai mici decît cele, de pildă, de la I.A.S. Murfatlar sau Cotești. Dar, oamenii de aici cunosc bine sensul adagiului latin care spune că „non multa, sed multum" ! Cu alte cuvinte, sînt conștienți că stă în puterea lor să clădească numele și renumele întreprinderii fără a extinde prea mult suprafețele. Directorul unității și alți specialiști de aici ne-au relatat că, atît în viticultură cît și în pomicultură, se tinde, și în bună măsură s-a reușit, să se introducă în practică tehnologii intensive, capabile să asigure producții mari de struguri și fructe. Plantațiile viticole, spre exemplu, au fost modernizate, iar mecanizarea lucrărilor a fost extinsă de la 54% în 1977 la 90% în 1980. A fost astfel modificată fizionomia neaoșă a viilor, care au căpătat o înfățișare cu totul nouă. Din butuci viguroși se înalță tulpini nu prea înalte, care-și întind, ca niște brațe, într-o parte și în alta ramuri — toamna încărcate de ciorchini. Să amintim, de asemenea, perfecționările tehnologice, unele rezultate din studii și cercetări întreprinse de specialiștii de la Bucium. Ne referim spre exemplu la sistemele de tăiere, lucrările în verde, care se execută timpuriu și repetat, la aplicarea tratamentelor, a subsolajului, a fertilizărilor, îndeosebi cu îngrășăminte organice și — metodă străveche dar reînviată pe principii noi — prin aplicarea îngrășămintelor verzi.

În sfîrșit — dar nicidecum în ultimul rînd — se cuvine să amintim preocupările constante pentru selecția cadrelor, pentru calificarea și ridicarea competenței lor profesionale.

Fapt este că judicioasa organizare a muncii, orientarea fermă spre metodele și tehnologiile noi, de mare și constant randament, au asigurat unității rezultate excelente. Astfel, în pofida condițiilor climatice mai puțin favorabile, în anul 1980 producția medie de struguri a depășit 8 tone la hectar iar cea de fructe 53,9 kg de la fiecare pom. S-au livrat, peste plan, circa 500 tone de fructe și 95 tone de struguri, valoarea producției marfă planificată fiind depășită cu aproape 10 milioane lei și veniturile planificate cu 9,5 milioane lei. Toate acestea, precum și reducerea cheltuielilor la 1 000 lei venituri cu 73 lei au determinat obținerea unor beneficii peste plan în valoare de aproape 8 milioane lei.

De altfel, anul 1980 nu a reprezentat decît o continuare a evoluției înregistrate în cincinalul trecut, în care bilanțul activității productive s-a concretizat în realizarea prevederilor la producția de struguri în proporție de 101% la cea de fructe — 115%, la venituri — 115% și depășirea beneficiilor planificate cu 28 milioane lei. Și, lucru îmbucurător, primul an al actualului cincinal continuă tradiția bunelor rezultate. Se preconizează depășirea recoltei de struguri planificate cu cel puțin 550 de tone și a celei de fructe cu aproape 600 de tone.

Sînt realizări care au dobîndit o largă notorietate și au consacrat I.A.S. Bucium ca unitate de frunte, îndeosebi în producția de vinuri. La întrebarea cu care se deschide reportajul nostru, au răspuns de mult consumatorii. Sigur că vinurile de Bucium se numără printre cele pe care le preferă.

MARIA BOGDAN

CENTRALA PRODUCȚIEI

ȘI

INDUSTRIALIZĂRII PEȘTELUI

vă recomandă:

CONSUMAȚI

CONSERVE

DIN

PEȘTE OCEANIC!

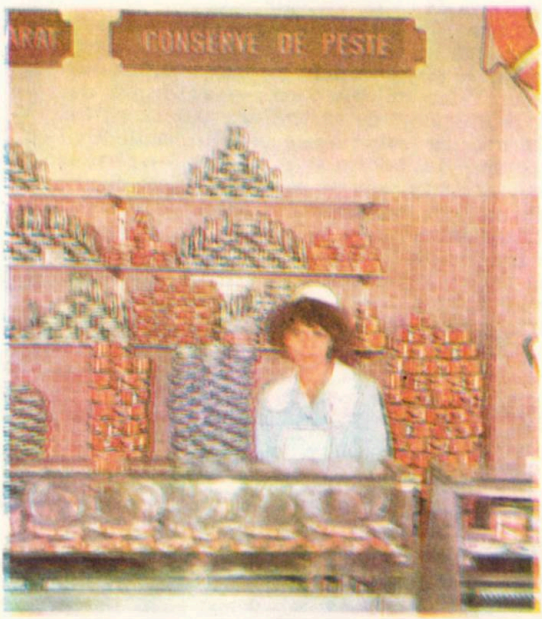

DE CÎND SE FOLOSEŞTE PLUGUL ?

Plug de lemn — Litografie din 1864

Existenţa plugului este semnalată pentru prima dată în mitologia elenă, unde se spune că Triptolemus, regele oraşului Eleusis din peninsula grecească Attica, a inventat plugul şi, cu un car tras de armăsari înaripaţi — dăruit de Demeter, zeiţa agriculturii — cutreiera ţară cu ţară şi învăţa pe locuitori cum să cultive pămîntul, el însuşi fiind iniţiat în agricultură de zeiţa amintită.

Aceasta este legenda însă, din punct de vedere istoric, se ştie cu certitudine că sumerienii — popor stabilit pe valea Eufratului prin al V-lea mileniu î.e.n. — au dispus de primul „manual" de agricultură, descoperit în zilele noastre sub ruinele oraşului antic Ur.

Romanii au folosit şi ei plugul — căruia îi spuneau **aratrum** — la fel şi geto-dacii, lucrat însă în întregime din lemn.

Brăzdarul din fier — apărut în a doua epocă a fierului — după forma sa, era de două tipuri : tipul celtic, mai îngust, şi tipul roman, mai lat şi triunghiular.

Brăzdarul celtic a fost introdus în Dacia cu mult înaintea celui roman dar, din momentul cînd s-a cunoscut cel de tip roman care, fiind mai lat, despica o brazdă de pămînt mai mare, avînd deci un randament superior, a fost repede preluat de populaţia geto-dacică, prin secolul II î.e.n.

Strămoşii noştri nu s-au mulţumit numai să-l copieze, ci l-au perfecţionat, dîndu-i forma unei bare aplatizate, cu vîrful triunghiular adîncit ca o lingură, prevăzut cu o nervură mediană şi terminat cu un cîrlig de fixare, creînd astfel fierul de plug de tip dacic.

Cu unele modificări, plugul de lemn cu brăzdar de fier a fost folosit destul de intens în gospodăria ţărănească din România pînă la începutul secolului XX, în timp ce plugul de fier, apărut la noi în a doua jumătate a secolului trecut, va deveni în prima jumătate a secolului actual instrumentul agricol caracteristic inventarului agrar român.

CONSTANTIN SIMIONESCU

Cuşcă individuală pentru iepuri

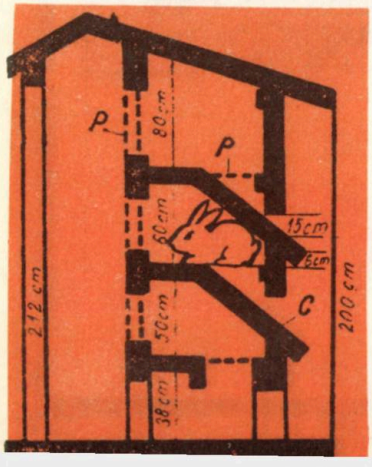

Iepurii adulţi se cresc în cuşti individuale aşezate pe unul sau mai multe nivele (vezi schema), în şoproane sau în construcţii uşoare amenajate special. Întreţinerea în cuşti individuale este sistemul cel mai bun pentru iepurii de reproducţie, deoarece asigură supravegherea în permanenţă, înlătură pericolul transmiterii unor boli şi creează posibilitatea hrănirii diferenţiate după virstă, greutate şi producţie. Amplasarea cuştilor se face în aşa fel, încît să se evite vînturile, insolaţia şi umiditatea prea mare. Cuştile trebuie curăţate zilnic.

De fapt, de unde sare iepurele ?...

FOLCLORUL ROMÂNESC — izvor de inspirație a unor compozitori de peste hotare

Printre primii culegători de folclor de la noi — exceptîndu-l pe Dimitrie Cantemir — se află Anton Pann, care are, obiectiv, merite deosebite chiar în comparație cu cei veniți mai tîrziu (Alecsandri ș.a.) deoarece a tratat creația orală în unitatea ei organică de vers și cîntec. Lui Teodor T. Burada i se datorează întîia noastră cercetare de tip monografic din istoria folcloristicii românești : **O călătorie în Dobrogea (1880).**

Apariția și circulația publică a primelor culegeri de folclor românesc, ca și prezentarea peste hotare a unor tarafuri care interpretau cîntece populare — mai ales în cadrul participării României la Expoziția universală de la Paris (din secolul al XIX-lea) — au trezit admirația și interesul unor compozitori străini (printre care Jules Massnet și Leo Delibes) pentru frumusețea melodiilor autentice ale poporului nostru. Acestea le servesc ca izvor de inspirație pentru crearea de lucrări lirice, în special operete și opere comice. Astfel, Karl Millocker prezenta la Viena, în 1880, opereta **Apăjune,** cu subiect românesc. În 1904 o trupă germană interpreta la Hanovra lucrarea lirico-dramatică **Meșterul Manole.**

În orașul Pecs din Ungaria a fost prezentată (în deceniul al șaptelea al secolului trecut) opereta **Lupul bărbos,** a compozitorului maghiar Geza Allaga, inspirată tot din folclorul românesc.

Pe libretul lui Theodor Codrescu, compozitorul Wilhelm Strasser creează opera într-un act intitulată **Un vis de amor,** jucată la Mantua (Italia) în 1903. Și unii compozitori italieni care ne-au vizitat țara sau au venit în contact cu poporul nostru, cum sînt Azzo Albertini, Carlo Manzoni și Heliodor Bianchi (dirijorul operei italiene din București) au dat la iveală lucrări lirice inspirate din pitorescul mediu țărănesc, de costumele, obiceiurile și cîntecele noastre populare. Unele elemente de acest fel pot fi întîlnite și în opera **Cobzarul** de E. **Wolf-Ferrari,** scrisă pe libretul Elenei Văcărescu.

Compozitorul francez Maurice Jacquet a obținut un deosebit succes cu opera în patru acte **Romanitza** — dedicată cîntăreței române Romanița (Margareta Manolescu). Lucrarea cuprinde bogate pagini folclorice, prezente și în muzica baletului din ultimul act, care a fost deseori interpretată și separat, în concerte, ca o suită simfonică, în numeroase localități din Franța (Vichy, Biaritz, Ostende etc.).

Firește, aceste succinte informații se referă numai la cîteva creații din secolul trecut, care au stîrnit un fericit început al osmozei melosului popular românesc în creațiile multor compozitori străini.

M. C. VODA

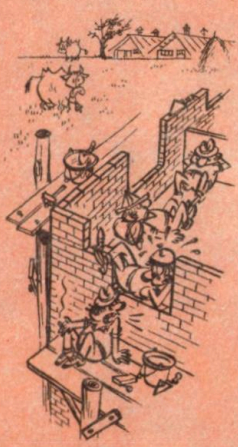

— Meștere, de cînd lucrez în brigada de construcții nu mai pot să dorm noaptea !

JOCURI

Rezolvați o... poezie populară

Frunză verde de arțari
Cîte cioare și cîți pari ?
Cîte-o cioară dacă s-ar
Așeza pe cîte-un par
Rămînea-va, așadar,
O cioară fără un par ;
Dacă două cioare s-ar
Așeza pe cîte-un par,
Rămînea-va, așadară,
Un par singur fără cioară.

(Răspunsul corect la pag. 207).

BERE RAHOVA

Unitate cu tradiție în industria berii — se împlinesc aproape 90 de ani de la înființarea ei — **Fabrica de bere Rahova** a încheiat cincinalul 1976—1980 cu 7 luni mai devreme. Harnicul colectiv de muncă de aici se înscrie și în prezent cu bune rezultate în producție. Astfel, pe primele 6 luni ale anului 1981, fabrica s-a situat pe locul I pe țară în ramura respectivă.

Un loc aparte îl ocupă la fabrica de bere Rahova problema diversificării producției. În această direcție merită a fi reținut faptul că unitatea a trecut la producerea unui sortiment superior de bere — tip Bucegi — similar berii din import. Dar, pe lîngă bere, fabrica produce și alte băuturi și realizează de asemenea peste 50 la sută din necesarul pe țară de capsule pentru sticlele de bere, de ape minerale, de băuturi răcoritoare etc.

Paralel cu eforturile ce se depun pentru înfăptuirea obiectivelor înscrise în planul de producție, la Rahova are loc un proces continuu de îmbunătățire a fluxurilor tehnologice. Recent, a intrat în producție o nouă și modernă linie de îmbuteliere a berii care va duce la ridicarea productivității muncii și a calității produsului.

Se acordă o atenție deosebită desfășurării în cele mai bune condiții a procesului de producție, pentru mai buna folosire a capacităților existente, economisirea energiei și combustibililor, a materiilor prime și materialelor, valorificării superioare a acestora. La fel, se are în vedere reducerea substanțială a cheltuielilor materiale de producție, precum și valorificarea tuturor subproduselor.

Așa cum afirma **Dumitru Cornel Nicoda**, directorul acestei unități, un obiectiv urmărit permanent este cel care privește creșterea productivității muncii. În ultima perioadă, specialiștii și-au îndreptat atenția atît spre mecanizarea lucrărilor cu volum mare de muncă în sectoarele îmbuteliere bere, băuturi spirtoase și tragere bere la butoi cît și spre valorificarea superioară a materiei prime prin introducerea tehnologiei de brasaj cu adaos de enzime și cereale nemalțificate, în proporție de pînă la 50 la sută. Au fost organizate două cursuri de calificare de scurtă durată, pentru meseriile berari și realizatori băuturi din spirt, precum și mașiniști îmbuteliat fluide.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar a condus la mai buna gospodărire a mijloacelor aflate în dotarea secțiilor, la eliminarea risipei și implicit la reducerea substanțială a cheltuielilor de producție. Astfel, producția netă a crescut față de plan cu 16 la sută, iar beneficiile — în aceeași proporție.

La obținerea rezultatelor înregistrate s-au evidențiat în mod deosebit colectivele de muncitori de la secțiile Drobeta, fabricație, întreținere mecanică, asigurare utilități, din rîndul cărora reținem numele lui **Nicolae Udeanu, Nicolae Bădescu, Vasile Panduru**, berari, **Petre Reghini**, preparator, **Marin Oprea, Ion Ioniță, Mihai Faica**, lăcătuși, **Gheorghe Simion**, electrician.

Angajamentul unității este ca în 1981 indicatorii de plan să fie depășiți la producția netă cu 4,4 la sută ; la producția marfă cu 5 la sută ; la productivitatea muncii cu 4,4 la sută. În același timp se vor reduce cheltuielile totale și materiale la 1 000 lei producție marfă.

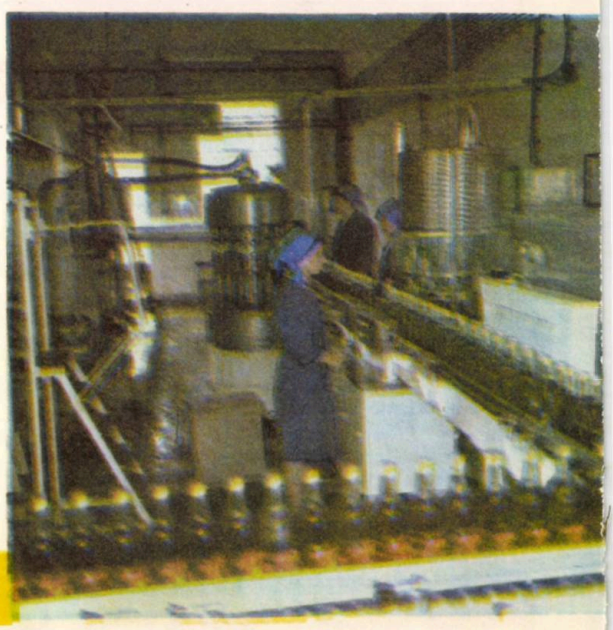

O MARCĂ A CALITĂȚII

FABRICA DE BERE RAHOVA desface un larg sortiment de produse, de o calitate superioară, hrănitoare și cu gust plăcut.

Din rîndul acestora se detașează berea **„Bucegi"** care prezintă printre altele și particularitatea de a avea un termen de garanție de 120 de zile, fiind pasteurizată.

Celelalte sortimente de bere, respectiv cele purtînd denumirea de **„Bucur"**, **„Rahova"**, **„Lido"**, **„Cazino"**, **„Cișmigiu"** răspund, la rîndul lor, gusturilor consumatorilor prin concentrația în zaharuri, aromă și amăreală provenite din hamei.

Un sortiment modern, mai puțin cunoscut publicului, dar cu remarcabile calități prin numărul redus de calorii ca și prin concentrația alcoolică mică, îl reprezintă berea **„Stadion"**, produs care, după părerea specialiștilor, este băutura cea mai indicată pentru sezonul estival, fiind mai răcoritoare decît toate celelalte băuturi. Așadar, o invitație de a consuma berea „Stadion".

BEREA sau, cum mai este denumită de specialiști, „pîinea lichidă" are următoarele echivalențe nutritive :

O halbă de bere este egală cu 0,250 kg pîine, sau 0,375 kg carne de vită, sau 0,500 kg cartofi, sau 0,120 kg lapte. De asemenea, berea furnizează organismului un mare număr de săruri și vitamine printre care B1, B2, D, PP.

N. BUICĂ

BERE RAHOVA —
O BĂUTURĂ PENTRU TOȚI
plăcută — oricînd — oriunde

● RĂSPUNSURI ● RĂSPUNSURI ●

1. După cum se știe, Pămîntul efectuează două mișcări : în jurul Soarelui și în jurul propriei axe. La miezul nopții viteza de rotație se adună la viteza de translație, pe cînd la amiază, din contră, viteza de rotație se scade din cea de translație ; concluzia : la miezul nopții ne mișcăm, în cadrul sistemului solar, mai repede decît la amiază.

2. Roata efectuează două mișcări : de rotire în jurul axului și de translație împreună cu întregul vehicul. Fiind în același sens, în partea de sus cele două mișcări se adună, pe cînd, în partea de jos, dimpotrivă, mișcarea de rotație se face în sens invers celei de translație și deci se scade din aceasta. În concluzie: la o roată care se rostogolește pe pămînt circulînd împreună cu vehiculul din care face parte, jumătatea de sus se mișcă mai repede decît cea de jos.

3. Va trasa urme mai adînci furculița cu doi dinți, deoarece încărcarea pe fiecare dinte este mai mare decît la cea cu șase dinți.

4. Vă veți simți mai comod pe patul de fier,

În spiritul fizicii

deoarece greutatea corpului va fi distribuită pe o suprafață de sprijin foarte mare.

5. Prin învîrtire pe o suprafață tare, oul fiert se rotește mult mai repede și timp mai îndelungat decît oul crud, deoarece primul se învîrtește ca un tot. Dimpotrivă, în oul nefiert, conținutul său lichid nu capătă imediat mișcarea de rotație și, datorită inerției sale, frînează învîrtirea cojii.

6. Greutatea corpului este forța cu care acesta apasă pe suprafața de sprijin. Căzînd împreună — balanța și corpul de 1 kg — acesta din urmă nu mai exercită nici o forță asupra arcului balanței și, deci, cît timp durează căderea, corpul nu cîntărește nimic.

7. La pol, deoarece la Ecuator viteza de rotație a Pămîntului fiind maximă, aceasta reduce greutatea oricărui corp cu circa 1/200. În acest fel, un om matur va cîntări mai puțin cu aproximativ 300 g.

8. Amîndouă gălețile au aceeași greutate. Cu toate că în cea de a doua găleată se găsește mai puțină apă (adică lipsește partea pe care o dislocă lemnul), se știe că partea scufundată într-un lichid a unui corp care plutește dislocă o cantitate egală de lichid cu greutatea întregului corp.

9. Echilibrul se va menține neschimbat. Cu toate că greutatea corpului din pahar a devenit puțin mai ușoară, apa pe care el a dislocuit-o s-a ridicat în înălțime, făcînd să crească presiunea coloanei de apă pe fundul paharului. Așadar, forța suplimentară ce apasă acum fundul paharului este egală cu pierderea din greutate a corpului scufundat.

10. Nu veți auzi sunetul emis de sursa aceea, deoarece dacă vă deplasați cu viteza sunetului, undele acustice, rămînînd în repaus relativ față de dumneavoastră, nu lovesc timpanul și, prin urmare, viteza sunetului față de dumneavoastră este zero.

● RĂSPUNSURI ● RĂSPUNSURI ●

Fără cuvinte

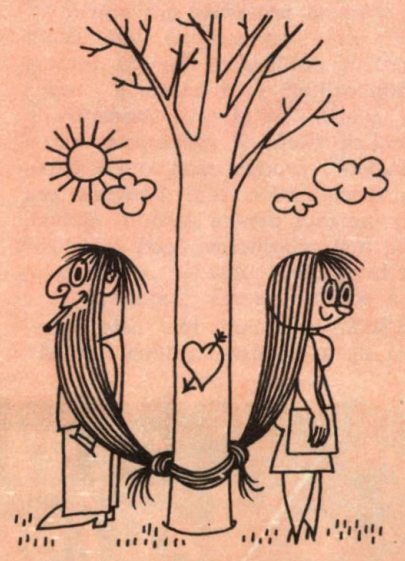

Fără cuvinte

RĂSPUNSURI

RECUNOAȘTEȚI LOCUL... : 1–2 : Iași ; 3–4 : Tg. Ocna ; 5 : Blaj ; 6 : Valea Prahovei ; 7 : Penteleu ; 8 : Cheile Bicazului ; 9–10 : Bărăganul.

GHICITORI... LITERARE : 1. Bărcile **(Marius Robescu)** ; 2. Floarea de stîncă **(Aurel Rău)** ; 3. Izvorul **(Aurel Rău)** ; 4. Luna **(Tudor Arghezi)** ; 5. Luna **(Dimitrie Stelaru)** ; 6. Ploaia **(Mihai Celarianu)** ; 7. Toba **(Tudor Arghezi)** ; 8. Trenul **(George Topîrceanu)** ; 9, Vîntul **(Tudor Arghezi).**

REZOLVAȚI O... POEZIE POPULARĂ : 3 pari și 4 ciori.

LOGOGRIF : Asudată, sudată, udată, dată, ață, tă, ă

ȘTIȚI SĂ RĂSPUNDEȚI ? : 1. Crișan (care s-a spînzurat în închisoare) ; 2. La Țebea ; 3. Fra-barbara ; 4. A debutat în seara de 13 ianuarie 1904 în piesa „Casta Diva" a lui Lecca ; piesa a fost scrisă de autor în 13 zile, terminată într-o zi de 13 ; n-a durat, totuși, decît 13 spectacole. 5. Poetul moldovean Mihai Codreanu ; 6. Alexandru Philippide ; 7. Spiru Haret ; 8. Marele istoric și arheolog Vasile Pârvan ; 9. George Enescu, ales la 27 mai 1932 ; 10. Spătarul Nicolae Milescu ; 11. 110 steaguri.

DUPĂ VIZITĂ :

— De ce-ai ținut atît de mult să mă cunoască soția ta ?
— Pentru a-i dovedi cît de nedreaptă este ; mereu îmi spune că sînt cel mai nesuferit om de pe pămînt.

FĂRĂ PREFERINȚE :

— Ionescule, întreab-o pe noua dactilografă ce mașină preferă.
— Am întrebat-o, tovarășe director ; mi-a spus că-i este indiferent — poate fi „Dacia", poate fi „Skoda".

DISTRATUL :

— Nevastă dragă, nu știi unde îmi este pălăria ?
— O ai pe cap, gură-cască.
— Bine, bine, atunci lasă că mi-o caut singur.

LA FLORĂRIE :

— Dați-mi, vă rog, cîteva garoafe frumos împachetate ; le duc unei prietene care este internată la spital.
— Vreți de 3 lei bucata, sau de 10 lei ?
— De 3 — că nu este chiar așa de bolnavă.

GRĂBITUL :

— Cum, nepoate, abia am sosit în gară și te și repezi să-mi ceri bani ?
— Ce să fac, unchiule ; trenul a venit cu atîta întîrziere !

A. C.

Fără cuvinte

Autorii caricaturilor din volum : T. PALL, Nic. NICOLAESCU

Fotografii : AGERPRES, D. CONSTANTINESCU, N. BUICĂ

LOZ ÎN PLIC

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

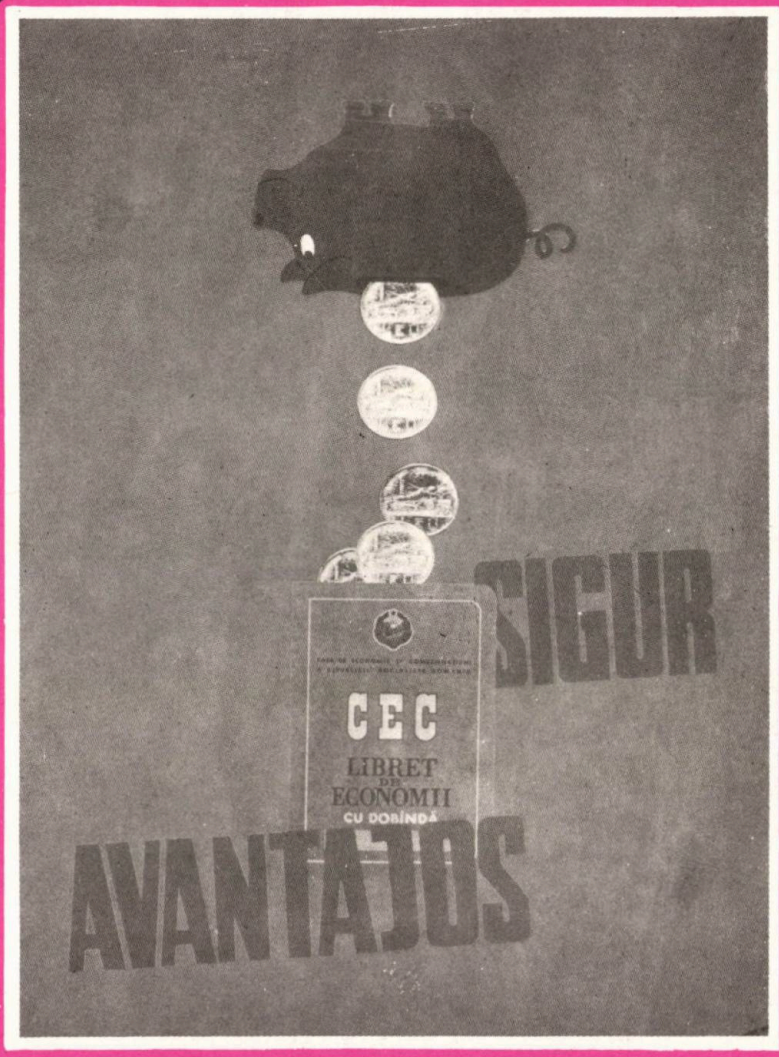

ALMANAHUL SATELOR – 1982
Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ
Redactor șef : Nicolae SIMIONESCU

Redactorul almanahului : Teoharie OPREA
Prezentarea grafică : Boris ȚITREA
Corectura : Elena VASILESCU, Cornelia MANCIUR

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" București — România

VIZITAȚI UNITĂȚILE

COOP

Magazinele cooperativelor de consum oferă o gamă largă de aparate de radio și televizoare, o mare diversitate de articole electrotehnice și de uz gospodăresc, materiale pentru construcții și de întreținere a curățeniei.

În fotografie : **magazinul din localitatea Pietroșița, județul Dîmbovița, raionul cu articole electrotehnice.**

Lei 17